RAPORT O STANIE MIASTA

SZCZECIN 2004

WYDZIAŁ STRATEGII ROZWOJU
I PROMOCJI MIASTA

RAPORT
O STANIE MIASTA
SZCZECINA

Szczecin 2004

Opracował Zespół w składzie:

Wydział Rozwoju Miasta
Elżbieta Andrzejczak
Romualda Kędziora
Halina Kozar-Makocka
Anna Sztandera
Marlena Hinc
Monika Ogórkiewicz

Edycja map numerycznych:

Wydział Informatyki UM:
Bogumiła Kuryj

Opracowanie graficzne stron tytułowych

Wydział Informatyki UM:
Ewa Szynkowska

www.um.szczecin.pl/raport04

Druk i oprawa: PPH Zapol Dmochowski, Sobczyk sp. jawna
72-062 Szczecin, al. Piastów 42

SPIS TREŚCI STRONA

WSTĘP

1. DEMOGRAFIA 9
1.1. Liczba i struktura ludności 11
1.2. Gęstość zaludnienia 11
1.3. Przyrost naturalny. Migracje 11
1.4. Warunki bytowe ludności 13
2. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE 23
2.1. Zagrożenie przestępczością 25
2.2. Zagrożenie pożarami 26
2.3. Przestępczość graniczno-celna 27
2.4. Wypadki przy pracy 28
2.5. Bezpieczeństwo na wodzie 28
2.6. Działania Straży Miejskiej 29
2.7. Organy wymiaru sprawiedliwości 30
2.8. Obrona cywilna 31
2.9. Wojsko 31
2.10. Program „Bezpieczne Miasto Szczecin” 32
3. RYNEK PRACY 35
3.1. Liczba pracujących 37
3.2. Charakterystyka bezrobocia 37
3.3. Działania na rzecz bezrobotnych 38
3.4. Zmiany ilościowe i strukturalne w zatrudnieniu 40
3.5. Poziom wykształcenia mieszkańców 40
4. GOSPODARKA 45
4.1. Informacje wstępne 47
4.2. Majątek trwały 47
4.3. Zarejestrowane podmioty gospodarcze 50
4.4. Wyniki ekonomiczne sektora przedsiębiorstw 50
4.5. Sytuacja w wybranych sferach działalności 53
5. RYNEK FINANSOWY 59
5.1. Dane podstawowe 61
5.2. Banki 61
5.3. Pozabankowe jednostki rynku usług finansowych 62
6. TRANSPORT 65
6.1. Infrastruktura drogowa 67
6.2. Transport zbiorowy 72
6.3. Pozostałe 73
7. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA 83
7.1. Wodociągi 85
7.2. Kanalizacja 85
7.3. Ciepłownictwo 86
7.4. Gazownictwo 88
7.5. Elektroenergetyka 88
7.6. Telekomunikacja 89
7.7. Gospodarka odpadami 90
7.8. Schronisko dla bezdomnych zwierząt 91
7.9. Pozostałe 91
8. ŚRODOWISKO NATURALNE 103
8.1. Warunki naturalne 105
8.2. Zasoby przyrodnicze miasta 107

8.3. Stan środowiska naturalnego 110
9. UŻYTKOWANIE PRZESTRZENI 117
9.1. Struktura użytkowania gruntów 119
9.2. Struktura własności gruntów miejskich 119
9.3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna 123
9.4. Stan planowania przestrzennego 124
9.5 Zadania realizowane przez służby Urzędu Miejskiego 125
10. MIESZKALNICTWO 129
10.1. Zasoby mieszkaniowe Szczecina 131
10.2. Komunalne zasoby mieszkaniowe 132
10.3. Transakcje na rynku mieszkaniowym 133
10.4. Finansowanie budownictwa mieszkaniowego 134
10.5. Koszty utrzymania mieszkań 135
11. NAUKA, OŚWIATA I WYCHOWANIE 137
Schemat dróg edukacyjnych w Polsce 139
11.1. System oświaty 140
11.2. Przedszkola 140
11.3. Szkoły podstawowe 141
11.4. Gimnazja 141
11.5. Szkoły ponadgimnazjalne 142
11.6. Szkolnictwo wyższe 144
11.7. Jednostki badawczo-rozwojowe 146
11.8. Placówki opiekuńczo- i oświatowo-wychowawcze 146
11.9. Inne formy kształcenia 147
11.10. Pozostałe jednostki 147
11.11. Rola miasta w utrzymaniu placówek nauki, oświaty i wychowania 147
12. OCHRONA ZDROWIA 153
12.1. Sytuacja epidemiologiczna 155
12.2. Stan sanitarny miasta 157
12.3. Funkcjonowanie służby zdrowia 160
12.4. Pomoc osobom niepełnosprawnym 163
13. POMOC SPOŁECZNA 167
13.1. Ogólna charakterystyka systemu pomocy społecznej 169
13.2. Działalność organów administracji rządowej i samorządowej 170
13.3. Jednostki pomocy społecznej – infrastruktura i działalność 171
13.4. Największe organizacje pozarządowe 177
14. KULTURA I SZTUKA 183
14.1. Założenia polityki kulturalnej miasta 185
14.2. Placówki i instytucje kulturalne 185
14.3. Organizacje kulturalne 197
14.4. Imprezy kulturalne 200
14.5. Zabytki i ochrona dóbr kultury 201
15. KULTURA FIZYCZNA 205
15.1. Ogólna charakterystyka zadań w sferze kultury fizycznej 207
15.2. Działalność stowarzyszeń kultury fizycznej 208
15.3. Sport szkolny dzieci i młodzieży 212
15.4. Baza sportowo-rekreacyjna 213
15.5. Imprezy sportowe 215
16. TURYSTYKA I WYPOCZYNEK 217
16.1. Ogólna charakterystyka zadań w sferze turystyki 219
16.2. Podmioty działające w sferze turystyki 220
16.3. Baza noclegowa turystyki 222
16.4. Ruch turystyczny 223

17. ADMINISTRACJA 229
17.1. Samorząd gminny i powiatowy 231
17.2. Samorząd województwa zachodniopomorskiego 242
17.3. Administracja rządowa w województwie zachodniopomorskim 245
17.4. Organy nadzoru i kontroli 247
18. FINANSE MIASTA 251
18.1. Informacje ogólne 253
18.2. Dochody miasta 253
18.3. Wydatki miasta 257
18.4. Deficyt budżetowy 260
18.5. Analiza zdolności kredytowej 261
18.6. Rating – ocena wiarygodności kredytowej miasta 262
19 FUNDUSZE POMOCOWE 263
19.1. Wstęp 265
19.2. Projekty inwestycyjne finansowane z funduszy pomocowych 265
19.3. Projekty o charakterze nieinwestycyjnym 268
20. MARKETING MIASTA 273
20.1. Organizacja promocji w mieście 275
20.2. Formy i zakres promocji 275
20.3. Oferty promocyjne 278
20.4. Współpraca międzynarodowa 280
20.5. Programy międzynarodowe 285
20.6. Inne przedsięwzięcia 287
21. SZCZECIN NA TLE KRAJU 291
21.1. Demografia 293
21.2. Gospodarka 294
21.3. Sytuacja ekonomiczna ludności 296
21.4. Warunki życia w mieście 297
21.5. Gospodarowanie środkami publicznymi 304
SPIS TABEL 307

SPIS WYKRESÓW 311

SPIS RYSUNKÓW 312

SPIS MAP 312

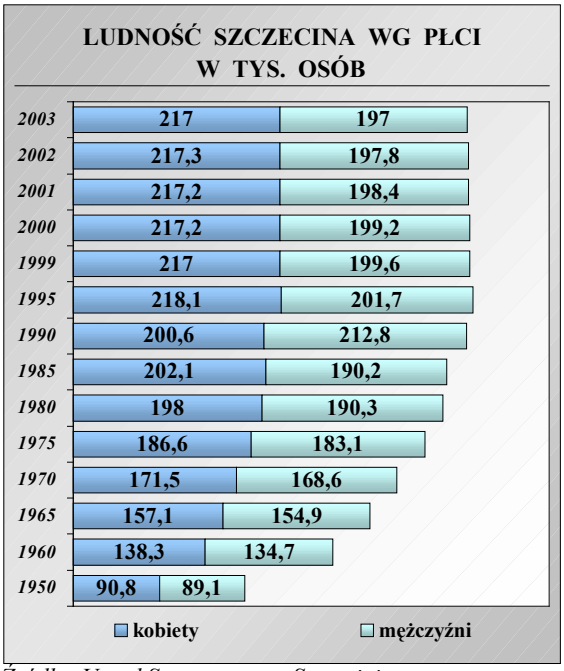

Demografia

1.1. LICZBA I STRUKTURA LUDNOŚCI

Na koniec 2003 roku ludność Szczecina liczyła 414 032 osoby (www.stat.gov.pl/urzedy/szczec), z czego 217 004 to kobiety, stanowiące 52,4% ogółu ludności. Wskaźnik feminizacji wynosił 109,8. Przewaga kobiet pojawia się jednak dopiero wśród mieszkańców powyżej 45. roku życia. Dzieci i młodzież, to w większości mieszkańcy płci męskiej.

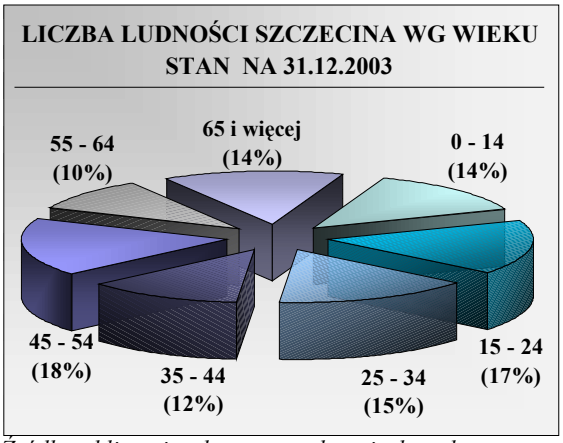
Wykres Nr 1.1

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Ludność Szczecina stanowi 24,4% mieszkańców województwa zachodniopomorskiego, co wskazuje, że znaczny potencjał siły roboczej (ok. 40%) skupiony jest w naszym mieście.

Wykres nr 1.2

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

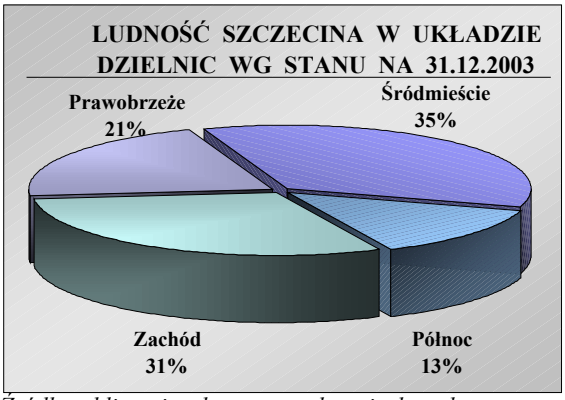
Do końca 1994 roku liczba ludności Szczecina stale rosła, choć w coraz mniejszym stopniu. Natomiast począwszy od 1995 roku wielkość tę charakteryzuje tendencja spadkowa.

Populacja Szczecina to społeczeństwo starzejące się. W okresie 31.12.2001 r. - 31.12.2003 r. liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym obniżyła się o 6 076 osób. Wzrosła natomiast liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (o 1 926 osób) oraz liczba ludności w wieku produkcyjnym (o 2 606 osób).

1.2. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

Najliczniej zamieszkałymi dzielnicami Szczecina są: Śródmieście (35,4%) i Zachód (30,5%), z czego najwięcej mieszkańców liczą osiedla: Centrum, Pogodno, Niebuszewo-Bolinko, Pomorzany, Turzyn i Świerczewo.

Wykres Nr 1.3

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

Średni wskaźnik gęstości zaludnienia dla całego miasta na dzień 31.12.2003 roku ukształtował się na poziomie 1 376 osób/km^2.
Natomiast w poszczególnych dzielnicach miasta wynosił:

- Śródmieście - 2 854 osoby/km^2
- Zachód - 2 305 osób/km^2
- Północ - 880 osób/km^2
- Prawobrzeże - 619 osób/km^2
  bez jez. Dąbie - 1 047 osób/km^2

1.3. PRZYROST NATURALNY MIGRACJE

Rozwój ludnościowy jest wypadkową przyrostu naturalnego i salda migracji. W 2002 roku przyrost naturalny w Szczecinie ukształtował się na poziomie: – 897 osób (3 091 urodzeń i 3 988 zgonów).

Saldo migracji stałej było dodatnie i wynosiło 463 osoby, w tym:
- saldo migracji wewnętrznej – 599
- saldo migracji zewnętrznej – 136.

Rok 2003 był kolejnym rokiem spadkowego trendu wskaźnika wzrostu liczby mieszkańców Szczecina. Na koniec roku przyrost naturalny (nadwyżka urodzeń nad zgonami) był ujemny i wynosił: – 677 osób. W okresie tym zarejestrowano 3 275 urodzeń żywych i 3 952 zgony, tj.: 8,10 urodzeń i 9,78 zgonów na 1 000 mieszkańców.

Saldo migracji stałej było ujemne i wynosiło: – 166 osób, w tym:
- migracji wewnętrznej: – 113 osób
- migracji zewnętrznej: – 53 osoby.

Napływ migracyjny (w 2003 roku 3 501 osób) następuje w przeważającej większości w relacjach między miastami, co związane jest głównie z przemieszczaniem się ludzi młodych, w wieku od 20 do 29 lat (w 2003 roku - 1 463 osoby) w celu zdobycia wykształcenia i w konsekwencji atrakcyjniejszej pracy (936 osób z wykształceniem średnim i policealnym). W większości są to kobiety – 54,7%. Przyczyną odpływu migracyjnego ze Szczecina (w 2003 roku - 3 614 osoby), oprócz wymienionych wyżej, jest dodatkowo przemieszczanie się osób wykształconych i zamożnych do gmin satelickich Szczecina (Dobra Szczecińska, Kołbaskowo), mimo dalszego związania z miastem poprzez pracę, naukę, handel, usługi oraz ostatnio również na wieś (w 2003 r. – 1 997 osób). Najwięcej emigruje osób z wykształceniem średnim (791) i wyższym (961).

W okresie ostatnich dwóch lat liczba ludności Szczecina obniżyła się o 1 544 osoby.

Nie zmieniła się liczba zawieranych małżeństw. Zarówno na koniec 2001 jak i 2003 roku ich poziom wyniósł 4,6 na 1 000 mieszkańców.

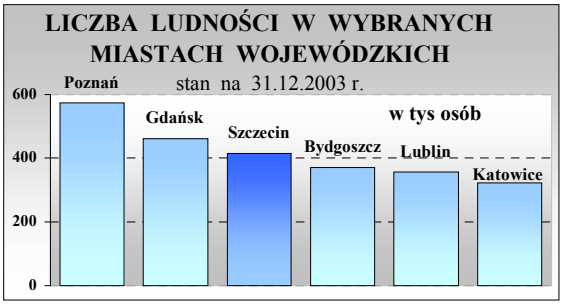
Liczba ludności w kraju wg stanu na 31.12.2003 r. wynosiła 38 190,6 tys. osób, tj. o 53 tys. mniej niż w roku 2001 (351 tys. urodzeń i 365 tys. zgonów). Saldo migracji zewnętrznej również było ujemne i wynosiło w 2002 roku – 16,7 tys. osób, a w 2003 roku – 17,9 tys. osób.

Pod względem liczby ludności Polska znajduje się na 30. miejscu na świecie i na 9. w Europie. Na 1 km^2 mieszkają 122 osoby, w tym w miastach około 1 112. Ludność miejska stanowi prawie 62% ogółu populacji.

Szczecin jest siódmym co do wielkości miastem w kraju pod względem liczby ludności, po Warszawie, Łodzi, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu i Gdańsku. Udział ludności Szczecina w wielkości krajowej od wielu lat się nie zmienia i wynosi 1,08 %.

W większości dużych miast polskich liczba zgonów przekroczyła liczbę urodzeń. Jedynie w czterech z nich przyrost naturalny był dodatni (Białystok, Lublin, Olsztyn, Rzeszów). W miastach tych saldo migracji również było ujemne.

Wykres Nr 1.4

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

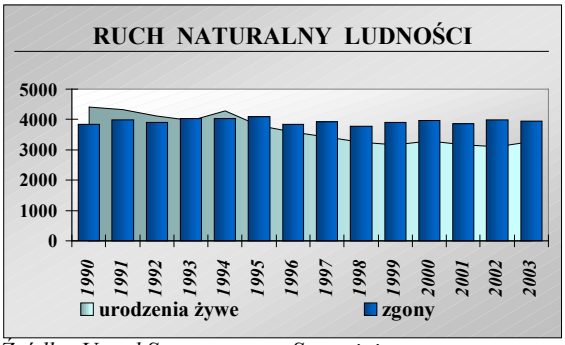
Wykres Nr 1.5

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Zmiany podstawowych zjawisk demograficznych w Szczecinie są analogiczne do przemian, jakie zostały zapoczątkowane w Polsce na początku lat dziewięćdziesiątych. Zmiany te wiążą się z mniejszą skłonnością do zawierania małżeństw, wzrostem średniego wieku zawierania małżeństw, spadkiem dzietności kobiet, zmianą wzorca płodności kobiet oraz przesunięciem średniego wieku najwyższej płodności kobiet. Sytuację taką warunkują zmiany strukturalne (wycofywanie się państwa oraz pracodawców ze świadczeń socjalnych, zła sytuacja na rynku pracy), kulturowe (spadek znaczenia wartości i norm, dążenie do samorealizacji, zmiana pozycji kobiety w rodzinie, konsumpcjonizm) oraz technologiczne (rewolucja informacyjna, podniesienie świadomości w zakresie regulacji urodzeń).

Wykres Nr 1.6

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Analiza ruchu wędrówkowego jednoznacznie wskazuje na zmniejszenie mobilności ludności, z równoczesną zmianą kierunków migracji. Przemieszczenia ludności odpływającej poza miasto odbywają się do większych ośrodków miejskich oraz do podmiejskiej strefy Szczecina (w 2003 roku również na wieś). Natomiast napływ w 70% dotyczy ludności głównie z małych miast województwa zachodniopomorskiego. Przemieszczenia wewnątrz miasta dotyczą odpływu ludności ze Śródmieścia i osiedli ze starą zabudową mieszkaniową do pozostałych dzielnic (w tym najczęściej na osiedla: Warszewo, Bukowo, Bukowe-Klęskowo, Majowe-Kijewo, Osowo, Gumieńce, Krzekowo-Bezrzecze).

Od 1995 roku liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym obniżyła się o 25%. Jednocześnie nastąpił wzrost liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym o 4% oraz ludności w wieku poprodukcyjnym o 17%. Średnia długość życia w 2002 roku wynosiła 78,3 lat dla kobiet (w Polsce – 78,8) i 70,6 lat dla mężczyzn (w Polsce – 70.4). Proces starzenia jest więc bardziej zaawansowany wśród kobiet. Udział kobiet w wieku powyżej 65 lat wynosił w 2003 roku 16,6%, mężczyzn zaś – 11,2%. Wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba ludności w wieku przed- i poprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym) wynosił w 2002 roku 508,2 (spadek o 76,3). Oznacza to, że stałe obniżanie się wskaźnika występuje na skutek znacznego spadku liczby urodzeń.

Zgodnie ze skalą stosowaną przez ONZ zbiorowość znajduje się w fazie starości demograficznej, jeżeli udział osób w wieku powyżej 65 lat przekracza 7%. W Szczecinie w 2003 roku wskaźnik ten wyniósł 14,1% (w Polsce 13%, w województwie zachodniopomorskim – 11,8%). Może to niekorzystnie zaprocentować za kilka lat trudnościami zabezpieczenia emerytalnego i podstawowej opieki zdrowotnej, kiedy to w wiek emerytalny wkroczą roczniki wyżu demograficznego lat pięćdziesiątych. Spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym już dzisiaj powoduje bezrobocie wśród nauczycieli oraz konieczność likwidacji niektórych placówek.

1.4. WARUNKI BYTOWE LUDNOŚCI

1.4.1. POZIOM I STRUKTURA DOCHODÓW Z UWZGLĘDNIENIEM ŹRÓDEŁ ICH POCHODZENIA

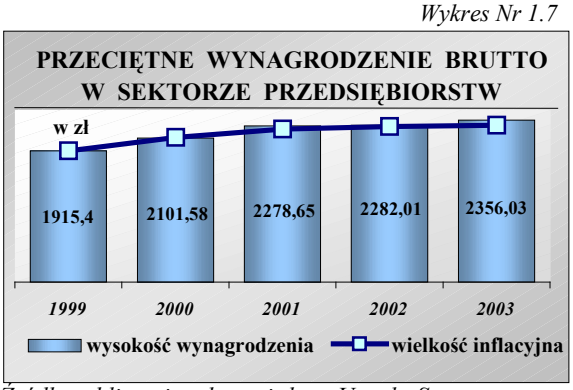
Przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto w zakładach średnich i dużych z siedzibą w Szczecinie wynosiło:
- w 2002 roku – 2 282,01 zł
- w 2003 roku – 2 356,03 zł.

Wielkość ta w kraju to 2 341,53 zł (w 2002 roku – 2 133,21 zł, a w województwie zachodniopomorskim 2 255,61 zł (w 2002 roku – 2 125,79 zł).

Wyliczone szacunkowo wynagrodzenie netto (brak danych statystycznych) ukształtowało się w Szczecinie na poziomie 1 507,86 zł (w 2002 r. – 1 460,53 zł).

Najwyższe wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw wypłacają firmy zajmujące się zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz i wodę – 3 338,20 zł (wyłącznie sektor prywatny) oraz transportem, składowaniem i łącznością – 2 765,88 zł (sektor publiczny – 2 633,33 zł, sektor prywatny – 2 899,92 zł). Najniższe zaś wynagrodzenia występują w hotelach i restauracjach – 1 550,63 zł (jest to dział gospodarki całkowicie opanowany przez sektor prywatny).

Wykres Nr 1.7

Źródło: obliczenia własne i dane Urzędu Statystycznego w Szczecinie

Przeciętne wynagrodzenia brutto w stosunku do stanu z 2002 roku wzrosły o 3,2% (w porównaniu z rokiem 2001 o 3,4%).

Poza sektorem przedsiębiorstw najniższe wynagrodzenia w 2003 roku odnotowano w ochronie zdrowia i opiece społecznej (1 996,10 zł) oraz pozostałej działalności (2 072,26 zł), najwyższe zaś w pośrednictwie finansowym – 3 242,34 zł (sektor publiczny – 3 000,40 zł, sektor prywatny – 3 470,77 zł).

W strukturze dochodów ludności, oprócz wynagrodzeń mieszczą się także emerytury i renty. Dochodami ludności są również inne świadczenia wypłacane przez ZUS: zasiłki, jednorazowe odszkodowania. Pozapłacowe dochody ludności stanowią też zasiłki dla bezrobotnych, inne świadczenia z Funduszu Pracy, zasiłki z pomocy społecznej, dodatki mieszkaniowe. Źródłem zwiększenia zasobów finansowych – choć nie można ich nazwać dochodami – są odszkodowania z tytułu ubezpieczeń majątkowych i osobowych, oraz z tytułu ubezpieczeń na życie, wypłacane przez zakłady i towarzystwa ubezpieczeniowe, jak również oprocentowanie depozytów bankowych czy zyski z papierów wartościowych.

Z badań budżetów rodzinnych województwa zachodniopomorskiego, przeprowadzonych przez

Urząd Statystyczny w Szczecinie, wynika, że przeciętny miesięczny dochód netto, przypadający na jedną osobę w gospodarstwie domowym wynosił w 2002 roku 655,19 zł, w tym:
- z pracy najemnej – 310,47 zł
- z pracy na własny rachunek – 71,64 zł
- ze świadczeń społecznych i innych świadczeń socjalnych – 212,78 zł.

Na jedno gospodarstwo domowe przypadał dochód netto w wysokości 2 037,64 zł.

Dochody na jedną osobę w gospodarstwie domowym w Polsce wynosiły w 2002 roku 664,21 zł, w tym: 303,13 zł z pracy najemnej, 33,53 zł z rolnictwa, 54,37 zł z pracy na własny rachunek, 2,15 zł z własności, 191,43 zł z emerytur i rent, 39,32 zł ze świadczeń z pomocy społecznej, 40,28 zł z pozostałych źródeł. Na jedno gospodarstwo domowe przypadało średnio 2 306,89 zł.

1.4.2. ZMIANY W STRUKTURZE I POZIOMIE WYDATKÓW

Na kondycję gospodarstw domowych bardzo silny wpływ mają wskaźniki wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych. Wg GUS, w 2002 roku średnioroczne wskaźniki wzrostu cen ukształtowały się na poziomie 101,9%, natomiast w 2003 roku wzrost cen w stosunku do roku poprzedniego wyniósł 100,8%, w tym:
- żywność, napoje i wyroby tytoniowe – 98,8%,
- odzież i obuwie – 97,5%,
- mieszkanie – 102,8%, w tym nośniki energii – 103,4%,
- transport – 104,5%.

Przeciętny poziom cen tzw. podstawowych opłat obowiązkowych w 2003 roku w Szczecinie w stosunku do stanu z roku 2001 podniósł się w dość znacznym stopniu, choć w sposób zróżnicowany.

Tabela Nr 1.1

WSKAŹNIKI WZROSTU CEN OPŁAT OBOWIĄZKOWYCH

Wyszczególnienie	Dynamika 2001 r. = 100
Cena wynajmu 1 m^2 powierzchni mieszkalnej	102,4%
Przejazdy środkami komunikacji miejskiej	111,8%
Pobranie 1m^3 wody ciepłej	100,0%
Pobranie 1m^3 wody zimnej	116,9%
RTV	121,1%
Gaz (za 1 m^3)	126,1%
Etylina 95	112,0%
Energia elektryczna (za 1 kWh)	111,7%
Telefon (za 1 impuls)	100,0%
Wywóz nieczystości	76,7%
Centralne ogrzewanie	101,3%

Źródło: obliczenia własne na podstawowe informacji dostawców usług i danych statystycznych

Struktura wydatków gospodarstw domowych w województwie różni się od wielkości krajowych. Przeciętna kwota miesięcznych wydatków przypadająca na jedną osobę w gospodarstwie domowym w 2002 roku w Polsce wynosiła 624,99 zł (94,1% dochodów), z czego:
- 184,61 zł przeznaczone zostało na żywność,
- 124,47 zł na mieszkanie,
- 28,32 zł na zdrowie,
- 81,55 zł na transport i łączność,
- 40,24 zł na rekreację i kulturę,
- 10,06 zł na edukację.

Tabela Nr 1.2

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI W GOSPODARSTWACH DOMOWYMCH WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W 2002 ROKU

rodzaje wydatków	w gosp. domowym	na jedną osobę	Struktura	dynamika
OGÓŁEM	1 870,10	637,65	100,0	105,4
żywność, napoje i wyroby tytoniowe	619,57	199,22	31,2	104,8
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	419,07	134,75	21,1	115,8
transport, łączność	281,55	90,53	14,2	111,6
odzież i obuwie	100,55	32,33	5,1	102,1
kultura i rekreacja	116,03	37,31	5,9	78,5
zdrowie	78,25	25,16	3,9	110,5
edukacja	33,34	10,72	1,7	134,8
inne	131,41	42,35	6,6	149,4

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Ogółem we wszystkich gospodarstwach domowych wydatki stanowiły 97,3% dochodów przypadających na jedną osobę, co oznacza, że część z nich przeznaczona została na oszczędności lub spłatę zaciągniętych wcześniej zobowiązań. W ciągu dwóch lat spadły jedynie wydatki na rekreację i kulturę (w Polsce wydatki na ten cel stanowią 6,4% wszystkich wydatków). Jednocześnie odnotowuje się wzrost kwot przeznaczonych na użytkowanie mieszkania i nośniki energii, transport i łączność oraz w mniejszym stopniu na żywność.

Przeciętny mieszkaniec województwa spożył w ciągu jednego miesiąca 2002 roku m.in.:
- 8,84 kg pieczywa i produktów zbożowych (spadek o 2,1%),
- 5,43 kg mięsa (spadek o 3,4%),
- 0,42 kg ryb,
- 4,45 l mleka (spadek o 16,8%),
- 14,69 szt. jaj (wzrost o 10,5%),
- 3,8 kg owoców (wzrost o 1,3%),
- 12,85 kg warzyw (spadek o 7,8%),
- 1,57 kg cukru (wzrost o 2,6%).

1.4.3. BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Różnica w poziomie wzrostu cen i płac nominalnych netto na przestrzeni ostatnich kilku lat wskazuje na wahania stanu zamożności mieszkańców Szczecina. Jedynie w latach 1998 i 2000 wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych przewyższył wskaźnik wzrostu płac.

Tabela Nr 1.3

WSKAŹNIKI WZROSTU CEN I PŁAC NETTO W LATACH 1997 - 2003
w %

wskaźniki	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
wzrost cen	14,9	11,8	7,3	10,1	5,5	1,9	0,8
wzrost płac netto	22,1	11,0	14,1	4,2	8,6	2,1	3,2

Źródło: GUS i obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

Stan budżetów rodzinnych najlepiej odzwierciedla siła nabywcza przeciętnego wynagrodzenia. W 2003 roku w porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat miernik ten wzrósł znacznie. Więcej za przeciętną płacę można było nabyć wszelkich artykułów spożywczych, chemicznych, odzieży. Tańsze były usługi. Jedynie ceny urzędowe opłat obowiązkowych w większości przypadków przekraczają wskaźnik wzrostu płac netto, powodując tym samym konieczność ograniczenia innych wydatków. W najmniej zamożnych rodzinach jest to równoznaczne ze spadkiem wydatków na żywność.

Wzrost zasobów finansowych ludności powinien być stymulatorem wzrostu skłonności do oszczędzania. Jednak trudna sytuacja na rynku pracy spowodowała odwrócenie dotychczasowych relacji. W 2003 roku posiadanie zasobów w jakiejkolwiek formie deklarowało około 21% przedstawicieli gospodarstw domowych w Polsce. Tylko 12% Polaków jest w stanie zaoszczędzić część swoich bieżących dochodów (w 2002 roku – 6%). Jako główny cel oszczędzania gospodarstwa domowe podawały gromadzenie rezerw na sytuacje losowe (30,8%), zabezpieczenie na starość (14,2%), leczenie i rehabilitację (9,6%), remont lub zakup mieszkania czy domu (12,4%), zabezpieczenie przyszłości dzieci (7,4%). Brak możliwości odłożenia nawet bardzo niewielkiej kwoty deklarowała ponad połowa rodzin – 56%. 35-40% gospodarstw domowych ocenia swoją sytuację materialną jako złą lub bardzo złą. Są to gospodarstwa utrzymujące się z niezarobkowych źródeł. Najczęściej wymienianymi przyczynami niekorzystnej sytuacji są niskie dochody (32,4%), wysokie koszty utrzymania (17,6%), brak możliwości dodatkowych zarobków (13,3%), brak pracy (13,3%) – więcej informacji: www.stat.gov.pl.

Na poziom życia gospodarstw domowych znaczny wpływ ma możliwość zaspokojenia potrzeb w zakresie wyposażenia w przedmioty trwałego użytku. Przeprowadzone przez GUS w 2003 roku badanie ankietowe pokazuje, że 74% Polaków posiada pralkę automatyczną, 92% odkurzacz, 95% telewizor, 74% telefon stacjonarny, 46% samochód, 25% komputer osobisty.

Biorąc pod uwagę wielkość, zarówno depozytów złotowych jak i dewizowych, zgromadzonych przez gospodarstwa domowe województwa zachodniopomorskiego na rachunkach bankowych można zaobserwować ich spadek na przestrzeni dwóch ostatnich lat. Największą popularnością cieszą się złotowe lokaty krótkoterminowe do 6 miesięcy, na które na koniec 2003 roku przypadało 68,5% ogólnego poziomu lokat złotowych osób prywatnych.

Mieszkańcy Szczecina lokują swoje nadwyżki finansowe nie tylko na rachunkach bankowych, ale również w obligacjach, akcjach, ostatnio zaś coraz częściej w polisach ubezpieczeniowych.

Zaobserwowana w ostatnich latach niechęć do oszczędzania na rachunkach bankowych ściśle wiąże się z dużą różnicą między oprocentowaniem kredytów i depozytów (różnica ta wynosi około 12,7%) oraz minimalnym (bliskim zera) oprocentowaniem środków na rachunkach bankowych przyznawanego posiadaczom kont osobistych.

Zadłużenie wobec banków z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek wzrosło w 2002 roku o około 7%. Natomiast w 2003 roku nastąpił spadek zainteresowania kredytami złotowymi (o 14%) i wyraźny wzrost kredytów dewizowych (o 26%). Osoby prywatne zaciągały najczęściej kredyty i pożyczki krótkoterminowe do 1 roku oraz kredyty długoterminowe powyżej 5 lat.

W 2003 roku około 35% gospodarstw domowych w kraju było zadłużonych. Kredyty zaciągają w przeważającej większości osoby z wykształceniem średnim (45%), w wieku 25 – 29 lat (10%), najczęściej na pokrycie wydatków konsumpcyjnych, remont mieszkania, domu czy też zakup droższych dóbr trwałego użytku. Co siódmy pożyczający jest bez pracy.

Skutkiem wielokrotnej redukcji podstawowych stóp procentowych Narodowego Banku Polskiego było obniżenie oprocentowania zarówno kredytów jak i depozytów. Najatrakcyjniejsze oprocentowanie popularnej 3-miesięcznej lokaty złotowej na koniec 2003 roku wynosiło: 4,55 – 4,70% dla stopy zmiennej w Euro Bank S.A., 4,65 – 4,90% dla stopy zmiennej w Volkswagen Bank Direct.

Najkorzystniejsze natomiast oprocentowanie rocznej lokaty złotowej oferowały: Raiffeisen Bank Polska S.A. (4,85% - 5,05%), Euro Bank S.A. (4,65 – 4,85%) oraz Volkswagen Bank Direct (4,75%). Najwyższe oprocentowanie rachunków oszczędno-

ściowo-rozliczeniowych oferują Volkswagen Bank Direct (4,0 –4,4%), Euro Bank S.A. i mBank (3%). Przeciętny spadek oprocentowania depozytów złotowych pod koniec 2003 roku był różny w zależności od banku i długości lokaty. Mieścił się w granicach 1,2 – 2,0 pkt. proc.

Najkorzystniejsze oprocentowanie depozytów walutowych oferują: Bank Ochrony Środowiska S.A., Invest-Bank S.A. i Raiffeisen Bank Polska S.A. Wysokość stóp procentowych na koniec 2003 roku mieściła się w przedziale od 0,00 (a 'vista) do 2,0 punktów procentowych (12 miesięcy - euro).

Najniższe oprocentowanie kredytów złotowych dla ludności na koniec 2003 roku oferowały:

- ROR: MultiBank, mBank, Fortis Bank Polska S.A. i Volkswagen Bank Direct,
- kredyt gotówkowy: MultiBank, Euro Bank S.A., Volkswagen Bank Direct i Bank Przemysłowo – Handlowy PBK S.A.,
- kredyt samochodowy: Bank Przemysłowo – Handlowy PBK S.A., Bank Pocztowy, Bank Spółdzielczy Rzemiosła w Szczecinie,
- kredyt mieszkaniowy: Bank PKO S.A., MultiBank, Bank Millennium SA, Deutsche Bank PBC S.A.

Z danych statystycznych wynika, że przeciętny dochód rozporządzalny w 2002 r. w województwie zachodniopomorskim na jedną osobę w gospodarstwie domowym wzrósł w stosunku do roku 2000 o 6,5%, natomiast wydatki przypadające na jedną osobę w gospodarstwie domowym były wyższe o 5,4%, co wskazywałoby, że warunki życia dużej części mieszkańców znacznie się poprawiły. Świadczyć o tym może również szybsze tempo wzrostu płac netto w odniesieniu do wskaźnika inflacji, co z kolei powoduje ograniczenie tendencji do dokonywania zakupów na raty.

Analiza siły nabywczej pieniądza w skali całego kraju wskazuje, że sytuacja w Szczecinie w zasadzie nie odbiega od kondycji finansowej mieszkańców w skali globalnej. Dane statystyczne wskazują wyraźnie, że za średnią pensję można obecnie nabyć więcej niż dwa lata wcześniej.

Wyniki badań sytuacji gospodarstw domowych w 2003 roku przeprowadzonych przez GUS (www.stat.gov.pl) świadczą o poprawie sytuacji gospodarstw domowych w Polsce w stosunku do roku poprzedniego. Poziom przeciętnego dochodu rozporządzalnego na jedna osobę w rodzinie wzrósł o 2,6%, wydatków zaś o 3%.

Jednak postawionej wyżej tezie przeczą informacje Ministerstwa Finansów (www.mf.gov.pl), z których wynika, że z roku na rok maleje liczba podatników II i III przedziału skali podatkowej. Ponad 95% podatników rozlicza się wg stawki z I przedziału.

W 2003 roku obniżeniu uległ poziom spożycia większości podstawowych artykułów żywnościowych (28,3% wydatków). W strukturze wydatków wzrósł udział kwot związanych z użytkowaniem mieszkania (20,5% wydatków), a także – w większości grup gospodarstw – wydatki na ochronę zdrowia, transport, łączność, rekreację i kulturę.

Odnotowano wyraźną poprawę wyposażenia gospodarstw domowych w sprzęt komputerowy i telefony komórkowe, sprzęt RTV i AGD. Powiększyła się jednak grupa osób, których poziom wydatków był niższy od ustawowej granicy ubóstwa oraz od minimum egzystencji, przyjętego za granicę ubóstwa skrajnego.

Ponad połowa badanych gospodarstw domowych (53%) oceniła swoją sytuację materialną jako przeciętną, co ósme gospodarstwo – jako dobrą lub bardzo dobrą, co trzecie – jako złą lub bardzo złą.

Jednocześnie zaobserwowano kontynuację zapoczątkowanej od 1997 roku tendencji wzrostu zasięgu ubóstwa obiektywnego (19%), mimo ogólnej poprawy przeciętnej sytuacji materialnej ogółu Polaków. Świadczyć to może tylko o rosnących nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie spożycia polskiego społeczeństwa. Odsetek osób żyjących w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków był niższy od minimum socjalnego, ukształtował się na poziomie 59%.

Ważnym czynnikiem decydującym o statusie społecznym jest miejsce zajmowane na rynku pracy. Ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby wykluczone z rynku pracy. W 2003 roku wśród gospodarstw domowych, w skład których wchodziła przynajmniej jedna osoba bezrobotna, stopa ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji ustalone przez IPiSS) wynosiła ok. 24%, podczas gdy wśród gospodarstw, w których nie było osób bezrobotnych – ok. 8%. Ubóstwem w Polsce zagrożeni są przede wszystkim ludzie młodzi i rodziny wielodzietne. W 2003 roku poniżej egzystencji żyło 42% osób w rodzinach małżeństw z 4 i więcej dzieci. Ogólnie można stwierdzić, że na syndrom ubóstwa w Polsce składa się bezrobocie połączone z niskim wykształceniem głowy rodziny, z wielodzietnością oraz faktem zamieszkiwania w małych ośrodkach miejskich lub na wsi.

Źródła informacji:

1. *Egzekucja podatników – „Wprost" (4.01.04).*
2. *Główny Urząd Statystyczny.*
3. *Informacja o sytuacji społeczno-ekonomicznej i zjawiskach pieniężnych w województwie zachodniopomorskim. Informator bankowy styczeń – grudzień 2002 r. – Narodowy Bank Polski. Oddział Okręgowy w Szczecinie.*
4. *Informacja o sytuacji społeczno-ekonomicznej i zjawiskach pieniężnych w województwie zachodniopomorskim. Informator bankowy IV kwartał*

2003 roku – Narodowy Bank Polski. Oddział Okręgowy w Szczecinie.
5. *Informacje statystyczne Urzędu Statystycznego w Szczecinie.*
6. *Ludność. Stan oraz struktura demograficzna i społeczno-ekonomiczna. Województwo Zachodniopomorskie – Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
7. *Narodowy Bank Polski. Oddział Okręgowy w Szczecinie.*
8. *Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2003 roku – Departament Statystyki Społecznej.*
9. *Podstawowe informacje ze spisów powszechnych. Gmina miejska Szczecin – Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
10. *Rocznik statystyczny miasta Szczecina 1999 – Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
11. *Rocznik statystyczny województw – Główny Urząd Statystyczny 2003.*
12. *Sytuacja bytowa gospodarstw domowych w 2003 roku (w świetle wyników ankietowego badania warunków życia ludności) – Wydział Warunków Życia Ludności GUS.*
13. *Sytuacja gospodarstw domowych w 2003 r. w świetle wyników badań budżetów gospodarstw domowych – Główny Urząd Statystyczny.*
14. *Szczecin w liczbach – Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
15. *Uwarunkowania demograficzno-ekonomiczne migracji pomiędzy rejonem miasta Szczecina a niemieckim rejonem przygranicznym, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na rynku nieruchomości – Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie.*

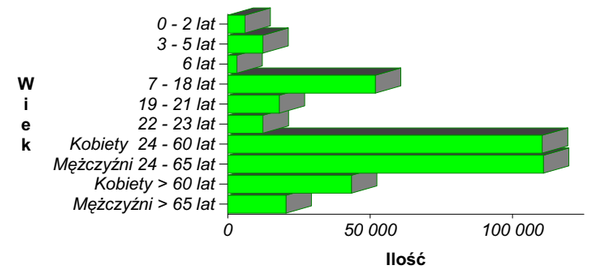
SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

DEMOGRAFIA

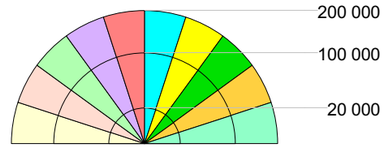
3 408 Skolwin
4 640 Stołczyn
2 657 Bukowo
1 332 Głębokie-Pilchowo
2 014 Osów
4 102 Warszewo
3 710 Golęcino-Gocław
13 930 Żelechowa
14 229 Zawadzkiego–Klonowica
12 087 -Niemierzyn
17 801 Niebuszewo
2 821 Krzekowo-
-Bezrzecze
3 588 Niebuszewo-Bolinko
24 191
17 568 Drzetowo-
-Grabowo
25 802 Pogodno
Łękno
Śródmieście-Północ
13 928
Turzyn
Centrum
24 552
5 305
18 256 Świerczewo
17 326
21 806
Śródmieście-
-Zachód
Stare Miasto
7 746
Nowe Miasto
18 408 Gumieńce
1 164 Międzyodrze-Wyspa Pucka
23 470 Pomorzany
3 927 Załom
12 560 Dąbie
Wielgowo-Sławociesze
3 330
Majowe
15 414
8 173
Kijewo
2 735
9 200 Zdroje
Słoneczne
Bukowe-Kleskowo
12 609
9 081 Podjuchy
3 722 Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce

Ilość mieszkańców w rozbiciu na przedziały wiekowe

Przedziały wiekowe

Stan - 01.01.2004 r.

- Mieszkańcy od 0 do 2 lat
- Mieszkańcy od 3 do 5 lat
- Mieszkańcy 6 lat
- Mieszkańcy od 7 do 18 lat
- Mieszkańcy od 19 do 21 lat
- Mieszkańcy od 22 do 23 lat
- Kobiety od 24 do 60 lat
- Mężczyźni od 24 do 65 lat
- Kobiety powyżej 60 lat
- Mężczyźni powyżej 65 lat

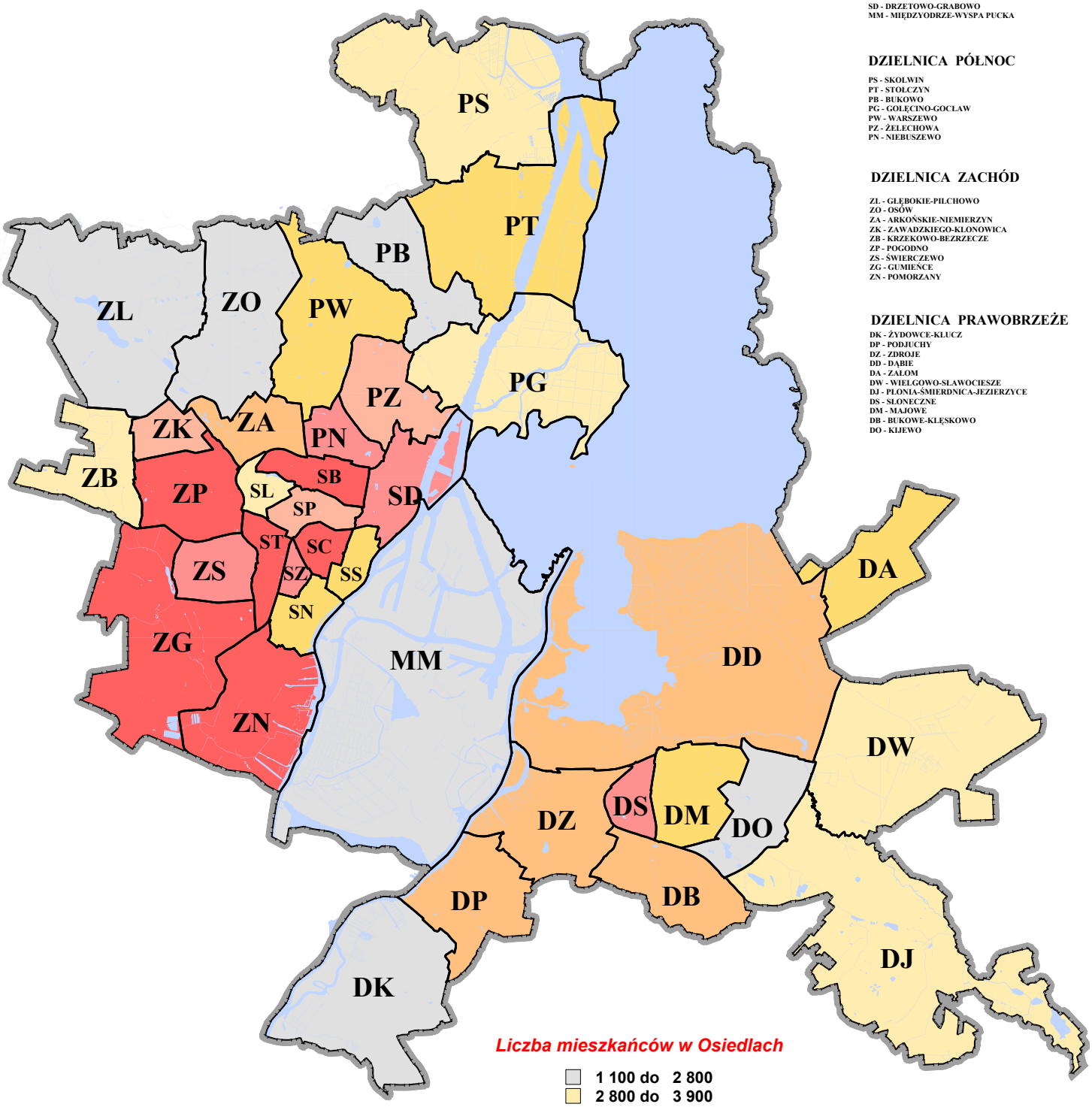
★ *Analiza demograficzna dotyczy osób zameldowanych na stałe w Szczecinie*

SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

STAN 01.01.2004 r.

LEGENDA

DZIELNICA ŚRÓDMIEŚCIE

SS - STARE MIASTO
SN - NOWE MIASTO
SZ - ŚRÓDMIEŚCIE ZACHÓD
ST - TURZYN
SC - CENTRUM
SP - ŚRÓDMIEŚCIE PÓŁNOC
SL - ŁĘKNO
SB - NIEBUSZEWO-BOLINKO
SD - DRZETOWO-GRABOWO
MM - MIĘDZYODRZE-WYSPA PUCKA

DZIELNICA PÓŁNOC

PS - SKOLWIN
PT - STOLCZYN
PB - BUKOWO
PG - GOLĘCINO-GOCŁAW
PW - WARSZEWO
PZ - ŻELECHOWA
PN - NIEBUSZEWO

DZIELNICA ZACHÓD

ZL - GŁĘBOKIE-PILCHOWO
ZO - OSÓW
ZA - ARKOŃSKIE-NIEMIERZYN
ZK - ZAWADZKIEGO-KLONOWICA
ZB - KRZEKOWO-BEZRZECZE
ZP - POGODNO
ZS - ŚWIERCZEWO
ZG - GUMIEŃCE
ZN - POMORZANY

DZIELNICA PRAWOBRZEŻE

DK - ŻYDOWCE-KLUCZ
DP - PODJUCHY
DZ - ZDROJE
DD - DĄBIE
DA - ZALOM
DW - WIELGOWO-SŁAWOCIESZE
DJ - PŁONIA-ŚMIERDNICA-JEZIERZYCE
DS - SŁONECZNE
DM - MAJOWE
DB - BUKOWE-KLĘSKOWO
DO - KIJEWO

Liczba mieszkańców w Osiedlach

- 1 100 do 2 800
- 2 800 do 3 900
- 3 900 do 8 200
- 8 200 do 13 900
- 13 900 do 15 400
- 15 400 do 18 400
- 18 400 do 25 900

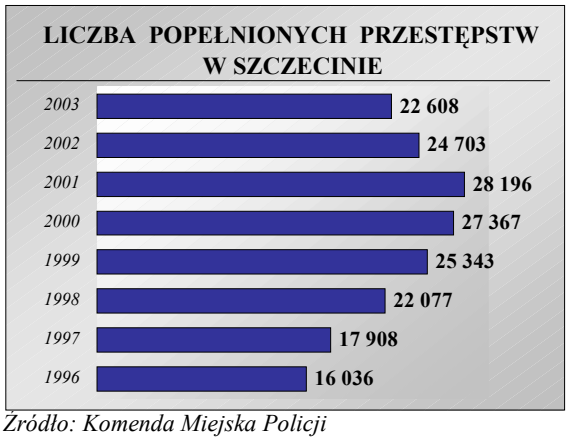
Bezpieczeństwo publiczne

2.1. ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Szczecin, ze względu na swoją wielkość, położenie oraz znaczenie gospodarcze i turystyczne, jest miastem dotkniętym największym w regionie zagrożeniem przestępczością. Koncentruje się tutaj 33% przestępstw stwierdzonych w skali województwa (1,5% wielkości krajowej). Więcej informacji na temat przestępczości w kraju i w województwie zachodniopomorskim można znaleźć na stronach internatowych:

– www.szczecin.kwp.gov.pl,
– www.kgp.gov.pl.

Wykres Nr 2.1

Źródło: Komenda Miejska Policji

W liczbie wszystkich zanotowanych w 2003 roku przestępstw, 20 056 to przestępstwa kryminalne, które stanowiły 88,7% ogółu (w 2002 roku – 89,3%). Wśród nich, podobnie jak w latach ubiegłych dominowały:

– kradzieże z włamaniem – 35,0% (spadek o 27,6% w stosunku do roku 2001),
– kradzieże mienia – 32,2% (spadek o 10,5%).

Spadła liczba zabójstw (31 w 2002 r. i 18 w roku 2003) oraz zgwałceń (20 w 2002 r. i 22 w 2003 r.). Najbardziej uciążliwe dla społeczeństwa są jednak kradzieże samochodów, których w 2002 roku stwierdzono 1 264, a w 2003 roku – 880 (36,5% wielkości wojewódzkiej i 1,6% wielkości krajowej). Wykrywalność w tym przypadku wyniosła 8,2%.

Z przeprowadzonych przez policję analiz wynika, że najbardziej zagrożone przestępczością jest Śródmieście (27,3% ogólnej liczby przestępstw) ze względu na usytuowanie tu dużej liczby instytucji, banków, sklepów, pubów, hoteli, nocnych klubów. Centrum miasta charakteryzuje się specyficzną zabudową, starymi kamienicami z oficynami, w których mieszkają w dużej części ludzie o niskim poziomie wykształcenia, niewielkich dochodach, często bezrobotni, wywodzący się z rodzin od pokoleń patologicznych.

W porównaniu ze stanem przedstawionym w poprzednim *Raporcie*, spadła liczba czynów przestępczych, popełnionych przez nieletnich sprawców. W 2003 roku 552 nieletnich (8,9% wszystkich sprawców) popełniło 686 czynów karalnych (3% wszystkich przestępstw). W 2002 roku 538 sprawców popełniło 992 czyny karalne. Najczęściej były to kradzieże mienia, kradzieże z włamaniem (głównie do samochodów) i czyny z ustawy o przeciwdziałaniu i zapobieganiu narkomanii. Najwięcej przestępstw nieletni popełnili w rejonach: Śródmieście, Nad Odrą, Dąbie, Pogodno. Niepokojący jest wzrost rozbojów i wymuszeń rozbójniczych. Przyczyn należy szukać w ubożeniu społeczeństwa, w tym w szczególności rodzin wielodzietnych i patologicznych, gdzie dorastający chłopcy, najczęściej w wieku 14 – 17 lat, zdobywają w ten sposób środki na własne potrzeby i utrzymanie rodziny.

Ściganiem karnym objęto w 2003 roku 6 186 osób, w tym 552 nieletnich (w 2002 r.: 6 543 osoby, w tym 538 nieletnich). W 2003 roku 4 231 osób zatrzymano na „gorącym uczynku" (w 2002 – 4 250), z czego najwięcej dotyczyło przypadków kradzieży mienia i kradzieży z włamaniem.

Miernikiem efektywności działań policji jest wskaźnik wykrywalności, który w 2003 r. wynosił 42,3% (w 2002 r. – 42,5%), w tym dla przestępstw o charakterze kryminalnym – 36,2%, a dla przestępstw o charakterze gospodarczym – 85,1%. Dla poszczególnych kategorii czynów wskaźnik ten wyniósł:

– zabójstwa – 83,3% (spadek o 3,4 pkt. proc.),
– zgwałcenia – 72,7% (wzrost o 5,7 pkt. proc.),
– kradzieże z włamaniem – 31,8% (spadek o 1,1 pkt proc.).

Wskaźnik wykrywalności w kraju dla wszystkich przestępstw w 2003 roku wynosił 55,2%.

W 2003 roku w stosunku do roku poprzedniego w sześciu komisariatach policji w Szczecinie nastąpił spadek liczby stwierdzonych przestępstw o charakterze kryminalnym. Jednocześnie zanotowano wzrost wskaźnika wykrywalności (o 1,0 pkt. proc. w stosunku do 2001 r.). Wykrywalność w poszczególnych komisariatach waha się w granicach od 35,3% (Pogodno) do 49,8% (Nad Odrą).

W 2003 roku stwierdzono 799 przestępstw gospodarczych, tj. o 8,1% więcej niż w 2001 roku. W tej kategorii najwięcej było oszustw gospodarczych – 297.

Policja zabezpiecza również imprezy masowe (mecze, festyny, pikniki, imprezy muzyczne, wizyty gości z kraju i zagranicy, różnego rodzaju uroczystości o charakterze ogólnopolskim bądź lokalnym, pikiety i przemarsze protestacyjne). Pomimo znacznej ich liczby i rozmiarów w Szczecinie nie dochodzi do masowych zakłóceń porządku.

Przestępczości na terenie działania KMP sprzyja znaczny przypływ cudzoziemców, których duża część przyjeżdża w celach zarobkowych (często bez zezwolenia). Stąd duża liczba różnego rodzaju działań skierowanych wobec cudzoziemców, przeprowadzanych z reguły z Pomorskim Oddziałem Staży Granicznej, Służbą Ochrony Kolei, Regionalnym Inspektoratem Celnym, Państwową Inspekcją Pracy, Powiatowym Urzędem Pracy i innymi służbami.

Realizując zadania na rzecz zapobiegania patologiom i przestępczości, zwłaszcza wśród nieletnich, KMP współpracuje z instytucjami, których statutowe zadania związane są z pomocą społeczną, jak: Ośrodek Terapii Uzależnień, MOPR, MONAR, Schronisko dla Nieletnich, Sąd Rodzinny i Nieletnich, Pogotowie Opiekuńcze, Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka, Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem, Miejski Ośrodek Interwencji Kryzysowej, poradnie psychologiczno–pedagogiczne, Stowarzyszenie „Powrót z U", również z kuratorami sądowymi oraz pedagogami szkolnymi, a także z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

KMP przeprowadza również różne wspólne akcje ze Strażą Miejską, PSP, SOK, Urzędem Celnym, Urzędem Miar i Wag, Żandarmerią Wojskową, WOPR, Strażą Graniczną, Strażą Rybacką, Strażą Leśną, Ligą Ochrony Przyrody, Zarządami Dróg, Stacją Sanitarno–Epidemiologiczną.

Wspólnie ze Strażą Miejską, przedstawicielami rad osiedlowych i mieszkańcami podejmowane były patrole na terenach osiedlowych.

KMP współpracuje też ze szczecińskimi mediami, propagując sposoby bezpiecznego zachowania się w sytuacji zagrożenia oraz kształtując wizerunek lokalnej policji.

Do najważniejszych programów realizowanych w 2003 roku należały:
- „Bezpieczne Miasto",
- „Rower",
- „Alfred radzi",
- „Bezpieczne ferie",
- „Bezpieczna woda",
- „Obce ręce",
- „Bezpieczne wakacje",
- „Bezpieczna droga do szkoły",
- „Partnerzy na rzecz bezpieczeństwa",
- „PAT",
- „Uwaga zagrożenie",
- „Wagarowicz",
- „Uciekinier",
- „Stop agresji".

W Komendzie Miejskiej Policji w Szczecinie (www.kmp.szczecin.pl) zatrudnionych jest 100 pracowników cywilnych, 18 urzędników państwowych oraz 1 251 policjantów. KMP podlega sześć Komisariatów: Śródmieście, Niebuszewo, Pogodno, Nad Odrą, Dąbie, Międzyodrze.

Koordynowanie działań, związanych z utrzymywaniem porządku i bezpieczeństwa, odbywa się za pośrednictwem Stanowiska Wspomagania Dowodzenia, wykorzystującego do tego celu systemy GPS, bezprzewodową transmisję danych z radiowozów oraz monitoring, obejmujący sieć kamer telewizyjnych, umieszczonych w wybranych newralgicznych punktach na terenie miasta.

W ramach działalności edukacyjno–profilaktycznej w 2003 roku Sekcja Ruchu Drogowego wydała 202 karty rowerowe i 21 kart motorowerowych. W tym celu zorganizowano 32 miasteczka ruchu drogowego i 51 festynów i spotkań w szkołach. W 2002 r. wydano 360 kart rowerowych i 34 karty motorowerowe. Egzaminy przeprowadzono podczas 46 festynów i spotkań. Zorganizowano też 29 miasteczek ruchu drogowego.

2.2. ZAGROŻENIE POŻARAMI

Tabela Nr 2.1

ZDARZENIA ZAREJESTROWANE W KM PSP NA TERENIE SZCZECINA				
Lp	**Rodzaj zdarzenia**	**2001 r.**	**2002 r.**	**2003 r.**
1.	Pożary	1 619	1 759	2 524
2.	Miejscowe zagrożenia	1 067	1 135	1 467
3.	Fałszywe alarmy	52	53	77
Razem		**2 738**	**2 947**	**4 068**

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej

Na terenie Szczecina w 2003 roku zarejestrowano o 38% zdarzeń więcej niż w 2002 r. i o 48,6% więcej niż w roku 2001 (www.straz.szczecin.pl). Pożary stanowiły 62% zdarzeń (wzrost o 43,5% w stosunku do 2002 r.). 36,1% to miejscowe zagrożenia, których liczba w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 29,3%.

Najwięcej pożarów wystąpiło w obiektach mieszkalnych (477) i innych obiektach (877). Śmietniki i zsypy to miejsca łącznie 675 zdarzeń. Wśród przyczyn pożarów najczęściej wymienia się podpalenia (2002 r. – 1 053, 2003 r. – 1 654) oraz nieumiejętne posługiwanie się ogniem otwartym (2002 r. – 284, 2003 r. – 395 przypadków).

Miejscowe zagrożenia występowały w przeważającej części w środkach transportu (265) i obiektach mieszkalnych (693). Usuwano również skutki wielu innych zdarzeń, np.: powstałych w wyniku silnych opadów, wiatrów, itp. (325).

We wszystkich tych zdarzeniach poszkodowanych zostało w 2003 roku 127 osób, w tym 38 śmiertelnie (w 2002 roku – 119 osób, w tym 24 śmiertelnie).

Na terenie miasta za bezpieczeństwo w dziedzinie ochrony przeciwpożarowej, ratownictwa te-

chnicznego, chemicznego i ekologicznego odpowiedzialna jest Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej, w skład której wchodzi pięć jednostek ratowniczo–gaśniczych, zatrudniających 243 strażaków i 4 pracowników cywilnych. W Komendzie Miejskiej PSP funkcjonują dwie grupy specjalistyczne: ratownictwa wysokościowego oraz wodno–nurkowa.

Szczecińskie jednostki ratowniczo–gaśnicze wyjeżdżały również do zdarzeń poza teren miasta (w 2002 roku 59 razy, w 2003 roku 74 razy), najczęściej do Polic, Goleniowa, Gryfina oraz Stargardu Szczecińskiego.

W 2003 roku jednostki PSP wyjeżdżały średnio co 2 godziny i 9 minut, w tym do pożarów co 3,5 godziny.

W Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym funkcjonuje również Ochotnicza Straż Pożarna w Szczecinie–Śmierdnicy, która w 2003 roku brała udział w 458 zdarzeniach na terenie miasta i w dwóch zdarzeniach poza jego granicami. Jednostka ta liczyła w 2003 roku 24 członków (w 2002 r. – 17). Jednostka specjalizuje się w usuwaniu gniazd niebezpiecznych owadów, których to akcji w 2003 roku przeprowadziła 326. Ponadto w Szczecinie działają OSP „Centrum" i OSP „Ratownictwo drogowe" oraz dwie jednostki zakładowe, zatrudniające 111 ratowników. Są to: Zakładowa Służba Ratownicza Gryfia i Portowa Służba Ratownicza.

Przeprowadzone kontrole przestrzegania przepisów przeciwpożarowych w 413 obiektach wykazały 431 nieprawidłowości w tym zakresie (spadek o 39,5% w stosunku do 2001 roku). Najliczniej występujące nieprawidłowości dotyczyły: dróg ewakuacyjnych (123), podręcznego sprzętu gaśniczego (58), instalacji użytkowych (118), braku wykazu telefonów alarmowych i instrukcji (62). Najczęściej kontroli poddawane były: obiekty użyteczności publicznej (163) i obiekty magazynowe (146). Ogólne wyniki kontroli przestrzegania przepisów przeciwpożarowych wykazały uchybienia w 67% wszystkich kontrolowanych budynków. W trzech przypadkach wydano decyzję o zakazie eksploatacji obiektów lub ich części.

W opinii Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej, wyposażenie jednostek ratowniczo–gaśniczych oraz ochotniczych i zakładowych jednostek ochrony przeciwpożarowej, zarówno w samochody gaśnicze, specjalistyczne, sprzęt oraz urządzenia ratownicze i gaśnicze jak i osobiste, wyposażenie strażaków jest przestarzałe i daleko odbiegające od potrzeb.

2.3. PRZESTĘPCZOŚĆ GRANICZNO–CELNA

W 2003 roku funkcjonariusze Pomorskiego Oddziału Straży Granicznej odprawili 27,5 mln osób (o 7,2% więcej niż w 2002 r.). Z liczby tej 8,1 mln osób to obywatele RP. Odprawiono prawie 8 mln środków transportu różnego rodzaju (wzrost o 6,8%). Wzrost natężenia ruchu granicznego spowodowany był wzrostem przyjazdów obywateli Niemiec, którzy stanowią 95% cudzoziemców odwiedzających nasz kraj. Wysoki kurs euro i rosnące bezrobocie po drugiej stronie Odry spowodowały zwiększone zainteresowanie zakupami i różnego rodzaju usługami, oferowanymi przez polskie podmioty. Natomiast wśród obywateli polskich coraz popularniejsze stały się krótkoterminowe wyjazdy na różnego rodzaju imprezy artystyczne, zwiedzanie i weekendowe zakupy. Więcej na temat działań Straży Granicznej: www. sg.gov.pl

Bliskość granicy jest przyczyną działania na obszarze Szczecina zorganizowanych grup przestępczych, trudniących się przemytem i handlem narkotykami oraz przemytem samochodów z krajów zachodniej Europy za wschodnią granicę.

W 2003 roku ujawniono 1 012 prób przemytu na kwotę 3 113 tys. zł (w 2002 roku – 956 przypadków o wartości 2 021 tys. zł).

Tabela Nr 2.2

STRUKTURA WARTOŚCI PRZEMYTU UJAWNIONEGO W 2003 ROKU (w tys. zł)

Lp	Towar	Wartość przemytu	Dynamika 2002 = 100.	struktura
1.	alkohol	368,8	70,4	11,9
2.	papierosy	1 321,6	150,4	42,5
3.	sprzęt RTV	108,1	72,2	3,5
4.	samochody	402,7	413,9	12,9
5.	narkotyki	249,5	156,3	8,0
6.	broń	4,2	927,0	0,1
7.	inne	658,2	310,8	21,1
Razem		**3 113,1**	**154,0**	**100,0**

Źródło: Pomorski Oddział Straży Granicznej

Największy udział w wartości przemytu miały papierosy; w dalszej kolejności: samochody, alkohol i narkotyki. Procederem przemytu trudnią się głównie obywatele RP (udział cudzoziemców jest marginalny). W 2003 roku przekazano do Izby Celnej do dalszego prowadzenia 598 spraw (w 2002 roku – 476 spraw). W 2003 roku Izba Celna prowadziła 3 533 sprawy karne skarbowe, w tym 173 w stosunku do mieszkańców Szczecina (w 2002 r. – 3 932. sprawy, w tym 209 w stosunku do mieszkańców Szczecina).

W 2003 roku zatrzymano łącznie 844 osoby, które usiłowały nielegalnie przekroczyć granicę, z czego 472 to obywatele RP. W przeważającej większości były to osoby poszukiwane lub pragnące podjąć nielegalnie pracę na terytorium Unii Europejskiej. Spośród cudzoziemców nielegalnego przekroczenia granicy (zielona granica) usiłowało dokonać 60 Rosjan, 66. Niemców, 47 Ukraińców i 12 Białorusinów.

Stosując przepisy ustawy o cudzoziemcach, skierowano w 2003 roku do wojewody zachodniopomorskiego 179 wniosków o wydanie decyzji o wydalenie cudzoziemca z RP (w 2002 r. – 170). Najliczniejszą grupę stanowili obywatele Ukrainy, Rosji, Wietnamu. W oparciu o decyzje wojewody odstawiono do granicy 92 cudzoziemców (w 2002 roku – 60).

Realizując ustawowe zadania, funkcjonariusze Pomorskiego Oddziału Straży Granicznej ściśle współpracują ze służbami granicznymi i policją innych państw (Niemcy, Szwecja), a także przeprowadzają wspólne działania i wymianę informacji z krajowymi służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i porządek publiczny (Policja, Inspekcja Celna, Straż Pożarna, Żandarmeria Wojskowa, Straż Ochrony Kolei).

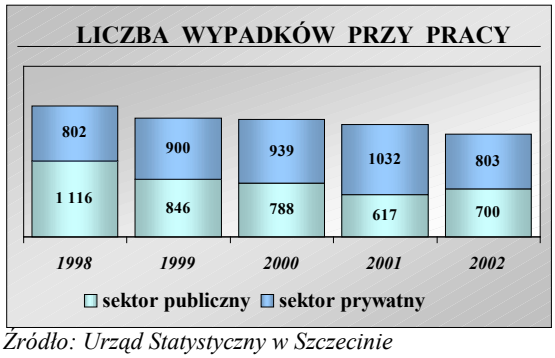
W ramach walki z przestępczością celną i graniczną, Izba Celna w Szczecinie przeprowadza kontrole środków przewozowych na przejściach granicznych oraz drogach dojazdowych, kontrole na bazarach, targowiskach i giełdach. Prowadzi również monitoring ruchu jednostek w portach. W ramach przeprowadzanych działań Izba Celna współpracuje ze służbami celnymi innych państw oraz z innymi służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo na terenie miasta (Straż Graniczna, Policja, Inspekcja Transportu Drogowego, Straż Ochrony Kolei, Agencja Bezpieczeństwa Publicznego, Żandarmeria Wojskowa, Oddział Kontroli Legalności Zatrudnienia Wydziału Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego).

2.4. WYPADKI PRZY PRACY

W 2002 roku w firmach działających na terenie Szczecina wydarzyły się 1 503 wypadki przy pracy i traktowane na równi z wypadkami przy pracy, w których poszkodowanych zostało 1 519 osób (w tym: 27 osób odniosło ciężkie obrażenia lub poniosło śmierć). Wypadków zbiorowych zanotowano 12. Poszkodowanych w nich zostało 28 osób. W sytuacji dość dużego spadku liczby osób zatrudnionych, liczba wypadków przy pracy (i zrównanych z nimi) w Szczecinie utrzymuje się na niemal niezmienionym poziomie.

Najwięcej wypadków zdarza się w działach: przetwórstwo przemysłowe (28,5%), transport, gospodarka magazynowa i łączność (12,7%), ochrona zdrowia i opieka społeczna (12,5%). We wszystkich tych działach (za wyjątkiem transportu) dominuje sektor prywatny.

Wykres Nr 2.2

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Wśród przyczyn wypadków przy pracy dominują: niewłaściwy stan czynnika materialnego, jego brak lub niewłaściwe posługiwanie się nim, niewłaściwe, samowolne zachowanie się pracownika oraz niewłaściwa organizacja pracy lub stanowiska pracy.

Szacunkowe straty materialne spowodowane wypadkami (bez związanych ze stratami czasu pracy) wynosiły w 2002 roku 227,7 tys. zł, z tego:
- sektor publiczny – 91,0 tys. zł
- sektor prywatny – 136,7 tys. zł.

Wypadki stały się przyczyną 62 105 dni niezdolności do pracy osób poszkodowanych.

2.5. BEZPIECZEŃSTWO NA WODZIE

Na rzecz bezpieczeństwa osób na wodach i nad wodami miasta Szczecina działa Szczeciński Oddział Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego.

Zgodnie ze statutem, WOPR zajmuje się przede wszystkim ratowaniem tonących i niesieniem pomocy w wypadkach zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego na wodach śródlądowych i kąpieliskach morskich. Realizując swoje zadania, WOPR utrzymuje w Ośrodku Alarmowym przy ul. Heyki w stałej gotowości 7 pływających jednostek motorowych i 10 jednostek wiosłowych.

W 2003 roku szczeciński WOPR przeprowadził pogadanki na temat bezpieczeństwa nad wodami w 18 szkołach (2002 r. – 23) i na 10 imprezach (2002 r. – 12) w sezonie na wszystkich kąpieliskach miejskich. Akcją objęto ok. 14 tys. osób, głównie dzieci i młodzież. Ponadto WOPR wydał, wspólnie z Policją Wodną i Drogową, 10 tys. szt. książeczek

„Z wodą za Pan Brat" oraz przeszkolił 120 osób na uprawnienia ratownictwa wodnego i 178 osób na sternika motorowodnego.

Szczeciński WOPR w ramach swych działań statutowych współpracuje z Policją, Krajowym Sztabem Antykryzysowym, Związkiem Harcerstwa Polskiego, Strażą Pożarną, Urzędem Morskim, Urzędem Żeglugi Śródlądowej, Strażą Miejską, Sanepidem, Strażą Graniczną i innymi służbami działającymi na rzecz bezpieczeństwa.

Szczeciński WOPR zrzesza 1 190 członków, w tym 1 085 ratowników i 20 instruktorów ratownictwa.

Mimo dobrego przygotowania kadrowego i posiadanego sprzętu, liczba utonięć w Szczecinie wykazuje tendencję wzrostową.

Tabela Nr 2.3

LICZBA UTONIĘĆ W LATACH 2001 - 2003				
rok	Polska	Województwo	Szczecin	
			ogółem	w tym nieletni
2001	709	53	4	1
2002	741	57	6	4
2003	661	58	11	4

Źródło: Raport SOWOPR o stanie bezpieczeństwa na wodach miasta Szczecina w latach 2002 - 2003

Koszty działalności WOPR pokrywa w większości z własnych dochodów. Środki przekazane z budżetu miasta Szczecina przeznaczone były na zabezpieczenie imprez przywodnych w rejonie Wałów Chrobrego, takich jak np. „Dni Morza".

2.6. DZIAŁANIA STRAŻY MIEJSKIEJ

Zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego z ramienia miasta realizuje Straż Miejska, działająca jako jednostka budżetowa, która na koniec 2003 roku zatrudniała 57 osób.

Czynności podejmowane przez Straż Miejską w zakresie bezpieczeństwa w mieście mają w większości powtarzalny charakter i często wymagają współdziałania z policją, wydziałami Urzędu Miejskiego i innymi instytucjami, realizującymi zadania z zakresu ładu i porządku publicznego, a także z organizacjami społecznymi i radami osiedlowymi. Były to działania prewencyjne, kontrolne i edukacyjno-informacyjne.

Główne zadania Straży Miejskiej to:

1. Systematyczna kontrola porządku i czystości na terenie miasta szczególnie w zakresie:
   - utrzymania czystości na placach i ulicach oraz w obrębie nieruchomości,
   - przestrzegania zasad gromadzenia i wywozu odpadów,
   - przestrzegania obowiązku właściwego oznaczenia i oświetlenia budynków oraz oznakowania budów,
   - przestrzegania przez mieszkańców przepisów ppoż. oraz zakazu mycia i napraw samochodów w obrębie posesji,
   - przestrzegania zasad utrzymywania zwierząt domowych,
   - przestrzegania zakazu prowadzenia działalności handlowej oraz umieszczania plakatów w miejscach do tego niewyznaczonych, a także godzin otwarcia i zamykania zakładów,
   - przestrzegania zakazu palenia tytoniu i picia alkoholu w miejscach objętych zakazem,
   - legalizacji miar i wag,
   - ruchu drogowego przy użyciu odpowiednich urządzeń,
   - przestrzegania spokoju i porządku w miejscach publicznych.
2. Kontrola porządku w komunikacji w zakresie:
   - legalności zajmowania pasów drogowych,
   - prawidłowego zabezpieczenia i oznakowania ulic, parkingów, itp.,
   - stanu infrastruktury miejskiej, powiadamiania o awariach i zdarzeniach (2002 r. – 71, 2003 – 151) oraz zabezpieczenie ich do czasu przybycia właściwych służb,
   - właściwego parkowania pojazdów.
3. Współpraca z instytucjami poprzez:
   - udzielanie asysty administracjom mieszkaniowym,
   - zabezpieczanie porządku podczas zgromadzeń i imprez masowych (2002 r. – 72, 2003 r. – 99) wspólnie z policją i innymi służbami,
   - uczestnictwo w spotkaniach rad osiedlowych, wspólne lustracje porządkowe, dyżury w siedzibach RO, zabezpieczenie porządku podczas imprez i festynów.

Działania prewencyjne obejmują wspólne patrole z udziałem lokalnych organizacji samorządowych, kontakty i wymiana informacji z mieszkańcami, nadzór miejsc uznanych za źródło zjawisk patologicznych i kryminogennych.

Działania edukacyjno–informacyjne to udział w spotkaniach z mieszkańcami, informowanie ich o występujących zagrożeniach, szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie wzorców zachowań w określonych ekstremalnych sytuacjach.

Tabela Nr 2.4

DZIAŁANIA STRAŻY MIEJSKIEJ				
Lp	**Rodzaj działania**	**2001 r.**	**2002 r.**	**2003 r.**
1.	Kontrole i rekontrole	17 238	20 496	19 490
2.	Interwencje	3 644	3 480	4 654
3.	Wezwania	903	825	818
4.	Zalecenia	13 418	12 826	13 660
5.	Nakazy administracyjne	587	552	292
6.	Mandaty	4 308	2 978	4 377
7.	Wnioski do sądu (2001 r. – do Kolegium ds. Wykroczeń)	186	197	209

Źródło: Sprawozdania z działań Straży Miejskiej w Szczecinie w roku 2001, 2002, 2003.

Dochody pochodzące z nałożonych mandatów wynosiły:
- w 2002 r. – 279,7 tys. zł
- w 2003 r. – 385,7 tys. zł.

2.7. ORGANY WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

Zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości realizują sądy i prokuratura.

Działania Sądu Rejonowego w Szczecinie obejmują sprawy o przestępstwa i wykroczenia za wyjątkiem należących do właściwości Sądu Okręgowego. Sąd Rejonowy w Szczecinie funkcjonuje w oparciu o:
- trzy wydziały karne,
- jeden wydział karno-skarbowy,
- dwa wydziały grodzkie,
- jeden zamiejscowy wydział grodzki z siedzibą w Policach.

W wydziałach grodzkich rozpoznawane są sprawy o drobne przestępstwa, rozpoznawane w postępowaniu uproszczonym i o wykroczenia w I instancji. Wydział karno-skarbowy prowadzi sprawy z zakresu kodeksu karnego skarbowego. Pozostałe sprawy powadzą wydziały karne.

Sąd Okręgowy w Szczecinie obejmuje zakresem swego działania obszar dawnego województwa szczecińskiego. Sąd rozpatruje sprawy cywilne i rodzinne w I i II instancji, sprawy karne w I i II instancji, sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz sprawy gospodarcze.

Wydziały Sądu Rejonowego prowadzą postępowania rozpoznawcze, postępowania wykonawcze w osądzonych sprawach, a także wykonują czynności w postępowaniu przygotowawczym (śledztwa i dochodzenia), rozpoznając między innymi zażalenia na działania prokuratury.

Tabela Nr 2.5

DZIAŁALNOŚĆ SĄDU REJONOWEGO W SZCZECINIE					
Lp	**Rodzaj sprawy**	**Sprawy rozpoznawane**		**Sprawy załatwione**	
		2002	**2003**	**2002**	**2003**
1.	Sprawy karne	6 998	6 865	6 603	7 340
2.	Sprawy karno-skarbowe	1 118	911	1 061	925
3.	Wykroczenia	8 439	7 863	6 424	7 966
Ogółem		**16 555**	**15 639**	**14 088**	**16 231**

Źródło: Sąd Okręgowy w Szczecinie

Natomiast do Sądu Okręgowego w Szczecinie wpłynęło w 2002 roku 388, a w 2003 roku – 366 spraw karnych, które rozpatrywane tu były w I instancji w III Wydziale Karnym. Nie prowadzi się statystyki tych spraw, ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa. Szacuje się jednak, że 60 – 70% aktów oskarżenia sporządzanych jest przez prokuratury działające na terenie Szczecina.

W Sądzie Okręgowym załatwiono w 2002 roku 366, a w 2003 roku 448 spraw karnych.

W sądach szczecińskich zarejestrowano w 2003 roku o 5,5% spraw mniej niż w roku 2002, załatwiono ich zaś o 15,4% więcej. W 2003 roku wpłynęło o 2,1% mniej spraw karnych, załatwiono ich zaś o 11,8% więcej. Wpłynęło również mniej spraw karno-skarbowych (o 8,5%) jak i wykroczeniowych (o 6,8%). Nastąpił wzrost wykroczeń, będących przedmiotem postępowań sądowych (o 24,0%) oraz spadek załatwionych spraw karno–skarbowych (o 12,8%).

Terenowymi organami wymiaru sprawiedliwości w Szczecinie, do zadań których należy wszczynanie i prowadzenie postępowania przygotowawczego lub zlecanie tych czynności innemu uprawnionemu organowi, są:
- Prokuratura Rejonowa Szczecin–Śródmieście,,
- Prokuratura Rejonowa Szczecin–Zachód,
- Prokuratura Rejonowa Szczecin–Prawobrzeże,
- Prokuratura Okręgowa w Szczecinie.

Tabela Nr 2.6

DZIAŁALNOŚĆ PROKURATURY W SZCZECINIE		
działania	**2002 rok**	**2003 rok**
Zarejestrowane sprawy karne	**35 578**	**33 541**
Sprawy załatwione	**35 781**	**33 709**
w szczególności:		
Liczba aktów oskarżenia	5 911	5 398
Liczba osób oskarżonych z tego: tymczasowo aresztowani	7 283 753	6 724 940
Postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym wobec oskarżonych	135	732
Wartość mienia zabezpieczonego	3 780 073 zł	12 688 904 zł
Liczba wniosków o warunkowe umorzenie postępowania	209	215
Liczba postępowań umorzonych z powodu niewykrycia sprawców	18 303	16 902

Źródło: Prokuratura Okręgowa w Szczecinie

Oprócz działań w zakresie spraw karnych prokuratorzy realizują z własnej inicjatywy lub na wniosek obywateli zadania dotyczące spraw pozakarnych.

W zakresie postępowania administracyjnego zarejestrowano w 2002 roku 266, a w 2003 roku 785 spraw. Wniesiono:

	2002 r.	2003 r.
– sprzeciwów	15	15
– skarg do NSA	2	1

W 2002 roku skierowano również 98 wniosków o wszczęcie postępowania administracyjnego, a w 2003 roku – 234 wnioski.

W zakresie spraw cywilnych, gospodarczych, z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz w sprawach rodzinnych:

	2002 r.	2003 r.
– zarejestrowano spraw	835	1260
– wytoczono powództwa	94	134
– wniesiono wnioski o wszczęcie postępowania nieprocesowego	91	131

W 2002 roku sąd zasądził roszczenia z powództwa prokuratora w wysokości 428 684,00 zł, natomiast w 2003 roku w wysokości 1 183 925,00 zł.

2.8. OBRONA CYWILNA

Działając na rzecz obrony cywilnej, gmina realizuje zadania (zlecone i własne), polegające na ochronie ludności, zakładów pracy, urządzeń użyteczności publicznej i dóbr kultury oraz ratowaniu i udzielaniu pomocy poszkodowanym w czasie wojny, a także przygotowaniu jednostek OC do zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwania ich skutków w czasie pokoju.

Szefem Obrony Cywilnej Miasta jest Prezydent Miasta Szczecina.

Wymienione zadania realizowane są w oparciu o „Plan Obrony Cywilnej Miasta Szczecina", opracowany przez odpowiednie służby Urzędu Miejskiego oraz w oparciu o uzgodnione „Plany Obrony Cywilnej Zakładów Pracy".

Organizacja i koordynacja zadań OC na terenie miasta polega na:
- wykrywaniu zagrożeń, ostrzeganiu i alarmowaniu,
- organizowaniu ewakuacji ludności na wypadek zagrożeń wojennych,
- nadzorowaniu, utrzymaniu istniejących budowli ochronnych oraz planowaniu powiększenia ich zasobu,
- zaopatrywaniu formacji i ludności w sprzęt i środki ochrony indywidualnej,
- prowadzeniu akcji ratunkowych,
- likwidacji skażeń,
- udzielaniu pomocy medycznej,
- ochronie dóbr kultury oraz urządzeń użyteczności publicznej,
- ochronie żywności i zaopatrywaniu ludności w wodę w warunkach specjalnych,
- kierowaniu i koordynowaniu realizacją przedsięwzięć OC w zakładach pracy i instytucjach,
- przeprowadzaniu szkoleń.

W zakresie zadań obronnych zadania gminy polegają m.in. na: prowadzeniu ewidencji przedpoborowych i poborowych, organizacji Komisji Przedpoborowych i Poborowych, prowadzeniu świadczeń rzeczowych i osobowych na potrzeby sił zbrojnych, Policji, Straży Granicznej, Obrony Cywilnej, organizowaniu akcji kurierskich w mieście, prowadzeniu ewidencji obiektów podlegających szczególnej ochronie, planowaniu funkcjonowania UM w warunkach zagrożenia.

W ramach obrony cywilnej prowadzona jest również prewencja przeciwpożarowa i działania przeciwpowodziowe, opracowany został Plan Reagowania Kryzysowego Miasta, zorganizowano Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego oraz opracowano stosowną dokumentację i procedury w tym zakresie.

2.9. WOJSKO

Szczecin stanowi duży międzynarodowy garnizon wojskowy. Na jego terenie zlokalizowane jest Dowództwo i Sztab Wielonarodowego Korpusu Północ – Wschód, wchodzącego w skład NATO. Działalność swoją Korpus rozpoczął 18 września 1999 roku. W jego skład weszły: duńska Jutlandzka Dywizja Zmechanizowana, niemiecka 14. Dywizja Grenadierów Pancernych z Neubrandenburga i polska 12. Dywizja Zmechanizowana im. Księcia Bolesława Krzywoustego ze Szczecina. Korpus jest unikalną formacją wojskową na skalę europejską. Fenomen polega na wspólnej pracy we wszystkich wydziałach sztabu zespołów trójnarodowych. Wielonarodowy Korpus przeznaczony jest do wypełniania zadań wynikających z art. V Traktatu Waszyngtońskiego, ale również do wspierania posiadaną infrastrukturą dowodzenia misjami humanitarnymi, bądź operacji usuwania skutków katastrof naturalnych (więcej: www.wp.mil.pl).

W mieście rozlokowane są:
- Sztab 12. Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej im. Bolesława Krzywoustego – najbardziej wysunięty na północny zachód związek taktyczny Wojska Polskiego oraz jednostki wchodzące w skład tej dywizji, których zadania bojowe związane są z ochroną granic Rzeczpospolitej (więcej: www.12dz.mil.pl),

– Jednostki podporządkowane Sztabowi Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy,

oraz instytucje administracji wojskowej, m.in.:

– Wojewódzki Sztab Wojskowy,
– Wojskowa Komenda Uzupełnień,
– Agencja Mienia Wojskowego,
– Wojskowa Agencja Mieszkaniowa – Oddział Terenowy,
– 109. Szpital Wojskowy z Przychodnią,
– Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska SPZOZ,
– Wojskowe Biuro Emerytalne,
– Prokuratura i Sąd Wojskowy.

2.10. PROGRAM BEZPIECZNE MIASTO SZCZECIN

W latach 2002 – 2003 kontynuowane były działania wynikające z uchwały Nr XXXIII/414/97 Rady Miasta Szczecina, w sprawie utworzenia miejskiego systemu bezpieczeństwa w ramach programu „Bezpieczne Miasto Szczecin". W roku 2002 kontynuowano rozpoczęty pilotażowo na osiedlach Skolwin, Słoneczne, Turzyn i Centrum program „Bezpieczne Osiedle". Programy te powstały aby przeciwdziałać wzrostowi poczucia zagrożenia obywateli i wzrostowi przestępczości wśród nieletnich. Uznano, że skuteczną drogą do osiągnięcia poprawy bezpieczeństwa będzie wzajemna współpraca jednostek samorządu i służb mundurowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo. Metody i formy tej współpracy wypracowała Rada Koordynacyjna ds. programu „Bezpieczne Miasto Szczecin" powołana przez Prezydenta Miasta 01.08.1996 r.

Realizując powyższe programy, organizowano imprezy i konkursy z zakresu bezpieczeństwa. Wdrażano projekty edukacyjne (np.: „Alfred radzi"), przeprowadzono kursy i szkolenia (samoobrony dla kobiet, szkolenia dla nurków PSP), wydano materiały promocyjne („Bezpieczna droga do szkoły", „Informator policyjny", „Z wodą za pan brat"), zakupiono sprzęt rekreacyjny i sportowy dla szkół a także zestawy ratownicze, reanimacyjne, komputerowe, narkotesty, paliwa. W omawianym okresie wspomagano również instytucje i organizacje pozarządowe, nastawione w swoim działaniu na zapobieganie zjawiskom patologicznym wśród dzieci i młodzieży. Na bieżąco zabezpieczano imprezy masowe. Kontynuowana też była praca Policyjnego Telefonu Zaufania.

Wykres Nr 2.3

Źródło: Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta za rok: 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003

Z każdym rokiem rośnie zainteresowanie programem ze strony podmiotów, do których jest skierowany, co objawiło się wzrostem zgłaszanych wniosków o dofinansowanie działań. Rośnie również poziom merytoryczny przygotowania projektów.

Projekty i zadania zakwalifikowane do finansowania (48) to:

– zakupy i zadania realizowane przez służby mundurowe – 285 tys. zł,
– programy realizowane na osiedlach na rzecz społeczności lokalnych – 340 tys. zł,
– działania organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu bezpieczeństwa – 128 tys. zł,
– pozostałe – 80 tys. zł.

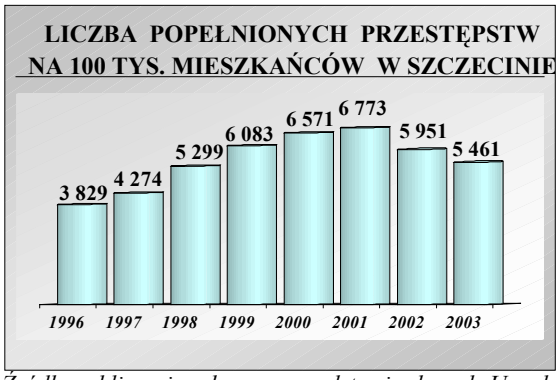
W 2003 roku zrealizowano jedynie wydatki niezbędne na zabezpieczenie imprez masowych i funkcjonowanie telefonu zaufania. W niewielkim stopniu wsparto Komendę Miejską Straży Pożarnej, niektóre organizacje pozarządowe oraz organizację przygotowanych dla dzieci trzech konkursów na temat bezpieczeństwa.

Szczecin jest jednym z dwóch (obok Olsztyna) miast w Polsce, gdzie w ostatnich latach dało się zaobserwować spadek przestępczości.

W 2003 roku zanotowano o 8,5% przestępstw mniej niż w roku 2002 i o 19,8% mniej niż w 2001 roku. Wskaźnik wykrywalności był o 2,3% wyższy niż dwa lata wcześniej i nieznacznie mniejszy niż w roku poprzednim (o 0,2%). Wskaźnik w stosunku do przestępstw kryminalnych utrzymuje się prawie na niezmienionym poziomie, natomiast wskaźnik wykrywalności przestępstw gospodarczych obniżył się o 1,9% w stosunku do roku ubiegłego.

Szczecińska policja najwięcej uwagi poświęca ściganiu przestępczości pospolitej, najbardziej dokuczliwej dla mieszkańców. W tych kategoriach policjanci notują stały spadek liczby zdarzeń.

Wykres Nr 2.4

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie i Komendy Miejskiej Policji

Mimo poprawy sytuacji, nadmierne obciążenie pracą wymiaru sprawiedliwości zaskutkowało wydłużeniem czasu trwania postępowań sądowych. Zgodnie z rankingiem sądów karnych w Polsce, przeprowadzonym przez tygodnik „Wprost", sąd szczeciński zajął 23. miejsce wśród wszystkich 41 sądów okręgowych w kraju. Kryterium oceny był czas oczekiwania na pierwszą rozprawę.

Jednak w wewnętrznym rankingu Ministerstwa Sprawiedliwości, Prokuratura Okręgowa w Szczecinie została uznana za najlepszą w Polsce pod względem skuteczności działania (procentowy wskaźnik śledztw zakończonych aktem oskarżenia, wartość mienia zajętego podejrzanym, skuteczność wniesionych apelacji). Szczecińska Prokuratura wyróżnia się m.in. największym w Polsce wskaźnikiem spraw zakończonych ugodą, bez konieczności prowadzenia procesu sądowego.

Przeprowadzone kontrole przestrzegania przepisów przeciwpożarowych wykazały spadek przypadków nieprawidłowości w stosunku do roku poprzedniego mimo wzrostu zanotowanych zdarzeń. Wzrosła też liczba przypadków przemytu.

Niepokojącym zjawiskiem jest utrzymujący się stały poziom liczby wypadków przy pracy (mimo znacznego spadku liczby osób zatrudnionych). Liczba wypadków przypadających na 1000 osób pracujących wynosiła:

- *w 1999 roku – 9,3*
- *w 2000 roku – 9,8*
- *w 2001 roku – 10,1*
- *w 2002 roku – 9,7.*

Jak widać z przedstawionych danych, sytuacja w zakresie bezpieczeństwa ulega wprawdzie poprawie, ale nie w każdej dziedzinie i w różnym stopniu.

Poważnym problemem jest brak dostatecznych środków na finansowanie programów poprawy bezpieczeństwa oraz działań służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.

Tabela Nr 2.7

WYDATKI Z BUDŻETU MIASTA NA BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE (w tys. zł)					
Lp	**Kierunki wydatków**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**
	Wydatki bieżące				
1.	Prewencja w zakresie ochrony ppoż.	22,5	22,1	7,8	-
2.	Ochotnicze straże pożarne	335,6	219,5	133,0	125,0
3.	Straż Miejska	2 138,5	2 402,9	2 553,0	2 692,6
4.	Centrum Zarządzania Kryzysowego	-	149,5	33,1	48,6
5.	Miejska Sieć Łączności	20,0	17,2	17,2	-
6.	Obrona Cywilna	47,4	50,5	39,5	38,9
7.	Miejski Komitet Przeciwpowodziowy	-	23,6	3,9	-
8.	Pomoc dla Gdańska	-	100,0	-	-
9.	Realizacja programów „Bezpieczne Miasto", „Bezpieczne Osiedle" i fundacja „Razem Bezpieczniej"	803,9	743,8	587,7	288,0
10.	Miejskie Centrum Powiadamiana	135,4	117,3	112,0	90,0
11.	Organizacje pozarządowe	-	50,0	49,0	30,0
12.	Komendy powiatowe Policji i PSP	-	-	404,0	-
13.	Zadania zlecone ustawowe (finansowanie Policji i PSP)	53 789,8	59 067,8	59 034,5	9 810,0
Razem wydatki bieżące		**57 293,2**	**62 964,0**	**62 974,7**	**13 123,1**
	Wydatki majątkowe				
1.	Dofinansowanie inwestycji Policji i PSP	670,0	150,0	437,8	-
2.	Straż Miejska	23,0	-	-	-
3.	Centrum Zarządzania Kryzysowego	499,7	-	21,0	-
4.	Miejskie Centrum Powiadamiania	101,0	-	-	-
5.	Ochotnicza Straż Pożarna	-	20,0	-	-
6.	Programy „Bezpieczne Miasto", „Bezpieczne Osiedle"	-	-	88,0	-
7.	Wydatki na zadania zlecone	-	303,4	176,0	390,0
Razem wydatki majątkowe		**1 293,7**	**473,4**	**722,8**	**390,0**
OGÓŁEM WYDATKI NA BEZPIECZEŃSTWO		**58 586,9**	**63 437,4**	**63 697,5**	**13 513,1**

Źródło: Budżet Miasta na 2004 rok

Źródła informacji:

1. *Budżet miasta Szczecina na rok 2004.*
2. *Charakterystyka Stanu Bezpieczeństwa na terenie KMP w Szczecinie w roku 2003 - Komenda Miejska Policji w Szczecinie.*
3. *„Gazeta Wyborcza”.*
4. *Gdzie się sądzić – „Wprost” (04.05.03).*
5. *Informacja o działalności Straży Miejskiej. Marzec 2004.*
6. *Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w Szczecinie w okresie 01.01.-31.12.2003 roku – Komenda Miejska Policji w Szczecinie.*
7. *Informacje statystyczne Urzędu Statystycznego w Szczecinie.*
8. *Informacje Wydziału Prasowego Komendy Głównej Policji.*
9. *Izba Celna w Szczecinie. Referat Karno-Skarbowy.*
10. *Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie.*
11. *Pomorski Odział Straży Granicznej.*
12. *Prokuratura Okręgowa w Szczecinie.*
13. *Przestępczość w województwie zachodniopomorskim – Wydział Komunikacji Społecznej Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.*
14. *Raport Szczecińskiego Oddziału Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego o stanie bezpieczeństwa na wodach miasta Szczecina w latach 2002 – 2003.*
15. *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2002 roku w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. z 2002 r. Nr 180, poz. 1508).*
16. *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 czerwca 2001 roku w sprawie utworzenia prokuratur apelacyjnych, okręgowych i rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. z 2001 r. Nr 64, poz. 656).*
17. *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 września 2001 roku w sprawie utworzenia sądów gospodarczych (Dz. U. z 2001 r. Nr 116, poz. 1247).*
18. *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 września 2001 roku w sprawie utworzenia sądów pracy i sądów ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 106, poz. 1161).*
19. *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 grudnia 2003 roku w sprawie zniesienia i utworzenia niektórych sądów grodzkich oraz zmiany rozporządzenia Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 czerwca 2001 roku w sprawie utworzenia sądów grodzkich (Dz. U. z 2003 r. Nr 219, poz. 2165).*
20. *Sąd Okręgowy w Szczecinie.*
21. *Sprawozdania z wykonania budżetu za rok: 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003.*
22. *Ustawa z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 206 – tekst jednolity).*
23. *Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1070).*
24. *Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności Urzędu Miejskiego w Szczecinie.*

Rynek pracy

3.1. LICZBA PRACUJĄCYCH

Do pracujących, oprócz osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, Urząd Statystyczny zalicza również pracodawców i pracujących na własny rachunek, osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej i duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

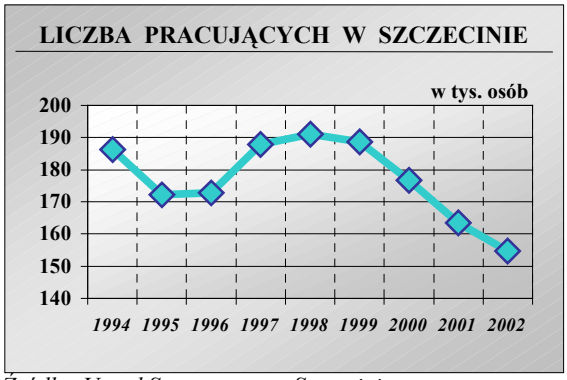
Liczba pracujących ogółem w 2002 roku w Szczecinie wynosiła 154 740 osób, tj. o 12,4% mniej niż w 2000 roku.

W sektorze przedsiębiorstw pracowało 93 047 osób. Pozostałe osoby reprezentowały takie działy jak: edukacja (13 620), ochrona zdrowia i opieka społeczna (12 277), administracja publiczna i obrona narodowa (8 349), pośrednictwo finansowe (5 091), obsługa nieruchomości i firm oraz nauka (16 914), pozostała działalność usługowa, komunalna i indywidualna (5 442).

Z ogólnej liczby pracujących 48,4% to kobiety, które dominują w ochronie zdrowia i opiece społecznej, pośrednictwie finansowym, edukacji, administracji publicznej, hotelach, restauracjach, handlu, naprawach oraz w pozostałej działalności usługowej, komunalnej, społecznej i indywidualnej. Dużo kobiet znajduje zatrudnienie również w przemyśle, choć ich udział stanowi tu zaledwie 30,4%.

Sektor publiczny generował w 2002 r. 35,3% pracujących, tj. o 0,9 pkt. proc. więcej niż dwa lata wcześniej.

Wykres Nr 3.1

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Liczba pracujących w Szczecinie w 2002 roku zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 8 808 osób, czego przyczyną był spadek ich liczby przede wszystkim w:

- przemyśle o 4 764 osoby
- handlu i naprawach o 1 460 osób
- budownictwie o 1 172 osoby
- transporcie, gospodarce magazynowej i łączności o 1 144 osoby.

Obniżyła się również liczba pracujących w edukacji, ochronie zdrowia i opiece społecznej, administracji publicznej i obronie narodowej oraz w firmach zajmujących się obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi i zdrowotnymi. Jednocześnie nastąpił wzrost liczby pracujących w działach: obsługa nieruchomości i firm, nauka oraz w pozostałej działalności usługowej, komunalnej, społecznej i indywidualnej.

Najwięcej osób pracuje w:

- handlu i naprawach – 19,1%,
- przemyśle – 17,7%,
- transporcie, gospodarce magazynowej i łączności – 11,4%,
- obsłudze nieruchomości i firm oraz nauce – 10,9%.

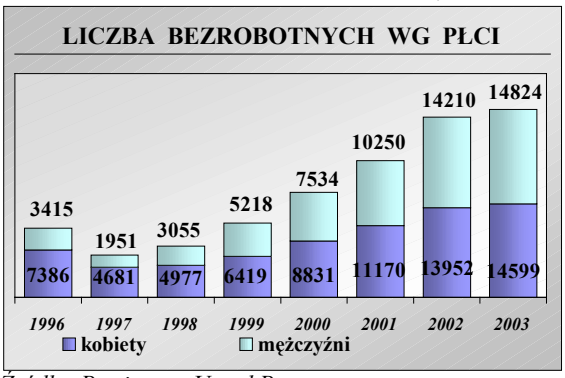
Przeprowadzone badania potoków pasażerskich wskazują na nierówne rozmieszczenie miejsc pracy między lewo- i prawobrzeżną częścią miasta. W związku z tym, że niemal cały rynek pracy Szczecina skupiony jest w Śródmieściu, wielu mieszkańców prawobrzeża zmuszonych jest do szukania zatrudnienia po drugiej stronie Odry. Z kolei rynek pracy prawobrzeża (Dąbie) zdominowany jest przez mieszkańców peryferyjnych rejonów miasta oraz ościennych gmin.

3.2. CHARAKTERYSTYKA BEZROBOCIA

Na koniec 2002 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy (www.pup.szn.pl) zarejestrowanych było 28 162. osoby bezrobotne (w tym 13 952 to kobiety – 49,5%) oraz 4 783 osoby pobierające zasiłki i świadczenia przedemerytalne. Ponadto w PUP zarejestrowanych było 827 osób poszukujących pracy. Zatem łączna liczba osób zarejestrowanych wynosiła 33 772. Natomiast na koniec 2003 roku w PUP zarejestrowanych było 35 432 osoby, w tym:

- 29 423 osoby bezrobotne (14 599 kobiet – 49,6%),
- 5 196 osób pobierających zasiłki i świadczenia przedemerytalne,
- 813 poszukujących pracy.

Wykres Nr 3.2

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

Liczba bezrobotnych w 2003 roku wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 1 261 osób, tj. o 4,5%. Główną przyczyną wzrostu liczby rejestrujących się w PUP są zwolnienia grupowe w szczecińskich zakładach pracy. W 2002 roku 66 zakładów zgłosiło zamiar grupowych zwolnień, m.in: Stocznia Szczecińska S.A. (5 070 osób), Porta Technik Sp. z o.o. (488), Porta Elektra Sp. z o.o. (120), Porta Transport Sp. z o.o. (17), Porta Projekt (98) oraz wiele firm budowlanych (327) i banków (107). W 2003 roku grupowe zwolnienia zgłosiły m.in.: SPBO2 (108 osób), Kabeltechnik (171), Cukrownia (150), SPSK Nr 1 (50), SPSK Nr 2 (73).

Tabela Nr 3.1

CHARAKTERYSTYKA BEZROBOTNYCH				
Lp	**Bezrobotni**	**2001 r.**	**2002 r.**	**2003 r.**
1.	Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1 036	1 398	934
2.	Dotychczas niepracujący	4 376	5 858	6 665
3.	Niepełnosprawni	306	435	405
4.	Absolwenci	886	1 119	1 175
5.	Najliczniej reprezentowani w wieku 45 –54 lata	4 641	7 861	8 556
6.	Z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym (2003 r. – z wykształceniem gimnazjalnym i niższym)	8 166	10 342	11 049
7.	Zwolnieni z sektora publicznego	2 357	2 718	2 900
8.	Pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	8 094	12 120	14 835
9.	Uprawnieni do zasiłku	2 592	3 740	2 284

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

Stopa bezrobocia w Szczecinie, województwie zachodniopomorskim i w Polsce wg stanu na 31 grudnia wynosiła:

	Szczecin	województwo	Polska
w 2001 r.	11,0%	25,8%*	19,4%*
w 2002 r.	14,7%	27,8%*	20,0%*
w 2003 r.	16,0%	28,2%*	20,0%*

** dane zweryfikowane przez GUS na podstawie wyników NSP*

Z powodu spadku liczby miejsc pracy, stopa bezrobocia w Szczecinie wzrosła w 2003 r. o 1,3 pkt. proc. w stosunku do roku poprzedniego i o 5 pkt. proc. w stosunku do stanu przedstawionego w poprzednim *Raporcie*.

Biorąc pod uwagę różne kryteria podziału, podkreślić należy pewne tendencje w kształtowaniu się struktury bezrobotnych w Szczecinie:
- wzrastający udział pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy (50,4% w 2003 r.),
- wzrost liczby zarejestrowanych absolwentów,
- duży udział osób w wieku produkcyjnym mobilnym (18 – 44 lata) – 66,2% ogólnej liczby bezrobotnych,
- spadek udziału osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy (5% w 2001 r., 3,2% w roku 2003),
- stałe obniżanie się odsetka osób z prawem do zasiłku – 12,1% na koniec 2001 roku i 7,8% w 2003 roku,
- wzrost udziału osób z wykształceniem podstawowym i zasadniczym (od 2003 roku – gimnazjalnym i niższym).

Wśród bezrobotnych najliczniej reprezentowani są pracownicy zwolnieni z zakładów pracy (dane za rok 2003):
- przemysłu – 4 361 osób,
- handlu i usług – 4 569 osób,
- budownictwa – 2 160 osób,
- transportu, gospodarki magazynowej i łączności – 1 433 osoby,
- obsługi nieruchomości, wynajmu, nauki i usług związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – 1 642 osoby,
- pozostałej działalności usługowej, komunalnej, społecznej, indywidualnej – 2 526 osób.

3.3. DZIAŁANIA NA RZECZ BEZROBOTNYCH

Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie prowadzi działania na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych oraz absolwentów wkraczających na rynek pracy. Są to zarówno działania przewidziane ustawą o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, jak też inicjatywy lokalne wychodzące naprzeciw społecznemu zapotrzebowaniu ograniczenia bezrobocia czy walki z jego skutkami.

W 2003 roku Powiatowy Urząd Pracy wypłacił:
- 22 487 tys. zł z tytułu zasiłków dla bezrobotnych (2002 r. – 23 497 tys. zł),
- zasiłki przedemerytalne w kwocie 17 821 tys. zł (2002 r. – 19 612 tys. zł),
- świadczenia przedemerytalne – 31 221 tys. zł (2002 r. – 21 737 tys. zł),
- zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne w wysokości 4 583 tys. zł (2002 r. – 3 938 tys. zł).

Ze środków Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu wydatkowano:

	2002 r.	2003 r.
	w tys. zł	
– pożyczki	271,5	604,5
– szkolenia	1 169,8	1 220,8
– prace interwencyjne	689,6	1 048,5
– roboty publiczne	562,1	2 225,9
– staże i umowy absolwentów	937,8	3 092,4
– przygotowanie zawodowe młodocianych	–	1 236,3

Na skutek działań Powiatowego Urzędu Pracy w 2003 roku:
- 1 363 osoby podjęły pracę (w 2002 r. – 982),
- skierowano do pracy 528 osób w ramach prac interwencyjnych (w 2002 r. – 330 osób) i 465 osób w ramach robót publicznych (w 2002 r. – 96); spośród tych osób 357 (w 2002 r. – 263) podjęło pracę,
- skierowano do odbycia stażu 879 absolwentów (w 2002 r. – 427), z których 413 podjęło pracę (w 2002 r. – 162),
- udzielono 3 pożyczek pracodawcom (w 2002 r. – 2) na dodatkowe miejsca pracy,
- zrefundowano pracodawcom koszty szkolenia 1 170 pracowników (w 2002 r. – 451); przeprowadzono szkolenia o tematyce związanej z produkcją stoczniową, kursy komputerowe, językowe, dla pracowników biurowych, dla pracowników handlu i inne.

W ramach rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych ze środków PFRON pokryto koszty szkolenia 49 osób, udzielono 8 pożyczek na rozpoczęcie działalności, przystosowano 2 stanowiska pracy i zrefundowano koszty ubezpieczeń społecznych w 99 przypadkach. Nadzorowi poddano łącznie 283 (w 2002 r. – 346) stanowiska pracy.

W celu przeciwdziałania społecznym skutkom bezrobocia, PUP realizuje szereg programów skierowanych do różnych grup odbiorców:
- Wojewódzki Program wspierania ponownego zatrudnienia zwolnionych pracowników Grupy Kapitałowej Porta Holding S.A. oraz firm kooperujących w latach 2002 - 2004,
- Szczeciński Program Reaktywacji Zawodowej Bezrobotnych „NOWY HORYZONT",
- Program aktywizacji zawodowej absolwentów – „Pierwsza Praca".

Na koniec 2002 roku Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie dysponował 2 694. wolnymi miejscami pracy. W 2003 roku było ich 3 055, w tym:
- dla osób z orzeczeniem o niesprawności – 333,
- dla absolwentów – 28,
- w ramach umowy zlecenia – 289,
- dla pracowników umysłowych – 1 136,
- dla pracowników na stanowiskach robotniczych – 1 919.

Najwięcej ofert zatrudnienia pochodzi z sektora prywatnego. Najczęściej poszukiwani są pracownicy z wykształceniem średnim zawodowym lub zasadniczym zawodowym. Przeważają oferty z sektora produkcji (spawacz, monter kadłubów okrętowych, monter konstrukcji stalowych, szwaczka) oraz handlu, usług i gastronomii. Znaczna część ofert to propozycje zatrudnienia w budownictwie (murarz, malarz, tynkarz, zbrojarz, glazurnik, cieśla, hydraulik).

Podkreślenia wymaga fakt, iż mimo ustawowego obowiązku zgłaszania do urzędów pracy wolnych miejsc zatrudnienia, pracodawcy często poszukują pracowników korzystając z innych źródeł rekrutacji z pominięciem publicznego pośrednictwa. Stąd informacja o realnych możliwościach podjęcia pracy w określonych branżach jest niepełna.

Aktywizacją rynku pracy na rynku szczecińskim zajmuje się również Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości. Jednym z jego statutowych założeń jest udzielanie pomocy organizacyjno-prawnej nowo powstającym podmiotom gospodarczym oraz firmom już istniejącym (www.zsrg.szczecin.pl). Zadanie to spełniają funkcjonujące w strukturze stowarzyszenia:
1. Centrum Euro Info, które zorganizowało w analizowanym okresie 70 konferencji, seminariów, szkoleń warsztatów dla ok. 3 000 osób na temat funkcjonowania firm na Jednolitym Rynku Unii Europejskiej.
2. Działający od maja 2003 roku Punkt Konsultacyjno–Doradczy Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, świadczący bezpłatne usługi informacyjne i doradcze z zakresu administracyjno–prawnych aspektów prowadzenia działalności gospodarczej, dostępnej na rynku ofercie finansowania zewnętrznego, możliwości i zasad korzystania z instrumentów wsparcia dla firm oraz pomocy w przygotowywaniu wniosków o uzyskanie dotacji.
3. Fudnusz Pożyczkowy, udzielający pożyczek prowadzącym działalność gospodarczą osobom o słabej kondycji finansowej. W 2002 r. udzielono 22 pożyczki na kwotę 680,5 tys. zł, tworząc 37 miejsc pracy. W 2003 r. udzielono ich 18 na kwotę 460 tys. zł i utworzono tym samym 43 miejsca pracy.
4. Ośrodek Szkoleniowy, który w latach 2002 – 2003 przeprowadził 12 szkoleń. W szkoleniach tych wzięło udział ponad 500 osób, również spoza Szczecina.
5. Punkt Konsultacyjno–Prawny dla małych i średnich przedsiębiorstw.
6. Inkubator Przedsiębiorczości.
7. Studencki Klub Przedsiębiorcy.

Zadaniem działającego od grudnia 2000 roku Szczecińskiego Parku Naukowo-Technologicznego (www.spnt.pl) jest m.in. tworzenie korzystnych warunków startu dla nowych, innowacyjnych przedsiębiorstw oraz inicjowanie nowych miejsc pracy opartych o udział myśli naukowo–technicznej. SPNT organizuje szkolenia oraz udziela pomocy absolwentom szkół wyższych w tworzeniu nowych firm innowacyjnych. W 2002 roku w inkubatorze przedsiębiorczości działało 16 małych przedsiębiorstw.

Małe i średnie przedsiębiorstwa mogą liczyć również na pomoc Funduszu Wspierania Rozwoju Gospodarczego (www.szczecin.pl/fundusz) Miasta Szczecina, którego celem jest stymulowanie rozwo-

ju gospodarczego miasta poprzez udzielanie poręczeń kredytowych, stanowiących jeden z najbardziej efektywnych instrumentów wspomagania finansowego, umożliwiający małym i średnim firmom dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania działalności. W 2003 roku Fundusz udzielił poręczeń o łącznej wartości 2,8 mln zł.

Planowaniem kariery zawodowej i poruszaniem się po rynku zajmuje się Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie. Centrum specjalizuje się w gromadzeniu i upowszechnianiu informacji zawodowej, poradnictwie zawodowym oraz w pośrednictwie pracy (www.apraca.pl/szwu/ciipkz).

Celem Uczelnianych Biur Karier przy szczecińskich wyższych uczelniach (PS, AR, PAM, ZSB) jest pomoc studentom i absolwentom w poszukiwaniu pracy oraz doradztwo z zakresu problematyki startu zawodowego.

Pośrednictwem pracy w Szczecinie zajmuje się również wiele organizacji i spółdzielni oraz firm i spółek prywatnych, w tym specjalistycznych.

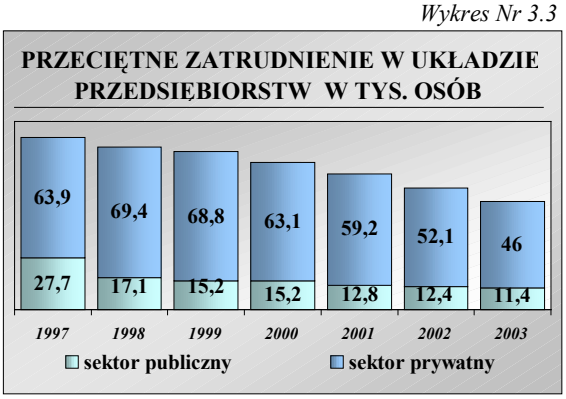
Część osób bezrobotnych, po utracie zasiłku i nie widząc perspektyw znalezienia pracy na stałe, decyduje się podjąć zatrudnienie w tzw. szarej strefie (w warunkach szczecińskich najczęściej w handlu przygranicznym). Z badań GUS i PAN wynika, że szara strefa generuje około 10 – 20% PKB (podobnie jak w krajach wysoko rozwiniętych). Oddział Legalności Zatrudnienia w Wydziale Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w 2002 roku przeprowadził 352 a w 2003 roku – 347 kontroli zakładów pracy. Kontrole obejmowały legalność zatrudnienia, obowiązek informowania powiatowych urzędów pracy o zatrudnieniu, obowiązek opłacania składek na Fundusz Pracy. W 2002 roku stwierdzono nieprawidłowości w 158 kontrolowanych jednostkach (w 2003 roku w 135 jednostkach). Efektem podjętych działań był zwrot wypłaconych zasiłków i świadczeń w 36 przypadkach oraz dokonanie wpłat zaległych składek na Fundusz Pracy i składek na ubezpieczenia społeczne. Łącznie osiągnięto efekty ekonomiczne rzędu 438 468 zł w 2002 r. oraz 22 650 zł w 2003 r.

3.4. ZMIANY ILOŚCIOWE I STRUKTURALNE W ZATRUDNIENIU

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw na koniec 2003 roku w podmiotach dużych i średnich (zatrudniających powyżej 9 pracowników) w Szczecinie wynosiło 57 325 osób (o 3,2% mniej niż w roku 2001 i o 11,2% mniej niż w roku 2002).

Rośnie udział sektora prywatnego we wszystkich działach gospodarki narodowej Szczecina. Sektor publiczny dominuje jedynie w takich działach, jak: edukacja, ochrona zdrowia i opieka społeczna, administracja publiczna i obrona narodowa.

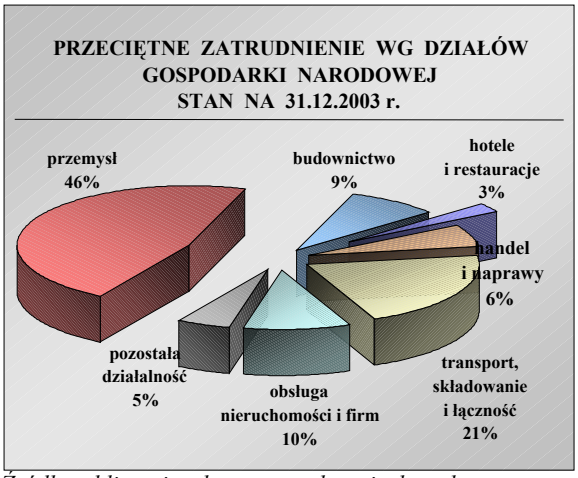
Wykres Nr 3.3

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

W strukturze zatrudnienia nastąpiły nieznaczne przesunięcia działowe. Rozwinął się rynek usług (hotele i restauracje, obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów). W pozostałych działach nastąpiło zmniejszenie zatrudnienia, w największym stopniu w przemyśle oraz budownictwie.

Wykres Nr 3.4

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

3.5. POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, przeprowadzonego w maju 2002 roku, wskazują, iż w okresie międzyspisowym (1988 – 2002) nastąpił znaczny wzrost poziomu wykształcenia ludności w wieku 15 lat i więcej. Odsetek ludności z wykształceniem ponadpodstawowym wzrósł z 65,9% do 73,8%.

Tabela Nr 3.2

LUDNOŚĆ SZCZECINA W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WG WYKSZTAŁCENIA
struktura

Lp	wykształcenie	1998 rok	2002 rok
1.	Wyższe	11,2%	16,7%
2.	Średnie	34,0%	39,5%
3.	Zasadnicze zawodowe	20,7%	17,6%
4.	Podstawowe	31,0%	20,0%
5.	Pozostałe	3,1%	6,2%

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

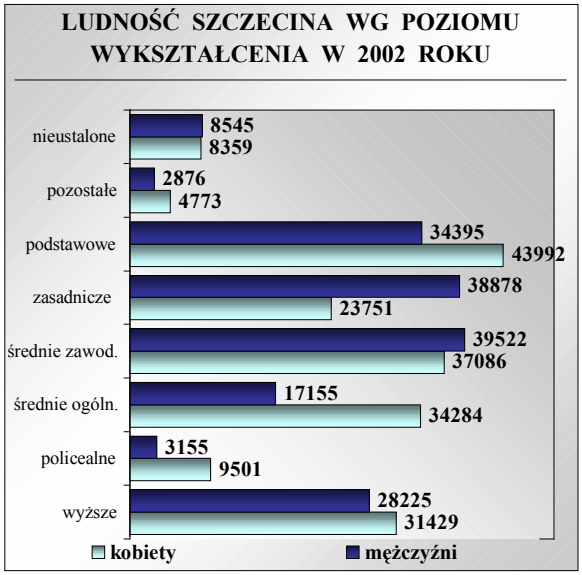
Największy przyrost charakteryzował grupę osób z wykształceniem wyższym (wzrost o 5,5 pkt. proc.) oraz średnim i policealnym (wzrost o 5,5 pkt. proc.).

Z analizy danych spisowych ludności wg płci wynika, że 52,7% osób z wyższym wykształceniem to kobiety, które dominują również wśród osób z wykształceniem policealnym i średnim, ale również wśród osób z wykształceniem podstawowym. Mężczyźni częściej kończą zasadnicze szkoły zawodowe, technika i licea zawodowe.

Analiza wykształcenia mieszkańców Szczecina wg wieku i uwzględniająca jedynie osoby powyżej 25 lat wskazuje, iż:

- wśród mieszkańców z wyższym wykształceniem dominują osoby w wieku 25 – 29 lat – 19,6%,
- wykształcenie średnie i policealne charakteryzuje osoby w wieku 45 – 54 lata – 27,9%,
- wykształcenie zasadnicze zawodowe najczęściej występuje wśród osób w wieku 40 – 54 lata – 47,3%,
- osoby z wykształceniem podstawowym i niższym, to w większości mieszkańcy w wieku powyżej 60 lat – 59,6%.

Wykres Nr 3.5

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

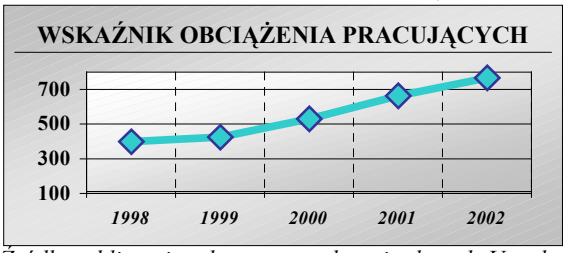
W 2002 roku województwo zachodniopomorskie należało do województw (po mazowieckim, dolnośląskim oraz pomorskim) gdzie odsetek osób legitymujących się wykształceniem co najmniej średnim był wyższy od średniej krajowej (43,2% wobec 42,8%). Około 19% spośród osób w wieku ponad 13 lat kontynuuje naukę.

W okresie ostatnich kilku lat wystąpiła na szczecińskim rynku pracy silna dysproporcja polegająca na nadwyżce podaży pracy nad popytem na pracę na skutek radykalnego spadku tego ostatniego. Zjawisko to jest efektem postępującej degradacji ekonomicznej oraz niesprzyjającej rozwojowi dekoniunktury makroekonomicznej. Nastąpiło przemieszczenie części zatrudnienia z sektora przemysłowego i usług rynkowych do sektora usług nierynkowych. Towarzyszył temu wzrost bezrobocia spowodowany spadkiem znaczenia tradycyjnych branż: przemysłu, transportu i budownictwa oraz recesji gospodarczej, która doprowadziła do upadłości licznych zakładów pracy, zatrudniających powyżej 250 osób. Skutkiem tego była redukcja zatrudnienia i jednocześnie wzrost liczby firm małych i zakładów osób fizycznych. W 2003 roku działalność na własny rachunek prowadziło 48 260 osób. Zjawisko to oznacza silną dekoncentrację zatrudnienia. Efektem opisanych zjawisk był znaczny spadek poziomu wskaźników aktywności zawodowej:

- *udział zatrudnionych w ogólnej liczbie ludności obniżył się z 28,6% w 2001 roku do 24,0% w 2003 roku,*
- *stosunek liczby zatrudnionych do liczby ludności w wieku produkcyjnym obniżył się z poziomu 43,8% do 36,2%,*
- *udział osób bezrobotnych w liczbie ludności wzrósł z poziomu 5,2 do 7,1%.*

Wśród ludności w wieku 15 lat i więcej 76,6% to osoby w wieku produkcyjnym. W tej zbiorowości 66,9% stanowią aktywni zawodowo (w Polsce – 70,3%). Wyższą aktywność wykazywali mężczyźni (68,2%) niż kobiety (65,5%). Wskaźnik obciążenia ludności pracującej osobami bezrobotnymi i biernymi zawodowo w Szczecinie wynosił w 2002 roku 768 osób/1 000 pracujących (w Polsce – 1 267 osób/1 000 pracujących).

Wykres Nr 3.6

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie i Powiatowego Urzędu Pracy

Wskaźnik obciążenia pracujących osobami biernymi zawodowo i bezrobotnymi rósł systematycznie od 1998 roku, kiedy to wynosił 398 osób na 1 000 pracujących. Okres ten charakteryzuje się pewnymi tendencjami na rynku pracy:

- *stały wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym (o 2,4% w stosunku do roku 1998),*
- *systematyczne obniżanie się liczby osób pracujących (o 19,0%),*
- *wzrost liczby osób bezrobotnych (o 250,6%),*
- *spadek liczby osób aktywnych zawodowo (o 8,2%),*
- *wzrost liczby biernych zawodowo (o 33,4%).*

Najwyższą aktywność zawodową wykazują osoby z wykształceniem wyższym oraz policealnym i średnim zawodowym. Mimo to 4% osób z wyższym wykształceniem i 6% osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym to osoby bezrobotne.

Liczba bezrobotnych w Szczecinie stanowi 15,4% wielkości wojewódzkiej i 0,9% wielkości krajowej. Województwo zachodniopomorskie jest jednym z dwóch w Polsce gdzie w 2003 roku nastąpił wzrost liczby osób bezrobotnych. Odnotowuje się tu również jedną z najwyższych w Polsce stopę bezrobocia (drugie miejsce po województwie warmińsko–mazurskim). Szansą poprawy sytuacji na rynku pracy może stać się program promocji zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich PHARE 2001, na który w naszym województwie przeznaczono ponad 1,7 mln euro. Celem projektu jest przeciwdziałanie bezrobociu, łagodzenie negatywnych skutków restrukturyzacji, wspieranie przedsiębiorczości, podnoszenie kwalifikacji drobnych przedsiębiorców i pomoc różnym podmiotom w rozwijaniu współpracy w dziedzinie zatrudnienia.

Źródła informacji

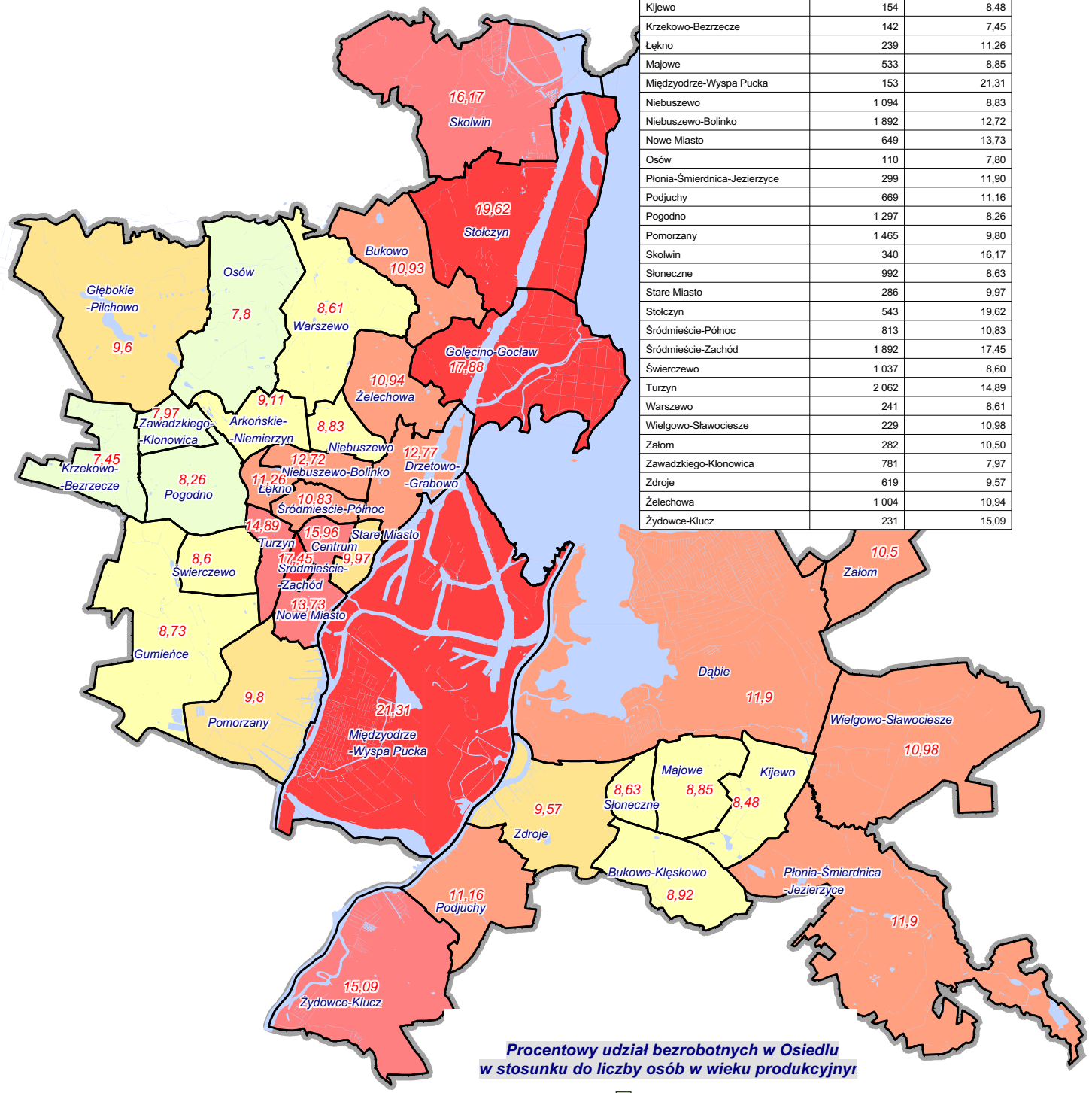
1. *Aktywność zawodowa i bezrobocie w Polsce w 2002 roku – Główny Urząd Statystyczny. Departament Statystyki Społecznej.*
2. *Informacje statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego.*
3. *Informacja o stanie i strukturze bezrobocia w grudniu 2003 r. – Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej. Departament Rynku Pracy.*
4. *Informacje Urzędu Statystycznego w Szczecinie.*
5. *Miesięczna informacja o bezrobociu w Polsce w grudniu 2003 roku - Główny Urząd Statystyczny Warszawa.*
6. *Oferta szkolnictwa wyższego Szczecina w świetle potrzeb rynku pracy – Consult T.*
7. *Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie.*
8. *Sprawozdanie z działalności Szczecińskiego Parku Naukowo-Technologicznego za lata 2002 - 2003.*
9. *Sprawozdanie z działalności Zachodniopomorskiego Stowarzyszenia Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskiego Centrum Przedsiębiorczości w latach 2002 - 2003.*
10. *Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce w latach 2001 – 2003. Dane dotychczasowe i zweryfikowane na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 i Powszechnego Spisu Rolnego 2002 – Główny Urząd Statystyczny. Departament Statystyki Społecznej.*
11. *Szczecin w liczbach – Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
12. *Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie.*
13. *Wydział Działalności Gospodarczej i Przedsiębiorczości Urzędu Miejskiego w Szczecinie.*
14. *Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki – Wydział Polityki Społecznej.*
15. *Zbiorcze wyniki działalności służb kontroli legalności zatrudnienia w 2003 roku – Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy.*

SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

BEZROBOTNI

NAZWA	BEZROBOTNI	PROC_BEZROB
Arkońskie-Niemierzyn	745	9,11
Bukowe-Klęskowo	813	8,92
Bukowo	198	10,93
Centrum	2 325	15,96
Dąbie	951	11,90
Drzetowo-Grabowo	1 390	12,77
Głębokie-Pilchowo	81	9,60
Golęcino-Gocław	406	17,88
Gumieńce	1 116	8,73
Kijewo	154	8,48
Krzekowo-Bezrzecze	142	7,45
Łękno	239	11,26
Majowe	533	8,85
Międzyodrze-Wyspa Pucka	153	21,31
Niebuszewo	1 094	8,83
Niebuszewo-Bolinko	1 892	12,72
Nowe Miasto	649	13,73
Osów	110	7,80
Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce	299	11,90
Podjuchy	669	11,16
Pogodno	1 297	8,26
Pomorzany	1 465	9,80
Skolwin	340	16,17
Słoneczne	992	8,63
Stare Miasto	286	9,97
Stołczyn	543	19,62
Śródmieście-Północ	813	10,83
Śródmieście-Zachód	1 892	17,45
Świerczewo	1 037	8,60
Turzyn	2 062	14,89
Warszewo	241	8,61
Wielgowo-Sławociesze	229	10,98
Załom	282	10,50
Zawadzkiego-Klonowica	781	7,97
Zdroje	619	9,57
Żelechowa	1 004	10,94
Żydowce-Klucz	231	15,09

Procentowy udział bezrobotnych w Osiedlu w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnyr

- 7,4 do 8,4
- 8,4 do 9,5
- 9,5 do 10,5
- 10,5 do 13,7
- 13,7 do 17,4
- 17,4 do 21,4

Gospodarka

4.1. INFORMACJE WSTĘPNE

Sektor działalności gospodarczej znajduje się poza bezpośrednią sferą oddziaływania miasta, mimo to władze miejskie ze szczególną uwagą obserwują stan lokalnej gospodarki, kierunki jej rozwoju i wyniki działalności podmiotów gospodarczych. Zainteresowanie władz miejskich gospodarką wynika z jej wpływu m.in. na: poziom zamożności mieszkańców miasta i ich stopy życiowej oraz zwiększenie dochodów miasta i pobudzanie rozwoju innych sfer działalności społecznej.

Ewidencja i agregowanie zjawisk gospodarczych prowadzone jest przez urzędy statystyczne. Większość opracowywanych przez nie informacji odnosi się do zjawisk gospodarczych na poziomie wojewódzkim i ogólnokrajowym. Takie same informacje dla miast czy gmin urzędy statystyczne wykonują na specjalne zamówienie i odpłatnie, przy czym nie wszystkie zamawiane informacje są w stanie udostępnić. Barierę stanowią obowiązujące przepisy dot. statystyki gospodarczej. System gromadzenia danych na temat gospodarki ulega cz - stym zmianom (zakres zbieranych danych, struktura, sposób agregacji, wartości, itp.), co powoduje, że baza z poprzedniego okresu może być nieporównywalna z bazą okresu aktualnie bada-nego. Mimo tych braków, informacje opracowane przez Urząd Statystyczny w Szczecinie pozwalają na obserwowanie zasadniczych tendencji oraz dynamiki zjawisk gospodarczych w Szczecinie, a także na uchwycenie różnic i podobieństw w odniesieniu do gospodarki wojewódzkiej oraz ogólnokrajowej.

Objaśnienia niektórych pojęć używanych w opracowaniu:

Przychody z całokształtu działalności

- przychody ze sprzedaży wyrobów i usług, czyli kwoty należne z tytułu sprzedaży wyrobów gotowych i usług,
- przychody ze sprzedaży towarów i materiałów, pozostałe przychody operacyjne,
- przychody finansowe.

Przychody z produkcji sprzedanej oraz ze sprzedaży towarów wykazywane są w wartościach netto (bez podatku VAT).

Wskaźnik rentowności obrotu brutto i netto stanowi relację wyniku finansowego brutto i netto do przychodów ogółem.

Wskaźnik poziomu kosztów jest relacją kosztów uzyskania przychodów do przychodów ogółem.
Wyjaśnienia dotyczące pojęć związanych ze statystyką środków trwałych podane są w tekście.

4.2. MAJĄTEK TRWAŁY

Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o okresie użytkowania dłuższym niż rok, w tym również m.in. drogi publiczne, ulice i place, łącznie z poboczami i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, własnościowe prawo do lokali mieszkalnych i użytkowych oraz inne. Ze względu na obowiązujące terminy opracowywania korekt bilansów, sprawozdawczość statystyczna dot. wartości środków trwałych oraz nakładów inwestycyjnych sporządzana jest później niż pozostała sprawozdawczość (co oznacza, że informacje za rok 2002 sporządza się pod koniec roku 2003 i zamieszcza się je w statystyce za rok 2004). Przy ocenie wartości środków trwałych brana jest zazwyczaj pod uwagę wartość brutto, która równa się nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie bez potrącenia wartości ich zużycia. Przez wartość brutto środków trwałych według stanu na dzień 31.12.2002 w bieżących cenach ewidencyjnych należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji przed 01. 01.1995
- wartość w cenach odtworzenia z września 1994 po 01.01.1995 – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia.

Uwaga: od 2002 roku – w związku z nowelizacją ustawy o rachunkowości - niektóre przedmioty leasingu zaliczane są do środków trwałych podmiotów je użytkujących.

Tabela Nr 4.1

LICZBA JEDNOSTEK OBJĘTYCH BADANIEM		
ROK	**OGÓŁEM**	**W TYM BUDŻETOWE**
2000	1 265	346
2001	1 224	347
2002	1 146	332

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Wartość majątku trwałego brutto jednostek budżetowych w wybranych grupach majątkowych przedstawia tabela:

Tabela Nr 4.2

WARTOŚĆ BRUTTO MAJĄTKU TRWAŁEGO W JEDNOSTKACH BUDŻETOWYCH w latach 2001 − 2002 (bez gruntów) – mln zł stan na koniec roku		
Środki trwałe wg KŚT	Wartość brutto 2001	Wartość brutto 2002
Budynki i budowle	2 382,3	2 923,2
Maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	514,7	542,8
Środki transportowe	223,6	223,5
Pozostałe	0,1	0,2
Ogółem	**3 120,7**	**3 689,7**

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Sprawozdanie statystyczne dot. majątku trwałego za rok 2002 nie ujawnia wartości gruntów, które stanowią zasadniczą część majątku podmiotów zaliczanych do sfery budżetowej. Np. ich wartość według stanu na koniec roku 2001 wynosiła: 8 218,5 mln zł (czyli ponad 72% wartości ogółem).

Oceny potencjału rozwojowego badanych firm można dokonać analizując strukturę majątku trwałego oraz stopień jego dekapitalizacji. Strukturę i stopień zużycia majątku trwałego jednostek budżetowych, według wybranych sekcji PKD (Polska Klasyfikacja Działalności), przedstawia tabela.

Tabela Nr 4.3

STRUKTURA WARTOŚCI MAJĄTKU TRWAŁEGO BRUTTO W JEDNOSTKACH BUDŻETOWYCH WG WYBRANYCH SEKCJI PKD

Oznaczenie Sekcji	Nazwa sekcji	2002			2001		
		Wartość Mln zł	%	zużycie %	Wartość Mln zł	%	zużycie %
I	Transport	1 063,8	28,8	48,6	Brak danych	–	–
L	Adm. publ. i obrona narodowa	1 101,1	29,8	57,3	1 043,2	33,4	54,8
M	Edukacja	748,4	20,3	50,1	691,9	22,2	47,0
N	Ochrona zdrowia i op. spol.	133,1	3,6	38,1	133,3	4,3	40,8
O	Pozost. dział. usł. komunalna	35,7	1,0	44,4	113,6	3,6	32,2
Różne	Inne	607,6	16,5	–	1 138,7	36,5	–
	Ogółem	3 689,7	100	55,2	3 120,7	100	47,8

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Ważną grupę majątku trwałego stanowią budynki i budowle. Tabela przedstawia wartość budynków i budowli przekazanych do użytku w latach 2001 – 2002 w wybranych sekcjach PKD podmiotów zaliczanych do budżetu.

Tabela Nr 4.4

WARTOŚĆ BUDYNKÓW I BUDOWLI przekazanych do użytku w latach 2001 − 2002 w mln zł

Sekcja PKD	Wartość brutto 2001	Wartość brutto 2002
Obsługa nieruchomości...	15,2	3,1
Edukacja	33,8	32,5
Ochrona zdrowia...	0,3	17,9
Pozostałe	36,6	14,0
Ogółem	**85,9**	**67,5**

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Wartość budynków przekazanych do użytku w jednostkach budżetowych w roku 2002 zmniejszyła się w stosunku do roku 2001 o ponad 21 punktów. Zmniejszenie dotyczy większości sekcji PKD; wyjątek stanowi sekcja „ochrona zdrowia i opieka społeczna", w której wartość ta wzrosła.

Wartość budynków i budowli przekazanych do użytku w podmiotach zaliczanych do przedsiębiorstw w roku 2002 wyniosła 332,2 tys. PLN i zmalała w porów-naniu z rokiem 2001 o ponad 225,3 tys. PLN. Wartość ta obniżyła się prawie we wszystkich grupach klasyfikacyjnych. Największe zmniejszenie obserwuje się w grupie „Przetwórstwo Przemysłowe", „Budownictwo" oraz „Transport". Najwyższy wzrost wartości budynków i budowli oddanych do użytku w roku 2002 w stosunku do roku poprzedniego (33,1 mln PLN) wystąpił w grupie „Handel Hurtowy i Detaliczny.

Wartość środków trwałych brutto według KŚT w przedsiębiorstwach wykazana jest w Tabeli 4.5. (dla podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9 osób).

Tabela Nr 4.5

WARTOŚĆ BRUTTO MAJĄTKU TRWAŁEGO W PRZEDSIĘBIORSTWACH o liczbie pracujących powyżej 9 osób w latach 2001 − 2002 (bez gruntów) – mln zł stan na koniec roku

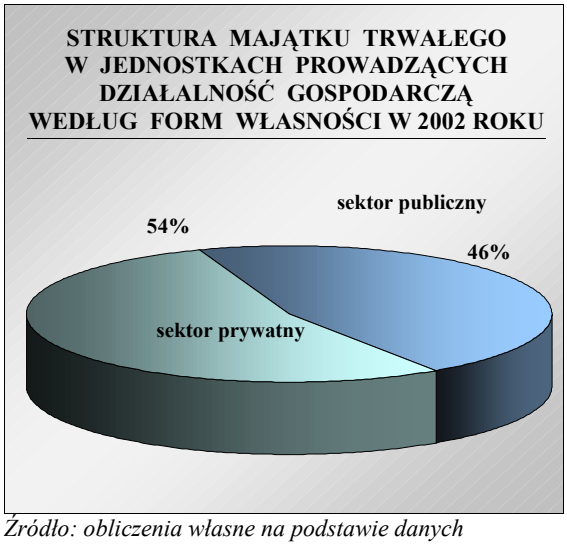
Środki trwałe wg KŚT	2001	2002
Budynki i budowle	6 890,1	6 455,5
Maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	3 177,8	2 911,7
Środki transportu	1 534,6	1 465,6
Pozostałe	1,0	0,5
Ogółem	**11 603,5**	**10 833,3**

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Wartość ta wykazuje tendencję malejącą we wszystkich grupach klasyfikacyjnych oraz ogółem (w roku 2001 w porównaniu z rokiem 2000 zmalała o ponad 9 punktów, a w roku 2002 – o ponad 15 punktów).

Strukturę majątku trwałego według sektorów własności ilustruje wykres 4.1 oraz Tabela 4.6.

Wykres 4.1

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

W porównaniu z rokiem 2000, udział majątku jednostek zaliczanych do sektora publicznego w majątku przedsiębiorstw ogółem wzrósł o ponad 14 punktów procentowych.

Strukturę majątku trwałego według sekcji PKD oraz stopień zużycia tego majątku w wybranych sekcjach przedstawia tabela.

Tabela Nr 4.6

STRUKTURA WARTOŚCI MAJĄTKU TRWAŁEGO BRUTTO PRZEDSI BIORSTW WG WYBRANYCH SEKCJI PKD

sekcja	Nazwa sekcji	2001			2002		
		Wartość mln zł	%	Zużycie %	Wartość mln zł	%	Zużycie %
D	**Przetwórstwo przemysłowe**	2 939,4	25,3	43,7	2 183,2	20,1	50,9
E	**Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię**	1 372,1	11,8	55,5	1 417,1	13,1	57,1
F	**Budownictwo**	501,4	4.3	42,5	333,9	3,1	64,2
G	**Handel hurtowy i detaliczny**	782,5	6,7	25,2	761,4	7,0	33,3
H	**Hotele i restauracje**	53,5	0,5	23,4	54,6	0,5	26,8
I	**Transport**	2 493,1	21,5	57,1	2 443,6	22,6	64,7
K	**Obsługa nieruchomości**	2 815,6	24,3	28,1	2 837,9	26,2	24,3
Różne	**Inne**	635,9	5,6	x	801,6	7,4	x
Ogółem		**11 603,5**	**100**	**44,8**	**10 833,3**	**100,**	**47,0**

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Struktura wartości majątku trwałego brutto w latach 2001 – 2002 kształtuje się na podobnym poziomie − za wyjątkiem sekcji „Przetwórstwo przemysłowe", której udział zmalał i stracił rolę wiodącą na rzecz sekcji „Obsługa nieruchomości". Dekapitalizacja majątku trwałego pogłębiła się we wszystkich sekcjach – poza sekcją „Obsługa nieruchomości".

Z danych statystycznych wynika, że dekapitalizacja majątku trwałego jest znacznie wyższa w grupie jednostek sektora publicznego (około 26 pkt. procentowych w 2001 roku i prawie o 22 pkt. w roku 2002).

Zarówno w sektorze publicznym jak i w prywatnym najniższy stopień dekapitalizacji występuje w grupie budynków i budowli, a najwyższy w grupie środków transportowych.

Tabela Nr 4.7

STOPIEŃ ZUŻYCIA MAJĄTKU TRWAŁEGO W PRZEDSIĘBIORSTWACH w latach 2001 − 2002 stan na koniec roku (%)

Środki trwałe wg KŚT	2001		2002	
	Sektor Publ.	Sektor Pryw.	Sektor Publ.	Sektor Pryw.
Budynki i budowle	41,2	22,8	39,1	25,1
Maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	73,9	49,0	76,2	56,9
Środki transportowe	87,0	67,0	87,3	67,5
Pozostałe	X	33,5	X	X
Ogółem	59,2	33,4	58,8	37,0

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Majątek trwały jest powiększany i modernizowany przez inwestycje. Nakłady na inwestycje w jednostkach budżetowych pokazuje Tabela 4. 8.

Tabela Nr 4.8.

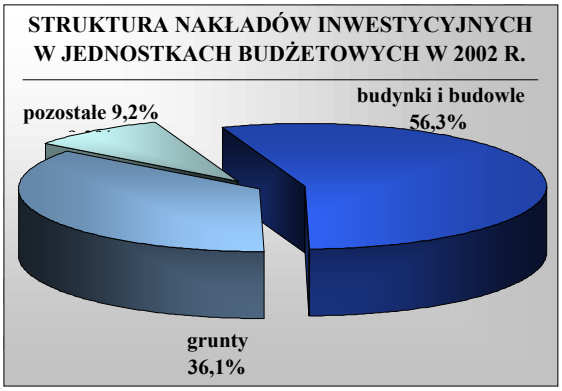
WIELKOŚĆ NAKŁADÓW INWESTYCYJNYCH W JEDNOSTKACH BUDŻETOWYCH w latach 2001 − 2002

	2001		2002	
	mln zł	%	mln zł	%
Grunty	1,6	0,5	155,0	36,0
Budynki i budowle	309,4	80,2	242,2	56,3
Maszyny i urządzenia techniczne	50,0	13,0	26,9	6,3
Środki transportowe	23,6	6,1	5,0	1,2
Inne	1,3	0,2	0,8	0,2
Ogółem	**385,9**	**100,0**	**429,9**	**100,0**

Źródło: Wyliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

Nakłady inwestycyjne jednostek budżetowych w roku 2002 wzrosły w porównaniu z rokiem 2001 o ponad 11 punktów procentowych. Wzrosły nakłady na grunty, zmalały zaś nakłady na budynki i budowle. Zmieniła się również struktura nakładów. Zwraca uwagę wysoki udział nakładów na grunty (w grupie inwestycji odtworzeniowych) oraz mniejszy niż w roku 2001 udział nakładów na budynki i budowle. Strukturę tych nakładów przedstawia wykres 4.2

Wykres Nr 4.2

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

Nakłady inwestycyjne na poszczególne grupy środków trwałych w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w latach 2001 – 2002 ilustruje Tabela Nr 4.9. W roku 2002 poziom nakładów był niższy o ponad 30 punktów procentowych od poziomu roku 2001 i ponad 20 punktów od poziomu roku 2000.

Tabela Nr 4.9

Grupy klasyfikacyjne środków trwałych	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w latach 2000 – 2002 w mln zł		
	2000	2001	2002
Grunty	x	24,1	47,4
Budynki i budowle	586,9	711,1	456,0
Maszyny i urządzenia techniczne	367,0	365,8	243,1
Środki transportu	44,0	78,8	73,4
Inne	42,9	8,6	5,0
Ogółem	**1 049,0**	**1 188,7**	**824,9**

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Inwestycje dokonywane przez przedsiębiorstwa możemy podzielić na nowe oraz odtworzeniowe. Inwestycje nowe powiększają majątek trwały. Wpływają też na jego modernizację. Wielkość nakładów inwestycyjnych na inwestycje nowe i modernizacyjne ilustruje Tabela Nr 4.19 na końcu rozdziału.

Zwracają uwagę wysokie nakłady w przetwórstwie przemysłowym na produkty niskoprzetworzone, w tym np. na produkcję drewna tartacznego.

W dziedzinach uważanych za nośniki postępu technicznego, a więc w zakresie informatyki i działalności pokrewnej oraz prowadzenia prac badawczo-rozwojowych, nakłady inwestycyjne są niewspółmiernie niskie i kształtowały się na poziomie niewiele wyższym niż 2 – 3 mln zł.

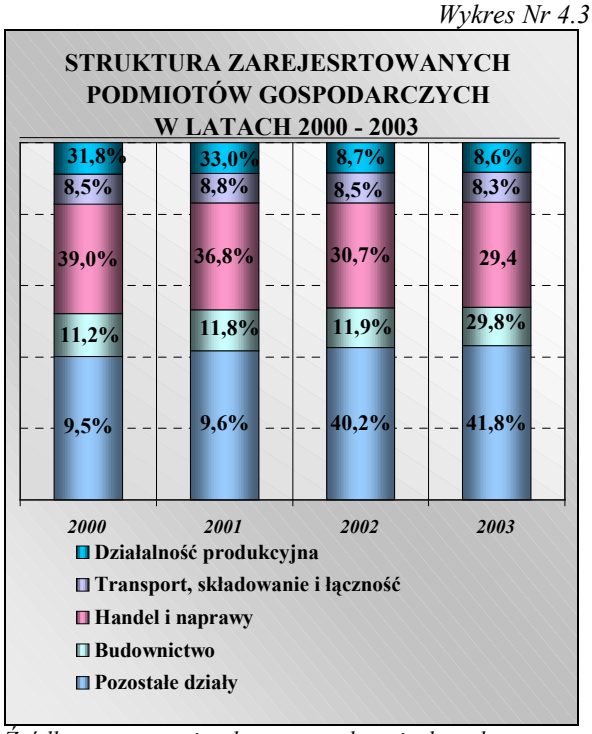
Analiza źródeł finansowania majątku w podmiotach gospodarczych bardzo wyraźnie wskazuje, że zarówno sektor publiczny jak i prywatny finansował swój majątek z długo- i krótkoterminowych kredytów bankowych oraz zobowiązań z tytułu ubezpieczeń społecznych. Sektor publiczny w nieco mniejszym stopniu korzystał z kredytów, finansując swój majątek w większym stopniu zobowiązaniami z tytułu dostaw robót i usług oraz zobowiązaniami z tytułu ubezpieczeń społecznych.

4.3. ZAREJESTROWANE PODMIOTY GOSPODARCZE

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w końcu grudnia 2002 roku wynosiła 62 530 jednostek, a na koniec grudnia 2003 – 63 278 jednostek. Rejestracja ta obejmuje również takie podmioty pośrednio związane z działalnością gospodarczą, jak: fundacje, związki pracodawców itp. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w roku 2003 w stosunku do tego samego okresu roku 2001 zwiększyła się o 1 860 jednostek, a w stosunku do roku 2002 o 748 jednostek. Oznacza to, że w sto-sunku do roku 2001 dynamika wzrostu liczby jednos-tek wyniosła w roku 2002: 101,8%, a w roku 2003 – 103,0%. Do sektora prywatnego w roku 2003 zaliczono 61 144 jednostki, czyli 96,6% ogółu zarejestrowanych jednostek. Udział jednostek pry-watnych w ogólnej zbiorowości zarejestrowanych podmiotów utrzymuje się od roku 2001 na tym samym poziomie – 96,6 %, a w stosunku do roku 2000 minimalnie (o 0,1 %) się obniżył.

Również struktura zarejestrowanych podmiotów gospodarczych według PKD ulega od lat tylko niewielkim wahaniom rzędu 0,1 − 0,4 %.

Wykres Nr 4.3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

4.4. WYNIKI EKONOMICZNE SEKTORA PRZEDSI BIORSTW

W omawianym okresie dynamika wzrostu gospodarczego, mierzona wartością sprzedanych wyrobów i usług, kształtowała się różnorodnie. W roku 2002 była ujemna w stosunku do lat 2000 – 2001 (80,5% w stosunku do roku 2000 i 91,5% w stosunku do roku 2001). Poziom wartości produkcji sprzedanej był dużo wyższy niż w latach 2000 – 2002. Dynamika wzrostu tych przychodów wynosiła odpowiednio:

– w stosunku do roku 2000 – 110,7%
– w stosunku do roku 2001 – 125,9%

Wartość przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług w latach 2000 – 2003 przedstawia tabela.

Tabela Nr 4.10

WARTOŚĆ PRZYCHODÓW ZE SPRZEDAŻY WYROBÓW I USŁUG w latach 2000 – 2003 (mln zł)				
Wyszczególnienie	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**
Przychody ogółem:	**10 785,0**	**9 484,9**	**8 678,0**	**11 941,3**
Sektor publiczny	2 493,0	2 379,5	2 331,6	3 078,6
Sektor prywatny	8 292,0	7 105,3	6 346,5	8 862,7

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

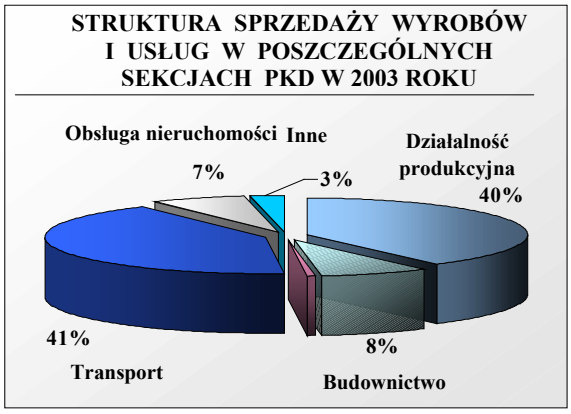
W układzie sektorów własnościowych wyższe przychody uzyskiwał sektor prywatny. Udział tego sektora w przychodach ogółem w roku 2002 wyniósł 73,1%, zaś w roku 2003 – 74,3. Struktura przychodów w takim układzie zbliżona jest do obserwowanej w latach ubiegłych.

W układzie branżowym, w roku 2003 odnotowuje się w stosunku do roku 2002 wzrost wartości produkcji sprzedanej prawie we wszystkich sekcjach PKD – za wyjątkiem sekcji „budownictwo" oraz „obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów".

Najwyższe przychody ogółem w roku 2003 uzyskały przedsiębiorstwa zgrupowane w sekcjach:
– działalność produkcyjna – 4 761,3 mln zł,
– transport, gospodarka magazynowa i łączność
– 5 020,7 mln zł.

Ich łączny udział w strukturze przychodów z produkcji sprzedanej w 2003 roku wyniósł 81,9 % i wzrósł w stosunku do roku 2002 o 11,9 punktów procentowych, zaś w stosunku do roku 2000 o 7,5 punktu.

Wykres Nr 4.4

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych ze sprawozdania dg1 Urzędu Statystycznego w Szczecinie

We wszystkich sekcjach objętych udostępnianą publicznie sprawozdawczością statystyczną dominowały przychody sektora prywatnego.

Tabela Nr 4.11

DYNAMIKA PRZYCHODÓW W UKŁADZIE SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH W 2003 ROKU		
Wyszczególnienie	Sektor publiczny	Sektor prywatny
Przychody ze sprzedaży (mln zł)	3 078,6	8 862,7
Dynamika 2003 do 2002 (2002 = 100)	132,0%	139,6%
Dynamika 2003 do 2001 (2001 = 100)	129,4%	124,7%
Dynamika 2003 do 2000 (2000 = 100)	123,5%	106,9

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie

Tabela Nr 4.12

DYNAMIKA SPRZEDAŻY WYROBÓW I USŁUG W WYBRANYCH SEKCJACH PKD			
Sekcje	**Dynamika w % (rok poprzedni = 100)**		
	2003	**2002**	**2001**
Działalność produkcyjna	82,2	82,3	124,1
Budownictwo	83,0	84,3	82,0
Hotele i restauracje	161,0	72,8	144,3
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	87,6	108,4	223,7
Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność zwi - zana z prowadzeniem interesów	137,3	106,8	88,4
Pozostałe sekcje	69,1	104,5	112,4

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych ze sprawozdania dg1 Urzędu Statystycznego w Szczecinie (brak danych dla „Handlu")

W roku 2003 zwiększyła się dynamika sprzedaży wyrobów i usług w stosunku do kolejnych poprzednich lat badanego okresu. Jest to zjawisko charakterystyczne dla całej gospodarki krajowej, które wpłynęło również na kondycję szczecińskich przedsię-biorstw. Dynamika obserwowana w poszczególnych sekcjach gospodarki wskazuje na pogarszającą się sytuację szczecińskiego budownictwa. Tendencja taka utrzymuje się od roku 2000.

Na wzrost dynamiki przychodów odnotowany w roku 2003 w sekcji „działalność produkcyjna" największy wpływ wywarła sprzedaż w podsekcjach: „produkcja artykułów spożywczych i napojów", „produkcja pozostałego sprzętu transportowego" oraz „produkcja mebli i działalność produkcyjna gdzie indziej niesklasyfikowana" (w dziale tym przeważają przychody ze sprzedaży drewna tartacznego). Przychody uzyskane ww. działach stanowią 77,8% ogółu przychodów tej sekcji.

Średnia roczna wydajność pracy, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, wyniosła

w 2003 roku ponad 208,3 tys. zł i w stosunku do roku 2002 wzrosła o prawie 54,8%. W przedsiębiorstwach sektora publicznego wskaźnik ten osiągnął poziom 190,4 tys. zł, przewyższając poziom osiągnięty przez przedsiębiorstwa prywatne o 74,5 tys. zł.

Analiza wydajności pracy w poszczególnych sekcjach wskazuje, że jeden z najwyższych poziomów sprzedaży produkcji na jednego zatrudnionego osiągnęły przedsiębiorstwa sektora publicznego zaliczane do sekcji PKD – „transport, gospodarka magazynowa i łączność" – **517,3 tys. zł**.; wartość sprzedaży produkcji na jednego zatrudnionego w przedsiębiorstwach zaliczanych do działu „morski i przybrzeżny transport wodny", wchodzących w skład tej sekcji wyniosła **1393,8 tys. zł** (jest to rezultat podwyżki stawek frachtowych). Średnia wydajność w pozostałych sekcjach była znacznie niższa i w wybranych sekcjach kształtowała się następująco:

- działalność produkcyjna – **208,4 tys. zł,**
- budownictwo – **193,6 tys. zł,**
- hotele i restauracje – **54,8 tys. zł,**
- obsługa nieruchomości – **166,0 tys. zł**.

Średnia roczna wydajność w wybranych podsekcjach gospodarki osiągnęła w roku 2003 następujący poziom:

- produkcja artykułów spożywczych i napojów – 274,5 tys. zł,
- produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych – 291,2 tys. zł,
- produkcja pozostałego sprzętu transportowego – 200,5 tyś zł,
- produkcja mebli; działalność gdzie indziej niesklasyfikowana – 246,8 tys. zł,
- transport lądowy; transport rurociągami – 97,2 tys. zł,
- obsługa nieruchomości – 259,4 tys. zł,
- informatyka – 167,5 tys. zł,
- pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna – 38,2 tys. zł.

Wyniki finansowe podane, w niniejszym Raporcie, dotyczą przedsiębiorstw ujętych w statystyce Urzędu Statystycznego w Szczecinie w sprawozdaniach F02 oraz SP. Są to podmioty o liczbie pracujących do 49, od 50 do 249 osób oraz o liczbie pracujących 250 osób i więcej. Podmioty te prowadzą księgi rachunkowe oraz książkę przychodów i rozchodów. W czasie sporządzania Raportu, sprawozdania za rok 2003 nie były dostępne, wobec czego uwzględnia on wyniki roku 2002 – według stanu na dzień 31.12 2002.

Liczba objętych tymi badaniami podmiotów wyniosła 670 jednostek.

Przychody z całokształtu działalności, osiągnięte przez badane przedsiębiorstwa, wyniosły 14 870,3 mln zł. Udział sektora prywatnego w tych przychodach wyniósł 76,4 %.

Koszty uzyskania przychodów w badanych przedsiębiorstwach były wyższe od przychodów o 108,4 mln zł. W układzie sektorów własności lepszy wynik osiągnęły przedsiębiorstwa zaliczane do sektora publicznego. Przychody tych przedsiębiorstw były wyższe od kosztów ich uzyskania o 4,9 mln zł, podczas gdy w przedsiębiorstwach sektora prywatnego przychody te były niższe od kosztów o 13,3 mln zł. Przychody uzyskane ze sprzedaży netto ogółem były wyższe od kosztów z działalności operacyjnej o 157,3 mln zł. W sektorze publicznym koszty te przekroczyły przychody ze sprzedaży o 9,8 mln zł.

Podmioty badane w roku 2002 osiągnęły **ujemny wynik finansowy brutto,** wynoszący ogółem około **7,8 mln zł**. Na wynik ten wpłynęły przedsiębiorstwa **sektora prywatnego,** w których **ujemny wynik finansowy brutto** wyniósł **12,7 mln zł**. Przedsiębiorstwa **sektora publicznego** uzyskały **dodatni wynik finansowy brutto** w kwocie **4,9 mln zł**.

Wyniki finansowe wypracowane przez przedsiębiorstwa szczecińskie w latach 1999 – 2002 przedstawia Tabela Nr 4.13

Tabela Nr 4.13

WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW				
Wyszczególnienie	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**
	w milionach zł			
Wynik finansowy brutto ogółem, w tym:	**−55,5**	**−84,6**	**−168,4**	**−7,8**
Sektor publiczny	−61,2	−6,0	+33,6	+4,9
Sektor prywatny	5,7	−78,6	−202,0	−12,7
Wynik finansowy netto ogółem, w tym:	**−173,5**	**−152,8**	**−277,1**	**−81,8**
Sektor publiczny	−91,1	−19,1	+18,0	−18,2
Sektor prywatny	−82,3	−133,7	−295,1	−63,5

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie – sprawozdanie SP+F02

Przedsiębiorstwa objęte badaniem osiągnęły w roku 2002 ujemny wynik finansowy brutto i netto, jednak wyniki te są lepsze niż w latach ubiegłych.

Podstawowe relacje ekonomiczne w roku 2002 przedstawia Tabela Nr 4.14

Tabela Nr 4.14

PODSTAWOWE RELACJE EKONOMICZNE W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH SZCZECINA W 2002 ROKU			
Wskaźniki w %	**Ogółem**	**Sektor publiczny**	**Sektor prywatny**
Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności	**100,0**	99,2	101,5
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	**−0,9**	1,0	−1,4
Wskaźnik rentowności obrotu netto	**−1,5**	0,6	−2,0

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie – sprawozdanie SP+F02

4.5. SYTUACJA W WYBRANYCH SFERACH DZIAŁALNOŚCI

4.5.1. DZIAŁALNOŚĆ PRODUKCYJNA I TRANSPORT

Przedsiębiorstwa zaliczane do sekcji: „Działalność produkcyjna" oraz „Transport, gospodarka magazynowa i łączność" nadal zaliczają się do podstawowych sfer działalności w Szczecinie. Ich udział w produkcji sprzedanej (wg dg1) zwiększył się z 57% w roku 1999 do ponad 76% w roku 2001 oraz do 81,9% w roku 2003, przy jednoczesnym zmniejszeniu udziału w zatrudnieniu.

DZIAŁALNOŚĆ PRODUKCYJNA

Z punktu widzenia wielkości przychodów, ze sprzedaży uzyskanych w latach 2001 − 2003, dominującą rolę w przemyśle Szczecina – podobnie jak w poprzednich latach – spełniają następujące branże:
- produkcja pozostałego sprzętu transportowego,
- produkcja mebli i dział. produkcyjna gdzie indziej niesklasyfikowana,
- produkcja artykułów spożywczych i napojów.

Tabela Nr 4.15

STRUKTURA PRZYCHODÓW ZE SPRZEDAŻY WYROBÓW I USŁUG W WYBRANYCH SEKCJACH I PODSEKCJACH PRZEDSIĘBIORSTW PRODUKCYJNYCH W LATACH 2001 − 2003

Sekcje i podsekcje	2001	2002	2003
Działalność produkcyjna, w tym:	100	100	100
Produkcja artykułów spożywczych	17,6	22,7	23,5
Produkcja odzieży	0,6	1,2	0,9
Produkcja wyrobów chemicznych	0,2	1,9	1,3
Produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetal.	3,0	4,2	3,7
Produkcja metalowych wyrobów gotowych	3,5	5,4	4,6
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	36,0	22,6	27,7
Produkcja mebli, działalność produkcyjna gdzie indziej niesklasyfikowana	b.d.	27,6	26,5
Inne − pozostałe	39,1	14,4	11,8

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie – sprawozdanie dg1

W grupie wyrobów zaklasyfikowanych do sekcji: „produkcja mebli i działalność gdzie indziej niesklasyfikowana" dominuje niskoprzetwarzana produkcja drewna tartacznego.

Przemysł odzieżowy – jeszcze przed kilku laty jedna z ważniejszych branż przemysłu w mieście (zarówno pod względem wielkości sprzedaży, jak i wielkości zatrudnienia) – w omawianym okresie utrzymuje sprzedaż produkcji na prawie ustabilizowanym poziomie (z niewielkimi wahaniami).

TRANSPORT

W sekcji „transport, składowanie i łączność" największe przychody uzyskały przedsiębiorstwa transportu wodnego, aczkolwiek ich udział w przychodach całej sekcji w porównaniu z rokiem 2002 zmniejszył się z ponad 54,2% do 28,2%. Rozwija się działalność przedsiębiorstw zgrupowanych w podsekcji: „działalność wspierająca i pomocnicza dla transportu; działalność agencji turystycznych" oraz „działalność innych agencji transportowych".

Wartość przychodów ze sprzedaży uzyskanych przez te przedsiębiorstwa wyniosła 1 261,2 mln zł, a ich łączny udział w strukturze przychodów tej sekcji ogółem wyniósł 25,1%. Znacząco wzrosła rola sektora prywatnego, którego udział w przychodach w roku 2003 ukształtował się na poziomie 67,8% w porównaniu z udziałem 35,7% w roku 2002 i 35,3% w roku 2001.

Wartość sprzedaży w latach 2001 – 2003 oraz jej dynamikę w roku 2003 w stosunku do roku 2002 podano w Tabeli Nr 4.16.

Tabela Nr 4.16

DYNAMIKA SPRZEDAŻY PRZEDSIĘBIORSTW GRUPY: TRANSPORT, SKŁADOWANIE, ŁĄCZNOŚĆ W LATACH 2001 − 2003

Sekcje	Wartość sprzedaży w 2001 roku [mln zł]	Wartość sprzedaży w 2002 roku [mln zł]	Wartość sprzedaży w 2003 roku [mln zł]	Dynamika 2003/ 2002 (%)
Transport, składowanie i łączność, w tym:	2 149,5	2 244,2	5 020,7	223,7
Transport lądowy rurociągami	166,2	191,2	139,8	73,1
Transport wodny	1 165,4	1 188,7	1 417,6	119,2
Sektor prywatny	781,3	801,1	3 405,5	425,1

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie – sprawozdanie dg1

4.5.2. GOSPODARKA MORSKA

Położenie Szczecina oraz jego tradycyjne związki z morzem spowodowały, że w ubiegłych latach o poziomie całej gospodarki miasta decydowały głównie dziedziny związane z gospodarką morską, takie jak: przemysł stoczniowy, żegluga morska, rybołówstwo morskie, usługi portowe. Rozwój gospodarki rynkowej oraz żywiołowa prywatyzacja przeprowadzana w latach ubiegłych

wpłynęły na upadek dużych, państwowych przedsiębiorstw związanych z gospodarką morską takich jak przedsiębiorstwa połowów daleko-morskich, transportu morskiego, przetwórstwa ryb morskich, portu a ostatnio również stoczni. Kondycja powstałych w ich miejsce spółek pry-watnych (głównie pracowniczych) systematycznie słabnie. Mimo to, dziedziny związane z morzem nadal obecne są w życiu i gospodarce miasta.

Według stanu na 31.12.2002 (w czasie opracowywania raportu Urząd Statystyczny nie dysponował danymi dot. gospodarki morskiej za rok 2003) funkcjonowało w Szczecinie 806 podmiotów gospodarki morskiej, w tym 785 to podmioty sektora prywatnego. Zatrudnienie w gos-podarce morskiej wynosiło 12 739 osób (bez podmiotów o liczbie zatrudnionych do 9 osób, uczniów, osób zatrudnionych poza granicami kraju i wykonujących pracę nakładczą oraz agentów) co stanowiło 19,7% ogółu zatrudnionych w gospodar-ce miasta.

Podmioty gospodarki morskiej z siedzibą w Szczecinie stanowiły 8,9% wszystkich podmiotów działających w Polsce, z czego morski i przybrzeżny transport wodny skupiał 13,8% ogółu podmiotów krajowej gospodarki morskiej. Zatrudnienie natomiast stanowiło 17,0% pracujących w gospodarce morskiej w kraju. Dominował tu morski i przybrzeżny transport wodny – 55,7% oraz przeładunek, magazynowanie i przechowywanie towarów w portach morskich – 34,4% ogółu zatrudnionych w kraju.

Podmioty gospodarki morskiej Szczecina stanowią 37,6% wszystkich podmiotów tej branży w województwie, z czego 36,4% to podmioty morskiego i przybrzeżnego transportu wodnego, 67,9% podmioty produkcji i naprawy statków i łodzi, 69,0% podmioty zajmujące się przeładunkiem, magazynowaniem i przechowywaniem towarów w portach morskich. W Szczecinie zatrudnionych jest 62,2% pracowników gospodarki morskiej województwa, w tym m.in.:

- 82,0%: produkcja i naprawa statków i łodzi,
- 78,3%: morski i przybrzeżny transport wodny,
- 67,8%: przeładunek, magazynowanie i przechowywanie towarów w portach morskich.

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach gospodarki morskiej Szczecina w roku 2002 wyniosły 114,9 mln zł. Stanowiło to 13,9% ogółu nakładów inwestycyjnych w naszym mieście.

W odniesieniu do poziomu nakładów inwestycyjnych na gospodarkę morską w kraju, poziom ten wyniósł 16,1%, zaś w odniesieniu do nakładów na te gospodarkę w województwie: − 73,9% (dane dotyczą podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9 osób).

Poziom nakładów inwestycyjnych w Szczecinie w roku 2002 w porównaniu z rokiem 2000 obniżył się o 281,9 mln zł.

PORT MORSKI

Port morski w Szczecinie zaklasyfikowany został – zgodnie z Ustawą z dnia 20.12.1996 roku *o portach i przystaniach morskich* – do portów o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej.

Przeładunek w obrocie morskim dotyczy ładunków, będących przedmiotem polskiego handlu zagranicznego lub tranzytu, w relacjach statkowych (wyładunek i załadunek).

Pod względem wielkości obrotów ładunkowych port w Szczecinie zajmuje 4. miejsce w kraju (po Gdańsku, Gdyni oraz Świnoujściu) – z udziałem w obrotach ładunkowych ogółem wszystkich portów polskich: 16,6%. Udział ten w porównaniu z rokiem 2000 zmniejszył się o 3,5 punktu procentowego.

Pod względem wielkości krajowego obrotu przeładunków tranzytowych port morski w Szczecinie zajmował 3. miejsce. Jego udział w tranzycie morskim ogółem polskich portów wynosił 12,2%.

W roku 2003 w porcie szczecińskim przeładowano w międzynarodowym obrocie morskim 13 844 sztuk kontenerów (2. miejsce w kraju – po Gdyni, w której przeładowano w tym samym okresie 192 591 sztuk kontenerów).

Liczba statków transportowych wchodzących do Szczecina w roku 2003 wyniosła 3 288 sztuk o przeciętnej pojemności netto 1205,5 ton (NT), w tym liczba statków bandery polskiej 660 sztuk.

W roku 2003 w porcie szczecińskim liczba pasażerów w międzynarodowym ruchu pasażerskim wyniosła 32 478 osób, w tym przyjazdy 16 139 osób.

W ostatnich kilku latach ranga portu szczecińskiego uległa obniżeniu – z czołowego miejsca pod względem wielkości obrotów ładunkowych, tranzytu oraz nakładów inwestycyjnych na modernizację, przesunął się na dalsze pozycje i jest wyprzedzany nie tylko przez Gdańsk i Gdynię, ale również i przez port w Świnoujściu. Zwiększenie konkurencyjności tego portu i zahamowanie tempa jego degradacji wymaga zdecydowanej zmiany polityki rozwoju gospodarki morskiej na szczeblu krajowym i wojewódzkim, a także większego zainteresowania i mocniejszego wsparcia ze strony władz miasta. Wymaga także wdrożenia strategii rozwoju portu uwzględniającej specyficzne warunki Szczecina, a także trendy rozwojowe gospodarki oraz turystyki.

Strategia rozwoju portu Szczecin i Świnoujście przewiduje zainwestowanie zarówno w infrastrukturę portową jak i infrastrukturę publiczną, na które przeznaczonych zostanie w najbliższych latach około 200 ml euro, zarówno ze środków Zarządu Morskich Portów Szczecin i Świnoujście jak i ze środków budżetu państwa. Strategia przewiduje zagospodarowanie wielu tysięcy mkw powierzchni na potrzeby przemysłu przyportowego, w tym: Zachodniopomorskiego Centrum Logistycznego, budowę nabrzeży, pomostów dla statków ro-ro, baz kontenerowych, baz przeładunku zbóż i pasz, przepraw mostowych, dróg,

torów kolejowych, parkingów serwisowych, oczyszczalni ścieków, wielu magazynów, terminali płynnych towarów spożywczych, surowców chemicznych, paliw płynnych i innych towarów wymagających odpowiednich warunków obsługi portowej.

Aktualnie rozwojowi portu szczecińskiego sprzyja klimat polityczny ze strony władz niemieckich oraz szwedzkich, zainteresowanych rozwojem korytarza transportowego Północ – Południe (z Ystad poprzez Szczecin – Berlin i dalej na południe Europy). Wykorzystanie tego klimatu w celu rozwoju Szczecina leży w interesie miasta.

PRZEMYSŁ STOCZNIOWY

W Szczecinie budową statków zajmuje się głównie Stocznia Szczecińska S.A. oraz w pewnym wymiarze również Szczecińska Stocznia Remontowa „Gryfia" S.A., której statutowe działania skupione są na naprawach taboru.

Nowo powstała (na bazie majątku Stoczni Szczecińskiej S.A.) Stocznia Szczecińska Nowa Spółka z o.o. specjalizuje się w budowie kontene-rowców i chemikaliowców.

Na koniec roku 2003 r. stocznia posiadała prawomocne kontrakty na budowę 48 statków dla armatorów z Niemiec, Norwegii, Holandii i Wietnamu. Stocznia Szczecińska Nowa buduje i wyposaża statki w oparciu o własne konstrukcje, technologie i metody wytwarzania. W procesach projektowania i budowy statków wykorzystuje się w znacznym stopniu technikę komputerową. SSN uzgodniła również opcje na dalsze 6 statków (drobnicowce wielozadaniowe i chemikaliowce) z terminami deklaracji do końca stycznia 2004 roku a także pozyskała zamówienie na 6 statków typu ro-ro w ramach umowy offsetowej.

Produkcja statków realizowana jest z przedpłat armatorskich oraz kredytów gwarantowanych przez Skarb Państwa, Agencję Rozwoju Przemysłu, Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych.

Obecnie cała grupa zatrudnia ponad 6 tysięcy pracowników, z czego 4,5 tys. zatrudnionych jest na stałe w samej stoczni.

ŻEGLUGA MORSKA

Armatorzy i operatorzy eksploatują statki własne, jak i będące formalnie własnością spółek zagranicznych, w których posiadają większościowe udziały oraz będące własnością armatorów spoza województwa (z uwagi na powiązania kapitałowe).

Morska flota operatorów województwa zachodniopomorskiego to przede wszystkim statki do przewozu ładunków stałych, zbiornikowce i promy. 78% statków posiada w pełni zautomatyzowaną siłownię, umożliwiającą żeglugę bezwachtową, a 38% wyposażono w urządzenia do łączności satelitarnej.

Morska flota transportowa Szczecina to 83 statki o nośności 1 996,2 tys. DWT, z czego tylko 11 jednostek pływa pod banderą polską. Z ogólnej liczby statków 63 to jednostki w wieku powyżej 10 lat. Morska flota transportowa operatorów szczecińskich stanowi 93,3% wielkości wojewódzkiej i 72,8% wielkości krajowej.

4.5.3. HANDEL I USŁUGI

W roku 2003 działalność zaliczaną w statystyce do sekcji handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy prowadziło 18 305 jednostek[x)]. W stosunku do roku 2000, liczba ta zwiększyła się o 305 jednostek. Wśród zarejestrowanych podmiotów tylko 17 jednostek zaliczanych jest do sektora publicznego, z czego 10 jednostek stanowi własność Skarbu Państwa.

Liczba handlowych podmiotów średnich i dużych w roku 2003 wynosiła 714 jednostek[xx)], o ogólnej powierzchni sprzedażowej 217 840 m^2.
Liczbę tych jednostek w podziale na formy organizacyjne oraz wartość ich sprzedaży detalicznej pokazuje poniższa tabela[xx)].

Tabela Nr 4.17

JEDNOSTKI HANDLOWE WG FORM ORGANIZACYJNYCH I WARTOŚCI SPRZEDAŻY W 2003 ROKU

Forma organizacyjna	Liczba jednostek	Liczba pracujących	Pow. sprzedażowa w m^2	Wartość sprzedaży detalicznej w mln zł
Dom Towarowy	5	215	15816	63,6
Dom Handlowy	7	47	4 933	15,1
Supermarket	36	720	24215	308,0
Hipermarket	8	2 551	69336	781,4
Sklep powszechny	78	849	17407	184,8
Sklep wyspecjalizowany	224	1 429	67193	882,5
Apteka	19	121	952	46,8
Stacja benzynowa	60	237	0	416,4
Pozostałe sklepy	277	928	13958	207,3
Ogółem	**714**	**7 097**	**217,8**	**2 906,1**

[x)] Dane Urzędu Statystycznego w Szczecinie – system REGON – Tablica Nr 4
[xx)] Dane Urzędu Statystycznego w Szczecinie – system H1Sc67

4.5.4. SPÓŁKI Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

Według stanu na dzień 31.12. 2003 roku było zarejestrowanych w Szczecinie 1 445 spółek prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego, w tym o jednorodnym rodzaju − 746.

Przedsiębiorstwa zagraniczne funkcjonują prawie we wszystkich sferach działalności. Liczbę tych jed-

nostek zarejestrowanych w Szczecinie podano w Tabeli Nr 4.18

Tabela Nr 4.18

PRZEDSIEBIORSTWA ZAGRANICZNE		
Wyszczególnienie	**Liczba jednostek**	
	Razem	**W tym o jedno-rodnym kapitale**
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	**36**	**24**
Rybołówstwo i rybactwo	**3**	**1**
Górnictwo i kopalnictwo	**8**	**4**
Działalność produkcyjna, w tym m.in.:	**287**	**130**
- produkcja artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych	36	13
- produkcja tkanin i wyrobów włókienniczych	20	12
- produkcja drewna i wyrobów z drewna	19	7
- produkcja masy celulozowej, papieru oraz wyrobów z papieru, działalność publikacyjna i poligraficzna	23	9
- wytwarzanie produktów koksowania węgla, produktów rafinacji ropy naftowej i paliw jądrowych	1	1
- produkcja chemikaliów, wyrobów chemicznych i włókien sztucznych	7	3
- produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	19	6
- produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	41	19
- produkcja metali i przetworzonych wyrobów z metali	39	22
- produkcja maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowanych	12	3
- produkcja urządzeń elektrycznych i optycznych	19	11
- produkcja sprzętu transportowego	28	10
- produkcja gdzie indziej niesklasyfikowana	22	14
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	**18**	**11**
Hotele i restauracje	**44**	**24**
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	**147**	**81**
Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	**233**	**131**
Edukacja	**5**	**3**
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	**3**	**2**
Pozostała działalność usługowa komunalna, socjalna...	**30**	**13**

W roku 2002 (w momencie opracowywania Raportu dane za rok 2003 były niedostępne) spółki z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowane w Szczecinie poniosły wydatki inwestycyjne o wartości 427,4 mln zł; w tym na nowe środki trwałe 332,3 mln zł. Największe nakłady inwestycyjne poniosły spółki prowadzące działalność przemysłową (45,8% ogółu nakładów) oraz handlu (61,3% ogółu nakładów).

W roku 2002 liczba pracujących w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego wynosiła 14 169 osób, a przeciętne zatrudnienie – 13 791 osób. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług ukształtowały się na poziomie 2 635,5 mln zł, a wydajność pracy mierzona wartością sprzedaży na jednego zatrudnionego wyniosła 191,1 tys. zł.

Podstawowy kapitał spółek zagranicznych w roku 2001 (brak danych dla lat 2002 – 2003) pochodził z 35 krajów Europy, Ameryki i Azji.

W strukturze kapitału zagranicznego w Szczecinie na koniec roku 2001 dominował kapitał z następujących krajów:

- Niemcy 35,08%
- Holandia 22,02%
- Dania 18,24%
- Stany Zjednoczone Ameryki 8,24%
- Finlandia 4,41%
- Norwegia 3,28%.

Źródła informacji:

1. *Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
2. *Stocznia Szczecińska Nowa.*

Tabela Nr 4.19

NAKŁADY NA NOWE OBIEKTY MAJĄTKOWE W PRZEDSIĘBIORSTWACH W WYBRANYCH SEKCJACH PKD W LATACH 2001 - 2002 (w mln zł)

Sekcja PKD	Ogółem		Grunty		Budynki i b dowle		Maszyny Urządzenia techniczne		Środki transportu		Inne	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
Przetwórstwo przemysłowe, w tym m.in.:	178,0	178,6	0,0	0,6	60,0	56,9	109,7	110,3	6,6	10,2	1,7	0,6
- produkcja art. spożywczych i napojów	32,2	38,1	0,0	0,6	3,6	10,5	25,6	22,6	1,7	4,2	1,4	0,2
- produkcja drewna	60,8	100,5	0,0	0,0	20,0	33,5	38,7	64,8	2,1	2,2	0,0	0,0
- produkcja masy celulozowej	15,6	10,2	0,0	0,0	2,7	1,2	12,6	8,9	0,3	0,1	0,0	0,0
- działalność wydawnicza i poligraficzna	8,4	1,4	0,0	0,0	4,4	0,0	3,9	1.3	0,0	0,1	0,1	0,0
- produkcja wyrobów chemicznych	7,1	5,1	0,0	0,0	2,3	2,0	4,5	2,0	0,3	1.1	0,0	0,0
- produkcja metalowych wyrobów gotowych	7,1	2.1	0,0	0,0	4,1	0,5	2,4	1,1	0,6	0,5	0,0	0,0
- produkcja pozostałego sprzętu transportowego	34,1	8,9	0,0	0,0	19,6	1,7	13,4	5,8	1,1	1,4	0,0	0,0
- produkcja mebli	2,0	0,1	0,0	0,0	0,6	0,9	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię	70,2	58,4	0,0	0,0	42,6	37,1	24,2	18,8	3,1	2,3	0,3	0,2
Budownictwo	101,0	40,7	0,0	0,0	87,7	32,6	7.6	4,3	2,9	3,2	2,8	0,6
Handel hurtowy i detaliczny	139,3	176,9	0,1	0,0	90,6	135,2	38,7	33,3	7,8	8,1	2,1	0,3
Transport, gospodarka magazynowa, w tym. m.in.:	138,8	78,1	0,0	0,0	83,0	50,7	42,9	10.2	12,3	14,9	0,6	2,3
- Działalność wspomagająca transport	35,8	48,2	0,0	0,0	19,7	41,3	13,6	5,2	1,9	1,7	0,6	0,0
- Poczta i telekomunikacja	86,5	13,6	0,0	0,0	58,2	7,4	28,3	3,8	0,0	0,1	0,0	2,3
Obsługa nieruchomości, w tym m.in.:	130,6	84,1	0,0	0,0	109,4	68,7	17,0	12,6	3,0	1,9	1,2	0,9
- Obsługa nieruchomości na zlecenie	108,2	66,8	0,0	0,0	105,1	65,0	2,7	1,3	0,2	0,0	0,3	0,5
- Informatyka	3,4	2,3	0,0	0,0	0,1	0,2	3,2	2,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Edukacja	3,3	3,4	0,0	0,0	2,1	1,8	0,8	1,3	0,4	0,3	0,0	0,0
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	29,5	33,8	0,0	0,0	11,1	13,4	18,1	20,3	0,3	0,1	0,0	0,0
Pozostała działalność usługowa komunalna	8,5	14,7	0,0	0,0	0,5	6,6	5,4	6,7	2,6	1,3	0,0	0,1
Inne	10,2	20,3	0,0	0,0	4,2	16,7	5,4	2,9	0,4	0,7	0,1	0,0
Ogółem	809,4	689,0	0,1	0,6	491,2	419,7	269,8	220,7	39,4	43,0	8,8	5,0

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Rynek finansowy

5.1. DANE PODSTAWOWE

Według danych Oddziału Okręgowego Narodowego Banku Polskiego w Szczecinie, w dniu 31.12.2002 roku w Szczecinie działały następujące jednostki oraz instytucje bankowe:

- Oddział Okręgowy NBP,
- Bank Polska Kasa Opieki S.A. – Makroregion Zachodni + 7 Oddziałów,
- Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. w Warszawie – Oddział Regionalny Szczecin +3 Oddziały Centrum,
- CITIBANK Handlowy w Warszawie S.A. – Oddział Szczecin,
- Bank Millenium S.A. – Regionalne Centrum Operacyjne + 7 Oddziałów,
- Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. w Warszawie – Oddział Szczecin,
- Bank Ochrony Środowiska S.A. w Warszawie – Oddział Regionalny Szczecin, + 3 Oddziały Operacyjne,
- Bank Przemysłowo-Handlowy PBK S.A. w Krakowie – Centrum Korporacyjne + 6 Oddziałów,
- Kredyt Bank S.A. w Warszawie – Oddział Regionalny w Szczecinie + 2 Oddziały,
- Invest Bank SA – Oddział Szczecin (siedziba Oddziału Regionalnego zlokalizowana jest w Koszalinie),
- BRE Bank S.A. – Oddział Regionalny oraz Multibank – wydzielona część BRE przeznaczona dla klientów detalicznych,
- ING Bank Śląski S.A. w Katowicach – Oddział Regionalny + Centrum Bankowości Korporacyjnej + 7 Oddziałów (w tym 5 Oddziałów STAREO),
- RHEINHYP – BRE Bank Hipoteczny – filia,
- Śląski Bank Hipoteczny S.A. – Przedstawicielstwo w Szczecinie,
- Bank Zachodni WBK S.A. – Biuro Regionu Zachodniopomorskiego + 9 Oddziałów,
- Lukas Bank S.A. – Oddział Regionalny + 5 Punktów Obsługi Bankowej,
- Fortis Bank Polska S.A. – Oddział w Szczecinie,
- Raiffeisen Bank Polska S.A. – Oddział Regionalny + Oddział + Punkt Obsługi Klienta,
- NORDEA Bank Polska S.A. - Oddział Szczecin + 1 Oddział,
- Bank Pocztowy S.A. - Oddział Szczecin,
- Deutsche Bank PBC S.A. - Oddział Szczecin,
- GE Capital Bank S.A. w Gdańsku – Biuro Kredytowe,
- GE Bank Mieszkaniowy S.A. w Warszawie – Biuro Sprzedaży w Szczecinie,
- Bank Gospodarstwa Krajowego BP – Punkt Obsługi Krajowego Funduszu Mieszkaniowego,
- Euro Bank S.A. – Oddział + 3 Punkty Obsługi Klienta,
- AIG Bank Polska S.A.,
- Bank Spółdzielczy,
- Bank Spółdzielczy Rzemiosła Szczecin.

Liczba kantorów wymiany walut działających w Szczecinie w roku 2003 wynosiła 100 jednostek.
W działających na naszym terenie bankach funkcjonowało w roku 2003 14 biur maklerskich. Są to następujące jednostki:

- 6 Biur w Banku Pekao S.A.,
- 2 Biura w PKO BP,
- 2 Biura w BGŻ S.A.,
- 1 Biuro w Kredyt Bank S.A.
- 1 Biuro w BPH PBK SA,
- 1 Biuro w BRE Bank S.A.,
- 1 Biuro w Millenium SA.

Obok nich na terenie Szczecina działało 13 innych biur maklerskich zarejestrowanych w systemie REGON.

5.2. BANKI

W latach 2002 – 2003 wszystkie banki prowadziły działalność związaną z integracją europejską. Dotyczyły one głównie:

- wymiany na euro wycofywanych walut narodowych dwunastu państw Unii Europejskiej,
- informacji o wprowadzanych walutach euro,
- udziału w kampanii przedreferendalnej.

Wszystkie banki na terenie Szczecina – poza Narodowym Bankiem Polskim – prowadziły działalność komercyjną.
Bezpośrednią obsługą klienta zajmowały się na terenie Szczecina placówki wszystkich banków zlokalizowanych w Szczecinie – poza NBP.
Na koniec roku 2003 na terenie Szczecina zainstalowanych było 150 bankomatów (46,9% ogółu bankomatów w województwie). Bankomaty te stanowiły własność poszczególnych banków komercyjnych. Dodatkowo klienci mogli skorzystać z około 27 bankomatów EURONETU, rozmieszczonych na terenie województwa.
W końcu grudnia 2003 roku bankowość detaliczną na terenie miasta prowadziła większość zlokalizowanych na terenie miasta banków, w tym głównie:

- placówki Millenium BIG Bank S.A.,
- placówki banku Powszechna Kasa Oszczędności BP (łącznie z agencjami).

W latach 2002 – 2003 w bankach na terenie Szczecina odnotowano szereg zmian organizacyjno-prawnych, polegających głównie na tworzeniu nowych oddziałów, ekspozytur czy punktów obsługi klienta bądź na ich likwidacji.

Do ważniejszych z nich można zaliczyć:
- połączenie Banku Handlowego w Warszawie S.A. z Citibankiem (Poland S.A.). Nowa nazwa baku: Citibank Handlowy S.A obowiązuje wszystkie oddziały bankowości zarówno korporacyjnej jak i detalicznej,
- zmiana nazwy BIG Banku Gdańskiego na Bank Millenium S.A.; w ramach nowego banku działają wyodrębnione sieci sprzedaży:
  - Millenium - usługi dla klientów indywidualnych,
  - Millenium Biznes - usługi dla małych firm,
  - Bank Milleniu Prestige - usługi bankowości prywatnej,
  - Bank Milleniium Bankowość Przedsiębiorstw - usługi dla średnich i dużych firm,
- w ramach restrukturyzacji NBP nastąpiła likwidacja Oddziału Zamiejscowego w Koszalinie, jego zadania związane m.in. z obsługą jednostek budżetowych przejął Oddział Okręgowy NBP w Szczecinie,
- przekształcenie II Oddziału Centrum w Szczecinie na II Oddział w Szczecinie przez Powszechną Kasę Oszczędności BP,
- uruchomienie Centrum Usług Finansowych MULTIBANK – pierwszej w Zachodniopomorskiem placówki detalicznej BRE Bank S.A.,
- powstanie we wrześniu 2003 nowego banku polskiego Euro Bank S.A. z siedzibą we Wrocławiu oraz uruchomienie w Szczecinie czterech jego placówek; bank lokuje swoje placówki w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców; posiada własny tzw. system scoringowy pozwalający natychmiast ocenić ryzyko i dostosować produkt do potrzeb klienta,
- rozpoczęcie w Szczecinie we wrześniu 2002 działalności Oddziału Okręgowego Banku Pocztowego; Okręg obejmuje swoim zasięgiem byłe województwa: szczecińskie, koszalińskie i słupskie.

Ceny oferowanych usług bankowych, oprocentowanie depozytów, środków pieniężnych na rachunkach bieżących (w tym ROR) oraz kredytów zależą od suwerennych decyzji banków komercyjnych. Jednak na decyzje te generalnie wpływają takie czynniki makroekonomiczne jak: kondycja gospodarki, poziom inflacji, polityka prowadzona przez Radę Polityki Pieniężnej.

Konkurencja oraz walka o klienta między bankami komercyjnymi przybiera różne formy, od wysokości oprocentowania depozytów i kredytów do wzbogacania oferty o nowe rodzaje usług bankowych i technik obsługi klientów.

W zasadzie wszystkie one są udostępniane klientom równolegle w całej sieci placówek poszczególnych banków.

Jednak mimo dużej konkurencji na rynku bankowym, ceny usług bankowych kształtują się na dość wysokim, minimalnie tylko różniącym poszczególne banki, poziomie. Opłaty za usługi świadczone przez banki stale są podwyższane, rozszerza się także zakres opłacanych przez klientów usług (np. za prowadzenie rachunku bankowego).

5.3. POZABANKOWE JEDNOSTKI RYNKU USŁUG FINANSOWYCH

5.3.1. INSTYTUCJE LEASINGOWE

Leasing funkcjonuje w gospodarce polskiej od początku lat dziewięćdziesiątych. Jego popularność systematycznie rośnie. Przedmiotem leasingu są głównie środki trwałe. W latach 2002 – 2003 były to najczęściej:
- środki transportu,
- sprzęt komputerowy,
- sprzęt telekomunikacyjny,
- maszyny i urządzenia,
- linie technologiczne,
- wyposażenie biura,
- nieruchomości.

Leasing, a w szczególności leasing operacyjny, stanowi alternatywę dla kredytu bankowego – zwłaszcza w małych i średnich firmach. Nie wymaga on posiadania takiego zabezpieczenia jakie jest konieczne przy zaciąganiu kredytu. Do głównych korzyści finansowania środków trwałych poprzez leasing można zaliczyć:
- łagodniejsze niż przy kredycie bankowym wymagania dotyczące kondycji finansowej inwestora,
- szybki czas załatwiania formalności,
- możliwość uzyskania przez firmę korzyści finansowych,
- utrzymanie płynności finansowej,
- elastyczność w kształtowaniu harmonogramu spłat oraz szereg innych.

Podobnie jak w przypadku podmiotów bankowych, wśród działających w Szczecinie, znaczących firm leasingowych, nadal brakuje firm lokalnych. Są to wyłącznie podmioty zamiejscowe, głównie: warszawskie, poznańskie, lubelskie i wrocławskie, w tym również działające jako wydzielone jednostki w poszczególnych bankach.

W okresie od 1999 do 2003 roku firmy leasingowe rejestrowały spadek przychodów spowodowany słabą koniunkturą gospodarczą, zmniejszeniem popytu wewnętrznego, poziomem stóp procentowych, itp. Obecnie – wraz z ożywieniem gospodarczym – wzrasta również zainteresowanie przedsiębiorstw tą formą finansowania zakupu środków trwałych. Według danych szacunkowych, około 9% wszystkich inwestycji

w Polsce finansowana jest za pomocą leasingu, przy czym poziom ten stale wzrasta.

Zainteresowaniu leasingiem sprzyja również postępująca normalizacja sytuacji prawnej podmiotów zapewniających leasing oraz podmiotów z niego korzystających - zapoczątkowana jesienią 2001 roku wprowadzeniem ustawy o rachunkowości.

5.3.2. INSTYTUCJE I TOWARZYSTWA UBEZPIECZENIOWE

Firmy ubezpieczeniowe w Polsce działają na podstawie zezwolenia Ministra Finansów. Interesy ubezpieczających i ubezpieczonych są chronione polskim prawem.

Interesy podmiotów ubezpieczających reprezentuje organizacja ubezpieczeniowa samorządu gospodarczego – Polska Izba Ubezpieczeń. Każda firma ubezpieczeniowa z chwilą rozpoczęcia działalności na terenie Polski ma obowiązek przystąpienia do tej organizacji.

Do zadań Izby należy m.in. reprezentowanie interesów firm ubezpieczeniowych przed organami państwowymi.

Interesy ubezpieczonych i uprawnionych z umów ubezpieczenia a także członków funduszy emerytalnych oraz pracowniczych programów emerytalnych są chronione w szczególności przez Rzecznika Ubezpieczonych.

Poza obowiązkami statutowymi, rzecznik uczestniczy z głosem doradczym w posiedzeniach komisji Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych.

Polski rynek ubezpieczeniowy przeżywa rozwój ilościowy i jakościowy. Podobną tendencję można zaobserwować również w Szczecinie. Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego, w roku 2003 działalność ubezpieczeniową oraz brokerską zarejestrowało w Szczecinie prawie 2 000 podmiotów.

Znajdują się wśród nich firmy i towarzystwa ubezpieczeniowe, agencje ubezpieczeniowe, pośrednicy i agenci ubezpieczeniowi, brokerzy, itp.

Ponadto w Szczecinie funkcjonuje i prowadzi swoją działalność większość podmiotów ogólnopolskiego rynku ubezpieczeniowego.

Do bardziej znanych firm prowadzących w Szczecinie ubezpieczenia na życie oraz fundusze emerytalno-rentowe należą:

- Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie PZU S.A.,
- Pierwsze Amerykańsko–Polskie Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie i Reasekuracji „Amplico-Life" S.A.,
- Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie „Commercial Union" S.A.,
- Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Warta – Vita S.A.,
- Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie „Nationale Nederlanden" Polska S.A.,

oraz szereg innych.

Po uchwaleniu w 2003 roku ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz wprowadzeniu najważniejszych przepisów wykonawczych do tej ustawy, nastąpiła regulacja rynku ubezpieczeniowego częściowo dostosowana do systemu obowiązującego w pa stwach UE.

Ustawa zniosła ograniczenia związane ze strukturą własności powstających towarzystw ubezpieczeniowych, a ponadto określiła ogólne zasady podejmowania i prowadzenia działalności w zakresie ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz rozgraniczyła ubezpieczenia na życie od pozostałych. W efekcie nastąpiła dywersyfikacja podmiotów prowadzących ubezpieczenia, a wraz z nią pojawiły się różnorodne usługi nieznane dotychczas na polskim rynku.

Konkurencja między firmami ubezpieczeniowymi, o zdobycie klientów, stwarza możliwości ubezpieczenia praktycznie prawie każdego rodzaju ryzyka.

Podobnie jak w bankowości, w krajowym sektorze ubezpieczeniowym obserwuje się przewagę kapitału zagranicznego.

Problem sprawnego, fachowego nadzoru nad rynkiem ubezpieczeń miał być rozwiązany przez działalność Państwowego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń.

Nie odpowiadał on jednak potrzebom i został zlikwidowany, a w jego miejsce powstała Komisja Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych. Nadzór nad działalnością komisji sprawuje Ministerstwo Finansów. Szczegółowe zasady działania oraz organizację komisji określają przepisy ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o nadzorze ubezpieczeniowym oraz o Rzeczniku Ubezpieczonych (Dz. U. 124 poz. 1153).

Firmy ubezpieczeniowe nie ujawniają wyników swojej działalności w oddziałach terenowych. Sprawozdania tych firm obejmują poziom ogólnokrajowy i są publikowane w specjalistycznych biuletynach publikowanych w Internecie oraz w wyspecjalizowanych wydawnictwach i prasie fachowej.

Podobnie jak w latach ubiegłych, firmy ubezpieczeniowe w Polsce mają problemy ze zbyt wysokimi kosztami swej działalności.

Według fachowych opinii, dynamika wzrostu tych kosztów znacznie przewyższa dynamikę składek.

Przygotowywana i wprowadzona w życie w latach 1997 – 1999 reforma ubezpieczeń społecznych zaowocowała powstaniem otwartych funduszy emerytalnych oraz pracowniczych programów emerytalnych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, zarówno funduszami emerytalnymi, jak i pracowniczymi programami emerytalnymi, mogą zarządzać osoby prawne, prowadzące działalność wyłącznie w formie spółki akcyjnej (lub wyłącznie spółki akcyjne zorganizowane w formie funduszy emerytalnych).

Podmioty prowadzące otwarte fundusze emerytalne oraz pracownicze programy emerytalne, działające na rynku krajowym, a zatem również szczecińskim, pobierają różnorodne opłaty na rzecz towarzystwa zarządzającego. Zasady ich pobierania oraz ich maksymalną wysokość określają dwie główne ustawy:

- ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 roku o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. Nr 139 poz 934 wraz z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2003 roku o zmianie ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 170 poz. 1651).

Z punktu widzenia wpływu reformy systemu ubezpieczeń na gospodarkę, podstawowe znaczenie mają ubezpieczenia długoterminowe o kapitalizowanej składce (system otwartych funduszy emerytalnych oraz system pracowniczych funduszy emerytalnych), umożliwiające uruchamianie dodatkowych źródeł finansowania inwestycji, w tym także inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej, obligacji gminnych, itp.

Źródła informacji

1. Informacje statystyczne Urzędu Statystycznego w Szczecinie.
2. Narodowy Bank Polski Oddział w Szczecinie.

Transport

6.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA

6.1.1. UKŁAD SIECI ULICZNEJ

PODZIAŁ FUNKCJONALNY DRÓG MIEJSKICH

Sieć drogową tworzą ulice będące drogami publicznymi lub wewnętrznymi.

Zgodnie z ustawą o drogach publicznych, drogi ze względu na ich funkcję w sieci drogowej dzielą się na następujące kategorie:
- krajowe,
- wojewódzkie,
- powiatowe,
- gminne.

Na podstawie kryterium stopnia dostępności i obsługi przyległego do drogi terenu, drogi publiczne dzielą się na (Dz.U. z 2003 Nr 200 poz. 1953):
- ogólnodostępne,
- drogi o ograniczonej dostępności, w tym autostrady i drogi ekspresowe.

Przez teren Szczecina przebiegają następujące drogi:

a) krajowe:
- autostrada A–6: (Berlin) Kołbaskowo – Szczecin – Goleniów – Koszalin – Gdańsk, usytuowana na południu miasta i stanowiąca jego trasę obwodową, wykorzystywaną głównie przez ruch tranzytowy;
- droga nr 3: jej trasa przebiega od Świnoujścia przez Szczecin do Jakuszyc; przecina się z autostradą A-6 w rejonie osiedla Kijewo i przebiega ciągiem ulic: Szosa Stargardzka – Przyszłości – Pyrzycka;
- droga krajowa nr 10: Szczecin – Bydgoszcz – Toruń – Płońsk (dawna 116) przebiegająca od przejścia granicznego w Lubieszynie przez ulice: Ku Słońcu, Narutowicza, Kopernika, Wyszyńskiego, Energetyków, Gdańską, Eskadrową, Hangarową, Struga, Zwierzyniecką, Szosę Stargardzką i dalej do granic miasta w kierunku na Stargard;
- droga krajowa nr 13 (dawna 117): od przejścia granicznego w Kołbaskowie przez ul. Cukrową, Południową, Mieszka I, Piastów do skrzyżowania z drogą krajową nr 10;
- droga krajowa nr 31: od przejścia granicznego w Słubicach, poprzez Gryfino do Szczecina (dawna 118) – w Szczecinie przebiega wzdłuż ciągu ulic: Rymarska, Przodowników Pracy, Metalowa, Granitowa, Batalionów Chłopskich, Gryfińska do skrzyżowania z drogą krajową nr 10,

b) wojewódzkie:
- droga wojewódzka nr 115: od Dobieszczyna przez ul. Zegadłowicza, Wojska Polskiego, Piłsudskiego, Matejki, Trasę Zamkową do wł czenia z drogą krajową nr 10.

Drogi krajowe A-6 (E28) i nr 3 (E65) mają jednocześnie charakter dróg międzynarodowych.

Drogi powiatowe stanowią układ uzupełniający ulic obsługujących dzielnice miasta. Są one jednocześnie trasami autobusów oraz tramwajów, stanowią także dojazdy do szpitali oraz do dróg krajowych i wojewódzkich.

STAN PRAWNY

W granicach administracyjnych miasta na prawach powiatu zarządcą wszystkich dróg publicznych, z wyjątkiem autostrad (A-6) i dróg ekspresowych, jest Prezydent Miasta Szczecina. Kategorię i zarządcę dróg określają następujące przepisy:
- ustawa o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 71, poz. 838 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 października 1998 roku Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. z 1998 r. Nr 133, poz. 872);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 roku w sprawie ustalenia wykazu dróg krajowych i wojewódzkich (Dz.U. z 1998 r. Nr 160, poz. 1071);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 września 2001r. w sprawie ustalenia sieci autostrad, dróg ekspresowych oraz dróg o znaczeniu obronnym (Dz.U. z 2000 r. Nr 120, poz. 1283).

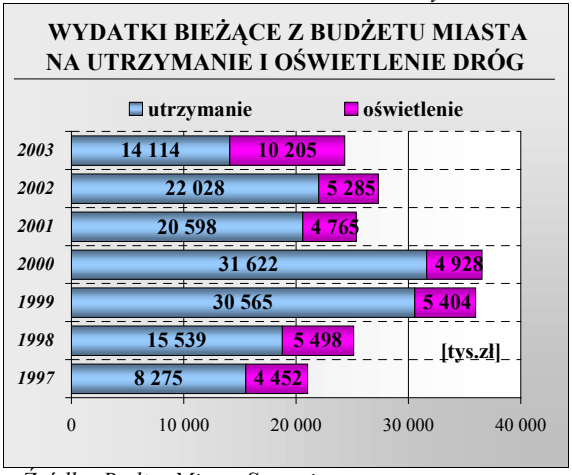
Zasady finansowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg publicznych, jak i gromadzenia środków na te zadania określają nast pujące akty prawne:
- ustawa o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 71, poz. 838 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 roku o finansowaniu dróg publicznych (Dz.U. z 1997 r. Nr 123, poz. 780 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 roku w sprawie określenia szczegółowych zasad ustalania i trybu przekazywania części drogowej subwencji ogólnej dla powiatów, miast na prawach powiatu i województw (Dz.U. z 1998 r. Nr 157, poz. 1033 z późn. zm.).

Zgodnie z wyżej wymienionymi przepisami, w granicach administracyjnych miasta Szczecina zadania z zakresu finansowania budowy, modernizacji i utrzymania dróg publicznych, z wyjątkiem autostrady A-6, obciążają budżet miasta. Autostrada

A-6 finansowana jest z budżetu państwa za pośrednictwem Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych.

Wydatki bieżące z budżetu miasta na utrzymanie dróg (remonty nawierzchni, urządzeń drogowych i oznakowanie drogowe) i oświetlenie przedstawia wykres 6.1.

Wykres Nr 6.1

Źródło: Budżet Miasta Szczecina

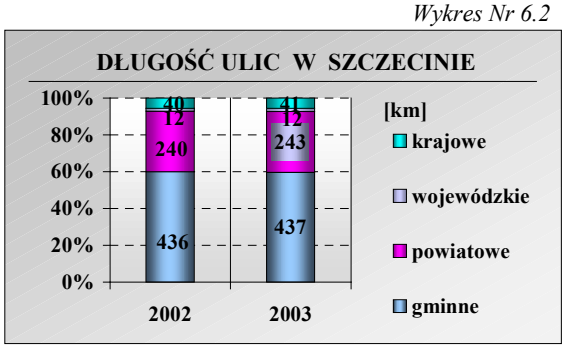
STAN SIECI ULICZNEJ

Ulice w Szczecinie, poza modernizowanymi w ostatnich latach, mają konstrukcję zdolną do przenoszenia ruchu średniego z bardzo ograniczonym udziałem pojazdów o nacisku powyżej 80 kN na oś. Na terenach o gorszych warunkach gruntowych i wodnych wytrzymałość nawierzchni jest jeszcze ni sza.

Z przeprowadzonych przeglądów i oceny stanu technicznego szczecińskich ulic wynika, że w każdym roku niezbędne jest wykonanie remontów w ilości minimum 15% wszystkich nawierzchni istniejących ulic, celem zapobiegnięcia postępowi degradacji dróg.

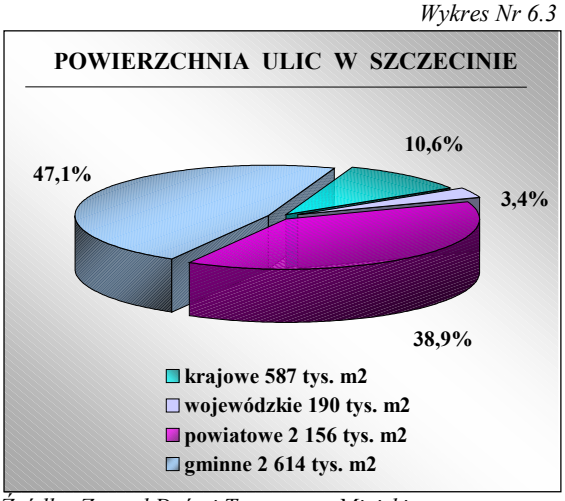
Zgodnie z ewidencją na koniec 2003 r., miasto zarządzało 733 km ulic o powierzchni 5 547 tys. m^2 (nie uwzględniając rezerwy pasa drogowego w liniach regulacyjnych). Podział tych dróg w rozbiciu na kategorie (w latach 2002 – 2003) przedstawia wykres 6.2.

Wykres Nr 6.2

Źródło: Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego

Wykres Nr 6.3

Źródło: Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego

STAN OBIEKTÓW INŻYNIERSKICH

Na drogach publicznych zarządzanych przez miasto, według stanu na koniec 2003 roku, znajduje się 71 obiektów inżynierskich.

Tabela Nr 6.1

OBIEKTY INŻYNIERSKIE W SZCZECINIE

Obiekty	Ulice			
	krajowe	woje–wódzkie	powiato-we i gminne	razem
Mosty	7	4	28	**39**
Wiadukty	7	3	15	**25**
Kładki dla pieszych	1	–	5	**6**
Przejścia podziemne	–	–	1	**1**
Razem	**15**	**7**	**49**	**71**

Źródło: Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego

W porównaniu ze stanem z 2002 roku liczba obiektów inżynierskich w Szczecinie nieznacznie wzrosła.

Układ urbanistyczny Szczecina z dużymi osiedlami mieszkaniowymi na prawobrzeżu oraz koncentracja miejsc pracy i nauki w lewobrzeżnej części miasta wymusza konieczność stałego przemieszczania się mieszkańców z jednej części miasta do drugiej. Oddanie do eksploatacji nowych obiektów mostowych M1 i M3 przez rzekę Regalicę (Most Pionierów Miasta Szczecina) znacząco poprawiło komunikację pomiędzy prawo- i lewobrzeżem Szczecina. Skierowanie ruchu kołowego na nową przeprawę odciążyło Most Cłowy (Kl obc. C, tj. 30 ton), który wymaga remontu podwieszonego, środkowego przęsła ustroju nośnego. Mosty w ciągu ul. Autostrada Poznańska (Kl obc. D, tj. 20 ton) charakteryzuje zły stan konstrukcji nośnych oraz pomostów, który powoduje częste utrudnienia

i ograniczenie poruszających się składów pojazdów do 15 ton.

Istniejące obiekty mostowe w ciągu Autostrady Poznańskiej są generalnie w złym stanie technicznym, a ich dopuszczalne obciążenia (Kl D przy wymaganym minimum Kl C) oraz nadmierne eksploatowanie wymusza wprowadzenie licznych ograń czeń ruchu.

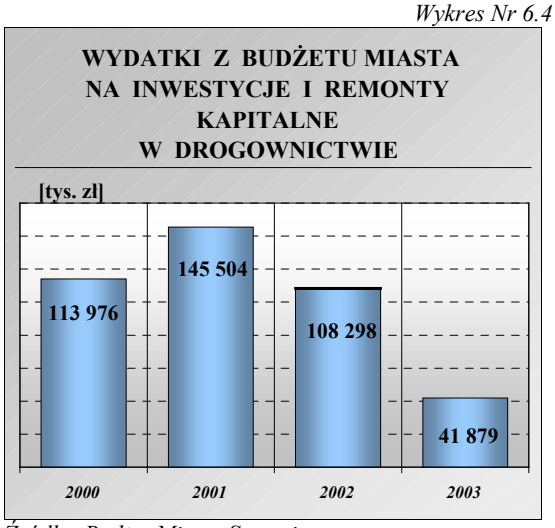
W roku 2002 na utrzymanie obiektów mostowych wydano kwotę 2 595 tys. zł, z tego:
- 1 825 tys. zł na remont kapitalny wiaduktu drogowego nad torami PKP w ciągu ul. Powstańców Wielkopolskich,
- 770 tys. zł na bieżące utrzymanie pozostałych 69 obiektów mostowych.

Natomiast w 2003 roku na utrzymanie obiektów wydano kwotę 2 074 tys. zł, z tego:
- 1 444 tys. zł – I Etap zabezpieczenia antykorozyjnego (malowanie wewnątrz) Mostu im. Jerzego Łabudy w ciągu Trasy Zamkowej,
- 630 tys. zł na bieżące utrzymanie pozostałych 70. obiektów mostowych.

INWESTYCJE I REMONTY KAPITALNE W DROGOWNICTWIE

Do najważniejszych zadań w zakresie inwestycji i remontów kapitalnych w drogownictwie realizowanych w latach 2002 – 2003 należą m.in.:
- przeprawa przez Regalicę,
- modernizacja ulicy Mieszka I,
- modernizacja skrzyżowania ulic: Wilcza, Obotrycka, Przyjaciół Żołnierza,
- budowa ulicy Nowokrakowskiej(Europejskiej),
- modernizacja ulicy Bronowickiej,
- modernizacja ulicy Struga,
- modernizacje i uzbrojenia ulic osiedlowych.

Wykres Nr 6.4

Źródło: Budżet Miasta Szczecina

Wielkość wydatków na zadania w zakresie inwestycji i remontów kapitalnych w drogownictwie wynosiła:
- w 2002 roku – 66,0%,
- w 2003 roku – 53,0%

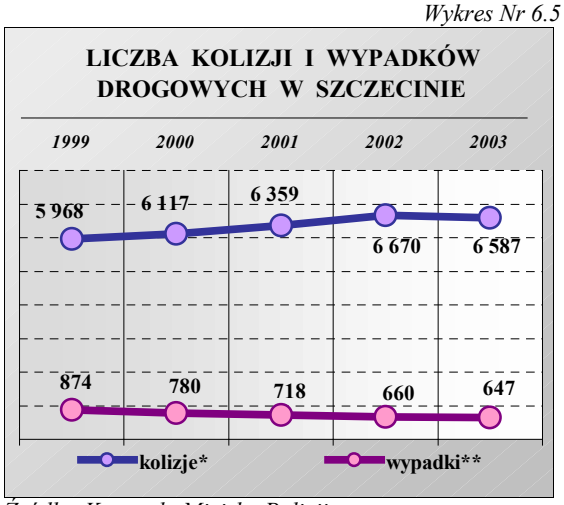
wszystkich wydatków majątkowych ujętych w budżecie miasta.

6.1.2. BEZPIECZEŃSTWO RUCHU DROGOWEGO

STATYSTYKA ZDARZEŃ DROGOWYCH

Według danych uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji, w 2003 roku na drogach Szczecina wydarzyły się łącznie 7 234 zdarzenia drogowe, z czego 6 587 to kolizje, a 647 – wypadki drogowe, w których śmierć poniosło 36 osób, a 710 zostało rannych. W 2003 roku zanotowano spadek liczby zdarzeń drogowych. Tendencja ta dotyczy zarówno kolizji jak i wypadków drogowych, co ilustruje wykres 6.5.

Wykres Nr 6.5

Źródło: Komenda Miejska Policji

* Kolizja jest to zdarzenie drogowe bez ofiar w ludziach i rannych.
** Wypadki są to zdarzenia drogowe, w których co najmniej jedna osoba jest ranna.

W 2003 roku w Szczecinie miało miejsce 31,5% wypadków drogowych, jakie wydarzyły się na terenie województwa zachodniopomorskiego. Biorąc pod uwagę liczbę ofiar wypadków, zabici w Szczecinie to 14,8 % ogółu ofiar śmiertelnych na terenie województwa, natomiast ranni stanowią 27,9 %.

Ogólna liczba wypadków w Szczecinie w 2002 r. wyniosła 660, a w 2003 – 647, z czego najwięcej, bo odpowiednio:
- 51,4% i 50,1% związanych było z najechaniem na pieszego,

– 36,1% (2002 r.) i 38,8% (2003 r.) wiązało się ze zderzeniami pojazdów w ruchu,
– a 7% (2002 r.) oraz 6,2% (2003 r.) z najechaniem na drzewo, słup lub inny obiekt drogowy.

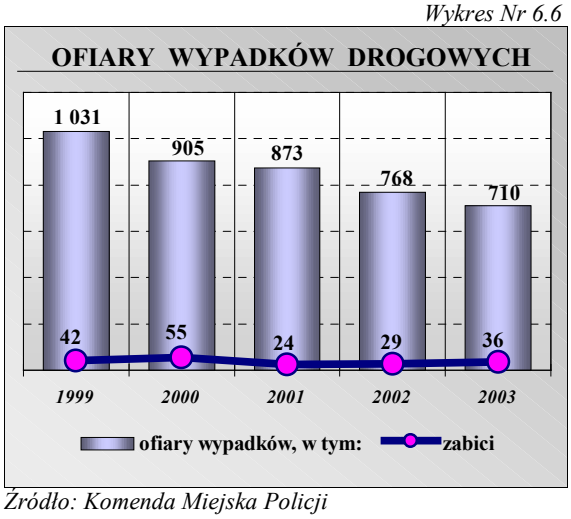
W 2002 r. z ogólnej liczby 660 wypadków, 71,5% nastąpiło z winy kierującego, a 18,6% z winy pieszego. Natomiast w 2003 r. wydarzyło się 647 wypadków, w tym 73,9% wypadków nastąpiło z winy kierującego, a 17,3% z winy pieszego.

W latach 2002 – 2003 najczęstszymi przyczynami wypadków zawinionych przez kierującego było:
– nieudzielanie pierwszeństwa przejazdu ok. 30%,
– nieprawidłowe przejeżdżanie przejść dla pieszych 21,5%,
– niedostosowanie prędkości do warunków ruchu ok. 15%,
– cofanie ok. 3%.

W wypadkach spowodowanych przez kierującego w latach 2002 – 2003 zginęło łącznie 36 osób, a ranne były 1 123 osoby.

Głównymi przyczynami wypadków spowodowanych przez pieszych w latach 2002 – 2003 było nieostrożne wejście na jezdnię lub nieprawidłowe jej przekraczanie. W wypadkach tych śmierć poniosło 8 osób, a 116 osób zostało rannych.

Wykres Nr 6.6

Źródło: Komenda Miejska Policji

Od 1999 r. można zaobserwować spadek liczby rannych, natomiast wzrost liczby ofiar śmiertelnych.

W 2003 roku głównymi sprawcami wypadków drogowych w kategorii kierowcy były osoby w przedziale wiekowym od 25 do 39 lat. Spowodowali oni 156 wypadków, co stanowi 32,6% ogółu wypadków z winy kierujących. W wyniku tych zdarzeń 11 osób poniosło śmierć, a 175 zostało rannych.

Natomiast piesi spowodowali 29 wypadków, co stanowi 25,5% ogółu wypadków z winy pieszych. Głównymi sprawcami wypadków były osoby w kategorii wiekowej od 40 do 59 lat. W wypadkach tych 3 osoby poniosły śmierć, a 27 zostało rannych.

Do najbardziej zagrożonych wypadkami ulic Szczecina należą: al. Wojska Polskiego, ul. Struga, ul. Ku Słońcu, ul. Gdańska, al. Piastów, ul. Batalionów Chłopskich, al. Bohaterów Warszawy, al. Wyzwolenia, ul. 26 Kwietnia, ul. Krzywoustego oraz ul. Mickiewicza.

Najbardziej zagrożonymi wypadkami skrzyżowaniami w mieście są: Sikorskiego – Pułaskiego, al. Piastów – Boh. Getta Warszawskiego, Gdańska – Basen Górniczy, Krzywoustego – pl. Kościuszki, Bohaterów Warszawy – Krzywoustego.

ŚRODKI ORGANIZACJI RUCHU DROGOWEGO

Warunki bezpieczeństwa na drogach oraz prawidłową organizację ruchu drogowego zapewnia oznakowanie drogowe pionowe i poziome oraz sygnalizacja świetlna.

Oznakowanie ulic

W 2002 r. na szczecińskich ulicach zamontowano, wymieniono i odnowiono 1 507 znaków pionowych oraz odmalowano 92 400 m² linii oznakowania poziomego, natomiast w 2003 r. zamontowano 2 300 znaków pionowych oraz odmalowano 101 740 m² linii oznakowania poziomego.

Poza tym w ciągu ostatnich dwóch lat wykonano następujące prace:
– na drogach, gdzie kursują pojazdy komunikacji zbiorowej, dla uspokojenia ruchu w 2002 roku zainstalowano tzw. azyle dla pieszych – łącznie 17 sztuk, a w 2003 – 40 sztuk;
– w celu ograniczenia prędkości na drogach oraz podniesienia bezpieczeństwa, zainstalowano w 2002 roku 3 komplety tzw. progów spowalniaj cych, w 2003 roku – 5 kompletów;
– na chodnikach zamontowano słupki S 6, oddzielające miejsca postojowe od ciągów pieszych: w 2002 roku – 25 sztuk, a w 2003 roku – 298 sztuk;
– na chodnikach zainstalowano półkule betonowe: w 2002 r. – 103 sztuki, a w 2003 r. – 41 sztuk.

Sygnalizacja świetlna

W Szczecinie sygnalizacja świetlna zainstalowana jest na 100 skrzyżowaniach (w tym 77 cyklicznych i 22 akomodacyjnych) oraz na 23 przejściach dla pieszych (ręcznie wzbudzana).

W tzw. zielonej fali skoordynowano sygnalizacje świetlne na nastąpujących ciągach ulic:
- ul. Wyszyńskiego – pl. Brama Portowa,
- al. Wojska Polskiego, od pl. Zwycięstwa do ul. Jagiellońskiej,
- al. Wojska Polskiego, od ul. Mickiewicza do ul. Bogumiły,
- al. Wojska Polskiego, od ul. Traugutta do ul. Unii Lubelskiej,
- ul. Santocka, od ul. 26 Kwietnia do ul. Witkiewicza,
- ul. Zaleskiego, od al. Wojska Polskiego do ul. Wyspiańskiego,
- ul. Mieszka I, od ul. Wierzbowej do ul. Milczańskiej,
- ul. Struga, od ul. Gryfińskiej do ul. Łubinowej,
- ciąg od pl. Brama Portowa do pl. Żołnierza i dalej w kierunku pl. Hołdu Pruskiego i wlotu na Trasę Zamkową.

Prawie wszystkie sygnalizacje cykliczne pracują we wszystkie dni tygodnia w godzinach od 6 do 22.

Strefa Ograniczonego Postoju

Strefa Ograniczonego Postoju funkcjonuje od 1 grudnia 1994 roku.

W strefie znajduje się ponad 8 500 miejsc parkingowych, w tym ok. 160 wydzielonych miejsc do parkowania dla osób niepełno-sprawnych.

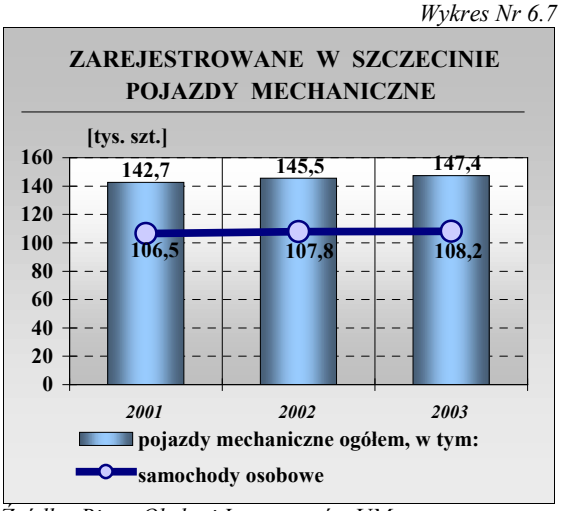
Od 1 grudnia 2003 roku w strefie obowiązują nowe opłaty:
- bilety jednorazowe:
  - za pół godziny parkowania – 1 zł,
  - za pierwszą godzinę parkowania – 2 zł,
  - za pierwsze dwie godziny parkowania – 4,20 zł,
  - za pierwsze trzy godziny parkowania – 6,50 zł,
  - za czwartą i kolejne godziny parkowania – 2,00 zł,
- abonamenty:
  - 1-dniowe – 10 zł,
  - 1-tygodniowe – 30 zł,
  - 2-tygodniowe – 50 zł,
  - miesięczne – 80 zł,
  - 3-miesięczne – 100 zł,
  - 6-miesięczne – 180 zł,
  - 12-miesięczne – 350 zł,
- opłaty zryczałtowane dla osób niepełnosprawnych, będących właścicielami pojazdów samochodowych oraz opiekunów osób niepełnosprawnych:
  - 3-miesięczna – 19 zł,
  - 6-miesięczna – 37,50 zł,
  - 12-miesięczne – 75 zł.

Kara za nieuiszczenie opłaty za parkowanie pojazdu samochodowego wynosi 20 zł.

6.1.3. POZIOM MOTORYZACJI

W latach 2001 – 2003 rejestrowano średniorocznie ok. 150 pojazdów, z czego ok. 73% stanowiły samochody osobowe.

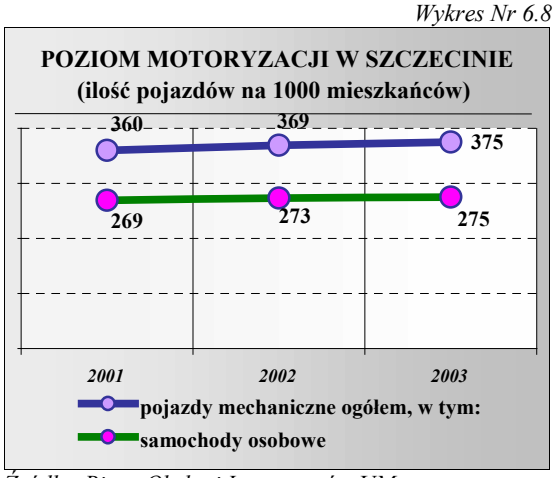
Wykres Nr 6.7

Źródło: Biuro Obsługi Interesantów UM

Poziom motoryzacji wyrażonej ilością pojazdów na tysiąc mieszkańców miasta przedstawia poniższy wykres:

Wykres Nr 6.8

Źródło: Biuro Obsługi Interesantów UM

W 2002 r. wydano 193 decyzje o zatrzymaniu praw jazdy, natomiast w 2003 r. – 195 decyzji.

W 2002 roku policja zatrzymała 5 074 dowody rejestracyjne, a w 2003 r. – 4 403 sztuk.

Sąd do Spraw Wykroczeń w roku 2002 wydał 1 723, a w 2003 roku – 1 880 orzeczeń o zakazie kierowania pojazdami.

6.2. TRANSPORT ZBIOROWY

6.2.1. KOMUNIKACJA MIEJSKA

Komunikacja miejska (lokalny transport zbiorowy) organizowana jest przez przewoźnika Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego (ZDiTM).

Usługi przewozowe realizowane są w wyniku zawartych umów pomiędzy ZDiTM a:

- Miejskim Zakładem Komunikacyjnym – komunikacja tramwajowa,
- Szczecińskim Przedsiębiorstwem Autobusowym „Klonowica" Spółka z o.o.,
- Szczecińskim Przedsiębiorstwem Autobusowym „Dąbie" Spółka z o.o.,
- Szczecińsko-Policki Przedsiębiorstwem Komunikacyjne Spółka z o.o.,
- Przedsiębiorstwem Komunikacji Samochodowej – w komunikacji nocnej.

Centra handlowe obsługiwane są przez przewoźników bezpłatnymi liniami autobusowymi. Ta komunikacja finansowana jest bezpośrednio przez zainteresowany podmiot, np. Geant, TESCO, Hipernova, REAL, Manhattan – targowisko, etc.

SIEĆ KOMUNIKACYJNA

W 2003 roku na terenie miasta funkcjonowały 72 linie tramwajowe i autobusowe o łącznej długości 876,06 km, obsługujące 302,7 km tras komunikacyjnych, w tym:

- 12 linii tramwajowych o łącznej długości 98 km,
- 47 linii autobusowych dziennych o łącznej długości 549,68 km , w tym:
  - 8 linii pośpiesznych z jedną linią międzymiastową o łącznej długości 126,66 km,
  - 39 linii zwykłych, w tym 5 międzymiastowych i 2 lokalne na terenie Polic o łącznej długości 423,02 km,
  - 13 linii nocnych o łącznej długości 228,38 km w tym 2 międzymiastowe.

Sieć komunikacji miejskiej w Szczecinie tworzy:

1. trakcja autobusowa:
   - 39 linii zwykłych i 8 linii pospiesznych o średniej długości 549,68 km obsługiwanych przez 191 autobusów w szczytach przewozowych, w tym:
     - 32 linie zwykłe o łącznej długości 313,34 km oraz 7 linii pospiesznych o łącznej długości 109,86 km, obsługujące teren Szczecina i zapewniające obsługę miejscowości Przecław na terenie gminy Kołbaskowo obsługiwane przez SPAK i SPAD;
     - 7 linii zwykłych o łącznej długości 109,68 km i 1 linia pospieszna o długości 16,8 km obsługujących połączenie Szczecina i Polic oraz stanowiących wewnętrzną komunikację w Policach przy wykorzystaniu autobusów z SPPK;
   - 13 linii nocnych autobusowych o łącznej długości 228,38 km obsługiwanych przez 18 autobusów ekspediowanych przez PKS, SPPK, SPAK i SPAD, w tym:
     - 11 linii o łącznej długości 174,12 km, kursujących na terenie Szczecina;
     - 2 linie o łącznej długości 54,26 km, stanowiących połączenia Szczecina i Polic;
2. trakcja tramwajowa:
   - 12 linii tramwajowych o łącznej długości 98,0 km, obsługiwanych przez 140 wagonów (91 pociągów) z trzech zajezdni MZK: Pogodno, Niemierzyn i Golęcino. MZK dysponuje taborem różnego rodzaju: produkcji polskiej (przegubowe typu 102N, 105N) oraz produkcji niemieckiej (przegubowe typu GT – 6).

Kwota dotacji budżetowej na finansowanie komunikacji miejskiej w Szczecinie w 2003 roku w porównaniu z rokiem poprzednim spadła o 3 900 tys. zł, tj. o 9,2%. Niezależnie od przekazywanych corocznie dotacji, z budżetu miasta finansowane są również remonty i zakup taboru, co przedstawiono poniżej:

Tabela Nr 6.2

WYDATKI NA KOMUNIKACJĘ Z BUDŻETU MIASTA		
Wydatki wg kierunku (w zł)	**2002r.**	**2003r.**
Dotacje dla komunikacji miejskiej	42 400 000	38 500 000
Wydatki majatkowe na zakup taboru i sprzętu specjalistycznego dla komunikacji miejskiej	2 926 000	1 000 000
Wydatki na remont taboru, zajezdni i sieci	-	2 500 000

Źródło: Budżet Miasta Szczecina

6.2.2. KOMUNIKACJA INDYWIDUALNA

Liczba przedsiębiorców, którzy zgodnie z ustawą Prawo o działalności gospodarczej z dnia 19 listopada 1999 r. figurują w ewidencji działalności gospodarczej przedstawia się następująco (zgodnie z danymi z Wydziału Działalności Gospodarczej i Przedsiębiorczości):

- transport towarowy 2 236,
- taxi osobowe 3 306,
- taxi bagażowe 156.

Zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. Nr 125 z 2001 r., poz. 1371 z późniejszymi zmianami) wykonywanie transportu drogowego taksówką, transportu drogowego osób oraz transportu drogowego rzeczy po-

jazdami lub zespołami pojazdów powyżej 3,5 tony wymaga uzyskania odpowiedniej licencji.

W latach 2002 – 2003 wydano następujące uprawnienia:
- 2 424 licencje/zezwolenia na wykonywanie transportu drogowego taksówką (wydawanych przedsiębiorcom bez względu na adres zamieszkania lub siedzibę firmy),
- 27 licencji na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób (wydawanych przedsi - biorcom zamieszkałym lub posiada-jącym siedzibę firmy w Szczecinie),
- 96 licencji na wykonywanie krajowego transportu drogowego rzeczy (wydawanych przedsiębiorcom zamieszkałym lub posiada-jącym siedzibę firmy w Szczecinie).

W 2003 r. w Szczecinie zarejestrowanych było 2 236 przedsiębiorców prowadzących transport towarowy.

Uprawnionych do prowadzenia działalności taksówkarskiej było zarejestrowanych 2 424 przedsiębiorców, którzy zrzeszeni są w większe grupy, realizujące usługi przewozowe na telefon lub działają indywidualnie.

6.3. POZOSTAŁE

6.3.1. KOMUNIKACJA KOLEJOWA

Ogólna długość linii kolejowych znajdujących się na terenie PKP PLK S.A. Oddziału Regionalnego w Szczecinie, wynosi 2 549 km, z czego:
- 1 772 km linii jednotorowych,
- 777 km linii dwutorowych.

Z podanej długości eksploatowanych jest obecnie 2 107 km linii, z czego:
- 1 370 km linii jednotorowych,
- 737 km linii dwutorowych.

Przez Pomorze Zachodnie, leżące na szlaku najdogodniejszych połączeń Skandynawii z południową i południowo-zachodnią Europą, przebiegają linie kolejowe zaliczane do głównych ciągów europejskich:
- linia E – 59 Poznań – Szczecin – Świnoujście objęta umową europejską AGC o głównych międzynarodowych liniach kolejowych,
- linia C – E – 59 Wrocław – Szczecin – Świnoujście objęta umową AGTC o głównych mi - dzynarodowych liniach transportu kolejo-wego kombinowanego.

Oddział Regionalny PKP PLK S.A. realizuje zadania w zakresie:
- zarządzania i administrowania liniami kolejowymi,
- zapewnienia technicznej sprawności linii kolejowych i prowadzenia ruchu kolejowego,
- udostępniania linii kolejowych przewoźnikom,
- przygotowania oferty rozkładowej,
- prowadzenia działalności inwestycyjnej,
- współpracy z samorządami lokalnymi.

Obsługę przewozów pasażerskich i towarowych dokonuje się za pomocą następujących stacji:
- Szczecin Główny – ruch pasażerski (stacja początkowa i końcowa biegu pociągów pasażerskich na węźle),
- Szczecin Port Centralny – ruch towarowy. Jest to stacja pełniąca funkcję obsługi portu oraz główna rozrządowa w układzie sieciowym PKP,
- Szczecin Gumieńce – ruch pasażerki i towarowy, głównie międzynarodowy – stacja graniczna,
- Szczecin Dąbie – ruch pasażerski i towarowy,
- Szczecin Podjuchy – ruch pasażerski i towarowy,
- Szczecin Wzgórze Hetmańskie – ruch pasażerski i towarowy,
- Szczecin Turzyn – ruch towarowy,
- Szczecin Niebuszewo – ruch towarowy,
- Szczecin Gocław – ruch towarowy,
- Szczecin Glinki – ruch towarowy,
- Szczecin Skolwin – ruch towarowy.

PRZEWOZY PASAŻERSKIE

Kolej obsługuje miasto zasadniczo dwoma rodzajami ruchu pasażerskiego: dalekobieżnym i regionalnym.

W ruchu dalekobieżnym Szczecin połączony jest bezpośrednio z najważniejszymi ośrodkami miejskimi całego kraju, w tym z piętnastoma miastami wojewódzkimi oraz z Zakopanem, Świnoujściem, Koszalinem i Kołobrzegiem.

W ruchu międzynarodowym funkcjonują bezpośrednie połączenia z Berlinem (latem) i Bratysławą, a także w wagonach sypialnych całorocznie z Moskwą, Mińskiem i Kijowem. Ponadto istnieją połączenia pociągami regionalnymi DB (z przesiadką) w kierunku Berlina, Hamburga i Lubeki.

W ruchu regionalnym istnieją przede wszystkim połączenia bezpośrednie z Goleniowem, Stargardem i Gryfinem. Część tych połączeń wyprowadzona jest na dalsze odcinki linii, sięgając aż do Zielonej Góry, Krzyża, Kołobrzegu, Koszalina i Świnoujścia.

Na podstawie informacji z Zachodniopomorskiego Zakładu Przewozów Regionalnych w Szczecinie, w 2003 roku na terenie miasta obsłużono 3 455 000 podróżnych i sprzedano 1 585 500 biletów.

Najważniejsze kierunki przewozu pasażerów to:
- Szczecin – Stargard Szczeciński – Krzyż,
- Szczecin – Stargard Szczeciński – Koszalin,
- Szczecin – Goleniów – Świnoujście,
- Szczecin – Goleniów – Kołobrzeg,
- Szczecin – Gryfino – Kostrzyn,

– Szczecin – Grambow – Pasewalk,
– Szczecin – Tantow – Angermünde.

W rozkładzie jazdy pociągów 2002/03 rozpoczynających i kończących bieg na stacji Szczecin Główny znajdowało się:
– 107 pociągów regionalnych,
– 31 pociągów pospiesznych,
– 2 pociągi pospieszne międzynarodowe,
– 31 pociągów międzynarodowych (ruch przygraniczny Polska – Niemcy).

KOLEJOWY TRANSPORT TOWAROWY

Wiodącą rolę w przewozach spełnia stacja kolejowa i portowa Szczecin Port Centralny, na której przewozy kolejowe w obrębie miasta Szczecina realizowane były w 2002 roku w 73,4%, a w roku 2003 – 71,8%.

Na wszystkich stacjach Szczecina – eksport w 2002 roku stanowił 3,6% ogółu przewozów z nadania, a w 2003 roku 4,6%.

W latach 2002 i 2003 import stanowił odpowiednio 3,4% i 2,1% ogółu przewozów z przybycia.

Tranzyt przeładunkowy realizowany był na stacjach portowych: Szczecin – Glinki, Szczecin – Gocław, Szczecin – Port Centralny i stanowił w 2002 roku – 12,2% wielkości przewozów z nadania i z przybycia razem, natomiast w 2003 r. – 11,7%. Tranzyt bezprzeładunkowy realizowany był na stacji granicznej Szczecin – Gumieńce i stanowił w latach 2002 i 2003 odpowiednio 2,31% i 0,33% tonażu ogółem.

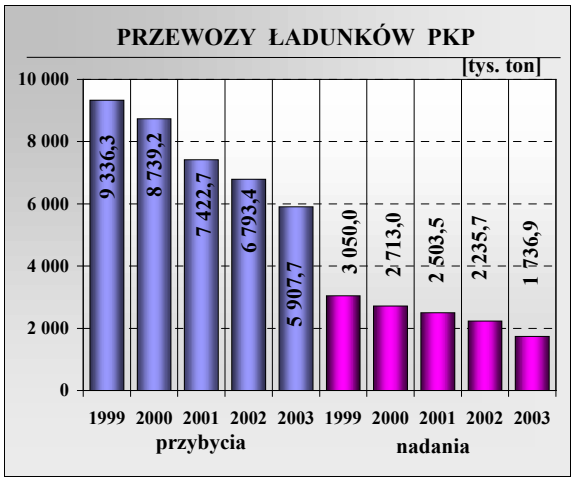
Kolejowe przewozy tranzytowe realizowane są do i z portu morskiego w kierunku południowym (Czechy, Słowacja, Węgry) i wschodnim (Białoruś i Ukraina). Drogą lądową natomiast przez stację Szczecin Gumieńce, w kierunku południowym (Słowacja) i wschodnim (Białoruś).

W ostatnich latach zauważalna jest tendencja spadkowa wielkości przewozów zarówno z nadania jak i z przybycia. W 2003 roku w stosunku do poprzedniego roku, wielkość przewozów z przybycia zmniejszyła się o 885,7 tys. ton, zaś z nadania o 498,8 tys. ton.

W omawianych wielkościach zawiera się także tranzyt przeładunkowy, tranzyt bezprzeładunkowy oraz import i eksport bezprzeładunkowy.

Wielkości przewozów ładunków w latach 1999 – 2003 dotyczące stacji znajdujących się w obrębie miasta (Szczecin – Port Centralny, Szczecin – Dąbie, Szczecin – Podjuchy, Szczecin – Gumience, Szczecin – Turzyn, Szczecin – Niebuszewo, Szczecin – Glinki, Szczecin – Gocław, Szczecin – Skolwin) przedstawiono na wykresie 6.9.

Wykres Nr 6.9

Źródło: PKP CARGO S.A. Zakład Przewozów Towarowych w Szczecinie

6.3.2. TRANSPORT ŚRÓDLĄDOWY I MORSKI

Zakres żeglugi śródlądowej sprowadza się do obsługi ładunków przechodzących przez zespół portowy Szczecin – Świnoujście, obsługi ładunków kierowanych z portu morskiego przez system dróg wodnych i połączeń kanałowych do Europy Zachodniej, obsługi transportu przeładowni zakładowych i nabrzeży miejskich, obsługi małych portów i przystani oraz do zaspakajania pasażerskich potrzeb transportowych.

DROGI WODNE

Drogi wodne na terenie miasta Szczecina to:
– droga wodna Szczecin – Świnoujście;
– jezioro Dąbie wraz z bocznymi akwenami: Iński Nurt, Babina, Czapina, Święta, Orli Przesmyk i Duńczyca, łączącymi jezioro z morskimi wodami wewnętrznymi oraz Dąbski Nurt i Dąbska Struga łączącymi jezioro z Regalicą;
– kanał Klucz – Ustowo (Skośnica);
– kanał Marwice – Gartz;
– rzeka Odra od ujścia rzeki Nysy Łużyckiej (542,4 km) do ujścia (rzeka Regalica) do jeziora Dąbie wraz z bocznymi kanałami: Klucz, Cegielinka i Odyńca;
– rzeka Odra Zachodnia od jazu w miejscowości Widuchowa (704,1 km) do granicy wód morskich wraz z bocznym Kanałem Kurowskim;
– rzeka Parnica (od 4,0 do 5,6 km) do granicy z wewnętrznymi wodami morskimi wraz z bocznymi kanałami: Parnickim i Zielonym.

Istniejąca zabudowa dróg wodnych jest niedostosowana do obecnych potrzeb transportowych. Obok złego stanu technicznego budowli wodnych oraz współzależności warunków nawigacyjnych od warunków klimatycznych i hydrologicznych, istot-

ne ograniczenie przepustowości dróg wodnych stanowią trzy mosty zlokalizowane w rejonie Szczecina: most kolejowy na Odrze Zachodniej, most drogowy „Długi" i most kolejowy na Regalicy.

Utrzymanie Odry Wschodniej i Zachodniej oraz Szczecińskiego Węzła Wodnego (do granic z wodami morskimi) polega głównie na remontach budowli hydrotechnicznych, ubezpieczaniu brzegów i doraźnych robotach pogłębiarskich.

PRZEWOZY PASAŻERSKIE

Pasażerską obsługą śródlądową jak i morską, spośród firm posiadających siedzibę lub swoje przedstawicielstwa w Szczecinie, zajmują się zarówno przewoźnicy polscy jak i niemieccy. Są to:
- Unity Line Polska,
- Adler Schiffe Polska – prowadzi również sprzedaż wolnocłową na statkach,
- Żegluga Pomorska – oprócz eksploatacji statków pasażerskich i turystycznych prowadzi sprzedaż wolnocłową,
- Polska Żegluga Bałtycka – w Szczecinie znajduje się jedynie Morskie Biuro Podróży, które prowadzi działalność w zakresie turystyki morskiej,
- Polsteam Żegluga Szczecińska.

PRZEWOZY TOWAROWE

W zakresie towarowego transportu śródlądowego, głównym podmiotem zrzeszającym prywatnych przewoźników na terenie miasta Szczecina jest Związek Polskich Armatorów Śródlądowych. Na terenie Szczecina zarejestrowane są firmy lokalne, jak i przedstawicielstwa przewoźników zamiejscowych:
- AGT Sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Żeglugowe,
- Albers Hansen Sp. z o.o.,
- Best Logistics Sp. z o.o.,
- Ger Pol Shipping & Forwarding Sp. z o.o.,
- Odra Lloyd Sp. z o.o.,
- Odratrans S.A. O/Szczecin,
- Navigar,
- Transbode S.C. Ekspozytura,
- Żegluga Szczecińska.

Wiele z wymienionych firm, poza działalnością z zakresu żeglugi śródlądowej, świadczy też takie usługi jak: czarterowanie, spedycja, logistyka, przeładunki, remonty statków oraz posiada agencje żeglugowe.

Szczecin nie posiada portu śródlądowego, jako wyłącznego obiektu administracyjnego. Żegluga śródlądowa korzysta przede wszystkim z urządzeń portu morskiego i nabrzeży zakładowych. Port morski jest dogodnie połączony (poprzez rzekę Odrę i kanał Odra Havela) z układem śródlądowych dróg Europy Zachodniej, a zwłaszcza Niemiec.

Największym i najdłużej działającym na rynku szczecińskim (od 1951 roku) armatorem jest Polska Żegluga Morska.

W grupie PŻM na terenie kraju działa osiem spółek. PŻM posiada również oddział w Warszawie. Zakres usług oferowanych przez spółki grupy PŻM obejmuje:
- przewozy ładunków masowych w trampingu światowym,
- handlowe, eksploatacyjne i techniczne zarządzanie statkami,
- czarter statków handlowych i usługi brokerskie,
- usługi agencyjne w portach polskich,
- usługi w zakresie konsultingu i zatrudniania załóg, itp.

Grupa PŻM posiada własną sieć spółek agencyjnych i czarterujących oraz przedstawicielstwa i agentów w wielu portach świata.

W 2002 roku PŻM przewiozła 26 mln ton ładunków, a łączne wpływy armatora ze sprzedaży wyniosły ponad 900 mln złotych.

Euroafrica Linie Żeglugowe (ESL) to spółka, która powstała w 1991 roku z przekształcenia szczecińskiego oddziału PLO (Polskie Linie Oceaniczne). Firma eksploatuje 11 – 13 statków kursujących pomiędzy portami polskimi a Wielką Brytanią (kontenerowiec), Finlandią (ro-ro), Szwecją (ro – ro) i Afryką Zachodnią. Struktura floty pozwala na obsługę ładunków drobnicowych: konwencjonalnych, kontenerów, samochodów ciężarowych, zestawów drogowych, wagonów kolejowych. Oferuje również transport w systemie dom – dom oraz rejsy pasażerskie na statkach towarowych. Euroafrica jest współwłaścicielem (razem z PŻM) spółki Unity Line, która obsługuje linię promową Świnoujście – Ystad (przewozy pasażerskie i towarowe). Firma świadczy też usługi agencyjne, spedycyjne, celne; prowadzi inwestycje budowlane i eksploatację nieruchomości, jak również działalność hotelarsko-restauracyjną, doradztwo prawne, usługi księgowe. Aby oddzielić działalność podstawową od pozostałej, utworzono sieć spółek będących pod nadzorem właścicielskim ESL.

Transportem morskim zajmują się również takie firmy jak Żegluga Polska S.A. (spółka grupy PŻM) czy Zakład Usług Żeglugowych.

W 2002 roku armatorzy szczecińscy przewieźli żeglugą morską 23 172 tys. ton ładunków, w tym pomiędzy portami obcymi – 13 264 tys. ton, w relacji z portami polskimi – 9 850 tys. ton, a pomiędzy portami polskimi – 58 tys. ton.

PORT

Port szczeciński jest częścią kompleksu portowego Szczecin – Świnoujście, administrowanego obecnie przez Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście SA, w której miasto Szczecin posiada 0,16% udziałów. Z racji wielkości przeładunków, kompleks portowy Szczecin – Świnoujście stanowi element transeuropejskiej sieci transportowej TEN.

Tabela Nr 6.3

PORTOWE OBROTY ŁADUNKOWE WG RELACJI (tys. ton)				
Lata	Ogółem	W tym międzynarodowy obrót morski		
		razem	z tego	
			załadunek	wyładunek
2002r.	9 569,7	9 362,7	6379,5	2 983,2
2003r.	8 578,0	8 345,0	5 450,0	2 895,0

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Tabela Nr 6.4

PORTOWE OBROTY ŁADUNKOWE WG RODZAJU ŁADUNKÓW (tys. ton)		
	2002r.	2003r.
Węgiel i koks	3326,5	2677,5
Rudy	500,7	492,5
Zboże	870,2	991,3
Drewno	29,5	33,5
Ropa i przetwory naftowe	381,6	193,0
Inne masowe	1647,7	1877,1
Drobnica	2813,5	2313,1
Ogółem	**9569,7**	**8578,0**

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Udział portu w Szczecinie w obrotach ładunkowych kraju wynosił odpowiednio:
- w 2001 roku – 20,1%,
- w 2002 roku – 19,5%,
- w 2003 roku – 16,5%.

6.3.3. KOMUNIKACJA LOTNICZA

Komunikacja lotnicza obsługująca Szczecin realizowana jest z wykorzystaniem dwóch lotnisk:
- Port Lotniczy Szczecin – Goleniów,
- Lotnisko sportowo-sanitarne Szczecin – Dąbie.

Lotnisko w Goleniowie położone jest w odległości około 45 km od miasta.

Operatorem i zarządzającym lotniskiem jest „Port Lotniczy Szczecin – Goleniów" Sp. z o.o. Miasto Szczecin posiada 38,96% udziału w spółce.

Na infrastrukturę lotniska składają się nast - pujące obiekty:
- droga startowa (nośność PCN 59/F/A/X/T, dł. 2 500 m, szer. 60 m) z dwoma podejściami (31 i 13),
- 7 dróg kołowania o szerokości od 12 do 23 m i łącznej długości 3 600 m,
- 4 płyty postojowe o łącznej powierzchni 66 500 m^2,
- budynek terminalu,
- terminal,
- obiekty zaplecza technicznego.

W ostatnich latach systematycznie rośnie wielkość przewozów pasażerskich:

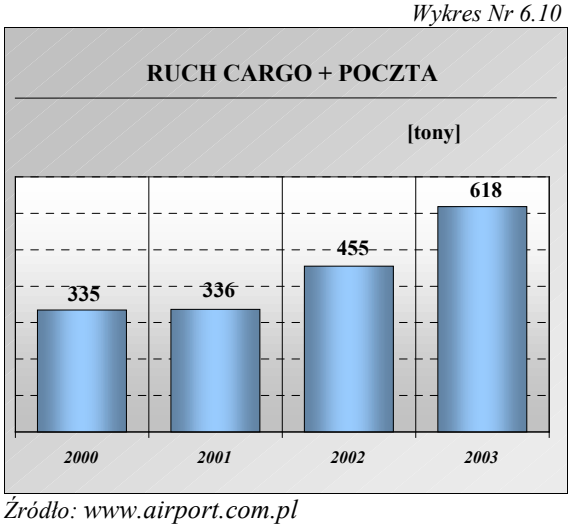
Tabela Nr 6.5

LICZBA PASAŻERÓW PRZEWIEZIONYCH DROGĄ LOTNICZĄ						
Połączenia	2001r.		2002r.		2003r.	
	przylot	odlot	przylot	odlot	przylot	odlot
Warszawa	27 241	28 812	30 526	30 263	37 259	37 090
Kopenhaga	3 649	3 786	2 703	2 760	2 302	2 376
nieregularne	2 589	2 753	5 253	5 277	3 178	5 230
Razem	**33 479**	**35 351**	**38 482**	**38 300**	**42 739**	**44 696**
	68 830		**76 782**		**87 435**	

Źródło: www.airport.com.pl

Wielkość przewiezionych ładunków wzrosła w 2003 roku w stosunku do roku poprzedniego o 35,8%, natomiast w stosunku do 2001 roku o 83,9%.

Wykres Nr 6.10

Źródło: www.airport.com.pl

Źródła informacji:

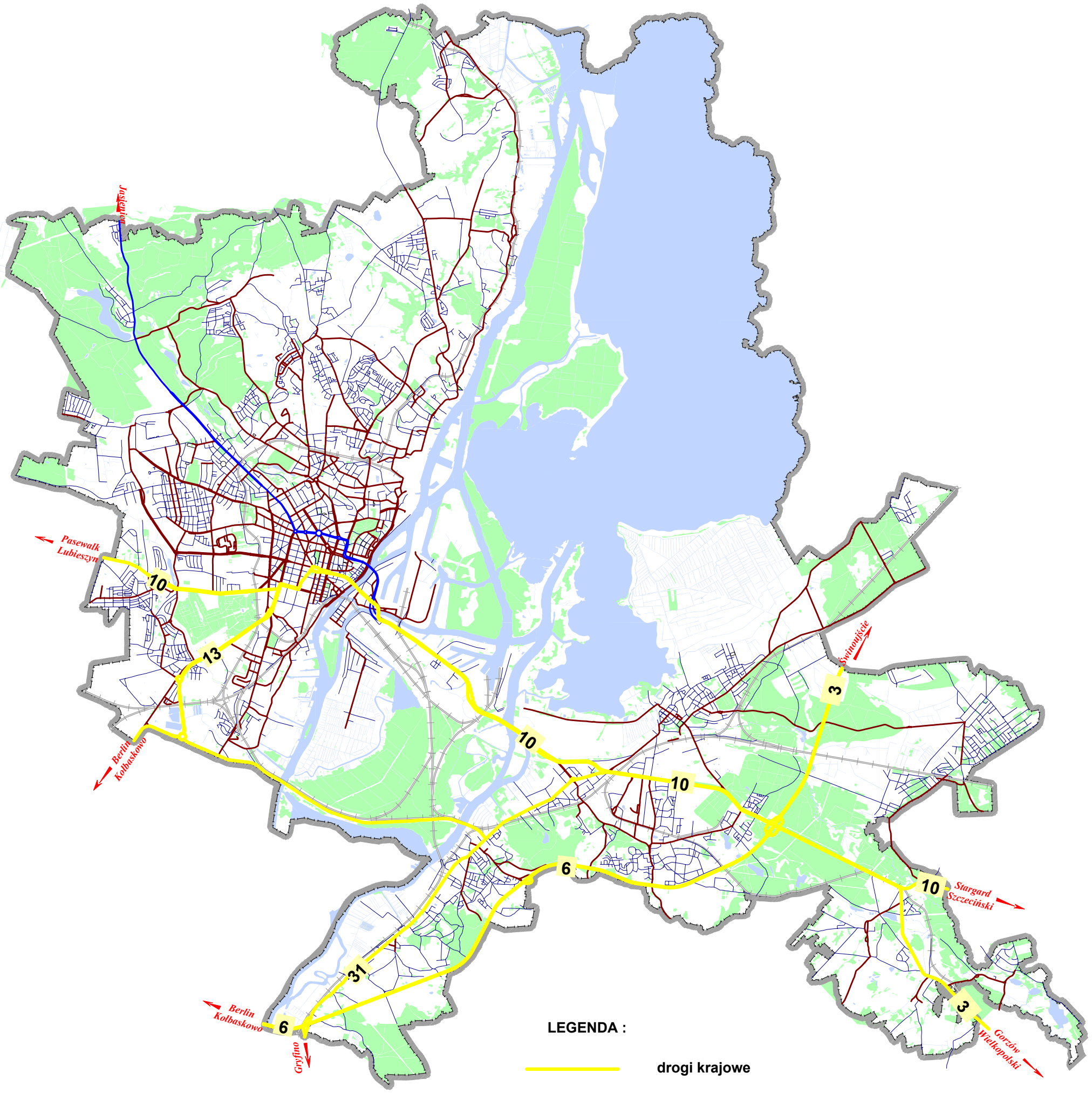
1. *Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego – www.zditm.szczecin.pl*
2. *Uchwała budżetowa Miasta na 2004 r.*
3. *Komenda Miejska Policji.*

4. *Wydział Działalności Gospodarczej i Przedsiębiorczości – Urząd Miejski w Szczecinie.*
5. *Biuro Obsługi Interesantów – Urząd Miejski w Szczecinie.*
6. *PKP Przewozy Regionalne Spółka z o.o. – Zachodniopomorski Zakład Przewozów Regio-nalnych w Szczecinie.*
7. *PKP CARGO S.A. – Zakład przewozów towarowych w Szczecinie.*
8. *PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – Oddział Regionalny w Szczecinie.*
9. *Ocena funkcjonowania szczecińskiego węzła kolejowego – Zakład Usług Projektowych.*
10. *Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A. – www.port.szczecin.pl*
11. *Euroafrica Linie Żeglugowe – www.euroafrica.com.pl*
12. *Polsteam – Żegluga Szczecińska Sp. z o.o. – www.polsteam.com.pl*
13. *Główny Urząd Statystyczny.*
14. *„Port Lotniczy Szczecin – Goleniów" Sp. z o.o. – www.airport.com.pl*
15. *Urząd Statystyczny w Szczecinie.*

SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

UKŁAD DROGOWY

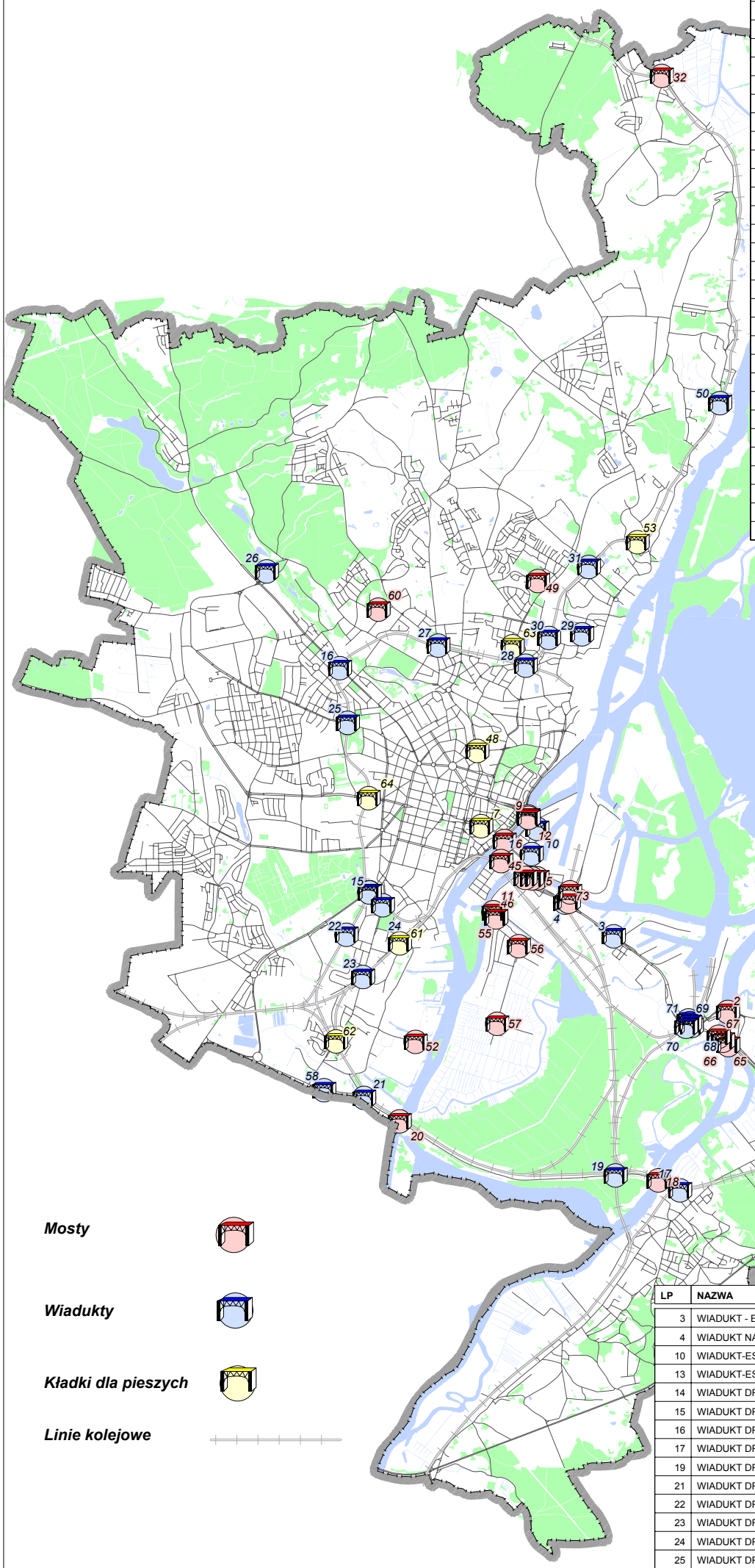
LEGENDA :

- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- linie kolejowe

SZCZECIŃSKI SYSTEM INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

OBIEKTY INŻYNIERSKIE

LP	NAZWA	KL_OBC_NOSNOSC
1	MOST NAD RZEKĄ PŁONĄ W CIĄGU UL.SZOSA STARGARDZKA	20 ton
2	MOST CŁOWY NAD RZEKĄ REGALICĄ W CIĄGU UL.ESKADROWEJ I GDAŃSKIEJ	30 ton
5	MOST PORTOWY NAD RZEKĄ PARNICĄ W CIĄGU UL.ENERGETYKÓW I GDAŃSKIEJ	30 ton
6	MOST DŁUGI NAD RZEKĄ ODRA W CIĄGU UL.ENERGETYKÓW I KS.KARD.WYSZYŃSKIEGO	30 ton
8	MOST NAD RZEKĄ PARNICĄ - JEZDNIA WJAZDOWA DO CENTRUM W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ	40 ton
9	MOST NAD RZEKĄ ODRĄ - JEZDNIA WJAZDOWA DO CENTRUM W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ	40 ton
11	MOST NAD RZEKĄ PARNICĄ - JEZDNIA WYJAZDOWA W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ	40 ton
12	MOST NAD RZEKĄ ODRĄ - JEZDNIA WYJAZDOWA W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ	40 ton
18	MOST IM. I ARMII WOJSKA POLSKIEGO NAD RZEKĄ REGALICĄ W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ	20 ton
20	MOST IM. K. ŚWIERCZEWSKIEGO NAD RZEKĄ ODRĄ W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ	20 ton
32	MOST NAD SUCHYM KANAŁEM W CIĄGU UL.STOŁCZYŃSKIEJ	15 ton
33	MOST NAD RZEKĄ ŻOŁNIERSKA STRUGA W CIĄGU UL.GOLENIOWSKIEJ	20 ton
34	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZĄCA W CIĄGU UL.GOLENIOWSKIEJ	20 ton
35	MOST NAD RZEKĄ ŻOŁNIERSKA STRUGA W CIĄGU UL.TCZEWSKIEJ	20 ton
36	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZACĄ W CIĄGU UL.TCZEWSKIEJ	20 ton
37	MOST NAD RZEKĄ PŁONIĄ W CIĄGU UL.KRZYWOŃ	20 ton
38	MOST NAD KANAŁEM ULGI W CIĄGU UL.GRYFIŃSKIEJ	30 ton
39	MOST NAD RZEKĄ PŁONIĄ W CIĄGU UL.GIERCZAK	20 ton
40	MOST NAD KANAŁEM ULGI W CIĄGU UL.RACŁAWICKIEJ	40 ton
41	MOST NAD RZEKĄ PŁONIĄ W CIĄGU UL.RACŁAWICKIEJ	30 ton
42	MOST NAD RZEKĄ PŁONIA W CIĄGU UL.POMORSKIEJ	30 ton
43	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZĄCA W CIĄGU UL.LUBCZYŃSKIEJ	30 ton
44	MOST NAD RZEKĄ ŻOŁNIERSKA STRUGA W CIĄGU UL.LUBCZYŃSKIEJ	30 ton
45	MOST NAD KANAŁEM ZIELONYM W CIĄGU UL.HEYKI	30 ton
46	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL.MARYNARSKIEJ	30 ton
47	MOST NAD RZEKĄ PŁONIA W CIĄGU UL.MOSTOWEJ	20 ton
49	MOST NAD CIEKIEM WODNYM W CIĄGU UL.SŁOWICZEJ	10 ton
51	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZĄCĄ W CIĄGU UL.STARY SZLAK	30 ton
52	MOST NAD KANAŁEM W CIĄGU UL.BYDGOSKIEJ	2 tony
54	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL.JEZIORNEJ	20 ton
55	MOST NAD KANAŁEM W CIĄGU UL.KANAŁOWEJ, MARYNARSKIEJ	5 ton
56	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL.MARYNARSKIEJ, OKRĘTOWEJ	5 ton
57	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL.KUTROWEJ, MARYNARSKIEJ	5 ton
59	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZĄCA W CIĄGU UL.OWSIANEJ	5 ton
60	MOST NAD RZEKĄ WARSZOWIEC W CIĄGU UL.DOKTORA JUDYMA	5 ton
65	NOWOCŁOWY M1 (POŁUDNIOWY) NAD RZEKĄ REGALICA, JEZDNIA WYJAZDOWA OD UL.GDAŃSKIEJ DO HANGAROWEJ	50 ton
66	NOWOCŁOWY M2 (ŚRODKOWY) - NAD RZEKĄ REGALICA, TOR TRAMWAJOWY OD UL. GDAŃSKIEJ DO UL. HANGAROWEJ	50 ton
67	NOWOCŁOWY M3 (PÓŁNOCNY) NAD RZEKĄ REGALICA, JEZDNIA WJAZDOWA OD UL. HANGAROWEJ DO GDAŃSKIEJ	
73	MOST NOWY M2 NAD RZEKĄ PARNICĄ OD UL. GDAŃSKIEJ DO UL. HRYNIEWIECKIEGO	50 ton
73	MOST NOWY M2 NAD RZEKĄ PARNICĄ OD UL. GDAŃSKIEJ DO UL. HRYNIEWIECKIEGO	50 ton

LP	NAZWA
7	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD DROGĄ KRAJOWĄ NAD UL.KS.KARD.WYSZYŃSKIEGO
48	PRZEJŚCIE PODZIEMNE POD UL.WYZWOLENIA
53	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD TORAMI KOLEJOWYMI W CIĄGU UL.BIAŁOGÓRSKIEJ
61	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD TORAMI KOLEJOWYMI W CIĄGU UL.ŚW.JÓZEFA
62	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL.BUDZISZYŃSKIEJ, USTOWSKIEJ
63	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD DROGĄ WOJEWÓDZKĄ W CIĄGU UL.WILCZEJ, SCZANIECKIEJ
64	KŁADKA DLA PIESZYCH PRZY STACJI TURZYN W CIĄGU UL.BOLESŁAWA KRZYWOUSTEGO

Mosty

Wiadukty

Kładki dla pieszych

Linie kolejowe

LP	NAZWA	KL_OBC_NOSNOSC
3	WIADUKT - ESTAKADA POMORSKA W CIĄGU UL.GDAŃSKIEJ	30 ton
4	WIADUKT NAD BOCZNICĄ KOLEJOWĄ DO ELEKTROWNI W CIĄGU UL.GDAŃSKIEJ	30 ton
10	WIADUKT-ESTAKADA-JEZDNIA WJAZDOWA DO CENTRUM W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ (GIL-GVIIL)	40 ton
13	WIADUKT-ESTAKADA-JEZDNIA WYJAZDOWA W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ (GIP-GVIIP)	40 ton
14	WIADUKT DROGOWY PÓŁNOCNY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL.MIESZKA I-GO	40 ton
15	WIADUKT DROGOWY POŁUDNIOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL.MIESZKA I-GO	40 ton
16	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL.WOJSKA POLSKIEGO	20 ton
17	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP LINIA DĄBIE-PODJUCHY W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ	40 ton
19	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP LINIA SZCZECIN-WROCŁAW W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ	40 ton
21	WIADUKT DROGOWY NAD UL. POTOCZNĄ W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ	30 ton
22	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL.MILCZAŃSKIEJ	15 ton
23	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL.POWSTAŃCÓW WLKP., BUDZISZYŃSKIEJ	30 ton
24	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL.POWSTAŃCÓW WLKP.	30 ton
25	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL.MICKIEWICZA	20 ton
26	WIADUKT DROGOWY NAD UL. WINCENTEGO POLA W CIĄGU ALEI SPACEROWEJ	20 ton
27	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL.KRASIŃSKIEGO	20 ton
28	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL.WILCZEJ, SCZANIECKIEJ	20 ton
29	WIADUKT NAD DOLINĄ ŚMIERCI W CIĄGU UL.DRUCKIGO-LUBECKIEGO	30 ton
30	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL.RUGIAŃSKIEJ	40 ton
31	WIADUKT NAD TORAMI KOLEJOWYMI -ŻELECHOWO-GOLĘCIN W CIĄGU UL.HOŻEJ	20 ton
50	WIADUKT NAD TORAMI KOLEJOWYMI - KŁADKA DLA PIESZYCH W CIĄGU UL.ŁOWIECKIEJ	5 ton
58	WIADUKT NAD AUTOSTRADĄ POZNAŃSKĄ W CIĄGU UL.NASYPOWEJ	0 ton
68	WD1-WD3 (JEZDNIA WYJAZDOWA PRZEPRAWY NOWOCŁOWEJ)	50 ton
69	WD2-WD4 (JEZDNIA WJAZDOWA PRZEPRAWY NOWOCŁOWEJ)	50 ton
70	E1 (JEZDNIA WYJAZDOWA WSPOMAGAJĄCA)	50 ton
71	E2 (JEZDNIA WJAZDOWA WSPOMAGAJĄCA)	50 ton

Infrastruktura techniczna

7.1. WODOCIĄGI

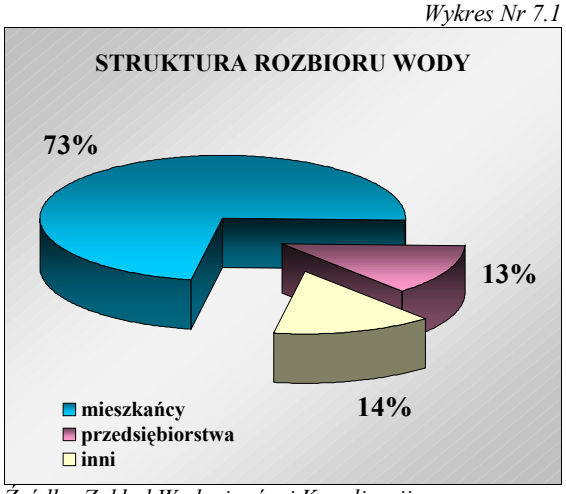
Z sieci wodociągowej korzysta ok. 97% mieszka ców Szczecina.

W 2002 roku średnie zużycie wody na jednego mieszkańca wynosiło 48,3 m^3/rok (w 2001 wynosiło 50,7 m^3/rok). W ostatnich latach zużycie wody ma tendencję malejącą.

Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej ludności w 2002 roku wynosił ogółem 200,5 hm^3.

Poniżej przedstawiono strukturę rozbioru wody w 2003 roku:

Wykres Nr 7.1

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji

W Szczecinie do zakładów zużywających największą ilość wody należą:
- EC Szczecin,
- EC Pomorzany,
- Huta Szczecin,
- Fabryka Papieru Szczecin Skolwin.

Zakłady te w większości korzystają z własnych ujęć, głównie ujęć wody powierzchniowej.

System wodociągowy Szczecina podzielony jest na dwie części: lewobrzeżną i prawobrzeżną.

W 2003 r. prawobrzeżna część miasta zaopatrywana była w wodę pitną tylko z ujęcia powierzchniowego „Miedwie" o produkcji dobowej 75,74 tys. m^3/d. Ujęcie głębinowe „Zdroje" w 2003 r. nie było eksploatowane.

Lewobrzeżna część Szczecina zasilana jest w wodę pitną z sześciu ujęć o produkcji dobowej:
- „Miedwie" 75,7 tys. m^3/d,
- „Pilchowo" 9,04 tys. m^3/d,
- „Świerczewo" 1,4 tys. m^3/d,
- „Arkonka" 0,5 tys. m^3/d,
- „Skolwin" 1,06 tys. m^3/d,
- „1 Maja" 0,01 tys. m^3/d.

Łączna produkcja dobowa wszystkich ujęć wynosiła w 2003 roku ok. 87,7 tys. m^3/dobę, natomiast zdolność produkcyjna wszystkich ujęć wody wynosiła 191,3 tys. m^3/dobę.

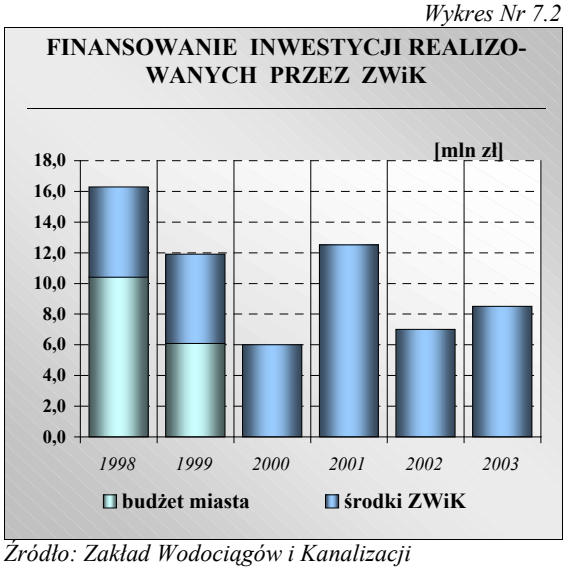
Ilość zużytej energii na wyprodukowanie wody dla potrzeb miasta wynosiła w:
- 2002 r. - 21,3 tys. kWh,
- 2003 r. - 19,8 tys. kWh.

W latach 2002 – 2003 nieznacznie wzrosła długość sieci wodociągowych.

Na koniec 2003 roku całkowita długość sieci wodociągowej wynosiła 1 052,3 km, w tym długość:
- magistrali - 171,1 km,
- sieć rozdzielczej - 592,8 km,
- przyłączy - 288,4 km.

Finansowanie inwestycji realizowanych przez ZWiK przedstawia poniższy wykres:

Wykres Nr 7.2

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji

7.2. KANALIZACJA

Teren Szczecina obejmuje trzy odrębne obszary o różnie rozwiniętej sieci kanalizacyjnej.

Lewobrzeżna część miasta posiada kanalizację rozdzielczą i ogólnospławną. Trzy zlewnie kanalizacji ogólnospławnej zakończone są prostymi oczyszczalniami mechanicznymi. Część północna i zachodnia nie posiada kanalizacji sanitarnej. Ścieki z tych rejonów trafiają do szamb, kanalizacji deszczowej lub rowów melioracyjnych.

Ścieki z części portowo–przemysłowej miasta odprowadzane są do oczyszczalni ścieków „Ostrów Grabowski".

Prawobrzeżna część miasta posiada kanalizację rozdzielczą i ogólnospławną odprowadzającą ścieki do trzech oczyszczalni ścieków.

Całkowita ilość ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzanych w 2002 r. do wód powierzchniowych wynosiła 30,1 hm^3, z czego

19,1 hm^3 było nieoczyszczonych. Ilość biologicznie oczyszczonych ścieków wynosiła tylko 4,4 hm^3. Liczba ludności korzystających z oczyszczalni ścieków wynosiła 15,3% ludności ogółem, w tym z oczyszczalni biologicznych 2,1% (dane szacunkowe GUS).

Poniżej podano charakterystyczne parametry komunalnych oczyszczalni ścieków komunalnych.

Tabela Nr 7.1

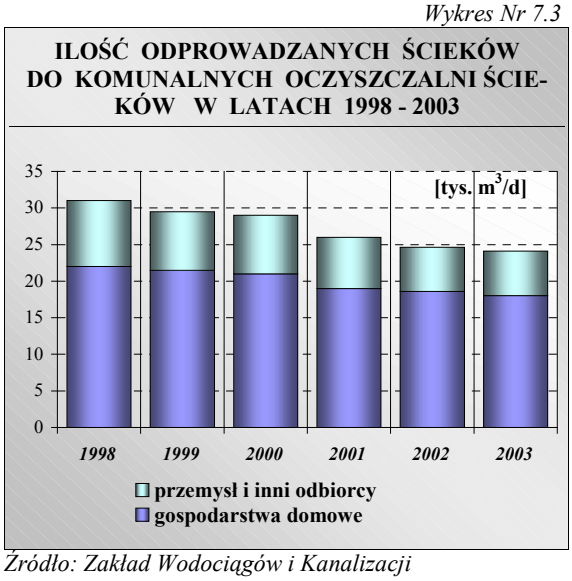
KOMUNALNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW					
Nazwa oczyszczalni ścieków	**Przepustowość tys. m^3/d**	**Przepływ dobowy tys. m^3/dobę**			
		2000 r.	2001 r.	2002 r.	2003 r.
Lewobrzeżna część miasta					
„Górny Brzeg”	25	21,9	18,9	19,48	16,32
„Dolny Brzeg”	12	10,8	10,5	8,87	8,20
„Grabów”	21	18,8	19,6	16,46	16,07
„Dąbrówki”	1	0,1	0,2	0,15	0,12
„Dzielnicowa”	0,8	03	0,3	0,36	0,37
„Modra”	0,5	0,3	0,4	0,46	0,46
Prawobrzeże					
„Zdroje”	20	12,5	12,2	13,22	13,78
„Podjuchy”	2,5	2,4	2,1	2,18	1,88
„Płonia”	0,8	0,4	0,4	0,37	0,34

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji

W ciągu ostatnich kilku lat wystąpił spadek ilości powstających ścieków.

Dane porównawcze z lat 1998 – 2003 przedstawiono na wykresie 7.3.

Wykres Nr 7.3

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji

Długość sieci kanalizacyjnych w mieście na koniec 2002 i 2003 r. miała taką samą wielkość i wynosiła:

- kanalizacja ogólnospławna 227,1 km,
- kanalizacja sanitarna 170,5 km,
- przyłącza kanalizacyjne 214,1 km,
- kanalizacja deszczowa 331,7 km.

7.3. CIEPŁOWNICTWO

W ciepło miasto zaopatrywane jest przez:

- miejski system ciepłowniczy zarządzany przez Szczecińską Energetykę Cieplną Spółka z o.o.,
- systemy lokalne osiedlowe, skoncentrowane wokół swojego źródła ciepła,
- systemy będące własnością zakładów przemysłowych, szpitali i innych firm,
- indywidualne źródła ciepła.

System ciepłowniczy Szczecina ze względu na uwarunkowania geograficzne składa się z dwóch niezależnych systemów ciepłowniczych – lewobrzeżnego i prawobrzeżnego.

Głównymi źródłami zasilającymi w ciepło część lewobrzeżną miasta są dwie elektrociepłownie należące do Zespołu Elektrowni Dolna Odra:

- EC Szczecin (EC – I),
- EC Pomorzany (EC – II).

Ponadto ta część miasta zaopatrywana jest z:

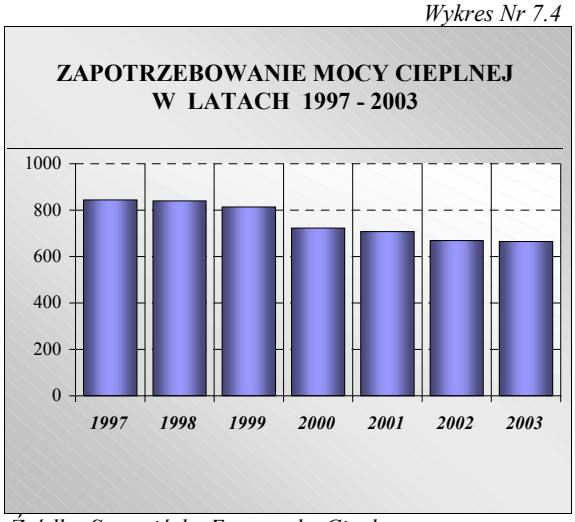
- 16 kotłowni lokalnych, opalanych gazem,
- 3 kotłowni lokalnych, opalanych paliwem stałym.

W części prawobrzeżnej podstawowymi źródłami są:

- Ciepłownia Rejonowa przy ul. Dąbskiej,
- Ciepłownia Rejonowa przy ul. Sąsiedzkiej,
- Ciepłownia Rejonowa przy ul. Gierczak,
- oraz 2 kotłownie lokalne, opalane gazem.

Łączne zapotrzebowanie mocy cieplnej w latach 1997 – 2003 przedstawiono na wykresie 7.4.

Wykres Nr 7.4

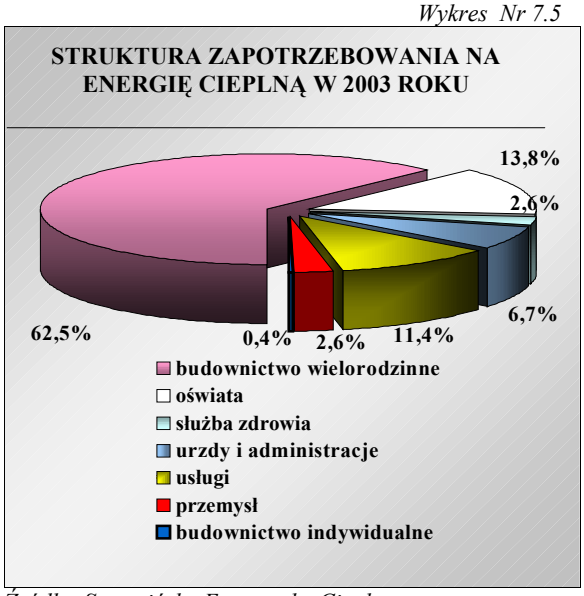

Źródło: Szczecińska Energetyka Cieplna

W ciągu ostatnich lat wielkość mocy zamówionej przez odbiorców systematycznie zmniejsza się i w stosunku do roku 1997 spadek ten wyniósł 21%.

Strukturę sprzedaży energii cieplnej przez poszczególnych odbiorców na terenie miasta w 2003 roku przedstawiono na wykresie 7.5.

Wykres Nr 7.5

Źródło: Szczecińska Energetyka Cieplna

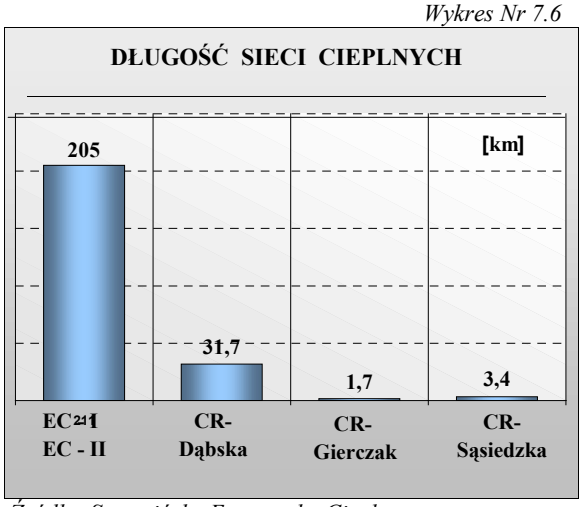
Długości sieci ciepłowniczej należącej do SEC przedstawiono poniżej:

Tabela Nr 7.2

Rodzaj sieci cieplnej	2002 r.	2003 r.
Preizolowana	67,4	71,1
Napowietrzna	29,0	29,0
Kanałowa	148,0	147,9
Razem	**244,4**	**248,0**

Długości sieci cieplnych w 2003 roku wg poszczególnych źródeł ciepła ilustruje poniższy wykres.

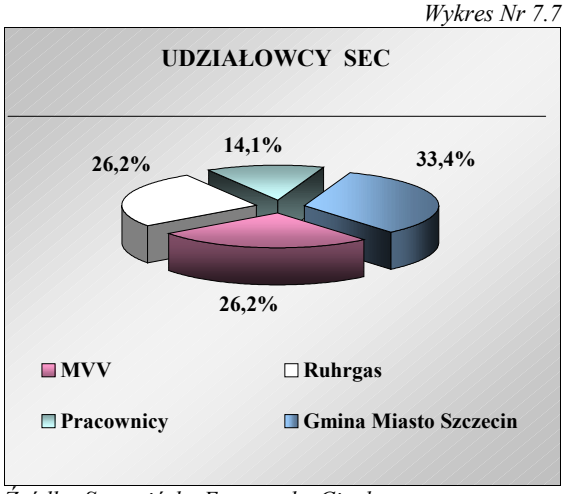
Wykres Nr 7.6

Źródło: Szczecińska Energetyka Cieplna

W 2002 r. firma została przekształcona w spółkę z o.o., której głównym udziałowcem jest Konsorcjum Ruhrgas. W kwietniu 2002 roku Gmina Miasto Szczecin sprzedała część udziałów SEC Sp. z o.o. konsorcjum MVV – Ruhrgas.
Udziały w SEC Sp. z o.o. przedstawia poniższy wykres:

Wykres Nr 7.7

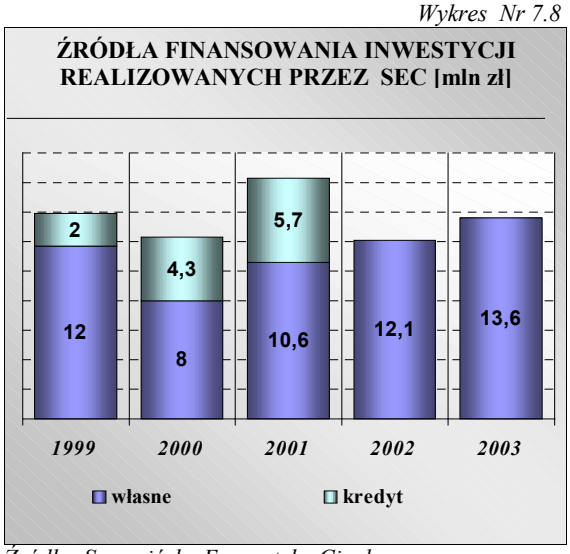
Źródło: Szczecińska Energetyka Cieplna

Szczecińska Energetyka Cieplna w ramach inwestycji własnych w latach 2002 – 2003:

- zmodernizowała lub wybudowała 171 węzłów cieplnych,
- zlikwidowała 3 kotłownie węglowe podłączając budynki do miejskiej sieci cieplnej,
- przebudowała 3 kotłownie węglowe na paliwo gazowe,
- wymieniła ok. 11,9 km sieci cieplnych stosując nowoczesne rury preizolowane,
- wykonała ok. 3,3 km przyłączy cieplnych,
- wymieniła 562 szt. liczników ciepła,
- przeprowadziła termograficzne pomiary sieci cieplnej (jako pierwsza w Polsce).

Źródła finansowania nakładów inwestycyjnych w Szczecińskiej Energetyce Cieplnej Sp. z o.o. przedstawia poniższy wykres.

Wykres Nr 7.8

Źródło: Szczecińska Energetyka Cieplna

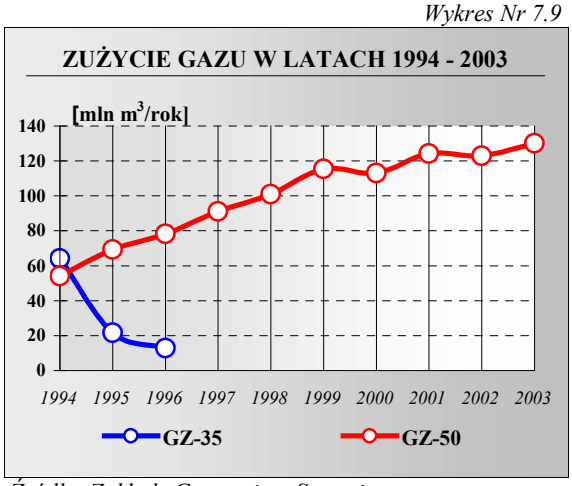
7.4. GAZOWNICTWO

Szczecin zasilany jest dwustronnie jednakowym rodzajem gazu. Jest to gaz wysoko metanowy GZ–50.

Na terenie miasta zlokalizowane są trzy stacje redukcyjno-pomiarowe I°, w tym dwie o przepustowości 30 000 m³/h i jedna o przepustowości 16 000 m³/h oraz 47 stacji II° należących do Zakładów Gazowniczych Szczecin, w tym :

– 3 sztuki o przepustowości 300 m³/h,
– 4 sztuki o przepustowości 600 m³/h,
– 8 sztuk o przepustowości 1 500 m³/h,
– 12 sztuk o przepustowości 1 600 m³/h,
– 4 sztuki o przepustowości 2 000 m³/h,
– 3 sztuki o przepustowości 2 200 m³/h,
– 10 sztuk o przepustowości 3 000 m³/h,
– 3 sztuki o przepustowości 3 200 m³/h.

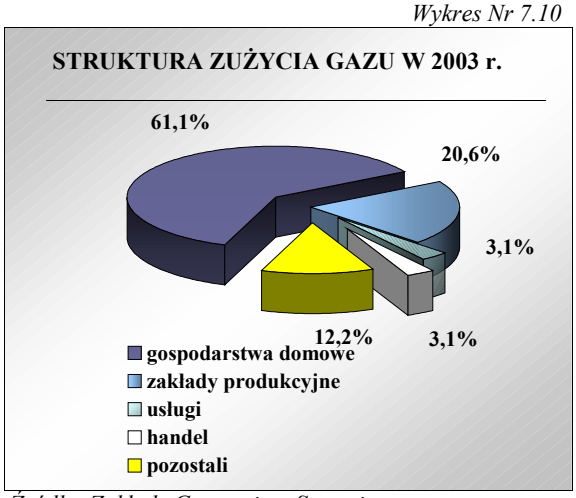
Wykres Nr 7.9

Źródło: Zakłady Gazownicze Szczecin

W 2002 r. zużyto 122 943,10 tys. m³ gazu, w tym do celów grzewczych 71 466,2 tys. m³, natomiast w 2003 r. – 130 057,0 tys. m³ gazu, w tym 44 715,9 tys. m³ do celów grzewczych.

Wykres Nr 7.10

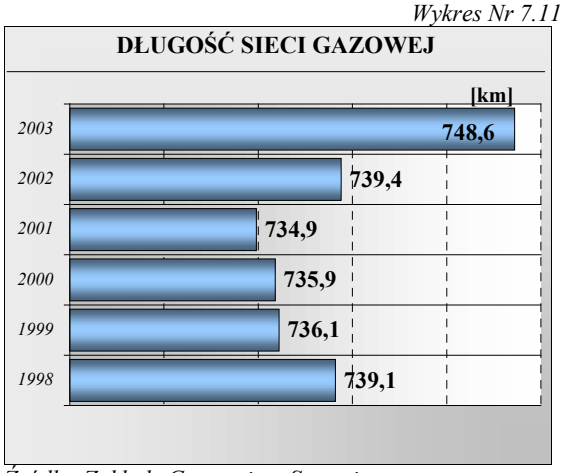
Źródło: Zakłady Gazownicze Szczecin

Około 99% gospodarstw domowych posiada instalację gazową. W 2002 r. liczba czynnych podłączeń do budynków wynosiła 16 639. Natomiast liczba odbiorców gazu wynosiła:

– 2002 r. – 121 202,
– 2003 r. – 121 489 osób.

Długość sieci gazowej w latach 1998 – 2003 przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres Nr 7.11

Źródło: Zakłady Gazownicze Szczecin

Dla odbiroców gazu GZ–50 cena za paliwo gazowe wynosi 0,478 zł za m³, natomiast stawki opłat gazu za usługę przesyłową wynoszą od 1,4 zł do 58 zł za m³ w zależności od rocznie zużywanej ilości pobieranego paliwa gazowego.

W latach 2002 – 2003 na terenie Szczecina wykonano m.in. gazyfikację Osiedla Jezierzyce-Śmierdnica, gazyfikację rejonu ulic Łukasińskiego – Nowowiejska, modernizację sieci gazowej w ul. Szczepanowej, Małopolskiej i B. Śmiałego, a także w ramach umów przyłączeniowych zawartych z odbiorcami indywidualnymi wybudowano ok. 260 szt. przyłączy do budynków mieszkalnych i usługowych.

7.5. ELEKTROENERGETYKA

Zasilanie Szczecina w energię elektryczną odbywa się z:

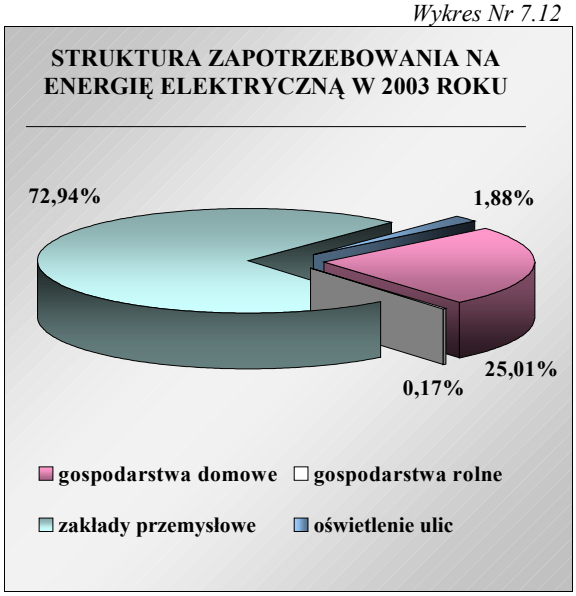
– sieci najwyższych napięć,
– sieci 110 kV i 15 kV z elektrowni:
  - Elektrowni „Dolna Odra” w Gryfinie,
  - Elektrociepłowni „Szczecin”,
  - Elektrowni „Pomorzany”.

Liczba klientów miasta Szczecina obsługiwanych przez Grupę Eergetyczną Enea S.A. Oddział w Szczecinie wynosiła:

– w 2000 r. – 171 200 osób,
– w 2001 r. – 173 884 osób,
– w 2002 r. – 176 093 osób,
– w 2003 r. – 178 054 osób.

Sprzedaż energii wynosiła:
- w 2000 r. – 1 214 537 Mwh,
- w 2001 r. – 1 210 947 Mwh,
- w 2002 r – 1 152 775 Mwh,
- w 2003 r. – 1 142 471 Mwh.

Wykres Nr 7.12

Źródło: Grupa Eergetyczna Enea S.A. Szczecin

Średnia cena (brutto) sprzedaży energii elektrycznej w latach 1998 – 2003 przedstawiała się następuj co:
- w 1998 r. – 161 zł/MWh,
- w 1999 r. – 181 zł/MWh,
- w 2000 r. – 250 zł/MWh,
- w 2001 r. – 290 zł/MWh,
- w 2002 r. – 299 zł/MWh,
- w 2003 r. – 316 zł/MWh.

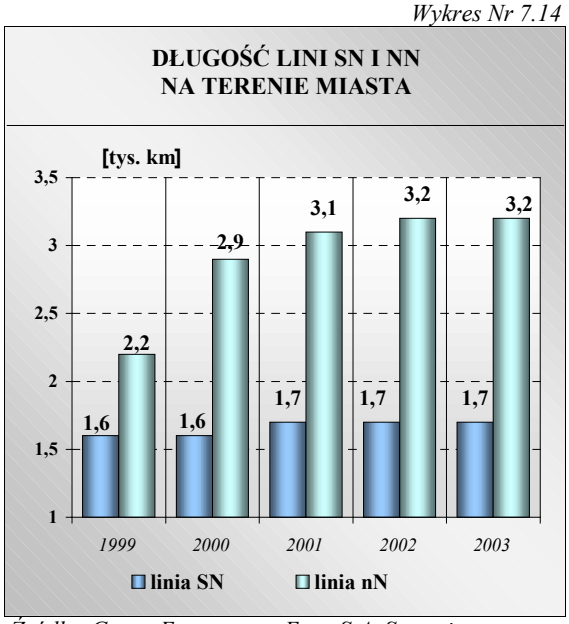
Wykres Nr 7.13

Źródło: Grupa Eergetyczna Enea S.A. Szczecin

Na terenie miasta znajduje się 12 Stacji NN/SN o łącznej mocy zainstalowanych transformatorów ok. 493 MVA.

Wykres Nr 7.14

Źródło: Grupa Eergetyczna Enea S.A. Szczecin

W latach 2002 – 2003 Grupa Energetyczna Enea Szczecin wykonała inwestycje poprawiające stan infrastruktury energetycznej dla miasta Szczecina:
- w zakresie istniejącej sieci elektroenergetycznej za kwotę 3,1 mln. zł,
- w zakresie nowych przyłączy (rozbudowa) za kwotę 31,2 mln. zł.

7.6. TELEKOMUNIKACJA

Usługi telekomunikacyjne na terenie Szczecina świadczone są przez:
- sieci stałe: Telekomunikacja Polska S.A., Telefonia Polska – Zachód (TeleNet), Netia i inne,
- telefonię przenośną: ERA GSM, Plus GSM, IDEA Centertel.

Podstawową działalność firm telekomunikacyjnych stanowią:
- świadczenie powszechnych usług telefonicznych i radiotelefonicznych,
- telefaksowych,
- świadczenie całej gamy usług teleinformatycznych,
- transmisja i wymiana danych,
- poczta elektroniczna,
- modem,
- zapewnienie dostępu do modemów i Internetu.

Na terenie miasta działają dwie główne sieci telekomunikacyjne – Telekomunikacja Polska S.A. i TeleNet.

Na koniec 2002 r. liczba klientów Telekomunikacji Polskiej S.A. na terenie miasta wynosiła 168 053.

TP S.A. wprowadziła tzw. pakiety taryfowe, zawierające różne poziomy opłat abonamentowych i jednostek taryfikacyjnych:
- plan TP standardowy,
- plan TP socjalny,
- plan TP niedrogi,
- plan TP oszczędny,
- plan sekundowy TP dom.

TeleNet dla swoich abonentów wprowadził pakiety taryfowe o zróżnicowanych poziomach opłat:
- „Niski",
- „Efektywny",
- „Taktyczny".

Oprócz ww. na terenie miasta działa UPC Telewizja Kablowa jako wiodący operator telewizji kablowej w Polsce.

7.7. GOSPODARKA ODPADAMI

Szczecin należy do miast o największej ilości wytworzonych odpadów. W 2002 r. w Szczecinie wytworzono 297,9 tys. ton odpadów, z czego 263,2 tys. ton zostało poddane odzyskowi, a 30,9 tys. ton unieszkodliwiono.

Na wszystkich składowiskach nagromadzono 4 215,8 tys. ton. W mieście znajduje się 63 ha niezrekultywowanych terenów do składowania odpadów.

7.7.1. ODPADY KOMUNALNE

Szczecin obsługują obecnie dwa składowiska odpadów komunalnych:
- w Sierakowie o pow. 32,08 ha (gmina Police)
- w Kluczu o pow. 6,0 ha, (ul. Komety).

Pozostałe składowiska są nieczynne, częściowo zrekultywowane.

Ilość odpadów przyjęta na składowiska w 2002 r. wyniosła 140 724 Mg, natomiast w 2003 r. – 123 770 Mg.

Z łącznej ilości odpadów przyjmowanych na składowiska największą ilość stanowiły odpady komunalne niesegregowane.

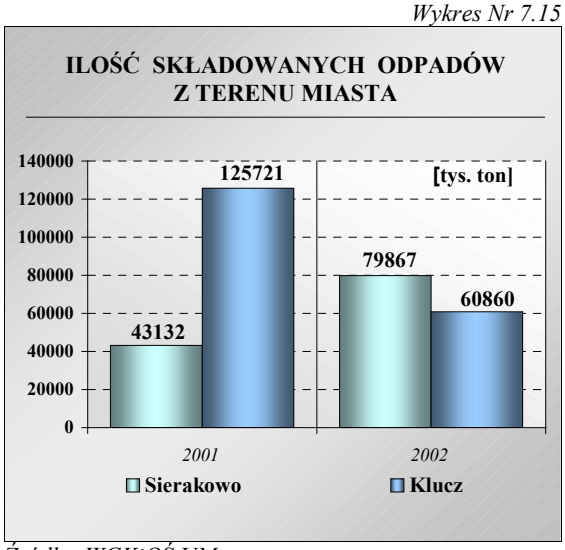
W 2002 r. wytworzono 178 835 Mg odpadów, w tym 140 724 Mg odpadów domowych i z obiektów usługowych oraz 16 600 Mg odpadów budowlano-remontowych.

W okresie od marca 2002 r. do lutego 2003 r. na terenie miasta zostały przeprowadzone badania jakościowe odpadów.

Poniżej podano średni skład morfologiczny odpadów komunalnych:
- odpady organiczne – 40,5 %,
- odpady papieru i tektury – 17,7 %,
- odpady tworzyw sztucznych – 16,1 %,
- odpady materiałów tekstylnych – 3,4 %,
- odpady szkła – 6,7 %,
- odpady mineralne – 12,6 %,
- odpady metali – 3,1 %.

W 2002 r. na składowisko w Kluczu przyjęto 60 860 Md odpadów, natomiast na składowisko w Sierakowie 79 867 Mg odpadów. Stan wypełnienia składowisk na koniec 2002 r. wynosił ok. 75 – 77%.

Wykres Nr 7.15

Źródło: WGKiOŚ UM

Selektywna zbiórka odpadów komunalnych w Szczecinie prowadzona była przez Miejski Zakład Gospodarki Odpadami, Rethmann, Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania, Jantrę.

Łącznie w 2002 r. ilość odzyskanych surowców wtórnych wynosiła:
- makulatura – 2 532,17 Mg,
- szkło – 913,15 Mg,
- tworzywa sztuczne – 676,19 Mg,
- złom – 12,48 Mg.

Obecnie na terenie miasta funkcjonuje 5 punktów zbiórki odpadów tzw. problemowych.
W 2003r. odzyskano:
- opony 747 szt.,
- akumulatory 90 szt.,
- świetlówki 890 szt.,
- baterie 2 020 kg.,
- przeterminowane leki 1 179 kg.

W Szczecinie w 2002 r. wytworzono ok. 39 498 Mg odpadów opakowaniowych.

Ilość osadów ściekowych wytwarzanych na terenie miast wynosiła 7 087 Mg.

7.7.2. ODPADY INNE NIŻ KOMUNALNE (PRZEMYSŁOWE)

Odpady przemysłowe powstające w sektorze gospodarczym stanowią dominujący strumień odpadów wytwarzanych w Szczecinie. W 2002 r. wytworzono ich 336,4 tys. Mg. Największą ilościową grupę odpadów powstających w sektorze gospodarczym stanowiły odpady:
- z procesów termicznych (50%),
- z rolnictwa, sadownictwa, leśnictwa, rybołówstwa (27%),
- z budowy, remontów obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej (10%).

Na składowiska (w Szczecinie znajdują się cztery składowiska odpadów przemysłowych) i istniejące na terenie zakładów miejsca magazynowania przyjęto w 2002 r. – 50 308 tys. Mg odpadów.

Pod względem ilości dominowały odpady paleniskowe (92,75% Mg).

7.7.3. ODPADY NIEBEZPIECZNE

W 2002 r. na terenie miasta wytworzono 7,6 tys. Mg odpadów niebezpiecznych.

Na ogólną ilość odpadów niebezpiecznych w Szczecinie powstających w procesach przemysłowych i działalności usługowej ok. 25% podlega procesowi odzysku, ok. 68% procesowi unieszkodliwiania, natomiast magazynowaniu – ok. 7%.

Liczną grupę odpadów niebezpiecznych stanowią odpady zawierające oleje odpadowe, baterie i akumulatory, azbest, pestycydy i specyficzne odpady medyczne i weterynaryjne.

Odpady niebezpieczne odbierane są przez specjalistyczne firmy i przekazywane do instalacji odzysku i unieszkodliwiania w:
- Bytomiu – baterie i akumulatory,
- Myśliborzu – azbest,
- Kobyłce – odczynniki fotograficzne z radiologii,
- Gorzowie Wlkp. – odpady medyczne.

7.8. SCHRONISKO DLA BEZDOMNYCH ZWIERZĄT

Do najważniejszych zadań schroniska należy:
- Przyjmowanie i przetrzymywanie zwierząt zagubionych, zabłąkanych i porzuconych lub z innych przyczyn bezdomnych, a w szczególności psów, kotów, a także innych zwierząt, które w wyniku zdarzeń losowych nie są zdolne samodzielnie egzystować.
- Poszukiwanie nowych domów dla zwierząt porzuconych, bezdomnych lub tych, które nie są w stanie przeżyć na wolności lub którym wypuszczenie na wolność może przysporzyć cierpień oraz przekazywanie zwierząt osobom zainteresowanym ich posiadaniem, zdolnym zapewnić im należyte warunki bytowania.
- Prowadzenie pogotowia interwencyjnego, którego celem jest zbieranie zwierząt bezpańskich i błąkaj cych się bez opieki, rannych w wypadkach ulicznych a także tych, które pokąsały człowieka oraz udzielenie pomocy rannym lub chorym zwierzętom wolno żyjącym.
- Prowadzenie działań edukacyjnych i praktycznych, przeciwdziałających bezdomności zwierząt domowych.

W 2003 roku przyjęto do schroniska 2 654 psy oraz 613 kotów. Adoptowano 1 558 psów, co stanowi 58,7% (IV miejsce w kraju). Schronisko jest stale „przegęszczone": w jego obiektach znajduje się 217 stanowisk dla psów, a w roku 2003 stan średnioroczny tych zwierząt wynosił 238,1 szt. Realizując program przeciwdziałania bezdomności zwierząt domowych, w ciągu roku wysterylizowano 309 suk, 180 kotek i poddano kastracji 77 kocurów (100% samic przekazanych do adopcji) oraz uśpiono 126 ślepych miotów, w tym 99 kocich (781 szt.) oraz 27 psich miotów (170 szt.). Prowadzone w schronisku całodobowe pogotowie interwencyjne w 2002 r. interweniowało łącznie 1021 razy, w tym 687 przypadków dotyczyło psów, 209 – kotów, 86 ptaków oraz 39 – zwierząt wolno żyjących.

W 2003 r. schronisko interweniowało łącznie 994 razy, w tym 729 przypadków dotyczyło psów, 169 – kotów, 70 – ptaków oraz 26 – zwierząt wolno żyjących.

7.9. POZOSTAŁE

7.9.1. NABRZEŻA MIEJSKIE

W latach 2002 – 2003 na terenie miasta eksploatowane były 14 nabrzeża miejskie o całkowitej długości ok. 5 300 m. Są to:
- Nabrzeże Elbląskie – 253,5 m,
- Nabrzeże Kanału Zielonego I – 167,3 m,
- Nabrzeże Kanału Zielonego II – 225,0 m,
- Nabrzeże Kanału Zielonego III – 255,0 m,
- Nabrzeże Kołobrzeskie – 10,0 m,
- Bulwar Gdański – 336,0 m,
- Bulwar Nadodrzański – 492,0 m,
- Bulwar Piastów Pomorskich – 920,0 m,
- Bulwar Gdyński – 629,0 m,
- Bulwar Beniowskiego – 538,0 m,
- Bulwar Wyspy Puckiej – 536,0 m,
- Przyczółki Mostu Portowego – 177,7 m,
- Przyczółki Mostu Cłowego – 201,3 m,
- Nabrzeże Regalica – 50,0 m.

Są to głównie nabrzeża postojowe. Większość z nich jest w złym stanie technicznym i wymaga gruntownego remontu.

W 2003 r. przeprowadzono kapitalny remont Bulwaru Nadodrzańskiego na odcinku o długości 188 m.

7.9.8. KĄPIELISKA

Szczecin dysponuje 4 kąpieliskami miejskimi:
– „Arkonka" – pow. całkowita 6,8 ha,
– „Głębokie" – pow. całkowita 12,0 ha,
– „Dziewoklicz" – pow. całkowita 13,6 ha,
– „Dąbie" – pow. całkowita 12,8 ha,
oraz jednym basenem osiedlowym „Paprotka" – pow. całkowita 0,2 ha.

7.9.10. FONTANNY

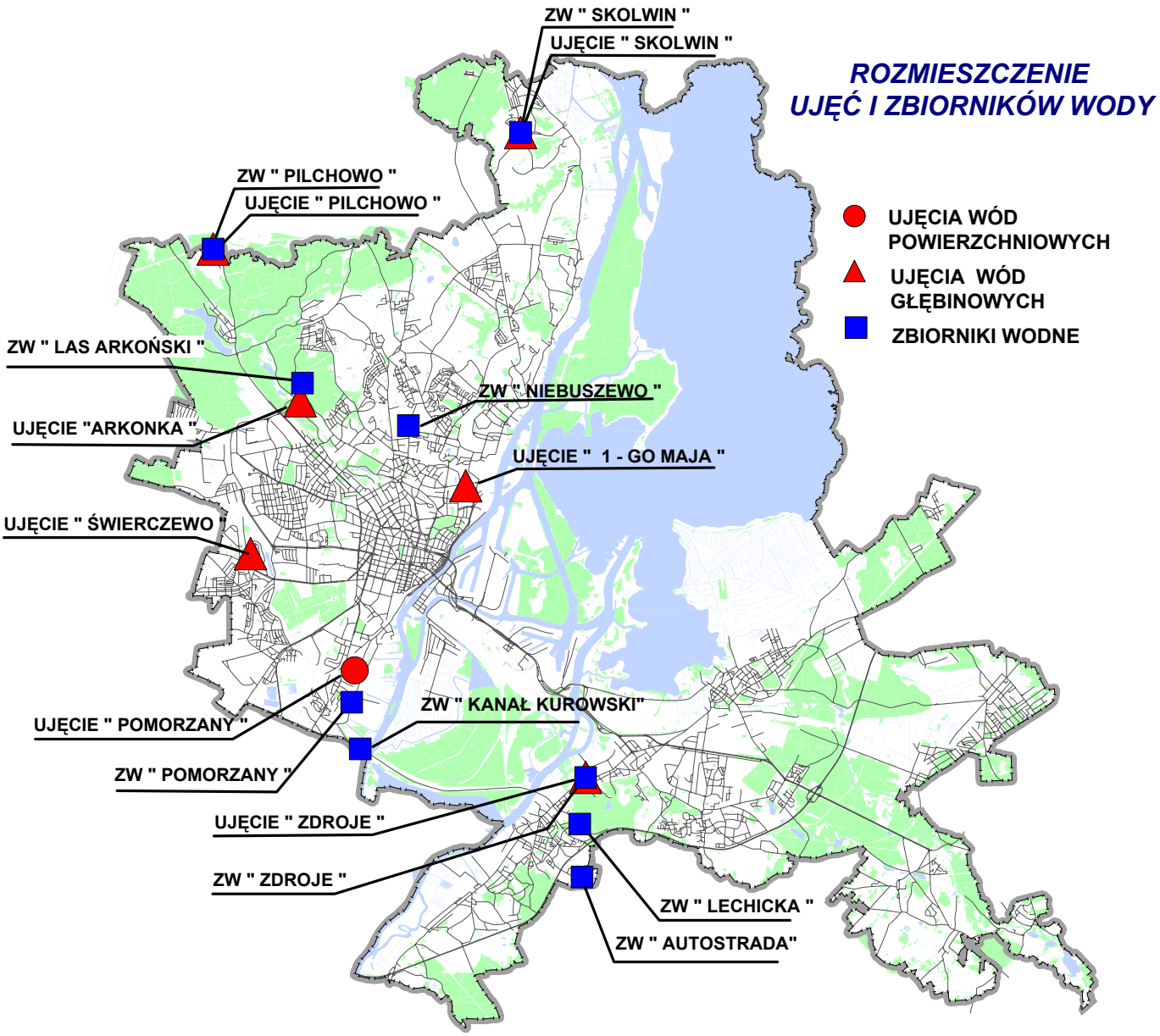
W Szczecinie jest łącznie 9 fontann, w tym jedna w basenie przeciwpożarowym przy placu Zwycięstwa i na jez. Rusałka. Pozostałe fontanny znajdują się przy ulicach:
– al. Jedności Narodowej,
– ul. Dworcowa – „Kotwica",
– ul. Szymanowskiego,
– Wały Chrobrego,
– pl. Orła Białego,
– al. Wojska Polskiego – „Labirynt",
– na Cmentarzu Centralnym.

Źródło informacji:

1. *Zakład Wodociagów i Kanalizacji.*
2. *Główny Urząd Statystyczny.*
3. *Szczecińska Energetyka Cieplna Sp. z o.o. Oddział w Szczecinie.*
4. *Wielkopolska Spółka Gazownictwaa Sp. z o.o. – Zakład Gazowniczy Szczecin.*
5. *Grupa energetyczna Enea S.A. Oddział w Szczecinie.*
6. *Telekomunikacja Polska S.A.*
7. *TeleNet Sp. z o.o. – www.tnp.pl*
8. *Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska – Urząd Miejski w Szczecinie.*
9. *Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt w Szczecinie.*
10. *Urząd Statystyczny w Szczecinie.*

SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

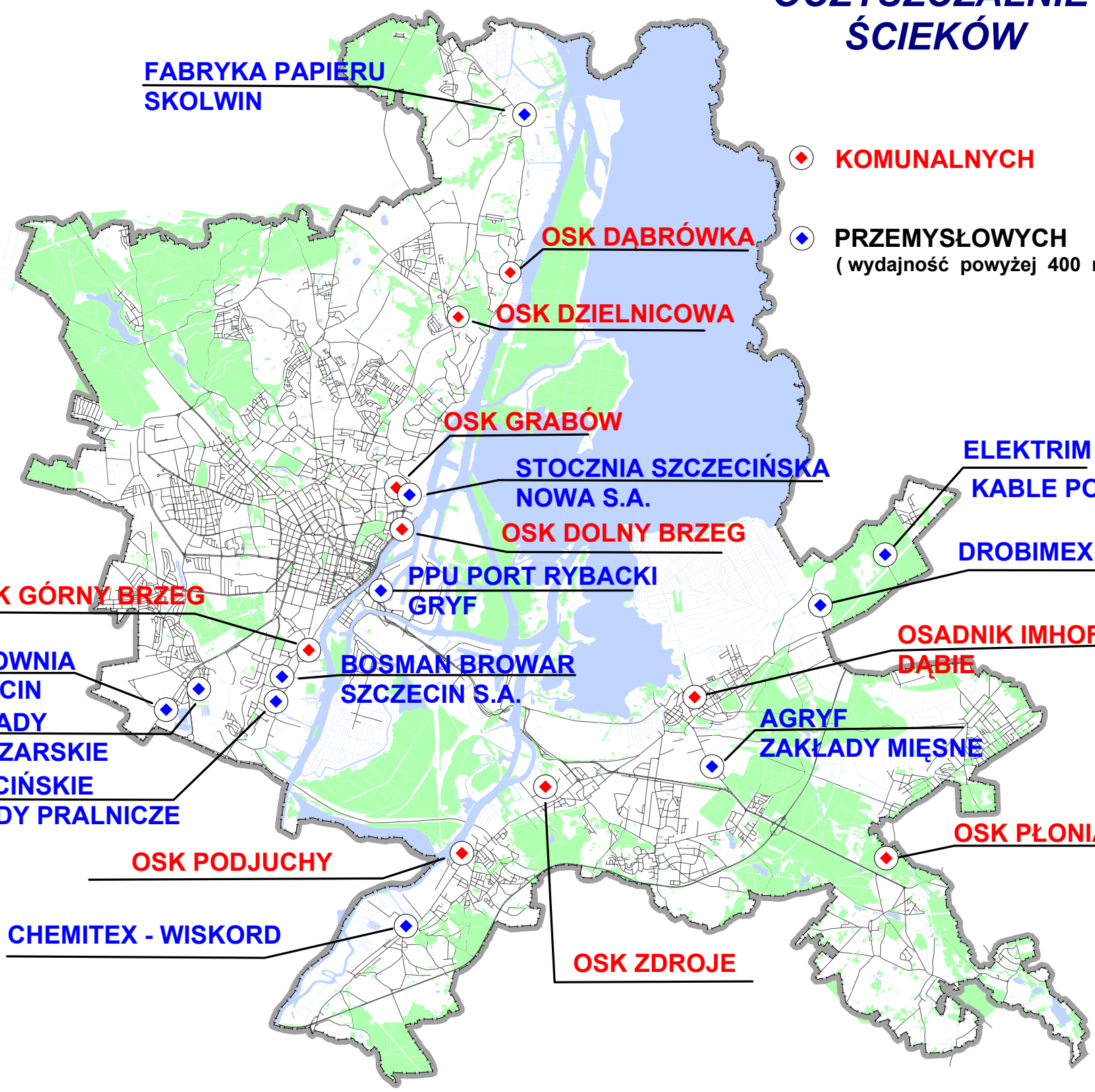
Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

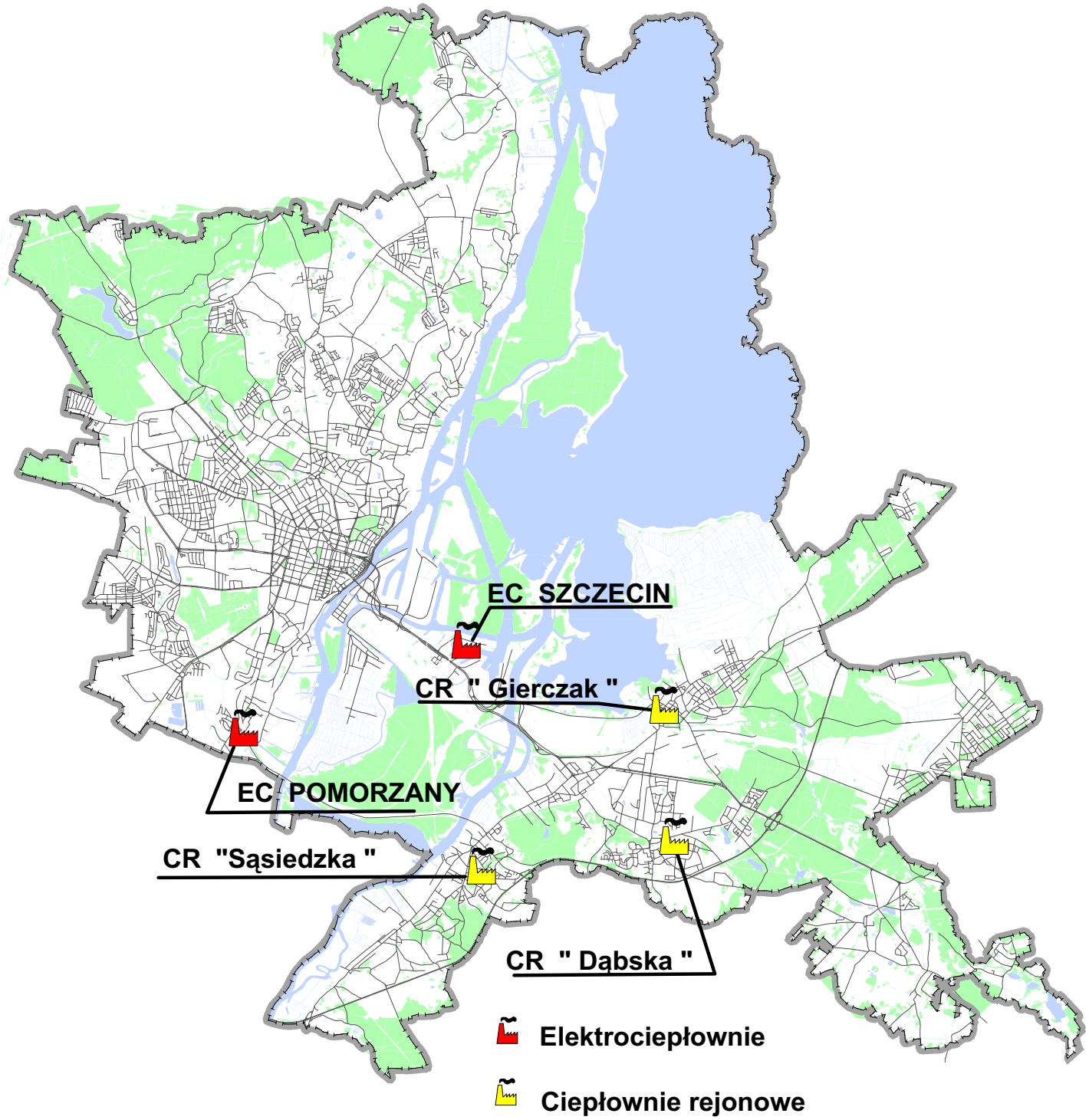

SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

CIEPŁOWNICTWO

CENTRALNE ŹRÓDŁA CIEPŁA

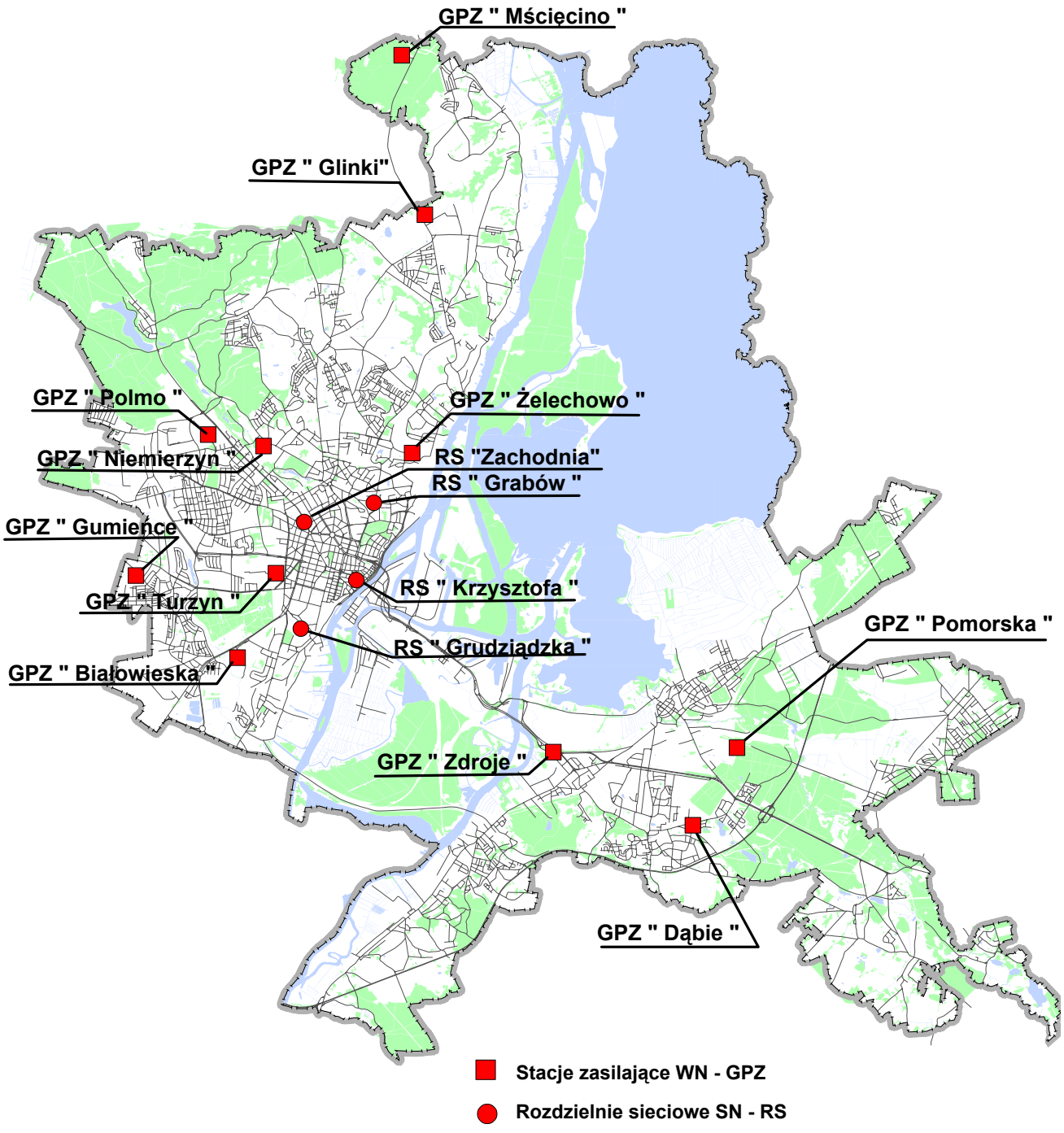

SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

ENERGETYKA

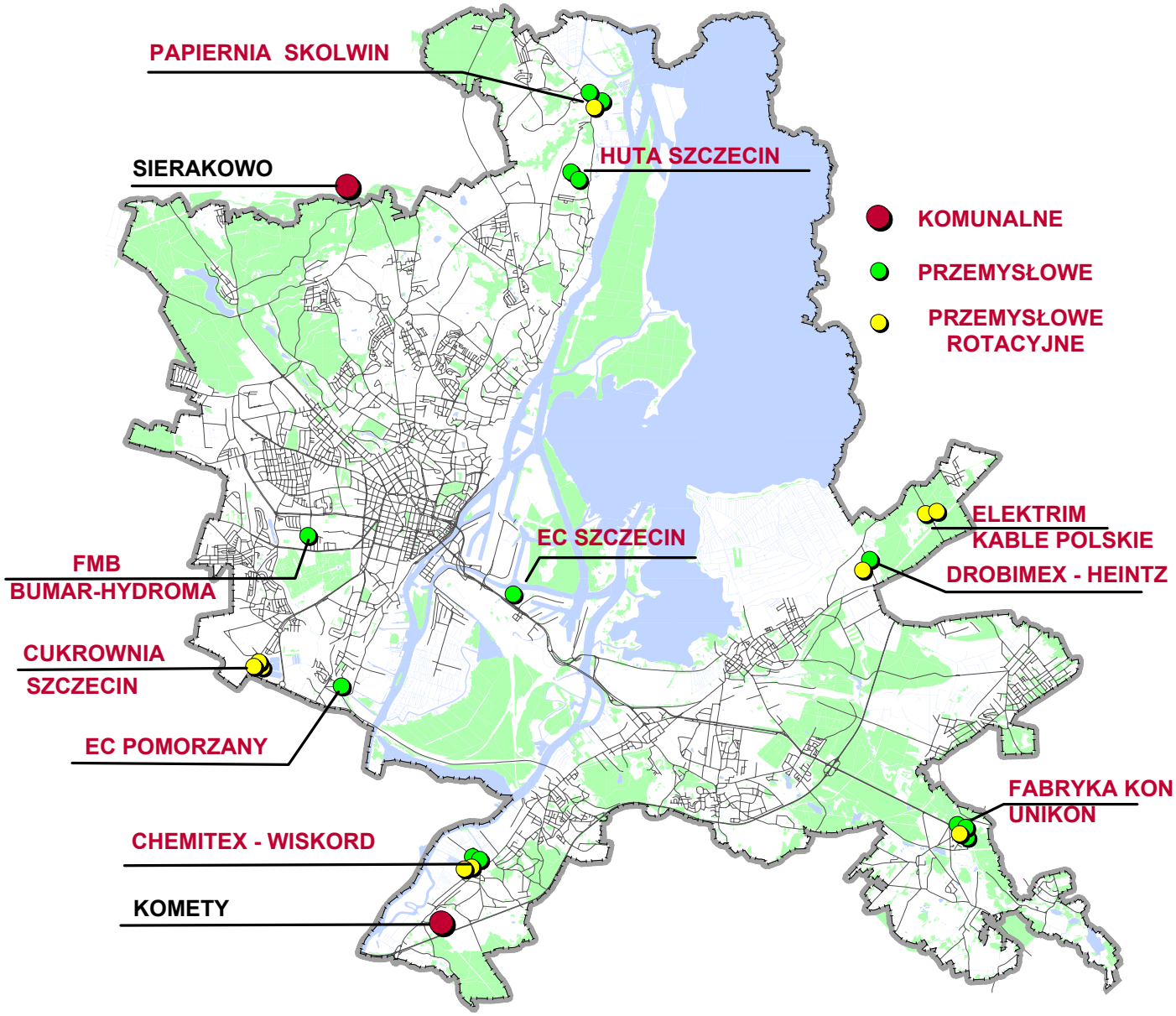
ROZMIESZCZENIE GPZ I RS

SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

SKŁADOWISKA ODPADÓW

Środowisko naturalne

8.1. WARUNKI NATURALNE

8.1.1. FIZJOGRAFIA SZCZECINA

Szczecin leży w granicach trzech mezoregionów geograficznych:
- *Doliny Dolnej Odry,* która stanowi największą środkową cześć miasta.
- *Wzgórza Szczecińskiego,* które tworzą dwa kompleksy: Wzgórza Warszewskie i wysoczyzna morenowa.
- *Równiny Goleniowskiej* rozciągającej się wzdłuż prawego brzegu Odry i opasującej wschodni brzeg jez. Dąbie.

Średnie wzniesienie terenu Szczecina wynosi ok. 25 m n.p.m. Najwyższymi wzniesieniami są:
- Bukowiec – 147 m n.p.m. (Góry Bukowe),
- Wielecka Góra – 131 m n.p.m. (Wzgórza Warszewskie).

Najniżej położonym terenem w Szczecinie jest Międzyodrze – 0,5 do 0,1 m n.p.m. (pojawiają się niewielkie powierzchnie depresyjne rzędu 0,10 m p.p.m.).

8.1.2. WODY POWIERZCHNIOWE

Na terenie Szczecina powierzchnia zasobów wód powierzchniowych (wg RZGW) w 2002 r. wynosiła 20 473,9 km^2, natomiast łączne zasoby wód płynących wynoszą 26 505 mln m^3.

Szczecin należy do miast o bogatej i urozmaiconej sieci wodnej oraz znacznej powierzchni wód stojących, które stanowią ok. 24 %.

Głównym elementem systemu hydrograficznego Szczecina jest rzeka Odra dopływająca do miasta dwoma nurtami:
- wschodnim – *Odra Wschodnia – Regalica* o średniej głębokości ok. 7 m i szerokości ok. 160 m (na odcinku od Widuchowej do jeziora Dąbie);
- zachodnim – *Odra Zachodnia* o głębokości od 5 do 10 m i szerokości od 140 do 200 m poniżej Widuchowej. Poniżej Mostu Długiego głębokość jest sztucznie utrzymywana ze względu na konieczność zachowania odpowiedniej głębokości toru wodnego Szczecin – Świnoujście.

Cieki wodne

W lewobrzeżnej części miasta długość cieków wynosi ok. 60 km. Najważniejszymi z nich są :
- Bukowa – 14,2 km,
- Osówka – 12,6 km,
- Grzęziniec – 5,5 km,
- Grzybnica – 5,5 km,
- Glinianka – 5,5 km,
- Przęsącińska Struga – 5,5 km,
- Skolwinka 5,1 km.

Na terenie prawobrzeża łączna długość cieków wynosi ok. 53 km. Najważniejszymi z nich są:
- Płonia – 17,7 km,
- Chełszcząca – 9,8 km,
- Niedźwiedzianka – 7,8 km,
- Rudzianka – 7,8 km,
- Chojnówka – 7,0 km.

Międzyodrze pokrywa sieć kanałów, wśród nich należy wymienić najważniejsze:
- Kanał Leśny (Odyńca)
- Przecznica,
- Kanał Żeglarski,
- Skośnica,
- Parnica,
- Przekop Parnicki,
- Kanał Klucki,
- Kanały portowe, w tym:
- Kanał Grodzki,
- Kanał Grabowski,
- Kanał Wrocławski,
- Kanał Dębicki,
- Przekop Mieleński,
- Duńczyca.

Najważniejsze zbiorniki wód stojących w granicach miasta:

- Jezioro Dąbie,
- Jezioro Głębokie,
- Jezioro Głuszec,
- Jezioro Goplany,
- Jezioro Portowe,
- Jezioro Rusałka,
- Jezioro Słoneczne,
- Jezioro Szmargdowe,
- Staw Cysterski,
- Stawy Bliźniaki,
- Staw Brodowski,
- Staw Kijewski,
- Staw Kupały,
- Stawy Potorfowe,
- Syrenie Stawy,
- Staw Uroczysko.

8.1.3. OBSZARY PODMOKŁE I ZABAGNIONE

Występowanie terenów podmokłych i zabagnionych związane jest z obecnością specyficznego ukształtowania terenu, warunkami gruntowymi, obecnością cieków, zjawiskami powodziowymi itd. Część z nich to pozostałości po dawnych zbiornikach i oczkach. Inne to obszary położone w dolinie Odry i wokół jez. Dąbie oraz wzdłuż cieków. Do najcenniejszych z nich można zaliczyć ciąg wysp rozdzielających Odrę od Jeziora Dąbskiego, tereny pomiędzy Stołczynem a Skolwinem, łąki nad jez. Dąbie, a przede wszystkim obszar Międzyodrza.

8.1.4. WODY PODZIEMNE

Zasoby

Teren miasta obejmuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych „Dolina Kopalna Szczecin" GZWP Nr 122. Użytkowe poziomy wód słodkich na obszarze GZWP występują w utworach czwartorzędowych do głębokości 100 – 160 m. Na zasoby systemu wodonośnego lewobrzeżnej zlewni Odry składają się zasoby odnawialne i zasoby dyspozycyjne trzech rejonów zasobowych:

– Zlewni Zalewu Szczecińskiego,
– Zlewni rzeki Gunicy,
– Zlewni rzeki Odry.

W obrębie czwartorzędowego piętra wodonośnego wydzielone zostały trzy główne użytkowe poziomy wodonośne:
– poziom I – gruntowy, występuje w piaskach i żwirach do głębokości od kilku do 225 – 40 m,
– poziom II – międzyglinowy górny ma miąższość od kilku do 20 m. Teren ten jest eksploatowany przez ujęcia komunalne – „Arkonka" i „Świerczewo",
– poziom III – międzyglinowy dolny ma miąższość od kilku do 50 m. Największe ujęcia eksploatujące ten poziom to „Pilchowo", „Arkonka" i „Skolwin".

Zbiornik GZWP leży w obrębie regionów hydrogeologicznych B i C. W odniesieniu do całego systemu wodonośnego, również poza obszarem miasta, zasoby odnawialne w formie modułowej wynoszą dla:
– rejonu B – 10,02 m^3/h km^2, co odpowiada 16,0 % średniego opadu,
– rejonu C – 10,56 m^3/h km^2, co odpowiada 16,8 % średniego opadu.

Zasoby dyspozycyjne dla rejonów zasobowych, w których występuje GZWP wynoszą:
– rejon B – 60 060 m^3/d, co stanowi 87 % zasobów odnawialnych,
– rejon C – 45 600 m^3/d, co jest równe zasobom odnawialnym.

Jakość wód GZWP 122

Na podstawie badań, wykonanych w latach 1995 – 97, wody gruntowe Szczecina należą do wód II i III klasy jakości. Wody poziomu II zakwalifikowane są do II klasy. W wodach tych stwierdza się podwyższone stężenie żelaza, manganu i fosforanów.

Natomiast wody poziomu III wykazują powolny wpływ człowieka na środowisko naturalne i zmiany w ekosystemach. Obserwuje się ciągłe pogarszanie wód w zakresie chlorków, związku azotu i fosforu.

8.1.5. SUROWCE MINERALNE

Zasoby kopalin (PIG W– wa 2002) przedstawiają się następująco:

Złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej:
– Niebuszewo – 2 432 tys. m^3,
– Szczecin – Zgoda – 2 418 tys. m^3,
– Bukowo (Wschód) – 628 tys. m^3,

Złoża surowców ilastych do produkcji kruszywa lekkiego:
– Bukowo (Szczecin Płonia) – 5 107 tys.m^3.

Na terenie Szczecina zaniechano eksploatacji kopali ponieważ udokumentowane złoża nie przedstawiają większej wartości i nie zostanie wznowiona ich eksploatacja.

8.1.6. WARUNKI KLIMATYCZNE

W przypadku Szczecina jednym z decydujących czynników warunkujących klimat są warunki fizjograficzne. Elementami mającymi tu szczególny wpływ jest obecność jez. Dąbie, doliny rz. Odry oraz trzech wysoczyzn tj. Wzgórz Warszewskich, Wzgórz Bukowych i Wału Bezleśnego, a także trzech kompleksów leśnych puszcz: Wkrzańskiej, Bukowej i Goleniowskiej. Istotny wpływ na warunki pogodowe Szczecina i okolic ma również obecność dużych zakładów produkcyjnych i przemysłowych.

Klimat określany jest przez zachmurzenie, nasłonecznienie, temperaturę powietrza, wilgotność, opady, ciśnienie atmosferyczne oraz wiatry.

ZACHMURZENIE, DNI POGODNE I POCHMURNE

Największe zachmurzenie występuje w grudniu, listopadzie i styczniu – z przewagą chmur warstwowych. Najmniejsze pokrycie nieba chmurami obserwuje się w maju i sierpniu z wyraźnym uprzywilejowaniem Międzyodrza, a także terenów położonych po wschodniej i południowo-wschodniej stronie Wzgórz Warszewskich i Gór Bukowych. Podczas kalendarzowej jesieni zachmurzenie jest około 20% większe niż wiosną. W ciągu roku przciętnie występuje 59 dni pogodnych z przewagą w okresie od maja do sierpnia.

W 2000 roku średnie zachmurzenie wynosiło 5,1 oktanów, a usłonecznienie trwało 1 637 godzin, natomiast w 2002 r. zachmurzenie wynosiło 5,0 oktanów a usłonecznienie trwało 1 644 godzin.

TEMPERATURA POWIETRZA, DNI PRZYMROZKOWE, MROŹNE I GORĄCE.

W Szczecinie średnie temperatury w latach 1996 – 2000 wynosiły 8,9^{0}C.

Natomiast w 2002r. średnia temperatura wynosiła 9,7^{0}C . Skrajne temperatury wahały się od 36,3^{0}C do minus 30^{0}C. Najwyższa średniomiesięczna temperatura była w sierpniu i wynosiła 20,1^{0}C.

Najniższa średniomiesięczna temperatura była w grudniu i wynosiła minus 6,6^{0}C.

OPADY ATMOSFERYCZNE

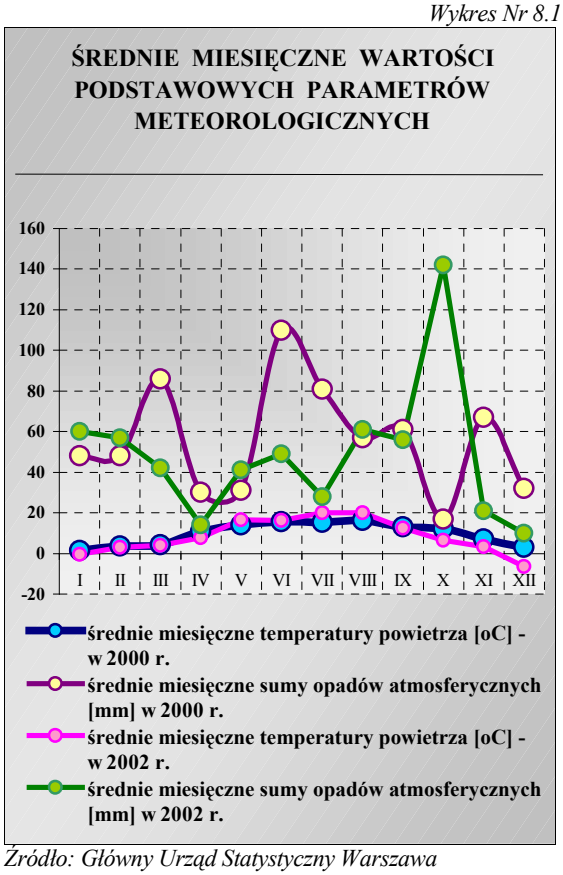
W 2002 roku największe opady miały miejsce w październiku (142 mm), najmniejsze w grudniu (10 mm) i kwietniu (14 mm).

Opady w rejonie Szczecina w 2000 roku wynosiły średnio 571 mm, natomiast w 2002 r. – 637 mm.

WIATR

W rejonie Szczecina przeważają wiatry wiejące z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego. W 2002 r. średnia prędkość wiejących wiatrów wynosiła 3,4 m/s.

Wykres Nr 8.1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny Warszawa

8.2. ZASOBY PRZYRODNICZE MIASTA

LASY MIEJSKIE

Lasy Miejskie, o łącznej powierzchni urządzonej 2 780,17 ha, położone są głównie w północnej i południowo-wschodniej części miasta. Podzielone są na dwa leśnictwa:

- *Głębokie* (zachodnia strona Odry) o powierzchni 1 735,27 ha,
- *Dąbie* (wschodnia strona Odry) o powierzchni 1044,90 ha.

W skład Lasów Miejskich wchodzą głównie kompleksy leśne zwane uroczyskami. Potocznie część z nich zwana jest też parkami leśnymi. Są to:

- Uroczysko Mścięcino – 297,47 ha,
- Uroczysko Las Arko ski – 980,10 ha,
- Uroczysko Dąbie – 465,55 ha,
- Uroczysko Głębokie – 351,77 ha,
- Uroczysko Zdroje – 152,67 ha,
- Uroczysko Płonia – 58,88 ha,
- Uroczysko Kupały – 51,64 ha,
- Uroczysko Wielgowo – 38,99 ha,
- Uroczysko Bukowe – 32,41 ha,
- Uroczysko Jerzyce – 24,69 ha,
- Uroczysko Klęskowo – 23,39 ha,
- Uroczysko Trzech Strumieni – 23,06 ha,
- Uroczysko Skolwin – 2,87 ha.

Pozostałe grunty (poza uroczyskami) zajmują powierzchnię 276,68 ha.

Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, która tworzy drzewostany na ponad 51% powierzchni leśnej. Drugim co do częstości występowania gatunkiem jest dąb (15% powierzchni leśnej), kolejno: olsza (10,7%), buk (9%). Pozostałe gatunki panujące, wykazujące udział powierzchniowy w przedziale 1,3% do 3,4% to brzoza, robinia, modrzew, świerk i grab.

Z gatunków objętych ścisłą ochroną na terenie lasów miejskich spotkać można takie gatunki jak: barwinek pospolity, bluszcz pospolity, dzięgiel (arcydzięgiel) litwor, gnieźnik leśny, jarząb szwedzki Sorbus, kosaciec syberyjski, kruszczyk szerokolistny, listera jajowata, paprotka zwyczajna, pióropusznik strusi, przylaszczka pospolita, purchawica olbrzymia, rokitnik zwyczajny, sasanka łąkowa, sromotnik bezwstydny, szafran spiski, szmaciak gałęzisty, śnieżyczka przebiśnieg, wiciokrzew (suchodrzew) pomorski, widłak goździsty.

Z gatunków roślin objętych ochroną częściową w lasach miejskich spotyka się takie gatunki jak: cis pospolity, kalina koralowa, kocanki piaskowe, konwalia majowa, kruszyna pospolita, naparstnica purpurowa, porzeczka czarna, pierwiosnek lekarski, przytulia (marzanka) wonna, turzyca piaskowa.

Do chronionych lub rzadkich gatunków zwierząt spotykanych w lasach miejskich zaliczyć należy:

- *Bezkręgowce:* rak szlachetny, ślimak winniczek, trzmiele, paź królowej, polowiec szachownica, rusałka żałobnik.
- *Ryby:* wzdręga, słonecznica, kiełb, ukleja, krąp, piskorz, miętus, ciernik, bas słoneczny.
- *Płazy:* traszka grzebieniasta, traszka zwyczajna, ropucha szara, żaba trawna, żaba wodna, żaba moczarowa, kumak nizinny, rzekotka drzewna.
- *Gady:* jaszczurka zwinka, padalec zwyczajny, zaskroniec.
- *Ssaki:* jeż, kret, nocek Netterera, nocek rudy, gacek brunatny, borowiec wielki, wiewiórka pospolita, wydra, bóbr europejski.
- *Ptaki lęgowe:* perkozek, perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, krakwa, cyraneczka, gągol, jastrząb, wodnik, kokoszka wodna, siniak, puszczyk, zimorodek, dzięcioł zielony, dzięcioł średni, pliszka górska, strumieniówka, świerszczak, muchołówka mała, krzyżodziób świerkowy.

Lasy miejskie to również środowisko bytowania dzików, saren, jeleni, lisów, jenotów, borsuków, kun, tchórzy, piżmaków oraz zajęcy.

Lasy miejskie stanowią główne zaplecze rekreacyjne dla całej aglomeracji szczecińskiej przez cały rok. Obok funkcji rekreacyjnej stanowią bogate źródło wiedzy przyrodniczej.

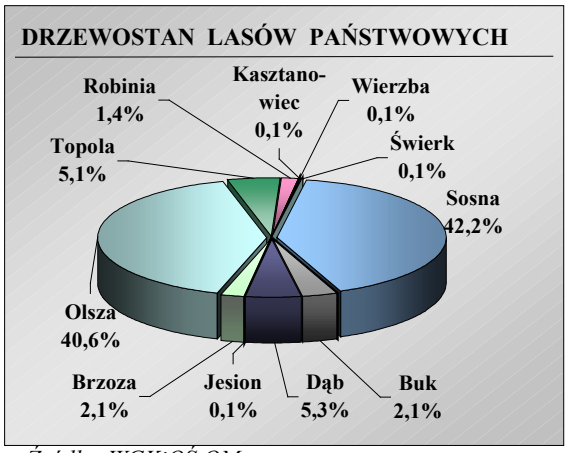
Na terenie lasów miejskich znajdują się tereny najcenniejsze przyrodniczo, objęte ochroną prawną, m.in.: jedyny rezerwat w mieście „Zdroje", pomniki przyrody, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

LASY PAŃSTWOWE

Lasy państwowe wchodzą w skład trzech nadleśnictw:
- Nadleśnictwo Trzebież (ok. 30%),
- Nadleśnictwo Kliniska (ok. 24),
- Nadleśnictwo Gryfino (ok. 46%).

Procentowy udział poszczególnych gatunków w drzewostanach będących pod zarządem Lasów Państwowych przedstawiono na wykresie.

Wykres Nr 8.2

Źródło: WGKiOŚ OM

ZIELEŃ MIEJSKA

Na terenie Szczecina występują duże skupiska ***zieleni*** w postaci parków, cmentarzy, zieleńców, skwerów i zieleni ulicznej. Ogólna powierzchnia terenów zieleni miejskiej wynosi 530,47ha. Największą powierzchnię zajmują ***parki*** spacerowo-wypoczynkowe. W Szczecinie zlokalizowanych było 15 parków o łącznej powierzchni 142,5 ha.

Największymi parkami są:
- *Park Kasprowicza* (o powierzchni 27,03 ha) położony na wzniesieniu i stoku Doliny Niemierzyńskiej ze sztucznie utworzonym jeziorkiem Rusałką. Jest to największy i najpopularniejszy park w Szczecinie.
- *Park Żeromskiego* (o powierzchni 21,97 ha), drugi pod względem wielkości. Powstał na terenach zlikwidowanych cmentarzy na początku XX wieku.

Pozostałe parki to:
- Park Kasprowicza,
- Park Żeromskiego,
- Park Dendrologiczny im. prof. St. Kownasa,
- Park Brodowski,
- Park Andersa,
- Park Powstańców,
- Park Arkoński,
- Park Noakowskiego,
- Park Jasne Błonia,
- Park przy ul. Niemierzyńskiej,
- Park przy ul. Goleniowskiej,
- Park przy ul. Jasnej,
- Park przy Stawie Brodowskim,
- Park przy ul. Sąsiedzkiej,
- Park przy ul. Przodowników Pracy.

W parkach znajduje się wiele gatunków i odmian drzew i krzewów, w tym gatunki rodzime i pochodzenia obcego.

Dużym i ciekawym skupiskiem zieleni są ***cmentarze*** o ogólnej powierzchni 193,87 ha (w tym cmentarze czynne – 179,41 ha).

W Szczecinie w latach 2002 – 2003 było łącznie 21 cmentarzy, w tym 5 czynnych:
- Cmentarz Centralny,
- Cmentarz na terenie os. Wielgowo,
- Cmentarz na terenie os. Zdroje,
- Cmentarz na terenie os. Dąbie,
- Cmentarz na terenie os. Płonia.

Największy *Cmentarz Centralny (168 ha),* zlokalizowany jest w lewobrzeżnej części miasta. Budowę cmentarza rozpoczęto w 1900 r. Zgodnie z założeniami architektów miał to być cmentarz o charakterze parku–ogrodu, jako najdostojniejsze miejsce wiecznego spoczynku. Przy doborze roślin wykorzystane zostały naturalne warunki terenowe i mikroklimatyczne. Na terenie Cmentarza Centralnego występuje ok. 360 gatunków i odmian drzew oraz krzewów. Bardzo dobrze zaaklimatyzowały się tu gatunki północnoamerykańskie, tj. jodła kalifornijska, świerki serbskie i srebrne, sosny wejmutka i żółta, choina kanadyjska i żywotnik olbrzymi, klon srebrzysty, kielichowiec wonny, głóg ostrogowy, dąb czerwony. Na szczególną uwagę zasługują, rzadko występujące w Polsce, dąb zimozielony i miłorząb japoński.

W granicach miasta znajduje się też wiele mniejszych elementów zieleni, do których należą ***zieleńce,*** w tym zieleń przy budynkach użyteczności publicznej, bulwary i promenady. W mieście istnieje 90 zieleńców o łącznej powierzchni 55,2 ha. Największe z nich to:
- Zieleniec przy ul. Jana z Kolna/Teatr Polski,
- Zieleń przy Wałach Chrobrego,
- Zieleniec przy ul. Boryny,
- Zieleniec przy ul. Spółdzielczej,
- Zieleniec Promenada Leszczyńskiego,
- Zieleniec przy ul. Chopina/Krasińskiego,
- Zieleniec przy ul. Malczewskiego,

– Zieleniec przy ul. Obotryckiej,
– Plac Słowiański,
– Zieleniec przy ul. Ojca Bejzyma,

Zieleń uliczna zajmuje 138,9 ha. Są to tereny zieleni towarzyszącej komunikacji miejskiej, pasy zieleni, trawników, krzewów i drzew wzdłuż dróg. Oprócz placów i zieleńców Szczecin otoczony jest ***parkami leśnymi – uroczyskami,*** z których najbliżej centrum znajduje się Park Leśny Arkoński oraz Park Leśny Głębokie.

Aktualnie powierzchnia Parku Leśnego (Uroczyska) Las Arkoński wynosi 980,10 ha. Wraz z uroczyskiem Głębokim tworzy zwarty kompleks leśny będący południowo–wschodnim skrajem Puszczy Wkrzańskiej uznany za las ochronny. Las Arkoński położony jest na wzniesieniu morenowym poprzecinanym licznymi dolinami strumieni. W drzewostanie dominuje sosna i buk. Typ siedliska to bory mieszane. Na terenie Lasu Arkońskiego występują liczne nasadzenia egzotycznych gatunków drzew. Znajduje się tutaj kąpielisko Arkonka oraz malowniczy zespół przyrodniczo–krajobrazowy „Dolina Siedmiu Młynów" obejmujący dolinę strumienia Osówka od Jeziora Głębokiego do Podbórza. Przez teren przebiegają liczne trasy turystyczne, urządzona ścieżka zdrowia, ścieżki rowerowe, polany rekreacyjne, w tym dwie wyposażone w psie wybiegi. Cały system zieleni miejskiej nie jest układem formalnym. Większość skwerów, podobnie jak i park Żeromskiego, powstało na terenie cmentarzy. Najcenniejsze założenia zieleni miejskiej wpisane są (lub zakwalifikowane do wpisu) do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Są to m.in.: park Kasprowicza, park Żeromskiego, Cmentarz Centralny, kilka dawnych cmentarzy, Dolina Siedmiu Młynów, Park przy ul. Pokoju. itd.

OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE

Obszary prawnie chronione, znajdujące się w granicach administracyjnych miasta Szczecina, zajmują powierzchnię 1 719,3 ha , co stanowi 5,7% ogólnej powierzchni miasta.

Na terenie miasta są to:

Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa"

Park powstał w 1981 r. Obecnie powierzchnia całego Szczecińskiego PK „Puszcza Bukowa" wynosi 9 096 ha, a powierzchnia otuliny 11 842 ha. W granicach administracyjnych miasta znajduje się fragment tego parku (359 ha, z czego 153 ha w granicach Lasów Miejskich. Pozostała część parku wraz z otuliną obejmuje obszar niemal całej gminy Stare Czarnowo i częściowo gmin: Gryfino, Kobylanka i Bielice. Park graniczy z prawobrzeżnymi dzielnicami i osiedlami Szczecina (Klucz, Żydowce, Podjuchy, Zdroje, Bukowe, Słoneczne, Majowe, Nad Rudzianką, Klęskowo, Kijewo, Płonia, Śmierdnica, Jezierzyce).

Całość lasów Puszczy Bukowej została uznana za lasy ochronne. Puszcza Bukowa jest zwartym kompleksem leśnym porastającym pasmo polodowcowych wzgórz morenowych, zwanych *Wzgórzami Bukowymi* i wchodzi w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego, który został utworzony na terenie Nadleśnictw Kliniska i Gryfino.

W granicach parku znajduje się Uroczysko Zdroje, zwane też Parkiem Leśnym – jest to obszar w większości zalesiony sosną w połowie XX wieku.

Do walorów przyrodniczych należy przede wszystkim zaliczyć liczny udział w lasach chronionego cisa, który występuje tutaj z samosiewu oraz stanowiska rzadko spotykanych i chronionych roślin: bluszcz pospolity (masowo), lepnica zwisła, konwalia majowa oraz wiciokrzew pomorski.

Do walorów krajobrazowych należy tu przede wszystkim malownicze Jezioro Szmaragdowe. Jezioro powstało w wyniku wtargnięcia wody do kopalni wapieni kredowych. Cechą charakterystyczną jeziora jest rozwijająca się od niedawna strefa szuwarów, zwłaszcza w jego północnej cz - ści.

Rezerwaty

Rezerwat „Zdroje" – rezerwat florystyczny powołany w 1959 roku, zajmujący powierzchnię 2,1 ha. Ochroną rezerwatową objęto najcenniejsze fragmenty Parku Leśnego Zdroje ze stanowiskami naturalnie odnawiającego się cisa pospolitego. Stanowiska te mają służyć jako obiekt doświadczalny do badań naukowych nad naturalnym odnawianiem się cisa. Niegdyś w miejscu tym znajdował się park Topfera. Obecnie w rezerwacie znajduje się kilkaset okazów tego gatunku, a najbardziej okazały egzemplarz, zwany cisem „Warcisława", planuje się uznać za pomnik przyrody.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

W obszarze miasta Szczecina znajduje się 7 zespołów przyrodniczo–krajobrazowych o łącznej powierzchni 1 157,27 ha. Są to:

– Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Siedmiu Młynów i źródła strumienia Osówka", położony w dzielnicy Zachód, o powierzchni 82,0 ha. Celem powołania zespołu jest ochrona i odtwarzanie wartości przyrodniczych i estetycznych wyjątkowo cennego krajobrazu naturalnego i kulturowego w dolinie Osówki, a w szczególności zachowanie w stanie naturalnym obszaru źródliskowego cieków Osówka i Bystry Potok.
– Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Wodozbiór", położony w dzielnicy Północ o powierzchni 65,1 ha, został powołany dla zacho-

wania i odtwarzania walorów krajobrazu naturalnego, w szczególności ukształtowania terenu oraz cieków i zbiorników wodnych.

- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Zespół Parków Kasprowicza – Arkoński", położony w dzielnicy Śródmieście o powierzchni 39,0 ha i w dzielnicy Zachód o powierzchni 57,8 ha. Powołany został dla ochrony i odtwarzania walorów krajobrazu kulturowego z fragmentami krajobrazu naturalnego.
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Jezierzyce", położony na prawobrzeżu o powierzchni 108 ha. Ustanowiony w celu ochrony wartości estetycznych i przyrodniczych cennego krajobrazu dolinnego, w strefie ochronnej SzPK „Puszcza Bukowa".
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Park Leśny w Strudze" – położony w dzielnicy Prawobrzeże o powierzchni 11,2 ha. Ustanowiony w celu ochrony i odtworzenia wartości estetycznych i przyrodniczych wyjątkowo cennego krajobrazu naturalnego w dolinie rzeki Płoni na granicy strefy ochronnej SzPK „Puszcza Bukowa".
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Zaleskie Łęgi", położony w dolinie Odry o powierzchni 71,58 ha. Celem powołania tego zespołu jest ochrona cennego ekosystemu lasów bagiennych, mającego szczególne znaczenie dla zachowania i ochrony rzadkich gatunków roślin i zwierząt.
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dębina". Jest to wyspa oddzielająca rzekę Odrę od jeziora Dąbie o powierzchni 780,39 ha, uznana za zespół ze względów estetycznych, naukowych, przyrodniczych i dydaktycznych. Celem powołania zespołu jest ochrona cennego ekosystemu, mającego szczególne znaczenie dla ochrony rzadkich gatunków roślin oraz ginących i zagrożonych wyginięciem gatunków ptaków drapieżnych, dla których wyspa jest lęgowiskiem.

Pomniki przyrody

Na terenie miasta Szczecina znajdują się 23 pomniki przyrody (wg stanu na dzień 31.12.2002 rok). Są to:

Tabela Nr 8.1

POMNIKI PRZYRODY
Dęby szypułkowe – „dwa Dęby Krzywoustego" os. Klęskowo ul. Chłopska 36
Głaz narzutowy – z granitu różowego przy ul. Parkowej, park im. Żeromskiego
Głaz narzutowy z granitognejsu szarego zw. „Niemierzyński Głaz"– ul. Broniewskiego przy kościele św. Kazimierza
Grupa cisów pospolitych – ul. Judyma przy mostku
Lipa drobnolistna – obok wegorni nad rz. Płonią
Platan klonolistny – ul. Wyszaka między jezdniami Trasy Zamkowej
Miłorząb dwuklapowy – u zbiegu ul. Salomei, Matejki, Gontyny
Dąb szypułkowy – ul. Radosna, na wzgórzu
Dąb szypułkowy – ul. Radosna, na wzgórzu
Tulipanowiec amerykański – os. Podjuchy ul. Smocza 40
Dąb szypułkowy – przy ul. M. Cassino 31
Dąb szypułkowy – rosnący na terenie Uroczyska Zdroje oddz. 120
Buk pospolity – rosnący na terenie Uroczyska Zdroje oddz. 120
Buk pospolity – os. Dąbie między szlakiem czerwonym a autostradą
Aleje platanowe – Jasne Błonia
Lipa szerokolistna – Jezierzyce, ul. Topolowa 29
Jesion wyniosły – porośnięty kwitnącym bluszczem pospolitym rosnący w parku im. prof. Kownasa przy ul. Niemierzyńskiej
Lipa drobnolistna zwana „Lipą św. Ottona" – przy ul. Klonowej
Orzech czarny rosnący na zieleńcu przy pl. Tobruckim
Cztery cisy pospolite rosnące przy ul. Broniewskiego
Dąb szypułkowy rosnący na zieleńcu przy pl. Tobruckim
Wysepka torfowa wraz z otaczającym ją śródpolnym oczkiem wody „Mszarny Skarbek"

Źródło: WGKiOŚ UM

Użytki ekologiczne

Na terenie miasta znajduje się 6 użytków ekologicznych, które zajmują powierzchnię 163,85 ha. Są to:

Tabela Nr 8.2

UŻYTKI EKOLOGICZNE	
Nazwa	**Powierzchnia [ha]**
Stawek na Gumieńcach	1,7
Stawek przy ul. Śródleśnej	2,7
Dolina strumienia Żabiniec	5,75
Dolina strumieni Skolwinki, Stołczynki i Żółwinki	57,6
Dolina strumienia Grzęziniec	46,4
Klucki Ostrów	49,7

Źródło: WGKiOŚ UM

8.3. STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO

8.3.1. STAN CZYSTOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Walory użytkowe wód w granicach administracyjnych miasta są ograniczone wskutek nadmiernego ich zanieczyszczenia. Corocznej kontroli podlega jakość wód dolnego, ujściowego odcinka rz. Odry oraz rz. Płoni przed ujściem do jez. Dąbie.

Wobec wyraźnie zaznaczającej się stałej poprawy jakości wód odrzańskich napływających do miasta, szczególnie widoczne jest drastyczne pogorszenie jakości wód Odry Zachodniej w centrum miasta. Wody w tym rejonie są w wysokim stopniu obciążone związkami organicznymi i biogenicznymi oraz silnie skażone pod względem sanitarnym.

Ze względu na specyficzne uwarunkowania hydrologiczne wpływ zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami nie jest bezpośrednio widoczny w wodach Odry poniżej miasta, jednak efektem odprowadzania tych zanieczyszczeń jest wzrost poziomu zanieczyszczeń i eutrofizacji wód Roztoki Odrzańskiej i Zalewu Szczecińskiego, spełniającego rolę oczyszczalni ścieków Szczecina.

Niska jakość wód Regalicy i Płoni oraz wynoszone tymi rzekami duże ładunki związków organicznych i biogenicznych związków fosforu i azotu wpływają negatywnie na jakość wód jez. Dąbie.

Jakość wód jezior i zbiorników nie jest wyłącznie wynikiem ilości zanieczyszczeń doprowadzanych ze zlewni. Dla jezior Głębokie i Szmaragdowe duże znaczenie posiadają takie czynniki jak słaba ekspozycja lustra wody na wiatr, skład mineralny podłoża, migracja wód podziemnych.

STAN CZYSTOŚCI RZEK

Rzeka Odra

Aktualne badania WIOŚ wykazują, że spływające w rejon ujścia wody Odry są dobrze natlenione, umiarkowanie skażone bakteriologicznie (III klasa). W wodach tych stwierdza się niski wskaźnik zasolenia. Stężenia metali ciężkich oraz zanieczyszczenia przemysłowe (detergenty, fenole) występują w ilościach śladowych, często poniżej granicy wykrywalności stosowanej metody analitycznej. Także stężenia badanych w 2003 r. 14 substancji niebezpiecznych (Projekt pilotowy monitoringu substancji niebezpiecznych) były znacznie niższe od wartości dopuszczalnych dla wód powierzchniowych. Również badane substancje niebezpieczne występują w Odrze w stężeniach na tyle niskich, że praktycznie niewykrywalnych przez stosowane metody badawcze.

Są to jednak wody silnie zeutrofizowane. Potwierdza to, wykonana w 2003 roku przez RZGW Szczecin, identyfikacja wód, która wykazała, że Odra na całym odcinku jest rzeką zeutrofizowaną.

Ocena możliwości wykorzystania wód, wykonana w 2002 roku zgodnie z obowiązującymi rozporządzeniami transponującymi dyrektywy UE, wykazała, że w wodach tych nie są spełnione wymagania norm dopuszczalnych dla wód przeznaczonych na cele pitne, do bytowania ryb w warunkach naturalnych oraz organizowania kąpielisk. Zbyt wysokie wartości w stosunku do norm występują dla: azotu azotynowego, fosforu ogólnego, substancji organicznych i miana Coli typu kałowego.

Możliwość wykorzystania tych wód dla potrzeb wodociągów ogranicza zawartość związków organicznych wyrażona wskaźnikami: BZT_5, $ChZT_{Cr}$ i OWO (ogólny węgiel organiczny). Przydatność wód dla bytowania ryb w warunkach naturalnych ograniczają nadmierne stężenia azotynów, fosforu ogólnego i BZT_5, a do kąpieli – stan sanitarny i BZT_5.

Rzeka Płonia

Na jakość wód początkowego odcinka Płoni w granicach miasta swoje oddziaływanie zaznaczają obiekty przemysłowe i mieszkaniowe osiedla Płonia. W dolnym, ujściowym odcinku rzeka jest odbiornikiem znacznych ilości ścieków przemysłowych i komunalnych osiedla Dąbie oraz wód deszczowych i ścieków gospodarczych z największych osiedli Szczecina, zlokalizowanych w rejonie Kijewa i Klęskowa, a także obiektów przemysłowych i gospodarczych rozmieszczonych wzdłuż ulicy Struga i Pomorskiej.

Badania WIOŚ z 2001r. wykazują, iż wody Płoni w rejonie Szczecina są silnie zanieczyszczone; skażone bakteriologicznie i znacznie użyźnione związkami fosforu. Zanieczyszczenie to bierze początek w rejonie Kołbacza. Wypływająca z jeziora Miedwie rzeka prowadzi wody czyste. Poniżej zespołu jezior Płonno i Zaborsko (zdegradowanych ściekami z Kołbacza) jakość wód Płoni ulega wyraźnemu pogorszeniu. W rzece powyżej osiedla Płonia występują wysokie stężenia azotu azotanowego oraz wzrasta poziom skażenia bakteriologicznego wód. Są to wody zeutrofizowane; okresowo występowały intensywne zakwity glonów i związane z ich występowaniem deficyty tlenowe. Zanieczyszczenia wód Płoni wzrasta wzdłuż biegu rzeki. Dopływ zanieczyszczeń z osiedla Płonia powoduje wzrost stężeń azotu azotynowego w rzece. Badania wykazują także wzrost stopnia skażenia bakteriologicznego wód, chociaż wynik oceny nie ulega zmianie. Dalsze pogorszenie jakości wód następuje poniżej osiedla Dąbie. Zły stan sanitarny oraz stężenia chlorfilu „a" dyskwalifikują jakość wód Płoni przed ujściem do jeziora D bie.

Jednak wieloletnie badania tych wód wykazują stopniową poprawę stanu sanitarnego wód oraz obniżanie się stężeń związków fosforu. Jest to bezsprzecznie rezultat porządkowania gospodarki ściekowej w Kołbaczu, a także zmniejszenia ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do ujściowego odcinka Płoni w wyniku skierowania części ścieków z os. Dąbia na oczyszczalnię mechaniczną w Zdrojach.

STAN CZYSTOŚCI JEZIOR

Badaniami monitoringowymi objęto 2 jeziora: Głębokie i Szmaragdowe.

Wody Jeziora Głębokiego pod względem fizykochemicznym zostały zakwalifikowane do III klasy czystości, co było spowodowane głównie silnym wiosennym zakwitem glonów.

Wody Jeziora Szmaragdowego odpowiadają II klasie czystości wód. Zbiornik jest dość zasobny w związki biogenne. Na obecny stan wpływa także

erozja skarp wokół jeziora oraz nagromadzenie się liści z rosnących wokół drzew.

Natomiast czystość wód jeziora Dąbie i Portowego znajduje się poniżej III klasy. Spowodowane jest to głównie zrzutem nieoczyszczonych ścieków ze zlewni tych jezior (terenów osiedli mieszkaniowych, rolniczych i przemysłowych).

8.3.2. STAN CZYSTOŚCI ATMOSFERY

Na jakość powietrza na obszarze aglomeracji Szczecina wpływ mają lokalne źródła emisji, emisje powierzchniowe pochodzące ze źródeł punktowych (indywidualne ogrzewanie mieszkań) oraz ze źródeł liniowych (drogi będące źródłem zanieczyszczeń z transportu samochodowego), a także emisje transgraniczne (Niemcy) i z obszarów sąsiednich (powiat policki i gryfiński). W mieście występują obszary, gdzie przekraczane są wartości stężeń dopuszczalnych, głównie dwutlenku azotu.

Według danych Urzędu Statystycznego, w 2002 r. Szczecin należał i nadal należy do miast o dużej skali zagrożenia środowiska emisją zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnej uciążliwości.

Łączna emisja podstawowych zanieczyszczeń do powietrza z podmiotów gospodarczych w 2002 r. wynosiła w zakresie zanieczyszczeń:

– pyłowych – 1 774 ton/rok,
– gazowych – 1 445 438 ton/rok,

z czego 98,1% zanieczyszczeń pyłowych oraz 1,5% zanieczyszczeń gazowych zostało zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń.

Największy udział w emisji zanieczyszczeń gazowych (dwutlenku siarki i azotu) ma sektor energetyczny. Najwięcej pyłów emitują do powietrza Elektrownia „Pomorzany", Papiernia Skolwin, Stocznia Szczecińska.

W 2002 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie przeprowadził inwentaryzację emisji zanieczyszczeń do powietrza – punktowej, powierzchniowej i liniowej, w zakresie dwutlenku siarki, tlenku azotu, pyłu zawieszonego, tlenku węgla i benzenu.

Na podstawie tej inwentaryzacji wynika, że w 2002 roku emisja pyłu ze źródeł punktowych z obszaru miasta stanowiła tylko 25,8 % całkowitej emisji pyłu, zaś udział emisji powierzchniowej sięga 73,1%. Wskazuje to na dominację emisji z palenisk domowych i niskich emitorów. Emisja dwutlenku siarki w około 90% pochodzi ze źródeł technologicznych. Także emisja dwutlenku azotu w większości pochodzi ze źródeł technologicznych (73,8%), chociaż znaczący udział ma emisja z transportu samochodowego (emisja liniowa) – 25,2%. Udział emisji liniowej (transport) w zakresie zanieczyszczeń tlenkiem węgla wynosi 57,6%. Głównymi punktowymi źródłami emisji są Elektrociepłownia „Pomorzany" i Elektrociepłownia „Szczecin", ale na pogorszenie jakości powietrza znacznie wpływa również transport samochodowy i pozostała emisja niezorganizowana.

Szczecin odgrywa dominującą rolę w emisji do atmosfery zanieczyszczeń gazowych i pyłowych w województwie zachodniopomorskim. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z emitorów punktowych miasta Szczecina w 2002 roku stanowiła ok. 22,2% ogólnej emisji z województwa zachodniopomorskiego, emisja gazów (bez CO_2) ok. 12,9%, w tym dwutlenek siarki 10,9%. Wiąże się to z faktem, że na tym obszarze znajdują się główne punktowe źródła emisji: Elektrociepłownia „Pomorzany" i Elektrociepłownia „Szczecin".

Podstawowe znaczenie dla czystości powietrza ma sektor energetyczny, ponieważ w ogólnej emisji zanieczyszczeń dominują pyły i gazy ze spalania paliw. Należy jednak podkreślić, że także największe inwestycje proekologiczne zrealizowano w tym sektorze.

W skali miasta Szczecina, w porównaniu z 1998 rokiem, emisja pyłów w 2002 roku zmniejszyła się o ok. 34%, emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO_2) zmniejszyła się o ok. 30%, w tym emisja dwutlenku siarki o prawie 13,7%.

W 2002 roku emisja pyłu ze źródeł punktowych z obszaru miasta Szczecina stanowiła tylko 25,8% całkowitej emisji pyłu, zaś udział emisji powierzchniowej sięga 73,1%. Wskazuje to na dominację emisji z palenisk domowych i niskich emitorów. Emisja dwutlenku siarki w około 90% pochodzi ze źródeł technologicznych. Także emisja dwutlenku azotu w większości pochodzi ze źródeł technologicznych (73,8%), chociaż znaczący udział ma emisja z transportu samochodowego (emisja liniowa) – 25,2%. Natomiast udział emisji liniowej (transport) w ogólnej emisji tlenku węgla sięga 57,6%.

W ostatnich latach na pogorszenie jakości powietrza znacznie wpływa transport samochodowy i emisja niezorganizowana. Rozwój transportu samochodowego, przy braku odpowiedniej infrastruktury drogowej sprawia, że udział transportu w emisji zanieczyszczeń do powietrza wykazuje tendencję wzrostową. Potwierdzają to wyniki pomiarów prowadzonych do 2000 roku w Szcze-cinie w rejonie Bramy Portowej, a także innych punktach miasta.

Na jakość powietrza na obszarze miasta Szczecina, mają wpływ zanieczyszczenia napły-wowe pochodzące z obszaru Niemiec oraz powiatu gryfińskiego i policki-ego.

Miasto Szczecin jest jedyną strefą w województwie zachodniopomorskim, która uzyskała ***klasę ogólną B*** (dla celu ochrona zdrowia).

8.3.3. ŹRÓDŁA HAŁASU

Do najbardziej uciążliwych źródeł hałasu w środowisku należy komunikacja drogowa. Poziom hałasu na głównych ulicach Szczecina i na trasach wylotowych z miasta osiąga wartości zaliczane do „bardzo dużej uciążliwości". Najbardziej uciążliwymi rejonami dla mieszkańców są tereny położone wzdłuż ulic: Wyszyńskiego, Krzywoustego, Kolumba, 3 Maja – Niepodległości, Brama Portowa – Niepodległości, Wyzwolenia – Rondo Giedroycia, Matejki – Gontyny – Sczanieckiej, Jagiellońskiej, al. Piastów, Rajskiego, Dubois, Niemierzyńskiej Narutowicza, Bat. Chłopskich, Powstańców Wlkp., Piotra Skargi.

Najwyższe poziomy hałasu w rejonach zabudowy mieszkaniowej podlegających ochronie występują przy ulicach, na których torowisko tramwajowe nie jest wydzielone z jezdni. Wprawdzie ruch drogowy regulowany jest sygnalizacją świetlną ograniczającą średnią prędkość ruchu pojazdów samochodowych, niemniej w porze nocnej większość sygnalizatorów jest wyłączana, co sprzyja rozwijaniu przez pojazdy nadmiernej prędkości i może powodować podwyższoną emisję hałasu.

Ruch kolejowy od linii kolejowych przebiegających w pobliżu zabudowy mieszkaniowej jest również przyczyną dokuczliwego hałasu w mieście.

Największe przekroczenie wartości dopuszczalnych hałasu stwierdzono w osiedlu Zdroje, w obszarze zabudowy mieszkaniowej przy ulicach Bagienna, Osiedleńcza Czeremchowa. Wynosi ono 9 – 12 dB (A) w porze dziennej i 18 – 22 dB (A) w porze nocnej.

Hałas powodowany działalnością gospodarczą najczęściej jest problemem o małym zasięgu, ale dla okolicznych mieszkańców bywa mocno uciążliwy. W ostatnich latach w związku z rozwojem turystyki, coraz częściej występują przekroczenia norm hałasu powstałego w wyniku prowadzenia działalności usługowej (w tym rozrywkowej) i handlowej.

8.3.4. ZAGROŻENIA POWODZIOWE

Średni wieloletni poziom wód rzeki Odry wynosi 515 cm. Najwyższy poziom wody 680 cm wystąpił 07.03.1850 r. i 18.02.1946 r. Najniższy poziom 433 cm zaobserwowano 14.11.1993 r. W czasie powodzi w lipcu 1997 r. poziom Odry w Szczecinie osiągnął stan ostrzegawczy wynoszący 560 cm.

Zagrożenia powodziowe w rejonie Szczecina wynikają m.in. z:

- usytuowania terenów miejskich w obrębie dolnego dorzecza rzeki Odry, które w szczególny sposób narażone jest na wystąpienie powodzi przy niekorzystnych warunkach atmosferycznych w obrębie całego dorzecza Odry,
- wpływu silnych wiatrów i sztormów na wybrzeżu wywołujących zjawiska tzw. cofki, podczas której duże masy wody z Bałtyku, Zatoki Pomorskiej oraz Zalewu Szczecińskiego przenoszone są w głąb lądu, podnosząc poziom wody na Odrze często do poziomu stanu alarmowego,
- wiosennych roztopów oraz występowania ulewnych deszczów w czasie całego roku. Na terenie Szczecina znajduje się duża ilość strumieni, cieków, kanałów i rowów melioracyjnych. Charakter ich w bardzo wielu przypadkach odpowiada cechom potoków górskich. Ulewne deszcze, roztopy powodują szybkie wzbieranie wód i zalewanie okolicznych terenów powodując tzw. małą powódź.

Możliwością wystąpienia powodzi zagrożone są:

- Międzyodrze (Wyspa Pucka, Wyspa Zielona, cały teren portu Szczecin);
- Osiedla: Klucz – Żydowce – Podjuchy (tereny położone wzdłuż Regalicy);
- Osiedle Zdroje (między rzeką Regalicą a ul. Bat. Chłopskich i Leszczynową);
- Lotnisko Dąbie i ul. Przestrzenna;
- Osiedle Dąbie (tereny położone w rejonie jeziora Dąbie Małe i rzeki Płoni);
- tereny wzdłuż Odry Zachodniej (ulice: Tama Pomorzańska, Szczawiowa, Kolumba i Stołczyńska).

Powyższe obszary zamieszkuje ok. 4 tys. osób. Ponadto na tych terenach znajduje się szereg dużych i mniejszych zakładów przemysłowych, a także oczyszczalnia ścieków „Zdroje" ujęcie wody pitnej i Zakład Produkcji Wody „Pomorzany".

Tereny zagrożone powodzią chronione są wałami przeciwpowodziowymi:

- Mścięcino – Skolwin,
- Wyspa Pucka,
- Sławociesze, Klucz Żydowce,
- Zdroje ul. Łozowa,
- wał wsteczny Dąbie,
- wał ochronny p.powodziowy rozdzielni 110 kV,
- Ujęcie wody pitnej „Zdroje",

oraz pompowniami melioracyjnymi zlokalizowanymi na Wyspie Puckiej, Płoni, lotnisku, ujęciu wody „Zdroje".

8.3.5. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska może dojść podczas transportu materiałów niebezpiecznych: w wyniku kolizji drogowej bądź kolejowej, a także rozszczelnienia cystern kolejowych lub autocystern.

Obecnie w mieście Szczecinie znajdują się dwa zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. Są to:
- BALTCHEM Zakłady Chemiczne S.A. Szczecin ze względu na paliwa płynne i metanol,
- INTERGas Ltd. Sp. z o.o. Szczecin ze względu na gaz płynny (propan – butan).

Do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej należy zakład PKN ORLEN S.A.:
- Baza paliw nr 91 przy ul. Górnośląskiej – ze względu na paliwa płynne i Baza paliw nr 92 przy ul. Gdańskiej – ze względu na paliwa płynne,
- Baza paliw nr 96 , Szczecin, ul. Hryniewieckiego 12 – ze względu na paliwa płynne – baza paliw planowana do likwidacji w 2004 roku.

Ponadto na terenie Szczecina znajduje się 12 zakładów, których działalność może stanowić przyczynę powstania awarii. Są to:
- Szczecińskie Zakłady Nawozów Fosforowych,
- Zakłady Mięsne „Agryf" Sp. z o.o.,
- Chłodnia Szczecińska Sp. z o.o.,
- LODOM Chłodnia Składowa Sp. z o.o.,
- Miejski Ośrodek Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji – Lodowisko LODOGRYF,
- DROBIMEX Sp. z o.o. ,
- P.P.U. PORT RYBACKI GRYF,
- Szczecińska Stocznia Remontowa GRYFIA,
- BOSMAN Browar Szczecin,
- Przedsiębiorstwo Handlowo–Transportowe BOBRYK Szczecin,
- Przedsiębiorstwo Handlowe HL, Szczecin,
- TELE – FONIKA Zakład w Szczecinie (naftalen 40 Mg).

Źródła informacji:

1. *Główny Urząd Statystyczny.*
2. *Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska – Urząd Miejski w Szczecinie.*
3. *Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
4. *Program ochrony środowiska dla miasta Szczecina na lata 2004 – 2011.*

SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

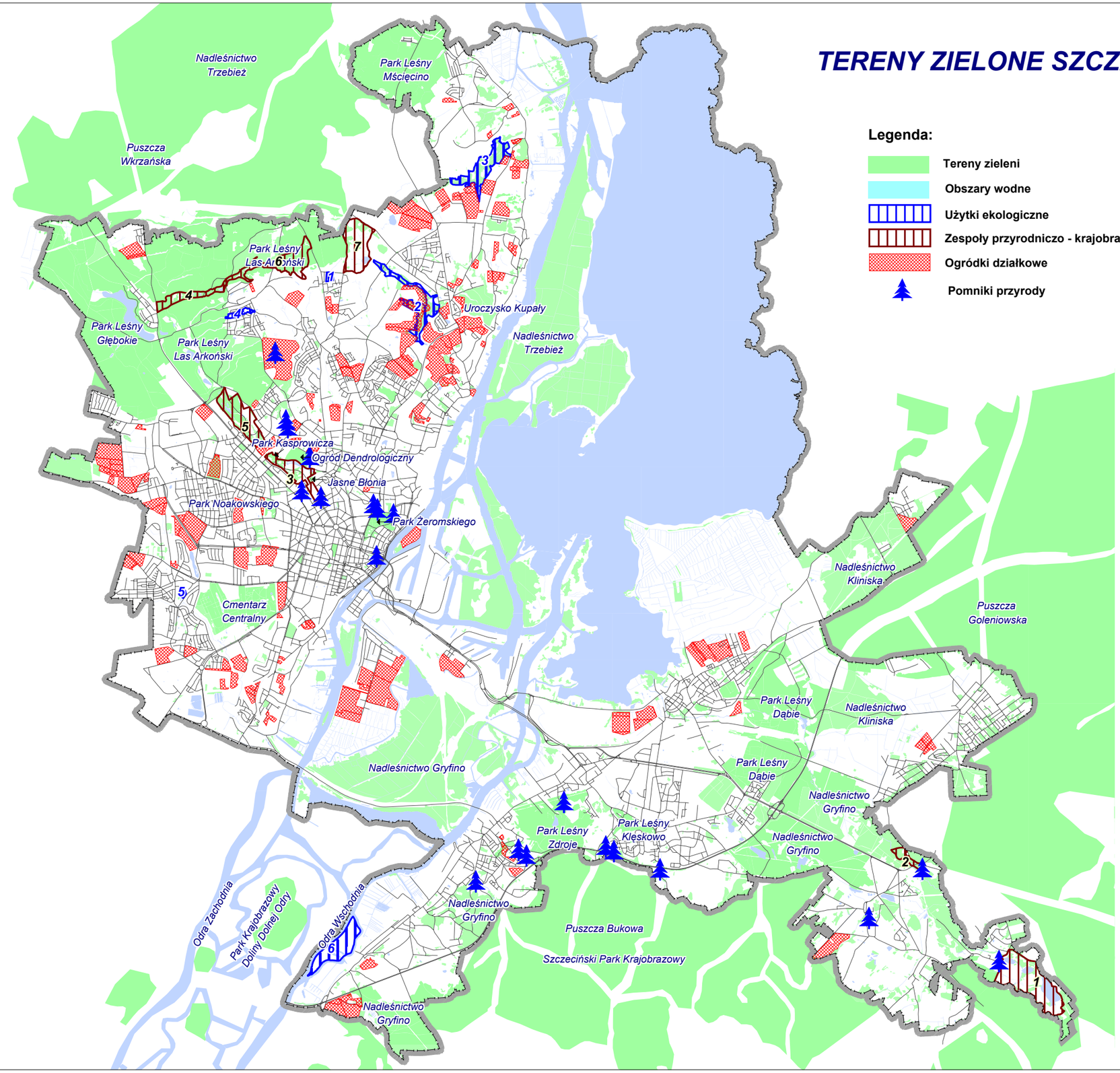
TERENY ZIELONE SZCZECINA

Zespoły przyrodniczo - krajobrazowe

LP	NAZWA
1	Jezierzyce
2	Park Leśny w Strudze
3	Zespół parków Kasprowicza-Arkc
4	Dolina Siedmiu Młynów
5	Zespół parków Kasprowicza-Arkc
6	Źródła strumienia Osówka
7	Wodozbiór

Użytki ekologiczne

LP	NAZWA
1	Stawek przy ul.Śródleśnej
2	Dolina strumienia Grzęziniec
3	Dolina Skolwinki,Stołczynki,Żółwin
4	Dolina strumienia Żabiniec
5	Stawek na Gumieńcach

Legenda:

- Tereny zieleni
- Obszary wodne
- Użytki ekologiczne
- Zespoły przyrodniczo - krajobrazowe
- Ogródki działkowe
- Pomniki przyrody

Użytkowanie przestrzeni

9.1. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Powierzchnia miasta Szczecina oraz struktura użytkowania gruntów przedstawiona w tabeli Nr 9.1 i na wykresie Nr 9.1 nie wykazuje zasadniczych różnic w stosunku do lat ubiegłych. Wyraźnie dominujący jest udział kompleksów przyrodniczych (na które składają się różne formy zieleni, lasów, parków, ogródków działkowych, wód stojących, płynących i rowów). Nadal odgrywają one znaczącą rolę w obrazie miasta, wzbogacając jego walory krajobrazowe. Dodatkowo, atrakcyjność krajobrazu podnosi urozmaicona i bogata rzeźba terenu.

Walory przyrodnicze łącznie z ciekawymi rozwiązaniami kompozycyjnymi ulic, placów oraz zachowaną secesyjną zabudową Śródmieścia, można zaliczyć do najcenniejszych i najciekawszych elementów historycznie ukształtowanego wizerunku Szczecina.

Interesującymi elementami nowego Szczecina są: zespół architektoniczny Pazim – Radisson – ZUS, Podzamcze, budynek Książnicy Pomorskiej.

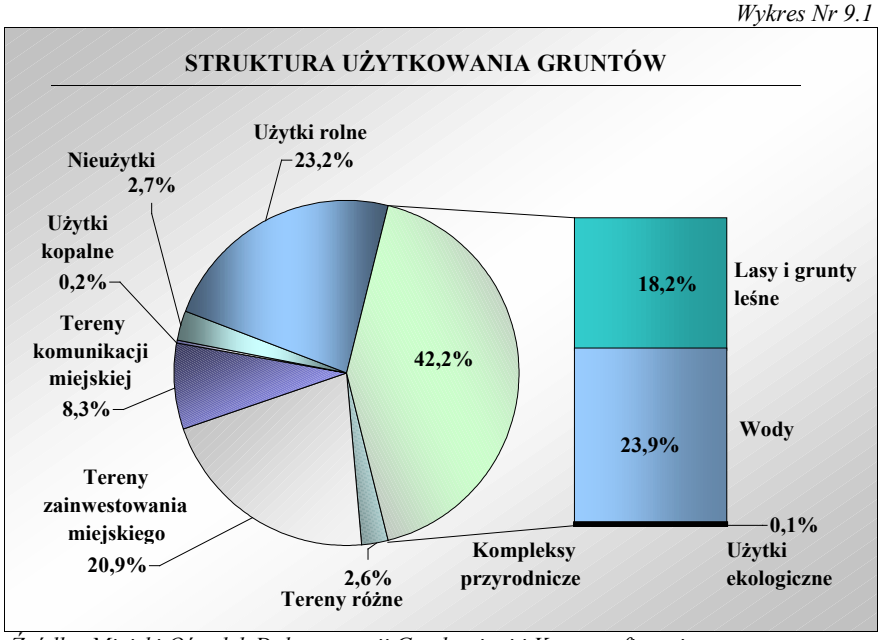
Tabela Nr 9.1

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W LATACH 2001 – 2003*

L.p	Rodzaj użytkowania	Powierzchnia terenu w kolejnych latach [km ^{2}]			Struktura użytkowania [%]
		2001	2002	2003	2003
1.	Użytki rolne (grunty orne, sady, łąki trwałe i pastwiska)	74.56	75.19	70.00	23.16
2.	Lasy i grunty leśne	54.90	54.92	54.96	18.19
3	Wody (stojące, płynące i rowy)	72.35	72.44	72.25	23.91
4.	Tereny zainwestowania miejskiego (zabudowane, niezabudowane, zieleń)	59.38	58.41	63.02	20.86
5.	Tereny komunikacji i transportu (drogi, tereny kolejowe oraz inne tereny komunikacyjne)	23.87	24.15	25.08	8.30
6.	Użytki kopalne	0. 43	0.46	0.45	0.15
7.	Użytki ekologiczne	0.28	0.34	0.34	0.11
8.	Nieużytki	8.32	8.18	8.13	2.69
9.	Tereny różne	8.20	8.13	7.95	2.63
	Ogółem	**302.29**	**302.22**	**302.18**	**100.00**

Źródło: Miejski Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej
*łącznie z gruntami poza granicami miasta, stanowiącymi własność komunalną

Wykres Nr 9.1

Źródło: Miejski Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej

9.2. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW MIEJSKICH

Łączna powierzchnia gruntów komunalnych na dzień 30.06.2003 r. wynosiła – 130 063 431 m² (w tym w granicach administracyjnych miasta 130 050 441 m²), co oznacza, że w stosunku do 30.06.2002 roku nastąpiło zmniejszenie powierzchni tych gruntów. Zostało to spowodowane głównie poprzez przeniesienie prawa własności gruntów na „Fundusz Wspierania Rozwoju Gospodarczego Miasta Szczecina" położonych poza obrębem administracyjnym miasta, tj. Wielichówek – 9 działek o powierzchni 2 643 250 m² oraz 116 działek o ogólnej powierzchni 1 294 639 m² położonych w obrębie Miasta Gminy Szczecin.

Ogólną powierzchnię gruntów komunalnych wynoszącą 130 063 431 m² stanowią grunty:
– w wieczystym użytkowaniu 8 543 051 m²,

- w dzierżawie 4 035 795 m²,
- grunty pod drogami 7 441 623 m²,
- grunty pod zasobami mieszkaniowymi 6 357 663 m²,
- grunty oddane w zarząd 10 685 559 m²,
- zasoby gruntów 66 580 428 m²,
- tereny różne 22 586 443 m²,
- pozostałe grunty (tereny różne, rola, Państwowy Fundusz Ziemi).

W latach 2002 – 2003 wydano 491 decyzji komunalizacyjnych dla 718 działek. Na koniec 2003 roku uregulowano status prawny dla 27 998 nieruchomości o łącznej powierzchni 135 451,5 tys. m² i wartości 8 574,9 mln zł. Dla pozostałych trwa nadal proces regulacji prawnej, co oznacza wpisywanie tytułów własności do ksiąg wieczys-tych.

Na przestrzeni omawianych lat wystąpiono z wnioskiem do Sądu Rejonowego XII Wydziału Ksiąg Wieczystych w Szczecinie o założenie dla gruntów komunalnych 646 ksiąg wieczystych; założono 684 księgi wieczyste.

Gmina Miasto Szczecin od 1997 do końca 2003 roku sprzedała na własność 512 nieruchomości o łącznej powierzchni 697 162 m^2.

Tabela Nr 9.2

SPRZEDAŻ GRUNTÓW MIEJSKICH		
Rok	**Ilość działek**	**Powierzchnia w m^2**
1997	55	41 208
1998	98	166 085
1999	34	75 447
2000	99	80 226
2001	73	56 699
2002	53	59 848
2003	100	217 649
Razem	**512**	**697 162**

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami

Od 1992 roku do końca 2003 roku gmina przekazała w użytkowanie wieczyste 1 700 nieruchomości gruntowych o łącznej powierzchni 3 276 198 m^2.

Tabela Nr 9.3

NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWE PRZEKAZANE W UŻYTKOWANIE WIECZYSTE		
Rok	**Ilość działek**	**Powierzchnia w m^2**
1992	150	243 280
1993	249	241 718
1994	201	458 895
1995	249	298 141
1996	135	544 634
1997	161	364 049
1998	160	388 034
1999	107	165 658
2000	74	222 298
2001	108	149 631
2002	55	117 331
2003	51	82 529
Razem	**1 700**	**3 276 198**

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami

Ogółem komunalizacją objęto 27 998 działek o powierzchni 135 451 533,53 m^2, w tym w 2003 r. – 450 działek o powierzchni 2 209 659,03 m^2.

Na koniec 2003 roku Gmina Miasto Szczecin była właścicielem 6 496 działek będących w użytkowaniu wieczystym o łącznej powierzchni 8 576 065,50 m^2.

W latach 2002 – 2003 przekształcono 1 135 działek stanowiących własność komunalną o powierzchni 641 909 m^2.

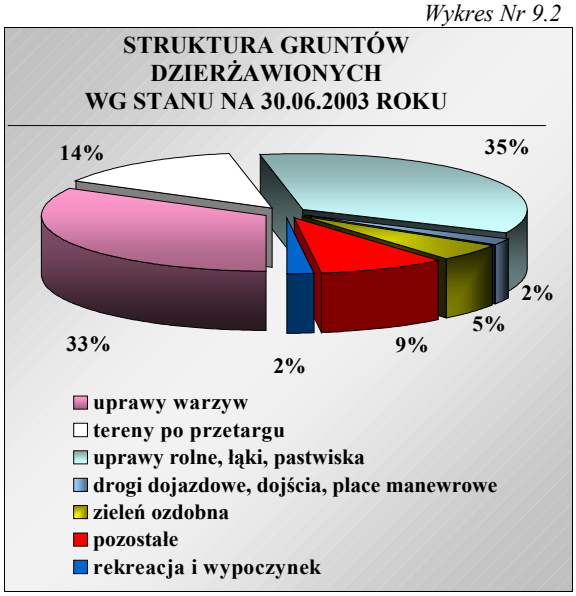
Sposób użytkowania gruntów miejskich w 2003 roku ukształtował się podobnie jak w roku poprzednim. Udział poszczególnych elementów funkcjonalnych wyglądał nast pująco:

Tabela Nr 9.4

GRUNTY KOMUNALNE W DZIERŻAWIE			
L p.	**Sposób użytkowania**	**Powierzchnia w m^2**	
		Stan na 30.06.2002 r.	**Stan na 30.06.2003 r.**
1.	Targowiska	66 131,00	62 721,00
2.	Handel i gastronomia	6 550,00	6715,00
3.	Produkcja	3 312,00	2 960,00
4.	Usługi	7 279,00	5 489,00
5.	Magazyny i place sklepowe	40 617,00	29 597,00
6.	Administracyjno-socjalne	15 342,00	11 463,00
7.	Parkingi	30 764,00	51 014,00
8.	Drogi dojazdowe, dojścia, place manewrowe	154 307,00	97 532,00
9.	Składowanie materiałów budowlanych, zaplecze budów	32 926,00	28 838,00
10.	Pogotowie lokatorskie	2 000,00	2 000,00
11.	Trafostacje itp.	5 316,00	2 884,00
12.	Schody, wiatrołapy	477,00	606,00
13.	Imprezy tymczasowe	1 000,00	27,00
14.	Zieleń ozdobna, trawniki	134 471,00	193 686,00
15.	Rekreacja i wypoczynek	86 892,00	100 320,00
16.	Uprawy warzywne	1 510 670,00	1 336 868,00
17.	Uprawy rolne, łąki, pastwiska	2 356 080,00	1 392 946,00
18.	Hodowla	2 230,00	2 021,00
19.	Altanki	11 956,00	14 358,00
20.	Garażowiska	29 214,00	45 853,00
21.	Spółki pracowni	24 788,00	19 143,00
22.	Tereny po przetargu	155 070,00	557 511,00
23.	Inne	21 822,00	71 243,00
	Razem	**4 699 214,00**	**4 035 795,00**

Źródło: Informacja o Stanie Mienia Komunalnego – edycja 2004.

Wykres Nr 9.2

Źródło: Informacja o Stanie Mienia Komunalnego – edycja 2004.

Tabela Nr 9.5

ZMIANY W STRUKTURZE GRUNTÓW DZIERŻAWIONYCH W UKŁADZIE PODMIOTOWYM W LATACH 2001 – 2003

Sposób użytkowania	Lata		
	2001 r.	2002 r.	2003 r.
Tereny po przetargu	451 069	155 070	557 511
Uprawy warzyw	1 523 080	1 510 670	1 336 868
Rekreacja i wypoczynek	55 739	86 892	100 320
Pozostałe	335 926	301 724	356 932
Zieleń ozdobna	114 671	134 471	193 686
Drogi dojazdowe, dojścia, place manewrowe	108 353	154 307	97 532
Uprawy rolne, łąki, pastwiska	2 436 820	2 356 080	1 392 946

Źródło: Informacja o Stanie Mienia Komunalnego – edycja 2004.

Do końca 2003 roku komunalizacją gruntów będących w zasobie mieszkaniowym objęto:
- 1 349 działek o powierzchni 626 522 m^2 (ze sprzedanymi lokalami),
- 2 155 działek o powierzchni 5 731 141 m^2 (bez sprzedanych lokali).

Wojewoda zachodniopomorski na podstawie art. 60 ust. 1 i ust. 3 w związku z art. 48 ustawy z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną oraz postanowień rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lutego 1999 r. w sprawie trybu przekazywania mienia Skarbu Państwa powiatom i miastom na prawach powiatu oraz kategorii mienia wyłączonego z przekazywania, przekazał decyzjami na rzecz miasta Szczecina – miasta na prawach powiatu z dniem 1stycznia 1999 r. mienie Skarbu Państwa b dące:
- we władaniu Zespołu Szkół Rolniczych w Szczecinie-Dąbiu im. Władysława Orkana przy ulicy Portowej 21-24,
- we władaniu Domu Opieki Społecznej dla ludzi starych i przewlekle chorych przy ul. Broniewskiego 4/6 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Zespołu Szkół Ogrodniczych przy ul. Batalionów Chłopskich 115 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Domu Pomocy Społecznej dla ludzi starych i przewlekle chorych „Dom Kombatanta i Pioniera Ziemi Szczecińskiej" przy ulicy Romera 21/29 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Państwowego Pogotowia Opiekuńczego przy ul. Łab dziej 4, 15 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Domu Dziecka Nr 1 przy ul. Walecznych 23 w Szczecinie,
- we władaniu Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Okręgowego Szpitala Kolejowego w Szczecinie", w chwili obecnej, przedmiotowa nieruchomość została podzielona na kilka działek,
- we władaniu Szczecińskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji Zakładu Budżetowego w Szczecinie, w skład którego weszły obiekty sportowe:
  - Hala sportowa przy ulicy Narutowicza 17,
  - Zespół obiektów „Lodogryf" – Korty Tenisowe przy al. Wojska Polskiego 127,
  - Tor Kolarski przy al. Wojska Polskiego 246,
  - Tor Kolarski – Hotel Kolarski przy al. Wojska Polskiego 244,
  - Wojewódzki Dom Sportu przy ulicy W - skiej 16,
  - Hotel WDS przy ulicy Unisławy 29,
  - Zarząd i Administracja WOSiR przy ul. Niedziałkowskiego 6,
  - Tor regatowy Dziewoklicz,
  - Kąpielisko Dziewoklicz,
  - Hala treningowa przy ulicy Mazowieckiej (wyposażenie, grunt przekazany gminie miasto Szczecin z mocy prawa decyzją wojewody szczecińskiego).
- wyposażenie Centrum Psychologiczno-Pedagogicznego mieszczące się w wynajętych pomieszczeniach Zachodniopomorskiego Kuratorium Oświaty w Szczecinie przy ulicy Matejki 6 b,
- w trwałym zarządzie Zespołu Szkół Budowlanych przy ul. Unisławy 32/33 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Zespołu Szkół Nr 3 przy ul. Kopernika 16 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Zespołu Szkół Zawodowych Nr 2 przy ul. Niemierzy skiej 17a w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Poradni Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 3 przy ul. Emilii Plater 86 w Szczecinie,

- w trwałym zarządzie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 4 przy ul. Pokoju 48 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 1 przy ul. Jagiellońskiej 58 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niesłyszących im. Jana Christiana Andersena przy ul. Szpitalnej 15 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Słabosłyszących im. Juliana Tuwima przy ul. Grzymińskiej 6 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 2 przy ul. Przylesie 17 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Nr 2 przy ul. Jaśminowej 4 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Zespołu Szkół Samochodowych przy ul. Klonowica 14 w Szczecinie,
- we władaniu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Nr 4 (przekazaniu podlega wyposażenie poradni mieszczące się w wynajętych pomieszczeniach internatu Zespołu Szkół Nr 2 przy ulicy Szafera 4),
- w trwałym zarządzie Zespół Szkół Gospodarczych, przy ul. Sowińskiego 3 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Zespół Szkół Ekonomicznych Nr 1 przy ul. Sowińskiego 1 w Szczecinie, wraz z inwestycją znajdującą się na nieruchomości, lecz bez obciążeń finansowych z nią zwi zaną,
- we władaniu Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 17 PSK 1 przy ul. Unii Lubelskiej 1 w Szczecinie (przekazaniu podlega wyposażenie mieszczące się w wynajętych pomieszczeniach szpitala),
- w trwałym zarządzie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Nr 1 przy al. Jedności Narodowej 2 w Szczecinie,
- w zarządzie Domu Opieki Społecznej „Domu Kombatanta im. gen. M. Boruty-Spiechowicza" przy ulicy Kruczej 17 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Bursy Szkolnej Integracyjnej przy ul. Zygmunta Starego 1 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Bursy Szkolnej Szkolnictwa Ogólnego w Szczecinie przy ulicy Łaziebnej 6/7 – Filii Bursy Szkolnej Integracyjnej przy ul. Zygmunta Starego 1,
- we władaniu Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 26 SZOZ przy ul. Mącznej 4 w Szczecinie, (przekazaniu podlega wyposażenie mieszczące się w wynajętych pomieszczeniach szpitala przy Mącznej 4 i św. Wojciecha 7,
- w trwałym zarządzie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 2 przy ul. Jagiellońskiej 65 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Szczecinie przy ul. Monte Cassino 19a,
- we władaniu Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego przy ul. Unisławy 32/33 w Szczecinie (przeniesiony do pomieszczeń SPZOZ przy al. Jedności Narodowej 42); przekazaniu podlega wyposażenie jednostki,
- w trwałym zarządzie Zespołu Szkół Ekonomicznych Nr 2 przy ul. 3 Maja 1a w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Wojewódzkiego Ośrodka Doskonalenia Zawodowego i Szkoły Rzemiosł w Szczecinie przy ul. Zygmunta Chmielewskiego 19,
- w trwałym zarządzie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 1 przy ul. Polickiej 3,
- wyposażenie we władaniu Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej przy ul. Krzysztofa Kolumba 86 w Szczecinie (grunt, budynki i budowle skomunalizowane w 1992 r. decyzją wojewody szczecińskiego jako przedsiębiorstwo WPKM; obecnie przekazaniu podlega tylko wyposażenie szkoły),
- w trwałym zarządzie Zespołu Szkół Elektryczno-Elektronicznych przy ul. Racibora 60/61 w Szczecinie,
- wyposażenie we władaniu Rodzinnego Domu Dziecka Nr 3 przy ul Różowej 8/2 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego przy ulicy Kamiennej 22,
- w trwałym zarządzie Rodzinnego Domu Dziecka Nr 1 przy ulicy Mącznej 16 w Szczecinie,
- na wniosek – Zespół Szkół Nr 4 przy Janusza Kusocińskiego 3 w Szczecinie,
- w trwałym zarządzie – Zespołu Szkół Nr 5 – przy ul. Hożej 3 w Szczecinie wraz z inwestycją znajdująca się na nieruchomości, lecz bez obciążeń finansowych z nią związanych,
- w trwałym zarządzie – Zachodniopomorskiego Centrum Edukacyjnego – przy ul. Hożej 6 w Szczecinie wraz z inwestycją znajdująca się na nieruchomości, lecz bez obciążeń finansowych z nią związaną,
- w zarządzie Rodzinnego Domu Dziecka nr 4 – przy alei Wojska Polskiego 95 w Szczecinie.

Do zakończenia procesu przejęcia na rzecz miasta Szczecina pozostały następujące jednostki:

- Zespół Szkół Zawodowych – ul. Ku Słońcu 27/30,
- Zespół Szkół Budowy Okrętów – ul. Willowa 2/4,
- Zespół Szkół nr – ul. Romera 2,

– Dom Dziecka nr 1 – ul. Arkońska 1, ul. Władysława Broniewskiego 16,
– (Były) Urząd Rejonowy w Szczecinie – ul. A. Mickiewicza 41.

Tabela Nr 9.6

POWIERZCHNIA I WARTOŚĆ GRUNTÓW STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ GMINY MIASTA SZCZECINA*					
Lp.	**Dzielnica**	**Powierzchnia gruntów**		**Wartość gruntów w PLN**	
		2002r.	**2003r.**	**2002r.**	**2003r.**
1.	Śródmieście	18 074 678,00	18 364 338,03	1 975 381 558,62	2 007 038 503,30
2.	Nad Odrą	48 269 718,00	48 812 609,00	2 781 783 848,34	2 813 070 656,67
3.	Pogodno	25 681 139,50	26 489 586,50	1 792 543 537,10	1 848 973 137,70
4.	Dąbie	41 216 339,00	41 785 000,00	1 879 877 221,79	1 905 813 850,00
	RAZEM	**133 241 874,50**	**135 451 533,53**	**8 429 586 165,85**	**8 574 896 147,67**

Źródło: Informacja o Stanie Mienia Komunalnego – edycja 2004.
*Zgodnie z informacją o stanie mienia komunalnego gminy Miasto Szczecin – komunalizacja.

9.3. STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta określają następujące cechy charakterystyczne istniejącego zagospodarowania:
– koncentracja usług o znaczeniu ogólnomiejskim, regionalnym, krajowym i międzynarodowym w Śródmieściu oraz dzielnicy Zachód;
– koncentracja funkcji przemysłowo-składowych w lewobrzeżnej części miasta – na obszarach: wzdłuż rzeki Odry (Międzyodrze, osiedle Drzetowo), w osiedlach Pomorzany i Gumieńce, w prawobrzeżnej części miasta – w osiedlach: Załom, Żydowce-Klucz, Płonia – Śmierdnica-Jezierzyce, w rejonie ulic: Struga, Wiosenna, Pomorska, Kniewska;
– koncentracja funkcji portowej na terenach Międzyodrza oraz na lewym brzegu Odry Zachodniej;
– skupienie funkcji mieszkaniowej w Śródmieściu, w dzielnicy Zachód, w południowej części dzielnicy Północ oraz w centralnej części Prawobrzeża.

Administracyjny podział miasta dzieli je na cztery dzielnice: Śródmieście (wraz z Międzyodrzem), Północ, Zachód, Prawobrzeże. Na ich terenie znajduje się 35 osiedli. Dzielnice nie posiadają odrębności administracyjnej, natomiast w osiedlach funkcjonują organy samorządowe – Rady Osiedla – działające wg odrębnego statutu.

Dzielnicę ***Śródmieście*** wraz z *Międzyodrzem* charakteryzuje znaczne zróżnicowanie funkcjonalne i fizjonomiczne. W centrum dzielnicy dominuje intensywna zabudowa mieszkaniowo-usługowa. Jest to obszar lokalizacji głównych funkcji miejskich, w szczególności: administracji publicznej, szkolnictwa i wszelkich funkcji usługowych. Jest tu także koncentracja miejsc pracy dla mieszkańców całego miasta. Strukturę budowlaną w głównej mierze stanowi zabudowa historyczna na kanwie XIX-wiecznego układu urbanistycznego o wysokich walorach kompozycyjnych i dużej wartości kulturowej. Pozostałe części dzielnicy to:
– osiedla o jednorodnej zabudowie mieszkalnej: Łękno, Niebuszewo-Bolinko;
– osiedla o zabudowie wielofunkcyjnej z przewagą usług i mieszkalnictwa: Drzetowo, Północ, Turzyn, Nowe Miasto;
– tereny przemysłowe zlokalizowane w strefie nadodrzańskiej i na Międzyodrzu – głównie związane z gospodarką morską (port, stocznie);
– tereny koncentracji handlu hurtowego i wielkogabarytowego, a także drobnej wytwórczości w rejonie ulic: Kolumba i Boh. Warszawy;
– w południowej części dzielnicy, na terenie Międzyodrza, znajdują się wymagające ochrony ekologicznej łąki, łęgi i lasy wraz z systemem kanałów w obrębie Wyspy Puckiej i Ostrowia Bryneckiego.

Dzielnicę ***Północ*** charakteryzuje pasmowy układ przestrzenny. W jej skład wchodzą:
– pasmo dolne, nadodrzańskie; jego cechę wyróżniającą stanowi koncentracja funkcji portowych i komercyjnych oraz substandardowe zagospodarowanie przestrzenne;
– pasmo krawędziowe z dominującą strefą zieleni zabezpieczającej oraz ogrodnictwa, tereny sadów i ogrodów działkowych;
– pasmo wysoczyzny Wzgórz Warszewskich z dominującą funkcją mieszkaniowo-usługową.

Dzielnica posiada cenne walory estetyczne, rekreacyjne i krajobrazowe, takie jak: urozmaicona konfiguracja terenu oraz sąsiedztwo z Puszczą Wkrzańską.

Barierą rozwoju dzielnicy jest zbyt wolne tempo uzbrajania nowych terenów inwestycyjnych i słabe nasycenie usługami podstawowymi.

Dzielnica ***Zachód*** koncentruje funkcje mieszkaniowo-usługowe oraz rekreacyjne o charakterze ogólnomiejskim, dzielnicowym i lokalnym. Funkcje usługowe i komercyjne tej dzielnicy tworzą wspólny ciąg z funkcjami usługowo-komercyjnymi Śródmieścia.

Struktura przestrzenna dzielnicy jest w zasadzie wypełniona. Istniejące w niej rezerwy pod nową zabudowę mieszkaniową położone są na terenie Nowego Krzekowa i Osowa Wschodniego (zabudowa jednorodzinna) oraz na terenie osiedla Kapitanów (zabudowa wielorodzinna).

Istniejące zagospodarowanie przestrzenne dzielnicy jest zróżnicowane. W poszczególnych jej częściach wyróżnia się:

- tereny zielone – parki leśne będące terenami rekreacyjno-wypoczynkowymi dla mieszkańców Szczecina lewobrzeżnego, tereny dla nowego cmentarza komunalnego oraz tereny zabudowy jednorodzinnej o niskiej intensywności w części północno-zachodniej;
- wielorodzinną zabudowę mieszkaniową o niskiej i średniej intensywności oraz dzielnicowe i lokalne ośrodki usługowe składające się na zagospodarowanie centrum dzielnicy;
- zespół terenów komercyjnych i składowych usytuowanych w części południowej i docierających aż do Odry (dzięki czemu mogą być obsługiwane także przez transport wodny).

Ważny walor dzielnicy *Zachód* stanowi Ekologiczny System Zieleni Miejskiej, który przebiega wzdłuż dzielnicy od północy do południowej części i opiera się o tereny przyległe do rzeki Odry.

Dzielnica ***Prawobrzeże***, położona we wschodniej części miasta, grupuje tereny o różnorodnych, równorzędnych funkcjach takich jak: mieszkaniowo-usługowe, przemysłowo-składowe, turystyczne, rekreacyjno-sportowe.

Centrum dzielnicy stanowi zespół osiedli wielorodzinnych: Zdroje, Słoneczne, Majowe-Kijewo, Bukowe-Klęskowo, Dąbie. Tutaj też koncentrują się funkcje usługowe o charakterze ogólnomiejskim i dzielnicowym, głównie handel, część administracji publicznej, instytucje finansowe.

W granicach dzielnicy znaczny udział mają lasy. Obszar położony na południe od ulic Struga – Zwierzynieckiej i rzeki Płoni jest objęty otuliną Szczecińskiego Parku Krajobrazowego – „Puszcza Bukowa". Do cennych walorów dzielnicy, obok sąsiedztwa Puszczy Goleniowskiej, Szczecińskiego Parku Krajobrazowego, Parku Krajobrazowego „Dolina Odry", jeziora Dąbie, należy urozmaicona konfiguracja terenu i zróżnicowanie krajobrazu.

Na uwagę zasługuje również układ kompozycyjny osiedla Stare Dąbie z wyodrębnionym zespołem historycznym starej zabudowy, objętej ochroną konserwatorską.

Jednym z podstawowych problemów mieszkańców tej dzielnicy jest niewystarczająca przepustowość powiązań komunikacyjnych z lewobrzeżem miasta.

9.4. STAN PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

Czynniki przestrzenne, obok czynników gospodarczych, społecznych i przyrodniczych odgrywają podstawową rolę w procesie zintegrowanego planowania i zarządzania przestrzennego, opartego na idei zrównoważonego rozwoju miasta. Stanowią one podstawę procesu kształtowania rozwoju Szczecina, w tym również jego wizerunku wewnętrznego i zewnętrznego, stanowią o jego atrakcyjności dla aktualnych i potencjalnych mieszkańców, turystów i inwestorów. Polityka przestrzenna stanowi jedno z narzędzi realizacji wizji rozwoju społeczno-gospodarczego Szczecina. Jej podstawy sformułowane zostały w najważniejszych dokumentach:

- *Strategia Rozwoju Szczecina,*
- *„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecina".*

W dokumentach tych określono podstawowe założenia kształtowania polityki przestrzennej miasta oraz kierunki jej realizacji. Projekty i zadania w nich zawarte stanowią podstawę opracowania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Szczecina. Plan, jako podstawowy dokument prawa lokalnego, przyjmowany jest każdorazowo przez Radę Miasta. Służy on ochronie prawa własności i interesu publicznego poprzez określenie w planie przeznaczenia terenu oraz ustalenie zasad i warunków jego zagospodarowania. Stanowienie ograniczeń praw własności i dowolności zachowań w przestrzeni związane jest głównie z realizacją celów publicznych, zaspokajaniem potrzeb społecznych i stwarzaniem warunków do zrównoważonego rozwoju miasta. Podstawowymi przesłankami obowiązującego do 31 grudnia 2003 roku „*Miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecina"* (uchwalonego w 1994 roku w oparciu o ustawę o planowaniu przestrzennym z dnia 12 lipca 1984 wraz z późniejszymi zmianami) oraz „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecina"* (uchwalonego przez Radę Miasta Szczecina w 1998 roku) są:

- maksymalne otwarcie Szczecina dla wszystkich potencjalnych inwestorów przy zachowaniu lokalnych preferencji w koncentracji funkcji usługowych i przemysłowo-składowych;
- zachowanie istniejących struktur przestrzennych z uwzględnieniem potrzeb w zakresie restrukturyzacji i rewaloryzacji oraz determinowanie kierunków inwestowania poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej ze środków miejskich;

– prowadzenie polityki proekologicznej, w tym w szczególności utworzenie i utrzymanie Ekologicznego Systemu Zieleni Miejskiej;
– utrzymanie powiązań miasta z otaczającymi je terenami leśnymi i otwartymi oraz ekosystemem doliny rzeki Odry.

Obecnie prowadzone są intensywne prace zwiazane z nowelizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta oraz opracowaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego opracowywanych pod rządami ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717).

W latach 2002 – 2003 roku uchwalono następujące plany zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecina:
– „Centrum A" na obszarze osiedla Centrum w dzielnicy Śródmieście o powierzchni 8,8 ha,
– zmiany „Radolin – refulat" (D.68) na obszarze jeziora Dąbie, w rejonie wyspy Radolin, kanału Wydrnik i Przesmyku Orlego o powierzchni 65,0 ha,
– „Gumieńce – Słowieńsko" obejmujący obszar w rejonie ulic Ku Słońcu, Mieszka I, zaplecza Wierzbowej, Dworskiej, Krzywej i Gajowej o powierzchni 215,3 ha,
– zmiany K.35 na obszarze osiedla Świerczewo i Turzyn w rejonie ulic Twardowskiego, Bohaterów Warszawy i terenów kolejowych o powierzchni 25,7 ha,
– „Osów – Podbórzańska" o powierzchni 76,9 ha,
– zmiany P.75 w rejonie ulic Robotniczej i Grzymińskiej o powierzchni 2,7 ha,
– „Ulica A. Struga" na obszarze osiedli Zdroje, Słoneczne, Majowe i Kijewo w ciągu ulic Hangarowa – Struga – Zwierzyniecka o powierzchni 52,0 ha,
– „Wyspa Pucka – Południe" na obszarze osiedla Międzyodrze – Wyspa Pucka w dzielnicy Śródmieście o powierzchni 280,3 ha.

9.5. ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ SŁUŻBY URZĘDU MIEJSKIEGO

W zakresie funkcjonowania służb architektonicznych i nadzoru budowlanego Urzędu Miasta w roku 2003, w celu usprawnienia działania urzędu, przeprowadzono reorganizację łącząc dwa wydziały: Wydział Urbanistyki i Architektury i Wydział Administracji Budowlanej w jeden Wydział Urbanistyki i Administracji Budowlanej. Od kwietnia 2003 roku za procedury i przebieg prac planistycznych i budowlanych w mieście odpowiedzialne są trzy jednostki organizacyjne, w tym:
– Wydział Urbanistyki i Architektury Budowlanej, który wykonuje zadania związane z realizacją planów miejscowych i wydawaniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego oraz wydaje pozwolenia na budowę oraz pozwolenia na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego. W ramach wydziału pracuje również biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków, który wykonuje zadania zlecone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w zakresie opiniowania projektów budowlanych ze względu na ochronę konserwatorską i prowadzi ewidencję gminną obiektów zabytkowych,
– Powiatowy Inspektor Budowlany – zajmuje się nadzorem nad działalnością budowlaną, realizacją decyzji o rozbiórkach obiektów budowlanych itp.,
– Biuro Planowania Przestrzennego Miasta, którego zadaniem jest opracowywanie planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego, sporządzanie analiz, opracowań i ekspertyz związanych z planowaniem przestrzennym miasta oraz opracowanie studium uwarunkowań kierunków rozwoju przestrzennego miasta. Biuro uczestniczy także w planowaniu strategicznym i opracowywaniu ważnych dla funkcjonowania miasta programów (informatyzacja zasobów oraz budowa miejskiego systemu informacji przestrzennej) i dokumentów, takich jak, np. polityka przestrzenna i inne. Biuro Planowania Przestrzennego Miasta aktywnie uczestniczy w bieżących pracach urzędu, opracowując opinie oraz sporządzając wypisy i wyrysy z wcześniej obowiązujących dokumentów planistycznych. Pracownicy biura uczestniczą w programach krajowych i międzynarodowych, takich jak Związek Miast, Baltic+, Szafirowy Łuk, Metrex, Translogis i wiele innych.

Wydział Urbanistyki i Administracji Budowlanej – poza bieżącą działalnością polegającą na wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu przestrzennym, o pozwoleniach na budowę i rozbiórkę, opinii urbanistycznych, konserwatorskich, itd. - wykonał w roku 2003 następujące zadania:
– Zlecono opracowania:
  - „Koncepcja wariantowa zagospodarowania terenu powojskowego przy ul. Mickiewicza, Wernyhory, Janickiego".
  - „Koncepcja zagospodarowania obszaru Dworca Głównego w Szczecinie".
  - „Analiza urbanistyczno-architektoniczna i koncepcja zagospodarowania kwartałów położonych przy ul. Krzywoustego nr 34, 37, 38, 45".

- Oceny wpływu na rozwój handlu i komunikację dla projektowanych inwestycji komercyjnych.
- Studium konserwatorskie nawierzchni granitowych ulic i chodników.

– Zaopiniowano szereg opracowań projektowych zlecanych przez inne wydziały, których opracowanie było wymagane w ustaleniach planu zagospodarowania przestrzennego miasta.
– Wydział Urbanistyki i Administracji Budowlanej aktywnie uczestniczył w wielu zespołach problemowych kreujących przestrzenny wizerunek miasta, w tym w szczególności w zespole kontynuującym prace nad zadaniem „Polityka przestrzenna miasta" wynikającym z przyjętego dokumentu Strategia Rozwoju Szczecina.
– Uczestniczono również w programie międzynarodowym z udziałem partnerów z Meclenburgii, Brandenburgii i Szwecji INTERREG III „Baltic +" i innych działaniach promocyjnych miasta.
– Przeprowadzono konkurs o nagrodę Prezydenta Miasta Szczecina na najlepszy dyplom wykonany na kierunku Architektura i Urbanistyka na Wydziale Budownictwa i Architektury Politechniki Szczecińskiej.

Wydział Urbanistyki i Administracji Budowlanej w 2003 r. wydał m.in.:
– 2 727 decyzji o warunkach zabudowy,
– 2 818 pozwoleń na budowę,
– 2 586 dzienników budowy,
– 352 pozwoleń na użytkowanie,
– 3 202 opinii o zgodności inwestycji z planem miejscowym,
– 1 400 wytycznych konserwatorskich do projektów,
– 1 446 zaświadczeń o samodzielności lokalu.

Łącznie w 2003 roku wydano 6 980 decyzji i załatwiono 12 837 innych spraw.

Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego prowadzi ciągły nadzór na prowadzonych przez inwestorów budowach polegający na czynnościach kontrolnych, wynikających z uprawnień organów nadzoru budowlanego.

Biuro Planowania Przestrzennego Miasta uczestniczy w „Konferencji gminnych służb planistycznych", do której przystąpiło w czerwcu 2002 r. Uczestnikami tej Konferencji są przedstawiciele biur i wydziałów rozwoju oraz planowania znaczących ośrodków miejskich w kraju (Gdańsk, Wrocław, Poznań i inni), a jej celem jest okresowa wymiana doświadczeń i warsztaty dotyczące zagadnień związanych z planowaniem przestrzennym. Ostatnia konferencja w Szczecinie odbyła się we wrześniu 2003 roku.

Źródła informacji:

1. *Miejski Ośrodek Dokumentacji Kartograficznej i Geodezji.*
2. *Wydział Gospodarki Nieruchomościami – Urząd Miejski w Szczecinie.*
3. *Informacja o Stanie Mienia Komunalnego – edycja 2004.*
4. *Biuro Planowania Przestrzennego Miasta – Urząd Miejski w Szczecinie.*
5. *Wydział Urbanistyki i Administracji Budowlanej – Urząd Miejski w Szczecinie.*

SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

OSIEDLA

LEGENDA

DZIELNICA ŚRÓDMIEŚCIE

SS - STARE MIASTO
SN - NOWE MIASTO
SZ - ŚRÓDMIEŚCIE ZACHÓD
ST - TURZYN
SC - CENTRUM
SP - ŚRÓDMIEŚCIE PÓŁNOC
SL - ŁĘKNO
SB - NIEBUSZEWO-BOLINKO
SD - DRZETOWO-GRABOWO
MM - MIĘDZYODRZE-WYSPA PUCKA

DZIELNICA PÓŁNOC

PS - SKOLWIN
PT - STOLCZYN
PB - BUKOWO
PG - GOLĘCINO-GOCŁAW
PW - WARSZEWO
PZ - ŻELECHOWA
PN - NIEBUSZEWO

DZIELNICA ZACHÓD

ZL - GŁĘBOKIE-PILCHOWO
ZO - OSÓW
ZA - ARKOŃSKIE-NIEMIERZYN
ZK - ZAWADZKIEGO-KLONOWICA
ZB - KRZEKOWO-BEZRZECZE
ZP - POGODNO
ZS - ŚWIERCZEWO
ZG - GUMIEŃCE
ZN - POMORZANY

DZIELNICA PRAWOBRZEŻE

DK - ŻYDOWCE-KLUCZ
DP - PODJUCHY
DZ - ZDROJE
DD - DĄBIE
DA - ZAŁOM
DW - WIELGOWO-SŁAWOCIESZE
DJ - PŁONIA-ŚMIERDNICA-JEZIERZYCE
DS - SŁONECZNE
DM - MAJOWE
DB - BUKOWE-KLĘSKOWO
DO - KIJEWO

Mieszkalnictwo

10.1. ZASOBY MIESZKANIOWE SZCZECINA

W 2003 roku pojawiły się na rynku szczecińskim 1 844 nowe mieszkania, co stanowi 31,5% wielkości wojewódzkiej i 1,1% wielkości krajowej. Jednak jest to o 3,2% mniej niż w roku poprzednim i o 12,4% mniej niż w 2001 roku. Na dodatnim poziomie utrzymuje się jedynie budownictwo komunalne (wzrost o 102,5%), indywidualne (wzrost o 43,5%) oraz developerskie (wzrost o 2,5%). U pozostałych inwestorów wystąpił spadek nowo wybudowanych mieszkań: w spółdzielniach mieszkaniowych o 26,3%, w TBS-ach o 23,6%. Całkowicie odstąpiły od budownictwa mieszkaniowego zakłady pracy.

Tabela Nr 10.1

LICZBA NOWO WYBUDOWANYCH MIESZKAŃ WG INWESTORÓW

Mieszkania wg inwestorów	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa w m^2
Spółdzielcze			
2001	618	1 670	34 473
2002	623	1 795	33 858
2003	459	1 308	26 125
Zakładowe			
2001	69	174	4 049
2002	3	13	256
2003	0	0	0
Komunalne			
2001	3	9	201
2002	40	110	2 021
2003	81	135	3 281
Społeczne czynszowe			
2001	473	1 280	25 234
2002	455	1 045	23 449
2003	348	797	17 382
Indywidualne			
2001	344	1 364	40 562
2002	375	1 798	46 077
2003	538	2 830	77 681
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem			
2001	752	2 280	53 179
2002	408	1 381	30 551
2003	418	1 315	30 113
Razem			
2001	**2 259**	**6 777**	**157 698**
2002	**1 904**	**6 142**	**136 212**
2003	**1 844**	**6 385**	**154 582**

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Najwięcej mieszkań w 2003 roku wybudowano w dzielnicach: Północ (budownictwo indywidualne oraz mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem) i Śródmieście, gdzie buduje się mieszkania spółdzielcze i społeczne czynszowe. Na Prawobrzeżu dominuje budownictwo indywidualne i społeczne czynszowe.

Budownictwo mieszkaniowe w największym stopniu rozwija się na osiedlach: Żelechowo (194), Warszewo (187), Drzetowo Grabowo (159), Dąbie (151), Zdroje (14), Turzyn (136) i Pogodno (103).

Najwyższe wskaźniki zagęszczenia charakteryzują osiedla: Wielgowo-Sławociesze (3,60 osób na jedno mieszkanie), Bukowo (3,53), Załom (3,51), Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce (3,51), Skolwin (3,46) i Głębokie-Pilchowo (3,40). W stosunku do roku 2001 wskaźniki zagęszczenia poprawiły się w większości osiedli. Pogorszenie nastąpiło jedynie w dzielnicy Północ i na niektórych osiedlach Prawobrzeża. W skali całego miasta wskaźnik ten obniżył się z 2,91 do 2,73 osób na jedno mieszkanie.

Wzrósł standard mieszkań oddanych do użytku. Przeciętna powierzchnia nowego mieszkania w 2003 roku wynosiła 83,8 m^2, tj. o 14 m^2 więcej niż w roku 2001, głównie za sprawą mieszkań wybudowanych w systemie budownictwa indywidualnego (przeciętna powierzchnia – 144,4 m^2).

Spółdzielnie mieszkaniowe w dalszym ciągu nastawione są na budowę małych mieszkań:
- w 2001 roku – 55,8 m^2,
- w 2002 roku – 54,3 m^2,
- w 2003 roku – 56,9 m^2.

Podobnie jest w przypadku mieszkań komunalnych:
- 2002 r. – 50,5 m^2,
- 2003 r. – 40,5 m^2

i społecznych czynszowych
- 2002 r. – 51,5 m^2,
- 2003 r. – 49,9 m^2.

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane na koniec 2003 roku wynosiły 151 835 mieszkań (wzrost o 1 302 lokale w stosunku do 2002 r.), w tym:
- spółdzielni mieszkaniowych – 67 336,
- osób fizycznych – 45 946,
- gminy – 29 623,
- zakładów pracy – 4 383,
- TBS-ów – 3 066,
- innych podmiotów – 1 481.

Zanotowano spadek liczby mieszkań (o 102) z tytułu tzw. ubytków mieszkaniowych o łącznej powierzchni 4 968 m^2. Najczęściej występującymi przyczynami ubytków są: zmiana przeznaczenia lokalu i zły stan techniczny.

65,3% mieszkań zlokalizowanych jest w budynkach, których wiek przekracza 25 lat, a 32,5% zbudowano przed 1945 rokiem.

Najwięcej mieszkań zlokalizowanych jest w dzielnicach:
- Śródmieście – 56 173, w tym na osiedlach: Niebuszewo-Bolinko (10 483), Centrum (9 927), Turzyn (7 965) i Śródmieście-Północ (7 031),
- Zachód – 46 158, z czego szczególnie na osiedlach: Pomorzany (10 023), Pogodno (9 924), Świerczewo (7 594) i Gumieńce (6 612).

Na Prawobrzeżu usytuowanych jest 28 805 mieszkań, w Dzielnicy Północ – 20 699.

Tabela Nr 10.2

WSKAŹNIKI ZAGĘSZCZENIA ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH				
Lp.		2001	2002	2003
1.	przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,81	2,76	2,73
2.	przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,82	1,19	0,79
3.	przeciętna pow. użytkowa na 1 osobę w m^2	20,2	19,78	21,93

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Znacznie poprawiły się wskaźniki zagęszczenia zasobów mieszkaniowych. Na jedno mieszkanie przypada mniejszy odsetek osób. Obniżyła się również liczba osób na izbę. Wzrosła zaś przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania dla zasobów Szczecina wynosiła w 2003 roku 55,51 m^2, tj. o 0,5 m^2 więcej niż w roku poprzednim, ale też o 1,6 m^2 mniej niż w roku 2001.

Zgodnie z wynikami Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, przeprowadzonego w 2002 roku, statystyczne mieszkanie w Polsce ma 68,4 m^2, natomiast w województwie zachodniopomorskim – 64,9 m^2.

10.2. KOMUNALNE ZASOBY MIESZKANIOWE

Komunalne zasoby mieszkaniowe pod koniec 2003 stanowiły 28 728 lokali mieszkalnych (72 376 izb) o łącznej powierzchni użytkowej 1 441 165 m^2. Około 1,8 tys. mieszkań należało do Szczecińskiego Centrum Renowacyjnego – spółki ze 100% udziałem miasta. Większość (67%) mieszkań gminnych znajdowało się w budynkach 2 041 wspólnot mieszkaniowych z udziałem miasta, natomiast 33% mieszkań w 1 437 budynkach w całości należących do gminy. Stała sprzedaż mieszkań powoduje, że maleje liczba wspólnot z przewagą udziału miasta. Oznacza to, że osoby fizyczne mogą w coraz większym stopniu decydować o sposobach rozwiązywania problemów dotyczących nieruchomości i jej bieżącego utrzymania, ale również w coraz większym stopniu muszą współfinansować konserwacje i remonty.

Usytuowanie większości mieszkań komunalnych (82%) w budynkach przedwojennych obciążonych skutkiem ponad 50-letnich zaległości remontowych powoduje występowanie dużego **deficytu jakościowego** komunalnych zasobów mieszkaniowych.

Warunki sanitarno-socjalne mieszkań komunalnych znacznie odbiegają od standardu oferowanego przez innych inwestorów. Ustępu spłukiwanego nie ma 23% mieszkań, 32% nie posiada łazienki, a 42% posiada ogrzewanie piecowe.

Od 2001 roku działa nowy system zarządzania lokalami stanowiącymi własność Gminy Miasta Szczecin oraz związany z nim podział administracyjny terenu miasta na 15 rejonów zarządzania. Czynności związane z administrowaniem nieruchomościami stanowiącymi własność miasta wykonują:

1. Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Prawobrzeże", które zarządza 2 441 gminnymi lokalami mieszkaniowymi,
2. Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego, które zarządza 4 052 lokalami mieszkaniowymi,
3. Wybrane w drodze przetargu 4 podmioty prywatne (3 spółki z o.o. i jedno konsorcjum) na bieżąco nadzorowane przez ZBiLK.

SCR samodzielnie zarządza swoim zasobem mieszkaniowym.

Całkowicie został zmieniony zakres i obszar działania nowego ZBiLK-u. Aktualnie realizuje on wyłącznie czynności nadzoru właścicielskiego. ZBiLK skupia w jednej jednostce wszystkie zadania związane z ewidencją i gospodarowaniem komunalnym zasobem lokalowym oraz sprawuje kontrolę nad wydatkowaniem środków publicznych. Odpowiedzialny jest również za realizację polityki mieszkaniowej miasta.

Gmina Szczecin, jak większość gmin w Polsce, wciąż boryka się z problemem **deficytu ilościowego** mieszkań. Pod koniec 2003 roku w Wydziale Mieszkalnictwa i Lokali Użytkowych Urzędu Miejskiego zarejestrowanych było 10 231 wniosków o przydział mieszkania komunalnego, w tym na mieszkanie do remontu – 3 612. Na mieszkania socjalne oczekiwało 5 766 wnioskodawców. Wnioski realizowane są w miarę zwalniania mieszkań w starych zasobach lub poprzez zasiedlanie mieszkań czynszowych, budowanych przez TBS. Nie wszyscy oczekujący w kolejce na mieszkanie mogą jednak skorzystać z tej oferty z uwagi na zbyt niskie dochody.

Niezależnie od realizowanego komunalnego budownictwa mieszkaniowego, uwzględniając ograniczone możliwości finansowe dość dużej części społeczeństwa, miasto uruchomiło szereg procedur umożliwiających zaspokajanie lub poprawę ich potrzeb mieszkaniowych, tzn.:

- udostępnia powierzchnie stanowiące część wspólną budynku w celu ich adaptacji na mieszkanie lub powiększenia dotychczas zajmowanej powierzchni (informacja na temat wolnych powierzchni znajduje się na stronie internatowej UM – www.szczecin.pl),
- wynajmuje lokale mieszkalne w zamian za wykonanie remontu na koszt własny,

- przeznacza lokale mieszkalne na prowadzenie rodzinnych placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz na mieszkania chronione,
- dokonuje zamiany mieszkań z urzędu oraz pośredniczy w zamianach międzylokatorskich,
- udostępnia lokale socjalne najniżej uposażonym mieszkańcom miasta,
- stosuje preferencje w stosunku do osób niepełnosprawnych,
- corocznie przeznacza 15 lokali dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Na stronie internetowej Urzędu Miejskiego znajdują się również informacje na temat przeznaczonych do zbycia nieruchomości.

W latach 2002 – 2003 przydziały mieszkań otrzymało 791 lokatorów, w tym:
- 54 mieszkania socjalne,
- 160 mieszkań w zamian za remont,
- 292 mieszkania TBS,
- wydano 285 skierowań do zawarcia umowy najmu lokalu zamiennego.

10.3. TRANSAKCJE NA RYNKU MIESZKANIOWYM

Rynek nieruchomości mieszkaniowych w Polsce kurczy się. Coraz trudniej sprzedać nowo wybudowane mieszkania. Od jesieni 2000 roku występuje w kraju nadpodaż mieszkań. Przyczyną tego jest z jednej strony zubożenie społeczeństwa, z drugiej zaś ograniczona dostępność kredytów mieszkaniowych. Niemałe znaczenie miało również zniesienie ulgi mieszkaniowej w podatku dochodowym od osób fizycznych. To z jednej strony w dużym stopniu wpłynęło na ograniczenie rozmiarów nowo wybudowanych mieszkań (spadek ten zauważalny jest na rynku mieszkaniowym od 2002 r.), z drugiej zaś na poszukiwanie mniej kosztownych metod budowy mieszkań przez inwestorów.

Tabela Nr 10.3

PRZECIĘTNA CENA 1 m^2 POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ BUDYNKÓW WG INWESTORÓW

Lp.	wyszczególnienie	2002	2003
	OGÓŁEM, w tym:	**2 314**	**2 199**
1.	spółdzielcze	2 481	2 241
2.	przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2 489	2 200
3.	społeczne czynszowe	2 257	2 016
4.	komunalne	1 367	1 376

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Na wysokość cen mieszkań oferowanych do sprzedaży duży wpływ ma lokalizacja, standard lokalu, technologia wykonania, forma władania, powierzchnia, (im większa powierzchnia tym niższa cena 1 m^2), sąsiedztwo. Największym zainteresowaniem cieszą się mieszkania własnościowe z cegły, o średnim standardzie. Najdroższe są apartamenty. Mniejszym powodzeniem cieszą się mieszkania w bokowiskach z wielkiej płyty (niższe ceny).

Ceny mieszkań na rynku szczecińskim pod koniec 2003 roku kształtowały się na poziomie 1 675,00 – 2 450,00 zł/m^2. Najwyższe ceny są na Głębokim, Pogodnie, Gumieńcach, Bezrzeczu i Krzekowie. Osiedla te od lat stanowią najmodniejszą okolicę Szczecina. Jedynie ceny kawalerek wyższe były w Śródmieściu. Najniższe ceny zaobserwowano na Prawobrzeżu. Najtańsze natomiast domy można było nabyć w północnej części miasta: Stołczyn, Skolwin, Żelechowa, Golęcino, Gocław. Obszar ten charakteryzują wysokie ceny mieszkań, niewiele odbiegające od cen charakterystycznych dla osiedli w cieszącej się największym zainteresowaniem zachodniej części miasta.

Dla porównania przeciętne ceny mieszkań w dużych miastach północnej i zachodniej Polski pod koniec 2003 roku wahały się w granicach od 1 100,00 (Olsztyn) do 3 000,00 zł/m^2 (Wrocław).

Ceny domów wyższe są na lewobrzeżu, szczególnie na Głębokim, Pogodnie, Gumieńcach, Bezrzeczu i na Krzekowie, gdzie przeciętna cena przekracza często pułap 2 000,00 zł/m^2 powierzchni całkowitej. W zależności od lokalizacji (osiedla) ceny wahają się w granicach 1 000,00 – 4 500,00 zł/m^2 powierzchni. Ich wysokość zależy od cen działek budowlanych, kosztów robocizny i cen materiałów budowlanych.

Ceny nieruchomości gruntowych w Szczecinie są zróżnicowane, uzależnione od lokalizacji i uzbrojenia. Cena 1m^2 działki uzbrojonej przeznaczonej pod budownictwo jednorodzinne w granicach administracyjnych miasta w 2003 roku mieściła się w przedziale od 200 do 220,00 zł/m^2 (Stare Pogodno). Działki nieuzbrojone są znacznie tańsze. Ich cena kształtuje się na poziomie od 45,00 do 100,00 zł za 1m^2 powierzchni. Działki na Krzekowie zostały zbyte za 60 – 65 zł/m^2, na Bezrzeczu zaś za 110 – 180 zł/m^2. Ceny działek przeznaczonych pod budownictwo wielorodzinne uzyskiwane na rynku pierwotnym są dwu-, trzykrotnie wyższe od cen działek pod budownictwo jednorodzinne. Ceny prawa wieczystego użytkowania działek w obrocie wtórnym kształtują się na poziomie 200 – 300 zł/m^2 i zależą od lokalizacji.

Nie maleje zainteresowanie mieszkańców wykupem mieszkań stanowiących własność gminy.

W 2002 roku sprzedano 510 mieszkań o powierzchni 19 912 m^2 za kwotę 7 210 626 zł. Natomiast w roku 2003 sprzedano 477 gminnych

lokali mieszkalnych o ogólnej powierzchni 19 789 m^2 za kwotę 6 720 938 zł. Spadek liczby sprzedanych lokali w 2003 roku wynika m.in. z konieczności regulacji stanów prawnych nieruchomości, w których położone są poszczególne lokale, oczekiwania potencjalnych nabywców na zapowiadane „uwłaszczenie" najemców mieszkań, rezygnacji najemców z wykupu, mimo złożenia wcześniejszej deklaracji.

Cena sprzedaży gminnych lokali mieszkalnych wynosiła w 2002 r. – ok. 362,00 zł/m^2, w 2003 r. – ok. 339,00 zł/m^2. O jej wysokości decyduje wysokość udzielanych bonifikat, z których najemca może skorzystać. Przyznawana ulga często osiąga poziom nawet 82,5% wartości rynkowej lokalu.

Ceny 1 m^2 nieruchomości gruntowych przeznaczonych pod budownictwo jednorodzinne zbytych przez miasto Szczecin w 2003 roku w zależności od uzbrojenia i lokalizacji ukształtowały się na poziomie od 14,36 zł na osiedlu Sławociesze (działka nieuzbrojona) do 256,50 zł za uzbrojoną działkę na Pogodnie (Wita Stwosza). W sumie w 2003 roku miasto sprzedało na własność 68 nieruchomości pod budownictwo jednorodzinne (2002 r. – 34) o łącznej powierzchni 69 117 m^2 (2002 r. – 37 709 m^2) oraz oddało w wieczyste użytkowanie 10 nieruchomości pod budownictwo wielorodzinne (w 2002 r. – 7) o łącznej powierzchni 46 883 m^2 (w 2002 r. – 6 835 m^2).

10.4. FINANSOWANIE BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO

Spółdzielnie mieszkaniowe realizują swoje statutowe zadania ze środków przyszłych lokatorów, kredytów hipotecznych zaciąganych przez przyszłych mieszkańców oraz ze środków własnych wspomaganych kredytami bankowymi (w dużym stopniu na pokrycie kosztów uzbrojenia terenów). Pomoc państwa w dalszym ciągu przejawiała się w pokrywaniu wydatków na wykup odsetek od kredytów, refundacji premii gwarancyjnej (udział tych dwóch elementów w wydatkach budżetowych jednak znacznie spadł). Firmy developerskie budują mieszkania z przeznaczeniem na sprzedaż ze środków własnych i kredytów bankowych. Zakłady pracy począwszy od 2000 roku całkowicie zaprzestały budowy mieszkań. Inwestorzy indywidualni budują domy ze środków własnych przy wykorzystaniu kredytów bankowych (kredytów budowlanych i inwestycyjnych kredytów mieszkaniowych). W ostatnich latach rośnie udział kredytów (również dewizowych) w finansowaniu budownictwa mieszkaniowego. Towarzyszył temu spadek oprocentowania. W ciągu ostatniego roku oprocentowanie kredytów mieszkaniowych spadło we wszystkich bankach od 0,5 do 3,3 pkt. proc. Kredyty zaciągane są przez przyszłych lokatorów na zakup mieszkania zarówno na rynku pierwotnym jak i wtórnym oraz na remonty.

Gminne TBS-y budują mieszkania społeczne czynszowe z udziałem kredytów z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego (do 70% kosztów inwestycji) oraz środków partycypantów, w tym gminy, SCR oraz osób fizycznych. Zgodnie z założeniem ustawy powołującej KFM, mieszkania takie budowane są dla lokatorów średniozamożnych, ponieważ do płaconego przez nich czynszu wkalkulowana jest wieloletnia spłata kredytu. STBS jako pierwszy w kraju zaciągnął kredyt z KFM również na modernizację i przebudowę starej substancji mieszkaniowej, przejmując od gminy zadanie renowacji kwartałów nr 27 i 33.

Kompleksową renowacją istniejącej zabudowy zespołu urbanistycznego w kwartałach 9, 16, 17, 21 i 22 zajmuje się Szczecińskie Centrum Renowacyjne, spółka ze 100% udziałem gminy. Zadanie to SCR realizuje na dwa sposoby: część kamienic sprzedaje inwestorom, pozostałe zaś są remontowane z własnych środków i kredytów bankowych. Zadaniem SCR jest również zapewnienie niezbędnych mieszkań zamiennych dla przekwaterowywanych najemców (poprzez partycypowanie w kosztach budowy TBS-owskich mieszkań zamiennych) oraz zarządzanie i obrót nieruchomościami. Kompleksową renowację zabudowy mieszkaniowej prowadzą również dwa gminne TBS-y: STBS w śródmiejskich kwartałach nr 27, 33 i 36 oraz TBSP na terenie Starego Dąbia. Przedsięwzięcia te realizowane są z wykorzystaniem preferencyjnych kredytów KFM przeznaczonych na modernizację mieszkań czynszowych.

Tabela Nr 10.4

WYDATKI MAJĄTKOWE MIASTA NA GOSPODARKĘ MIESZKANIOWĄ (w tys. zł)

Lp	Wydatki	2001	2002	2003
1.	Uzbrojenie terenów pod budownictwo	16 468	11 008	7 500
2.	Komunalne budownictwo mieszkaniowe	1 499	3 192	670
3.	Przygotowanie terenów pod inwestycje	3 974	5 356	4 065
4.	Program Nasz Dom	500	608	466
5.	Dofinansowanie społecznych inicjatyw lokalnych	3 240	1 730	2 000
6.	Udziały w spółkach	4 798	0	5 500
OGÓŁEM		**30 478**	**21 893**	**20 201**

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata: 2001, 2002, 2003

W wydatkach majątkowych miasta najkosztowniejszą pozycją jest uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe. Środki przeznaczone

na budownictwo wielorodzinne zaangażowane są przede wszystkim w osiedla: Bukowe-Klęskowo, Golęcino, Dąbie. Uzbrojenie terenów pod zabudowę jednorodzinną realizuje się na osiedlach: Bezrzecze, Pilichowo, Gumieńce, Bukowo, Podjuchy, Kijewo, Świerczewo. Planuje się dofinansowanie większości z tych inwestycji z kredytów preferencyjnych zaciągniętych w Krajowym Funduszu Mieszkaniowym i Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Gmina z własnych środków realizowała budowę 71 nowych mieszkań komunalnych przy ul. Budziszyńskiej oraz dofinansowywała zadania STBS i TBSP, m.in. na osiedlu „Nad Rudzianką" oraz przy ul. Kusocińskiego.

Wydatki (zarówno bieżące jak i majątkowe) na sferę mieszkaniową z budżetu miasta stanowiły:
- w 2001 roku – 3,5%,
- w 2002 roku – 2,9%,
- w 2003 roku – 3,2%

wydatków budżetowych ogółem.

Na jednego mieszkańca przypadało:
- w 2001 roku – 77,44 zł,
- w 2002 roku – 62,56 zł,
- w 2003 roku – 57,02 zł.

10.5. KOSZTY UTRZYMANIA MIESZKAŃ

W komunalnych zasobach mieszkaniowych w 1995 roku rozpoczęto reformę czynszów, polegającą na podniesieniu opłaty eksploatacyjnej do wysokości zapewniającej całkowite pokrycie kosztów i zabezpieczenie środków na niezbędne modernizacje. Od 2002 roku proces ten uległ zahamowaniu wskutek pogarszającej się sytuacji finansowej najemców, objawiającej się gwałtownym wzrostem zaległości czynszowych. Aktualnie opłata za 1 m^2 lokalu o najniższym standardzie wynosi 1,31 zł a za lokal socjalny 0,65 zł. Średnia stawka czynszu to 3,33 zł, co stanowi 1,5% wartości odtworzeniowej 1m^2 powierzchni użytkowej lokalu. Maksymalna stawka czynszu od trzech lat nie uległa zmianie i wynosiła 6,02 zł/m^2 .

Remonty budynków przeprowadzają zarządcy i właściciele mieszkań. Bez względu na wielkość potrzeb realizowane są one tylko do wysokości środków własnych pochodzących z opłat za mieszkanie (funduszu remontowego). Koszty utrzymania komunalnych zasobów mieszkaniowych znacznie przekraczają tę wielkość charakterystyczną dla pozostałych inwestorów, czego przyczyną jest przede wszystkim wiek i stan techniczny mieszkań. Wydatki na konserwacje i remonty ponoszone przez zarządców wyniosły w 2002 roku 31,1 mln zł i 26,4 mln zł w roku 2003. Kwoty te obejmują również dofinansowanie remontów mieszkań w ramach Programu Małych Ulepszeń (2002 r. – 355,0 tys. zł, 2003 r. – 341,5 tys. zł). Realizacja *Programu* przyczyniła się do założenia ogrzewania gazowego w 222 mieszkaniach i wybudowania 11 łazienek.

Wysokie koszty utrzymania mieszkań, jakie zaobserwowano ostatnio nie tylko w Szczecinie ale i w całym kraju, powodujące wzrost opłat czynszowych, przyczyniły się do wzrostu zaległości z tego tytułu. W 2003 roku z opłatami za mieszkanie w Szczecinie zalegało 36 712 lokatorów, tj. o 21,2% mniej niż w roku 2001 (21 179 w spółdzielniach mieszkaniowych, 1 579 w zakładach pracy i 13 954 w gminie), w tym 14 987 dłużej niż za trzy miesiące. Zaległości te wynosiły w mieszkaniach:

		w tys. zł
– spółdzielczych	–	22 921,2,
– zakładów pracy	–	2 836,2,
– komunalnych	–	45 679,1.

W 2003 roku miasto umorzyło zaległości najemców mieszkań komunalnych na kwotę 1 496 297,00 zł (w 2002 roku – 2 125 485,00 zł). Znaczny wzrost zaległości wiąże się ze zdecydowanym ograniczeniem możliwości eksmisji z tytułu zadłużenia, wprowadzonym w połowie 2001 roku ustawą o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. W 2002 roku kwota zadłużenia stanowiła 41% należnych opłat, w 2003 roku – już 53%.

W 2000 roku toczyło się w sądzie 413 postępowań eksmisyjnych, w tym 410 w związku z zaległościami w opłatach za mieszkanie. Mieszkań komunalnych dotyczyło 167 takich spraw. Z tego też powodu sąd orzekł 213 eksmisji, w tym 139 z mieszkań komunalnych, z których dokonano 24 eksmisje.

Lokatorzy mają również problemy ze spłatą kredytu mieszkaniowego w zasobach spółdzielni mieszkaniowych. W 2003 roku z tego tytułu zaległości miało 860 lokatorów na łączną kwotę 1 128,3 tys. zł.

Mieszkańcom będącym w trudnej sytuacji materialnej miasto wypłaca dodatki mieszkaniowe. Wydatki z tego tytułu wynosiły:

2001	–	28 192 tys. zł,
2002	–	27 694 tys. zł,
2003	–	27 328 tys. zł.

Udział środków budżetu państwa w wypłatach stanowił w 2002 roku 20,1%, a w 2003 r. 30,6% ogólnej kwoty wypłat. W 2002 roku kwota dodatków mieszkaniowych stanowiła 16%, a w 2003 roku 15% należnych opłat mieszkaniowych.

W 2003 roku gmina wypłaciła ogółem 161 175 dodatków mieszkaniowych, w tym;
- 80 571 najemcom mieszkań gminnych,

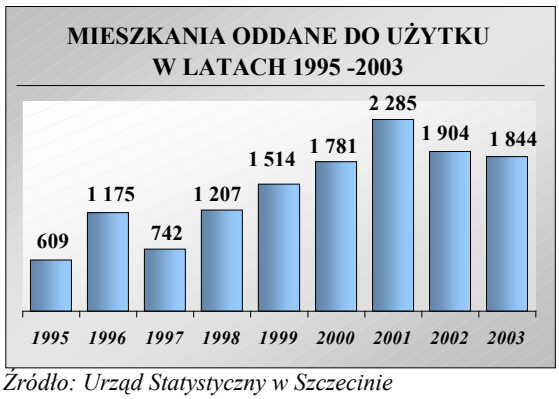
– 56 621 lokatorom spółdzielni mieszkaniowych,
– 23 983 pozostałym użytkownikom mieszkań.

Statystyczna kwota dodatku wynosiła 175,00 zł.

Zgodnie z informacją GUS, w 2003 roku oddano w Polsce do użytku 163 578 tys. mieszkań (o 65,9% więcej niż w roku poprzednim). Najwięcej budują inwestorzy indywidualni – 117 294 domów jednorodzinnych. Rośnie liczba mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 15,8% więcej niż w 2002 roku). Mieszkań spółdzielczych oddano 11 906, tj. o 22,7% mniej niż w 2002 roku i o 53,9% mniej niż w roku 2001.

W Polsce za przeciętne wynagrodzenie można kupić ok. 0,6 m^2 mieszkania. Na Zachodzie średnia pensja wystarcza na zakup 3–, 4–krotnie większej powierzchni. Skutkiem tego są trudności w zbyciu coraz droższych i większych lokali, mimo coraz bardziej odczuwanego deficytu mieszkań. Mieszkania są niedostępne przede wszystkim dla rodzin średnio i gorzej sytuowanych oraz osób młodych. Na spadek możliwości kupna nowego mieszkania oprócz braku środków wpływają też trudności z uzyskaniem kredytu hipotecznego (brak zdolności kredytowej spowodowanej niskimi dochodami). Począwszy od 1998 roku wskaźnik wzrostu cen mieszkań przekracza wskaźnik wzrostu inflacji. Z drugiej strony ok. 1/3 Polaków mieszka w domach o złym stanie technicznym, z niedostatecznym wyposażeniem w instalacje sanitarne i nadmiernie zagęszczonych, z których większość wymaga remontu.

Wykres 10.1

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

W Szczecinie w 2003 roku nastąpił 3,4% spadek liczby nowo wybudowanych mieszkań w stosunku do roku poprzedniego. Na spadek liczby oddanych mieszkań wpłynęło obniżenie rozmiarów budownictwa realizowanego przez spółdzielnie mieszkaniowe i TBS-y.

Wśród najemców na szczecińskim rynku mieszkaniowym dominują rodziny zamierzające poprawić swoje dotychczasowe warunki mieszkaniowe. Największym zainteresowaniem zarówno na rynku pierwotnym jak i wtórnym cieszą się lokale mieszkalne na Gumieńcach, Pogodnie, Głębokim, Bezrzeczu i na Krzekowie. Na tych osiedlach realizuje się też najwięcej inwestycji mieszkaniowych. Również w zakresie zapotrzebowania na działki budowlane najatrakcyjniejsze stały się wymienione osiedla, a więc tereny przylegające do skupisk zieleni i jednocześnie niezbyt odległe od centrum Szczecina.

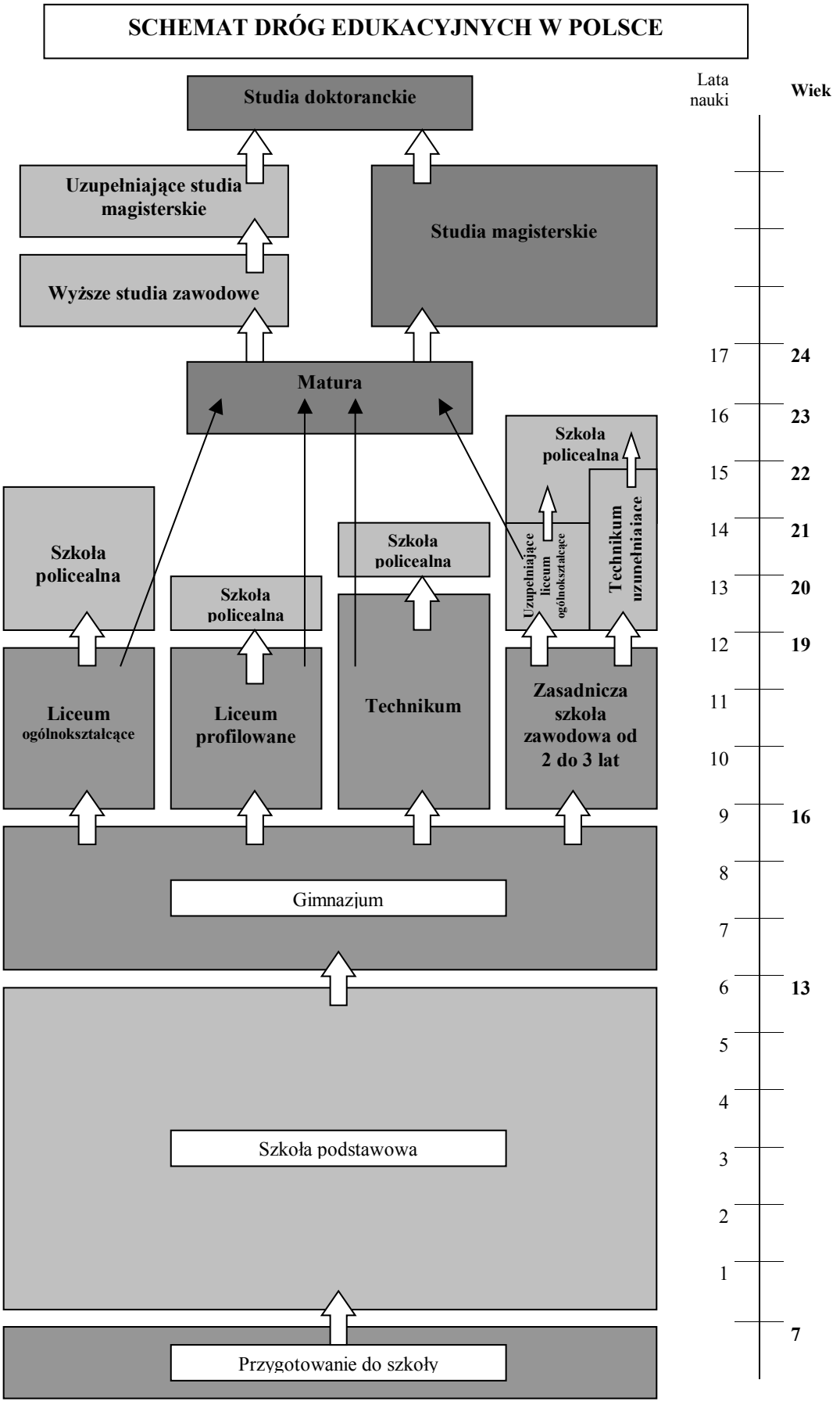
Istotny wpływ na rynek mieszkaniowy Szczecina wywiera urbanizacja terenów sąsiednich gmin, zwłaszcza Dobrej Szczecińskiej i Kołbaskowa, które zasiedlają w przeważającej większości mieszkańcy Szczecina, mimo dalszego związania z miastem poprzez pracę, naukę, zakupy, kulturę czy interesy. Fakt ten wpływa na spadek ogólnej liczby mieszkańców naszego miasta.

Źródła informacji:

1. *Analiza cen nieruchomości w latach 1999 – 2003 w Szczecinie na tle wybranych miast zachodniej i północnej Polski – Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie.*
2. *Budownictwo mieszkaniowe. I – IV kwartał 2003 – Główny Urząd Statystyczny.*
3. *Informacje Głównego Urzędu Statystycznego publikowane na stronach www.*
4. *Informacje statystyczne Urzędu Statystycznego w Szczecinie.*
5. *Mieszkania. Województwo Zachodniopomorskie. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań. Narodowy Spis Rolny – Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
6. *Podstawowe informacje ze spisów powszechnych. Gmina miejska Szczecin – Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
7. *Raport z wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 – Główny Urząd Statystyczny.*
8. *Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata: 2001, 2002, 2003.*
9. *Sytuacja bytowa gospodarstw domowych w 2003 roku (w świetle wyników ankietowego badania warunków życia ludności) – Wydział Warunków Życia Ludności Głównego Urzędu Statystycznego.*
10. *Sytuacja gospodarstw domowych w 2003 r. w świetle wyników badań budżetów gospodarstw domowych – Główny Urząd Statystyczny.*
11. *Wydział Mieszkalnictwa i Lokali Użytkowych Urzędu Miejskiego w Szczecinie.*

Nauka , oświata i wychowanie

SCHEMAT DRÓG EDUKACYJNYCH W POLSCE
Lata nauki
Wiek
Studia doktoranckie
Uzupełniające studia magisterskie
Studia magisterskie
Wyższe studia zawodowe
Matura
Szkoła policealna
Uzupełniające liceum ogólnokształcące
Technikum uzupełniające
Szkoła policealna
Szkoła policealna
Szkoła policealna
Liceum ogólnokształcące
Liceum profilowane
Technikum
Zasadnicza szkoła zawodowa od 2 do 3 lat
Gimnazjum
Szkoła podstawowa
Przygotowanie do szkoły
17 24
16 23
15 22
14 21
13 20
12 19
11
10
9 16
8
7
6 13
5
4
3
2
1
7

Rysunek 11.1

11.1. SYSTEM OŚWIATY

System oświaty obejmuje:
- przedszkola,
- szkoły (podstawowe, gimnazja, ponadgimnazjalne, artystyczne),
- placówki oświatowo-wychowawcze,
- placówki kształcenia ustawicznego, praktycznego oraz ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego,
- placówki artystyczne,
- poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze i socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- internaty i bursy szkolne,
- Ochotnicze Hufce Pracy,
- zakłady kształcenia i placówki doskonalenia nauczycieli,
- biblioteki pedagogiczne.

ZMIANY W SYSTEMIE OŚWIATY W LATACH 2002−2003

W latach 2002−2003 w systemie oświaty wprowadzono szereg zmian prawnych i organizacyjnych, stanowiących konsekwencję reformy ustroju szkolnego, przeprowadzonej w 1999 r. (Ustawa z dnia 8 stycznia 1999 r. o przepisach wprowadzających reformę ustroju szkolnego − Dz. U. z 1999 r. Nr 12, poz. 96 z późn. zm.).

I etap reformy rozpoczął się w 1999 r. Z dniem 1 września 1999 r. zostały powołane nowe typy szkół – gimnazja. W związku z tym nowa sieć szkół podstawowych i gimnazjalnych zakładała stopniową likwidację 15 szkół podstawowych, których proces likwidacyjny zakończył się z dniem 31 sierpnia 2002 r. (SP-4, SP-8, SP-22, SP-27, SP-30, SP-60, SP-66, SP-70, SP-57, SP-43, SP-50). Ponadto z dniem 31 sierpnia 2003 r. zakończyła się likwidacja Gimnazjum nr 36.

W 2002 r. rozpoczął się II etap reformy dotyczący sieci szkół ponadgimnazjalnych. Z dniem 1 września 2002 r. zostały utworzone następujące typy szkół ponagimnazjalnych:
- zasadnicze szkoły zawodowe o okresie nauczania nie krótszym niż 2 lata i nie dłuższym niż 3 lata, których ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu, a także dalsze kształcenie w dwuletnich uzupełniających liceach ogólnokształcących oraz w trzyletnich technikach uzupełniaj cych;
- trzyletnie licea ogólnokształcące, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego;
- trzyletnie licea profilowane, kształcące w profilach kształcenia ogólnozawodowego, których ukończenie umożliwia uzyskanie dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego;
- czteroletnie technika, których ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu, a także umożliwiające uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego.
- Ponadto z dniem 1 września 2002 r. dotychczasowe ponadpodstawowe szkoły zasadnicze oraz szkoły średnie − z wyjątkiem techników oraz liceów na podbudowie programowej szkoły zasadniczej, szkół policealnych i szkół pomaturalnych oraz szkół dla dorosłych − zostały przekształcone w typy szkół ponadgimnazjalnych, o których mowa powyżej.

Wspomniany akt prawny zakładał tworzenie szkół ponadgimnazjalnych − w tym z oddziałami integracyjnymi szkół specjalnych, sportowych oraz mistrzostwa sportowego.

W związku z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 sierpnia 2003 r. zaszła konieczność dostosowania numeracji szkół specjalnych do numeracji szkół masowych poprzez zmianę nazw i numerów porządkowych oraz nadanie numerów porządkowych szkołom specjalnym i placówce oświatowej. Dotychczas obowiązująca numeracja szkół specjalnych w Szczecinie była odrębna dla tych szkół i w konsekwencji grupowała te szkoły pod względem typu oraz rodzaju niepełnosprawności uczniów.

W wyniku dostosowania sieci szczecińskich szkół do reformy szkolnictwa, miasto podjęło w 2002 r. nast pujące działania:
- zlikwidowano 6 szkół,
- stopniowej likwidacji, prowadzonej w okresie 1.09.2002 – 31.08.2004, poddano 8 szkół,
- utworzono 8 nowych szkół,
- przekształcono 18 szkół,
- zmieniono nazwę 3 szkołom.

W 2003 r. działania restrukturyzacyjne miasta obejmowały:
- zlikwidowanie 3 szkół,
- stopniową likwidację 1 szkoły w okresie 1.09.2003 – 31.08.2005,
- utworzenie 7 nowych szkół,
- zmianę nazw 13 szkół.

11.2. PRZEDSZKOLA

Na przestrzeni dwóch ostatnich lat w sieci przedszkoli zlokalizowanych na terenie Szczecina nastąpiły zmiany. Zlikwidowanych zostało 6 przedszkoli, a na ich bazie utworzono filie.

W Szczecinie w latach 2002 – 2003 działało 77 przedszkoli:
- 61 publicznych i 6 filii − prowadzonych przez miasto, w tym 1 przedszkole specjalne i 3 przedszkola z oddziałami integracyjnymi (PP1, PP2, PP9),
- 10 niepublicznych − dotowanych przez miasto,
- 1 resortowe (jego działalność wygasła z dniem 31 sierpnia 2002 r.).

Tabela Nr 11.1

LICZBA DZIECI UCZĘSZCZAJĄCYCH DO PRZEDSZKOLI		
Rok szkolny	**Przedszkola publiczne**	**Przedszkola niepubliczne**
2000/2001	7 059	838
2001/2002	6 563	800
2002/2003	6 504	831
2003/2004	6 897	709

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z Wydziału Oświaty i Kultury Fizycznej UM

W przedszkolach podległych miastu zatrudnionych jest 1 368 pracowników, w tym 575 pracowników pedagogicznych.

W przedszkolach realizowanych było 26 programów edukacyjnych, takich jak, np. dziecięca matematyka, program proekologiczny, program prozdrowotny, program edukacji komunikacyjnej czy Program Edukacji Morskiej. Dzieci uczęszczające do przedszkoli mają także możliwość uczestniczenia w płatnych zajęciach nadobowiązkowych, takich jak np. nauka języka obcego, informatyka, zespół logopedyczny, muzyka, taniec, plastyka, zajęcia teatralne, karate, basen. W 2003 r. uczęszczało na nie 3 000 dzieci.

Sieć przedszkoli w ujęciu globalnym jest wystarczająca, natomiast w ujęciu terytorialnym stwierdzić należy, że popyt na miejsca w przedszkolach rozkłada się nierównomiernie − w niektórych przedszkolach są wolne miejsca, podczas gdy w innych liczba chętnych przekracza liczbę posiadanych miejsc.

11.3. SZKOŁY PODSTAWOWE

W Szczecinie funkcjonuje 61 szkół podstawowych:
- 52 publiczne, prowadzone przez miasto, w tym 1 szkoła podstawowa dla dorosłych,
- 9 niepublicznych.

W Szczecinie nie ma integracyjnej szkoły podstawowej, jednak 6 publicznych szkół podstawowych posiada łącznie 24 oddziały integracyjne, umożliwiające naukę 243 niepełnosprawnym dzieciom. Nauczanie w tych klasach odbywa się według programu szkół specjalnych.

Tabela Nr 11.2

LICZBA DZIECI W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH		
Rok szkolny	**Szkoły publiczne**	**Szkoły niepubliczne**
2000/2001	27 824	1 356
2001/2002	27 065	959
2002/2003	24 111	919
2003/2004	23 236	916

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z Wydziału Oświaty i Kultury Fizycznej UM.

W szkołach podstawowych prowadzonych przez miasto zatrudnionych było 2 138 nauczycieli. W ciągu ostatnich 2 lat zwiększyła się liczba nauczycieli z wykształceniem wyższym – z 85% w 2001 r. do 96% w 2003 r.

Przeciętna liczba uczniów w klasie wynosi 23 osoby.

Ze względu na stale rosnący odsetek dzieci z wadami postawy, we wszystkich szkołach podstawowych zorganizowano zajęcia z gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej dla dzieci klas I − III. Każda szkoła posiada salę gimnastyczną. W szkołach istnieją także klasy sportowe.

Szczególną uwagę zwraca się na rozwój fizyczny dzieci i młodzieży.

Statutowe działania szkół z zakresu opieki nad dziećmi spełniają świetlice szkolne, działające przy szkołach podstawowych prowadzonych przez miasto. W 5 szkołach podstawowych działają świetlice o wydłużonym czasie pracy, gdzie w godzinach popołudniowych, obok typowo opiekuńczych zajęć, nauczyciele prowadzą różnorodne zajęcia w zależności od zainteresowań grupy.

Sieć szkół podstawowych w ujęciu globalnym jest wystarczająca. Natomiast w ujęciu terytorialnym − w związku z nadchodzącym niżem demograficznym i przemieszczaniem się ludności na obrzeża miasta - trzeba będzie przeprowadzić restrukturyzację sieci szkół podstawowych, gimnazjów, a następnie szkół ponadgimnazjalnych.

11.4. GIMNAZJA

Gimnazja funkcjonują od 1 września 2000 r. W Szczecinie obecnie znajdują się 53 szkoły gimnazjalne:
- 42 publiczne, w tym 1 dla dorosłych,
- 11 niepublicznych.

Od września 1999 roku działa także Katolickie Gimnazjum. Szkoła jest placówką publiczną pro-

wadzoną przez Centrum Edukacyjne Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej.

W okresie ostatnich 2 lat liczba uczniów w gimnazjach publicznych zmniejszyła się nieznacznie − o 5 %, podczas gdy liczba uczniów w gimnazjach niepublicznych zwiększyła się o 9 %.

Tabela Nr 11.3

LICZBA UCZNIÓW W GIMNAZJACH		
Rok szkolny	**Gimnazja publiczne**	**Gimnazja niepubliczne**
2000/2001	9 688	467
2001/2002	14 113	759
2002/2003	13 458	590
2003/2004	13 115	832

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z Wydziału Oświaty i Kultury Fizycznej UM

W gimnazjach publicznych zmniejszyła się także liczba nauczycieli − z 1030 w roku szkolnym 2001/2002 do 981 w roku szkolnym 2002/2003. 98% nauczycieli posiada wyższe wykształcenie.

W okresie 2002 − 2003, w związku ze zmniejszeniem liczby uczniów, 2 gimnazja zostały zlikwidowane. 8 gimnazjów funkcjonuje samodzielnie, 11 gimnazjów usytuowanych jest w zespołach szkół, a 24 funkcjonują wspólnie w jednym budynku ze szkołami podstawowymi.

W Szczecinie nie ma gimnazjum integracyjnego, jednak 3 szkoły posiadają łącznie 6 oddziałów integracyjnych, umożliwiających naukę 132 niepełnosprawnym dzieciom. Nauczanie w tych klasach odbywa się według programu szkół specjalnych.

Przeciętna liczba uczniów w klasie wynosi 25 osób.

W gimnazjach działają prężnie Kluby Gimnazjalistów, oferując młodzieży zajęcia pozalekcyjne, pomoc w nauce, opiekę pedagoga lub psychologa. Jedno gimnazjum oferuje naukę w klasach dwujęzycznych. W 3 gimnazjach znajdują się oddziały integracyjne.

W szkołach podstawowych i gimnazjalnych, w ramach programów nauczania, realizowano około 440 programów innowacyjnych. Poza programami nauczania, realizowany jest także program wychowawczy, profilaktyki oraz rozwoju szkoły. Ponadto realizowanych jest 35 innych programów tematycznych, w tym m.in. Stop uzależnieniom, ART – trening zastępowania agresji, Bezpieczna szkoła, Szkoła z klasą, program ekologiczny, międzynarodowy.

W każdej szkole podstawowej i gimnazjum w ramach kół przedmiotowych oraz kół zainteresowań prowadzone są ponadto zajęcia pozalekcyjne, które opłacane są przez rodziców. W 2003 r. uczęszczało na nie w szkołach podstawowych 10 200 dzieci, w gimnazjach zaś 8 600 dzieci.

Tabela Nr 11.4

LICZBA ZAJĘĆ POZALEKCYJNYCH		
Rodzaj zajęć	**Szkoła podstawowa**	**Gimnazjum**
SKS	334	204
Basen	1 002	179
SKKT	184	147
Edukacja Morska	22	16
Chór	101	66
Inne	72	72

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z Wydziału Oświaty i Kultury Fizycznej UM

W 2003 r. po raz drugi odbyły się zewnętrzne egzaminy, organizowane przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną, kończące naukę w gimnazjach i szkołach podstawowych. Wyniki gimnazjalistów szczecińskich były bardzo słabe − średnio uzyskali oni 32,8 pkt. Wyniki te były jednak lepsze od osiągniętych w 2002 r. − 28,5 pkt. W części humanistycznej gimnazjaliści uzyskali 34,2 pkt. na 50 możliwych (Poznań − 34,4 pkt.), w części matematyczno-przyrodniczej 26,2 pkt. na 50 możliwych (Poznań − 27,7 pkt.).

Także wyniki szóstoklasistów, kończących szkoły podstawowe, nie były dobre − zdobywali oni średnio 29,7 pkt. na 40 możliwych (Poznań – 30 pkt.).

Komentarz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej wyników szczecińskich uczniów stwierdzał, że absolwenci zachodniopomorskich gimnazjów i podstawówek mają kłopoty z czytaniem ze zrozumieniem, nie umieją napisać zwięzłej informacji ani tworzyć zdań, do których trzeba wykorzystać wiedzę z więcej niż jednego przedmiotu.

Celem poprawienia przyszłych wyników egzaminacyjnych Zachodniopomorskie Kuratorium Oświaty ogłosiło w 2003 r. konkurs na Szkołę Jakości.

11.5. SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

11.5.1. LICEA OGÓLNOKSZTAŁC CE

W Szczecinie w roku szkolnym 2002/2003 funkcjonowało 58 liceów ogólnokształcących:

- 24 publiczne licea ogólnokształcące, w tym 1 Liceum Mistrzostwa Sportowego z zakresu pływania oraz 1 liceum integracyjne z 16 oddziałami;
- 27 liceów niepublicznych, w tym 12 dla młodzieży i 15 dla dorosłych;
- 6 liceów dla dorosłych, które kształcą słuchaczy w formie zaocznej i stacjonarnej, w tym 3

w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym oraz 3 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 6;
- 1 Katolickie Liceum Ogólnokształcące − placówka publiczna prowadzona przez Centrum Edukacyjne Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej; działa od 1 września 2002 r.

W okresie ostatnich 2 lat liczba uczniów w publicznych liceach ogólnokształcących nieznacznie się zmniejszyła − o 5%, choć zanotowano wzrost liczby uczęszczających do liceów dorosłych – o 19%.

Tabela Nr 11.5

LICZBA UCZNIÓW W LICEACH OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH				
Rok szkolny	**Licea publiczne**		**Licea niepubliczne**	
	ogółem	**w tym dorosłych**	**ogółem**	**w tym słuchaczy**
2000/2001	13.116	424	1.486	1.343
2001/2002	9.775	664	791	1.230
2002/2003	10.161	428	2.670	2.087
2003/2004	9.657	523	2.417	1.866

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z Wydziału Oświaty i Kultury Fizycznej UM

W roku szkolnym 2003/2004 nauczyciele w publicznych liceach ogólnokształcących zatrudnieni byli na 739,88 etatach. 98,6 % nauczycieli posiadało wyższe wykształcenie.

Licea realizują różnorodne programy autorskie, innowacje oraz eksperymenty pedagogiczne, np. w ramach klas dwujęzycznych, klas integracyjnych czy sportowych. Poszerzają one możliwość rozwoju zainteresowań młodzieży, oferując szeroki wachlarz zajęć. Dwa szczecińskie licea należą do elitarnego Towarzystwa Szkół Twórczych i Towarzystwa Szkół Aktywnych.

11.5.2. SZKOLNICTWO ZAWODOWE

W roku szkolnym 2002/2003 funkcjonowało w Szczecinie 16 Zespołów Szkół Zawodowych, kształcących w różnych zawodach i specjalnościach w następujących typach szkół:

1. młodzieżowych:
- 7 szkół policealnych − 579 uczniów,
- 19 techników – 3 915 uczniów,
- 19 liceów zawodowych, technicznych i profilowanych − 2 211 uczniów,
- 13 zasadniczych szkół zawodowych − 1 319 uczniów,
- 1 szkoła rzemiosł − 251 uczniów,

2. dla dorosłych:
- 3 szkoły policealne − 101 słuchaczy,
- 2 technika − 199 słuchaczy,
- 1 liceum zawodowe − 159 słuchaczy,
- 1 zasadnicza szkoła zawodowa − 220 słuchaczy.

W szkołach tych uczyło się łącznie 8954 uczniów, w tym 679 w szkołach dla dorosłych.

Szkolnictwo zawodowe niepubliczne prowadzone jest przez różne towarzystwa, fundacje, osoby prywatne oraz spółki.

W roku szkolnym 2002/2003 działało:
- 1 zasadnicza szkoła zawodowa − dla młodzieży (79 uczniów) i dla dorosłych (14 słuchaczy),
- 16 techników − w tym 4 dla młodzieży (310 uczniów) i 12 dla dorosłych (1 514 słuchaczy),
- 1 liceum ekonomiczne − młodzieżowe (15 uczniów) i dla dorosłych (267 słuchaczy),
- 46 szkół policealnych, w tym 1 dla młodzieży (56 uczniów) i 45 dla dorosłych (1 930 słuchaczy).

Spośród wszystkich zawodowych szkół niepublicznych uprawnienia szkół publicznych posiada 45 szkół.

W szkołach ponadgimnazjalnych przeciętna klasa liczy od 22 osób − w szkołach zawodowych do 28 osób − w technikach i liceach ogólnokształcących.

Do szkół ponadgimnazjalnych uczęszcza 110 niepełnosprawnych dzieci.

W każdej szkole ponadgimnazjalnej w ramach kół przedmiotowych oraz kół zainteresowań prowadzone są ponadto zajęcia pozalekcyjne, które opłacane są przez rodziców. W 2003 r. uczęszczało na nie 9 800 dzieci.

Tabela Nr 11.6

LICZBA ZAJĘĆ POZALEKCYJNYCH W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH		
Rodzaj zajęć	**Liceum ogólnokształcące**	**Zespół szkół zawodowych**
SKS	98	119,5
SKKT	42	52
Edukacja Morska	30	15
Koła zainteresowań	44,5	53
Zajęcia Artystyczne	57	249

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z Wydziału Oświaty i Kultury Fizycznej UM

11.6. SZKOLNICTWO WY SZE

Szkoły wyższe stanowią część systemu nauki polskiej i systemu edukacji narodowej. Ich podstawowym zadaniem jest:

- kształcenie oraz przygotowanie do wykonywania określonych zawodów oraz samodzielnej pracy naukowej, dydaktycznej lub działalności artystycznej,
- prowadzenie badań naukowych lub twórczej pracy artystycznej,
- rozwijanie i upowszechnianie kultury narodowej oraz postępu technicznego, a także współdziałanie w szerzeniu wiedzy w społeczeństwie.

Wśród szkół wyższych odrębną kategorię stanowią wyższe szkoły zawodowe, których podstawowym zadaniem jest kształcenie w zakresie kierunków lub specjalności zawodowych oraz przygotowanie do wykonywania zawodu. Absolwenci wyższych szkół zawodowych uzyskują tytuł zawodowego licencjata lub inżyniera.

W Szczecinie funkcjonuje 19 uczelni wyższych, w tym siedziba 16 szkół znajduje się w Szczecinie, zaś 3 pozostałe uczelnie są filiami oraz punktami konsultacyjnymi szkół wyższych. 5 szkół ma status uczelni publicznej, 11 szkół to uczelnie niepubliczne, z których 2 Zachodniopomorska Szkoła Biznesu i Wyższa Szkoła Sztuki Użytkowej posiadają uprawnienia do nadawania tytułu magistra.

W roku akademickim 2003/2004 wykształcenie wyższe zdobywało na nich ogółem 75 196 studentów, z tego w systemie dziennym − 34 714 osób. W okresie ostatnich dwóch lat liczba studentów zwiększyła się o 3%, utrzymując obserwowaną od kilku lat tendencję wzrostową.

W roku akademickim 2002/2003 uczelnie wyższe, funkcjonujące w Szczecinie, ukończyło ogółem 16 714 absolwentów. Liczba absolwentów w tym roku wzrosła o 10% w stosunku do roku poprzedniego. Najwięcej osób otrzymało dyplom Uniwersytetu Szczecińskiego − 8 066. Akademię Rolniczą ukończyło 2 161 absolwentów, Politechnikę Szczecińską − 2 004, Zachodniopomorską Szkołę Biznesu − 1 251, a Wyższą Szkołę Pedagogiczną Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie Filia w Szczecinie − 867 osób.

Główną przyczyną wzrostu liczby studentów jest zmiana stosunku społeczeństwa do wykształcenia oraz przeświadczenie, że wyższy poziom wykształcenia zwiększa możliwość zatrudnienia oraz uzyskania satysfakcjonującej pracy i wynagrodzenia. Przyczyną jest również osiągnięcie wieku studenckiego przez przedstawicieli wyżu demograficznego lat 70.-80.

Dostosowując się do oczekiwań społecznych, szkolnictwo wyższe rozszerza swoją ofertę edukacyjną. Powstają nowe szkoły niepaństwowe, a w szkołach państwowych prowadzone są płatne studia wieczorowe, zaoczne i eksternistyczne.

Jednak struktura studiujących zmienia się na niekorzyść. Liczba studentów zaocznych i wieczorowych dawno już przekroczyła liczbę słuchaczy studiów dziennych. Kontrola zaś przeprowadzana przez Państwową Komisję Akredytacyjną wykazuje, że studenci zaoczni są znacznie gorzej kształceni.

W okresie ostatnich dwóch lat rozpoczęły działalność 2 nowe uczelnie: Wyższa Szkoła Języków Obcych oraz Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna.

W październiku 2003 r. na Uniwersytecie Szczecińskim utworzono nowy wydział − Wydział Teologii. Studia na nim rozpoczęło 130 osób.

W Szczecinie funkcjonuje także Arcybiskupie Wyższe Seminarium Duchowne pw. św. Rodziny z Nazaretu.

W 2003 r. w Szczecinie studiowało 253. cudzoziemców, w tym najwięcej − 138. osób − w Pomorskiej Akademii Medycznej, na Uniwersytecie Szczecińskim − 30, w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu − 27, na Politechnice Szczecińskiej − 19, Akademii Rolniczej − 17 oraz Akademii Morskiej − 16.

W 2003 r. na wszystkich uczelniach szczecińskich zatrudnionych było 3 150 nauczycieli akademickich, w tym: 622 profesorów, 2 docentów, 1 151 adiunktów oraz 749 asystentów. Ogólna liczba nauczycieli akademickich w 2003 r. zmalała w stosunku do roku poprzedniego. W 2002 r. zatrudnionych było 3 164 nauczycieli akademickich, w tym 631 profesorów, 4 docentów, 1 128 adiunktów oraz 828 asystentów.

W październiku 2003 r. Uniwersytet Szczeciński nadał 14. tytuł doktora honoris causa. Otrzymał go Christopher Patten − unijny komisarz ds. polityki zagranicznej i ostatni gubernator brytyjskiego Hongkongu.

W 2003 r. Państwowa Komisja Akredytacyjna przeprowadziła kontrolę poziomu kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów wybranych uczelni: Uniwersytecie Szczecińskim, Politechnice Szczecińskiej, Akademii Rolniczej, Akademii Morskiej i Wyższej Szkole Sztuki Użytkowej. Szczecińskie uczelnie otrzymały czwórkę z minusem. Najczęstsze zastrzeżenia dotyczyły:

- zbyt małej ilości zajęć w stosunku do obowiązujących standardów,
- kształcenia studentów poza siedzibą uczelni bez zgody MENiS,
- słabej jakości prac dyplomowych.

Tabela Nr 11.7

LICZBA STUDENTÓW SZCZECIŃSKICH UCZELNI

Lp	NAZWA UCZELNI	LICZBA STUDENTÓW					
		2001/2002		2002/2003		2003/2004	
		ogółem	w tym na studiach dziennych	ogółem	w tym na studiach dziennych	ogółem	w tym na studiach dziennych
1.	Uniwersytet Szczeciński	31 992	12 087	34 292	13 195	34 120	13 812
2.	Politechnika Szczecińska	12 329	8 595	12 296	8 976	11 798	8 933
3.	Akademia Rolnicza	9 663	4 765	10 223	5 307	10 942	5 944
4.	Pomorska Akademia Medyczna	1 848	1 502	1 759	1 418	1 982	1 631
5.	Akademia Morska*	3 414	2 035	3 546	2 142	3 830	2 310
6.	Zachodniopomorska Szkoła Biznesu	4 869	670	4 293	506	3 609	467
7.	Wyższa Szkoła Administracji Publicznej	1 332	378	1 170	329	1 157	290
8.	Wyższa Szkoła Sztuki Użytkowej	187	187	194	194	180	180
9.	Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP	2 342	67	2 249	64	2 162	84
10.	Wyższa Szkoła Zawodowa PTE „OECONOMICUS”	429	128	406	138	316	115
11.	Wyższa Szkoła Integracji Europejskiej	349	186	404	226	330	204
12.	Wyższa Szkoła Zarządzania	244	54	343	142	283	81
13.	Wyższa Szkoła Zawodowa „Collegium Balticum”	215	86	500	241	523	237
14.	Wyższa Szkoła Ekonomiczno – Turystyczna	146	74	303	160	409	230
15.	Wyższa Szkoła Języków Obcych	–	–	161	43	224	58
16.	Wyższa Szkoła Techniczno – Ekonomiczna	–	–	151	29	245	59
OGÓŁEM		**69 357**	**30 814**	**72 290**	**33 110**	**72 110**	**34 635**

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

***** Nazwa „Akademia Morska” została nadana Wyższej Szkole Morskiej w 2004 r.

Tabela nr 11.8

LICZBA STUDENTÓW W FILIACH I W PUKNTACH KONSULTACYJNYCH

Lp	NAZWA UCZELNI	LICZBA STUDENTÓW				
		2001/2002	2002/2003		2003/2004	
		ogółem	ogółem	w tym na studiach dziennych	ogółem	w tym na studiach dziennych
1.	Akademia Muzyczna w Poznaniu Filia w Szczecinie	101	135	78	164	79
2.	Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie Filia w Szczecinie	2 963	2 813	–	2 612	–
3.	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie Punkt Konsultacyjny w Szczecinie	572	563	–	310	–
OGÓŁEM		**3 636**	**3 511**	**78**	**3 086**	**79**

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Szczecińskie uczelnie dysponują 18 domami studenckimi, w których znajduje się łącznie 7 175 miejsc, w tym 2 011 pozostaje w dyspozycji Politechniki Szczecińskiej, 1 956 − Uniwersytetu Szczecińskiego, 1 249 − Akademii Rolniczej, 994 − Pomorskiej Akademii Medycznej oraz 965 − Akademii Morskiej. Studenci korzystają również z internatów szkół średnich, np. Zespołu Szkół Kolejowych oraz kwater prywatnych.

Politechnika Szczecińska, Akademia Rolnicza i Akademia Morska prowadzą stołówki, z których w 2003 roku korzystało 1 217 osób.

11.7. JEDNOSTKI BADAWCZO −ROZWOJOWE

Jednostki badawczo-rozwojowe powoływane są w celu prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych, których wyniki powinny znaleźć zastosowanie w określonych dziedzinach gospodarki narodowej i życia społecznego.

Do jednostek badawczo-rozwojowych należą: instytuty naukowo-badawcze oraz ośrodki badawczo-rozwojowe.

W Szczecinie w 2003 r. funkcjonowało 8 jednostek badawczo-rozwojowych:

1. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Gdyni, Biuro Meteorologiczne.
   Instytut prowadzi badania w zakresie zjawisk meteorologicznych;
2. Instytut Morski w Gdańsku Oddział Szczecin.
   Instytut prowadzi badania nad hydrologią, hydrauliką i hydrotechniką ujścia Odry w celu oceny wpływu badanych parametrów na jakość wód odprowadzanych do Bałtyku oraz możliwością wykorzystania i zagospodarowania wód i terenów przyległych;
3. Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Pracownia Archeologiczna.
   Pracownia prowadzi prace badawcze w zakresie przemian kulturowych, zachodzących na Pomorzu w pradziejach i średniowieczu;
4. Państwowy Instytut Geologiczny, Oddział Pomorski w Szczecinie.
   Instytut prowadzi badania nad metodami ESR datowania osadów czwartorzędowych, wykonuje mapy geodynamiczne;
5. Instytut Melioracji i Użytków Zielonych.
   Instytut prowadzi badania w zakresie ochrony środowiska oraz rozwoju obszarów wiejskich;
6. Instytut Budownictwa Wodnego PAN, Pracownia Oceanotechniki.
   Pracownia prowadzi badania w zakresie hydrosprężystości konstrukcji morskich oraz mechaniki lodu;
7. Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków.
   Ośrodek prowadzi badania w zakresie ochrony zabytkowego krajobrazu kulturowego województwa zachodniopomorskiego;
8. Ośrodek Badawczy Ekonomiki Transportu PP.
   Ośrodek prowadzi badania w zakresie transportu.

Od 2002 r. nie istnieje Morski Instytut Rybacki w Gdyni − Oddział w Szczecinie, który został przekształcony w Zakład Sortowania i Oznaczania Planktonu.

11.8. PLACÓWKI OPIEKUŃCZO I OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZE

11.8.1. SZKOŁY I OŚRODKI SPECJALNE

Na terenie miasta Szczecina funkcjonuje 17 jednostek przystosowanych do kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży. Są to:
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 17 przy Państwowym Szpitalu Klinicznym nr 1,
- Szkoła Podstawowa nr 26 przy Samodzielnym Publicznym Specjalistycznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Zdroje" Szczecin,
- Gimnazjum przy Państwowym Szpitalu Klinicznym nr 1,
- 1 Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna,
- 1 Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy,
- 1 Bursa Integracyjna,
- 4 Zespoły Szkół Specjalnych,
- 7 Ośrodków Szkolno-Wychowawczych, w tym 5 specjalnych,
- 1 Pogotowie Opiekuńcze.

Liczba dzieci objętych opieką w ośrodkach specjalnych i pobierających naukę w szkołach specjalnych przedstawiała się następująco:

Tabela Nr 11.9

DZIECI W OŚRODKACH I SZKOŁACH SPECJALNYCH			
Typ placówki	**Liczba placówek**	**Liczba dzieci**	
		2002	**2003**
Szkoły podstawowe	11	449	419
Gimnazja	11	440	474
Szkoły ponadgimnazjalne	7	559	569
Ośrodki specjalne	11	552	548

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z Wydziału Oświaty i Kultury Fizycznej UM

W roku 2002/2003 w placówkach opiekuńczo i oświatowo-wychowawczych zatrudnionych było 426 nauczycieli i wychowawców.

11.8.2. PORADNIE PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNE

Pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży, ich rodzicom, nauczycielom i wychowawcom udzielają poradnie psychologiczno-pedagogicznych. W roku szkolnym 2002/2003 w Szczecinie funkcjonowało 5 publicznych poradni, sprawujących opiekę nad 11 757 podopiecznymi oraz 4 poradnie niepubliczne.

11.8.3. PLACÓWKI OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZE

Spośród placówek oświatowo-wychowawczych miastu w 2003 r. podlegały:
- Pałac Młodzieży − Pomorskie Centrum Edukacji − w zajęciach uczestniczyło 1 755 dzieci i młodzieży,
- 2 Ogniska Pracy Pozaszkolnej: chór „Słowiki" − 295 uczestników, oraz Państwowe Ognisko Baletowe − 250 uczestników,
- 2 szkoły muzyczne – Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia przy Zespole Szkół Podstawowych nr 2 (307 uczniów), oraz Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia (366 uczniów),
- Międzyszkolny Ośrodek Sportowy − 583 uczestników.

Na terenie Szczecina działało również 18 niepublicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym:
- Ognisko św. Brata Alberta,
- 5 środowiskowych ognisk wychowawczych,
- ośrodek adopcyjno-opiekuńczy stowarzyszenia rodzin katolickich,
- Bursa Towarzystwa Salezjańskiego,
- 9 świetlic środowiskowych, w tym 3 socjoterapeutyczne i 3 harcerskie,
- Oratorium św. Jana Bosko.

W ramach zajęć pozaszkolnych dzieci mogą rozwijać swoje umiejętności artystyczne także w wielu ogniskach i szkołach artystycznych: muzycznych, plastycznych, baletowych. Na terenie Szczecina działają również prywatne szkoły tańca.

11.9. INNE FORMY KSZTAŁCENIA

Dokonujący się postęp techniczny oraz trudna sytuacja na rynku pracy, powodują konieczność stałego pogłębiania swojej wiedzy, zdobywania nowych umiejętności oraz podnoszenia swoich kwalifikacji.

Świadczone w Szczecinie usługi szkoleniowe rozwinęły się w trzech zasadniczych kierunkach:
- nowoczesnego zarządzania, marketingu i reklamy,
- języków obcych (głównie angielskiego, niemieckiego i francuskiego),
- informatyki.

W 2003 r. do ewidencji prowadzonej przez miasto Szczecin wpisanych było 105 placówek niepublicznych, prowadzących kształcenie i doskonalenie w formach pozaszkolnych. Placówki te prowadziły zajęcia między innymi z zakresu ekonomii, informatyki, języków obcych, przyuczających do zawodu, bhp oraz w zakresie zainteresowań własnych.

W 2003 r. zorganizowano 19 pozaszkolnych kursów i szkoleń, w których wzięły udział 5 064 osoby.

11.10. POZOSTAŁE JEDNOSTKI

W Szczecinie działa wiele ośrodków, stowarzyszeń, towarzystw i fundacji wspierających działania wychowawcze szkół oraz związanych ze środowiskiem studenckim Szczecina, obejmujących swym zasięgiem teren całego miasta, osiedla lub tylko jednej szkoły. W zakresie wychowania, działania te polegają między innymi na:
- organizowaniu zajęć pozaszkolnych dzieciom i młodzieży,
- pomocy w nauce poprzez ćwiczenia pamięci, koncentracji i uwagi,
- organizacja konkursów, sesji między-szkolnych, kursów i biwaków.

Na terenie Szczecina działa ponad 40 tego typu podmiotów.

11.11. ROLA MIASTA W UTRZYMANIU PLACÓWEK NAUKI, OŚWIATY I WYCHOWANIA

Zadania miasta Szczecina w zakresie utrzymania placówek nauki, oświaty i wychowania wynikają z obowi zujących ustaw lub porozumień.

Miasto jest organem prowadzącym szkoły, placówki oświatowo-wychowawcze, placówki kształcenia ustawicznego i praktycznego, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, specjalne ośrodki szkolno−wychowawcze oraz placówki zapewniające opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania. W związku z tym do jego zadań należy m.in.:
- zapewnienie warunków do realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych,
- zapewnienie obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej szkoły lub placówki,
- wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, wychowania i innych zadań statutowych.

Do pozostałych zadań miasta należy m.in.:
- koordynowanie funkcjonowania oraz nadzór nad działalnością szkół i placówek (opracowywanie projektu budżetu, określanie na każdy rok szkolny organizacji szkół i placówek, kontrola warunków nauki w szkole oraz podczas zajęć poza szkołą),

- koordynowanie zadań związanych z bieżącym utrzymaniem technicznym szkół i placówek oświatowo-wychowawczych,
- prowadzenie spraw związanych z ewidencją szkół i placówek niepublicznych oraz podmiotów publicznych prowadzonych przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną,
- prowadzenie spraw związanych z nadaniem i cofaniem uprawnień szkoły publicznej szkołom niepublicznym,
- prowadzenie spraw związanych z udzielaniem dotacji niepublicznym szkołom i placówkom oraz szkołom publicznym prowadzonym przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną,
- podejmowanie działań kreujących i promujących sport i turystykę, współudział w organizowaniu cyklicznych, okresowych oraz okolicznościowych imprez sportowo-turystycznych,
- nadzór nad technicznym utrzymaniem placówek sportu.

Na realizację zadań z zakresu oświaty i wychowania ustawa gwarantuje miastu środki finansowe z budżetu państwa. Jednak wydatki na oświatę i wychowanie z roku na rok pochłaniają coraz większe kwoty z budżetu miasta.

Tabela Nr 11.10

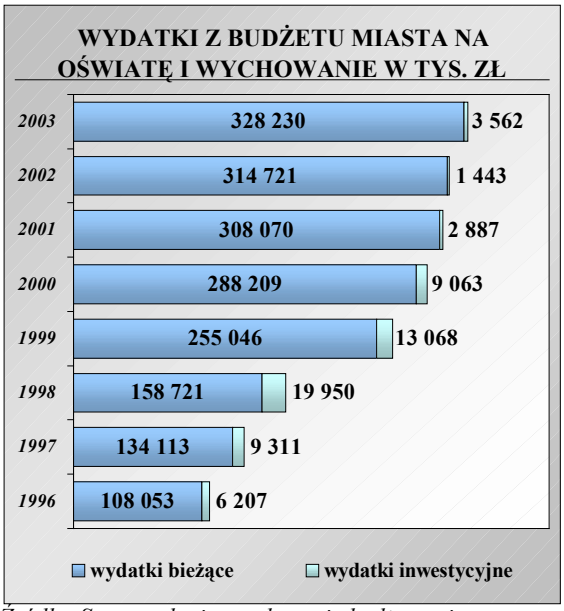
STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE W LATACH 1998−2003 WEDŁUG KIERUNKÓW WYDATKOWANIA W TYS. ZŁ

Kierunek wydatkowania	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Szkoły podstawowe	88 050 660	97 290 255	100 708 563	96 495 132	93 060 304	96 700 654
Specjalne szkoły podstawowe	3 673 886	9 814 474	11 157 907	7 664 979	7 172 453	7 987 947
Oddziały klas "0" w szkołach podstawowych	1 986 829	2 055 069	2 410 929	2 652 654	2 616 913	2 855 038
Gimnazja		4 732 326	19 452 072	33 343 557	45 823 114	50 673 649
Gimnazja specjalne				3 647 330	4 878 849	5 347 144
Licea ogólnokształcące	19 496 443	29 280 258	36 019 709	39 428 417	38 106 431	41 313 235
Licea profilowane						3 096 655
Licea specjalne				214 051	238 405	367 855
Szkoły zawodowe	221 980	39 331 901	43 401 820	39 666 609	37 065 030	36 131 220
Szkoły zawodowe specjalne		2 602 028	3 365 506	3 862 453	3 965 904	4 222 713
Szkoły pomaturalne i policealne				2 411 486	2 593 559	
Centra kształcenia ustawicznego oraz ośrodki dokształcania zawodowego				3 133 846	3 047 160	2 377 882
Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli		434 525	342 844	382 186	1 284 915	1 524 769
Szkoły artystyczne	2 322 272	2 750 810	3 297 193	3 696 582	3 759 015	3 786 967
Dofinansowanie szkół wy - szych	170 000	200 000	234 995	143 977		
Przedszkola	21 429 401	25 128 000	28 678 700	30 722 570	30 904 980	30 843 929
Przedszkole specjalne	559 569	672 064	803 879	800 961	819 393	864 617
Placówki opiekuńczo--wychowawcze		11 212 940	11 641 322	12 131 360	11 968 056	12 318 770
Poradnie psychologiczno--pedagogiczne		3 163 764	3 566 799	3 956 384	4 280 364	4 601 054
Pozostałe wydatki*	20 979 874	26 577 620	23 126 762	23 716 097	23 137 000	23 216 723
R a z e m	**158 890 914**	**255 246 034**	**288 209 000**	**308 070 631**	**314 721 845**	**328 230 821**

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta. Wydział Oświaty i Kultury Fizycznej UM

*Pozostałe wydatki obejmują między innymi: działalność pozalekcyjną, świetlice i stołówki szkolne, akcje letnie, inicjatywy społeczne, organizacje pozarządowe, internaty, bursy, placówki wychowania pozaszkolnego, programy międzynarodowe, dokształcanie nauczycieli, wdrażanie polityki edukacyjnej, stypendia dla uczniów.

Wykres 11.1

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta

Dotychczasowe doświadczenia wskazują na zjawisko systematycznego zwiększania zakresu zadań własnych gminy, bez jednoczesnego zapewnienia adekwatnych do realizacji tych zadań środków finansowych. Udział środków Skarbu Państwa (subwencja oświatowa, program pilotażowy, zadania zlecone) jest niewystarczający w stosunku do potrzeb.

Tabela Nr 11.11

UDZIAŁ WYDATKÓW NA OŚWIATĘ W OGÓLNYCH WYDATKACH BUDŻETU MIASTA	
1997 rok	30,4%,
1998 rok	29,2%,
1999 rok	35,4%,
2000 rok	34,1%,
2001 rok	33,3%.
2002 rok	35,7%
2003 rok	44,9%

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta.

Miasto w 2002 r. i 2003 r. przeprowadziło szereg akcji na rzecz dzieci i młodzieży szkolnej:
- „Akcja Zima" i „Akcja Lato" − w 14 szkołach w różnych dzielnicach Szczecina zorganizowano półkolonie dla około 700 uczniów. Ponadto w większości szkół odbywały się zajęcia sportowo-rekreacyjne. Pałac Młodzieży udostępnił wszystkie swoje pracownie oraz bibliotekę, czytelnię i kino dla około 12 000 uczniów.
- Przyznano 513 Stypendiów Prezydenta Miasta Szczecina dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.
- Urząd Miejski dofinansował szkoły przy zakupie nagród dla najlepszych uczniów za udział w konkursach przedmiotowych, artystycznych i sportowych.
- W ramach pracy z uczniem zdolnym prowadzone były międzyszkolne koła przedmiotowe oraz konkursy dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.
- W ramach rządowego programu wyrównania warunków startu szkolnego uczniów „Wyprawka szkolna" wydano 345 wyprawek dla dzieci.
- Dla dzieci szkolnych wydano 4 071 bezpłatnych obiadów, dofinansowywanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie.

Stan techniczny większości obiektów oświatowych jest, niestety, zły. Większość obiektów mieści się w starych, zniszczonych budynkach, wymagających przeprowadzenia licznych prac remontowych − 72 obiekty mieszczą się w budynkach z początku XX wieku, z których 16 zostało rozbudowanych w okresie powojennym. W okresie powojennym wybudowano 96 nowych obiektów, w tym 12 obiektów przedszkolnych.

Stan sanitarno-higieniczny tych obiektów wymusza konieczność wykonania licznych prac remontowych, polegających najczęściej na: wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, remoncie posadzek, remoncie części sanitarnej i żywieniowej, malowaniu pomieszczeń, wymianie zużytych instalacji. W celu ochrony przed dekapitalizacją przeprowadza się remonty dachów, a w starych obiektach – wykonuje kompleksową termomodernizację.

Sukcesywnie w kolejnych latach realizowany jest program poprawy stanu technicznego i podniesienia standardu placówek oświatowych w zakresie zapewnienia w obiekcie szkolnym lub przedszkolnym higienicznych i bezpiecznych warunków do nauki i pracy.

W 2003 r. miasto sfinansowało w placówkach oświatowych inwestycje na łączną kwotę 683,5 mln zł. W ramach tego wykonano m.in.:
- budowę 1 nowej szkoły – Gimnazjum przy ul. Hożej (koszt 2,7 mln zł),
- budowę nowej sali gimnastycznej w Gimnazjum nr 10 (koszt 2 mln zł),
- remont pomieszczeń w piwnicach IX LO z przeznaczeniem na sale lekcyjne, szatni i bar dla uczniów,
- remont dachów w 8 szkołach i przedszkolach,
- wymianę okien w 2 placówkach,
- remont 3 sal gimnastycznych.

Na zadania inwestycyjne w placówkach oświatowych i wychowawczych wydaje się corocznie z budżetu miasta kwoty w granicach 5 − 8% wydatków inwestycyjnych ogółem. W 2004 r. na ten cel przeznaczono łącznie kwotę 12 mln złotych.

Corocznie w budżecie miasta zarezerwowana jest także niewielka kwota na dofinansowanie najpilniejszych remontów realizowanych przez szczecińskie wyższe uczelnie.

W ogólnopolskim rankingu szkół średnich, organizowanym przez redakcję edukacyjnego mie-

sięcznika „Perspektywy" szkoła XIII Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie, pod kierownictwem dyrektora Cezarego Urbana, zajęła w 2003 r. drugie miejsce. Sukces tej szkole zapewniło 5 laureatów i 12 finalistów w 12 ogólnopolskich olimpiadach przedmiotowych; w 2002 r. „trzynastka" zajęła szóste miejsce w rankingu. Oprócz XIII LO do 360 najlepszych szkół ponadgimnazjalnych opublikowanych w rankingu należą także 3 inne szczecińskie placówki: II LO − na 96. miejscu (w 2002 r. − na 35.), IX LO − na 190. miejscu (w 2002 r. − na 115.) i ZS nr 2− na 24.3 miejscu (w 2002 r. − na 278.).

W wyniku przeprowadzonej jesienią 2003 r. przez Wydział Oświaty Urzędu Miejskiego analizy demograficznej stwierdzono, że od 2000 r. stopniowo spada liczba uczniów w szczecińskich podstawówkach i gimnazjach. Obliczono, że tendencja ta będzie miała charakter długoletni i trwały, co związane jest z obserwowalnym niżem demograficznym.

Wyliczono, że w 2014 r. liczba uczniów w szkołach podstawowych spadnie o 40 %. Dlatego powołana przez Wydział Oświaty specjalna komisja opracowała plan restrukturyzacji sieci szkół w mieście. Pod uwagę wzięto przede wszystkim prognozowaną liczbę uczniów poszczególnych szkół, możliwość przenoszenia ich bez potrzeby dowożenia (zgodnie z przepisami uczeń nie może mieć do szkoły dalej niż 3 km) i bazę placówki. Zgodnie z założeniami, restrukturyzacja w 2004 r. obejmie szkoły dzielnicy Zachód i części Śródmieścia, w roku 2004/2005 – dalszą część Śródmieścia i Prawobrzeże, a w 2005/2006 – dzielnicę Północ i pozostałą część Śródmieścia.

Źródła informacji:

1. *Wydział Oświaty i Kultury Fizycznej, Urząd Miejski w Szczecinie.*
2. *Sprawozdania z wykonania budżetu miasta.*
3. *Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
4. *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 ze zm.).*
5. *Ustawa z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.).*
6. *Ustawa z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 33, poz. 388 ze zm.).*

SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

PLACÓWKI OŚWIATOWE

LEGENDA :

- Szkoły podstawowe
- Gimnazja
- Szkoły ponadgimnazjalne
- Uczelnie

Ochrona zdrowia

12.1. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA

Nadzór sanitarno-epidemiologiczny sprawowany jest wielopłaszczyznowo przez oddziały Powiatowej Stacji Sanitarno–Epidemiologicznej w Szczecinie.

W roku 2003 sytuacja epidemiologiczna mieszkańców Szczecina w zakresie chorób zakaźnych i pasożytniczych, które podlegają obowiązkowi zgłaszania i rejestracji była dobra.

Program szczepień ochronnych realizowany był prawidłowo, bez zakłóceń, dając w rezultacie wysokie odsetki zaszczepionych dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach.

W związku z możliwością wystąpienia potencjalnego ataku bioterrorystycznego lub pojawienia się choroby szczególnie niebezpiecznej dla zdrowia publicznego – w tym SARS czy gorączek krwotocznych - wzmożona została gotowość przeciwepidemiczna wszystkich pracowników Inspekcji Sanitarnej. Podjęto działania doraźne, polegające na opracowaniu planów postępowania i koordynacji działań służb w warunkach zaistniałej sytuacji kryzysowej. Niebezpieczeństwo użycia wirusa ospy prawdziwej, jako broni biologicznej, spowodowało przygotowanie w Szczecinie, na bazie szpitali, punktów szczepień przeciwko tej chorobie – przygotowano i zweryfikowano listę osób zakwalifikowanych do szczepień oraz przeszkolono lekarzy pierwszego kontaktu w rozpoznawaniu objawów tej choroby i w postępowaniu przeciwepidemicznym.

12.1.1. CHOROBY ZAKAŹNE

Pomimo ogromnego postępu medycyny, wprowadzenia masowych szczepień ochronnych, antybiotyków, leków przeciwwirusowych, stosowania środków dezynfekcyjnych oraz wdrażania procedur przeciwepidemicznych w placówkach służby zdrowia, choroby zakaźne stanowią nadal poważny problem medyczny, społeczny i epidemiologiczny. Zapobieganie i zwalczanie chorób zakaźnych oraz pasożytniczych jest jednym z naczelnych zadań postawionych przed służbą zdrowia.

Poniżej przedstawiono zagrożenia epidemiologiczne w zakresie najczęściej występujących chorób zakaźnych na terenie miasta Szczecina.

CHOROBY SZERZĄCE SIĘ DROGĄ POKARMOWĄ

Najczęstszą przyczyna zatruć pokarmowych są bakterie z grupy Salmonella, gronkowce złociste, pałeczki Shigella oraz E.coli. W roku 2003 nie zgłoszono żadnego przypadku zatrucia jadem kiełbasianym. Z powodu zatruć i zakażeń pokarmowych hospitalizowanych było 167 osób.

W roku 2003 w Szczecinie zarejestrowano jedno ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego, które miało miejsce w internacie placówki oświatowej. Narażonych na zatrucie było 80 osób, zachorowały 4 osoby.

Tabela Nr 12.1

CHOROBY ROZNOSZONE DROGĄ POKARMOWĄ			
Rok	**Salmonelloza**	**Czerwonka bakteryjna**	**Zatrucia i zakażenia pokarmowe**
1999	189	1	336
2000	142	0	276
2001	105	0	281
2002	150	0	331
2003	167	2	337

Źródło: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej UM

Należy przyjąć, że zarejestrowana liczba zatruć i zakażeń pokarmowych jest tylko wierzchołkiem „góry lodowej", ponieważ większość chorych leczy się samodzielnie w domu, tylko część chorych zgłasza się do lekarza pierwszego kontaktu, a ten z kolei tylko niektórych kieruje na badania bakteriologiczne.

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY

W 2003 roku zanotowano wzrost zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu „B". Przyczyną tego mogą być występujące nadal nieprawidłowości w aseptycznym postępowaniu i sterylizacji sprzętu medycznego w placówkach służby zdrowia, nieobjęcie całej populacji szczepieniami ochronnymi, a także poprawa zgłaszania zachorowania lub podejrzenia zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu „B" przez lekarzy.

Gwałtowny wzrost zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu „C" odnotowany w 2003 roku może być konsekwencją poprawy diagnostyki serologicznej zakażenia, wyegzekwowania obowiązku zgłaszania zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu „C", ale przede wszystkim – skutkiem nieprawidłowego postępowania przy naruszeniu ciągłości tkanek podczas zabiegów medycznych i niemedycznych. Brak szczepionki przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu „C" uniemożliwia podniesienie odporności populacji.

Zapadalność na wirusowe zapalenie wątroby typu „A" – zaliczane do tzw. chorób „brudnych rąk" – od lat utrzymuje się na niskim poziomie; w 2003 roku nie zgłoszono żadnego zachorowania.

Tabela Nr 12.2

LICZBA ZACHOROWAŃ NA WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY		
Rok	**Liczba zachorowań**	**Wskaźnik zapadalności na 100 tys. osób**
1998	178 w tym typu „B" – 55	42,80
1999	83 w tym typu „B" – 40	20,00
2000	95 w tym typ „B" – 40	22,12
2001	27 w tym typ „B" – 15	6,48
2002	20 w tym typ „B" – 11	5,56
2003	95 w tym typ „B" – 25	22,88

Źródło: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej UM

CHOROBY PRZENOSZONE DROGĄ KROPELKOWĄ

Do chorób przenoszonych drogą kropelkową zalicza się między innymi grypę, ospę wietrzną, świnkę, szkarlatynę, odrę, anginę i różyczkę.

W roku 2002 zaobserwowano gwałtowny wzrost zachorowań na różyczkę, odnotowując jednocześnie silny spadek w roku 2003. Nie wystąpił żaden przypadek różyczki wrodzonej, co może świadczyć o prawidłowym uodpornieniu kobiet w wieku rozrodczym.

Liczba zachorowań na świnkę utrzymuje się od 2001 roku na podobnym poziomie. Tendencja ta oraz duży spadek zachorowań po 1999 roku mogą wynikać z szerokiej popularyzacji szczepień zalecanych przeciwko śwince.

W latach objętych badaniem zaobserwowano w Szczecinie istotny spadek zachorowań na grypę. Może on mieć związek ze wzrostem popularności szczepień ochronnych. W roku 2003 przeciwko grypie zaszczepiono 20 634 mieszkańców Szczecina.

Tabela Nr 12.3

LICZBA ZACHOROWAŃ W GRUPIE CHORÓB PRZENOSZONYCH DROGĄ UKŁADU ODDECHOWEGO				
Rok	**Grypa**	**Ospa wietrzna**	**Świnka**	**Różyczka**
1999	14 4111	1 069	1 375	65
2000	5 070	718	30	78
2001	1 566	444	21	166
2002	80	-	18	377
2003	62	-	22	49

Źródło: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej UM

W związku z wystąpieniem w świecie zachorowań na ciężki zespół niewydolności oddechowej (SARS) nadzorem epidemiologicznym objęto 81 osób przybywających do Szczecina z obszarów, na których zanotowano występowanie SARS. Przygotowany został również schemat postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia lub zachorowania na SARS.

ZAPALENIE OPON MÓZGOWO-RDZENIOWYCH

Liczba zachorowań na zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych w Szczecinie wykazuje tendencję spadkową, ale ze względu na zwykle ciężki przebieg kliniczny choroby, długotrwałe i kosztowne leczenie oraz częste następstwa neurologiczne, nierzadko prowadzące do trwałego inwalidztwa, choroba ta stanowi nadal istotny problem kliniczny i społeczny.

Tabela Nr 12.4

LICZBA ZACHOROWAŃ NA ZAPALENIE OPON MÓZGOWO-RDZENIOWYCH		
Lata	**Liczba zachorowań**	**Wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności**
1999	47	10,2
2000	47	10,2
2001	50	11,9
2002	37	8,8
2003	29	6,9

Źródło: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej UM

POKĄSANIA

Analizując liczbę zgłoszonych pokąsań ludzi przez zwierzęta oraz liczbę osób zakwalifikowanych do szczepień w latach 2001-2003 należy podkreślić, że liczby te nadal utrzymują się na wysokim poziomie. Liczba pokąsań w roku 2002 wzrosła o 12 % w stosunku do roku 2001.

Najczęstszą przyczynę podejmowania szczepień u ludzi stanowiły pokąsania przez zwierzęta domowe: psy i koty. Stanowiły one 80 % stwierdzonych przypadków pokąsań. Natomiast pokąsania lub kontakt ze zwierzętami dzikimi były przyczyną szczepień u 20 % pacjentów. Nie odnotowano żadnego zgonu z powodu pokąsania przez zwierzęta.

Tabela Nr 12.5

POKĄSANIA		
Rok	**Liczba pokąsań**	**Liczba osób szczepionych przeciwko wściekliźnie**
2000	717	145
2001	699	174
2002	794	135
2003	613	99

Źródło: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej UM

12.1.2. INNE CHOROBY

NOWOTWORY

Na podstawie danych z Regionalnego Rejestru Nowotworów, działającego przy Regionalnym Szpitalu Onkologicznym, w roku 2003 odnotowano 1 803 przypadki nowych zachorowań na nowotwo-

ry złośliwe, w tym 941 stwierdzono wśród kobiet, 862 wśród mężczyzn.

Ogólna liczba zachorowań na nowotwory złośliwe w województwie zachodniopomorskim wynosi 5 741, w Polsce – 81 429.

ZATRUCIA

Liczba zatruć odnotowanych w 2003 roku gwałtownie wzrosła w porównaniu do 2001 roku. W badanym okresie 4-krotnie zwiększyła się liczba zatruć spowodowanych lekami i środkami narkotycznymi, 10-krotnie zaś – alkoholem i substancjami chemicznymi.

Tabela Nr 12.6

ZATRUCIA Współczynnik zapadalności na 100 tys. osób			
Rodzaj zatrucia	**2001**	**2002**	**2003**
Lekami i narkotykami	16,10	45,5	69,80
Alkoholem	0,96	2,40	10,30
Chemiczne (gazy, dymy, pary, CO_2)	1,44	16,3	14,20

Źródło: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej UM

12.2. STAN SANITARNY MIASTA

12.2.1. STAN WODY

WODA PRZEZNACZONA DO SPOŻYCIA

W sieci miejskiej i ujęciach wody dla miasta w okresie objętym badaniem nie stwierdzono zanieczyszczeń bakteriologicznych.

Jakość wody nie uległa znaczącym zmianom. Prowadzony monitoring wody do spożycia z sieci miejskiej wykazał, że parametry chemiczne wody, pobieranej na obszarze lewobrzeżnej części Szczecina, odpowiadały normom i wymaganiom sanitarnym. W wodzie pobieranej z terenu prawobrzeżnej części Szczecina okresowo obserwowano przekroczenie zawartości żelaza.

W Szczecinie istnieją 123 studnie. Kontrole przeprowadzone w 89 z nich wykazały, że w 68 studniach (55%) jakość wody nie odpowiada wymaganiom sanitarnym dla wody przeznaczonej do spożycia z powodu przekroczenia parametrów chemicznych. Woda z 21 studni nie spełniała tych wymagań z powodu przekroczenia norm bakteriologicznych.

W Szczecinie brak jest oczyszczalni ścieków dla miasta, która odpowiadałaby obowiązującym przepisom. Jednak już wkrótce – w ramach programu „Poprawa jakości wody w Szczecinie", którego realizacja została rozpoczęta w 2003 roku przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji – wybudowana zostanie nowoczesna oczyszczalnia ścieków. Inwestycja współfinansowana będzie przez Unię Europejską ze środków funduszu ISPA.

KĄPIELISKA MIEJSKIE

Woda pobierana w basenach: SDS, kąpielisko Arkonka, oraz kąpieliskach śródlądowych: Dąbie, Głębokie i Dziewoklicz – odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

W roku 2002 i 2003 wydano decyzję o zakazie kąpieli w wodach kąpieliska Dąbie, ze względu na zwiększoną ilość fosforanów i BZT_5. Niewątpliwie duży wpływ na taki stan rzeczy ma fakt, że dzielnica Dąbie nie jest w pełni skanalizowana.

12.2.2. GROMADZENIE ODPADÓW

W mieście funkcjonowało jedno wysypisko śmieci przy ul. Komety, którego działalność zostanie wkrótce zakończona. W listopadzie 2003 r. rozpoczęła się jego rekultywacja.

Nadal nie rozwiązano problemu składowiska odpadów dla miasta – składowisko w Kluczu znajduje się w końcowej fazie eksploatacji (częściowo zostało już zrekultywowane), a decyzja o lokalizacji nowego składowiska nie została wydana.

W latach 2002-2003 kontynuowana była selektywna zbiórka odpadów. Miejski Zakład Gospodarki Odpadami zwiększył z 2 do 5 liczbę punktów przyjęć odpadów problemowych, pochodzących z gospodarstw domowych – przeterminowanych leków, świetlówek, akumulatorów, baterii, opon, itp. – przyjmowanych od mieszkańców Szczecina.

W kwietniu 2003 r. po raz pierwszy w mieście wprowadzony został system robót publicznych. Z ramienia Zarządu Dróg i Transportu Miejskiego kieruje nim Zespół Ochrony Środowiska. W skład tego systemu wchodziło 10 ekip złożonych z bezrobotnych (łącznie 100 osób), które sukcesywnie sprzątały tereny miejskie. Skutkiem ich działania było zlikwidowanie wielu dzikich wysypisk odpadów oraz uporządkowanie dzielnic miasta.

Po raz pierwszy zostały także rozstawione pojemniki do gromadzenia odchodów zwierząt. Ich liczba jest jednak zbyt mała, by rozwiązać problem zanieczyszczenia odchodami zwierzęcymi szczecińskich ulic, placów i chodników.

Nadal problemem jest także brak dostatecznej liczby koszy na śmieci na ulicach miasta.

W mieście brakuje także odpowiedniej liczby publicznych ustępów stacjonarnych. Ich brak odczuwa się szczególnie w rejonach, gdzie organizowane są imprezy masowe i panuje wzmożony ruch turystyczny.

Znacznemu pogorszeniu uległ stan sanitarny zasobów lokali komunalnych. W porównaniu z rokiem 2002, w roku 2003 prawie dwukrotnie wzrosła liczba skarg na utrzymanie czystości bieżącej posesji i ich otoczenia.

W okresie objętym badaniem, zwiększyła się liczba skarg na obecność gryzoni i insektów. Świadczy to o tym, że mimo akcji deratyzacji, podjętej przez większych zarządców nieruchomości, brak było kompletnej akcji obejmującej wszystkie tereny miejskie. Ostatnia taka akcja miała miejsce w 1996 roku.

Stan sanitarny terenów miejskich w latach 2002-2003 oceniony został jako dostateczny.

12.2.3. STAN SANITARNY ZAKŁADÓW ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYCH

W 2003 roku nadzorowi podlegało 2 907 obiektów żywnościowo-żywieniowych oraz 175 środków transportu żywności. Łącznie skontrolowano 2 217 obiektów. Przedmiotem kontroli było przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne, dotyczące warunków produkcji, transportu i obrotu środkami spożywczymi oraz warunków żywienia zbiorowego. Klasyfikację sanitarną wg obowiązujących arkuszy ocen stanu sanitarnego przeprowadzono w 1 621 obiektach. 223 obiekty (14,06 %) uzyskały ogólną ocenę niedostateczną. W porównaniu do roku 2002 liczba obiektów, które uzyskały ogólną ocenę niedostateczną zmniejszyła się o 6,14 %.

W 2003 roku przeprowadzono 3 403 kontrole sanitarne. Celem wyegzekwowania poprawy istniejących warunków technicznych w obiektach wydano 274 decyzje administracyjne, o 41 mniej niż w 2002 roku. Za uchybienia dotyczące zasad nieprzestrzegania higieny w procesach produkcji i obrotu żywnością osoby winne ukarano 354 mandatami na kwotę 44 070 zł.

W odniesieniu do poprzedniej edycji *Raportu* zanotowano poprawę stanu sanitarnego w zakładach garmażeryjnych, piekarniczych, zakładach żywienia zbiorowego, ciastkarniach, sklepach spożywczych. Nieznacznemu pogorszeniu uległ stan sanitarny w wytwórniach lodów i na targowiskach. W okresie objętym badaniem, znacznie poprawiło się wyposażenie obiektów w środki do utrzymania higieny.

W 2003 roku najwięcej obiektów o złym stanie sanitarnym zidentyfikowano wśród:
- wytwórni napojów bezalkoholowych – 100 %,
- wytwórni wyrobów cukierniczych – 50%,
- piekarni – 33,33 %,
- zakładów garmażeryjnych – 28,57 %,
- zakładów żywienia zbiorowego otwartego – 22,75 %.

12.2.4. STAN SANITARNY ZAKŁADÓW PRACY

Podmiotem sprawującym nadzór i kontrolę nad przestrzeganiem przepisów, dotyczących wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy oraz warunków zdrowotnych środowiska pracy, jest Państwowa Inspekcja Sanitarna.

W 2003 roku nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Szczecinie objętych było 1 509 zakładów, zatrudniających łącznie 70 148 pracowników.

W dużych i średnich zakładach pracy istniejące od lat służby bhp dbają o to, by stan techniczny i higieniczno-sanitarny spełniał wszystkie wymogi w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Najtrudniejsza sytuacja panuje w małych zakładach. Część działających podmiotów gospodarczych nie posiada opinii sanitarnej na użytkowanie pomieszczeń, nie przestrzegane są także przepisy ustawy o Inspekcji Sanitarnej.

W 2003 roku przeprowadzono kontrole w 634 podmiotach gospodarczych. W ich wyniku wydano 1 266 decyzji administracyjnych, dotyczących poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, w sprawie chorób zawodowych oraz rodzaju badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

Na terenie miasta wśród czynników szkodliwych w środowisku pracy dominują: hałas i pył. Występujące w zakładach zjawiska przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia powodują powstawanie chorób zawodowych.

W 2003 roku rozpoznano ogółem 75 przypadków chorób zawodowych – o 16% mniej niż w roku 2001.

Największą zapadalność na choroby zawodowe w 2003 roku stwierdzono w następujących grupach chorób:
- zatrucia ostre lub przewlekłe dwusiarczkiem węgla – 29 przypadków,
- obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem – 24 przypadki,
- przewlekłe choroby narządu głosu związane z nadmiernym wysiłkiem głosowym – 8 przypadków.

Wymienione grupy schorzeń stanowiły około 88% wszystkich chorób zawodowych.

W zakładach służby zdrowia i laboratoriach naukowo-badawczych nadal występują czynniki o działaniu rakotwórczym. Pracownicy tych placówek podlegają wzmożonemu nadzorowi inspekcji sanitarnej. 12 % ogółu chorób zawodowych rozpoznanych w 2003 roku dotyczyło pracowników służby zdrowia.

12.2.5. STAN SANITARNY OBIEKTÓW OCHRONY ZDROWIA

W roku 2003 pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Szczecinie znajdowały się 1 174 obiekty służby zdrowia, w tym:
- 9 szpitali publicznych,
- 5 zakładów opieki zdrowotnej publicznej,
- 198 zakładów opieki zdrowotnej niepublicznej,
- 173 indywidualnych praktyk lekarskich,
- 799 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich,
- 10 grupowych praktyk lekarskich.

W analizowanym okresie przeprowadzono 1 533 kontrole, których przedmiotem było przestrzeganie reżimu przeciwepidemicznego w nadzorowanych placówkach. Wydano 9 decyzji administracyjnych, związanych z naruszeniem wymagań higieniczno-zdrowotnych. Za rażące uchybienia w przestrzeganiu reżimu przeciwepidemicznego wystawiono 30 mandatów karnych.

Najczęściej stwierdzaną nieprawidłowością podczas kontroli w szpitalach był brak postępowego jednokierunkowego ruchu pacjentów, narzędzi i sprzętu medycznego, co pociągało za sobą krzyżowanie się dróg „czystych" i „brudnych". W roku 2003 zaopatrzenie w środki dezynfekcyjne było wystarczające. Proces sterylizacji w szczecińskich szpitalach prowadzony był następującymi metodami: suchym gorącym powietrzem, parą wodną w nadciśnieniu, tlenkiem etylenu, plazmą.

W 2003 roku nadzór Oddziału Higieny Pracy koncentrował się szczególnie na ocenie narażenia na substancje rakotwórcze stanowisk pracy pracowników służby zdrowia. W tym celu zostały przeprowadzone kontrole, podczas których stwierdzono, że 2 szpitale – Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 1 Szczecinie (ul. Unii Lubelskiej 1) oraz Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 2 w Szczecinie (al. Powstańców Wlkp. 72) nie spełniały pod względem technicznym i organizacyjnym wymagań w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy przygotowywaniu, podawaniu i przechowywaniu leków cytostatycznych.

Nadzór Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Szczecinie obejmował także 982 gabinety indywidualnej, specjalistycznej i grupowej praktyki lekarskiej.

W roku 2003 w placówkach lecznictwa ambulatoryjnego nie stwierdzono pogorszenia sytuacji w zakresie czynności dezynfekcyjnych. Najczęściej stosowanymi preparatami do dezynfekcji były środki na bazie chloru, nadtlenowe i alkoholowe. W większości placówek wycofane zostały sterylizatory na gorące suche powietrze, które zostały zastąpione urządzeniami sterylizującymi parą wodną w nadciśnieniu. Procesy sterylizacji generalnie prowadzone były prawidłowo, choć w nielicznych przypadkach podczas kontroli stwierdzone zostały drobne naruszenia procedur dezynfekcyjno-sterylizacyjnych, których przyczyną były pozorne oszczędności ze strony lekarzy.

W badanym okresie stan sanitarno-techniczny nadzorowanych obiektów służby zdrowia uległ poprawie. Polepszył się stan zaopatrzenia w sprzęt jednorazowy i środki dezynfekcyjne o szerokim spektrum działania oraz poprawiono utylizację odpadów medycznych.

Wiele placówek, zwłaszcza specjalistycznych, funkcjonuje z rozdziałem czasowym przyjęć lekarzy różnych specjalności.

12.2.6. STAN SANITARNY SZKÓŁ I PLACÓWEK OŚWIATOWO -WYCHOWAWCZYCH

W 2003 roku nadzorowi Państwowej Inspekcji Sanitarnej podlegało 545 placówek nauczania i wychowania.

Oceniając warunki zdrowotne w placówkach nauczania i wychowania, należy stwierdzić, że 22 obiekty (4 %) – o 3 więcej niż w poprzednim okresie badawczym – mieściło się w budynkach o złym stanie technicznym, wymagających remontów kapitalnych lub częściowych. Najczęściej stwierdza się w nich: przeciekające dachy, wadliwą instalację grzewczą, elektryczną, kanalizacyjną, zniszczoną stolarkę okienną i drzwiową, zdewastowane urządzenia sanitarne. Zły stan techniczny posiadają przede wszystkim obiekty, w których mieszczą się szkoły podstawowe i gimnazja – 30 %.

W okresie objętym badaniem w stanie sanitarno-higienicznym placówek nauczania i wychowania nastąpiła wyraźna poprawa.

Nieznacznie zmniejszyła się liczba placówek, których stan sanitarny był oceniany jako zły: 0,8 % placówek – 2002 roku, 0,73 % – w 2003 roku. Nieprawidłowości spowodowane były nadmiernym zatłoczeniem, głównie w szkołach policealnych.

W zakresie warunków do utrzymania higieny sytuacja jest dobra.

Stan sanitarny bloków żywienia w placówkach oświatowo-wychowawczych nieznacznie się pogorszył. Według arkusza ocen stanu sanitarnego, 16 bloków żywienia na 212 istniejących otrzymało ocenę niedostateczną.

Warunki zdrowotne w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych wymagają poprawy, ze względu na zarejestrowane w 2003 roku następujące uchybienia:
- niewystarczające natężenie oświetlenia sztucznego w pomieszczeniach do nauki – stwierdzone w 8 placówkach na 54 kontrolowane;
- niedostosowanie mebli (stolików i krzeseł) do wzrostu uczniów – niedostosowanie stwierdzo-

no u 49 na 1 036 uczniów kontrolowanych, w 4 % szkół podstawowych i 8 % gimnazjów;
- niewystarczająca infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego – 17,4 % szkół podstawowych, 21,2 % gimnazjów, 27 % liceów ogólnokształcących, 8,7 % zasadniczych szkół zawodowych oraz 33 % szkół policealnych nie posiada ani sali gimnastycznej, ani sali rekreacyjnej – zastępczej;
- zła organizacja procesu edukacji – niezgodność z zasadami higieny stwierdzono w 27,35 % szkół podstawowych, 14,3 % gimnazjów i 100% szkół zawodowych.

12.3. FUNKCJONOWANIE SŁUŻBY ZDROWIA

Organizacja służby zdrowia oparta jest o sieć placówek lecznictwa stacjonarnego i ambulatoryjnego, podporządkowanych organizacyjnie wojewodzie, jednostkom samorządowym, Ministerstwu Zdrowia (kliniki), MSWiA, MON i PKP.

Od kwietnia 2003 roku funkcjonujące wcześniej regionalne kasy chorych zostały zastąpione Narodowym Funduszem Zdrowia z centralą w Warszawie i 16 oddziałami.

Placówki służby zdrowia finansowane są ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, który monitoruje dane dotyczące liczby zakontraktowanych świadczeń, ich zakresu oraz ilości personelu.

12.3.1. ZADANIA MIASTA W ZAKRESIE OCHRONY ZDROWIA

Miasto Szczecin wykonuje zadania z zakresu ochrony zdrowia na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym oraz ustaw szczególnych.

Do zadań Szczecina, wynikających z właściwości gminy, należy:
- stwarzanie warunków do całodobowego dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej z zakresu medycyny rodzinnej, usług pielęgniarskich oraz odpowiednich badań diagnostycznych;
- zapewnienie usług z zakresu higieny w prowadzonych szkołach, przedszkolach i żłobkach;
- oświata zdrowotna i wychowanie w warunkach sprzyjających zachowaniom prozdrowotnym;
- organizowanie i wspieranie działań profilaktycznych i promujących zdrowie;
- inne zadania z zakresu ochrony zdrowia o znaczeniu lokalnym.

Do zadań Szczecina, wynikających z właściwości powiatu, należy:
- określenie lokalnych zadań i priorytetów w ochronie zdrowia;
- stwarzanie warunków dostępu do świadczeń specjalistycznego lecznictwa ambulatoryjnego;
- zapewnienie dostępu do transportu medycznego i sanitarnego;
- zapewnienie organizacji obowiązkowych szczepień ochronnych;
- prowadzenie działań związanych z promocją zdrowia, w szczególności w ramach powiatowego centrum pomocy rodzinie;
- zapewnienie finansowania usług medycznych osobom nieobjętym powszechnym ubezpieczeniem zdrowotnym, przebywającym w domach pomocy społecznej, prowadzonych przez powiat;
- zapewnienie usług z zakresu medycyny szkolnej w prowadzonych szkołach;
- oświata zdrowotna i wychowanie w warunkach sprzyjających zachowaniom prozdrowotnym w ramach prowadzonych szkół i placówek szkolno-wychowawczych.

W celu zapewnienia równego i powszechnego dostępu do świadczeń ambulatoryjnych dla osób ubezpieczonych w Narodowym Funduszu Zdrowia, na obszarze Gminy Miasto Szczecin opracowano plan zabezpieczenia opieki ambulatoryjnej.

12.3.2. SZPITALE

W Szczecinie funkcjonują następujące szpitale:
1. podległe Gminie Miasto Szczecin:
   - Szpital Miejski im. św. Karola Boromeusza – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, al. Wyzwolenia 52;
2. podległe Samorządowi Województwa Zachodniopomorskiego:
   - Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Szpital im. prof. A. Sokołowskiego, ul. Sokołowskiego 11,
   - Samodzielny Publiczny Specjalistyczny ZOZ „Zdroje” – Centrum Psychiatryczne, ul. Żołnierska 55,
   - Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony, ul. Arkońska 4,
   - Samodzielny Specjalistyczny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej nad Dzieckiem i Młodzieżą, ul. św. Wojciecha 7,
   - Samodzielny Publiczny Wojewódzki Zakład Gruźlicy i Chorób Płuc, ul. Janosika 1/3,
   - Regionalny Szpital Onkologiczny, ul. Strzałowska 22;
3. podległe Ministerstwu Zdrowia (szpitale kliniczne PAM):
   - Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 1, ul. Unii Lubelskiej 1,
   - Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 2, al. Powstańców Wielkopolskich 72;

4. podległe Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji:
   - Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej Zarządu Służby Zdrowia Spraw Wewnętrznych i Administracji, u. Jagiellońska 44;
5. podległe Ministerstwu Obrony Narodowej:
   - 109. Szpital Wojskowy, ul. P. Skargi 9/11.

Sytuacja Szpitala Miejskiego w 2003 roku uległa poprawie, dzięki oddłużeniu i doinwestowaniu przez miasto. Miasto odstąpiło od koncepcji prywatyzacji tej placówki ze względu m.in. na świadczenie przez ten szpital usług medycznych dla osób nieubezpieczonych, sprawowanie opieki nad porzuconymi noworodkami („Chatka Puchatka") oraz prowadzenie oddziału opieki długoterminowej.

W szpitalach trudna sytuacja panuje na oddziałach onkologicznych. Obłożenie na nich wynosi średnio 150 %, przy dopuszczalnym obłożeniu w przedziale 60 – 70 %. W stosunku do potrzeb za mało jest także łóżek na odddziałach psyachiatrycznych (obłożenie 102 %) i oparzeniowych (obłożenie 105 %).

W roku 2003 sytuacja w zakresie funkcjonalności w większości szpitali nie zmieniła się. Remonty bieżące i modernizacje poprawiają znacznie stan techniczny oddziałów, jednak w stopniu nieznacznym przyczyniają się do poprawy funkcjonalności. Wymogów funkcjonalnych nie spełnia większość izb przyjęć ogólnych.

Większość obiektów nie jest przystosowana dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Żaden ze szpitali funkcjonujących na terenie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Szczecinie nie posiada centralnej stacji przygotowania łóżek.

12.3.3. ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ

Na terenie Szczecina funkcjonuje 96 przychodni, w tym 4 duże samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej:

- Samodzielny Publiczny ZOZ Szkół Wyższych wraz z przychodniami przyuczelnianymi,
- Portowy Samodzielny Publiczny ZOZ wraz z przychodniami zakładowymi i przychodnią specjalistyczną,
- Samodzielny Publiczny Stoczniowy ZOZ z przychodnią specjalistyczną,
- Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy z przychodniami przyzakładowymi i przychodnią specjalistyczną.

Całodobową opiekę nad pacjentem w 2003 roku zapewniało 12 przychodni.

PODSTAWOWA OPIEKA ZDROWOTNA

Podstawowa opieka zdrowotna (POZ), to zespół świadczeń udzielanych przez lekarza pierwszego kontaktu, pielęgniarkę i położną środowiskową. POZ stanowi fundament systemu opieki zdrowotnej – powinna zapewnić ciągłość opieki medycznej nad pacjentem i jego rodziną, a także integrować inne szczeble opieki medycznej i społecznej. Jako minimalne warunki zabezpieczenia świadczeń w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej przyjmuje się wielkość populacji będącej pod opieką lekarza pierwszego kontaktu, pielęgniarki środowiskowej, rodzinnej, położnej środowiskowej i rodzinnej.

W 2003 roku świadczenia medyczne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w Szczecinie zabezpieczało 207 lekarzy, w tym:

- 77 lekarzy rodzinnych,
- 22 pediatrów,
- 72 lekarzy innych specjalności.

W Szczecinie w 2003 roku funkcjonowało 67 poradni lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej i 47 poradni położnych środowiskowo-rodzinnych. Lokalizacja praktyk, stan pomieszczeń i wyposażenie większości z nich odpowiadało standardom ustalonym dla tego typu placówek.

OPIEKA AMBULATORYJNA

Ambulatoryjna opieka specjalistyczna, to świadczenia medyczne udzielane przez lekarza specjalistę, dysponującego zapleczem diagnostycznym, w systemie otwartej opieki zdrowotnej. Lekarz specjalista kontynuuje leczenie od momentu przekazania pacjenta przez lekarza rodzinnego, do momentu konieczności leczenia w systemie lecznictwa zamkniętego; bądź od momentu wyjścia pacjenta ze szpitala do momentu przejścia pod opiekę lekarza rodzinnego.

Miasto Szczecin, z tytułu posiadania statusu powiatu, jest odpowiedzialne za zabezpieczenie dostępności do następujących świadczeń specjalistycznych: dermatologii i wenerologii, neurologii, okulistyki, otolaryngologii, psychiatrii i lecznictwa odwykowego, rehabilitacji medycznej i fizykoterapii, chirurgii ogólnej, interny – w tym choroby płuc i kardiologii, diagnostyki laboratoryjnej, obrazowej i mikrobiologicznej, logopedii, ortodoncji, stomatologii zachowawczej, chirurgii stomatologicznej i protetyki.

Świadczenia specjalistyczne na obszarze miasta oferują publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz prywatne gabinety specjalistyczne, z którymi Kasa Chorych zawarła umowy na ich realizację.

Świadczenia specjalistyczne dla mieszkańców udzielane są na zasadzie wolnego wyboru lekarza specjalisty, po uzyskaniu skierowania od lekarza pierwszego kontaktu (skierowanie nie jest wymagane przy korzystaniu z poradni ginekologicznej, zdrowia psychicznego, okulistycznej i skórno-wenerycznej).

Limitowanie świadczeń w poradniach utrudnia dostępność do tych świadczeń, powodując wydłużenie czasu oczekiwania na usługę i poczucie zagrożenia zdrowia wśród pacjentów.

W Szczecinie w 2003 roku funkcjonowały nast pujące poradnie specjalistyczne:
- aids – 1,
- alergologiczna – 9,
- andrologiczna – 2,
- audiologiczna – 3,
- chirurgii klatki piersiowej – 1,
- chirurgii naczyniowej – 4,
- chirurgii ogólnej – 21, w tym 4 dla dzieci,
- chirurgii onkologicznej – 3,
- chirurgii plastycznej – 1,
- chirurgii ręki – 1,
- chirurgii szczękowo-twarzowej – 1,
- chirurgii urazowo-ortopedycznej – 20, w tym 1 dla dzieci,
- chorób metabolicznych – 3,
- chorób zakaźnych – 1,
- dermatologiczna – 17,
- diabetologiczna – 9, w tym 1 dla dzieci,
- endokrynologiczna – 7, w tym 1 dla dzieci i 1 endokrynologiczno-ginekologiczna,
- foniatryczna – 2,
- ftyzjatryczna – 2,
- gastroenterologiczna – 5, w tym 1 dla dzieci,
- gastrologiczna – 1,
- genetyczna – 1,
- geriatryczna – 1,
- ginekologiczno-położnicza – 33, w tym 1 dla dziewcząt,
- gruźlicy i chorób płuc – 3, w tym 1 dla dzieci,
- hematologiczna – 3,
- kardiochirurgiczna – 1,
- kardiologiczna – 14, w tym 3 dla dzieci,
- leczenia bólu (neurologiczna) – 2,
- leczenia jaskry – 1,
- logopedyczna – 6,
- medycyny sportowej – 2,
- nefrologiczna – 5, w tym 2 dla dzieci,
- neonatologiczna – 4,
- neurochirurgiczna – 4,
- neurologiczna – 16, w tym 2 dla dzieci,
- okresu przekwitania – 1,
- okulistyczna – 18,
- onkologiczna – 3,
- otolaryngologiczna – 16, w tym 1 dla dzieci,
- patologii ciąży – 3,
- pediatryczna szczepień dla dzieci z grup wysokiego ryzyka – 1,
- preluksacyjna – 5,
- profilaktyki chorób piersi – 2,
- proktologiczna – 2,
- pulmonologiczna – 5,
- radioterapii – 1,
- reumatologiczna – 13, w tym 2 dla dzieci,
- schorzeń tarczycy – 5,
- urologiczna – 16, w tym 2 dla dzieci,
- wad postawy – 1,
- zaburzeń i wad rozwojowych dzieci – 1,
- endoskopii – 8.

Oprócz poradni istniały także oferujące specjalistyczne badania pracownie:
- rezonansu magnetycznego – 2,
- RTG – 8, w tym ogólne – 4 i zabiegowe – 4,
- scyntygrafii – 1,
- tomografii komputerowej – 5,
- ultrasonografii – 10.

W poradniach tych w 2003 r. udzielono ogółem 1 476 273 porad, w tym:
- ginekologicznych – 213 627,
- okulistycznych – 156 775,
- dermatologicznych – 119 177,
- onkologicznych – 28 599.

Usługi stomatologiczne świadczyły 163 poradnie, w tym:
- 10 poradni chirurgii stomatologicznej,
- 8 poradni ortodontycznych,
- 17 poradni protetyki stomatologicznej,
- 126 poradni stomatologicznych.

W 2003 roku udzielono 461 220 porad stomatologicznych, w tym:
- z zakresu chirurgii stomatologicznej – 29 006,
- z zakresu protetyki stomatologicznej – 19 334,
- ortodontycznych – 10 243.

Oprócz tego w Szczecinie funkcjonowało także:
- w zakresie rehabilitacji: 15 gabinetów rehabilitacyjnych, 1 gabinet fizjoterapii medycznej, oraz 12 poradni rehabilitacyjnych;
- w zakresie psychiatrii i psychologii: 17 poradni psychiatrycznych – w tym 1 dla dzieci i 1 dla młodzieży, 1 poradnia autyzmu dla dzieci, 8 poradni psychologicznych, 1 poradnia psychoterapii, 2 poradnie seksuologiczne oraz 18 poradni zdrowia psychicznego – w tym 4 dla dzieci i 2 dla młodzieży.

Opiekę długoterminową zapewniało 7 jednostek, w tym 3 hospicja i 2 poradnie medycyny paliatywnej.

Stan techniczno-sanitarny placówek lecznictwa ambulatoryjnego sukcesywnie ulega poprawie, co związane jest z rosnącą konkurencyjnością na rynku usług medycznych, a także jest konsekwencją egzekwowania zaleceń i decyzji Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Trwające zmiany restrukturyzacyjne w istniejących placówkach w części z nich wpływają na pogorszenie ich funkcjonalności. Dotyczy to zwłaszcza obiektów użytkowanych przez kilka, a nawet kilkanaście podmiotów. Wspólne użytkowanie jednego obiektu przez kilka podmiotów utrudnia wyegzekwowanie prawidłowego stanu techniczno-funkcjonalnego w ciągach komunikacyjnych i sanitariatach.

W pionie pediatrycznym najczęściej ograniczenia lokalowe poradni zmuszają do wprowadzenia rozdziału czasowego przyjęć dzieci chorych i zdrowych, brak jest izolatek dla dzieci zakaźnie chorych. W części obiektów w istniejących gabinetach zabiegowych, pracujących jako punkty szczepień, szczepienia dzieci zdrowych wykonywane są w określone dni tygodnia.

Większość placówek nie jest dostosowana dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

12.3.4. ŻŁOBKI

Istniejąca jednostka budżetowa pod nazwą „Żłobki Miejskie" realizuje cele i zadania publicznego zakładu opieki zdrowotnej (określone w ustawie o zakładach opieki zdrowotnej), głównie przez pomoc rodzicom w zapewnieniu opieki dzieciom od 6. tygodnia do 3. roku życia, zgodnie z przyjętym Statutem Zakładu.

W latach 2002-2003 w Szczecinie funkcjonowało 7 żłobków o łącznej liczbie 600 miejsc, w tym 5 na lewobrzeżu i 2 na prawobrzeżu.

Liczba dzieci w żłobkach w ciągu ostatnich dwóch lat zwiększyła się o 44 %. Liczba dzieci zapisanych do placówek w ciągu całego roku kształtowała się następująco:

- rok 2002 – 737 dzieci,
- rok 2003 – 924 dzieci.

Wykonanie osobodni w tych okresach wahało się w granicach 76%.

W żłobkach w 2002 r. zatrudnione były 143 osoby (+ 5 urlopów wychowawczych), a w 2003 roku – 135 osób (+ 4 urlopy wychowawcze).

Aktualna sieć żłobków funkcjonujących w Szczecinie w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców miasta.

12.4. POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM

Głównym celem działań miasta podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych, jest zapewnienie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym oraz inspirowanie działań na rzecz integracji osób niepełnosprawnych w codziennym życiu społecznym.

Działania powyższe w latach 2002–2003 realizowane były przez funkcjonujący w Urzędzie Miejskim Zespół ds. Obsługi Osób Niepełnosprawnych. Działania Zespołu podejmowane były na podstawie Miejskiego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2002–2015, który zatwierdzony został Uchwałą Rady Miasta Szczecina w październiku 2002 roku. Głównymi celami tego programu są:

- kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie dostępu do leczenia i opieki medycznej.
- likwidacja barier w obiektach infrastruktury miejskiej, barier transportowych oraz barier w komunikowaniu się,
- zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
- wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych na wszystkich poziomach edukacyjnych,
- zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do kultury, sportu, rekreacji i turystyki,
- zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych,
- zapewnienie konsultacji społecznej wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych z samorządną reprezentacją środowiska.

Powyższe cele realizowane są przez Zespół systematycznie, poprzez koordynowanie działań organizacji pozarządowych oraz wspieranie finansowe ich działań statutowych. W Szczecinie w latach 2002–2003 na rzecz niepełnosprawnych działało 26 organizacji pozarządowych. Miasto zawarło z nimi kontrakty oraz udzieliło pomocy finansowej w formie małych dotacji i grantów.

W związku z tym, że rok 2003 został ustanowiony Europejskim Rokiem Osób Niepełnosprawnych głównym celem działań podejmowanych w tym właśnie roku było podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie problemów osób niepełnosprawnych, ich praw oraz codziennego życia. W związku z tym odbyło się około 50 imprez integracyjnych, kulturalnych, sportowych, konferencji oraz wystaw twórczości osób niepełnosprawnych, sfinansowanych ze środków budżetu miasta oraz PFRON, do których należały m.in.:

- pierwsze Szczecińskie Targi Sprzętu Rehabilitacyjnego, połączone z wojewódzką Konferencją pt. „Osoba niepełnosprawna na rynku pracy",
- Realizacja programu PHARE – „Szczecin przyjazny dla turystów niepełnosprawnych",
- Całoroczna galeria prac twórców niepełnosprawnych przy ul. Kolumba w Szczecinie,
- Turniej integracyjny szkół i przedszkoli „Bez barier – integracja mostem do Europy",
- Pierwsze Międzynarodowe Mistrzostwa Polski Inwalidów w Lekkiej Atletyce, mityng lekkoatletyczny osób niepełnosprawnych, Puchar Polski w Strzelectwie Sportowym Osób Niepełnosprawnych.

Oprócz tego, Zespół ds. Obsługi Osób Niepełnosprawnych udzielał niepełnosprawnym pomocy w sprawach indywidualnych (np. w pisaniu podań),

wydawał zaświadczenia dotyczące zmniejszenia opłat za garaż dla inwalidów z uszkodzonym narządem ruchu (w latach 2002–2003 wydano 280 zaświadczeń), opracowywał zasady funkcjonowania miejsc postojowych w Strefie Płatnego Parkowania oraz wydawał legitymacje potwierdzające uprawnienia osoby niepełnosprawnej do niestosowania się do niektórych znaków drogowych (w latach 2002–2003 takie oznakowanie otrzymało 4 579 osób niepełnosprawnych).

Oprócz tego miasto w latach 2002–2003 podjęło m.in. następujące działania na rzecz niepełnosprawnych:

1. Rozpoczęto realizację programu asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej intelektualnie i ruchowo.
2. Zwiększono liczbę uczestników warsztatów terapii zajęciowej.
3. Przekazano organizacji pozarządowej prowadzenia warsztatu terapii zajęciowej w Szczecinie-Płoni.
4. Utworzono bank sprzętu rehabilitacyjnego w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie.
5. Wprowadzono częściowo czytelne oznakowanie środków komunikacji miejskiej.
6. W ramach rehabilitacji zawodowej:
   - zrefundowano koszty wynagrodzeń osób niepełnosprawnych oraz dofinansowano pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla około 500 osób,
   - zorganizowano szkolenia i przekwalifikowania osób niepełnosprawnych.
7. W ramach rehabilitacji społecznej:
   - dofinansowano wyjazdy na turnusy rehabilitacyjne dla 1 876 osób,
   - zlikwidowane bariery architektoniczne i techniczne w miejscu zamieszkania dla 55 osób,
   - udzielono pomocy w likwidacji barier w komunikowaniu się dla 36 osób,
   - przekazano dotacje na zakup sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego dla 673 osób.

Wydatki z budżetu miasta na rehabilitację społeczną niepełnosprawnych w 2002 roku stanowiły kwotę 740 000 zł, w 2003 roku – 650 000 zł. Środki te przeznaczone były przede wszystkim na działalność organizacji pozarządowych, realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych.

Wydatki z budżetu miasta na finansowanie działalności Biura Obsługi Komunikacyjnej Osób Niepełnosprawnych w 2002 roku stanowiły kwotę 640 600 zł, natomiast w roku 2003 kwotę 642 756 zł.

Długość życia przeciętnego mieszkańca Szczecina wynosi 70 lat – dla mężczyzn, 77 lat – dla kobiet. W ciągu ostatnich 14 lat nasz przyrost naturalny zmniejszył się o prawie 500%.

Najczęstszą przyczyną śmierci szczecinian są choroby układu krążenia, nowotwory złośliwe i choroby układu trawiennego. Około 10 % zgonów następuje w wyniku wypadków, zatruć i samobójstw.

Mieszkańcy Szczecina najczęściej chorują na ospę wietrzną, biegunkę, różyczkę oraz świąd. Coraz więcej mieszkańców szuka pomocy w poradniach odwykowych i zdrowia psychicznego.

W wyniku reformy służby zdrowia, placówki służby zdrowia znajdowały się w bardzo trudnej sytuacji finansowej. Część szczecińskich szpitali zalegała pracownikom z wypłacaniem pensji, dodatków i podwyżek. Brakowało pieniędzy na remonty i nowy specjalistyczny sprzęt. W szpitalach oraz zakładach opiekuńczo-leczniczych brakowało miejsc. Stanowić to będzie wkrótce poważny problem przy obserwowanej tendencji starzenia się naszego społecze stwa.

W trudnej sytuacji znajdowali się także lekarze zajmujący się profilaktyką. NFZ przeznaczył na nią w 2003 r. 3 mln – o 5 mln mniej niż w roku 2002. Stwarza to duże zagrożenie dla kontynuacji obecnie realizowanych programów profilaktycznych: nowotworów uwarunkowanych genetycznie, cytologicznych, kardiologicznych i mammograficznych.

Źródła informacji:

1. *Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej, Urząd Miejski w Szczecinie.*
2. *Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
3. *Powiatowa Inspekcja Sanitarna w Szczecinie.*
4. *Urząd Statystyczny w Szczecinie.*

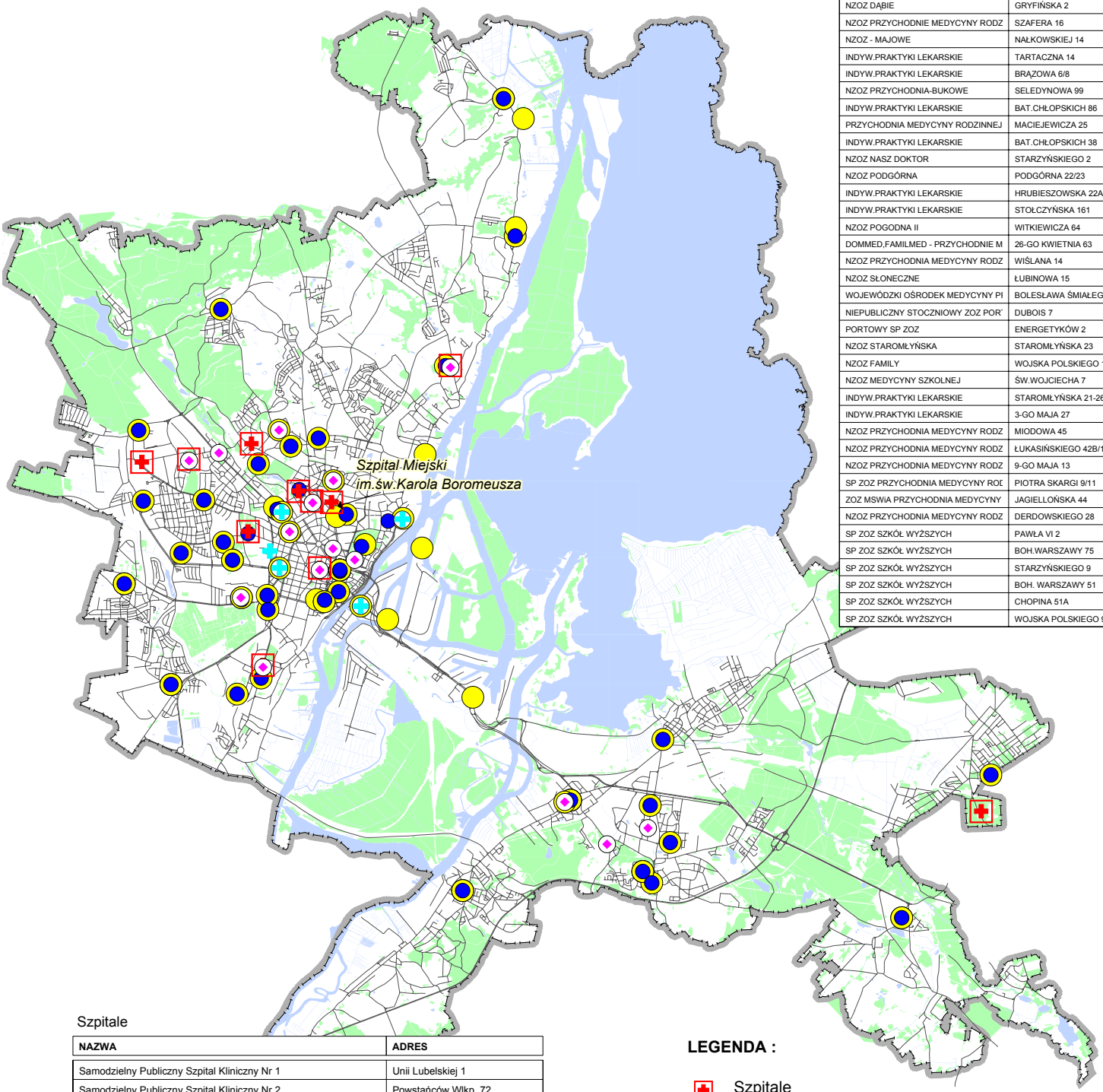
SZCZECIŃSKI SYSTEM INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

Podstawowa ambulatoryjna opieka zdrowotna

ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ

NAZWA	ADRES
NZOZ MULTI-CORDIS	POWSTAŃCÓW WLKP. 66/68
NZOZ ABRAMOWSKI	MICKIEWICZA 128A
NZOZ PRZYCHODNIA MEDYCYNY RODZ	ODZIEŻOWA 12A
NZOZ PRZYCHODNIA-GUMIEŃCE	KU SŁOŃCU 23/24
NZOZ MEDYCY	WOJSKA POLSKIEGO 72
PRZYCHODNIA MEDYCYNY RODZINNEJ	KADŁUBKA 10
PRZYCHODNIA MEDYCYNY RODZINNEJ	CHOPINA 22
NZOZ HIPOKRATES	ŁUCZNICZA 64
NZOZ NASZ DOKTOR	STRZAŁOWSKA 25
NZOZ - INTERPED	NAD ODRĄ 28
INDYW.PRAKTYKI LEKARSKIE	KRZEMIENNA 42B
NZOZ DĄBIE	GRYFIŃSKA 2
NZOZ PRZYCHODNIE MEDYCYNY RODZ	SZAFERA 16
NZOZ - MAJOWE	NAŁKOWSKIEJ 14
INDYW.PRAKTYKI LEKARSKIE	TARTACZNA 14
INDYW.PRAKTYKI LEKARSKIE	BRĄZOWA 6/8
NZOZ PRZYCHODNIA-BUKOWE	SELEDYNOWA 99
INDYW.PRAKTYKI LEKARSKIE	BAT.CHŁOPSKICH 86
PRZYCHODNIA MEDYCYNY RODZINNEJ	MACIEJEWICZA 25
INDYW.PRAKTYKI LEKARSKIE	BAT.CHŁOPSKICH 38
NZOZ NASZ DOKTOR	STARZYŃSKIEGO 2
NZOZ PODGÓRNA	PODGÓRNA 22/23
INDYW.PRAKTYKI LEKARSKIE	HRUBIESZOWSKA 22A
INDYW.PRAKTYKI LEKARSKIE	STOŁCZYŃSKA 161
NZOZ POGODNA II	WITKIEWICZA 64
DOMMED,FAMILMED - PRZYCHODNIE M	26-GO KWIETNIA 63
NZOZ PRZYCHODNIA MEDYCYNY RODZ	WIŚLANA 14
NZOZ SŁONECZNE	ŁUBINOWA 15
WOJEWÓDZKI OŚRODEK MEDYCYNY PI	BOLESŁAWA ŚMIAŁEGO 33
NIEPUBLICZNY STOCZNIOWY ZOZ POR	DUBOIS 7
PORTOWY SP ZOZ	ENERGETYKÓW 2
NZOZ STAROMŁYŃSKA	STAROMŁYŃSKA 23
NZOZ FAMILY	WOJSKA POLSKIEGO 101
NZOZ MEDYCYNY SZKOLNEJ	ŚW.WOJCIECHA 7
INDYW.PRAKTYKI LEKARSKIE	STAROMŁYŃSKA 21-26
INDYW.PRAKTYKI LEKARSKIE	3-GO MAJA 27
NZOZ PRZYCHODNIA MEDYCYNY RODZ	MIODOWA 45
NZOZ PRZYCHODNIA MEDYCYNY RODZ	ŁUKASIŃSKIEGO 42B/12
NZOZ PRZYCHODNIA MEDYCYNY RODZ	9-GO MAJA 13
SP ZOZ PRZYCHODNIA MEDYCYNY ROI	PIOTRA SKARGI 9/11
ZOZ MSWiA PRZYCHODNIA MEDYCYNY	JAGIELLOŃSKA 44
NZOZ PRZYCHODNIA MEDYCYNY RODZ	DERDOWSKIEGO 28
SP ZOZ SZKÓŁ WYŻSZYCH	PAWŁA VI 2
SP ZOZ SZKÓŁ WYŻSZYCH	BOH.WARSZAWY 75
SP ZOZ SZKÓŁ WYŻSZYCH	STARZYŃSKIEGO 9
SP ZOZ SZKÓŁ WYŻSZYCH	BOH. WARSZAWY 51
SP ZOZ SZKÓŁ WYŻSZYCH	CHOPINA 51A
SP ZOZ SZKÓŁ WYŻSZYCH	WOJSKA POLSKIEGO 97

Szpitale

NAZWA	ADRES
Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Nr 1	Unii Lubelskiej 1
Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Nr 2	Powstańców Wlkp. 72
Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony	Arkońska 4
Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Szpital im.prof.A.Sokołowsk	Sokołowskiego 11
Szpital Miejski im.św.Karola Boromeusza	Wyzwolenia 52
Regionalny Szpital Onkologiczny	Strzałowska 22
Samodzielny Publiczny Wojewódzki Zakład Gruźlicy i Chorób Płuc	Janosika 1
109 Szpital Wojskowy podległy MON	Piotra Skargi 9/11
Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej Zarządu Służby Zdrowia Spraw	Jagiellońska 44
Samodzielny Specjalistyczny Publiczny ZOZ nad Dzieckiem i Młodz	Św.Wojciecha 7
Samodzielny Publiczny Specjalistyczny ZOZ Zdroje	Żołnierska 55

LEGENDA :

- Szpitale
- Placówki podstawowej ambulatoryjnej opieki zdrowotnej
- Placówki specjalistycznej ambulatoryjnej opieki zdrowotnej
- Opieka całodobowa
- Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej

Pomoc społeczna

13.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ

Zasady ogólne pomocy społecznej w Polsce reguluje *ustawa o pomocy społecznej*[1] oraz wynikające z niej akty wykonawcze. Ustawa stanowi, iż pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa i ingeruje wówczas, gdy osoba bądź rodzina nie jest w stanie własnymi siłami przezwyciężyć trudnej sytuacji życiowej. Celem działań i programów podejmowanych w ramach pomocy społecznej jest zatem zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwianie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, przy czym zakłada się, że pomoc ta powinna w miarę możliwości doprowadzić osoby z niej korzystające do życiowego usamodzielnienia i pełnej integracji ze społeczeństwem.

Zgodnie z zapisami ustawowymi, pomocy społecznej udziela się w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, potrzeby ochrony macierzyństwa, bezradności w zakresie spraw opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych), alkoholizmu i narkomanii, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, klęski żywiołowej lub ekologicznej. Wymienione przyczyny umożliwiają jednocześnie zdefiniowanie głównych grup adresatów pomocy społecznej.

Obowiązek wykonywania zadań pomocy społecznej spoczywa na organach administracji rządowej i samorządowej, które aktywnie współpracują w tym zakresie z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem katolickim i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Zadania te polegają w szczególności na:

- tworzeniu warunków organizacyjnych funkcjonowania, pomocy społecznej poprzez prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej;
- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej, rozumianej jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc rodzinom i osobom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi, a także
- realizacji innych zadań wynikających ze zidentyfikowanych potrzeb społecznych i rozwijaniu nowych form pomocy i samopomocy w ramach tych potrzeb.

Realizacja celów i zadań pomocy społecznej wymaga odpowiednio rozbudowanej, komplementarnej sieci jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, którą tworzą:

- ośrodki pomocy społecznej – jednostki administracji samorządowej na szczeblu gminy o dużym stopniu samodzielności, skupiające wszelkie zadania z zakresu pomocy społecznej występujące w gminie;
- powiatowe centra pomocy rodzinie – jednostki administracji samorządowej na szczeblu powiatu, mające charakter uzupełniający i wyrównawczy w stosunku do funkcji gminy;
- regionalne ośrodki polityki społecznej – jednostki administracji samorządowej na szczeblu województwa;

oraz, poza wymienionymi głównymi służbami organizacyjnymi pomocy społecznej, różnego rodzaju placówki świadczące usługi adresowane do określonych kategorii osób:

- domy pomocy społecznej,
- placówki specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego,
- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- ośrodki wsparcia,
- ośrodki interwencji kryzysowej.

Istniejącą sieć jednostek pomocy społecznej w Szczecinie tworzą w przeważającej części jednostki organizacyjne Gminy Miasto Szczecin oraz placówki prowadzone przez podmioty niepubliczne.

Pomoc społeczna oferuje zarówno liczne świadczenia pieniężne, jak również rozmaite formy wsparcia niefinansowego. Świadczenia pieniężne wypłacane są osobom i rodzinom, których dochód na osobę nie przekracza poziomu określonego w ustawie o pomocy społecznej. Pomoc niefinansowa obejmuje głównie usługi pracowników socjalnych, zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej i powiatowych centrach pomocy rodzinie oraz usługi realizowane w miejscu zamieszkania potrzebującego pomocy. Osoby wymagające stałej opieki mogą korzystać ze wsparcia zapewnianego przez specjalne jednostki pomocy społecznej, takie jak: domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze czy ośrodki wsparcia.

[1] W okresie objętym *Raportem o stanie miasta Szczecina* zasady ogólne pomocy społecznej w Polsce regulowała *Ustawa o pomocy społecznej z dnia 29 listopada 1990 roku (Dz.U. z 1998 r. nr 64, poz. 414 – tekst jednolity, z późn. zm.).* 1 maja 2004 r. weszła w życie *nowa Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r.* zastępując dotychczasową ustawę. Podstawowe zasady - jak np. mówiąca o tym, że pomoc dla osób bezdomnych jest obowiązkiem gminy - pozostały bez zmian. Zmieniły się jednak rozwiązania szczegółowe, np. zasady przyznawania i wypłacania poszczególnych zasiłków czy świadczeń, kryterium dochodowe.

13.2. DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ I SAMORZĄDOWEJ

Obowiązek zapewnienia realizacji podstawowych zadań z zakresu pomocy społecznej (przewidzianych w *ustawie o pomocy społecznej*) spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Nie mniej jednak istotna jest działalność całej sfery organizacji społecznych i pozarządowych, stanowiąca uzupełnienie i rozszerzenie dla zadań obowiązkowych, a jednocześnie będąca odzwierciedleniem zaangażowania i wrażliwości naszego społeczeństwa wobec problemów osób znajdujących się w trudnej sytuacji.

13.2.1. ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ MIASTO SZCZECIN

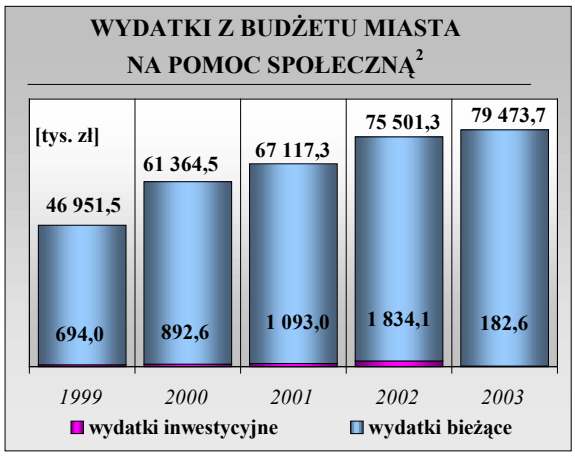
Z punktu widzenia odbiorcy świadczeń, podstawowym organizatorem pomocy społecznej na terenie Szczecina jest samorząd gminny i powiatowy. Ustawa o pomocy społecznej określa katalog zadań z zakresu pomocy społecznej przyporządkowanych gminie i powiatowi. Do najważniejszych z nich należy:

- opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych: gminnej (profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i innych) i powiatowej (wspieranie osób niepełnosprawnych);
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku osobom tego pozbawionym;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych i celowych;
- praca socjalna;
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych;
- organizowanie opieki w rodzinach zastępczych i udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci;
- zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców;
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;
- dożywianie dzieci;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia;
- organizowanie różnych form pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wielkość wydatków na pomoc społeczną z budżetu miasta z roku na rok systematycznie wzrasta. W kolejnych latach wydatki te wynosiły odpowiednio: 2002 r. – 75 501,3 tys. zł, 2003 r. – 79 473,7 tys. zł.[2] Ponad 60% tych wydatków realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (szerzej rozdz. 13.3.1.). Pozostała część wydatków, tj. 26 212,7 tys. zł w 2002 r. i 28 914,3 tys. zł w 2003 r., dotyczy przede wszystkim utrzymania jednostek pomocy społecznej, w tym:

- placówek opiekuńczo-wychowawczych (zarówno publicznych, jak i niepublicznych):
  2002 r. – 11 497,9 tys. zł, 2003 r. – 10 528,8 tys. zł;
- ośrodków adopcyjno-opiekuńczych:
  2002 r. – 281,5 tys. zł, 2003 r. – 316,8 tys. zł;
- ośrodków interwencji kryzysowej:
  2002 r. – 125,3 tys. zł (do 2002 r. ujęte w budżecie MOPR), 2003 r. – 55,4 tys. zł;
- Domów Pomocy Społecznej:
  2002 r. – 10 545,4 tys. zł, 2003 r. – 10 524,5 tys. zł;
- Ośrodka Dziennego Pobytu dla Osób z Chorobą Alzheimera:
  2002 r. – 30 tys. zł, 2003 r. – 17,7 tys. zł;
- Dziennych Domów Pomocy Społecznej:
  2002 r. – 1 525 tys. zł, 2003 r. – 1 541,8 tys. zł;
- Środowiskowych Domów Samopomocy:
  2002 r. – 520 tys. zł, 2003 r. – 1 176,6 tys. zł;
- noclegowni dla bezdomnych:
  2002 r. – 270 tys. zł, 2003 r. – 230 tys. zł;
- Schroniska dla Osób Bezdomnych:
  2002 r. – 177 tys. zł, 2003 r. – 77 tys. zł.

Wykres Nr 13.1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu miasta Szczecina 1999–2003

Szereg zadań z zakresu pomocy społecznej przekazywanych jest do realizacji (na zasadzie umowy-zlecenia) organizacjom pozarządowym. Szczegółowe zasady i formy współdziałania administracji publicznej z innymi podmiotami w okresie objętym *Raportem* regulowało

[2] Kwoty te nie obejmują środków przekazywanych z budżetu miasta na: dodatki mieszkaniowe (2002 r. – 27 927,5 tys. zł, 2003 r. – 27 387,4 tys. zł), Powiatowy Urząd Pracy (2002 r. – 1 937 tys. zł, 2003 r. – 3 279,6 tys. zł) oraz Żłobki Miejskie (2002 r. – 5 282,5 tys. zł, 2003 r. – 4 729,6 tys. zł).

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 czerwca 2000 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 55 poz. 662)[3]. Świadczenie usług socjalnych przez organizacje pozarządowe realizowane jest w obiektach infrastruktury społecznej (schroniska, domy dla samotnych matek, noclegownie, itp.) oraz w placówkach pomocy doraźnej (kuchnie dla ubogich, punkty pomocy medycznej / sanitarnej / rzeczowej itp.). W 2002 r. przekazano poszczególnym organizacjom pozarządowym z budżetu miasta kwotę 1 732,5 tys. zł, w 2003 r. – 1 728,6 tys. zł na realizację zadań wydatków zakresu pomocy społecznej (kwoty bez wydatków na rehabilitację osób niepełnosprawnych).

13.2.2. ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Do zadań realizowanych przez samorząd województwa należy między innymi: identyfikacja przyczyn ubóstwa, określanie potrzeb i skali środków przeznaczanych na działania w zakresie pomocy społecznej (we współpracy z gminami i powiatami), opracowywanie strategii rozwoju, przygotowywanie i wdrażanie celowych programów służących realizacji zadań pomocy społecznej i ich dofinansowywanie, organizowanie kształcenia (w tym prowadzenie szkół służb społecznych oraz szkolenia zawodowego kadr pomocy społecznej).

Najważniejsze działania przeprowadzone przez samorząd województwa zachodniopomorskiego w ramach realizacji zadań pomocy społecznej to:

- w zakresie szkoleń zawodowych kadr: w 2002 r. zorganizowano 4 szkolenia, w 2003 r. – 5 szkoleń;
- w zakresie opracowywania i wdrażania celowych programów, służących realizacji zadań pomocy społecznej i ich dofinansowania:
  - realizacja programu celowego pn. „Ogrzać dłonie, ogrzać serca" – dotacja przekazana Towarzystwu Przyjaciół Dzieci: 2002 r. – 50 tys. zł, 2003 r. – 40 tys. zł;
  - realizacja programu celowego pn. „Mikołaj Małym i Dużym" – dotacja dla różnych organizacji pozarządowych: 2003 r. – 43,5 tys. zł (pomocą objęto 546 osób).

13.2.3. ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ WOJEWODĘ

Działania wojewody koncentrują się nie na bezpośrednim wsparciu odbiorców pomocy społecznej, lecz na strategicznych aspektach funkcjonowania pomocy społecznej w danym województwie. Jego zadaniem jest ocena stanu i efektywności pomocy społecznej, koordynacja działań podejmowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, nadzór nad przestrzeganiem wymaganego standardu świadczonych usług, wydawanie i cofanie zezwoleń na prowadzenie centrów pomocy społecznej (prowadzenie rejestru tych centrów) oraz koordynowanie działań w zakresie integracji ze społeczeństwem osób posiadających status uchodźcy.

13.3. JEDNOSTKI POMOCY SPOŁECZNEJ – INFRASTRUKTURA I DZIAŁALNOŚĆ

13.3.1. MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (ul. Sikorskiego 3) jest samodzielną jednostką budżetową Gminy Miasto Szczecin. Pełniąc funkcję ośrodka pomocy społecznej oraz powiatowego centrum pomocy rodzinie, MOPR realizuje podstawowe zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej (zadania własne i zlecone gminy oraz powiatu, a także zadania powiatu z zakresu administracji rządowej, wykonywane na mocy porozumień). *Uchwała Rady Miasta Szczecina Nr XXVIII/717/2000 z dnia 25 września 2000 r. w sprawie Systemu Pomocy Społecznej Miasta Szczecina* wyznaczyła Ośrodkowi rolę koordynatora pomocy społecznej w mieście. W związku z czym, w zmienionym statucie nadanym *Uchwałą Nr IX/178/03 Rady Miasta Szczecina z dnia 22 września 2003 r.*, MOPR uzyskał uprawnienia do sprawowania nadzoru merytorycznego i finansowego nad wszystkimi pozostałymi jednostkami pomocy społecznej Gminy Miasto Szczecin, ale też został zobowiązany do współpracy i współdziałania z organizacjami pozarządowymi i kościelnymi.

Na koniec 2001 r. stan zatrudnienia w MOPR wynosił 203 osoby, w tym 137 pracowników socjalnych. W 2003 r. ogólna liczba zatrudnionych wynosiła 208 osób, w tym 148 pracowników socjalnych.

Tabela Nr 13.1

KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ*		
	2002	**2003**
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	19 994	21 350
Liczba rodzin	16 572	17 363
Liczba osób w rodzinach	37 061	36 765

** Świadczenia bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania*
Źródło: MOPR

[3] uchylone z dniem 01 maja 2004 r.

Budżet MOPR wyniósł w 2002 r. 49 288,7 tys. zł, a w 2003 r. – 50 559,4 tys. zł. Najbardziej znaczący wydatek stanowią zasiłki i pomoc w naturze – ponad 50% wydatków ogółem, wynoszą one odpowiednio: w 2002 r. – 26 710,9 tys. zł, w 2003 r. – 26 850 tys. zł.

Wobec pogłębiania się pauperyzacji mieszkańców Szczecina w ostatnich latach, o czym świadczy wzrost przyznawanych świadczeń, istotnym zadaniem MOPR jest diagnozowanie sytuacji rodzin potrzebujących wsparcia w środowisku lokalnym i wypracowanie skutecznych metod przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Poniżej przedstawiona jest analiza powodów udzielenia pomocy rodzinom i osobom tego potrzebującym w 2002 i 2003 r.

Tabela Nr 13.2

POWODY PRZYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ			
Powód trudnej sytuacji życiowej	**Liczba rodzin**		
	2001	**2002**	**2003**
Ubóstwo	6 113	8 799	10 265
Sieroctwo	14	18	21
Bezdomność	995	1 161	1 574
Ochrona macierzyństwa	424	439	550
Bezrobocie	5 937	8 598	9 351
Niepełnosprawność	4 475	5 178	5 523
Długotrwała choroba	2 238	2 418	2 650
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego-rodziny niepełne	2 585	2 454	2 611
Bezradność w sprawach opiekuńczo–wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – rodziny wielodzietne	422	433	386
Alkoholizm	1 078	1 516	1 796
Narkomania	91	142	107
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	207	357	285

Źródło: MOPR

W ramach działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie, MOPR realizuje zadania prorodzinne prowadzone w stosunku do dzieci i młodzieży o ograniczonej władzy rodziców biologicznych. Zadania te obejmują przede wszystkim: pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych oraz pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, zakładów dla nieletnich i rodzin zastępczych, w tym również pomoc na kontynuowanie nauki.

Umieszczenie w rodzinie zastępczej odbywa się w drodze wykonania postanowienia sądu rodzinnego. Rodziny zastępcze stanowią podstawową formę opiekuńczą dla dzieci pozbawionych okresowo lub trwale opieki rodziców biologicznych. Szczególną formą opieki zastępczej są rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego. Zapewniają one warunki dzieciom wymagającym z różnych względów natychmiastowego odizolowania od rodziny, do czasu rozstrzygnięcia o ich losie przez sąd rodzinny. W Szczecinie, według stanu na koniec 2003 r., funkcjonowało 578 rodzin zastępczych, w których opiekę znalazło 682 dzieci oraz 9 rodzin pełniących zadania pogotowia rodzinnego, w których przebywało 54 dzieci. Pomoc wypłacana rodzinom zastępczym z budżetu MOPR wyniosła odpowiednio: w 2002 r. – 6 171,6 tys. zł (12,5% wydatków MOPR ogółem), w 2003 r. – 7 600,9 tys. zł. (15% wydatków).

Inne zadania realizowane przez MOPR to m.in.:

- dożywianie uczniów poprzez opłacanie obiadów w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach średnich oraz półkoloniach i zimowiskach. Środki wydatkowane to: w 2002 r. – 1 366,6 tys. zł (dożywianiem objęto 4 071 dzieci), w 2003 r. – 1 487 tys. zł (4 640 dzieci);
- usługi opiekuńcze (w tym dla osób chorych psychicznie): środki wydatkowane to: w 2002 r. – 3 070 tys. zł (z opieki skorzystało 1 168 osób), w 2003 r. – 2 757 tys. zł (1 147 osób).

13.3.2. PLACÓWKI OPIEKUŃCZO -WYCHOWAWCZE, OŚRODKI ADOPCYJNE

Placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniają dzieciom i młodzieży, pozbawionym częściowo i całkowicie opieki rodzicielskiej oraz niedostosowanym społecznie, dzienną lub całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie, zaspokajają ich niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewniają korzystanie z przysługujących na pod-stawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowot-nych i kształcenia, jak również wspierają działania rodziców w wychowaniu i sprawowaniu opieki. Placówki ze względu na specyfikę działań dzielą się na: placówki wsparcia dziennego (np. świetlice środowiskowe), placówki interwencyjne (pogoto-wia opiekuńcze), placówki rodzinne (rodzinne do-my dziecka), placówki socjalizacyjne (domy dzie cka), placówki resocjalizacyjne. Placówka opiekuńczo-wychowawcza może łączyć działania interwencyjne, socjalizacyjne i inne działania na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, przyjmując formę placówki wielofunkcyjnej.

RODZINNE PLACÓWKI OPIEKUŃCZO -WYCHOWAWCZE

Placówki rodzinne zapewniają dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodzi-

ców całodobową opiekę i wychowanie w warunkach zbliżonych do domu rodzinnego oraz opiekę do czasu powrotu dziecka do rodziny, umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej lub jego usamodzielnienia. W Szczecinie funkcjonują trzy tego typu placówki (jednostki budżetowe Gminy Miasto Szczecin):

- Rodzinny Dom Dziecka nr 1, ul. Mączna 16 – przeznaczony dla 12 wychowanków,
- Rodzinny Dom Dziecka nr 3 ul. Różowa 8/2 – przeznaczony dla 6 wychowanków,
- Rodzinny Dom Dziecka nr 4, al. Woj. Polskiego 95 – przeznaczony dla 6 wychowanków.

We wrześniu 2002 r. utworzono kolejną placówkę (*Uchwała Nr LV/1246/02 Rady Miasta Szczecina z 16 września 2002 r.*) – Rodzinny Dom Dziecka nr 5 przy ul. Wojciecha 1/6. Ze względu na konieczność generalnego remontu lokalu, placówka rozpoczęła działalność na początku 2004 r.

PLACÓWKI OPIEKUŃCZO -WYCHOWAWCZE SOCJALIZACYJNE

Placówki te zapewniają całodobową opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej w sytuacji wyczerpania możliwości udzielenia pomocy rodzinie naturalnej lub znalezienia rodzinnej opieki zastępczej. Na terenie miasta działają dwie tego typu placówki (jednostki budżetowe Gminy Miasto Szczecin):

- Dom Dziecka nr 1, ul. Arkońska 1 – 56 miejsc.

W 2003 r. zainicjowano proces przekształcenia placówki, polegający docelowo na uruchomieniu w osobnych mieszkaniach trzech filii, w których będzie realizowany program reintegracji społecznej. Program ten został pilotażowo rozpoczęty w adoptowanym mieszkaniu komunalnym przy al. Piastów, uczestniczy w nim 9 dziewcząt w wieku do 15 lat.

- Dom Dziecka nr 2 „Zielony Dwór”, ul. Walecznych 23 – 98 miejsc.

Opieka sprawowana jest w formie grup rodzinkowych. Placówka posiada bardzo dobre warunki bytowe: teren zielony (park), korty tenisowe, boisko, wyremontowane obiekty dostosowane do obowiązujących standardów.

W związku z obowiązkiem uzyskania przez placówki (do końca 2006 r.) odpowiedniego standardu opieki i wychowania przewiduje się m.in. stopniowe zmniejszanie liczby miejsc w placówkach.

PLACÓWKI OPIEKUŃCZO -WYCHOWAWCZE INTERWENCYJNE

Placówki interwencyjne zapewniają dziecku pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodziców, znajdującemu się w sytuacji kryzysowej: doraźną, całodobową opiekę, kształcenie dostosowane do jego wieku i możliwości rozwojowych oraz wychowanie do czasu powrotu do rodziny lub umieszczenia w rodzinie zastępczej, placówce rodzinnej albo placówce socjalizacyjnej. Ponadto placówki te przygotowują diagnozę stanu psychofizycznego i sytuacji życiowej dziecka oraz ustalają wskazania do dalszej pracy z dzieckiem.

Pobyt dziecka w placówce interwencyjnej powinien być czasowy i trwać nie dłużej nić 3 miesiące, a w szczególnych sytuacjach może zostać wydłużony o kolejne 3 miesiące.

W Szczecinie funkcjonuje obecnie jedna tego typu placówka (jednostka budżetowa Gminy Miasto Szczecin):

- Pogotowie Opiekuńcze im K. Maciejewicza, ul. Łabędzia 4, która zapewnia 110 miejsc dzieciom w wieku od 3 do 18 lat.

Przyjmowanie dzieci odbywa się przez całą dobę na podstawie: orzeczenia sądu, wniosku policji, polecenia sędziego, prośby rodziców. W 2003 r. placówka udzieliła opieki ogółem 585 dzieciom. Na terenie placówki funkcjonuje Szkoła Podstawowa i Gimnazjum.

Noworodki trafiają do uruchomionego w 2002 r. w Szpitalu Miejskim oddziału „Chatka Puchatka”.

PLACÓWKI OPIEKUŃCZO -WYCHOWAWCZE RESOCJALIZACYJNE

Placówki resocjalizacyjne zapewniają dzieciom niedostosowanym społecznie: opiekę i wychowanie, możliwość leczenia uzależnień, resocjalizację i rewalidację oraz zdobycie kwalifikacji zawodowych.

Na terenie Szczecina funkcjonuje jedna tego typu placówka (jednostka budżetowa Gminy Miasto Szczecin, z dniem 1 stycznia 2004 r., po zmianach ustawy o systemie oświaty – placówka oświatowa):

- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, ul. Kamienna 22, przeznaczony dla 60 dziewcząt w wieku od 13 do 18 lat.

Placówka zapewnia możliwość zindywidualizowanego oddziaływania dla dzieci niedostosowanych społecznie, skierowanych postanowieniem sądowym, prowadzi kształcenie na poziomie ogólnokształcącym i zawodowym; wychowanki mieszkają w internacie.

PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO

W celu wsparcia funkcji opiekuńczych rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego, pod pojęciem których rozumiemy świetlicę lub klub środowiskowy, czynny co najmniej 5 dni w tygodniu po 4 godziny dziennie. Ramowy zakres działań tych placówek obejmuje

m.in.: pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych i rówieśniczych, zajęcia socjoterapeutyczne, zajęcia korekcyjne, kompensacyjne i logopedyczne, pomoc w nauce, pomoc socjalną i dożywianie, organizację czasu wolnego. W Szczecinie działają 23 tego typu placówki (wszystkie prowadzone przez organizacje pozarządowe), które zapewniają opiekę około 800 dzieciom, są to:

- Środowiskowe Ogniska Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci – 7 ognisk (ul. Jarowita 2, ul. Kolumba 68, ul. Ziemowita 6, ul. Metalowa 6, ul. Małkowskiego 12, ul. Strzałowska 7 i ul. 9 Maja 17) zapewniających miejsca dla 250 dzieci;
- Środowiskowa Świetlica przy ul. Barnima 22, prowadzona przez Caritas Archidiecezji Szczecińsko Kamieńskiej – 40 miejsc;
- Świetlice Środowiskowe Stowarzyszenia Rodzin Katolickich – 2 świetlice (ul. Pocztowa 22, ul. Połabska 1) – 56 miejsc;
- Socjoterapeutyczna Świetlica Środowiskowa „Przystanek" przy ul. Sławomira 1, prowadzona przez Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U" – 30 miejsc;
- Świetlica Środowiskowa przy ul. Witkiewicza 64 prowadzona przez Parafię pw. św. Jana Bosko – 40 miejsc;
- Świetlica Środowiskowa „Serduszka" przy ul. Kaszubskiej 20, prowadzona przez Parafię Rzymsko-katolicką pw. NSPJ – 40 miejsc;
- Świetlica Środowiskowa Towarzystwa Salezjańskiego przy ul. Ku Słońcu 124 – 60 miejsc;
- Świetlice Środowiskowe ZHP Chorągiew Zachodniopomorska – 4 świetlice (ul. Ogińskiego 15, Mickiewicza, Karpacka 29, Kosynierów 16) – 130 miejsc.

W latach 2002–2003 rozpoczęły działalność kolejne placówki:

- Świetlica „Promyczek" Stowarzyszenia Duszpasterstwa Akademickiego „Razem", ul. Obrońców Stalingradu;
- Socjoterapeutyczna Świetlica Środowiskowa Stowarzyszenia Rodzin Katolickich, pl. Ofiar Katynia 1;
- Świetlica Środowiskowa Towarzystwa Salezjańskiego – Dom Zakonny, ul. Lwowska;
- Świetlica Środowiskowa Salezjańskiego Stowarzyszenia Wychowania Młodzieży – oddział Szczecin Wielgowo, ul. Bałtycka 4;
- Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD, ul. św. Jakuba 5.

POZOSTAŁE PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

W Szczecinie funkcjonuje również niepubliczna placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- Ognisko Brata Alberta, ul. Las Arkoński 1, prowadzone przez Caritas Archidiecezji Szczecińsko – Kamieńskiej.

Jest to dom stałego pobytu dla trudnej i ubogiej młodzieży z rodzin wielodzietnych, rozbitych i patologicznych – 45 miejsc dla chłopców w wieku 16 – 21 lat (z dniem 1 stycznia 2004 r., po zmianach ustawy o systemie oświaty – placówka oświatowa).

OŚRODKI ADOPCYJNO-OPIEKUŃCZE

Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze realizują zadania związane z inicjowaniem i wspomaganiem zastępczych form opieki i wychowania rodzinnego. Są specjalistycznymi placówkami o charakterze diagnostyczno-konsultacyjnym, kwalifikującymi osoby wyrażające gotowość do zapewnienia dziecku zastępczego wychowania rodzinnego w formie rodziny zastępczej czy rodzinnego domu dziecka, pomagają w regulowaniu sytuacji prawnej dziecka, wymagającego zastępczych form wychowania rodzinnego, prowadzą poradnictwo rodzinne i terapię rodzinną dla dzieci i rodziców dzieci umieszczonych w rodzinnej opiece zastępczej. Na terenie Szczecina funkcjonują dwa ośrodki adopcyjno - opiekuńcze:

- Ośrodek Adopcyjno - Opiekuńczy, al. Jedności Narodowej 42 (jednostka budżetowa Gminy Miasto Szczecin). Ośrodek pełni rolę wojewódzkiego banku danych o dzieciach zgłoszonych do adopcji.
- Ośrodek Adopcyjno - Opiekuńczy Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Archidiecezji Szczecińsko – Kamieńskiej, ul. Jana Kazimierza 20.

We wrześniu 2002 roku Ośrodek Adopcyjno - Opiekuńczy SRK włączył się w ogólnopolską akcję „Szukam domu...", mającą na celu zarówno poruszenie opinii publicznej trudną sytuacją osamotnionych i osieroconych dzieci, jak i przekazanie społeczeństwu obszernej informacji o idei rodzinnej opieki zastępczej jako alternatywnej dla domów dziecka, ale przede wszystkim pozyskanie kandydatów na rodziców zastępczych. Dzięki pierwszym edycjom akcji 740 dzieci znalazło się już w rodzinach zastępczych, a wiele rodzin zdecydowało się na rodzicielstwo zastępcze i obecnie przechodzi odpowiednie szkolenie. Udział w akcji bierze ponad 300 organizacji, firm, ośrodków opiekuńczych na terenie całej Polski. Ośrodek Adopcyjno - Opiekuńczy Stowarzyszenia Rodzin Katolickich jest lokalnym koordynatorem akcji w Szczecinie, natomiast deklarację udziału w ruchu społecznym „Szukam domu..." podpisały także Dom Dziecka nr 1 i nr 2, Pogotowie Opiekuńcze oraz Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie.

13.3.3. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Domy pomocy społecznej świadczą, na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku lub choroby usługi: bytowe, opiekuńcze, wspomagające (terapia zajęciowa i rekreacyjna, podnoszenie sprawności i aktywizowanie mieszkańców), kulturalne, edukacyjne w formach i zakresie wynikającym z indywidualnych potrzeb i umożliwiające korzystanie ze świadczeń przysługujących z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego. Domy, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na domy dla osób w podeszłym wieku, osób przewlekle somatycznie chorych, osób przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie i osób niepełnosprawnych fizycznie.

Na terenie miasta funkcjonują trzy domy pomocy społecznej (w formie jednostek budżetowych Gminy Miasto Szczecin) przeznaczone dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych. Zapewnia się w nich całodobową opiekę oraz zaspokaja indywidualne, niezbędne potrzeby. Są to następujące placówki:

- Dom Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta i Pioniera Ziemi Szczecińskiej", ul. Romera 21–29.
- Dom Pomocy Społecznej dla Osób Somatycznie i Przewlekle Chorych, ul. Broniewskiego 4/6.
  W grudniu 2003 r. placówka rozpoczęła nową formę działalności na rzecz osób z chorobą Alzheimera pod nazwą „Dział Środowiskowych Form Pomocy Półstacjonarnej dla Osób z Chorobą Alzheimera" (15 miejsc).
- Dom Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta" im. gen. Mieczysława Boruty-Spiechowicza, ul. Krucza 17.

Wszystkie Domy Pomocy Społecznej dysponują łącznie 492 miejscami.

Kierowaniem do domów pomocy społecznej odpowiedniego typu i ustalaniem opłat za pobyt mieszkańca zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. W 2003 r. MOPR wydał 139 skierowań do domów pomocy społecznej na terenie miasta Szczecina i 80 skierowań do domów w innych powiatach. Na miejsce w DPS oczekuje się od 3 miesięcy do roku. Zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2003 r. na umieszczenie czeka 107 osób (wg stanu na dzień 31 grudnia 2001 r. – 297 osób).

Poważnym problemem miasta Szczecina jest brak domu pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych. Okres oczekiwania tych osób na umieszczenie w placówce poza miastem Szczecin wynosi: dla kobiet 7 – 9 lat, dla mężczyzn – 5 lat.

13.3.4. OŚRODKI WSPARCIA

Ośrodki wsparcia są środowiskowymi formami pomocy półstacjonarnej, służącymi utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku i przeciwdziałaniu instytucjonalizacji. W ośrodku wsparcia mogą być również prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy, dzienny dom pomocy, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY

Na terenie Szczecina działają dwa środowiskowe domy samopomocy:

- Środowiskowy Dom Samopomocy (jednostka budżetowa Gminy Miasto Szczecin), ul. Tartaczna 14 – 37 miejsc.

Jest to placówka dziennego wsparcia, przeznaczona dla osób chorych i z zaburzeniami psychicznymi, które po okresie specjalistycznego leczenia szpitalnego wymagają wsparcia i pomocy. Dom zapewnia podopiecznym m.in.: pomoc w organizacji i aktywizacji ich życia bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania, terapię zajęciową, rehabilitację, świadczenia rekreacyjno-kulturalne i wyżywienie. W 2004 r. uruchomiona zostanie filia Domu przy al. Bohaterów Warszawy, co pozwoli na rozszerzenie zakresu świadczeń i objęcie działaniami większej liczby podopiecznych.

- Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób Niepełnosprawnych Intelektualnie przy ul. Rostockiej 125, prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Szczecinie – 25 miejsc.

Jest to placówka dziennego wsparcia, zapewniająca pensjonariuszom m.in. podstawowe świadczenia opiekuńcze, edukacyjne i rehabilitacyjne, zajęcia z zakresu umiejętności komunikowania się i samoobsługi, organizację form rekreacyjnych i aktywności fizycznej, wyżywienie.

DZIENNE DOMY POMOCY

W Szczecinie funkcjonują dwa dzienne domy pomocy (jednostki budżetowe Gminy Miasto Szczecin), dysponujące łącznie 100 miejscami:

- Dzienny Domy Pomocy Społecznej nr 1, ul. Łukasiewicza 6,
- Dzienny Domy Pomocy Społecznej nr 2, ul. Potulicka 40.

Placówki zapewniają pomoc osobom w wieku emerytalnym i niepracującym inwalidom (bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania) m.in. w organizacji i aktywizacji ich życia, zapewniają

wyżywienie, świadczenia rekreacyjno-kulturalne i rehabilitacyjne.

OŚRODKI OPIEKUŃCZE

Na terenie Szczecina funkcjonuje Ośrodek Opiekuńczy dla Dzieci i Młodzieży (jednostka budżetowa Gminy Miasto Szczecin), pl. Jakuba Wujka 6, przeznaczony dla 40 podopiecznych. Na pobyt dzienny przyjmowane są dzieci i młodzież ze średnim i głębokim upośledzeniem umysłowym w wieku od 6 do 30 lat. Podopieczni podzieleni są ze względu na wiek i sprawność psycho-ruchową na cztery grupy terapeutyczne. Placówka zapewnia podstawowe świadczenia opiekuńczo-wychowawcze, rehabilitacyjne i rekreacyjno-kulturalne, wyżywienie, terapię psychologiczną, zajęcia logopedyczne i zajęcia szkolne przewidziane programem szkolnym. W pracy terapeutycznej duży nacisk kładzie się na przystosowanie do możliwości samodzielnego funkcjonowania w społecze stwie.

SCHRONISKA I NOCLEGOWNIE DLA OSÓB BEZDOMNYCH

Udzielanie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, w tym osobom bezdomnym, należy do zadań własnych o charakterze obowiązkowym, realizowanych przez gminy. Gmina Miasto Szczecin nie posiada własnej placówki dla osób bezdomnych, ale od wielu lat zleca realizację tego zadania organizacjom pozarządowym. Na cele związane z bezdomnością miasto zabezpieczyło w 2002 r. 374 miejsca stacjonarne (wykorzystanych zostało 327 miejsc) natomiast w 2003 r. – 546 miejsc (wykorzystanych zostało 449 miejsc). W 2003 roku zanotowano wzrost wykorzystanych miejsc w schroniskach o około 25%.

Na terenie Szczecina funkcjonują następujące schroniska i noclegownie dla osób bezdomnych:

- Dom dla Bezdomnej Matki z Dzieckiem pw. św. Józefa przy ul. Wielkopolskiej 32, prowadzony przez Fundację Pomocy Samotnej Matce, placówka dysponuje 10 miejscami dla matek i 17 miejscami dla dzieci (4 miejsca w rezerwie).

Schronisko prowadzi działalność interwencyjną i terapeutyczną dla matek z dziećmi, które znalazły się okresowo w trudnej sytuacji życiowej. Udzielana jest pomoc polegająca na zabezpieczeniu podstawowych potrzeb bezpieczeństwa, a po zdiagnozowaniu problemów opracowywany jest plan wychodzenia z trudności. W schronisku mogą przebywać kobiety z dziećmi przez okres 1 roku, chyba że sytuacja prawna i lokalowa wymaga konieczności przedłużenia pobytu. Fundacja prowadząca tę placówkę podejmuje szereg działań pozwalających na usamodzielnienie się podopiecznych takich jak: pozyskiwanie lokali mieszkalnych, znalezienie zatrudnienia podopiecznym, zakup podstawowego wyposażenia mieszkań otrzymanych z zasobów miasta.

- Schronisko dla kobiet i mężczyzn przy ul. Zamkniętej 5, prowadzone przez Stowarzyszenie „Feniks" – 150 miejsc oraz około 50 miejsc interwencyjnych.

Stowarzyszenie poza prowadzeniem schroniska prowadzi również Pogotowie Zimowe na terenie miasta. Pogotowie Zimowe i schronisko zapewniają osobom bezdomnym oprócz schronienia: ciepły posiłek, możliwość wymiany odzieży, zadbania o higienę osobistą i podstawowe zaopatrzenie medyczne. W schronisku prowadzony jest program wychodzenia z bezdomności – rehabilitacja społeczna osób bezdomnych.

- Schronisko dla bezdomnych mężczyzn przy ul. Hryniewieckiego 4, prowadzone przez Polsko-Belgijskie Stowarzyszenie Pomocy Socjalnej – 60 miejsc stałych, noclegownia na okres zimowy – 20 miejsc dodatkowych.

Schronisko przeznaczone jest dla mężczyzn, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej lecz mogą podjąć zatrudnienie, w schronisku uzyskują oni pomoc w podjęciu terapii oraz pracy.

- Schronisko dla bezdomnych mężczyzn „Wilga" przy ul. Tczewskiej 9, prowadzone przez Polski Komitet Pomocy Społecznej – 45 miejsc i 5 miejsc interwencyjnych, istnieje możliwość uruchomienia dodatkowych 20 miejsc.

W pierwszej kolejności schronisko zapewnia podopiecznym podstawowe warunki bytowe, prowadzone działania mają doprowadzić bezdomnych do właściwej kondycji zdrowotnej, ale również i psychicznej, np. każdemu bezdomnemu proponowane są działania terapeutyczne – w szczególności ukierunkowane na wychodzenie z nałogów.

- Dom Pielęgnacyjno-Opiekuńczy dla Kobiet i Mężczyzn przy ul. Strzałowskiej 24, prowadzony przez Centrum Socjalne Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej – 55 miejsc stałych, w tym 16 dla kobiet.

Dom pielęgnacyjno-opiekuńczy zapewnia wszystkim niesprawnym osobom bezdomnym schronienie i posiłek, a w miarę swoich możliwości również opiekę pielęgniarską, utrzymując kontakty ze szpitalami i przychodniami. Trudności w prowadzeniu tego typu placówki polegają na tym, że osoby bezdomne przewlekle chore wymagają stałych konsultacji medycznych oraz zaopatrzenia w środki opatrunkowe i pielęgnacyjne. Dom Pielęgnacyjno-Opiekuńczy dla Kobiet i Mężczyzn jest jedyną placówką w Szczecinie, realizującą zadanie pomocy osobom bezdomnym przewlekle chorym.

- Noclegownia przy Miejskiej Izbie Wytrzeźwień, ul. gen. Dąbrowskiego 22/24 – 16 miejsc stałych

(w czasie zimy 22 miejsca rezerwowe).

– Noclegownie dla mężczyzn prowadzone przez Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej: przy ul. Nehringa 14 – 80 miejsc stałych (w czasie zimy 30 miejsc dodatkowych); przy ul. Racibora 62 – 83 miejsca stałe (w czasie zimy 2 miejsca dodatkowe).

W 2004 r. planowane jest otwarcie nowej placówki prowadzonej przez Caritas – noclegowni dla bezdomnych kobiet i matek z dziećmi przy ul. Piasecznej.

Ponadto w mieście funkcjonują dwa schroniska, które nie otrzymują dotacji od miasta:

– Schronisko dla bezdomnych mężczyzn przy ul. Bulwar Gdański 31, prowadzone przez Siostry Misjonarki Miłości Matki Teresy z Kalkuty – około 30 miejsc stałych,
– Ośrodek Pomocy i Resocjalizacji przy ul. Powstańców Wielkopolskich 34 – ok. 10 miejsc stałych.

Działania większości organizacji, zajmujących się problemem osób bezdomnych, poza zapewnieniem noclegu, skupiały się mi dzy innymi na:

– organizacji grup terapeutycznych i udzielaniu informacji o możliwościach podjęcia terapii antyalkoholowej,
– treningach przezwyciężania agresji, panowania nad stresem, podnoszenia umiejętności komunikacyjnych,
– przedstawianiu i nauce alternatywnego sposobu spędzania wolnego czasu, rozwoju własnych zainteresowań, podnoszeniu samooceny,
– pomocy w opracowaniu indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, prowadzących do formy pisemnego kontraktu z MOPR.

13.3.5. OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ

Rolą ośrodków interwencji kryzysowej jest świadczenie specjalistycznych usług, zwłaszcza psychologicznych, prawnych, hotelowych, które są dostępne przez całą dobę – osobom i rodzinom będącym ofiarami przemocy lub znajdującym się w innej sytuacji kryzysowej – w celu zapobieżenia powstawania lub pogłębiania się dysfunkcji tych osób i rodzin. Na terenie Szczecina funkcjonuje:

– Miejski Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy al. Jedności Narodowej 42 (jednostka budżetowa Gminy Miasto Szczcin) dysponujący 19 miejscami. Z usług Ośrodka w 2002 r. skorzystały łącznie – 2 684 osoby , a w 2003 r. – 3 024 osoby;
– Centrum Pomocy Rodzinie Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy ul. Gryfińskiej 151, prowadzony przez Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej.

Stan infrastruktury instytucjonalnej nie zaspokaja rzeczywistych potrzeb, a deficyt miejsc praktycznie we wszystkich typach placówek znacznie utrudnia prowadzenie szeroko rozumianej profilatyki społecznej. W Szczecinie brakuje placówki interwencyjnej dla małych dzieci (do 3. roku życia), liczba miejsc w pogotowiu opiekuńczym jest niewystarczająca, rośnie również zapotrzebowanie na placówki wsparcia dziennego. Funkcjonujące domy pomocy społecznej zabezpieczają jedynie w niewielkiej części potrzeby mieszkańców, o czym świadczy czas oczekiwania na umieszczenie w domu, brakuje również placówek umożliwiajacych aktywność społeczną i wsparcie osobom w podeszłym wieku (kluby seniora, placówki dziennego pobytu), problem ten będzie, niestety, narastał z uwagi na niekorzystną tendencję demograficzną starzenia się społeczeństwa. W wielu działających na terenie miasta placówkach powinny być kontynuowane programy naprawcze, mające na celu dostosowanie standardu opieki do wymogów określonych przepisami. Katalog potrzeb i niezbędnych do podjęcia działań jest znacznie szerszy, tymczasem narastające problemy społeczne (bezrobocie, ubóstwo, sieroctwo społeczne, bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc w rodzinie, itp.) oraz występujące patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przestępczość wśród nieletnich itp.) coraz wyraźniej uwydatniają niedobory instytucjonalne w obszarze pomocy społecznej. W dużej mierze taki stan rzeczy wynika z braku środków finansowych na rozbudowę czy modernizację istniejących placówek, nie mówiąc już o uruchamianiu nowych.

13.4. NAJWIĘKSZE ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W ramach realizacji zadań pomocy społecznej istnieje współpraca między poszczególnymi instytucjami, stowarzyszeniami, towarzystwami, związkami, fundacjami mającymi w swych statutach działalność charytatywną, ukierunkowaną na pomoc osobom bezdomnym, ubogim, chorym. Realizację zadań z zakresu pomocy społecznej deklaruje ok. 130 organizacji działających na terenie Szczecina. Najważniejsze z nich:

POLSKI CZERWONY KRZYŻ

Zachodniopomorski Zarząd Okręgowy z siedzibą przy al. Wojska Polskiego 63.

Polski Czerwony Krzyż jest stowarzyszeniem z wieloletnią tradycją, prowadzącym różnorodną działalność w dziedzinie ochrony zdrowia

(honorowe krwiodawstwo, promocja zdrowia), pomocy socjalnej, pierwszej pomocy i ratownictwa, a także pracę wychowawczą z młodzieżą. W zakresie pomocy socjalnej PCK udziela wsparcia osobom potrzebującym, a szczególnie ludziom starszym, chorym, niepełnosprawnym, ubogim i rodzinom wielodzietnym, które znajdują się w szczególnie trudnej sytucji socjalnej. W ramach tych działań Zachodniopomorski Zarząd Okręgowy PCK prowadzi szereg cyklicznych akcji:

- „Pomocna Dłoń" (2002, 2003) – zbiórka artykułów spożywczych oraz środków finansowych na przygotowanie świątecznych paczek żywnościowych dla osób potrzebujących wsparcia;
- „Wyprawka dla Żaka"(2002, 2003) – przygotowanie wyprawek szkolnych dla dzieci z ubogich rodzin: w 2002 r. – 350, w 2003 r. – 380;
- obchody „Światowego Dnia Walki z Głodem" (2002, 2003) – bezpłatne wydawania artykułów spożywczych.

Ogółem w 2002 r. ZZO PCK udzielił pomocy doraźnej (finansowej i rzeczowej) 4 926 osobom na kwotę 65 012 zł, natomiast w 2003 r. – 7 283 osobom na kwotę 109 822 zł.

CARITAS

„Caritas" Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, ul. Wieniawskiego 5.

Organizacja prowadzi działalność charytatywną, koordynuje i kieruje całą kościelną akcją charytatywną na terenie archidiecezji oraz współpracuje ze świeckimi instytucjami i formami pomocy. Działalność „Caritas" w zakresie pomocy społecznej to m.in.:

- pomoc rodzinom wielodzietnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, rodzinom zagrożonym patologią,
- organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci ze środowisk ubogich i patologicznych,
- uczestniczenie w ogólnokrajowych akcjach charytatywnych organizowanych przez Kościół, np. Tydzień Miłosierdzia, Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom.

W ramach swojej działalności organizacja prowadzi na terenie Gminy Miasto Szczecin szereg placówek (szerzej rozdział 13.3.) oraz 4 punkty wydawania żywności przy parafiach.

POLSKI KOMITET POMOCY SPOŁECZNEJ

Zarząd Wojewódzki, ul. Jagiellońska 18/2
Zarząd Miejski, ul. Szymanowskiego 3

Celem PKPS jest niesienie pomocy osobom i rodzinom, które z różnych przyczyn niezdolne są do rozwiązywania swych życiowych problemów, w szczególności ludziom starszym, niepełnosprawnym i chorym, zagrożonym demoralizacją, rodzinom pozbawionym środków do życia, ubogim i bezradnym. Celem PKPS jest także kształtowanie postaw społecznych sprzyjających bezpośredniemu uczestnictwu w działaniach na rzecz osób potrzebujących pomocy, bądź wspieranie takich działań. Powyższe cele Stowarzyszenie realizuje m.in. poprzez: organizowanie usług opiekuńczych, organizowanie i prowadzenie dożywiania, udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej, prowadzenie poradnictwa prawnego i pomocy prawnej. PKPS prowadzi wiele stacjonarnych placówek pomocy społecznej i opieki medycznej, które świadczą różne usługi dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, w tym dla dzieci (szerzej w rozdziale 13.3.).

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ DZIECI

Zachodniopomorski Oddział Wojewódzki, Oddział Miejski, ul. Jarowita 2.

Podstawowym celem TPD jest prowadzenie działalności charytatywnej na rzecz dzieci z rodzin ubogich, zagrożonych patologią oraz z rodzin wielodzietnych, rozbitych, niewydolnych wychowawczo. Towarzystwo realizuje wiele akcji i programów. Szczegółowe informacje o działalności TPD w Szczecinie dostępne pod adresem: www.tpd–zach.org.

INNE

Wśród pozostałych organizacji pozarządowych, realizujących cele z zakresu pomocy społecznej najważniejsze to:

- Fundacja Pomocy Samotnej Matce pw. św. Józefa, ul. Wielkopolska 32;
- Stowarzyszenie Rodzin Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, ul. Przyjaciół Żołnierza 45;
- Stowarzyszenie „Monar" – punkt konsultacyjny, ul. Małkowskiego 9/12.
  Punkt konsultacyjny prowadzi program profilaktyczny skierowany do osób zagrożonych uzależnieniem i ich rodzin (w warunkach ambulatoryjnych). Szczegółowe informacje dostępne są pod adresem:
  www.monarszczecin.strefa.pl
- Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U", ul. Szczerbcowa 1.

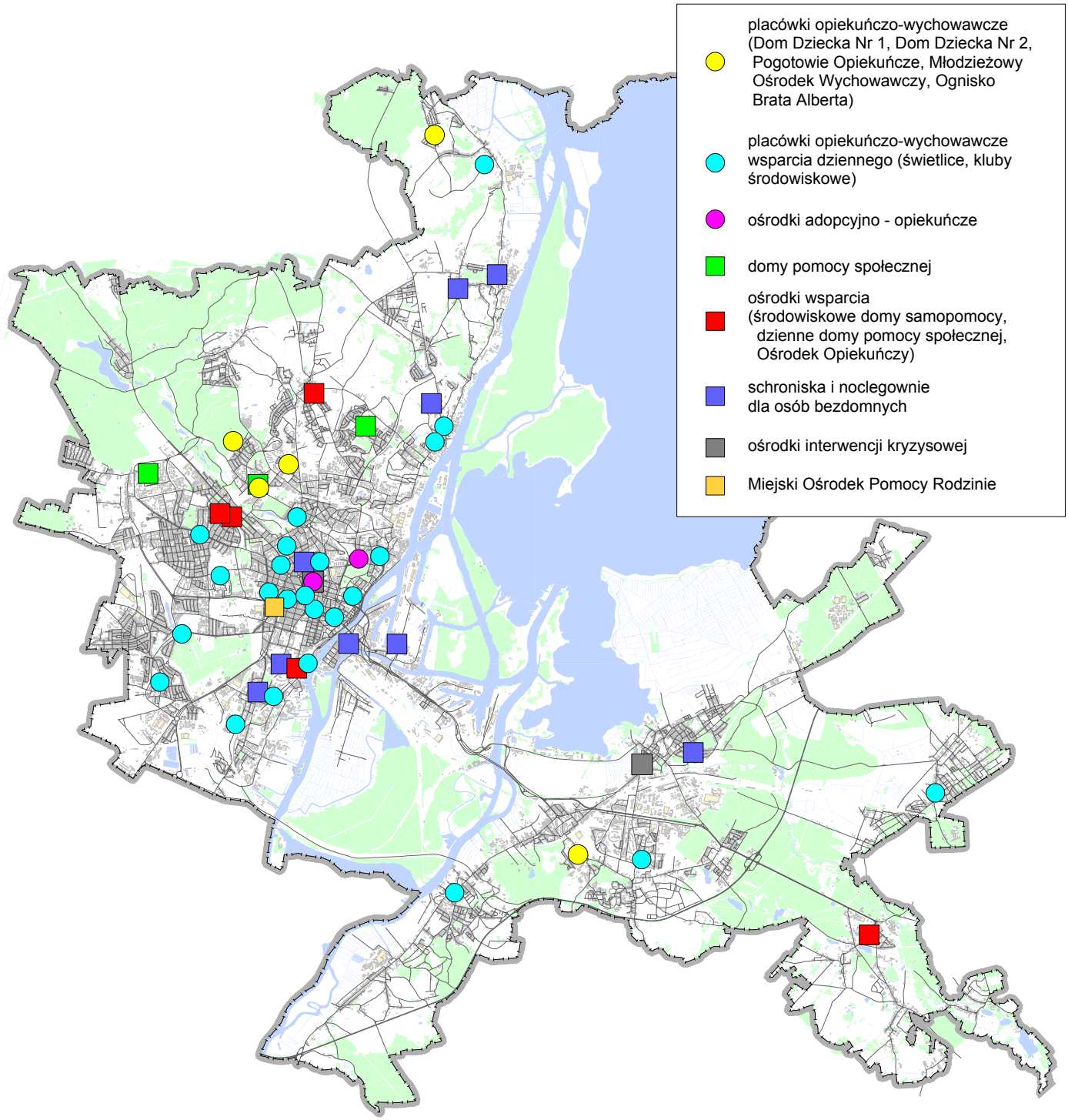
Źródła informacji:

1. *Departament Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.*
2. *„Infrastruktura pomocy społecznej w województwie zachodniopomorskim" Informator, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego Departament Zdrowia i Polityki Społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, 2003 r..*
3. *Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie.*
4. *Polski Czerwony Krzyż.*
5. *„Raport o stanie pomocy społecznej na terenie województwa zachodniopomorskiego w 2001 r. Bilans potrzeb i środków w pomocy społecznej", Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego Departament Zdrowia i Polityki Społecznej Wydział Polityki Społecznej, 2002 r.*
6. *Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata 1999–2003.*
7. *Stowarzyszenie „Monar" Punkt Konsultacyjny w Szczecinie.*
8. *„System wsparcia rodziny i dziecka" projekt programu dla Miasta Gminy Szczecin opracowany przez Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Szczecinie, październik 2003 r.*
9. *Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U".*
10. *Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
11. *Ustawa o pomocy społecznej z dnia 29 listopada 1990 roku (Dz.U. z 1998 r. nr 64, poz. 414 – tekst jednolity, z późn. zm.).*

SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

JEDNOSTKI POMOCY SPOŁECZNEJ

Kultura i sztuka

14.1. ZAŁOŻENIA POLITYKI KULTURALNEJ MIASTA

Gmina Miasto Szczecin realizuje najważniejsze zadania w sferze kultury poprzez:
- nadzór nad miejskimi placówkami kultury,
- sprawowanie mecenatu nad kulturą,
- dofinansowywanie stałych, cyklicznych imprez kulturalnych,
- przyznawanie Nagrody Artystycznej Miasta Szczecina,
- przyznawanie tytułu Mecenasa Kultury,
- przyznawanie stypendiów artystycznych dla młodzieży szkół artystycznych,
- współpracę z lokalnym środowiskiem artystycznym,
- aktywizację środowisk artystycznych i kulturalnych,
- finansowe wsparcie projektów artystycznych zgłaszanych przez pozostałe placówki kultury, stowarzyszenia, związki twórcze i inne organizacje pozarządowe,
- przyznawanie lokali na galerie i pracownie plastyczne,
- dotowanie inicjatyw wydawniczych związanych z historią, kulturą i nauką Szczecina (publikacji książkowych, płyt, katalogów, itp.),
- dotowanie działalności kulturalnej świetlic i klubów osiedlowych,
- promowanie Szczecina jako ośrodka kultury.

Trwałym zjawiskiem w ramach realizowanej polityki kulturalnej miasta stało się przyjęcie na mocy Uchwały Nr XLVI/953/2001 z dnia 26 listopada 2001 r. przez Radę Miasta Szczecina roli Mecenasa Muzeum Narodowego w Szczecinie, realizowanej w ramach porozumienia z samorządem województwa zachodniopomorskiego.

Ważne miejsce w sferze kultury zajmuje współpraca międzynarodowa. Do najważniejszych ośrodków współpracujących ze Szczecinem należą: Rostock, Berlin-Kreuzberg, Lubeka, Frankfurt nad Odrą, Düsseldorf, Schloss Bröllin, Kopenhaga, Malmö, Bornholm, Visby, Sztokholm, Kaliningrad, Sankt-Petersburg. Szczecin aktywnie uczestniczy w Związku Miast Bałtyckich (ZMB), w którym przewodniczy Komisji Kultury od czasu jej powstania w 1993 r. (do 2000 r. wspólnie z Visby, natomiast obecnie Zarząd Komisji Kultury ZMB tworzą przedstawiciele miast: Szczecina, Sankt-Petersburga, Vaasa, Vijliand, Visby). Przy Wydziale Kultury UM powołano Sekretariat Komisji Kultury. Głównymi celami pracy Komisji są: promocja kultury miast członkowskich ZMB, wspomaganie przepływu informacji o międzynarodowych inicjatywach artystycznych, organizacja konferencji i seminariów na temat problemów promocji i zarządzania kulturą, możliwości pozyskiwania środków w ramach programów UE, wspieranie międzynarodowych projektów o wysokiej randze artystycznej.

Tabela Nr 14.1

WIELKOŚĆ WYDATKÓW Z BUDŻETU MIASTA NA KULTURĘ I SZTUKĘ [zł]		
	2002	**2003**
Ogółem wydatki w tym:	**17 481 905**	**17 182 950**
Stowarzyszenia i fundacje (pozostała działalność w zakresie kultury) w tym:	458 000	403 000
– małe dotacje	53000	36 000
– granty	-	20 000
– kontrakty	405 000	235 000
Świetlice i kluby	25780	-
Domy Kultury	1 773 000	1 728 000
Biblioteki	4 299 000	4 164 000
Teatry	5 719 000	5 751 000
Filharmonia	4 114 000	3 775 000
Agencja Artystyczna	222 000	310 000
Pozostała działalność	691 125	554 215
Wydatki na remonty i inwestycje	**249 905**	**170 000**

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Szczecina

W latach 2002–2003 Gmina Miasto Szczecin współfinansowała również jednostki kulturalne podległe samorządowi wojewódzkiemu oraz otrzymywała dofinansowanie – poprzez dotacje celowe – na jednostki kulturalne spoza sektora finansów publicznych, działające na terenie miasta.

Tabela Nr 14.2

WYDATKI Z BUDŻETU MIASTA NA INSTYTUCJE KULTURY PODLEGŁE SAMORZĄDOWI WOJEWÓDZTWA [zł]			
2002		2003	
Kwota z budżetu miasta	% do wydatków sam. województwa	Kwota z budżetu miasta	% do wydatków sam. województwa
180 000	0,78%	100 000	0,42%

Źródło: Wydział Kultury UM

Wydatki z budżetu Urzędu Marszałkowskiego na dotacje celowe dla jednostek spoza sektora finansów:
- rok 2002-54 500 zł,
- rok 2003-44 112 zł.

14.2. PLACÓWKI I INSTYTUCJE KULTURALNE

14.2.1. TEATRY

TEATR KAMERALNY

Teatr działa pod opieką merytoryczno-prawną stowarzyszenia „Szczecińskie Towarzystwo Przy-

jaciół Sztuki". Teatr mieści się przy ulicy Podgórnej 63, na widowni znajduje się 80 miejsc siedzących. Teatr działa od 2001 roku (3 sezony teatralne). Przedstawienia odbywają się w każdą niedzielę, sporadycznie również w piątki lub soboty. Jego repertuar obejmuje sztuki klasyczne, współczesne oraz spektakle kabaretowe. Ponadto w teatrze odbywają się nieodpłatne „warsztaty teatralne" oraz spotkania z poezją i muzyką.

Tabela Nr 14.3

TEATR KAMERALNY W SZCZECINE		
	2002	**2003**
Liczba przedstawień	48	50
Liczba premier	4	4
Liczba widzów (w sezonie) oraz uczestników spotkań i warsztatów teatralnych	5 000	5 000

Źródło: Teatr Kameralny w Szczecinie

Wszystkie te spektakle miały bardzo dobre recenzje i cieszyły się dużą popularnością wśród widzów. Teatr stale współpracuje z Alliance Francaise w Warszawie, dzięki czemu gości na swojej scenie spektakle w języku francuskim.

W roku 2003 teatr pilotował przedsięwzięcia związane z obchodami „Roku Gałczyńskiego". Z tej okazji w teatrze wystawiono widowisko oparte na poezji Gałczyńskiego. Widowisko to tak bardzo spodobało się p. Kirze Gałczyńskiej (córka artysty), że zaprosiła artystów teatru na jego prezentację w „Teatrze Stu" w Krakowie.

Teatr występował gościnnie z tym spektaklem również w pociągu ekspresowym relacji: Warszawa – Szczecin – Warszawa, który dla uhonorowania poety został nazwany jego imieniem.

TEATR POLSKI

Teatr Polski został powołany w roku 1951. Od 1999 r. Teatr Polski podlega Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Zachodniopomorskiego. Dysponuje 3 scenami: Dużą Sceną – 314 miejsc na widowni, Małą Sceną – 120 miejsc oraz sceną kameralną na 80 miejsc. W repertuarze znajdują się pozycje klasyczne, współczesne oraz przedstawienia kabaretowe.

Tabela Nr 14.4

TEATR POLSKI W SZCZECINE		
	2002	**2003**
Liczba przedstawień	214	241
Liczba premier	6	5
Liczba widzów	34 549	36 912

Źródło: Dane Wydziału Kultury UM w Szczecinie

Do najważniejszych osiągnięć artystycznych i organizacyjnych Teatru Polskiego w latach 2002–2003 należały:

- nominacja do nagrody „Bursztynowego Pierścienia" dla przedstawienia „Kolacja na cztery ręce" P. Barza,
- nagroda „Bursztynowego Pierścienia" dla Adama Opatowicza za muzykę do spektakli Teatru Polskiego ,
- nagroda „Bursztynowego Pierścienia" dla Michała Janickiego za całokształt pracy aktorskiej,
- nominacja do nagrody „Bursztynowego Pierścienia" dla Doroty Chrulskiej za rolę w „Wieczorze teatralnym z K.I. Gałczy skim",
- nominacja do nagrody „Bursztynowego Pierścienia" dla przedstawienia „Faust".

TEATR WSPÓŁCZESNY

Teatr Współczesny jest jednostką od 1994 r. podległą miastu. Dysponuje dwiema scenami z widownią:

- duża scena-418 miejsc,
- mała scena-100 miejsc.

Repertuar teatru obejmuje przede wszystkim współczesną dramaturgię światową. Ważniejsze osiągnięcia artystyczne w latach 2002–2003:

Rok 2002:
- nagroda na XXXVII Ogólnopolskim Przeglądzie Teatrów Małych Form „Kontrapunkt" za kreację zbiorową w przedstawieniu „Porozmawiajmy o życiu i śmierci",
- nagrody na II Festiwalu Dramaturgii Współczesnej w Zabrzu „Rzeczywistość przedstawiona": dla Anny Augustynowicz za reżyserię „Polaroidów", dla Marii Seweryn za rolę Nadii, Wojciecha Brzezińskiego – Victora, Grzegorza Falkowskiego – Tima w „Polaroidach",
- Bursztynowy Pierścień dla "Polaroidów" jako najlepszego przedstawienia sezonu,
- Srebrna Ostroga 2002 dla Ewy Sobczakówny za sezon 2001/2002.

Rok 2003:
- Bursztynowy Pierścień dla „Komicznej siły" jako przedstawienia sezonu,
- Bursztynowy Pierścień dla Ewy Sobczakówny w kategorii aktor sezonu za rolę Mary w „Zwiastowaniu",
- Anna Augustynowicz otrzymała tytuł Ambasador Szczecina,

W 2003 r. łączna frekwencja podczas spektakli wyniosła 84%.

W repertuarze teatru znajdowało się 14 tytułów. Spektaklami cieszącymi się największą popularnością były: „Popcorn", „Tristan i Izolda" oraz „Polaroidy".

Dzięki inicjatywie Szczecińskiego Centrum Renowacyjnego, Teatr Współczesny otrzymał nową scenę przy pasażu Bogusława. Będzie to scena Kameralna. Nowa scena wzbogacona zostanie

o działalność kawiarnianą. W roku 2003 rozpoczęły się prace adaptacyjne, których zakończenie przewidywane jest na rok 2004.

Tabela Nr 14.5

TEATR WSPÓŁCZESNY W SZCZECINIE		
	2002	**2003**
Liczba przedstawień	302	245
Liczba premier	5	5
Liczba widzów	45 300	42 964

Źródło: Teatr Współczesny

TEATR LALEK „PLECIUGA"

Teatr „Pleciuga" jest jedynym teatrem dzieci - cym na Pomorzu Zachodnim oraz jednym z najważniejszych teatrów w Polsce, skierowanych do publiczności dziecięcej. Od 1994 r. jest jednostką podległą miastu. Dysponuje dwoma scenami z widownią dla 50 i 231 osób.

Ważniejsze wydarzenia w 2002 roku:

- inauguracja działalności Sceny Marionetkowej przy okazji prapremiery sztuki „Bajka o szczęściu" Izabeli Degórskiej w reż. Zbigniewa Niecikowskiego,
- udział w XV Międzynarodowym Festiwalu Teatru w Walizce, gdzie zaprezentowała przedstawienie dla widzów dorosłych („Duvelor czyli farsa o starym diable"),
- występy w Danii, wystawiając w ramach Dni Kultury Polskiej „Trzy bajki o smoku" oraz „Duvelora",
- wystawa lalek, dekoracji, rekwizytów i kostiumów ze sztuk, będących w repertuarze teatru, którą obejrzało łącznie ok. 2 500 widzów.

Ważniejsze wydarzenia w 2003 roku:

- w marcu odbyła się Międzynarodowa Sesja Naukowa „Barwy świata baśni" jako część programu „Barwy świata baśni – od braci Grimm do szczecińskiego teatru lalek", zorganizowanego przez TL oraz Uniwersytet Szczeciński i współfinansowanego przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej;
- w grudniu uroczyście obchodzono jubileusz 50-lecia teatru; w ramach tych uroczystości przedstawiono program pt. „Nasz ponadgraniczny teatr lalek", przygotowany i zrealizowany we współpracy z Uniwersytetem Szczecińskim, CK 'Pomerania' z Pasewalku, POLUNIMĄ i wsparty finansowo przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej;

  W ramach programu zrealizowano m.in.:
  - polsko-niemiecką konferencję „Dziś i jutro teatru lalek" z udziałem gości z kraju i z Niemiec,
  - wystawiono „Żywoty świętych" w wykonaniu studentów Akademii Teatralnej w Warszawie i Wydziału Sztuki Lalkarskiej w Białymstoku,
  - dokonano przeglądu sztuk z repertuaru bieżącego teatru (w tym również dla dorosłych),
  - rozstrzygnięto konkurs plastyczny dla dzieci polskich i niemieckich „Mój teatr lalek",
  - promowano czasopisma teatralne poświęcone teatrowi lalek, w tym specjalne wydania „GABIT–a" oraz publikację „Barwy świata baśni" pod red. dr Urszuli Chęcińskiej z US.

Ponadto teatr:

- uczestniczył w XVI Międzynarodowym Festiwalu Teatru w Walizce w Łomży, gdzie zaprezentował przedstawienie dla dorosłych „Dramat niemożliwy" w reż. Krzysztofa Zemły. Spektakl ten został nagrodzony Nagrodą Starosty Powiatu Łomży skiego;
- na X Międzynarodowych Toruńskich Spotkaniach Teatrów Lalek, za przedstawienie dla widzów dorosłych „Co się dzieje z modlitwami niegrzecznych dzieci?" Anety Wróbel w reż. Anny Augustynowicz, teatr otrzymał Grand Prix, Anna Augustynowicz – nagrodę za reżyserię, a kompozytor Jacek Ostaszewski – dyplom za muzykę do tego przedstawienia.

TL „Pleciuga" był w 2002 i 2003 r. siedzibą Biura Organizacyjnego Ogólnopolskiego Przeglądu Teatrów Małych Form „Kontrapunkt".

Tabela Nr 14.6

TEATR LALEK „PLECIUGA" W SZCZECINIE		
	2002	**2003**
Liczba przedstawień	311	299
Liczba premier	3	5
Liczba widzów	44 227	44471

Źródło: Teatr Lalek „Pleciuga"

TEATR „KRYPTA"

Teatr Krypta, będący sceną małych form, znajduje się w strukturze organizacyjnej Zamku Książąt Pomorskich i skupia szczecińskich aktorów. Prezentowane są w nim małe formy teatralne, stanowiące przede wszystkim autorskie propozycje szczecińskich autorów. Teatr dysponuje 1 salą z 30 miejscami dla widzów.

W roku 2002 Teatr brał udział w 37. Ogólnopolskim Przeglądzie Małych Form Teatralnych „Kontrapunkt", w ramach którego zaprezentował sztukę „Zima" Jewgienija Gruszkowca.

W 2003 r. zaprezentowano następujące przedstawienia:

- „Zima" Jewgienija Griszkowca w reżyserii Jacka Papisa,
- „Mamy potwora" Normana Brocka w reż. Arkadiusza Buszko (spektakl brał także udział w Ogólnopolskim Przeglądzie Teatrów Małych Form „KONTRAPUNKT'2003"),
- „Dziejba Leśna" wg Bolesława Leśmiana w reż. Arkadiusza Buszko,

- „Prezydentki" Wernera Schwaba w reż. Tomasza Mana,
- wystawiono także premierowy spektakl: Rozmowy z diabłem na podstawie tekstów Leszka Kołakowskiego – monodram w wykonaniu Mariana Dworakowskiego.

Tabela Nr 14.7

TEATR „KRYPTA" W SZCZECINIE		
	2002	**2003**
Liczba przedstawień	40	45
Liczba premier	2	1
Liczba widzów	928	1 021

Źródło: Teatr Krypta

„PIWNICA PRZY KRYPCIE"

Podobnie jak Teatr „Krypta" znajduje się w strukturze Zamku Książąt Pomorskich. Prezentowany repertuar to głównie wieczory kabaretowe, benefisy, recitale, programy poetycko-muzyczne, koncerty, spektakle teatralne, spotkania literackie i wernisaże. Teatr dysponuje 1 salą dla 60 osób.

W repertuarze Teatru w latach 2002–2003 znajdowały się m. in:
- „Miłosne opowieści" – piosenki Nicka Cave'a,
- „Kupcie jaja" – recital Kuby Kornackiego,
- „Sens życia" według Tiger Lillies,
- ponadto odbywały się koncerty muzyczne (w tym Celiny Muzy z Berlina), imprezy okazjonalne (m.in. koncert noworoczny, walentynki, otwarcie sezonu artystycznego) i spektakle gościnne. Łącznie odbyło się 5 takich imprez, w których uczestniczyło 252 widzów.

Przygotowano premiery spektakli:
- „Wyleżana plaża" – spektakl kabaretowy na podstawie piosenek Jacka Zwoźniaka,
- „Konstanty Kontra Ildefons – Decydujące Starcie" – spektakl kabaretowy na podstawie tekstów K.I. Gałczyńskiego w reż. Pawła Niczewskiego,
- „A ty mnie na wyspy szczęśliwe zawieź" – spektakl muzyczny na podstawie tekstów Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego w reż. i wykonaniu Małgorzaty Iwańskiej.

Piwnica przy Krypcie była inicjatorem i organizatorem koncertu Gotujący się pies Edyty Jungowskiej z zespołem.

Tabela Nr 14.8

„PIWNICA PRZY KRYPCIE" W SZCZECINIE		
	2002	**2003**
Liczba przedstawień	39	47
Liczba premier	1	3
Liczba widzów	1 446	2 017

Źródło: „Piwnica Przy Krypcie"

14.2.2. INSTYTUCJE MUZYCZNE

FILHARMONIA SZCZECIŃSKA IM. MIECZYSŁAWA KARŁOWICZA

Filharmonia Szczecińska istnieje od 53 lat i jest jedną z największych i najstarszych instytucji kulturalnych w Szczecinie. Sala koncertowa filharmonii szczecińskiej posiada 427 miejsc siedzących. Nadzór nad jej działalnością sprawuje Gmina Miasto Szczecin.

Najważniejsze osiągnięcia artystyczne i organizacyjne w 2002 roku to:
- koncert „W hołdzie Chopinowi" dla uczczenia rocznicy urodzin kompozytora - w wykonaniu Piotra Palecznego,
- estradowe wykonanie opery Pucciniego „Madama Butterfly" oraz „Wielkiej Mszy h–moll" J.S. Bacha pod dyrekcją Jerzego Salwarowskiego,
- w cyklu koncertów „Perły symfoniki": „Romeo i Julia" P. Czajkowskiego, III Symfonia L. van Beethovena, Symfonia g–moll W.A. Mozarta, „I Symfonia" F. Mendelssohna,
- „Koncerty podwójne": Tatiana Szebanowa i Staś Drzewiecki, Jakub Bokun i Krzysztof Pełech, Jarosław Żołnierczyk i Lech Bałaban,
- po raz pierwszy w historii Filharmonii wykonano „Eliasza" F. Mendelssohna,
- światowe prawykonanie „Hymnu do Słońca" szczecińskiego kompozytora J. Stalmierskiego. Utwór ten został skomponowany na 50-lecie Filharmonii Szczecińskiej,
- koncerty z cyklu „Muzyka dla Ciebie".

Filharmonia Szczecińska stale współpracuje z kontrahentami w Berlinie, Schwedt i we Frankfurcie.

Na uroczystym koncercie z okazji XXX-lecia pracy artystycznej Jerzego Salwarowskiego odbyła się promocja nowej płyty kompaktowej z udziałem filharmoników szczecińskich. Orkiestra pod dyrekcją Jerzego Salwarowskiego z udziałem solisty Huberta Salwarowskiego nagrała III Koncert fortepianowy S. Prokofiewa.

Najważniejsze osiągnięcia artystyczne i organizacyjne w 2003 roku to:
- noncert noworoczny z udziałem tria jazzowego Jana Ptaszyna Wróblewskiego, które z orkiestrą Filharmonii Szczecinskiej wykonało muzykę F. Sinatry pod dyrekcją Jana Walczy skiego;
- koncert walentynkowy „Miłość w muzyce" dedykowany dyrektor Jadwidze Igiel-Sak z okazji 40-lecia jej pracy zawodowej;
- koncert nadzwyczajny „Strukturalna rzeźba – próba współbrzmienia!?" zrealizowany w kościele pw. św. Ottona w Szczecinie. Ideą koncertu był zapis pamięci wyrażony w muzyce „Symfonii pieśni żałosnych" Henryka Mikołaja

Góreckiego i rzeźbie przestrzennej szczecińskiego artysty Ryszarda Wilka;
- występ w Filharmonii Narodowej w Warszawie pod dyrekcją Jerzego Salwarowskiego,
- Letnie Koncerty Promenadowe pod hasłem „Filharmonicy Szczecińscy – swojemu Miastu",
- przy Jeziorze Dąbskim odbył się koncert „Muzyka na wodzie".

W ramach współpracy zagranicznej nawiązano też nowe kontakty z partnerem w Hiszpanii (8 koncertów) oraz kontynuowano współpracę z chórem berlińskim (2 koncerty).

Tabela Nr 14.9

FILHARMONIA IM. MIECZYSŁAWA KARŁOWICZA W SZCZECINIE		
Koncerty	**2002**	**2003**
Symfoniczne otwarte	40	33
w tym – zagraniczne	7	10
– kameralne	5	2
– szkolne	20	18
– promenadowe	3	3
Ogółem liczba koncertów	77	70
Liczba słuchaczy	25 594	24 053

Źródło: Filharmonia im. M. Karłowicza

OPERA NA ZAMKU

Opera na Zamku powstała 1 maja 1958 roku pod nazwą „Operetka Szczecińska". Siedzibą instytucji od roku 1978 jest Zamek Książąt Pomorskich. Instytucja została przyjęta przez samorząd województwa dnia 1 stycznia 1999 roku. Instytucja prezentuje klasyczny i rozrywkowy repertuar: muzyczny, przedstawienia operetkowe, operowe, musicale, komedie muzyczne i widowiska baletowe.

Nadzór nad działalnością instytucji sprawuje samorząd województwa zachodniopomorskiego
Teatr dysponuje 2 scenami:
- Duża Scena – 535 miejsc,
- Scena eL – 100 miejsc.

Do prezentacji artystycznych Opera wykorzystuje również scenę na dziedzińcu Zamku Książąt Pomorskich, który może pomieścić ok. 3 000 osób.

Tabela Nr 14.10

OPERA NA ZAMKU W SZCZECINIE		
	2002	**2003**
Liczba przedstawień i koncertów	141	135
Liczba widzów	61 705	66 071

Źródło: Opera na Zamku

14.2.3. BIBLIOTEKI

Największymi zbiorami woluminów w Szczecinie dysponują Książnica Pomorska i Miejska Biblioteka Publiczna.

Ponadto w mieście funkcjonują biblioteki związane z uczelniami, szkołami i (w coraz mniejszym stopniu) zakładami pracy.

W 2003 roku funkcjonowały 122. placówki biblioteczne, które dysponowały 1 611,5 tys. woluminami. Zarejestrowanych było ponad 91 tysięcy czytelników.

KSIĄŻNICA POMORSKA IM. STANISŁAWA STASZICA

Książnica Pomorska gromadzi rękopisy, spuścizny literackie, literaturę współczesną, organizuje wystawy i prowadzi lekcje biblioteczne, gromadzi i udostępnia nuty, płyty, kasety.

Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica jako instytucja kultury istnieje od 3 października 1994 roku, po przekształceniu Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie na mocy Zarządzenia Wojewody Szczecińskiego. Instytucja ta została przejęta przez Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego dnia 1 stycznia 1999.

Najważniejsze informacje – rok 2002:

Zbiory Książnicy Pomorskiej liczyły ogółem 1 394 550 jednostek, w tym:
- książki – 892 646 wol.,
- czasopisma – 154 404 wol.,
- zbiory specjalne – 344 500 jednostek.

Najważniejsze informacje – rok 2003:

Zbiory Książnicy Pomorskiej liczyły ogółem 1 419 249 jednostek, w tym:
- książki – 910 469 wol.,
- czasopisma – 154 736 wol.,
- zbiory specjalne – 354 044 jednostek.

Książnica Pomorska posiada na terenie Szczecina 3 oddziały.

Tabela Nr 14.11

KSIĄŻNICA POMORSKA W SZCZECINIE		
	2002	**2003**
Czytelnicy zarejestrowani	37228	36 397
Liczba wypożyczeń	395 810	410 840
Liczba zakupionych woluminów	2 386	360
Liczba ubytkowanych woluminów	2 932	3 570
Liczba wystaw i wernisaży	31	45
Liczba promocji i spotkań autorskich	14	22
Liczba innych imprez	13	3
Liczba publikacji	9	8

Źródło: Książnica Pomorska

MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

Miejska Biblioteka Publiczna powołana została uchwałą Rady Miasta Szczecina Nr X/102/95 z 20 marca 1995 r.

Sieć biblioteczną w latach 2002 – 2003 tworzyło 38 filii.

W 2002 r. zakup książek objął 38 filii miejskich, co daje średnią zaopatrzenia na poziomie 327 woluminów. Biorąc pod uwagę rynkową ofertę wydawniczą (ponad 20 000 tytułów rocznie) stanowi to stosunkowo niewielki procent realizacji potrzeb czytelniczych.

MBP odnotowała ogółem 878 645 wypożyczeń, które podzielić można według grup i następujących wartości procentowych:

- wypożyczenia literatury pięknej dla dorosłych – 66%,
- wypożyczenia literatury pięknej dla dzieci – 16%,
- wypożyczenia literatury popularnonaukowej – 18%.

Zbiorem kaset magnetofonowych z tzw. książką mówioną dysponuje filia nr 28 przy pl. Lotników. Są to nagrania najbardziej poczytnych utworów literackich, z których najczęściej korzystają starsi czytelnicy i osoby niedowidzące. Ta forma upowszechniania książki jest jednak dość droga, gdyż jeden tytuł kosztuje 3 do 4 razy więcej niż w wersji drukowanej.

Ponadto MBP rozpoczęła rejestrację dokumentów audiowizualnych i elektronicznych dołączanych od niedawna do książek w postaci CD lub CD–ROM.

Wyremontowana została filia nr 45 przy al. Bohaterów Warszawy, a także wykonano większość prac adaptacyjnych na poddaszu budynku centrali MBP oraz dokonano rozbudowy biblioteki przy ul. Księżnej Zofii 2.

Proces komputeryzacji prac w działach Gromadzenia i Opracowywania został zakończony, a książki zakupione przez MBP po roku 2000 znalazły się w katalogu elektronicznym.

Utworzony w 2002 roku nowy dział Opracowania Retrospektywnego opracowuje i wprowadza do katalogu elektronicznego zbiory z poszczególnych filii. Zadanie jakie stoi przed tym działem jest olbrzymie, gdyż wymaga wprowadzenia do komputera danych o 500 000 książkach.

Istotnym problemem w działalności merytorycznej są stale zmniejszające się wielkości księgozbioru zgromadzonego na filiach.

Od chwili powstania MBP, liczba kupowanych książek, w każdym poszczególnym roku, nie była w stanie zrównoważyć liczby książek ubytkowanych. Ostateczny efekt jest taki, że księgozbiór MBP zmniejszył się w ciągu 7 lat o 40%. Dalszy spadek jego wielkości grozi tym, że biblioteka nie będzie w stanie wypełniać swoich statutowych obowiązków.

Rok 2003:

W połowie roku oddano do użytku, po kompleksowej modernizacji, kolejne dwie filie: nr 13 przy ul. Ks. Zofii oraz nr 43 przy ul. Klonowica, co zwiększyło liczbę wyremontowanych placówek do 18.

Analiza danych statystycznych: ilość zarejestrowanych czytelników, liczba odwiedzin, wypożyczonych woluminów, odwiedzin w czytelni oraz wydanych woluminów w czytelni dowodzi, że zapotrzebowanie na świadczone przez bibliotekę usługi ma tendencję wzrostową.

Największą grupę czytelników stanowi młodzież szkolna i studenci (54,4% ogółu).

Analizując czytelnictwo w poszczególnych filiach, można zauważyć duże dysproporcje między nimi, zarówno co do liczby czytelników, ilości wypożyczeń, jak i wielkości księgozbiorów.

W chwili obecnej 21 filii z 38 obsługuje 85% wszystkich czytelników i mniej więcej taki sam procent księgozbioru MBP jest w nich zgromadzony.

Od roku 2000 wszystkie nabytki MBP są wprowadzane do katalogu elektronicznego.

Powołanie w 2003 r. Działu Opracowania Retrospektywnego pozwoliło na systematyczne wprowadzanie do katalogu elektronicznego książek, które wcześniej znalazły się w zbiorach biblioteki. W roku 2003 opracowano 50 426 woluminów. Tym samym liczba książek w katalogu elektronicznym wzrosła do 87 491 woluminów. W całości wprowadzono zbiory z filii nr 13, 18 i 28 oraz rozpoczęto prace przy wprowadzaniu książek z filii nr 14, 19, 48 i 43.

Przejęty od Książnicy Pomorskiej centralny katalog kartkowy był niekompletny i przez lata nieaktualizowany, dlatego jego wartość, jako źródła in-formacji o zgromadzonym w filiach księgozbiorze, była bardzo niewielka.

Do 2003 r. komputeryzacja MBP ograniczała się jedynie do budynku centrali. Od listopada 2003 roku rozpoczął się proces komputeryzacji filii. W tym samym miesiącu MBP rozpoczęła działalność w sieci internetowej. Uruchomiono serwis informacyjny dla czytelników biblioteki**.**

Tabela Nr 14.12

MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W SZCZECINIE		
	2000	**2001**
Czytelnicy zarejestrowani	45 806	47 894
Liczba wypożyczeń	902 618	963 669
Liczba zakupionych woluminów	12 450	6 132
Liczba ubytkowanych woluminów	27 981	25 878
Środki na zakupy nowości	201 472	115 642

Źródło: Miejska Biblioteka Publiczna

BIBLIOTEKA ZAMKU KSIĄŻĄT POMORSKICH

Placówka znajduje się w strukturze organizacyjnej Zamku Książąt Pomorskich.

Biblioteka gromadzi i wypożycza zbiory specjalistyczne z zakresu kultury, sztuki, historii, po-

lityki, pedagogiki, psychologii, religioznawstwa, muzyki, fotografii, filmu i literatury.

W czytelni udostępniane są wydawnictwa encyklopedyczne, albumowe, słowniki, leksykony, atlasy i czasopisma.

Tabela Nr 14.13

BIBLIOTEKA ZAMKU KSIĄŻĄT POMORSKICH		
	2002	**2003**
Czytelnicy zarejestrowani	855	845
Liczba wypożyczeń	2 767	2 894
Liczba zakupionych woluminów	72	25
Liczba ubytkowanych woluminów	4	3
Prenumerata czasopism (liczba tytułów)	11	13

Źródło: Wydział Kultury UM

14.2.4. MUZEA

W Szczecinie funkcjonuje jedna placówka muzealna – Muzeum Narodowe oraz instytucje o charakterze muzealnym. Do najważniejszych należą: Muzeum Diecezjalne przy Archikatedrze pw. św. Jakuba, Muzeum Geologiczne przy Uniwersytecie Szczecińskim, Muzeum Zamkowe w strukturze Zamku Książąt Pomorskich.

MUZEUM NARODOWE

Muzeum Narodowe w Szczecinie utworzone zostało 30 grudnia 1970 roku (wcześniej działało jako Muzeum Regionalne).

Dnia 1 stycznia 1999 roku instytucja została przyjęta przez Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego.

Działalność Muzeum obejmuje następujące dyscypliny: archeologię, historię i historię kultur, historię i kulturę morską, etnografię i etnologię, sztukę dawną i współczesną, numizmatykę, sfragistykę, falerystykę i heraldykę, przyrodę i geologię, ze szczególnym podkreśleniem tematyki związanej z obszarem Pomorza i strefy Bałtyku.

W skład Muzeum Narodowego w Szczecinie wchodzą 3 oddziały, mające siedzibę w czterech odrębnych gmachach, mieszczących ekspozycje kilku działów:

- Oddział Galeria Sztuki Współczesnej, ul. Staromłyńska 1,
- Oddział Muzeum Morskie, Wały Chrobrego 3,
- Oddział Muzeum Miasta Szczecina, Ratusz Staromiejski, ul. Mściwoja 8,
- Muzeum przy ul. Staromłyńskiej 27 (z ekspozycją sztuki dawnej).

W Muzeum Narodowym odbywają się również odczyty, seanse filmowe, koncerty muzyczne i inicjatywy oświatowe.

Najważniejsze wydarzenia:

Rok 2002:

Wystawy poza granicami Szczecina:
- Rybołówstwo dawniej i dziś (Niechorze),
- Indianie Amazonii i Andów Peruwiańskich (Nowy Sącz),
- Orzeł w heraldyce – medale, odznaczenia, monety (Międzyzdroje).

Rok 2003:

Wystawy poza granicami Szczecina:
- Szczecin – rodzinne miasto Katarzyny II (St. Petersburg),
- Szczecin z daleka i z bliska (Meklemburgia – Pomorze Przednie).

Tabela Nr 14.14

MUZEUM NARODOWE W SZCZECINIE		
	2002	**2003**
Liczba zorganizowanych wystaw ogółem	45	40
Liczba zwiedzających ogółem	68724	94 843
Spotkania edukacyjne	864	1 072
Liczba uczestników spotkań edukacyjnych	27754	52 501

Źródło: Muzeum Narodowe w Szczecinie

ZAMEK KSIĄŻĄT POMORSKICH

Zamek Książąt Pomorskich jest instytucją kulturalną, której działalność ma zasięg ponadregionalny.

Zamek Książąt Pomorskich jako instytucja kultury istnieje od 31 marca 1992 roku, utworzona na mocy Zarządzenia Wojewody Szczecińskiego (wcześniej działał jako Wojewódzki Dom Kultury).

Z dniem 1 stycznia 1999 roku instytucja ta została przejęta przez Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego.

Ogólna charakterystyka zadań realizowanych przez instytucję.

Zamek Książąt Pomorskich jest instytucją o najszerszym i najbardziej zróżnicowanym programie działalności, obejmującym rozmaite formy upowszechniania sztuki i wiedzy o sztuce: od sztuk plastycznych, muzyki, przez teatr, film po literaturę.

Zamek jest również organizatorem wydarzeń kulturalnych w województwie, jak np. festiwale muzyczne w Kamieniu Pomorskim, Kołobrzegu oraz Pomorskie Lato Muzyczne.

Od ponad 25 lat Zamek jest organizatorem i koordynatorem wojewódzkich przeglądów amatorskiego ruchu artystycznego.

Ponadto prowadzi własne profesjonalne i amatorskie zespoły artystyczne, a także udziela wsparcia, udostępniając nieodpłatnie pomieszczenia na próby i działalność programową kilku stowarzyszeniom i zespołom artystycznym.

Od wielu lat Zamek prowadzi aktywną współpracę międzynarodową, głównie z Niemcami oraz krajami skandynawskimi, a także z Litwą, Ukrainą, Rosją, Chinami, Czechami, Słowacją i Węgrami.

Spośród wielu form wymiany zagranicznej, sprzyjających promocji polskiej i zachodniopomorskiej kultury, na uwagę zasługują projekty realizowane wspólnie z udziałem polskich i zagranicznych uczestników.

Należą do nich polsko-niemieckie warsztaty chóralne, symfoniczne, polsko-niemiecka orkiestra Euroregionu „Pomerania", polsko-duńskie i niemieckie plenery plastyczne, wspólne wydawnictwa.

Od kilku lat Zamek prowadzi Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej przy finansowym wsparciu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej z funduszy z programu PHARE.

Najważniejsze wydarzenia:

Rok 2002:

- III Międzynarodowy Festiwal Chóralny z udziałem m.in. zespołów z Anglii i Chin,
- Jesienny Salon Muzyczny z udziałem solistów instrumentalistów z kraju i z zagranicy, m.in. Belli Davidovich (fortepian), K. A. Kulki, B. Nizioła, P. Pławnera (skrzypce),
- koncerty z udziałem najwybitniejszych polskich śpiewaczek: Urszuli Krygier, Jadwigi Rappe, M. Walewskiej.

Do najważniejszych przedsięwzięć wystawienniczych zaliczyć można:

- wystawa grafiki „Taniec śmierci". Od średniowiecza do czasów współczesnych,
- wystawy zrealizowane za granicą: Malerei und Objekte aus Stettin w Dusseldorfie,
- Międzynarodowy plener malarski w Brande,
- wystawa B. Tode i L. Żebrowskiego w Schwerinie i Greifswaldzie.

Rok 2003:

- recital wybitnej sopranistki – Barbary Hendricks, której towarzyszyła orkiestra Filharmonii Bałtyckiej w Gdańsku pod dyrekcją Tadeusza Wojciechowskiego,
- *Artyści i ich pasje* to cykl przedstawiający zarówno dokonania artystyczne, jak i hobby sławnych wykonawców (np. znakomitych tenorów: Ryszarda Karczykowskiego i Wiesława Ochmana),
- *Jesienny Salon Muzyczny* zgromadził osobowości wokalistyki (Olga Pasiecznik) oraz kameralistyki (Joanna Mądroszkiewicz, skrzypce). Pokaz wirtuozerii zaprezentowali znani już szczecińskiej publiczności Krzysztof Jakowicz (skrzypce) i Tomasz Strahl (wiolonczela).

Wśród wydarzeń wystawienniczych roku 2003 wyróżniają się wystawy:

- Pablo Picasso – Grafika, ceramika,
- Arrasy (Włochy),
- Wystawa karykatury Ragnvalda Blixa i Kazimierza Grusa (Niemcy),
- Fotografia dzikiej przyrody (Wielka Brytania),
- Polski plakat secesyjny z kolekcji Muzeum Narodowego w Krakowie,
- Fantastyczne światy Siudmaka – malarstwo i rysunek (Francja),
- Arcydzieła polskiego malarstwa ze zbiorów Lwowskiej Galerii Sztuki (Ukraina),
- Leon Wyczółkowski - w 150. rocznicę urodzin artysty,
- Heinz Theuerjahr (1913–1991). *Niczym Arka* – rzeźba i grafika (Niemcy),
- wystawy zrealizowane za granicą: prezentacje twórczości artystów województwa zachodniopomorskiego w Danii oraz w Szwecji.

Tabela Nr 14.15

ZAMEK KSIĄŻĄT POMORSKICH		
	2002	**2003**
Liczba koncertów	369	393
Liczba słuchaczy	84800	86 385
Liczba wystaw	35	47
Liczba zwiedzających	36899	56 815
Liczba zajęć edukacyjnych	168	185
Liczba uczestników zajęć edukacyjnych	28930	31 195
Liczba bezpłatnych prelekcji	300	566
Liczba uczestników bezpłatnych prelekcji	53220	56 576

Źródło: Zamek Książąt Pomorskich

14.2.5. GALERIE

Na terenie miasta Szczecina organizowane są wystawy sztuki współczesnej przez szereg galerii, wśród których znajdują się:

Galeria Amfilada – Pomorskie Centrum Edukacji, Pałac Młodzieży

Galeria prezentuje sztukę najnowszą. W latach 2002 – 2003, „Amfilada" uczestniczyła w Ogólnopolskim Festiwalu Malarstwa Współczesnego w Szczecinie oraz w Bałtyckim Biennale Sztuki Współczesnej, organizując wystawy towarzyszące. Wraz ze Stowarzyszeniem OFFicyna współpracowała przy realizacji projektu „Odra/Oder" 2002 i „Prze Forma" Zbigniewa Wendta. W latach tych

nawiązała kontakty z instytucjami artystycznymi z Niemiec: Stowarzyszeniem Kunstbauwerk, Tabakfabrik Verraden i Galerią 2YK z Berlina, nawiązała również współpracę z Alte Feuerwache Projektraum z Berlina. Galeria jest miejscem wymiany artystycznej Szczecin – Berlin Kreuzberg. W latach 2002–2003 Galeria zorganizowała łącznie 18 wystaw (w tym 2 na terenie Niemiec). Wystawy te odwiedziło ponad 8 000 osób.

Galeria Bene Est

Galeria promocyjno-komercyjna. Obok ekspozycji stałej z zasobów galerii, organizowane są wystawy indywidualne dwutygodniowe, często młodych twórców, absolwentów uczelni artystycznych. Średnia liczba odwiedzających galerię: 200 – 300 osób miesięcznie.

Cafe Galerya

Kameralna kawiarnia – galeria malarstwa i fotografii, organizująca wystawy raz w miesiącu. W ciągu miesiąca Galeryę odwiedza średnio 1 500 osób.

Galeria Sztuki Współczesnej „Galle"

Prezentuje i prowadzi sprzedaż dzieł sztuki z dziedziny malarstwa, ceramiki, szkła. Obok wystaw stałych organizuje wystawy czasowe. Średnia liczba odwiedzających w roku: 1 600 – 1 700 osób.

Art Galle

Galeria sztuki współczesnej, prowadząca działalność komercyjną i wystawienniczą. Obok stałych ekspozycji współczesnego szkła i ceramiki organizowane są w niej wystawy czasowe sztuki polskiej. Średnia liczba zwiedzających w roku: ponad 4 000 osób.

Galeria Kierat 1 oraz Kierat 2

Galerie Związku Polskich Artystów Plastyków wystawienniczo-promocyjne. W latach 2002–2003 odbyły się w nich 24 ekspozycje na miejscu oraz dwie ekspozycje w Greifswaldzie (Niemcy) w ramach współpracy ZPAP z niemieckimi artystami „Ars Pomerania". Średnia liczba zwiedzających w roku: 10 000 osób.

Galeria „Oprawa"

Galeria prezentuje współczesne malarstwo polskie. W latach 2002 – 2003 odbyły się w niej 3 wystawy czasowe, oprócz tego w galerii jest stała ekspozycja malarstwa współczesnego. Średnia liczba zwiedzających miesięcznie: 150 osób.

Galeria Wyższej Szkoły Sztuki Użytkowej „Ściana"

W latach 2002 – 2003 odbywały się w niej prezentacje prac studentów i wykładowców oraz zaproszonych artystów z kraju i zagranicy, a także wystawy poplenerowe, konkursowe; stypendystów miasta Szczecina. Średnio 6 do 12 wystaw, które każdorazowo odwiedzało po 200 – 300 osób.

Galerie Zamku Książąt Pomorskich:

Zamek mieści 4 galerie. Są to: Galeria Północna, Galeria Południowa, Sala Gotycka, Sala Elżbietańska. Odbywają się w nich prezentacje dzieł sztuki polskich i zagranicznych artystów oraz fotografii artystycznej i plakatu.

Galeria Klubu 13 Muz

Galeria działająca przy Domu Kultury „Klub 13 Muz", w której odbywają się prezentacje malarstwa i fotografii.

Galeria OFFicyna

Galeria prowadzona przez Stowarzyszenie OFFicyna, prezentująca sztukę współczesną – w tym eksperymentalną. Galeria prezentuje głównie: malarstwo, grafikę, fotografię artystyczną, multimedia, architekturę, instalacje, obiekty, performance, filmy, wideo i muzykę.

OFFicyna jest współorganizatorem Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Improwizowanej 'Musica Genera'; uczestniczy z własnymi projektami towarzyszącymi Ogólnopolskiemu Festiwalowi Malarstwa Współczesnego oraz Bałtyckiemu Biennale Sztuki.

Inicjuje wiele projektów z pogranicza różnych dziedzin sztuki, np.: Międzynarodowe Spotkania Performance – warsztaty i prezentacje, MusiKinoOff − cykl wieczorów filmowo-muzycznych.

Artyści związani z OFFicyną brali udział w Biennale Młodych Twórców z Regionu Morza Bałtyckiego ArtGenda 2002 w Hamburgu.

Galeria Prezydencka

Rozpoczęła swoją działalność we wrześniu 2001, w gmachu Urzędu Miejskiego w Szczecinie. Prezentuje prace współcześnie tworzących artystów szczecińskich, prace konkursowe dzieci i młodzieży uzdolnionej plastycznie, stypendystów miasta Szczecina.

Obok ww. galerii, ekspozycje dzieł sztuki prezentowane są w pracowniach autorskich artystów, w wielu szczecińskich kawiarniach, restauracjach, hotelach; również w teatrach, operze, pasażach handlowych itp.

14.2.6. ANTYKWARIATY

Odrębny rodzaj działalności kulturalnej prowadzą antykwariaty, które oferują swoim klientom dzieła kultury i sztuki o wartości historycznej i naukowej. Niektóre ze zlokalizowanych na terenie Szczecina antykwariatów, obok skupu i sprzedaży dzieł sztuki i rzemiosła artystycznego, organizują wystawy dzieł sztuki, prowadzą sprzedaż/ wymianę numizmatyków, militarii, starych widokówek. Należy wśród nich wymienić:

Antykwariat "Wu–eL" Wojciecha Lizaka zajmuje się obrotem obiektami ważnymi dla historii Pomorza Zachodniego, tj. grafiki, widokówki, mapy, akcje firm, dokumenty, przewodniki. Oprócz tego antykwariat ten posiada meble, obrazy, porcelanę i inne przedmioty o wartości historycznej i artystycznej. Dzięki Wydawnictwu Antykwariat „Wu–eL" ukazały się albumy: „Szczecin na starej karcie pocztowej" oraz „Szczecin w starej grafice". W antykwariacie organizowane są również wystawy, ostatnia to: „Szczecin na starych drzeworytach".

Antykwariat Marek Wyłupek w 2003 r. zorganizował wystawę czasową, którą obejrzało ok. 300 osób.

Antyki – Jacek Bukowski.

Antykwariat „Czas" - Katarzyna Piotrowska.

Antyk, sprzedaż zbiorów własnych - Jan Komecki.

14.2.7. KINA

Według stanu na 31.12.2003 roku, w Szczecinie zarejestrowanych było 7 stałych kin. Widownie tych kin mieściły 2 432 miejsca. W 2003 roku odbyło się ponad 10,2 tys. seansów filmowych obejrzanych przez 483,5 tys. widzów. W porównaniu z rokiem 2002 liczba kin zmniejszyła się o jeden podmiot, zaś liczba miejsc na widowni zwiększyła się o 390.

14.2.8. KLUBY, DOMY KULTURY

MIEJSKIE DOMY KULTURY

Na terenie Szczecina działają 3 miejskie domy kultury.

Miejski Ośrodek Kultury

Miejski Ośrodek Kultury w Szczecinie jest jedyną samodzielną instytucją kultury na terenie prawobrzeża. Prowadzi działalność artystyczną i edukacyjną, skierowaną przede wszystkim do dzieci i młodzieży. Upowszechnia kulturę poprzez tradycyjne zajęcia, prowadzone przez instruktorów (grupy wokalne, sportowe, plastyczne, nauki języków). Za najważniejsze osiągnięcia w działalności programowej MOK–u w latach 2002 – 2003 można uznać:

- Wojewódzki Turniej Recytatorski poświęcony twórczości K.I. Gałczyńskiemu – dla młodzieży licealnej;
- Półfinały Wojewódzkiego Turnieju „Bądź bezpieczny" dla kl. I szkoły podst.;
- Ogólnopolski Konkurs Recytatorski – półfinały wojewódzkie dla młodzieży i dorosłych;
- Wojewódzki Konkurs Plastyczny "Bądź bezpieczny" – dla gimnazjów;
- Kalejdoskop Morski – dla dzieci przedszkolnych szkół podstawowych i gimnazjów;
- Festiwal Wokalny „Piosenka na deszcz i niepogodę";
- Jesienny Turniej Recytatorski;
- Jesienny Turniej Recytatorski „Romantycznie" – szkoły średnie i dorośli;
- koncert Grupy Mocarta;
- spektakl „Scenariusz dla trzech aktorów" w wykonaniu Jana Peszka, Mikołaja Grabowskiego i Andrzeja Grabowskiego;
- Kabaret „Mumio";
- projekcje amatorskiego filmu paradokumentalnego (produkcja MOK) pt. „Ścieżkami Kota po Szczecinie".

Tabela Nr 14.16

MIEJSKI OŚRODEK KULTURY W SZCZECINIE		
	2002	**2003**
Liczba imprez	33	20
Liczba uczestników imprez	2 790	6 935
Liczba zajęć edukacyjnych	75	75
Liczba uczestników zajęć edukacyjnych	326	329

Źródło: Miejski Ośrodek Kultury

Dom Kultury „Klub 13 Muz"

W Klubie, dysponującym salą ze 160 miejscami, odbywają się m.in. recitale, koncerty, wystawy, spektakle i promocje książek.

Najważniejsze wydarzenia:

Rok 2002:

- wystawy malarstwa i fotografii (Romana Cieplińskiego, Wandy Żychniewicz „Moje Pejzaże", Stanisława Linkiewicza i Bogumiły Kociołek oraz grafiki Jerzego Markowskiego „Zurick", Danuty Piotrowskiej „Wenecja", Marcina Suchockiego i Sławka Sajkowskiego, Edwarda Siekierzyńskiego, Marii Olejnik, Donalda Keitha, Katarzyny Foryś, Witolda Chomińskiego i Macieja Fiszera;

- 44 koncerty w ramach Niedzielnego Salonu Muzycznego z udziałem muzyków z Filharmonii Szczecińskiej, Akademii Muzycznej, solistów Opery na Zamku oraz pedagogów szczecińskich szkół muzycznych;
- Festiwal Muzyki Współczesnej im. Witolda Lutosławskiego;
- w cyklu „Pokolenia - Pokoleniom" wystąpili: Piotr Szczepanik, Tadeusz Woźniak, Elżbieta Adamiak, Mira Kubasińska, Grażyna Łobaszewska oraz Martyna Jakubowicz;
- w ramach Piątków Jazzowych goszczono m.in. Krzysztofa Ścierańskiego z zespołem, Macieja Sikałę, Zbigniewa Nahornego i Janusza Strobla oraz zespół Dreams Faktory i zespół Just Big Band;
- II Szczecińskie Lato Jazzowe, z udziałem m.in. Jana Ptaszyna Wróblewskiego, Zbigniewa Namysłowskiegoz zespołem, Dixie Lovers;
- premiery spektakli teatralnych w reżyserii Tatiany Malinowskiej-Tyszkiewicz z udziałem Grupy „Nie Ma";
- II Jesienny Salon Teatralny.

Rok 2003:

- 40 koncertów w ramach Niedzielnego Salonu Muzycznego;
- w ramach Promocji Młodych Muzyków odbyło się 20 koncertów w wykonaniu uczniów szczecińskich szkół muzycznych;
- w cyklu „Pokolenia – Pokoleniom" wystąpili: Krystyna Prońko, Lora Szafran, Andrzej Poniedzielski, Tadeusz Woźniak, Jorgos Skolias, Mirosław Czyżykiewicz, Andrzej Rybiński oraz zespół KROKE;
- wystawiono 3 premiery: „Luksusowe zwierzątka" – kabaret grupy teatralnej „Nie Ma" w reżyserii Tatiany Malinowskiej-Tyszkiewicz", „Jak zarobię dwieście złotych..." śpiewogra z polskimi i francuskimi piosenkami przedwojennego kabaretu w wykonaniu Tomasza Skirzyńskiego, Miłosza Wojciechowskiego, Mirandy Gołębiowskiej-Exner w reż. Żywii Karasińskiej-Fluks (spektakl wystawiany był w warszawskim Teatrze Lapidarium podczas Festiwalu Teatrów Ogródkowych) oraz „Audiencja" i „Protest" wg Vaclava Havla w wykonaniu szczecińskich aktorów: Adama Dzieciniaka i Andrzeja Oryla, wyreżyserowany przez Żywię Karasińską-Fluks;
- III Jesienny Salon Teatralny;
- promocyjne spotkania literackie (Władysława Kurusia i Marii Czech-Sobczak „Pasjonaci szczecińskiej kultury", Bogdana Czubasiewicza „Spowiedź reportera", Ryszarda Słowickiego „Krok za cieniem", Mirosława Grzegorczyka „Kółko i krzyżyk", Kazimiery Kality-Skwirzyńskiej „Jasienica", Piotra Zielińskiego „Wysychające morze", Jerzego Pacholskiego i ks. Henryka Romanika „Koniec świata w Iwięcinie";
- z okazji obchodów Roku Gałczyńskiego odbyła się sesja popularnonaukowa pn. „Interpretacje i wariacje wokół poezji Gałczyńskiego" oraz dyskusja panelowa „Komu po co Gałczyński w Szczecinie. A może Gombrowicz?", w których uczestniczyli pracownicy Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Szczecińskiego i przedstawiciele szczecińskiego środowiska literackiego.

Tabela Nr 14.17

DOM KULTURY „KLUB 13 MUZ" W SZCZECINIE		
	2002	**2003**
Liczba imprez ogółem, w tym:	146	138
Muzycznych	84	93
Teatralnych	27	17
Plastycznych	15	16
Innych	20	33
Liczba widzów/ uczestników	7 540	6 557

Źródło: Dom Kultury „Klub 13 Muz"

Dom Kultury „Słowianin"

Działalność Klubu dotyczy głównie młodzieży. Organizowane są tu koncerty, promocje młodych zespołów muzycznych i imprezy cykliczne.

Tabela Nr 14.18

DOM KULTURY „SŁOWIANIN" W SZCZECINIE		
	2002	**2003**
Liczba imprez ogółem	454	260
Liczba uczestników	45000	29 170
Liczba zajęć edukacyjnych	123	117
Liczba uczestników zajęć edukacyjnych	300	340

Źródło: Dom Kultury „Słowianin"

Najważniejsze wydarzenia lat 2002 i 2003:

- Festiwal Muzyki Okołomorskiej SZANTRAPA,
- Festiwal Muzyki Bluesowej BLUESADA,
- Ogólnopolski Konkurs Piosenki Dziecięcej ZŁOTY KANAREK,
- Przegląd Amatorskich Zespołów Rockowych GENERATOR SZANS,
- Ogólnopolski Festiwal Piosenki Dziecięcej WYGRAJ SUKCES,
- Zaduszki Gotyckie DARK STARS FESTIWAL,
- Heavy Summer Festiwal,
- Koncerty gwiazd – Acid Drinkers, Apteka, Pidżama Porno, Sweet Noise, Final Selection,

- Zachodniopomorska Giełda Birofiliów PIVARIA – spotkanie kolekcjonerów artykułów piwowarskich.

W strukturze „Słowianina" działa filia – Klub „Jantar" przy ul. Śląskiej 47. „Jantar" prowadzi różne formy zajęć dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych. W klubie odbywają się zajęcia i spotkania dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Prowadzone są zajęcia muzyczne, wokalne i instrumentalne, akwarystyczne, spotkania szachowe, koło turystyki pieszej i rowerowej, spotkania w klubie seniora, wystawy oraz działa świetlica osiedlowa dla dzieci i młodzieży. Wszystkie wymienione wyżej formy realizowane są w kołach zainteresowań.

Od kilku lat Klub „Jantar" współpracuje z Tarnobrzeskim Domem Kultury, uczestnicząc tym samym w organizacji największego w Polsce konkursu piosenki dziecięcej i młodzieżowej. „Wygraj Sukces" to konkurs, w którym co roku bierze udział około 3000 wykonawców. Jantar jest organizatorem eliminacji wstępnych i półfinałowych dla województwa zachodniopomorskiego, które odbywają się na scenie Domu Kultury „Słowianin" (w 2003 r. w eliminacjach wstępnych i półfinałowych wzięło udział ponad 140 uczestników w wieku 7 − 18 lat z całego województwa).

W okresie wakacji letnich i zimowych Klub „Jantar" organizuje półkolonie dla dzieci szkół podstawowych. W roku 2003 z tej formy wypoczynku skorzystało ponad 60 dzieci.

Kluby studenckie

Szczecińskie kluby studenckie stały się w ostatnich latach jednostkami komercyjnymi, co ma wpływ na formę prowadzonej działalności kulturalnej.

W Klubie „Kontrasty" organizowane są imprezy cykliczne, koncerty muzyczne i prezentacje filmowe, natomiast Klub Studencki „Trans" zmienił nazwę na „Adrenalina" i główną formą jego działania są weekendowe dyskoteki dla młodzieży.

Pałac Młodzieży – Pomorskie Centrum Edukacji

Jest największym i prężnie działającym ośrodkiem organizującym wolny czas dzieci i młodzieży. Prowadzi pracownie artystyczne, naukowe, sportowe i rekreacyjne. Organizuje także imprezy oraz prowadzi ośrodek doradztwa i doskonalenia.

W ramach pracowni artystycznych działają koła taneczne, instrumentalne, plastyczne, teatralne, wokalne.

W PCE działa również Kino „Pałacowe", Galeria „Amfilada" oraz odbywają się przedstawienia i koncerty w sali teatralno-koncertowej.

14.2.9. TELEWIZJA, RADIO, PRASA

TELEWIZJA

Na terenie Szczecina działają następujące stacje telewizyjne

- Telewizja Polska S.A. w Warszawie Oddział Szczecin;
- Ogólnopolski Oddział TVN w Szczecinie,
- Telewizja „Gryf",
- UPC – Telewizja Kablowa Sp. z o. o. powstała w 2001 roku z Polskiej Telewizji Kablowej. Sieć przekazuje kilkadziesiąt programów różnych stacji TV krajowych i zagranicznych; nadaje także własne programy informacyjne;

Wszystkie ww. stacje − poza Telewizją Polską S.A − to media prywatne.

ROZGŁOŚNIE RADIOWE

Na terenie Szczecina dostępne są:

- Polskie Radio Szczecin S.A.: częstotliwość zasięgu − lokalna,
- Radio „ABC": częstotliwość zasięgu − lokalna,
- Radio „Maryja": częstotliwość zasięgu − ogólnopolska,
- Radio „Na Fali": częstotliwość zasięgu − lokalna,
- Radio „Plama": częstotliwość zasięgu − lokalna,
- Radio „Plus": częstotliwość zasięgu − lokalna,
- Radio „RMF FM" Ogólnopolski Oddział w Szczecinie,
- Radio „RMF Classic" Ogólnopolski Oddział w Szczecinie,
- Radio „Wawa": częstotliwość zasięgu − lokalna,
- Radio „Zet" Ogólnopolski Oddział w Szczecinie.

Poza radiem „Polskie Radio Szczecin S.A.", wszystkie ww. radiostacje stanowią własność prywatną.

PRASA

W Szczecinie ukazują się m.in. następujące periodyki o charakterze ogólnoinformacyjnym:

- „Business & Promotion", własność prywatna, zasięg lokalny;
- „Gazeta Wyborcza" Oddział w Szczecinie, własność prywatna, zasięg ogólnopolski;
- „Głos Szczeciński" ,własność prywatna, zasięg lokalny;
- „Kalejdoskop Szczeciński" ,własność prywatna, zasięg lokalny;
- „Kurier Szczeciński", własność prywatna, zasięg lokalny;

- „Obserwator Zachodniopomorski", własność prywatna, zasięg lokalny;
- „Panorama 7", własność prywatna, zasięg lokalny;
- „Regional Business", własność prywatna, zasięg lokalny;
- „Świat Biznesu", własność prywatna, zasięg lokalny;
- „Wydawnictwo Kurier Press Sp. z o.o", własność prywatna, zasięg lokalny;
- PAP Oddział Szczecin: Ogólnopolski Oddział w Szczecinie, zasięg ogólnopolski, własność publiczna.

14.3. ORGANIZACJE KULTURALNE

14.3.1. ZWIĄZKI I STOWARZYSZENIA

W rejestrze Biura ds. Organizacji Pozarządowych jest zgłoszonych ponad tysiąc organizacji, w tym ponad sto prowadzących działalność kulturalną. Wśród tej grupy można wyróżnić około 30 organizacji, których działalność ma bezpośredni związek z bieżącym życiem kulturalnym, a ich obecność można zaobserwować śledząc informacje zamieszczane w lokalnych mediach i informatorach.

Według danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie działało ok. 600 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w zakresie usług kulturalno-artystycznych, w tym 14 agencji koncertowych.

Do najbardziej aktywnych lokalnych organizacji należą:

- Stowarzyszenie „Teatr Kana" – Uniwersytet Szczeciński,
- Towarzystwo Przyjaciół Szczecina,
- Stowarzyszenie Śpiewacze Chór Akademicki Politechniki Szczecińskiej,
- Stowarzyszenie Twórcze Artystów Rzeźbiarzy „Star",
- Szczecińskie Towarzystwo Fotograficzne,
- Stowarzyszenie „OFFicyna".

Szczególnie aktywnie działają szczecińskie oddziały organizacji ogólnopolskich, takich jak:

- Związek Polskich Artystów Plastyków,
- Towarzystwo Kultury Teatralnej,
- Stowarzyszenie Pisarzy Polskich,
- Dyskusyjny Klub Filmowy „Kontrasty",
- Towarzystwo Polsko-Szwedzkie,
- Ośrodek Alliance Francaise, Stowarzyszenie „Dom Francuski",
- Towarzystwo Polsko-Francuskie,
- Związek Ukraińców w Polsce,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Wilna, Ziemi Wileńskiej, Nowogródzkiej i Polesia „Świteź",
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce,
- Stowarzyszenie Historyków Sztuki,
- Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich,
- Związek Polskich Artystów Fotografików.

Na terenie Szczecina działają również fundacje, których zadaniem jest pobudzanie i wspieranie rozwoju kultury, oświaty i sportu wśród mieszkańców, zwłaszcza najmłodszych.

Najbardziej aktywnymi są: Fundacja na Rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Fundacja Balet i Fundacja Wspierania Rozwoju Kultury, Oświaty i Sportu na osiedlu Bukowe-Klęskowo. Nieocenioną rolę spełniają fundacje i stowarzyszenia działające w interesie instytucji kultury takie jak: Fundacja na Rzecz Filharmonii Szczecińskiej, Towarzystwo Przyjaciół Książnicy Pomorskiej, Towarzystwo Przyjaciół Opery i Operetki.

Najprężniej działającym stowarzyszeniem jest **Teatr Kana**. Początkowo zespół działał jako teatr studencki, potem stopniowo uzyskiwał coraz większą dojrzałość artystyczną i samodzielność organizacyjną. Przełomowe dla istnienia teatru znaczenie miały dwa przedstawienia na podstawie twórczości Wieniedikta Jerofiejewa „Moskwa − Pietuszki" (1989) i „Noc" (1993) – oba spektakle prezentowane były wielokrotnie na renomowanych światowych scenach, uzyskiwały znakomite recenzje w takich magazynach jak „The Times", „Los Angeles Times", „Los Angeles Weekly", „The Scotsman", „Backstage" i wielu innych.

Spektakl „Noc" zdobył w 1994 roku nagrody First Fringe i Critics Award na Światowym Festiwalu Sztuki w Edynburgu. W 1995 w uznaniu wieloletnich osiągnięć artystycznych oraz działalności wzbogacającej szczecińskie życie artystyczne, Prezydent Szczecina przyznał Zygmuntowi Duczyńskiemu i Teatrowi Kana Nagrodę Artystyczną Miasta Szczecina za rok 1994.

Zespół wielokrotnie grał we wszystkich większych miastach Polski oraz brał udział we wszystkich ważniejszych festiwalach teatrów poszukujących i festiwalach sztuki (m.in. Międzynarodowy Festiwal Malta w Poznaniu, Białostockie Dni Sztuki Współczesnej, Międzynarodowy Festiwal Kultury Żydowskiej, Międzynarodowy Festiwal *Reminiscencje* w Krakowie). Z przedstawieniami inspirowanymi twórczością Wieniedikta Jerofiejewa („Noc" oraz „Moskwa – Pietuszki" – spektakl również oceniany bardzo wysoko przez międzynarodową krytykę) występował trzykrotnie na Światowym Festiwalu Sztuki w Edynburgu (w 1995 jako gość honorowy) a także m.in. w Moskwie, Amsterdamie, Berlinie, Los Angeles, Santa Monica, Santa Ana, Pasa Dena, San Diego, San

Francisco (USA), Cheltenham College (Wlk. Brytania), Nitrze (Słowacja), Amsterdamie, Berlinie i Londynie (otwarcie Festiwalu Visual Theatre w 1995).

Najważniejsze realizacje Teatru KANA: *Być* – 1978, *Spektakl* – 1979, *Abbadon* – 1981, *Księga o życiu i śmierci i twórczości Osipa Mandelsztama* – 1982, *Krótka historia Europy* – 1983, *Droga* – 1984, *Czarne światła* – 1985, *Bezsenność* – 1987, *Moskwa – Pietuszki* – 1989, *Noc* – 1993, *Szlifierze nocnych diamentów* – 1996, *Ja, Henryk Bilke* – 2000, *J.P odkrywa Amerykę* – 2000, *Rajski Ptak* – 2000, *Miłość Fedry* – 2002, *Widmokrąg* – 2003.

Kana nie ogranicza się do produkcji i demonstracji własnych przedstawień. Prowadzi także autorski Ośrodek Teatralny, będący ważnym centrum kultury alternatywnej realizującym ok. 80 wydarzeń artystycznych rocznie.

OŚRODEK TEATRALNY KANA

W Ośrodku Teatralnym Kana, oprócz prezentowania spektakli, organizowane są duże międzynarodowe festiwale oraz cykliczne spotkania poświęcone najważniejszym zjawiskom współczesnej kultury. Seminaria, dyskusje, wystawy, koncerty muzyczne, projekcje filmów, a przede wszystkim otwarte warsztaty prowadzone przez wybitne indywidualności twórcze. Wszystko to składa się na kreowanie sytuacji intensywnego, pełnego spotkania ze sztuką i z ludźmi

Działalność Ośrodka Teatralnego Kana:

- prezentacja dorobku artystycznego wybranych twórców z Polski i zagranicy, a także miasta, regionu, sąsiadujących regionów przygranicznych;
- realizacja własnych projektów artystycznych i prezentowanie ich mieszkańcom miasta na polskich i zagranicznych festiwalach teatralnych i w ośrodkach sztuki;
- realizacja projektów edukacyjnych – rozwijanie wiedzy o sztuce poprzez praktyczne zajęcia warsztatowe, spotkania z naukowcami i badaczami, projekcje filmów i prezentacje artystyczne;
- promocja sztuki tworzonej przez młodzież, pomoc merytoryczna i organizacyjna, wymiana kulturalna pomiędzy ośrodkami sztuki w Polsce i za granicą;
- organizacja we współpracy z innymi ośrodkami dużych międzynarodowych projektów artystycznych i festiwali sztuki. Promocja kultury niekomercyjnej, prezentacja twórców poszukujących, przybliżanie mieszkańcom miasta i regionu sztuki wywodzącej się z innych tradycji;
- tworzenie miejsca spotkań, dyskusji, prezentacji i eksperymentów artystycznych.

Międzynarodowy Festiwal Artystów Ulicy

Plenerowy festiwal artystyczny, realizowany w okresie wakacyjnym. Każdorazowo uczestniczy w nim kilkuset artystów z całego świata.

OKNO – Międzynarodowe Spotkania Młodego Teatru

Cykliczna prezentacja twórców młodego teatru (teatry studenckie i licealne).

Projekty międzynarodowe

Realizowane w oparciu o ścisłą współpracę Stowarzyszenia Schloss Broellin z Niemiec i Stowarzyszenia Teatr Kana międzynarodowe projekty, festiwale i działania kreacyjne z udziałem artystów z całego świata.

Projekt Teatry Świata

Prezentacja najważniejszych zjawisk współczesnej sztuki teatru w kontekście poszukiwań artystycznych inspirowanych różnymi kulturami. Szerokie spotkania z udziałem artystów, krytyków, antropologów, często połączone z warsztatami praktycznymi.

Warsztaty Teatru Poszukującego

Warsztaty prowadzone przez zapraszanych praktyków teatru poszukującego oraz aktorów Teatru Kana.

Muzyka bez granic

Prezentacja niekonwencjonalnych działań i poszukiwań muzycznych zagranicznych i polskich twórców.

Życie w Alternatywie

Projekt realizowany we współpracy z Wydziałem Politologii Uniwersytetu Szczecińskiego. Celem jest próba „udrożnienia kontaktu" między tzw. środowiskami alternatywnymi czy subkulturami, a społeczeństwem. Projekt ma formę otwartych spotkań.

Piwnica Kany

Przestrzeń Piwnicy Kany jest miejscem codziennej działalności ośrodka, co umożliwia prezentację twórców różnych dziedzin: aktorów, scenografów, malarzy, rzeźbiarzy, muzyków, fotografów. W Klubie odbywają się kameralne spektakle i recitale poetyckie, koncerty, wieczory płytowe, wernisaże i wystawy, a także cykliczne spotkania literackie.

Inne

Wydawnictwo Teatru Kana; Ruchomy Obraz (projekt filmowy); Obraz Utrwalony (projekt fotograficzny); Galeria Kany. Teatr Kana jest jednym z organizatorów Ogólnopolskiego Przeglądu Teatrów Małych Form KONTRAPUNKT w Szczecinie.

14.3.2. SZCZECIŃSKA AGENCJA ARTYSTYCZNA

Szczecińska Agencja Artystyczna (SAA) jest instytucją miejską. Od 1994 r. Agencja zajmuje się organizacją koncertów muzycznych, przedstawień teatralnych i imprez masowych.

Rok 2002:

- Koncert Mirosława Czyżykiewicza,
- Koncert Katarzyny Skrzyneckiej,
- Koncert Artystów z Wielkiej Brytanii MARLEJKI 2002,
- Koncert Joe Cockera,
- Dni Morza 2002,
- Promocja Miasta podczas Mistrzostw Świata Dziennikarzy w Tenisie Ziemnym,
- Koncert Krzysztofa Daukszewicza,
- Recital Michała Bajora,
- Sylwester 2002/2003.

Rok 2003:

- Szczecińska Majówka,
- BRZDĄC 2003,
- VII Polsko-Niemiecki Festyn Młodzieży,
- Współorganizacja koncertu Nigela Kennedyego,
- Dni Morza 2003,
- Współorganizacja Międzypaństwowego Meczu w Lekkiej Atletyce Francja – Rosja – Polska,
- Nocny Mityng Gwiazd w Skoku o Tyczce,
- Organizacja widowiska artystycznego „The Spirit of Artistcs" OCELOT,
- Współorganizacja koncertu „Septeto Nacional",
- Mikołajki 2003.

W latach 2002–2003 w wyniku działań Szczecińskiej Agencji Artystycznej odbyło się w Szczecinie 58 imprez, w których uczestniczyło łącznie 380 000 osób.

14.3.3. ZESPOŁY MUZYCZNE

W Szczecinie działa kilkadziesiąt chórów, zespołów wokalnych, instrumentalnych, orkiestr. Poza tym jest wielu muzyków zajmujących się przeróżnymi gatunkami muzyki współczesnej, tzw. młodzieżowej, od disco, pop, techno, poprzez jazz, blues, rock do muzyki improwizowanej na preparowane instrumenty.

ZESPOŁY JAZZOWE, ROCKOWE, POP

W latach objętych *Raportem* istniało w Szczecinie wiele miejsc umożliwiających słuchanie koncertów rockowych na żywo. Były to często puby, kluby lub kawiarnie. Placówki te organizowały występy zespołów muzycznych bądź organizowały wieczory muzyczne prowadzone przez zaproszonych DJ-ów. Wśród szczecińskich zespołów największą popularnością cieszyły się: „Sklep z Ptasimi Piórami", „Pogodno", „After Blues", Szczecińska Orkiestra Jazzowa, „Firebirds", „Blue Crow" „Blues Band", „Quo Vadis", „Fluid Film", „Emerald", „Athanor", „Moonlight", „Cordis", „Stuckonceiling", Trio Improwizowane Zbigniewa Szmatłocha, „Plum", „Cotton Fields" i wiele innych.

CHÓRY

Wyjątkowo aktywne i prezentujące wysoki poziom artystyczny są szczecińskie chóry. Działa ich w mieście ponad 30 i wszystkie cieszą się zasłużoną renomą w kraju i za granicą. Rokrocznie, każdy z nich bierze udział w wielu koncertach, konkursach, warsztatach i festiwalach chóralnych, zarówno międzynarodowych jak i ogólnopolskich, często zdobywając nagrody. Udział w najważniejszych wydarzeniach chóralnych, obchody jubileuszy chórów oraz wydawnictwa fonograficzne wspiera finansowo miasto Szczecin.

Do najbardziej wyróżniających się i utytułowanych chórów należą:

- Chór Akademicki Politechniki Szczecińskiej,
- Stowarzyszenie Śpiewacze Chór PS „Collegium Maiorum",
- Szczeciński Chór Chłopięcy „Słowiki",

- Dziecięcy Chór „Belcanto”,
- Kameralny Chór Akademii Rolniczej,
- Chór Akademicki Uniwersytetu Szczecińskiego,
- Chór Pomorskiej Akademii Medycznej,
- Zespół Kameralny „Vocalis”,
- Dziecięca Grupa Wokalna „Arfik”.

Jedyna w swoim rodzaju i bardzo często reprezentująca miasto przy okazji różnych festiwali, międzynarodowych targów, imprez plenerowych jest Młodzieżowa Żeńska Orkiestra Dęta „Olimpia” Zespołu Szkół Ekonomicznych nr 2 w Szczecinie.

Przy ZSE nr 2 działa również Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Szczecińskiej „Krąg” oraz Dziewczęcy Zespół Tańca Współczesnego. Przy Akademii Rolniczej istnieje Zespół Muzyki, Tańca i Teatru „Pomorze”. Zespół Dziecięcy „ARFIK” zainicjował „Poranki z Arfikiem” w Filharmonii Szczecińskiej; brał udział w cyklu programów TV dla dzieci „Drynda”.

ZESPOŁY MUZYKI KLASYCZNEJ

Z zespołów muzyki klasycznej w Szczecinie działają najaktywniej: Zespół Wokalistów i Instrumentalistów „Camerata Nova” oraz Pomorskie Stowarzyszenie Instrumentalistów „Academia” działające przy szczecińskiej Filii Akademii Muzycznej im. I.J.Paderewskiego. PSI „Academia” wraz z Uniwersytetem Szczecińskim zainicjowało w 1998 r. cykl pn.: Koncerty Uniwersyteckie „Przez Muzykę do Świata Wartości”. Jest to cykl łączący muzykę w wykonaniu Orkiestry „Academia” z towarzyszeniem solistów.

14.4. IMPREZY KULTURALNE

14.4.1. INSTYTUCJE KULTURY PROWADZONE I FINANSOWANE PRZEZ GMINĘ MIASTO SZCZECIN

W roku 2002 miastu podlegało 10 instytucji kultury (7 teatrów, 1 filharmonia, 2 orkiestry i chóry).

Niektóre spośród nich otrzymywało dotacje z budżetu miasta na działalność bieżącą (utrzymanie instytucji i płace pracowników). Wydatki te stanowiły prawie 80% wydatków budżetowych przeznaczonych na sferę kultury. Do instytucji dotowanych przez miasto należały:

- Teatr Współczesny,
- Teatr Lalek „Pleciuga”,
- Filharmonia Szczecińska im. Mieczysława Karłowicza,
- Miejska Biblioteka Publiczna (39 filii na terenie Szczecina),
- Dom Kultury „Klub 13 Muz”,
- Dom Kultury „Słowianin”,
- Miejski Ośrodek Kultury.

Dotacji nie otrzymywały:
- Szczecińska Agencja Artystyczna,
- Dom Pracownika Kultury.

Uchwałą Nr XIII/264/03 Rady Miasta Szczecina z dnia 01 grudnia 2003 roku powołano nową instytucję kultury o nazwie: DOM KULTURY „Klub Skolwin”.

14.4.2. STYPENDIA ARTYSTYCZNE MIASTA SZCZECINA

Stypendia Artystyczne Miasta Szczecina przyznawane są od 1991 roku młodzieży o wybitnych zdolnościach i osiągnięciach artystycznych.

Do 2001 r. każda szkoła/uczelnia artystyczna w Szczecinie, na podstawie własnego regulaminu, wybierała (najczęściej dwa razy w roku) stypendystów spośród uczniów swojej szkoły.

W roku 2002 podjęta została nowa Uchwała Rady Miasta (Nr LII/1174/02 z dnia 27 maja 2002 roku) zmieniająca zasady i tryb przyznawania tychże stypendiów. Na podstawie przepisów tej Uchwały, Stypendia Artystyczne przyznawane są raz w roku przez dwie Komisje Stypendialne: ds. Muzyki i ds. Sztuk Wizualnych. Komisje te powoływane są corocznie przez Prezydenta Miasta na wniosek dyrektora Wydziału Kultury.

Prawo do zgłaszania kandydatów do stypendiów przysługuje:

- szczecińskim szkołom kształcenia artystycznego (podstawowym, średnim i wyższym),
- samym zainteresowanym – w przypadku osób kontynuujących naukę artystyczna poza Szczecinem.

Szkoły, których uczniowie mogą otrzymać Stypendium Artystyczne Miasta Szczecina:

1. Szkoły wyższe:
   - Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu. Filia w Szczecinie,
   - Wyższa Szkoła Sztuki Użytkowej.
2. Szkoły średnie:
   - Zespół Szkół Muzycznych im. Feliksa Nowowiejskiego,
   - Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych.
3. Szkoły podstawowe:
   - Państwowe Ognisko Baletowe,
   - Szkoła Muzyczna I Stopnia im. Tadeusza Szeligowskiego,
   - Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I Stopnia przy Zespole Szkół Podstawowych nr 2,

- Społeczna Szkoła Muzyczna I i II Stopnia przy Szczecińskim Towarzystwie Kształcenia Artystycznego.

Od 1998 r. organizowana jest uroczysta prezentacja prac stypendystów oraz koncert w Filharmonii Szczecińskiej, podczas których wręczane są stypendystom listy gratulacyjne Prezydenta Miasta Szczecina.

W roku 2002 Komisje Stypendialne: ds. Muzyki i ds. Sztuk Wizualnych przyznały:
- 3 stypendia indywidualne,
- 49 stypendiów dla najzdolniejszych uczniów szczecińskich szkół muzycznych I i II stopnia, szczecińskiej Filii Akademii Muzycznej w Poznaniu i Pa stwowego Ogniska Baletowego,
- 15 stypendiów dla uzdolnionych plastycznie uczniów Państwowego Liceum Plastycznego oraz studentów Wyższej Szkoły Sztuki Użytkowej.

W 2002 roku uhonorowano stypendiami 67 osób. Łączna kwota przyznanych stypendiów wyniosła 65 000 zł.

W roku 2003, do Wydziału Kultury i Promocji, wpłynęło 80 podań o przyznanie stypendium artystycznego. Komisje Stypendialne: ds. Muzyki i ds. Sztuk Wizualnych przyznały:
- 5 stypendiów indywidualnych,
- 45 stypendiów dla najzdolniejszych uczniów szczecińskich szkół muzycznych I i II stopnia, szczecińskiej Filii Akademii Muzycznej w Poznaniu i Państwowego Ogniska Baletowego,
- 17 stypendiów dla uzdolnionych plastycznie uczniów Państwowego Liceum Plastycznego oraz studentów Wyższej Szkoły Sztuki Użytkowej.

W efekcie w roku 2003, podobnie jak w roku ubiegłym, stypendia otrzymało 67 osób o łącznej kwocie 65 000 zł.

Uroczysty Koncert Stypendystów odbył się w Filharmonii Szczecińskiej; natomiast prezentacja prac plastycznych wykonanych przez stypendystów miała miejsce w Galerii Prezydenckiej.

14.5. ZABYTKI I OCHRONA DÓBR KULTURY

Szczecin liczy około 3 000 obiektów zabytkowych, nieruchomych, położonych, zgodnie z opracowywanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, w strefach ochrony konserwatorskiej, a w niewielkiej liczbie także poza strefami w granicach administracyjnych miasta.

W liczbie tej znajdują się obiekty wpisane do rejestru (ok. 140 sztuk) i objęte ewidencją (ok. 2500 sztuk), wśród których znajdują się typowane do wpisu w ramach ścisłej ochrony konserwatorskiej. W biurze Zespołu Miejskiego Konserwatora Zabytków Urzędu Miejskiego w Szczecinie znajdują się karty ewidencyjne obiektów zabytkowych, fiszki adresowe, oraz studia dotyczące obszarów miasta położonych w strefach ochrony konserwatorskiej.

Środki finansowe przeznaczone **w 2002** roku na ewidencję i ochronę dóbr kultury z budżetu Miejskiego Konserwatora Zabytków wynosiły 300 000 złotych, z czego:
- 29 000 złotych na prace ewidencyjne, studia i ekspertyzy na występowanie polichromii,
- 161 000 złotych na renowację elewacji LO nr I przy al. Piastów 15,
- 50 000 złotych na renowację elewacji Archiwum Państwowego,
- 60 000 złotych na renowację polichromii w kościele Matki Boskiej Różańcowej przy ul. Lwowskiej.

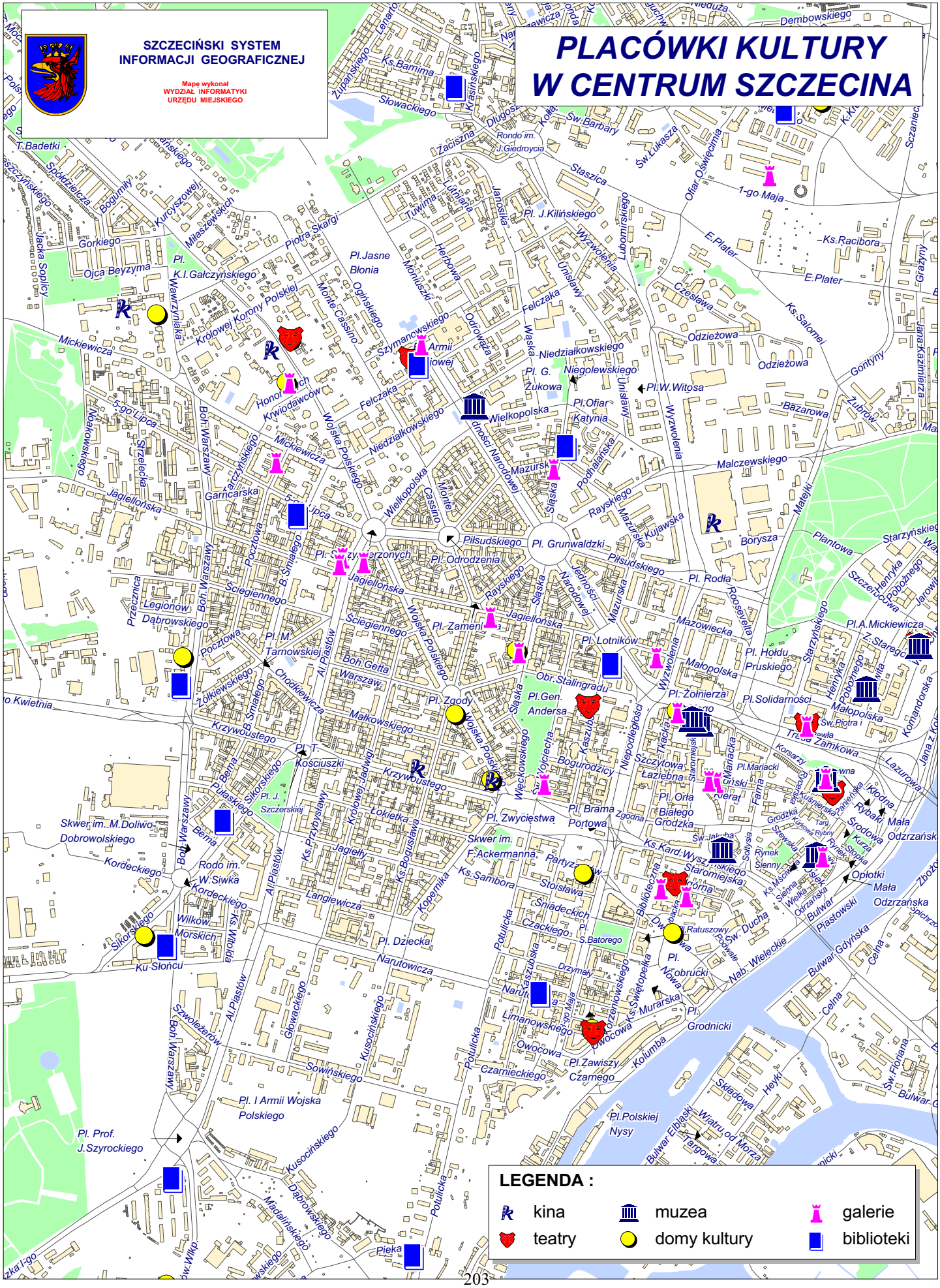
Środki finansowe przeznaczone **w 2003** roku na prace budowlano-konserwatorskie z budżetu Miejskiego Konserwatora Zabytków wynosiły 418 000 złotych, z czego:
- 388 000 złotych na dokończenie remontu elewacji LO nr I,
- 8 000 złotych na renowację polichromii w hallu gmachu Komendy Wojewódzkiej Policji przy ul. Małopolskiej 47,
- 10 000 złotych na renowację polichromii w hallu głównym Muzeum przy ul. Wały Chrobrego,
- 12 000 złotych na projekt zagospodarowania terenu przy Ratuszu Staromiejskim w ramach programu Europejski Szlak Gotyku Ceglanego.

Do najcenniejszych zabytków Szczecina należą:
- architektura średniowieczna: Katedra pw. św. Jakuba, Kamienica Loitzów, Baszta Panieńska, Kościół pw. św. Piotra i Pawła, Kościół pw. św. Jana Ewangelisty,
- architektura renesansowa: Zamek Książąt Pomorskich,
- architektura barokowa: Brama Portowa, Brama Hołdu Pruskiego, Pałac Stanów – obecny gmach Muzeum Narodowego,
- architektura XIX i XX wieku zawierająca elementy stylów historycznych: Kościół pw. św. Jana Chrzciciela, Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, gmachy poczty przy ul. Dworcowej i Niepodległości, Nowy Ratusz, willa Lenza i wiele innych obiektów willowych na terenie Pogodna, zespół urbanistyczno-architektoniczny przy ul. Wały Chrobrego, układy urbanistyczne np. teren Starego Miasta i obszary zieleni jak park im. Stefana Żeromskiego, park im. Jana Kasprowicza, Cmentarz Centralny, XIX-wieczny zespół kamienic Śródmieścia.

W ramach realizowanego przez miasto programu ochrony i konserwacji zabytków, prowadzona jest pod nadzorem Miejskiego Konserwatora Zabytków m.in. renowacja miejskich kwartałów zabytkowych, połączona z modernizacją mieszkań komunalnych.

Źródła informacji:

1. *Wydział Kultury UM.*
2. *Rzecznik Prasowy Prezydenta Miasta.*
3. *Wydział Urbanistyki i Administracji Budowlanej – Zespół Miejskiego Konserwatora Zabytków.*
4. *Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta.*
5. *Teatr Kameralny w Szczecinie.*
6. *Teatr Współczesny w Szczecinie.*
7. *Teatr Lalek „Pleciuga”.*
8. *Teatr Krypta.*
9. *„Piwnica przy Krypcie”.*
10. *Filharmonia Szczecińska im. M. Karłowicza.*
11. *Opera na Zamku.*
12. *Książnica Pomorska.*
13. *Miejska Biblioteka Publiczna.*
14. *Muzeum Narodowe w Szczecinie.*
15. *Zamek Książąt Pomorskich.*
16. *Miejski Ośrodek Kultury.*
17. *Dom Kultury „13Muz”.*
18. *Dom Kultury „Słowianin”.*

SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ
Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO
PLACÓWKI KULTURY
W CENTRUM SZCZECINA
LEGENDA :
kina
muzea
galerie
teatry
domy kultury
biblioteki

Kultura fizyczna

15.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ZADAŃ W SFERZE KULTURY FIZYCZNEJ

Działalność w sferze kultury fizycznej prowadzona jest w oparciu o *ustawę z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej. (Dz.U. z 1996 r. Nr 25 poz. 113 z późn. zm.)*. W myśl przedmiotowej ustawy kulturą fizyczną jest wiedza, wartości, zwyczaje oraz działania podejmowane dla zapewnienia rozwoju psychofizycznego, wychowania, doskonalenia uzdolnień i sprawności fizycznej człowieka, a także dla zachowania oraz przywracania jego zdrowia. Działania te realizowane są w szczególności poprzez: zajęcia wychowania fizycznego, sport (zarówno wyczynowy jak i masowy), rekreację oraz rehabilitację ruchową, i w tak różnych formach prowadzone są przez wiele podmiotów począwszy od przedszkoli, szkół, uczelni poprzez placówki oświatowo-wychowawcze, organizacje młodzieżowe, aż do różnego rodzaju związków i stowarzyszeń. Wspomniana wyżej *ustawa o kulturze fizycznej* szczegółowo określa zadania stowarzyszeń kultury fizycznej i ich związków oraz innych podmiotów w zakresie zapewnienia prawidłowej realizacji procesu wychowania fizycznego, uprawiania sportu i rekreacji ruchowej oraz prowadzenia rehabilitacji ruchowej. Ustawa określa także zadania organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego w tej dziedzinie, rozszerzając tym samym ogólne zapisy *ustawy z dnia 5 czerwca 1998* r. *o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.), ustawy z dnia 8 marca* 1990 r *o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.)* oraz *ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.).*

Zgodnie z wymienionymi aktami prawnymi - wśród zadań własnych realizowanych przez miasto Szczecin znajdują się sprawy z zakresu kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych. Szczegółowo zadania te reguluje szereg aktów prawnych, z których najbardziej istotnym jest wspomniana *ustawa o kulturze fizycznej*. W oparciu o obowiązujące akty prawne miasto szczecina realizuje m.in. następujące zadania w sferze sportu:

- nadzór i wspieranie działalności stowarzyszeń kultury fizycznej oraz związków sportowych mających siedzibę na terenie miasta Szczecina;
- nadzór nad organizacją i działalnością klas sportowych, klas mistrzostwa sportowego, klas z rozszerzonym programem z wychowania fizycznego oraz nadzór nad organizacją współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży;
- nadzór nad realizacją Programu Morskiej Edukacji Dzieci i Młodzieży,
- prowadzenie bazy sportowo-rekreacyjnej będącej w nadzorze Gminy Miasto Szczecin (bieżące utrzymanie oraz inicjowanie działań w zakresie poprawy stanu technicznego oraz bezpieczeństwa obiektów sportowych);
- realizacja programu „Modernizacji boisk sportowych";
- współudział w organizacji ogólnopolskich i międzynarodowych imprez sportowych promujących Gminę Miasto Szczecin.

15 października 2001 r. Rada Miasta Szczecina podjęła *Uchwałę Nr XLIV/930/01 w sprawie Polityki Miasta Szczecina w zakresie kultury fizycznej na lata 2001–2015*, określającą główne kierunki polityki miasta w dziedzinie sportu dzieci i młodzieży, sportu wyczynowego w tym również osób niepełnosprawnych oraz rekreacji. Zgodnie z przedmiotową uchwałą, podstawowe cele polityki miasta Szczecina w zakresie kultury fizycznej to:

- dbałość o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie wszystkich obywateli;
- tworzenie warunków prawno-organizacyjnych i ekonomicznych dla rozwoju kultury fizycznej;
- zaspokajanie istniejących i pobudzanie nowych potrzeb w zakresie kultury fizycznej.

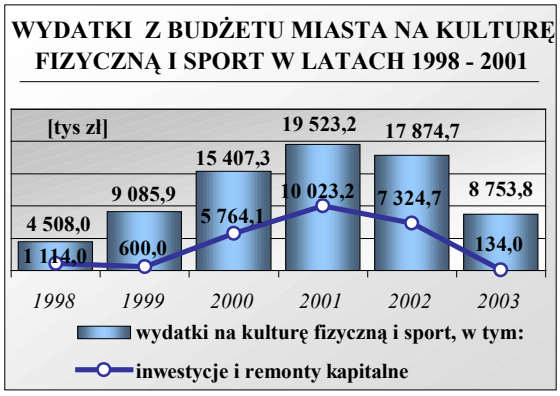
W ramach realizacji zadań wynikających z *Polityki Miasta Szczecina w zakresie kultury fizycznej* dotychczas przeprowadzono m.in. następujące działania:

- opracowano regulamin przyznawania nagrody Prezydenta Miasta Szczecina dla sportowców, trenerów i działaczy w kulturze fizycznej oraz nadawania tytułu „Mecenasa Sportu";
- opracowano system pomocy stypendialnej dla członków Kadry Olimpijskiej A, B i C z miasta Szczecina;
- powołano Szkołę Sportową o profilu gimnastycznym na bazie Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 4;
- utworzono Młodzieżowe Centrum Sportu i Rekreacji w hali przy ul. Narutowicza, stanowiące bazę dla MKS Kusy i MOS;
- opracowano system szkolenia sportowego dzieci i młodzieży w oparciu o klasy z rozszerzonym programem zajęć z wychowania fizycznego i klasy sportowe;
- wdrożono konwencję Nr 120 Rady Europy, dotyczącą bezpieczeństwa na obiektach sportowych;
- opracowano system nieodpłatnego korzystania z bazy sportowej przez stowarzyszenia kultury fizycznej prowadzące szkolenie dzieci i młodzieży.

Zgodnie z zapisami zawartymi w *Polityce Miasta Szczecina w zakresie kultury fizycznej na lata 2001–2015* sprawną i skuteczną realizację zadań w tej sferze gwarantuje utrzymanie finansowania działalności sportowej na poziomie 1,5% wszyst-

kich wydatków miasta, co nie jest proste, z uwagi na wzrost wydatków przeznaczanych na realizację zadań obowiązkowych w innych sferach. Udział wydatków w budżecie miasta na kulturę fizyczną w wydatkach ogółem wynosił odpowiednio: w 2000 r. – 1,77%, w 2001 r. – 2,09%, natomiast w 2002 r. – 1,19% i w 2003 r. – 1,14%. Wielkość wydatków z budżetu miasta na kulturę fizyczną i sport w kolejnych latach przedstawia poniższy wykres.

Wykres 15.1

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina w latach 1998 – 2003

Wśród wydatków z budżetu miasta na kulturę fizyczną wyróżniamy przede wszystkim:

- dotacje dla Miejskiego Ośrodka Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji (zakładu budżetowego Gminy Miasto Szczecin zarządzającego wybranymi obiektami sportowymi) na utrzymanie i bieżące remonty obiektów sportowych: 2002 r. – 4 700,0 tys. zł, 2003 r. – 4 790,8 tys. zł;
- wydatki na dofinansowanie działalności w zakresie sportu i rekreacji prowadzonej wśród dzieci i młodzieży przez kluby sportowe, związki sportowe oraz stowarzyszenia kultury fizycznej: 2002 r. – 3 050,0 tys. zł, 2003 r. – 3 129,0 tys. zł.
- wydatki na imprezy sportowo-rekreacyjne dla dzieci i młodzieży: 2002 r. – 1 264,8 tys. zł, 2003 r. – 730,0 tys. zł.

15.2. DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZEŃ KULTURY FIZYCZNEJ

W sferze kultury fizycznej działa wiele stowarzyszeń, realizujących zadania z zakresu sportu, rekreacji oraz rehabilitacji ruchowej. Zakres tej działalności jest bardzo szeroki i skierowany do różnych grup wiekowych i środowisk. W kolejnych latach nastąpił wzrost liczby stowarzyszeń kultury fizycznej na terenie miasta Szczecina, co przedstawia Tabela Nr 15.1.

Tabela Nr 15.1

STOWARZYSZENIA KULTURY FIZYCZNEJ			
Rodzaj stowarzyszenia	**2001**	**2002**	**2003**
Stowarzyszenia kultury fizycznej *	128	134	157
Sportowe spółki akcyjne	1	1	2
Uczniowskie kluby sportowe	60	67	77
Ogółem	**189**	**202**	**236**

* w tym w tym kluby i związki sportowe

Źródło: Informacja na temat kultury fizycznej na terenie Gminy Miasto Szczecin w latach 2002 – 2003

15.2.1. DZIAŁALNOŚĆ KLUBÓW SPORTOWYCH

Podstawową jednostką organizacyjną realizującą cele i zadania w zakresie kultury fizycznej są kluby sportowe, tworzone w formie stowarzyszeń kultury fizycznej bądź spółek akcyjnych. Kluby sportowe województwa zachodniopomorskiego zrzeszone są w 22 Okręgowych Związkach Sportowych poszczególnych dyscyplin, a te z kolei tworzą Zachodniopomorską Federację Sportu.

Tabela Nr 15.2

DZIAŁALNOŚĆ KLUBÓW SPORTOWYCH		
	2001	**2002**
Kluby sportowe	79	80
Liczba sekcji w klubach	222	216
Członkowie klubu	8 758	9 041
Ćwiczący w klubach ogółem, w tym:	8 918	8 560
– ćwiczący do lat 18	6 140	5 593
– mężczyźni (w tym do lat 18)	6 203 (4 095)	6 166 (3 825)
– kobiety (w tym do lat 18)	2 715 (2 045)	2 394 (1 768)
Zawodnicy zarejestrowani w polskim lub okręgowym związku sportowym, w tym:	4 089	3 178
– ćwiczący do lat 18	2 999	2 503
– mężczyźni (w tym do lat 18)	3 054 (2 183)	2 337 (1 800)
– kobiety (w tym do lat 18)	1 035 (816)	841 (703)
Trenerzy i instruktorzy (w tym trenerzy klasy M)	372 (4)	343 (6)

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

Kluby sportowe są stowarzyszeniami, które zajmują się przede wszystkim sportem wyczynowym, jako formą aktywności człowieka, podejmowaną dobrowolnie, w drodze rywalizacji, dla uzyskania maksymalnych wyników sportowych przez zawodników uprawiających amatorsko określoną dyscyplinę sportu i uczestniczących we współzawodnictwie sportowym. Część klubów w swojej działalności łączy zarówno zadania z zakresu sportu wyczynowego (w różnych grupach wiekowych), jak i sportu masowego, część z kolei ukierunkowana jest wyłącznie na sport masowy, połączony z ogólna rekreacją. Działalność klubów sportowych

z siedzibą w Szczecinie w latach 2001–2002 w sposób syntetyczny przedstawia Tabela Nr 15.2.

W 2002 r. wśród 216 sekcji działających w klubach dominowały:
- pika nożna - 33 sekcje, 2 503 ćwiczących,
- piłka siatkowa - 20 sekcji, 586 ćwicz cych,
- koszykówka - 19 sekcji, 771 ćwiczących,
- lekka atletyka -15 sekcji, 470 ćwiczących,
- tenis stołowy -13 sekcji, 184 ćwiczących,
- pływanie - 8 sekcji, 875 ćwiczących,
- żeglarstwo (łodzie regatowe) - 7 sekcji, 182 ćwicz cych,
- piłka ręczna: 7 sekcji, 302 ćwiczących.

Zestawienie wybranych klubów i podstawowe informacje o każdym z nich przedstawia Tabela Nr 15.3.

Tabela Nr 15.3

WYBRANE KLUBY SPORTOWE	
Nazwa klubu	**Zawodnicy**
	Szkoleniowcy
	Sekcje
Miejski Klub Pływacki	604
	15
	pływanie
Zarząd Środowiskowy AZS – sekcje wyczynowe	ok. 150
	b.d.
	wioślarstwo, koszykówka
Miejski Klub Lekkoatletyczny	180
	b.d.
	lekka atletyka
Klub Sportowy „Łącznościowiec”	127
	5
	piłka ręczna, brydż sportowy
Klub Sportowy „Arkonia”	373
	13
	judo, piłka wodna, piłka nożna
Klub Sortowy „Bo–Go”	95
	5
	kolarstwo, tenis ziemny
Klub Sportowy Inwalidów „Start”	350
	10
	tenis stołowy, strzelectwo sportowe, pływanie, lekka atletyka, szachy i warcaby, siatkówka na siedząco, sekcja turystyczno-sportowa, taniec towarzyski na wózkach
SL SALOS	257
	8
	piłka nożna, tenis stołowy, koszykówka, piłka siatkowa, lekka atletyka
Szczeciński Klub Tenisowy	45
	6
	tenis ziemny
Międzyszkolny Klub Sportowy „Kusy”	590
	b.d.
	gimnastyka sportowa, gimnastyka artystyczna, szermierka, koszykówka, piłka ręczna, lekka atletyka

Źródło: Informacja na temat kultury fizycznej na terenie Gminy Miasto Szczecin w latach 2002–2003, kluby sportowe

Na terenie Gminy Miasto Szczecin w okresie sprawozdawczym 6 zespołów uczestniczyło w rozgrywkach I i II ligi zawodowej:
- MKS Pogoń Szczecin SSA – drużyna piłki nożnej mężczyzn, w sezonie 2003/2004 awans do I ligi;
- Klub Sportowy Łącznościowiec – drużyna piłki ręcznej kobiet uczestniczy w rozgrywkach ekstraklasy;
- Klub Sportowy Morze – drużyna piłki siatkowej mę czyzn uczestniczy w rozgrywkach II ligi;
- Klub Sportowy Piast – drużyna piłki siatkowej kobiet uczestniczy w rozgrywkach I ligi;
- AZS Szczecin – drużyna koszykówki mężczyzn uczestniczy w rozgrywkach II ligi;
- Szczeciński Klub Koszykówki – drużyna koszykówki mężczyzn uczestniczy w rozgrywkach II ligi.

Kluby sportowe działające w formie **sportowych spółek akcyjnych** prowadzą działalność w zakresie sportu profesjonalnego (sportu wyczynowego uprawianego w celach zarobkowych). Na terenie Szczecina w formie sportowych spółek akcyjnych zarejestrowane są:
- SSA Pogoń,
- MKS Pogoń Szczecin SSA.

W 1999 r., zgodnie z obowiązkiem powołania sportowych spółek akcyjnych dla klubów uczestniczących w rozgrywkach piłkarskich piłki nożnej, utworzona została Sportowa Spółka Akcyjna Pogoń z siedzibą w Szczecinie, w której miasto objęło 4 000 akcji o wartości nominalnej 100 zł za akcję. Mimo długotrwałych negocjacji nie doszło do podpisania pomiędzy miastem Szczecin a inwestorem strategicznym i głównym udziałowcem Spółki – firmą Mat Trade umowy regulującej kwestię przekazania Spółce gruntów komunalnych. W efekcie czego na początku 2002 r. inwestor, firma Mat Trade, podjął decyzję o wstrzymaniu dalszego finansowania drużyny piłkarskiej i ostatecznie – wycofaniu się ze Spółki. W negocjacjach pomiędzy firmą Mat Trade Sp. z o.o. a nowym inwestorem – firmą Svenska Group Sp. z o.o, uzgodniono warunki nabycia wszystkich akcji, będących w posiadaniu Spółki, tj. 94% (pozostałe 4% stanowiło własność Gminy Miasto Szczecin oraz 2% – Stowarzyszenia MKS „Pogoń”). Niestety, brak porozumienia pomiędzy nowym inwestorem a Gminą Miasto Szczecin (m.in. odmienne stanowiska co do warunków i zasad dzierżawienia przez Spółkę terenów oraz przeznaczenia, zgodnie z planem ogólnym zagospodarowania przestrzennego, terenu wokół stadionu przy ul. Karłowicza) spowodował w efekcie osłabienie drużyny piłkarskiej i zakończenie sezonu 2001/2002 spadkiem z ekstraklasy do II ligi nawet z perspektywą likwidacji drużyny. Działania podjęte przez miasto Szczecin we współpracy z działaczami zrzeszonymi w Stowarzyszeniu MKS „Po-

gońˮ, „Klubie Kibicaˮ oraz Polskim Związku Piłki Nożnej, pozwoliły pozyskać nowego inwestora, a przyjęte rozwiązania umożliwiły utworzenie nowej spółki akcyjnej (bez udziałów miasta Szczecin) o nazwie MKS Pogoń Szczecin Sportowa Spółka Akcyjna, której głównym udziałowcem został Antoni Ptak. Drużyna MKS Pogoń Szczecin SSA została zakwalifikowana do rozgrywek II ligi zawodowej, a po zakończeniu sezonu 2003/2004 awansowała do ekstraklasy.

Środowisko akademickie swoją działalność sportową realizuje w oparciu o **Akademicki Związek Sportowy**, ukierunkowany na upowszechnianie kultury fizycznej i turystyki oraz rozwijanie sportu wyczynowego w środowisku akademickim. Obecnie AZS w Szczecinie zrzesza ok. 2 000 członków uprawiających sport i rekreację w 30 dyscyplinach. Jednostkami organizacyjnymi AZS w Szczecinie są:

- kluby uczelniane, których działalność to przede wszystkim uczelniany sport masowy – udział w różnego rodzaju imprezach i studenckich rozgrywkach sportowych (łącznie 10 klubów: Politechniki Szczecińskiej, Akademii Rolniczej, Pomorskiej Akademii Medycznej, Akademii Morskiej, Uniwersytetu Szczecińskiego, Wyższej Szkoły Zawodowej „Collegium Balticumˮ, Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Turystycznej oraz spoza Szczecina – Politechniki Koszalińskiej i Kolegium Nauczycielskiego w Wałczu);
- kluby środowiskowe i sekcje wyczynowe (wpisane do rejestru stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych), których działalność skupi się przede wszystkim na sporcie wyczynowym: Akademicki Klub Karate, Jacht Klub AZS, sekcja wioślarska i piłki koszykowej mę - czyzn.

AZS swoją działalność prowadzi na bazie obiektów sportowych wyższych uczelni oraz szkół średnich i podstawowych na terenie Szczecina.

W ramach sportu wyczynowego wyróżnić należy **sport młodzieżowy**, gdzie główny nacisk kładzie się na szkolenie młodzieży uzdolnionej i doskonalenie predyspozycji sportowych. Corocznie szkoleniem sportowym prowadzonym przez kluby sportowe objęta zostaje młodzież, biorąca udział w rywalizacji sportowej prowadzonej i dofinansowanej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu (w ramach „Systemu Sportu Młodzieżowegoˮ oraz „Programu szkolenia i współzawodnictwa młodzieży uzdolnionej sportowoˮ). Współzawodnictwo obejmuje kategorie wiekowe: młodzieżowców, juniorów, juniorów młodszych i młodzików. Zawodnicy zrzeszeni w klubach sportowych biorą udział najpierw w eliminacjach wojewódzkich, a następnie po zakwalifikowaniu się do Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży walczą o medale i najlepsze wyniki sportowe we współzawodnictwie ogólnopolskim punktowanym przez MENiS. W klasyfikacji gmin w ramach ogólnopolskiego systemu szkolenia miasto Szczecin zajmowało w ostatnich latach następujące miejsca:

- 2000 r. – 9. miejsce (1888,36 pkt.),
- 2001 r. – 9. miejsce (2239,02 pkt.),
- 2002 r. – 8. miejsce (2550,00 pkt.),
- 2003 r. – 7. miejsce (2663,78 pkt.).

Wśród klubów sportowych najwięcej punktów zdobyły: Miejski Klub Pływacki, Międzyszkolny Klub Sportowy „Kusyˮ, Akademicki Związek Sportowy Szczecin, Miejski Klub Lekkoatletyczny, Klub Sportowy „Sztormˮ, Klub Sportowy BO–GO, Klub Sportowy Gryf Szczecin, Klub Sportowy Arkonia.

W latach 2002–2003 zawodnicy wiodących sekcji sportów indywidualnych, reprezentanci szczecińskich klubów sportowych, mogą poszczycić się szeregiem udanych startów w Mistrzostwach Świata, Mistrzostwach Europy, Akademickich Mistrzostwach Świata, Mistrzostwach Polski. **Sukcesy sportowe** dotyczą zwłaszcza takich dyscyplin jak:

- wioślarstwo – zawodnik AZS Szczecin Marek Kolbowicz zajął w 2002 r. drugie, a w 2003 r. trzecie miejsce na MŚ;
- pływanie – Miejski Klub Pływacki zajął w 2003 r. trzecie miejsce w Polsce w klasyfikacji klubów pływackich, zawodnik Przemysław Stańczyk jest zdobywcą licznych medali na MP w 2002 i 2003 r.;
- gimnastyka artystyczna – sukcesy na zawodach MP odnosiły zawodniczki Międzyszkolnego Klubu Sportowego „Kusyˮ;
- lekka atletyka – Miejski Klub Lekkoatletyczny awansował do I ligi lekkiej atletyki, zawodniczka MKL Monika Pyrek jest rekordzistką Polski w skoku o tyczce, zdobywczynią brązowych medali w 2002 r. na Halowych ME i w 2003 r. na Halowych MŚ;
- kolarstwo – zawodnik Klubu Sportowego „Gryfˮ Damian Zieliński odnosił międzynarodowe sukcesy w sprincie torowym, zawodnicy klubu Sportowego „Bo–Goˮ zdobywali liczne medale na MP;
- żeglarstwo – zawodniczka Zachodniopomorskiego Okręgowego Związku Żeglarskiego Karolina Wolniewicz została Mistrzynią Polski, Europy i Świata w 2002 i 2003 r. w klasie Zoom;
- piłka wodna – czołowe miejsca na zawodach MP w 2002 i 2003 r. zajmowały drużyny seniorów i juniorów Klubu Sportowego „Arkoniaˮ;
- strzelectwo sportowe – liczne medale na MP sportowych zdobywali zawodnicy Klubu Sportowego Inwalidów „Startˮ, w 2002 r. – srebrny medal na MŚ.

Jednak lata 2002–2003 to nie tylko okres sukcesów, ale również porażek związanych z osłabieniem działalności klubowej i likwidacją klubów

głównie z powodów finansowych. Zlikwidowany został Klub Sportowy „Morze" i na jego bazie utworzono Klub Sportowy „Morze – Bałtyk", zlikwidowano Klub Sportowy Stal – Stocznia, a na jego bazie utworzono Klub Sportowy „Stal – Szczecin", podobnie w przypadku WLKS „Gryf Ziemia Szczecińska" i utworzonego w jego miejsce Klubu Sportowego „Gryf" oraz likwidacji, na początku 2004 r. Szczecińskiego Klubu Koszykówki (poprzedzonej spadkiem zespołu mężczyzn w 2003 r. do II ligi i odejściem z klubu czołowych zawodników) i powstaniem na jego bazie Szczecińskiego Towarzystwa Koszykówki.

15.2.2. SPORT MASOWY I REKREACJA

Uczniowskie Kluby Sportowe (UKS) są klubami sportowymi utworzonymi w formie stowarzyszeń kultury fizycznej i mającymi wszelkie uprawnienia i obowiązki klubów sportowych, uczestniczących we współzawodnictwie sportowym, również w skali ogólnokrajowej, a nawet międzynarodowej, aczkolwiek w przypadku UKS-ów jest to współzawodnictwo i rywalizacja sportowa dla zabawy i wykształcenia nawyków ruchowych, a nie wyczyn sportowy i dążenie do uzyskiwania maksymalnych wyników.

UKS-y są stowarzyszeniami środowiskowymi, działającymi w szkołach i zrzeszającymi uczniów, rodziców, nauczycieli i sympatyków na rzecz upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Podstawowe cele UKS-ów to m.in.:

- organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe szkoły oraz o pomoc organizacyjną, materialną, niematerialną rodziców i sympatyków klubu;
- angażowanie wszystkich uczniów do różnorodnych form aktywności ruchowej, dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych;
- uczestniczenie w imprezach sportowych.

System uczniowskich klubów sportowych ma na celu wspomaganie realizacji szkolnego programu wychowania fizycznego, jest sposobem na zachęcenie i zaangażowanie młodych ludzi do różnych form aktywności fizycznej oraz szansą rozwoju dla szczególnie uzdolnionych sportowo. Realizując swoje zadania, UKS-y współpracują ściśle z klubami sportowymi, władzami samorządowymi i sportowymi. Na terenie m. Szczecina zarejestrowanych jest 77 uczniowskich klubów sportowych w 24 dyscyplinach sportowych, zrzeszających ponad 2 900 uczniów.

Działalność w zakresie uprawiania sportu amatorskiego oprócz klubów sportowych i uczniowskich klubów sportowych, prowadzona jest w **osiedlowych klubach sportowych** działających w miejscu zamieszkania i skupiających społeczność lokalną osiedla. Główne cele klubów osiedlowych to m.in.:

- organizowanie życia sportowego dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania przy udziale i zaangażowaniu społeczności lokalnej i Rad Osiedlowych;
- organizowanie i prowadzenie sekcji sportowych;
- inspirowanie mieszkańców osiedli do różnych form aktywności ruchowej, gier i zabaw, propagowanie „zdrowego stylu życia";
- organizacja imprez plenerowych dla członków klubów i społeczności lokalnej.

Aktualnie na terenie Szczecina działają następujące OKS-y:

- Osiedlowy Klub Sportowy „Iskierka" – sekcja piłka nożna (osiedle Płonia – Śmierdnica – Jezierzyce);
- Osiedlowy Klub Sportowy „Jeziorak" – sekcja piłka nożna (osiedle Załom);
- Osiedlowy Klub Sportowy „Vielgowia-Szczecin" – sekcja piłka nożna (osiedle Wielgowo – Sławociesze, Zdunowo);
- Osiedlowy Klub Sportowy „Świt" – sekcja piłka nożna (osiedle Skolwin);
- Osiedlowy Klub Sportowy „Podjuchy" – sekcje: piłka siatkowa, koszykówka, piłka nożna, tenis stołowy, szachy (osiedle Podjuchy);
- Osiedlowy Klub Sportowy „Boguś" – działalność zawieszona w 2002 r. (osiedle Śródmieście – Zachód).

Zorganizowana działalność rekreacyjna realizowana jest głównie przez **Zachodniopomorski Związek Towarzystw Krzewienia Kultury Fizycznej**. Cel statutowy ZZ TKKF to upowszechnianie wszelkiego rodzaju form rekreacji fizycznej i profilaktyki zdrowotnej w różnych grupach wiekowych, jak również upowszechnianie i rozwijanie masowego aktywnego wypoczynku. Podstawowymi jednostkami, realizującymi założenia programowe Związku, są ogniska. Obecnie w strukturach ZZ TKKF na terenie Szczecina funkcjonuje 14 ognisk skupiających 4 000 członków. Ich działalność obejmuje: organizowanie różnego rodzaju imprez rekreacyjnych dla wszystkich grup wiekowych (festyny, zawody biegowe, mecze itp.), regularne zajęcia ruchowe (aerobic, callanetics, gimnastyka korekcyjna, itp.) oraz kursy i szkolenia (nauka sztuk samoobrony, kursy masażu, kursy instruktorskie, itp.).

Dzięki inicjatywie ZZ TKKF mieszkańcy miasta Szczecina mogą aktywnie i zdrowo wypoczywać podczas corocznych imprez, które na stałe weszły do kalendarza imprez miasta Szczecina. ZZ TKKF jest również organizatorem na terenie województwa zachodniopomorskiego ogólnopolskiej, cyklicznej kampanii „Miesiąc dla zdrowia", która polega na prowadzeniu nieodpłatnych zajęć sportowo-rekreacyjnych na siłowniach, w świetli-

cach środowiskowych, pływalniach, klubach sportowych, klubach fitness, a także udzielaniu porad lekarskich. Akcja adresowana jest do dzieci, młodzieży i dorosłych, w 2003 r. wzięło w niej udział ponad 3 000 uczestników.

Wyrazem rozwoju sportu masowego (rekreacyjnego), jako systematycznego uprawiania określonej formy aktywności według ustalonych reguł z elementami współzawodnictwa, są dynamicznie działające na terenie Szczecina ligi amatorskie:
- Szczecińska Amatorska Liga Piłki Siatkowej,
- Szczecińska Liga Amatorska Koszykówki,
- Halowa Amatorska Liga Piłkarska (rozgrywki piki nożnej),
- Szczecińska Liga Szóstek (rozgrywki piłki no - nej).

15.3. SPORT SZKOLNY DZIECI I MŁODZIEŻY

15.3.1. ORGANIZACJA SPORTU DZIECI I MŁODZIEŻY W SZKOŁACH

Wychowanie fizyczne jest procesem kształtującym harmonijny rozwój psychofizyczny dzieci i młodzieży. Przedszkola, szkoły, placówki oświatowo-wychowawcze oraz szkoły wyższe, działające w systemie dziennym, obowiązane są do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. W celu kształcenia młodzieży o szczególnych uzdolnieniach sportowych oraz odpowiednich warunkach zdrowotnych mogą być tworzone klasy, szkoły sportowe lub szkoły mistrzostwa sportowego.

Tabela Nr 15.4

SZKOŁY Z ROZSZERZONYM PROGRAMEM WYCHOWANIA FIZYCZNEGO			
	Szkoły podstawowe	**Gimnazja**	**Szkoły ponadgimnazjalne**
Liczba szkół	25	22	8
Liczba klas	81	46	18
Liczba grup	141	71	23
Liczba uczniów, w tym:	1 837	1 002	374
dziewczęta	920	397	131
chłopcy	917	605	243

Źródło: Informacja na temat kultury fizycznej na terenie Gminy Miasto Szczecin w latach 2002 – 2003

W 54 szczecińskich szkołach w klasach z rozszerzonym programem wychowania fizycznego szkoleniem sportowym objęto 3 213 uczniów w 145 klasach i 235 grupach. Uczniowie trenują gimnastykę artystyczną, gimnastykę sportową, lekką atletykę, pływanie, kajakarstwo, wioślarstwo, szermierkę, zapasy, siatkówkę, koszykówkę, piłkę ręczną, piłkę nożną. Szczegółowe zestawienie według typów szkół przedstawia Tabela Nr 15.4.

W klasach i szkołach sportowych oraz mistrzostwa sportowego realizuje się ukierunkowane szkolenie sportowe (mające na celu ujawnienie predyspozycji i uzdolnień kwalifikujących do szkolenia w określonej dyscyplinie sportu) oraz właściwe szkolenie specjalistyczne w określonej dyscyplinie.

W 8 szkołach szkoleniem sportowym objęto 405 uczniów w 22 klasach sportowych i 34 grupach w następujących dyscyplinach indywidualnych: pływanie, gimnastyka sportowa, lekka atletyka. Szczegółowe zestawienie według typów szkół przedstawia Tabela Nr 15.5.

Tabela Nr 15.5

KLASY SPORTOWE W SZKOŁACH			
	Szkoły podstawowe	**Gimnazja**	**Szkoły ponadgimnazjalne**
Liczba szkół	4	2	2
Liczba klas	14	4	44
Liczba grup	25	4	5
Liczba uczniów, w tym:	294	49	62
dziewczęta	147	23	26
chłopcy	147	26	36

Źródło: Informacja na temat kultury fizycznej na terenie Gminy Miasto Szczecin w latach 2002 – 2003

Na terenie Szczecina funkcjonują następujące szkoły sportowe i szkoły mistrzostwa sportowego:
- Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego (o profilu pływackim), w ramach zespołu działają szkoły: Szkoła Podstawowa nr 62, Gimnazjum nr 19 oraz Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego.
  15 uczniów z ZS OMS wchodzi w skład kadry narodowej Polskiego Związku Pływackiego.
- Zespół Szkół Sportowych (o profilu gimnastycznym) powołany w 2002 r. w wyniku przekształcenia Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 4, w którym działała m.in. sekcja gimnastyki sportowej. Potwierdzeniem poziomu sportowego uczniów szkoły są udziały w największych imprezach rangi krajowej i międzynarodowej oraz znaczny dorobek medalowy.

Klasy i szkoły sportowe oraz szkoły mistrzostwa sportowego mogą realizować program szkolenia sportowego we współpracy z polskimi związkami sportowymi, klubami sportowymi i innymi stowarzyszeniami kultury fizycznej lub szkołami wyższymi, prowadzącymi studia na kierunku wychowanie fizyczne. Współpraca ta może dotyczyć w szczególności pomocy szkoleniowej, udostępniania obiektów i urządzeń sportowych, korzystania z opieki medycznej i odnowy biologicznej. Patronat klubowy nad 24 klasami sportowymi i 146 klasami z rozszerzonym programem wychowania fizycznego objęło 29 szczecińskich klubów sportowych.

Patronat nad szkołami sportowymi sprawują: nad ZS OMS – Miejski Klub Pływacki, natomiast nad ZSS – Międzyszkolny Klub Sportowy „Kusy".

15.3.2. SZKOLNE WSPÓŁZAWODNICTWO SPORTOWE DZIECI I MŁODZIEŻY

Współzawodnictwo sportowe szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na terenie województwa organizowane jest przez **Wojewódzki Szkolny Związek Sportowy** – stowarzyszenie szkolnych związków sportowych oraz międzyszkolnych i uczniowskich klubów sportowych, ukierunkowane na krzewienie kultury fizycznej i zdrowotnej wśród młodzieży szkolnej. Obok działalności szkoleniowej i organizacji ogólnopolskich i międzynarodowych imprez sportowych (rozdział 15.5.), WSZS zajmuje się również organizacją cyklicznych zawodów sportowych dla:
– szkół podstawowych – Wojewódzkie Igrzyska Młodzieży Szkolnej,
– gimnazjów – Gimnazjada. – Zachodniopomorskie Igrzyska Powiatów,
– szkół ponadgimnazjalnych – Licealiada.

Imprezy organizowane są od szczebla szkoły poprzez gminę, powiat, rejon aż do finału wojewódzkiego. We wszystkich szczeblach uczestniczy corocznie ok. 80 tys. dzieci i młodzieży szkolnej.

Organizatorem rozgrywek oraz imprez sportowych i rekreacyjnych dla szkół na terenie Szczecina jest **Międzyszkolny Ośrodek Sportowy** (placówka oświatowo–wychowawcza Gminy Miasto Szczecin). Realizując szeroki program sportowo-wychowawczy MOS zajmuje się m.in. organizacją rozgrywek sportowych dla szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimanazjalnych w ramach Igrzysk Młodzieży Szkolnej, Gimnazjady i Licealiady. Najlepsze zespoły i zwycięzcy w konkurencjach indywidualnych reprezentują miasto Szczecin w dalszych rozgrywkach regionalnych, prowadzonych przez Wojewódzki Szkolny Związek Sportowy. W ramach organizowanego przez WSZS współzawodnictwa w klasyfikacji powiatów, miasto Szczecin zajmuje od lat pierwsze miejsca w finałach wojewódzkich.

Tabela Nr 15.6

WSPÓŁZAWODNICTWO DZIECI I MŁODZIEŻY PROWADZONE PRZEZ MIĘDZYSZKOLNY OŚRODEK SPORTOWY		
	2002/2002	**2002/2003**
Liczba imprez	130	47
Liczba uczestników	17 000	17 216

Źródło: Informacja na temat kultury fizycznej na terenie Gminy Miasto Szczecin w latach 2002–2003

W klasyfikacji szkół według ilości startów w masowych imprezach sportowych organizowanych przez MOS do najaktywniejszych szkół należały:
– w roku szkolnym 2001/2002:
  - w kategorii szkół podstawowych: SP nr 18, SP nr 37;
  - w kategorii gimnazjów: Gimnazjum nr 13, Gimnazjum nr 22;
  - w kategorii szkół ponadgimnazjalnych: VII Liceum Ogólnokształcące, Zespół Szkół nr 4 oraz Zespół Szkół Budowlanych.
– W roku szkolnym 2002/2003:
  - w kategorii szkół podstawowych: SP nr 18, SP nr 37;
  - w kategorii gimnazjów: Gimnazjum nr 27, Gimnazjum nr 2;
  - w kategorii szkół ponadgimnazjalnych: VII Liceum Ogólnokształcące Zespół Szkół nr 4 oraz Zespół Szkół Budowlanych.

15.4. BAZA SPORTOWO – – REKREACYJNA

15.4.1. OBIEKTY SPORTOWE

Stan infrastruktury jest jednym z najważniejszych czynników stanowiących o możliwości realizacji merytorycznych programów i zadań kultury fizycznej. Według norm UKFiS w aglomeracji miejskiej o liczbie mieszkańców 500 tys. powinny znajdować się następujące obiekty:
– stadiony i boiska do gier wielkich – 33,
– sale gimnastyczne, sportowe 21x10,5m do 36x18m – 27,
– hale sportowe – 10,
– lodowiska sztuczne – 2,
– pływalnie kryte – 10,
– pływalnie otwarte – 16.

Wykaz obiektów sportowych znajdujących się na terenie Gminy Miasto Szczecin według stanu na 31.12.2003 r. przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela Nr 15.7

OBIEKTY SPORTOWE NA TERENIE MIASTA SZCZECINA WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2003 r.		
Rodzaj obiektu	**ogółem**	**w tym przyszkolne**
1	**2**	**3**
Stadiony	15	4
Boiska do gier wielkich	29	22
Boiska do piłki koszykowej	66	64
Boiska do piłki ręcznej	44	43

Tabela Nr 15.7 cd.

1	2	3
Boiska do piłki siatkowej	40	37
Boiska do tenisa ziemnego, w tym	67	11
korty otwarte	54	-
korty kryte	13	-
Boiska uniwersalne	68	66
Hale sportowe wielofunkcyjne o wym. 44x22m i większe	9	5
Hale sportowe o wym. 36x18m do 44x22 m	11	10
Sale uniwersalne i pomocnicze	124	115
Pawilony specjalistyczne do gimnastyki korekcyjnej	10	-
Siłownie	65	31
Ściana wspinaczkowa	1	-
Gabinet odnowy biologicznej	21	-
Ośrodki sportów wodnych, przystanie wodne	22	-
Baseny treningowe	1	-
Tory regatowe (w likwidacji)	1	-
Strzelnice	3	3
Tory kolarskie	1	-
Tory kartingowe	1	-
Pływalnie kryte	10	7
Pływalnie otwarte	1	-
Lodowiska sztuczne	1	-
Kluby fitness i aerobik	21	-
Kąpieliska	6	-

Źródło: Informacja na temat kultury fizycznej na terenie Gminy Miasto Szczecin w latach 2002–2003

15.4.2. MIEJSKI OŚRODEK SPORTU, REKREACJI I REHABILITACJI

Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji (zakład budżetowy Gminy Miasto Szczecin) jako wyspecjalizowana struktura organizacyjna ma za zadanie gospodarowanie należącymi do miasta obiektami sportowymi, rekreacyjnymi i rehabilitacyjnymi. Obecnie MOSRiR zarządza następującymi obiektami sportowymi:

- Szczeciński Dom Sportu (ul. Wąska 16), w tym: hala sportowa, sala bokserska, duży basen – 25 m, mały basen, otwarty basen – 50 m, basen wioślarski;
- Tor Kolarski (al. Wojska Polskiego 246), w tym: hala sportowa, tor kolarski;
- Młodzieżowe Centrum Sportu i Rekreacji (ul. Narutowicza 17), w tym: sala gimnastyczna, hala sportowa, sala treningowa;
- zespół obiektów sportowych Lodogryf (al. Wojska Polskiego 127), w tym: lodowisko, korty tenisowe – wydzierżawione;
- Wioślarski Tor Regatowy Dziewoklicz (w likwidacji);
- Miejski Stadion Lekkoatletyczny (ul. Litewska 20);
- Stadion Miejski (ul. Karłowicza 28);
- Hala Miejska (ul. Twardowskiego 12 b);
- Stadion Młodzieżowy (ul. Tenisowa 38) oraz Jacht „Dar Szczecina".

Stan techniczny większości obiektów jest dobry.

W latach 2002 – 2003 realizowano następujące inwestycje:

- zakończono modernizacja i rozbudowę Miejskiego Stadionu Lekkoatletycznego przy ul. Litewskiej 20. Inwestycja o ogólnej wartości 18 269 tys. zł realizowana była w latach 2000 – 2002 przy znacznym współudziale środków UKFiS-u, w jej wyniku został uruchomiony wysokiej klasy obiekt sportowy (jeden z najnowocześniejszych w Polsce) posiadający certyfikat do rozgrywania zawodów międzynarodowych;
- kontynuowano modernizację Stadionu Miejskiego przy ul. Twardowskiego. Inwestycja realizowana jest etapami; dotychczas wydatkowano ponad 8,5 mln zł wykonując m.in.: kapitalny remont trybun, zainstalowano nowoczesny system monitoringu, wykonano oświetlenie płyty głównej, dostosowano obiekt dla osób niepełnosprawnych. W latach 2002–2003 na ten cel wydatkowano kwotę 1 236,3 tys. zł. Obecnie realizowany jest kolejny etap inwestycji, polegający na częściowym zadaszeniu trybun wysokich.

15.4.3. ŚCIEŻKI ROWEROWE

Działalność rekreacyjna może być realizowana również w oparciu o naturalne obszary wypoczynkowe, szlaki oraz ścieżki rowerowe. Obecnie miejskie ścieżki rowerowe na terenie Szczecina mają ponad 20 km, a ich liczba i długość systematycznie wzrasta przy okazji przeprowadzania modernizacji i przebudowy ciągów komunikacyjnych na terenie miasta. Istniejące ścieżki nie tworzą jednak spójnego systemu, są to w większości pojedyncze, krótkie odcinki. Obecnie na terenie Szczecina istnieją następujące ścieżki rowerowe:

- ścieżka rowerowa Podzamcze – ul. Miodowa dł. 7,8 km o następującym przebiegu: Podzamcze – pl. Grunwaldzki (1,2 km) – pl. Armii Krajowej (1,9 km) – ul. Zaleskiego (3,4 km) – ul. Rodakowskiego (4,8 km) – ul. Spacerowa (5,9 km) – ul. Miodowa (7,8 km),
- al. Wojska Polskiego – 3,86 km,
- ul. Zawadzkiego – 0,35 km,
- ul. Santocka – 0,5 km,
- ul. Okulickiego – 2,0 km,

- ul. Ku Słońcu (od ul. Źródlanej do granicy adm. Szczecina) – 0,95 km,
- ul. Wierzbowa i ul. Dworska – 1,8 km,
- ul. Kurza – 0,45 km,
- ul. Zegadłowicza i ul. Kąpieliskowa – 0,45 km,
- al. Wojska Polskiego i Zegadłowicza – 1,6 km,
- ul. Rayskiego – 0,37 km.

15.5. IMPREZY SPORTOWE

Okres objęty niniejszym *Raportem* obfitował w liczne wydarzenia sportowe, odbyło się również wiele imprez sportowych i rekreacyjnych, zarówno międzynarodowych, ogólnopolskich jak i lokalnych reprezentujących różne dyscypliny sportowe. Liczba imprez sportowych (zgłoszonych do miejskiego kalendarza imprez) w poszczególnych latach przedstawia Tabela Nr 15.8.

Tabela Nr 15.8

IMPREZY SPORTOWE			
Imprezy międzynarodowe		**Imprezy ogólnopolskie i miejskie**	
2002	**2003**	**2002**	**2003**
26	25	71	80

Źródło: Informacja na temat kultury fizycznej na terenie Gminy Miasto Szczecin w latach 2002–2003

Wybrane, najbardziej znaczące imprezy cykliczne, które odbyły się w Szczecinie to wśród imprez międzynarodowych:

- Międzynarodowy Mityng o Puchar Ziem Nadbałtyckich w boksie (2002,2003) organizator: ZOZB, uczestniczyło 60 zawodników;
- Międzynarodowy „Półmaraton Gryfa" – *dawniej Szczecińska Dwudziestka* (2002, 2003), organizator: Miejski Klub Lekkoatletyczny, uczestniczyło ok. 300 biegaczy;
- Międzynarodowy Triathlon Książąt Pomorskich (2002, 2003), organizator: Klub Sportowy „Triathlon";
- Mistrzostwa Świata Dziennikarzy w tenisie ziemnym (lipiec 2002), organizator: Fundacja na Rzecz Promocji Tenisa Ziemnego „Promasters"), uczestniczyło ok. 120 zawodników;
- Etapowe Regaty Turystyczne (2002,2003), organizator: Zachodniopomorski Okręgowy Związek Żeglarski, uczestniczyło ok. 70 jachtów;
- Międzynarodowe Zawody w klasie Laser i Laser Radial (2002, 2003), organizator: Stowarzyszenie Euro Jachtklub „Pogoń";
- Wyścig kolarski Tour de Pologne (wrzesień 2002) organizator: Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji, uczestniczyło ok. 200 kolarzy;
- Międzynarodowy Turniej Tenisowy PEKAO OPEN (2002, 2003), organizator: Fundacja na Rzecz Promocji Tenisa Ziemnego „Promasters", uczestniczyło ok. 300 zawodników;
- Międzynarodowe Regaty o „Błękitną Wstęgę" (2002, 2003), organizator: Zachodniopomorski Okręgowy Związek Żeglarski SEJK „Pogoń", 150 uczestników;
- Ogólnopolski Mikołajkowy Turniej Piłki Ręcznej Dziewcząt (2002), organizator: Wojewódzki Szkb ny Związek Sportowy, 350 zawodników;
- Międzynarodowy Turniej Wiosny w gimnastyce artystycznej (2002, 2003), organizator: Wojewódzki Szkolny Związek Sportowy, 120 zawodników;
- Międzynarodowy Bałtycki Festiwal Piłki Ręcznej (2002, 2003), organizator: Wojewódzki Szkolny Zwi zek Sportowy, 120 zawodników;
- Ogólnopolski Mikołajkowy Turniej w gimnastyce sportowej (2002), organizator: Międzyszkolny Klub Sportowy „Kusy", 80 zawodników;
- Nocny Mityng Gwiazd w Skoku o Tyczce (2003), organizator: Miejski Klub Lekkoatletyczny;
- Międzynarodowy Puchar Polski w Strzelectwie Sportowym Osób Niepełnosprawnych, organizator: Klub Sportowy Inwalidów „Start", uczestniczyło 37 zawodników;
- Międzynarodowe Mistrzostwa Polski Niepełnosprawnych w Lekkiej Atletyce, organizator: Klub Sportowy Inwalidów „Start", uczestniczyło ok. 350 zawodników;

wśród imprez ogólnopolskich:

- Mistrzostwa Polski Juniorów 15 lat w pływaniu (lipiec 2002), organizator: Miejski Klub Pływacki), uczestniczyło 200 zawodników;
- Mistrzostwa Polski Seniorów w Lekkiej Atletyce (2002), organizator: Urząd Miejski Szczecina, Zachodniopomorski Związek Lekkiej Atletyki, Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji, uczestniczyło ok. 100 zawodników;

natomiast wśród imprez lokalnych:

- Zawody „Cztery Pory Roku – wiosna, lato, jesień, zima" Puchar Prezydenta Miasta Szczecina w kolarstwie górskim i biegach przełajowych (2002, 2003), organizator: Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji, uczestniczyło ok. 250 osób;
- Wielkanocny Bieg Przełajowy (2002, 2003), organizator: Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji;
- Zachodniopomorskie Biegi Przełajowe (2002, 2003), organizator: Wojewódzki Szkolny Związek Sportowy), uczestniczyło ok. 800 – 1 000 zawodników;
- Otwarcie sezonu żeglarskiego (2002, 2003), organizator: Zachodniopomorski Okręgowy Związek Żeglarski, Przystań AZS).

Podkreślić należy, że imprezy te przyczyniają się nie tylko do popularyzacji różnych dyscyplin sportowych, ale także promocji miasta Szczecina.

Tradycyjnie, od kilku lat, w dniach 1 – 3 maja odbywają się cykle imprez rekreacyjnych, a corocznie w lipcu, w ramach obchodów Dni Morza organizowanych przez miasto Szczecin, odbywa się wiele imprez sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych.

Źródła informacji:

1. *Akademicki Związek Sportowy Zarząd Środowiskowy.*
2. *Klub Sortowy „Bo–Go" w Szczecinie.*
3. *Klub Sportowy „Arkonia" w Szczecinie.*
4. *Klub Sportowy „Hutnik Eko-Tras" w Szczecinie.*
5. *Klub Sportowy „Łącznościowiec" w Szczecinie.*
6. *Klub Sportowy „Morze – Bałtyk" w Szczecinie.*
7. *Klub Sportowy „Stal-Stocznia" w Szczecinie.*
8. *Klub Sportowy Inwalidów „Start" w Szczecinie.*
9. *Miejski Klub Lekkoatletyczny w Szczecinie.*
10. *Miejski Klub Pływacki w Szczecinie.*
11. *„Możliwości rozwoju turystyki zakupowej, biznesowej, miejskiej/kulturowej oraz innych form turystyki (np. tranzytowej, krajoznawczej) na obszarze Szczecina z uwzględnieniem oferty turystycznej w tym zakresie", Ryszard Kotla, grudzień 2003 r.*
12. *SL SALOS w Szczecinie.*
13. *Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina w latach 1998 – 2003.*
14. *„Informacja na temat kultury fizycznej na terenie Gminy Miasto Szczecin w latach 2002–2003", Wydział Oświaty i Kultury Fizycznej Urzędu Miejskiego w Szczecinie, kwiecień 2004 r.*
15. *Szczeciński Klub Koszykówki.*
16. *Szczeciński Klub Tenisowy.*
17. *Uchwała Nr XLIV/930/01 w sprawie Polityki Miasta Szczecina w zakresie kultury fizycznej na lata 2001 – 2015.*
18. *Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
19. *Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej. (Dz.U. z 1996 r. Nr 25 poz. 113 z późn. zm.).*
20. *Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.).*
21. *Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.).*
22. *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.).*
23. *Wojewódzki Szkolny Związek Sportowy w Szczecinie.*

Turystyka i wypoczynek

16.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ZADAŃ W SFERZE TURYSTYKI

W latach 1999–2000 w Polsce nastąpiły istotne zmiany w zarządzaniu turystyką, zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym. Ich celem było wprowadzenie modelu zarządzania turystyką, który zapewni optymalną realizację strategicznych celów polityki turystycznej państwa. Tym samym dokonano rozdzielenia, skupionych dotychczas w jednym organie, funkcji polityczno-strategicznych od funkcji operacyjnych. Obecnie naczelny organ administracji państwowej do spraw turystyki – MGiPS (Departament Turystyki) jest odpowiedzialny za kształtowanie ogólnej strategii gospodarczej państwa w sferze turystyki, natomiast za promocję turystyczną Polski w kraju i za granicą odpowiada Polska Organizacja Turystyczna. Z chwilą powstania POT rozpoczęto inicjowanie tworzenia regionalnych (ROT) i lokalnych (LOT) organizacji turystycznych, odpowiedzialnych za promocję turystyki i przewidzianych jako płaszczyzny współpracy jednostek samorządu terytorialnego i podmiotów lokalnej branży turystycznej. Powoływanie przedmiotowych organizacji reguluje *ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz.U. Nr 62, poz. 689 z 1999 r. z późn. zm.).*

Na szczeblu wojewódzkim funkcję zarządzająco-kontrolną w sferze turystyki sprawuje wojewoda. W sprawach turystyki do kompetencji wojewody należy wydawanie paszportów i wiz, prowadzenie rejestru zaproszeń. *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (t.j. Dz.U. Nr 55, poz. 578 z 2001 r. z późn. zm.)* rozszerza kompetencje wojewody o takie uprawnienia jak: wydawanie zezwoleń na działalność organizatorów i pośredni-ków turystycznych, nadawanie uprawnień pilota wycieczek i przewodnika turystycznego, jak i zaszeregowanie obiektów hotelarskich do poszczególnych rodzajów i kategorii. Zakres uprawnień wojewody umożliwia mu skuteczne oddziaływanie na tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi turystyki oraz oddziaływanie na poprawę konkurencyjności oferowanych produktów. Uprawnienia kontrolne pozwalają na eliminację z rynku tych przedsiębiorców, którzy oferują usługi nieodpowiadające określonym prawnie standardom.

Główną rolę w rozwoju turystyki na szczeblu lokalnym i regionalnym odgrywa samorząd terytorialny. Zaliczenie spraw kultury fizycznej i turystyki do zadań własnych samorządu wojewódzkiego stanowi ustawowe umocowanie do podejmowania i prowadzenia w dziedzinie turystyki tych wszystkich działań, które nie zostały zastrzeżone do kompetencji innych organów. Samorząd województwa jest odpowiedzialny za prowadzenie polityki regionalnej oraz formułowanie strategii wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju regionu. Zadania samorządu województwa w turystyce znajdują swoje odzwierciedlenie w „Strategii Rozwoju Województwa zachodniopomorskiego do roku 2015". Strategia ta, podobnie jak strategie rozwoju pozostałych województw, uwzględniała m.in. powołanie Regionalnej Organizacji Turystycznej (ROT). Województwo Zachodniopomorskie jako drugie w Polsce, w maju 2001 r., utworzyło ROT pod nazwą Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna. Strategią sektorową, określającą kierunki działań w zakresie rozwoju i promocji turystycznej regionu województwa zachodniopomorskiego, jest „Program Rozwoju Turystyki w Województwie Zachodniopomorskim na lata 2003–2006" przyjęty Uchwałą Nr VIII/81/03 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 15 września 2003 r.

Działania w sferze turystyki, realizowane przez samorząd województwa, mają charakter globalny, tzn. realizowane są dla większego obszaru terytorialnego – województwa. W okresie objętym *Raportem* mieszkańcy Szczecina byli jednak bezpośrednio beneficjentami działań samorządu województwa w zakresie kształtowania postaw proturystycznych wśród dzieci i młodzieży, jak również promocji turystyki kwalifikowanej.

Zgodnie z *ustawą z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. Nr 142, poz. 1591 z 2001 r. z późn. zm.)* oraz *ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. Nr 142, poz. 1592 z 2001 r. z późn. zm.)* wśród zadań własnych realizowanych przez Gminę Miasto Szczecin znajdują się sprawy z zakresu kultury fizycznej i turystyki. *Ustawa o usługach turystycznych* powierzyła gminom realizację m.in. takich zadań, jak: prowadzenie ewidencji i prawo kontrolowania obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie. Powyższe uprawnienia dają organom gminy możliwość kontroli, a przez to bezpośredniego oddziaływania na poprawę jakości oferowanych na ich obszarze usług hotelarskich.

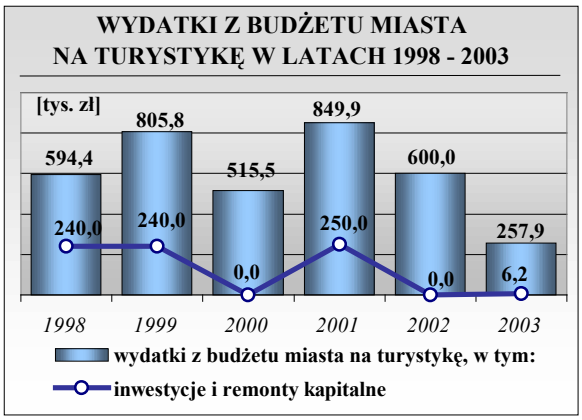
W okresie objętym *Raportem* działania miasta z zakresu promocji i rozwoju turystyki prowadzone były w oparciu o współpracę z Regionalną Agencją Promocji Turystyki sp. z o.o., w której miasto Szczecin, obok Zachodniopomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego sp. z o.o. i Polskiej Agencji Rozwoju Turystyki sp. z o.o., było jednym z trzech równorzędnych udziałowców. Aktualnie Spółka znajduje się w likwidacji. Poza tym miasto aktywnie współpracowało z Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym oraz Polskim Towarzystwem Schronisk Młodzieżowych. Główne kierunki działań miasta w latach 2002–2003 to:

– upowszechnianie turystyki poprzez dotacje celowe na organizację rajdów, zlotów, biwa-

ków, spływów i innych przedsięwzięć organizowanych przez jednostki nie należące do sektora finansów publicznych;
- doposażenie szkolnych schronisk młodzieżowych w sprzęt i urządzenia niezbędne do prawidłowego funkcjonowania tych obiektów;
- modernizowanie, remont i konserwacja Miejskiego Szlaku Turystycznego;
- finansowanie działalności Centrum Informacji Turystycznej, prowadzonego przez RAPT sp. z o.o., a aktualnie przez zakład budżetowy Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji, jak również w ramach działalności CIT m.in. udział i organizacja stoisk turystycznych miasta na giełdach i targach turystycznych;
- dofinansowanie turystyki szkolnej w ramach akcji Lato – Zima oraz działalności szkolnych kół turystyczno-krajoznawczych.

Wielkość wydatków z budżetu miasta Szczecina na turystykę w kolejnych latach przedstawia wykres.

Wykres Nr 16.1

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata 1998 – 2003

16.2. PODMIOTY DZIAŁAJĄCE W SFERZE TURYSTYKI

Obok organów administracji rządowej i samorządowej, pełniących funkcje wykonawcze, na terenie Szczecina działa wiele podmiotów realizujących różne cele w zakresie rozwoju turystyki, począwszy od tych, których działalność skupia się na promocji miasta i regionu, poprzez organizacje ukierunkowane na upowszechnianie turystycznych form rekreacji w różnych środowiskach, aż do wyspecjalizowanych jednostek komercyjnych oferujących usługi turystyczne. Podmioty te można podzielić na następujące grupy:
- podmioty realizujące politykę organów administracji i samorządów terytorialnych: Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna, Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Turystyki sp. z o.o., Regionalna Agencja Promocji Turystyki sp. z o.o. (obecnie w likwidacji);
- organizacje samorządu gospodarczego w turystyce oraz stowarzyszenia gospodarcze: Zachodniopomorska Izba Turystyki;
- podmioty prowadzące działalność w sferze usług turystycznych: głównie pośrednicy i agenci turystyczni, firmy hotelarskie, gastronomiczne, transportu pasażerskiego, napraw i wypożyczalni sprzętu, przewodnictwa;
- stowarzyszenia działające w obszarze turystyki: Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych, Stowarzyszenie Miłośników Latarń Morskich, Forum Turystyki Pomorza Zachodniego.

ZACHODNIOPOMORSKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Organizacja została utworzona przede wszystkim w celu zapewnienia profesjonalnej promocji turystycznej województwa zachodniopomorskiego. Członkami ZROT jest łącznie 37 podmiotów (w tym 15 z terenu Szczecina), są to jednostki samorządu terytorialnego: województwo zachodniopomorskie, 12 gmin (Barlinek, Białograd, Drawno, Miasto Goleniów, Kołbaskowo, Lipiany, Myślibórz, Nowogard, Osina Przelewice, Rewal, Sławobrzeże) oraz stowarzyszenia i izby turystyczne, firmy komercyjne, podmioty związane z kształceniem kadr w turystyce, ośrodki kultury i inne. Łącząc doświadczenia i interesy wszystkich zrzeszonych podmiotów, ZROT zapewnia bardziej skuteczną i skoordynowaną promocję, jak również lepsze wykorzystanie środków promocyjnych. Główne kierunki działań realizowane w latach 2002–2003 to:
- współpraca przy tworzeniu „Programu Rozwoju Turystyki w województwie zachodniopomorskim na lata 2003–2006" oraz jego promocja;
- organizacja prezentacji Województwa Zachodniopomorskiego na krajowych i zagranicznych imprezach targowych;
- działalność wydawnicza: „Katalog bazy noclegowej w województwie zachodniopomorskim" CD (2003), katalog „Porty i przystanie żeglarskie w województwie zachodniopomorskim" (2003), katalog „Turystyka konna w województwie zachodniopomorskim" (2003), katalog „Golf na Pomorzu Zachodnim" (2003);
- wspomaganie powstawania lokalnych organizacji turystycznych;
- organizacja wojewódzkich obchodów Światowego Dnia Turystyki (2003);
- pomoc w tworzeniu, rozwoju i promocji pro-

duktów turystycznych, w tym m.in. promocja produktu „Golf Zachodniopomorski" uznanego przez POT za najlepszy „Produkt Turystyczny Roku 2003", promocja turystyki morskiej;
- wspomaganie funkcjonowania i rozwoju regionalnego systemu informacji turystycznej: rozpoczęcie budowy „Internetowego serwisu informacji turystycznej województwa zachodniopomorskiego";
- prowadzenie badań i analiz marketingowych w dziedzinie turystyki.

Szczegółowe informacje dotyczące działalności ZROT dostępne są pod adresem: www.zrot.pl.

ZACHODNIOPOMORSKA AGENCJA PROMOCJI TURYSTYKI

Podstawowy cel działalności ZART sp. z o.o., której udziałowcami jest sześć gmin województwa zachodniopomorskiego (Osina, Przelewice, Rewal, Stepnica, Trzcińsko Zdrój, Węgorzyno) oraz cztery osoby fizyczne, to wspieranie rozwoju gospodarki turystycznej w regionie i wypracowanie środków na wdrażanie przedsięwzięć kreujących nowoczesną gospodarkę turystyczną. Cel ten realizowany jest poprzez:
- działalność wydawniczą: informator turystyczny „Szczecińskie ABC – wypoczynek lato 2002" (2002), „Informator turystyczny Pomorza Zachodniego" (2002, 2003), współpraca przy wydaniu podręcznika „Turystyka osób niepełnosprawnych"(2003), „Przewodnik po Szczecinie" (2003);
- organizację szkoleń turystycznych: kursy kierowników placówek wypoczynku (2002, 2003), kursy pilotów wycieczek (2002, 2003), kurs na wychowawców kolonijnych (2003);
- organizację targów i wystaw, w tym przede wszystkim corocznie organizowanie w Szczecinie Giełdy Turystycznej MARKET TOUR – największej na Pomorzu Zachodnim imprezy turystycznej, na której na ponad 100 stoiskach prezentowana jest oferta biur podróży, touroperatorów, bazy noclegowej, obiektów konferencyjnych i rekreacyjnych, przewoźników oraz gmin i regionów z Polski, Niemiec i Szwecji;
- oferowanie kompleksowej obsługi gmin i innych podmiotów w zakresie promocji i rozwoju turystyki.

Szczegółowe informacje odnośnie działalności ZART sp. z o.o. dostępne są pod adresem: www.zart.com.pl.

ZACHODNIOPOMORSKA IZBA TURYSTYKI

ZIT jest samorządem branży turystycznej, skupiającym na zasadzie dobrowolności 54 podmioty z województwa zachodniopomorskiego działające w branży turystycznej (m.in. biura turystyczne, hotele i obiekty wczasowe, szkoły i podmioty związane z kształceniem kadr w turystyce, organizacje działające w sferze z turystyki). Główne kierunki działań ZIT w latach 2002–2003 to:
- współdziałanie z organami administracji państwowej i samorządowej w zakresie rozwoju turystyki (m.in. udział w formułowaniu „Programu Rozwoju Turystyki w Województwie Zachodniopomorskim na lata 2003–2006");
- stwarzanie warunków do rozwoju i podnoszenia standardu świadczonych usług turystycznych, m.in. poprzez prowadzenie i propagowanie Systemu Rekomendacji firm (biur podróży, hoteli i ośrodków wczasowych) jako sposobu na upowszechnianie zasad etyki w działalności gospodarczej, ochronę interesów klientów członków ZIT. Obecnie 13 członków Izby posiada Certyfikat Rekomendacyjny;
- wspieranie promocji Szczecina i regionu m.in. poprzez udział w krajowych giełdach i targach turystycznych (Market Tour w Szczecinie, Tour Salon w Poznaniu);
- integracja środowiska turystycznego i współpraca z podobnymi organizacjami z innych regionów kraj.

Szczegółowe informacje dotyczące działalności ZIT dostępne są pod adresem: www.zit.szczecin.pl.

DZIAŁAŁALNOŚĆ BIUR TURYSTYCZNYCH

Biura turystyczne świadczą odpłatnie usługi z zakresu organizacji turystyki wyjazdowej (krajowej i zagranicznej) oraz turystyki przyjazdowej. Wiele z nich trudni się również dodatkowo organizacją przewozów pasażerów, usługową działalnością reklamową, promocyjną, obsługą konferencji, czy też np. organizacją zagranicznych kursów językowych, zagranicznych praktyk dla studentów. Kilka biur specjalizuje się w turystyce młodzieżowej. Na terenie Szczecina działają obecnie 52 biura turystyczne (wg ewidencji Centrum Informacji Turystycznej). Z tego, zaledwie jedno biuro – „Mittel–West Europa" – zajmuje się organizacją przyjazdów do Szczecina turystów z Niemiec i oferuje konkretny produkt turystyczny. Z kolei Biuro „Polonia" zajmuje się obsługą grup przyjazdowych ze Stanów Zjednoczonych, nie są to jednak przyjazdy do Szczecina.

POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE

Oddział Szczeciński PTTK jest społeczną organizacją zrzeszającą ok. 1 200 członków w kołach (w tym 104 szkolnych), klubach i komisjach. Zgodnie z celami statutowymi, zadaniem organizacji jest promocja szeroko pojętej zorganizowanej turystyki zbiorowej, zarówno w formach prostych, jak i kwalifikowanych, ze szczególnym naciskiem

na poznawanie historii, zabytków, przyrody, propagowanie kultury fizycznej i rekreacji oraz wiedzy ekologicznej. Corocznie w ramach działalności OS PTTK organizowane są imprezy plenerowe (rajdy, zloty, złazy, spływy).

W Szczecinie działa także Regionalna Pracownia Krajoznawcza PTTK, z bogatym zbiorem informacji krajoznawczej o województwie. Pracownia gromadzi specjalistyczną literaturę, prowadzi kursy młodzieżowych organizatorów turystyki, kursy przewodnickie oraz prelekcje krajoznawcze, jest organizatorem Młodzieżowego Ogólnopolskiego Konkursu Krajoznawczo-Turystycznego (w kategorii: szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych), w którym, w latach 2002–2003, szczecińskie szkoły zajmowały czołowe lokaty. Szczegółowe informacje dotyczące działalności PTTK oraz Regionalnej Pracowni Krajoznawczej dostępne są pod adresem:
http://szczecin.pttk.pl/index1.html.

POLSKIE TOWARZYSTWO SCHRONISK MŁODZIEŻOWYCH

Oddział Zachodniopomorski Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych zrzeszał w 2003 r. 4 098 członków (w tym 2 651 juniorów), z czego 90% to mieszkańcy Szczecina. Główne kierunki działalności PTSM to:

- rozwój schronisk młodzieżowych (organizowanie, budowa i prowadzenie) oraz wspieranie szkolnych schronisk młodzieżowych. Na terenie Szczecina działają 4 szkolne schroniska młodzieżowe dysponujące łącznie 264 miejscami (w tym 164 to miejsca całoroczne). Są to: schronisko stałe (SSM przy ul. Monte Cassino 19a) oraz 3 sezonowe działające w okresie wakacyjnym (SSM przy Szkole Podstawowej nr 63, SSM przy Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 8, SSM przy Szkole Podstawowej nr 74);
- uczestniczenie w procesie edukacyjnym szkół i placówek oświatowo-wychowawczych (działalnością szkoleniową, m.in. w zakresie kierowników wycieczek, liderów turystyki szkolnej objęto: w 2002 r. – 848 osób, w 2003 r. – 542 osoby);
- organizowanie obozów wędrownych głównie w oparciu o schroniska młodzieżowe (w zorganizowanych obozach uczestniczyło: w 2002 r. – 689 osób, w 2003 r. – 624 osoby).
- współpraca międzynarodowa w zakresie projektów edukacyjno-krajoznawczych, szkoleń dla nauczycieli i wakacyjnych praktyk.

Od wielu lat Oddział Zachodniopomorski PTSM należy do najlepszych w kraju.

INFORMACJA TURYSTYCZNA

Informacja turystyczna, działająca w formie punktów udzielających turystom kompleksowej informacji, jest podstawowym ogniwem tzw. promocji wewnętrznej – służącej turyście na miejscu. Sprawny system informacji turystycznej może stać się również elementem turystycznej promocji miasta w kraju i zagranicą. Szczecin dysponuje następującymi placówkami służącymi informacją turystyczną:

- Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej, ul. Korsarzy 34 działa przy Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie. Działalność CIKiT obejmuje m.in.: udzielanie informacji turystycznych o Szczecinie, regionie i kraju; rezerwację noclegów, pośrednictwo w zamawianiu usług przewodnickich, w organizowaniu biletów na imprezy kulturalne; sprzedaż turystycznych materiałów informacyjnych, a także albumów i wydawnictw monograficznych. Szczegółowe informacje dostępne są pod adresem:
  www.zamek.szczecin.pl/tourism/
- Centrum Informacji Turystycznej, al. Niepodległości 1a, działa w ramach Miejskiego Ośrodka Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji. Działalność CIT obejmuje m.in.: udzielanie in-formacji turystycznych o Szczecinie, regionie i kraju (również w zakresie agroturystyki kra-jowej); indywidualne doradztwo turystyczne; rozdawanie i sprzedaż materiałów informacyj-nych; prowadzenie rezerwacji miejsc noclego-wych, sprzedaży biletów na przewozy między-narodowe.
- Biuro Obsługi Ruchu Turystycznego PTTK, al. Jedności Narodowej 49a. Biuro dysponuje fachową kadrą wykwalifikowanych przewodników turystycznych z uprawnieniami.
- Centrum Sportu, Rekreacji i Turystyki Osób Niepełnosprawnych, ul. Litewska 20 (Miejski Stadion Lekkoatletyczny). Punkt Informacyjno-Konsultacyjny działa z myślą o osobach niepełnosprawnych zainteresowanych korzystaniem z oferty turystycznej i rekreacyjno-sportowej Szczecina i okolic.

16.3. BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI

Pod pojęciem infrastruktury turystycznej rozumiemy wszystkie obiekty i urządzenia w mieście służące obsłudze ruchu turystycznego, a zatem całą miejską infrastrukturę komunikacyjną, sportowo-rekreacyjną, gastronomiczną, handlowo-usługową użytkowaną zarówno przez mieszkańców, jak i turystów. Jedynie baza noclegowa jest tym składnikiem infrastruktury turystycznej, z której korzy-

stają wyłącznie turyści, a jej wielkość i stan ma bezpośredni wpływ na rozwój turystyki w Szczecinie.

Wg stanu na koniec 2003 r. na terenie Szczecina znajdowało się 49 obiektów noclegowych z łączną liczbą miejsc noclegowych 5 312 (z czego 88,7% to miejsca całoroczne), o zróżnicowanym standardzie noclegu i dostępnych dla turystów preferujących różne formy ruchu turystycznego. W stosunku do 2001 r. nastąpił przyrost miejsc noclegowych o blisko 9%. Wzrost ten związany jest m.in. z uruchomieniem w Szczecinie 3 nowych hoteli. Baza noclegowa na terenie miasta posiada pewne rezerwy w liczbie miejsc noclegowych, o czym świadczy stopień jej wykorzystania. Szczegółowe informacje dotyczące obiektów, miejsc noclegowych i stopnia ich wykorzystania przedstawia Tabela Nr 16.1. Z zawartych w niej danych wynika, że niewiele ponad połowa, tj. 51,9% miejsc znajduje się w hotelach (udział miejsc w hotelach w ogólnej liczbie miejsc całorocznych wynosi 58,5%). Baza noclegowa w mieście jest raczej zróżnicowana i może zaspokoić potrzeby turystów uprawiających różne formy turystyki. Pewien niedobór występuje w grupie tanich hoteli i schronisk dla turystyki kwalifikowanej, ale i tu w ciągu ostatnich lat można zaobserwować poprawę sytuacji. Ogólny stan techniczny turystycznej bazy noclegowej ocenia się jako dobry.

Tabela Nr 16.1

OBIEKTY, MIEJSCA NOCLEGOWE ORAZ STOPIEŃ ICH WYKORZYSTANIA

Rodzaje obiektów		Obiekty	Miejsca noclegowe		Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %
			Ogółem	W tym całoroczne	
Ogółem	**2002**	**49**	**5 616**	**4 772**	**28,4**
	2003	**46**	**5 312**	**4 712**	**29,5**
Hotele	2002	16	2 814	2 814	35,7
	2003	15	2 758	2 758	35,0
Pozostałe obiekty – razem	2002	33	2 802	1 958	18,5
w tym:	2003	31	2 554	1 954	21,7
Schroniska młodzieżowe	2002	4	384	174	35,9
	2003	4	264	164	31,0
Zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych	2002	1	242	242	5,0
	2003	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Kempingi	2002	1	134	-	5,1
	2003	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Inne obiekty	2002	27	2 042	1 542	18,7
	2003	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

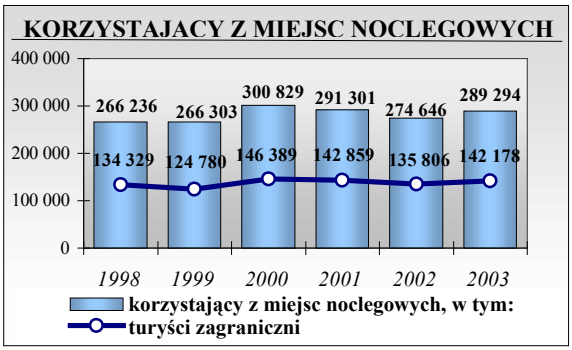
16.4. RUCH TURYSTYCZNY

W 2003 r. z bazy zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie skorzystało 289 294 turystów (dane obejmują ruch w rejestrowanej bazie noclegowej wg Tabeli Nr 16.2.), 49,1% tej wielkości stanowią goście zagraniczni. Turyści przybywający do Szczecina zdecydowanie preferują bazę hotelową. W omawianym okresie z noclegów w hotelach skorzystało 76,2% wszystkich turystów nocujących w mieście, a 88,4% wszystkich turystów zagranicznych odwiedzających Szczecin. W stosunku do 2001 r. nastąpił nieznaczny spadek ogólnej liczby korzystających z noclegów o 0,7%, przy jednoczesnym wzroście korzystających z hoteli o 9,7%, warto jednak odnotować, że wzrost ten dotyczy przede wszystkim turystów krajowych.

W 2002 r. w Szczecinie koncentrowało się 13,0% ruchu krajowego (w rejestrowanej bazie noclegowej) na terenie całego województwa zachodniopomorskiego i ok. 45,5% ruchu międzynarodowego.

Wykres Nr 16.2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US

Średnia długość pobytu turysty w Szczecinie w 2003 r. wynosiła 1,75 dnia (2001 r. – 1,72 dnia), natomiast turysta zagraniczny spędził u nas średnio ok. 1,71 dnia (2001 r. – 1,64 dnia).

Należy jednak zaznaczyć, że prezentowane dane statystyczne publikowane przez Urząd Statystyczny dotyczą wyłącznie rejestrowanej bazy turystycznej i ruchu turystycznego w tej bazie, nie obejmują natomiast osób zatrzymujących się u rodziny czy znajomych, korzystających odpłatnie z pokoi go-

ścinnych w kwaterach prywatnych ani też osób przybywających do Szczecina z jednodniowymi wizytami i nie korzystających z noclegów. To oznacza, iż rzeczywisty ruch turystyczny jest wyższy niż przedstawiono, a biorąc pod uwagę fakt, iż Szczecin jest największym miastem w regionie (zarówno po stronie polskiej jak i niemieckiej) usytuowanym przy ważnych trasach tranzytowych, szacuje się, że rzeczywista liczba turystów odwiedzających Szczecin jest dwukrotnie większa. W grupie tej dominującą formą jest turystyka tranzytowa i turystyka zakupowa.

Tabela Nr 16.2

KORZYSTAJĄCY Z OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH ORAZ UDZIELONE NOCLEGI					
Rodzaje obiektów		Korzystający		Udzielone noclegi	
		Ogółem	W tym turyści zagraniczni	Ogółem	W tym turyści zagraniczni
Ogółem	**2002**	**274 646**	**135 806**	**488 643**	**242 873**
	2003	**289 294**	**142 178**	**507 644**	**243 648**
Hotele	2002	203 296	116 799	354 085	210 419
	2003	220 355	125 745	354 131	216 005
Pozostałe obiekty – razem, w tym:	2002	71 350	19 007	134 558	32 454
	2003	68 939	16 433	153 513	27 643
Schroniska młodzieżowe	2002	10 913	1 584	24 280	2 942
	2003	10 712	1 803	20 768	2 875
Zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych	2002	1 743	1 312	2 900	2 161
	2003	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Kempingi	2002	950	640	1 903	1 027
	2003	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Inne obiekty	2002	57 744	15 471	105 475	26 324
	2003	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie

W 2003 r. Instytut Turystyki przeprowadził badania dotyczące wydatków turystów zagranicznych w Polsce. Wyniki badań pozwalają oszacować, że w 2003 r. wydatki te wyniosły odpowiednio 114 USD na osobę (spadek o 16,2% do w stosunku do 2001 r.) i blisko 24 USD dziennie. Spadek wydatków przeciętnych nie pozostał bez wpływu na wielkość wydatków analizowanych wg miejsca najdłuższego pobytu – zmniejszyły się wydatki turystów we wszystkich województwach, spadły także wydatki osób wskazujących duże miasta jako miejsce najdłuższego pobytu. Przeciętne wydatki w województwie zachodniopomorskim wyniosły 75 USD na osobę (2001 r. – 84 USD), mniej wydał tylko przeciętny turysta w województwie lubuskim – 65 USD. Natomiast przeciętny turysta odwiedzający Szczecin w 2003 r. wydał 86 USD (2001 r. – 115 USD) i wśród miast wojewódzkich jest to jedna z najniższych wartości. Na podstawie powyższych danych można oszacować, że przychody z tytułu przyjazdów cudzoziemców do Szczecina wyniosły w 2003 r. ok. 24,4 mln USD, dla porównania w 2001 r. było to ok. 32,9 mln USD.

Turyści zagraniczni wśród krytycznych aspektów wizyt wskazują niezadowalający stan sanitarny, stan bezpieczeństwa, często również niski standard usług, ale także dostępność informacji turystycznej.

Rozmieszczenie terytorialne turystyki przyjazdowej w Polsce już od dłuższego czasu nie podlega istotnym zmianom, w 2003 r. zarówno województwo zachodniopomorskie (5% wizyt turystów zagranicznych – zgodnie z deklaracjami turystów) jak i miasto Szczecin (2% wizyt turystów) nie należą do najczęściej odwiedzanych obszarów.

Z perspektywy 2003 r. w porównaniu z latami poprzednimi ocena bieżącej sytuacji na rynku turystycznym nie jest korzystna, co jest efektem pogorszenia się sytuacji gospodarczej w Polsce i Europie. Konsekwencje złej sytuacji przejawiają się w skracaniu długości pobytu oraz ograniczaniem wydatków na podróż.

Turystyka jest obecnie uznawana za jedną z najbardziej dynamicznie rozwijających się dziedzin, a jej szczególne znacznie wynika z faktu, iż oprócz jednostek rynku turystycznego aktywizuje wiele innych sektorów gospodarki (m.in. transport, łączność, przemysł, budownictwo, rolnictwo, działalność finansową i ubezpieczeniową). Wydatki ponoszone przez turystów w danej miejscowości (zarówno odwiedzających jak i ponoszonych przez mieszkańców w związku z wyjazdami) generują dodatkowy strumień pieniądza, który zasila lokalną gospodarkę i uruchamia dodatkowe korzyści w poszczególnych sektorach gospodarki kooperujących z branżą turystyczną. Samorząd lokalny może wspierać rozwój turystki poprzez wspieranie działań wyspecjalizowanych podmiotów turystycznych, przynoszących ewidentne korzyści materialne i społeczne miastu. Może też, kierując się dobrem

społecznym, wspierać działania niekomercyjnych organizacji pozarządowych, które realizują zadania społeczne przypisane władzom samorządowym w zakresie turystyki i krajoznawstwa. Rolą władz samorządowych lokalnych i regionalnych powinna być zatem umiejętna koordynacja działań różnych podmiotów i instytucji, tworzenie optymalnych warunków do rozwoju szeroko rozumianego sektora usług turystycznych oraz integrowanie różnych dziedzin gospodarki na rzecz rozwoju turystyki. Przy czym zaznaczyć należy, że rozwój ten dotyczy nie tylko podmiotów, ale także obszarów. Turystów przyciągną te podmioty i obszary, które zaoferują niepowtarzalny, odpowiednio zróżnicowany, atrakcyjny produkt turystyczny, nie wystarczą same walory naturalne czy antropogeniczne, jeśli nie są one właściwie zagospodarowane i udostępnione. Niewątpliwie w Szczecinie istnieje silna potrzeba optymalizacji i poszerzenia oferty produktowej, ale także rozwoju infrastruktury, poprawy jakości świadczonych usług oraz realizacji zadań paraturystycznych, mających istotny wpływ na przyciągnięcie turystów, takich jak poprawa bezpieczeństwa, czy stanu sanitarnego (brak szaletów publicznych). Bodźcem dla działań w zakresie rozwoju turystyki, zwłaszcza infrastruktury dla turystyki wodnej i zagospodarowania Śródodrza z pewnością jest fakt, że w 2007 r. w Szczecinie odbędzie się finał prestiżowych wieoletapowych regat Tall Ships Race 2007, w trakcie którego do miasta przypłynie ok. 120 żaglowców. Przewiduje się, że Szczecin odwiedzi w tym czasie ponad 1,5 mln turystów.

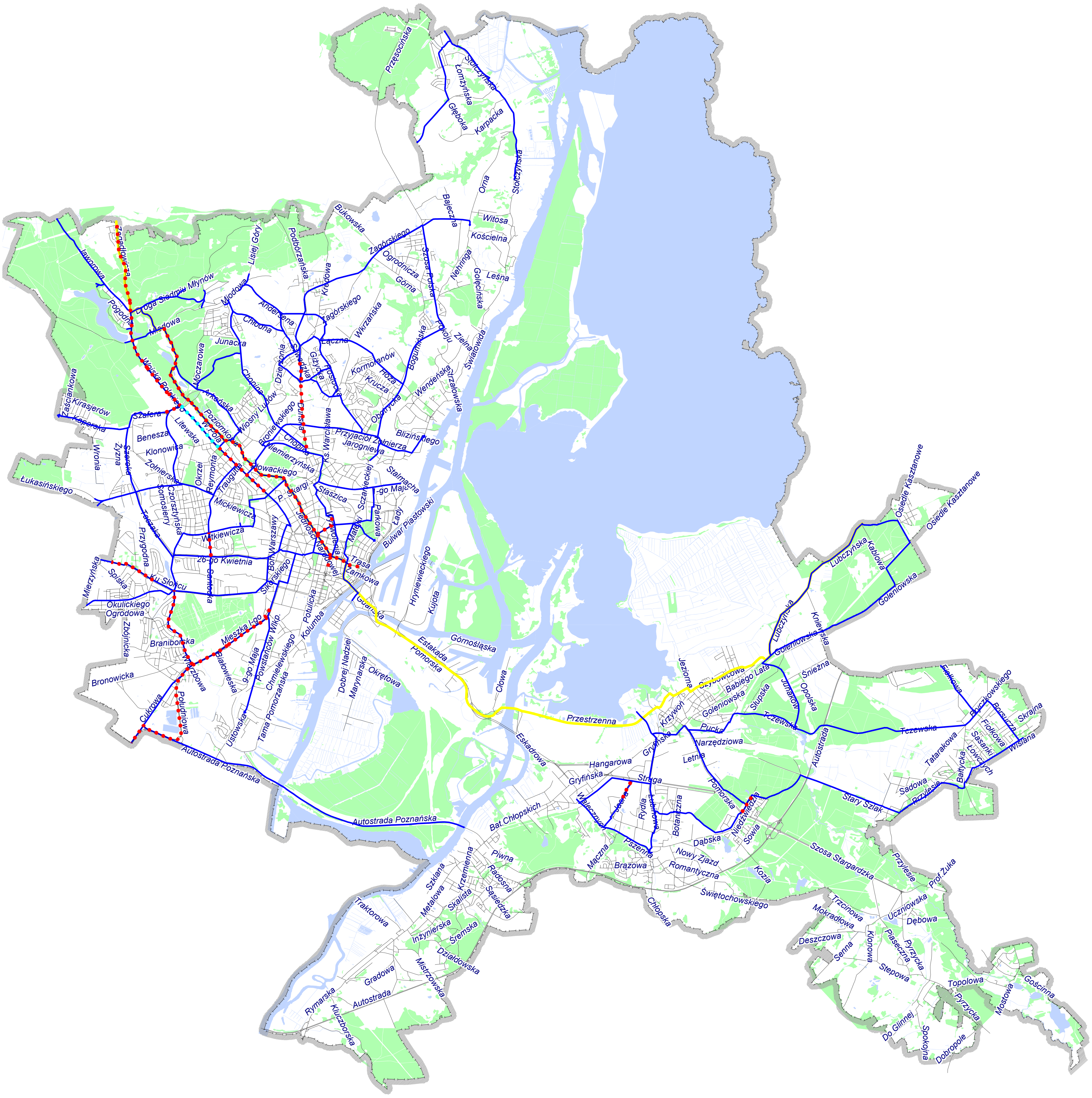
Źródła informacji:

1. *„Cele, motywy i formy przyjazdów do Polski w 2003 roku", badanie wykonane w Instytucie Turystyki w Warszawie w ramach programu badań Statystycznych Statystyki Publicznej na rok 2004 – temat nr 1.30.05 (089) „Turystyka zagraniczna".*
2. *Centrum Informacji Turystycznej w Szczecinie.*
3. *Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.*
4. *Kotla R.:„Możliwości rozwoju turystyki zakupowej, biznesowej, miejskiej/kulturowe oraz innych form turystyki (np. tranzytowej, krajoznawczej) na obszarze Szczecina z uwzględnieniem oferty turystycznej w tym zakresie. Szczecin, grudzień 2003.*
5. *Oddział Zachodniopomorski Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych.*
6. *„Program Rozwoju Turystyki w Województwie Zachodniopomorskim na lata 2003–2006".*
7. *Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata 1998 – 2003.*
8. *Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
9. *Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz.U. Nr 62, poz. 689 z 1999 r. z późn. zm).*
10. *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. Nr 142, poz. 1591 z 2001 r. z późn. zm.).*
11. *Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. Nr 142, poz. 1592 z 2001 r. z późn. zm.).*
12. *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (t.j. Dz.U. Nr 55, poz. 578 z 2001 r. z późn. zm.).*
13. *„Wydatki turystów zagranicznych w Polsce w 2003 roku", badanie wykonane w Instytucie Turystyki w Warszawie w ramach programu badań Statystycznych Statystyki Publicznej na rok 2004 – temat nr 1.30.05 (089) „Turystyka zagraniczna".*
14. *Wydział Oświaty i Kultury Fizycznej Urzędu Miejskiego w Szczecinie.*
15. *„Współpraca organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju turystyki w Szczecinie" materiały konferencyjne, organizator Forum Turystyki Pomorza Zachodniego.*
16. *Wydział Promocji i Informacji Urzędu Miejskiego w Szczecinie.*
17. *Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Turystyki sp. z o.o.*
18. *Zachodniopomorska Izba Turystyki.*
19. *Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna.*

SZCZECIŃSKI SYSTEM INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

SCHEMAT ŚCIEŻEK ROWEROWYCH W SZCZECINIE

OZNACZENIA:

Przebieg ścieżek rowerowych w Planie Ogólnym Zagospodarowania Przestrzennego Miasta szczecina

Istniejące (oznakowane) ścieżki rowerowe

Ścieżka rowerowa wymagająca uzupełnienia

Planowana międzynarodowa ścieżka rowerowa wokół Zalewu Szczecińskiego (przebieg na terenie miasta Szczecina)

Administracja

Administrację publiczną w Szczecinie stanowią organy samorządu terytorialnego, terenowe organy administracji rządowej oraz inne organy w zakresie, w jakim zostały powołane do załatwiania spraw z zakresu administracji publicznej.

Zgodnie z zasadniczym, trójstopniowym podziałem terytorialnym państwa, od 1999 r. jednostkami samorządu terytorialnego są gminy (2 489 gmin), powiaty (309 powiatów ziemskich i 65 powiatów grodzkich) oraz województwa (16 województw).

17.1. SAMORZĄD GMINNY I POWIATOWY

Szczecin od 1 stycznia 1999 roku jest miastem na prawach powiatu, czyli gminą miejską wykonującą zadania powiatu.

Gmina Miasto Szczecin wykonuje zadania publiczne wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), z ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.) oraz wynikające z ustaw szczególnych.

Do zakresu działania Szczecina, jako gminy, należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym – w tym mające na celu zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty − niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Szczecin, jako powiat, wykonuje także określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie:
- edukacji publicznej,
- promocji i ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej,
- polityki prorodzinnej,
- wspierania osób niepełnosprawnych,
- transportu zbiorowego i dróg publicznych,
- kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- kultury fizycznej i turystyki,
- geodezji, kartografii i katastru,
- gospodarki nieruchomościami,
- administracji architektoniczno-budowlanej,
- gospodarki wodnej,
- ochrony środowiska i przyrody,
- rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego,
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
- ochrony przeciwpowodziowej,
- przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- ochrony praw konsumenta,
- utrzymania powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- obronności,
- promocji powiatu,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- zapewnienia wykonywania określonych w ustawach zadań i kompetencji kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży.

Gmina Miasto Szczecin wykonuje także zadania:
- zlecone z zakresu administracji rządowej, których obowiązek wykonywania nakładają ustawy,
- z zakresu administracji rządowej – na podstawie porozumienia z organami tej administracji,
- z zakresu właściwości województwa − na podstawie porozumień z tymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Ustrój Gminy Miasto Szczecin w latach 2002−2003 roku regulował statut przyjęty Uchwałą Nr XXVIII/360/96 Rady Miejskiej Szczecina z dnia 2 grudnia 1996 r. Nowy projekt statutu przyjęty został Uchwałą nr XVI/318/04 Rady Miasta Szczecina z dnia 23 lutego 2004 r. Projekt ten zacznie obowiązywać po uzgodnieniu jego treści z Prezesem Rady Ministrów.

Statutowym celem miasta Szczecina jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej, tworzenie warunków do racjonalnego i harmonijnego rozwoju miasta oraz warunków pełnego uczestnictwa mieszkańców w życiu wspólnoty.

Mieszkańcy Szczecina, tworzący lokalną wspólnotę samorządową, podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym − poprzez wybory i referendum lub za pośrednictwem organów:
- Rady Gminy – organu stanowiącego i kontrolnego,
- Prezydenta – organu wykonawczego.

Nadzór nad działalnością gminy sprawowany jest przez Prezesa Rady Ministrów i wojewodę, a w zakresie spraw finansowych − przez Regionalną Izbę Obrachunkową.

17.1.1. RADA MIASTA SZCZECINA

Rada Miasta Szczecina stanowi reprezentację zbiorowych interesów wspólnoty samorządowej mieszkańców. Rada Miasta jest organem stanowiącym i kontrolnym – podejmuje uchwały w zakresie swojej właściwości oraz kontroluje działalność Prezydenta, gminnych jednostek organizacyjnych oraz jednostek pomocniczych gminy. Kadencja Rady trwa 4 lata. Kompetencja Rady obejmuje wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej, a do wyłącznej jej właściwości należy:
- uchwalanie statutu gminy,
- ustalanie wynagrodzenia wójta, stanowienie o kierunkach jego działania oraz przyjmowanie sprawozdań z jego działalności,
- powoływanie i odwoływanie skarbnika gminy oraz sekretarza gminy − na wniosek wójta,

- uchwalanie budżetu gminy, rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu oraz podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium z tego tytułu,
- uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uchwalanie programów gospodarczych,
- ustalanie zakresu działania jednostek pomocniczych, zasad przekazywania im składników mienia do korzystania oraz zasad przekazywania środków budżetowych na realizację zadań przez te jednostki,
- podejmowanie uchwał w sprawach podatków i opłat lokalnych,
- podejmowanie uchwał w określonych ustawą sprawach majątkowych gminy, przekraczających zakres zwykłego zarządu,
- określanie wysokości sumy, do której prezydent gminy może samodzielnie zaciągać zobowiązania,
- podejmowanie uchwał w sprawie przyjęcia zadań z zakresu administracji rządowej oraz właściwości województwa,
- podejmowanie uchwał w sprawach współdziałania z innymi gminami oraz wydzielanie na ten cel odpowiedniego majątku,
- podejmowanie uchwał w sprawach współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw oraz przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych,
- podejmowanie uchwał w sprawach: herbu gminy, nazw ulic i placów publicznych oraz wznoszenia pomników,
- nadawanie honorowego obywatelstwa gminy,
- podejmowanie uchwał w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów i studentów,
- stanowienie w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady gminy.

Do dnia 27 października 2002 r. − daty wyborów do organu wykonawczego – Rada Miasta posiadała także kompetencje do wyboru i odwołania zarządu, stanowienia o kierunkach jego działania oraz przyjmowania sprawozdań z jego działalności. Z dniem 11 lipca 2003 r. Rada uzyskała wyłączną kompetencję do uchwalania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

W latach 2002−2003 zmieniła się kadencja Rady Miasta. Niosła ona ze sobą zmniejszenie dla Szczecina liczby wybieranych radnych z 60. do 31.

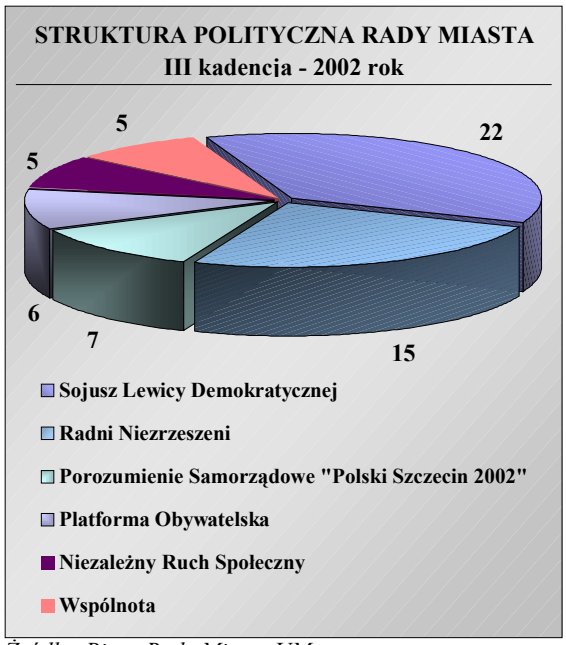
Do dnia 12.10.2002 r. trwała III kadencja Rady, liczącej 60 radnych, którzy wyłonieni zostali przez mieszkańców Szczecina w wyborach przeprowadzonych w dniu 12.10.1998 r. Radni III kadencji w 2002 roku zrzeszeni byli w następujących klubach:

Tabela Nr 17.1

STRUKTURA POLITYCZNA RADY MIASTA SZCZECINA III KADENCJI	
Klub Radnych	**Liczba radnych do 12.10.2002. r.**
Sojusz Lewicy Demokratycznej	22
Porozumienie Samorządowe „Polski Szczecin 2002”	7
Platforma Obywatelska	6
Niezależny Ruch Społeczny	5
„Wspólnota 2002”	5
Radni niezrzeszeni	15

Źródło: Biuro Rady Miasta UM

Wykres Nr 17.1

Źródło: Biuro Rady Miasta UM

W skład tzw. Prezydium Rady wchodzili: przewodniczący – Dominik Górski (radny niezrzeszony) oraz 3 wiceprzewodniczących – Edmund Trokowski (SLD), Stanisław Nowak (NRS) i Henryk Jerzyk (SLD).

Rada Miasta III kadencji w 2002 roku do upływu kadencji obradowała na 12 sesjach, w tym 9 zwyczajnych, 1 nadzwyczajnej, 1 wyjątkowej i 1 uroczystej. Podjęła 299 uchwał, przyjęła 7 stanowisk.

IV Kadencja Rady Miasta, liczącej 31 radnych, rozpoczęła się w dniu wyborów 12 października 2002 roku i kończy w się w 2006 roku.

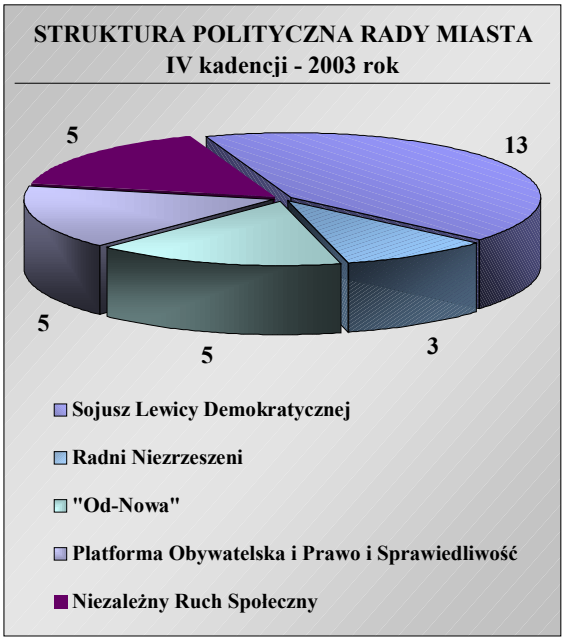
Radni IV kadencji zrzeszeni byli w następujących klubach:

Tabela Nr 17.2

STRUKTURA POLITYCZNA RADY MIASTA SZCZECINA IV KADENCJI		
Klub Radnych	**Liczba radnych**	
	2002 r.	**2003 r.**
Sojusz Lewicy Demokratycznej	14	13
Niezależny Ruch Społeczny	5	5
„Od−Nowa”	5	5
Platforma Obywatelska I Prawo i Sprawiedliwość	5	5
Radni niezrzeszeni	2	3

Źródło: oparcowanie własne na podsatwie materiałów z Biura Rady Miasta UM

Wykres Nr 17.2

Źródło: Biuro Rady Miasta UM

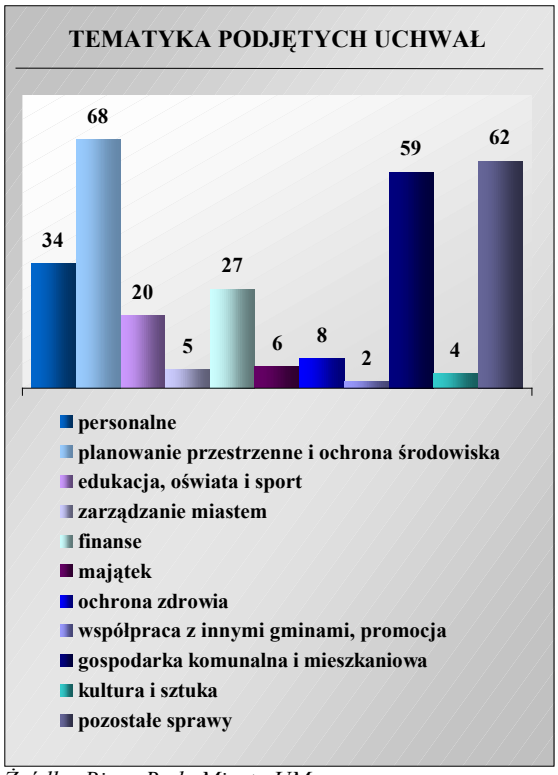
W skład tzw. Prezydium Rady do końca 2003 roku wchodzili: przewodniczący – Jan Stopyra, oraz 3 wiceprzewodniczących: Władysław Dzikowski (POPiS), Małgorzata Jacyna-Witt (Od−Nowa), Grażyna Kochańska (SLD).

Rada IV kadencji w okresie 12.10.2002 r. – 31.12.2002 r. obradowała na 2 sesjach i podjęła 17 uchwał. W roku 2003 Rada Miasta obradowała na 15 sesjach, w tym 13 zwyczajnych i 3 wyjątkowych. Podjęła 278 uchwał, przyjęła 2 apele i 8 stanowisk. Radni IV kadencji złożyli 576 interpelacji i zapytań.

W 2002 roku wydano 29 aktów prawa miejscowego, z czego organ nadzoru uchylił w części 1 akt. W 2003 roku wydano 40 aktów prawa miejscowego, z czego organ nadzoru uchylił w części 4 akty, a w całości – 1 akt.

Tematykę podjętych uchwał przedstawia wykres Nr 17.3.

Wykres Nr 17.3

Źródło: Biuro Rady Miasta UM

KOMISJE RADY MIASTA

W celu sprawnego wykonywania zadań Rada powołuje komisje. Komisje Rady Miasta są pomocniczymi organami wewnętrznymi Rady o charakterze opiniodawczo-doradczym. Do 12 października 2002 r. funkcjonowało 10 komisji stałych Rady Miasta III kadencji:

- Komisja Mienia Komunalnego i Przekształceń Własnościowych,
- Komisja Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska,
- Komisja Kultury,
- Komisja Rozwoju, Promocji i Gospodarki Morskiej,
- Komisja Ochrony Zdrowia, Opieki Społecznej i Rodziny,
- Komisja Budownictwa, Planowania Przestrzennego i Mieszkalnictwa,
- Komisja Edukacji, Sportu i Rekreacji,
- Komisja Budżetu i Finansów,
- Komisja Bezpieczeństwa Publicznego i Samorządności,
- Komisja Rewizyjna.

Komisje te w 2002 roku odbyły 451 posiedzeń.

W okresie sprawowania IV kadencji Rady funkcjonowało 8 stałych komisji:

- Komisja Budżetu i Finansów,
- Komisja Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej,

- Komisja Samorządności i Bezpieczeństwa Publicznego,
- Komisja Rozwoju, Promocji i Gospodarki Morskiej,
- Komisja Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Mienia,
- Komisja Budownictwa i Mieszkalnictwa,
- Komisja Edukacji, Kultury i Sportu,
- Komisja Rewizyjna.

Dodatkowo w 2002 i 2003 roku pracowały trzy komisje powołane przez Radę Miasta: Społeczna Komisja Mieszkaniowa, Komisja Inwentaryzacyjna oraz Komisja Doraźna ds. Statutu.

Statutowe Komisje Rady Miasta IV kadencji do końca 2002 roku odbyły 44 posiedzenia, zgłosiły organowi wykonawczemu 13 wniosków, 4 dezyderaty i 16 stanowisk. Natomiast w 2003 roku komisje odbyły 451 posiedzeń, zgłosiły prezydentowi 140 wniosków, 42 dezyderaty i 166 stanowisk.

MŁODZIEŻOWA RADA MIASTA

W Szczecinie od 2002 roku funkcjonuje Młodzieżowa Rada Miasta powołana przez Radę Gminy uchwałą Nr L/1054/02 z dnia 25 marca 2002 r. Młodzieżowa Rada Miasta ma charakter konsultacyjny. W jej skład wchodzi 35 uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych. Celem działania Młodzieżowej Rady jest:

- rozwijanie idei samorządności wśród młodzieży,
- kształtowanie postaw prospołecznych, obywatelskich i patriotycznych,
- reprezentowanie interesów młodzieży wobec instytucji rządowych i samorządowych,
- działanie na rzecz ochrony praw i godności ucznia,
- promocja kultury, w szczególności tworzonej przez ludzi młodych i do nich adresowanej,
- kształtowanie i utrwalanie postaw demokratycznych oraz wyrabianie umiejętności podejmowania decyzji w określonych obszarach zagadnień,
- czynny udział młodzieży w walce o ochronę środowiska naturalnego,
- działania na rzecz integracji i współpracy środowisk młodzieżowych i twórczych,
- poznawanie historii i kultury państw europejskich.

Młodzieżowa Rada Szczecina stale współpracuje z samorządami uczniowskimi szkół szczecińskich. W 2002 roku Rada zorganizowała dla dzieci i młodzieży 8 imprez o charakterze promocyjnym, integracyjnym, kulturalnym i edukacyjnym; w 2003 roku – 15 imprez. Z inicjatywy Młodzieżowej Rady Szczecina powstała „Unia Młodzieżowych Rad", która stała się zalążkiem ogólnopolskiej organizacji skupiającej młodzieżowe samorządy lokalne. Za swą działalność Młodzieżowa Rada Szczecina otrzymała w 2003 roku wyróżnienie w konkursie „Super Rada 2003", organizowanym przez Ogólnopolską Federację Młodzieżowych Samorządów Lokalnych.

17.1.2. PREZYDENT MIASTA SZCZECINA

Od 27 października 2002 r. organem wykonawczym miasta – powoływanym w miejsce dotychczasowego Zarządu Miasta – jest Prezydent Miasta.

Do dnia 27 października 2002 r. organem wykonawczym gminy był Zarząd Miasta – ciało kolegialne, wybierane przez Radę Miasta. W jego skład wchodziło 7 osób: prezydent jako przewodniczący, zastępcy – zwani wiceprezydentami, oraz pozostali członkowie.

W 2002 roku w skład Zarządu Miasta, który sprawował swoją funkcję od 4 czerwca 2001 r. do 27 października 2002 r., wchodziły następujące osoby:

1. prezydent miasta Szczecina – Edmund Runowicz,
2. pierwszy wiceprezydent miasta – Elżbieta Malanowska,
3. wiceprezydent miasta – Lucjan Bąbolewski,
4. wiceprezydent miasta – Andrzej Gajda,
5. wiceprezydent miasta – Andrzej Mickiewicz,
6. członek Zarządu Miasta – Jan Dużyński,
7. członek Zarządu Miasta – Marcin Krukowski.

Funkcję sekretarza miasta sprawował Tomasz Brzozowski, a skarbnika miasta – Mirosław Czekaj.

Do zadań Prezydenta Miasta Szczecina – Edmunda Runowicza – należało:

- reprezentowanie miasta na zewnątrz,
- kierowanie bieżącymi sprawami miasta,
- organizowanie pracy Zarządu,
- kierowanie pracą Urzędu Miejskiego,
- wykonywanie funkcji zwierzchnika służbowego,
- ogłaszanie budżetu miasta oraz sprawozdania z jego wykonania,
- wydawanie decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej,
- określanie polityki zagranicznej miasta,
- nadzór nad tworzeniem i realizacją promocji Szczecina,
- sprawowanie nadzoru nad zapewnieniem porządku publicznego,
- zapewnienie ochrony informacji niejawnych oraz danych osobowych.

Wiceprezydentom oraz członkom Zarządu powierzono prowadzenie następujących spraw:

1. Elżbiecie Malanowskiej – sprawy z zakresu rozwoju, przeciwdziałania bezrobociu oraz pozyskiwania środków pozabudżetowych;

2. Andrzejowi Mickiewiczowi – sprawy z zakresu polityki mieszkaniowej;
3. Andrzejowi Gajdzie – sprawy z zakresu inwestycji oraz ochrony środowiska;
4. Lucjanowi Bąbolewskiemu – sprawy społeczne;
5. Janowi Dużyńskiemu – sprawy z zakresu bieżącego funkcjonowania miasta oraz przekształceń miejskich jednostek organizacyjnych;
6. Marcinowi Krukowskiemu – sprawy z zakresu gospodarowania mieniem.

W 2002 roku Zarząd Miasta działający do 27 pa dziernika 2002 r. podjął 3 016 uchwał.

Od dnia 27 października 2002 r. prezydent wybierany jest w bezpośrednio przez mieszkańców Szczecina w powszechnych i równych wyborach. Prezydent przejął kompetencje istniejącego wcześniej Zarządu Miasta. Prawa i obowiązki kolegialnego organu wykonawczego przypisane zostały jednej osobie – prezydent sam podejmuje decyzje oraz sam ponosi za nie odpowiedzialność.

Prezydent Szczecina powołuje swoich zastępców (maksymalnie 4). Sekretarz miasta oraz skarbnik powoływani są na wniosek prezydenta uchwałą Rady Gminy.

Prezydentem Szczecina po wyborach, które odbyły się 27 października 2002 r. został Marian Jurczyk.

Do zadań prezydenta miasta Szczecina − Mariana Jurczyka należy:
- przygotowanie budżetu i prowadzenie polityki: inwestycyjnej, finansowej oraz komunalnej w ramach uprawnień przyznanych przez Radę Miasta Szczecina,
- kierowanie Urzędem Miejskim,
- wykonywanie funkcji zwierzchnika służbowego w stosunku do pracowników Urzędu oraz kierowników miejskich jednostek organizacyjnych,
- wykonywanie funkcji zwierzchnika w stosunku do powiatowych służb, inspekcji i straży oraz kierowników jednostek organizacyjnych powiatu,
- rozstrzyganie indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej,
- określanie kierunków polityki zagranicznej miasta,
- sprawowanie nadzoru nad zapewnieniem porządku publicznego,
- sprawowanie nadzoru nad komunikacją społeczną,
- zapewnienie ochrony informacji niejawnych oraz danych osobowych.

Prezydent Szczecina powołał 4 zastępców, powierzając im prowadzenie w swoim imieniu następujących spraw:

Tabela Nr 17.3

ZASTĘPCY PREZYDENTA MIASTA MARIANA JURCZYKA			
Sprawy społeczne	**Sprawy z zakresu bieżącego funkcjonowania miasta, ochrony środowiska oraz przekształceń miejskich jednostek organizacyjnych**	**Sprawy rozwoju, inwestycji, pozyskiwania środków pozabudżetowych, promocji miasta oraz przeciwdziałania bezrobociu**	**Sprawy z zakresu polityki mieszkaniowej oraz gospodarowania mieniem**
Anna Nowak (od 27.10.2002 r.)	Kazimierz Trzciński (od 27.10.2002 r. do 1.12.2003 r.)	Leszek Chwat (od 27.10.2002 r. do 5.02.2004 r.)	Piotr Krzystek (od 27.10.2002 r.)
	Marcin Gdakowiczowi (od 1.12.2003 r. do 6.05.2004 r.)	Mirosław Czesny (od 5.02.2004 r.)	
	Andrzej Grabiec (od 6.05.2004 r.)		

Źródło: Wydział Organizacyjny UM

Prezydent miasta w 2002 roku wydał 328 zarządzeń. Liczba ta obejmuje zarówno Zarządzenia Prezydenta Miasta wydawane w okresie do 27 października 2002 r. przez prezydenta jako przewodniczącego Zarządu Miasta (funkcjonujące obok Uchwał Zarządu Miasta oraz Uchwał Rady Miasta), jak i Zarządzenia Prezydenta wydawane po 27 października 2002 r. przez prezydenta, który przejął także kompetencje Zarządu Miasta (funkcjonujące obok Uchwał Rady Miasta).

W 2003 roku prezydent miasta wydał 697 Zarządzeń.

Prezydent wykonuje swoje zadania przy pomocy Urzędu Miejskiego.

Sekretarzem miasta w okresie 27.11.2002 r. – 24.11.2003 r. był Władysław Sikorski. Obecnie od dnia 1.12.2003 r. funkcję tę pełni Bohdan Roszkowski. Do jego zadań należy m.in.:
- organizacja pracy prezydenta miasta,
- koordynowanie współpracy prezydenta miasta z Radą Miasta i Urzędem,
- zapewnienie sprawnego funkcjonowania Urzędu Miejskiego
- koordynacja i nadzór nad działalnością jednostek organizacyjnych Urzędu, kontrola jedno-

stek organizacyjnych Urzędu oraz jednostek organizacyjnych Gminy Miasto Szczecin,
- zapewnienie sprawnej obsługi interesantów,
- ochrona danych osobowych,
- obsługa kontaktów zewnętrznych oraz spraw miasta w zakresie powierzonym przez prezydenta.

Skarbnikiem miasta w okresie 1.09.1992 r. – 31.01.2004 r. był Mirosław Czekaj. Obecnie od dnia 1.03.2004 r. funkcję tę pełni Stanisław Lipiński. Do jego zadań należy m.in.:
- prowadzenie polityki finansowej miasta,
- obsługa finansowo-księgowa Miasta i Urz du,
- realizacja zadań głównego księgowego budżetu.

KOLEGIUM PREZYDENTA MIASTA SZCZECINA

Kolegium Prezydenta Miasta Szczecina jest zespołem doradczo-konsultacyjnym prezydenta miasta. Tworzą go zastępcy prezydenta miasta Szczecina, sekretarz miasta oraz skarbnik miasta. Kolegium powołane zostało Zarządzeniem Nr 302/02 Prezydenta Miasta Szczecina z dnia 13 grudnia 2002 r. W pracach i posiedzeniach Kolegium mogą uczestniczyć także osoby zaproszone, w szczególności doradcy i pełnomocnicy prezydenta miasta, dyrektorzy wydziałów i kierownicy biur Urzędu Miejskiego w Szczecinie, kierownicy jednostek organizacyjnych miasta oraz radcowie prawni. Obradom Kolegium przewodniczy prezydent miasta.

Przedmiotem posiedzeń Kolegium Prezydenta są w szczególności:
- projekty uchwał Rady Miasta Szczecina,
- projekty odpowiedzi na interpelacje radnych oraz dezyderaty komisji Rady Miasta Szczecina,
- projekty zarządzeń Prezydenta Miasta Szczecina w sprawach: określania sposobu wykonania uchwał Rady Miasta Szczecina, wykonywania budżetu, zatrudniania i zwalniania kierowników jednostek organizacyjnych miasta,
- projekty oświadczeń woli w sprawach dotyczących gospodarowania mieniem miasta,
- sprawy o istotnym znaczeniu.

Na posiedzeniach Kolegium Prezydenta przedkładane są także informacje o działaniach, które zostały podjęte przez zastępców prezydenta pomiędzy kolejnymi posiedzeniami Kolegium Prezydenta.

17.1.3. URZĄD MIEJSKI

Urząd Miejski jest narzędziem, przy pomocy którego organ wykonawczy – wcześniej Zarząd, a obecnie prezydent – wykonuje swoje zadania. Prezydent jest kierownikiem Urzędu Miejskiego.

Organizacja oraz zasady funkcjonowania Urzędu określone są w regulaminie organizacyjnym. Do dnia 27 października 2002 r. regulamin organizacyjny był uchwalany na wniosek Zarządu przez Radę Gminy. Na koniec 2002 r. w Urzędzie Miejskim w Szczecinie obowiązywał Regulamin Organizacyjny wprowadzony Uchwałą Nr XXXV/785/01 Rady Miasta Szczecina z dnia 22 stycznia 2001 r. (ze zmianami). Regulamin ten obowiązywał w okresie od 29 marca 2001 r. do 4 kwietnia 2003 r.

Od 27 października 2002 r. regulamin organizacyjny nadaje prezydent w drodze zarządzenia. Organizację Urzędu Miejskiego na koniec 2003 roku określał Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Nr 136/03 Prezydenta Miasta Szczecina z dnia 19 marca 2003 r. (ze zmianami), obowiązujący od 5 kwietnia 2003 r.

Na koniec 2003 roku w skład Urzędu Miejskiego wchodziły następujące wydziały i biura na prawach wydziałów:
- Biuro Prezydenta Miasta,
- Biuro Rady Miasta,
- Wydział Kontroli i Audytu Wewnętrznego,
- Wydział Organizacyjny,
- Biuro Obsługi Interesantów,
- Urząd Stanu Cywilnego,
- Wydział Oświaty i Kultury Fizycznej,
- Wydział Kultury i Promocji,
- Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej,
- Wydział Rozwoju Miasta,
- Wydział Inwestycji Miejskich,
- Wydział Urbanistyki i Administracji Budowlanej,
- Biuro Geodety Miasta,
- Wydział Gospodarki Nieruchomościami,
- Wydział Mieszkalnictwa i Lokali Użytkowych, Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska,
- Wydział Działalności Gospodarczej i Przedsiębiorczości,
- Wydział Księgowości,
- Wydział Podatków i Opłat Lokalnych,
- Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności,
- Wydział Informatyki,
- Wydział Obsługi Urzędu.

W skład Urzędu wchodziły także biura na prawach samodzielnych referatów:
- Biuro Prawne,
- Biuro Budżetu,
- Biuro ds. Organizacji Pozarządowych,
- Biuro ds. Zamówień Publicznych,
- Biuro Miejskiego Rzecznika Konsumentów,
- Biuro ds. Ochrony Informacji Niejawnych.

Szczegółowy zakres zadań realizowanych przez wskazane jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego określony jest w formie Zarządzenia Prezydenta Miasta.

W Urzędzie Miejskim w 2002 roku zatrudnionych było 851 pracowników, w 2003 roku – 875 pracowników.

17.1.4. FORMY WYKONYWANIA ZADAŃ GMINY

W celu wykonywania zadań gmina może tworzyć jednostki organizacyjne, zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi oraz współdziałać z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE MIASTA

Zadania gminy − według stanu na dzień 11.07.2003 r. − wykonywały następujące jednostki organizacyjne:

- 5 jednostek organizacyjnych, wykonujących usługi publiczne (zakłady budżetowe):
  - Zakład Usług Komunalnych,
  - Miejski Zakład Gospodarki Odpadami,
  - Miejski Zakład Komunikacyjny,
  - Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego,
  - Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych;
- 17 placówek opieki społecznej (jednostki budżetowe), w tym:
  - Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,
  - 3 domy pomocy społecznej,
  - 2 dzienne domy pomocy społecznej,
  - 2 domy dziecka,
  - 3 rodzinne domy dziecka,
  - 3 instytucje opiekuńcze;
- 50 szkół podstawowych (jednostki budżetowe);
- 33 gimnazja (jednostki budżetowe);
- 10 liceów ogólnokształcących (jednostki budżetowe);
- 26 zespołów szkół (jednostki budżetowe);
- 7 gospodarstw pomocniczych przy szkołach;
- 4 zespoły szkół specjalnych (jednostki budżetowe);
- 4 poradnie psychologiczno-pedagogiczne (jednostki budżetowe);
- 6 placówek oświatowo-wychowawczych (jednostki budżetowe);
- 17 placówek opiekuńczo-wychowawczych (jednostki budżetowe);
- 61 przedszkoli (zakłady budżetowe);
- 7 żłobków wchodzących w skład „Żłobka Miejskiego” (jednostka budżetowa);
- 8 placówek kulturalnych, w tym:
  - 2 teatry,
  - 2 domy kultury,
  - Miejska Biblioteka Publiczna z 37 filiami;
- Pozostałe jednostki:
  - Inkaso i Egzekucja Administracyjna (jednostka budżetowa),
  - Straż Miejska (jednostka budżetowa),
  - Miejski Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej (zakład budżetowy),
  - Miejski Ośrodek Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji (zakład budżetowy),
  - „Administracja Mienia” (gospodarstwo pomocnicze),
  - Ośrodek Wczasowo-Rehabilitacyjny „Agawa” (gospodarstwo pomocnicze),
  - Powiatowy Urząd Pracy (jednostka budżetowa),
  - Biuro Planowania Przestrzennego Miasta (jednostka budżetowa),
  - Miejska Izba Wytrzeźwień (zakład budżetowy);
- Służby, straże, inspekcje:
  - Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej,
  - Komenda Miejska Policji,
  - Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego;
- Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej:
  - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szkół Wyższych,
  - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej − Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu,
  - Szpital Miejski im. św. Karola Boromeusza w Szczecinie − Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej.

SPÓŁKI

Zadania gminy wykonywane były także przez spółki z udziałem miasta (wysokość udziału określona została według stanu na dzień 11.07.2003 r.):

- Spółki ze 100 % udziałem miasta:
  - Szczecińskie Przedsiębiorstwo Autobusowe „Dąbie” sp. z o.o.,
  - Szczecińskie Przedsiębiorstwo Autobusowe „Klonowica” sp. z o.o.,
  - Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o.,
  - Szczecińskie Centrum Renowacyjne sp. z o.o.,
  - Towarzystwo Budownictwa Społecznego Prawobrzeże sp. z o.o.,
  - Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.,
  - Centralne Warsztaty sp. z o.o.,
  - Targowiska i Opłaty Lokalne sp. z o.o.,
  - Szczeciński Park Naukwo-Technologiczny sp. z o.o.,
  - Fundusz Wspierania Rozwoju Gospodarczego Miasta Szczecina sp. z o.o.;
- Spółki pozostałe:
  - Międzynarodowe Targi Szczecińskie sp. z o.o. (44,13%),

- Spółka Wodna „Mi dzyodrze”,
- Rethmann Szczecin Oczyszczanie Miasta sp. z o.o. (1%),
- Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania sp. z o.o. (51%),
- Szczecińsko-Policki Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o. (33,52%),
- Szczecińska Energetyka Cieplna sp. z o.o. (33,43%),
- Port Lotniczy Szczecin − Goleniów sp. z o.o. (38,96%),
- Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A. (0,16%),
- Regionalna Agencja Promocji Turystyki sp. z o.o. (33,33%),
- Sportowa Spółka Akcyjna „Pogoń” sp. z o.o. (4,71%),
- Huta Szczecin S.A.(1,04%),
- Fabryka Papieru Szczecin − Skolwin S.A. (0,62%),
- Inwest Star S.A. (0,01%).

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Zadania miasta wykonywane są także na podstawie umów z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi. Na terenie miasta Szczecina w 2002 roku działało 1 184 organizacji pozarządowych. W 2003 roku działało 1 413 organizacji pozarządowych – o 229 więcej niż w roku 2002, w tym na rzecz:

- sportu, turystyki i rekreacji – 338,
- szkolnictwa – 280,
- ochrony zdrowia – 148,
- kultury i sztuki – 132,
- pomocy społecznej – 131,
- ochrony środowiska – 87,
- przyjaźni i współpracy międzynarodowej – 79,
- obrony praw człowieka – 66,
- badań naukowych – 20.

Zasady współdziałania miasta Szczecina i organizacji pozarządowych określone są w Szczecińskiej Karcie Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi – autorskim programie współpracy miasta i organizacji pozarządowych. Karta, przyjęta Uchwałą Nr XIV/458/99 Rady Miasta Szczecina z dnia 11 października 1999 r., wraz z programami współpracy Gminy Miasto Szczecin z organizacjami pozarządowymi, określa formy pomocy udzielanej przez miasto dla organizacji pozarządowych. Pomoc ta obejmuje: udzielanie dotacji, przekazywanie lokalu na działalność statutową, udostępnianie lokalu na spotkania organizacji i spotkania otwarte, organizację szkoleń, promocję działalności organizacji, pomoc w nawiązywaniu kontaktów w skali lokalnej, ogólnopolskiej i międzynarodowej.

Tabela Nr 17.4

ZESTAWIENIE ILOŚCI DOTACJI UDZIELONYCH ORGANIZACJOM POZARZĄDOWYM

Rok	2000	2001	2002	2003
Ilość dotacji OGÓŁEM	379	482	360	316
Małe Dotacje	274	351	230	180
Granty	0	67	11	8
Kontrakty	105	64	119	128
Kwota dotacji OGÓŁEM (w złotych)	7 857 110	6 800 344	7 759 205	7 985 596
Małe Dotacje	1 233 055	1 283 787	885 965	604 707
Granty	0	1 249 617	135 000	72 000
Kontrakty	6 624 055	4 266 940	6 738 240	7 308 889

Źródło: Biuro Organizacji Pozarządowych UM

Współpraca miasta z organizacjami pozarządowymi, oprócz tworzenia przyjaznego organizacjom prawa lokalnego, obejmuje także następujące elementy:

- Szkolenia dla organizacji pozarządowych – szkolenia organizowane od 1997 roku przez Biuro Organizacji Pozarządowych dotyczą m.in. zagadnień z zarządzania, księgowości, public relations. W 2003 roku przeprowadzono 18 edycji szkoleń w 13 obszarach tematycznych, na których przeszkolono ok. 500 przedstawicieli organizacji pozarządowych.
- Informator o organizacjach pozarządowych zarejestrowanych w Szczecinie. – Jest to baza danych organizacji pozarządowych zarejestrowanych w Szczecinie. Powstała w 1996 roku i do dnia dzisiejszego jest na bieżąco aktualizowana. Baza została trzykrotnie opublikowana w formie książkowej pt. „Informator o organizacjach pozarządowych działających na terenie Szczecina”. Ostatnia publikacja miała miejsce w 2002 roku. Baza dostępna jest także na stronach internetowych miasta.
- Biuletyn „PARTNERZY” – zawiera informacje o ważnych wydarzeniach w III sektorze, funduszach, organizacjach wspierających, ciekawych projektach, ofertach współpracy dla organizacji.

Wydawany jest od 7 lat jako kwartalnik. Biuletyn jest bezpłatnie rozsyłany wszystkim organizacjom pozarządowym. Jest on także dostępny na miejskiej stronie internetowej.

- Rubryka „Organizacje Pozarządowe" w „Gazecie Wyborczej" – rubryka ukazuje się od początku 2002 roku. Zawiera informacje o organizacjach i dla organizacji, które dostępne są także na miejskiej stronie internetowej.
- Walne Spotkania Organizacji Pozarządowych – spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych odbywają się od 1998 roku. W 2002 roku w spotkaniach tych uczestniczyło ok. 300 przedstawicieli organizacji pozarządowych, w 2003 roku – 400 przedstawicieli.
- Szczecińskie Spotkania Organizacji Pozarządowych „POD PLATANAMI" – jest to impreza plenerowa integrująca sektor pozarządowy i zapoznająca mieszkańców Szczecina z działalnością organizacji pozarządowych. Prezentacje odbywają się na Jasnych Błoniach − na około 200 stoiskach i na scenie. W Szczecinie odbyły się już dwie edycje Spotkań: pierwsze – 22 września 2002 r., drugie – 15 czerwca 2003 r.

ZWIĄZKI MIĘDZYGMINNE I STOWARZYSZENIA

Wykonywanie zadań publicznych może być realizowane w drodze współdziałania między jednostkami samorządu terytorialnego. W celu wspólnego wykonywania zadań publicznych tworzy się związki międzygminne. W celu zaś wspierania idei samorządu terytorialnego oraz obrony wspólnych interesów tworzy się stowarzyszenia, w tym również z powiatami i województwami.

Gmina Miasto Szczecin w latach 2002−2003 była członkiem następujących krajowych związków, stowarzyszeń i organizacji:

1. Związek Miast Polskich,
2. Związek Miast i Gmin Morskich,
3. Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania,
4. Stowarzyszenie na rzecz Miast i Gmin Nadodrzańskich,
5. Stowarzyszenie Zdrowych Miast Polskich,
6. Stowarzyszenie „Forum Rewitalizacji",
7. Unia Metropolii Polskich.

Szczecin był także członkiem organizacji o charakterze międzynarodowym:

- Międzynarodowego Stowarzyszenia Miast i Portów,
- Związku Miast Bałtyckich,
- Eurocities,
- Metrex,
- BTC.

Uczestnictwo miasta w organizacjach międzynarodowych opisane zostało szerzej w dziale Marketing Miasta.

Decyzję o przystąpieniu do związku i stowarzyszenia podejmuje Rada Miasta. Ona też wyznacza przedstawiciela miasta w związku lub stowarzyszeniu. Na ogół funkcję tę powierza się Prezydentowi Miasta Szczecina, jednak do niektórych organizacji delegowani są radni Rady Miasta lub pracownicy Urzędu Miejskiego w Szczecinie.

Suma rocznych składek członkowskich, płaconych przez miasto z tytułu uczestnictwa we wskazanych związkach, wynosi około 530 000 zł.

Związek Miast Polskich

Szczecin jest członkiem Związku Miast Polskich od 1991 roku. Reprezentantem miasta w Zgromadzeniu Ogólnym Związku w latach 2002−2003 był Dariusz Wieczorek.

Związek Miast Polskich ma na celu wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz dążenie do gospodarczego i kulturalnego rozwoju miast polskich poprzez m.in.:

- reprezentowanie miast we wszystkich wspólnych sprawach na forum ogólnopaństwowym i mi dzynarodowym,
- inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących samorządów terytorialnych,
- propagowanie wymiany doświadczeń w zakresie wykonywanych zadań własnych miast i zadań im zleconych przez administrację rządową,
- inspirowanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw gospodarczych, mających wpływ na rozwój i bogacenie się miast polskich,
- inspirowanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw służących kulturalnemu rozwojowi miast, nawiązywaniu przez nie korzystnych kontaktów zagranicznych oraz wymiany naukowej i kulturalnej,
- prowadzenie pracy informacyjnej, konsultacyjnej i programowej, mającej na celu wspólne rozwiązywanie problemów w zakresie poszczególnych dziedzin działalności samorządu miejskiego,
- prowadzenie działalności wydawniczej, szkoleniowej i promocyjnej dotyczącej problematyki związku i jego członków.

Działalność związku opiera się na pracach w następujących tematycznych komisjach: finansów, kultury, bezpieczeństwa i porządku publicznego, gospodarki komunalnej, integracji europejskiej, polityki mieszkaniowej i przestrzennej, polityki społecznej, promocji i ochrony zdrowia, edukacji, kultury fizycznej, polityki gospodarczej i promocji miast, ochrony środowiska, komisji ustrojowej, turystyki oraz powiatowej.

Stanowiska związku są prezentowane na posiedzeniach komisji sejmowych oraz Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Związek Miast i Gmin Morskich

Szczecin jest członkiem Związku od 1991 roku. Reprezentantem miasta na Walnym Zebraniu Delegatów w 2002 roku był Edmund Trokowski, od lutego 2003 roku jest nim Piotr Jania.

Celem Związku jest dążenie do gospodarczego i kulturowego rozwoju regionu nadmorskiego m.in. poprzez:
- kreowanie wspólnej polityki gospodarczej i kulturalnej,
- przedstawianie celów i dążeń gmin wobec organów ustawodawczych państwa i administracji morskiej,
- współudział w realizacji polityki morskiej państwa,
- reprezentowanie interesów gmin morskich na forum krajowym i zagranicznym,
- współpracę regionalną ze wspólnotami samorządowymi w państwach nadbałtyckich,
- prowadzenie wspólnej polityki na rzecz przywracania rozwoju walorów polskiego wybrzeża.

Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania

Szczecin jest członkiem Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania od 2001 roku. Przedstawicielem miasta w stowarzyszeniu jest Prezydent Miasta lub inny upoważniony przez niego członek Kolegium Prezydenta Miasta. Cele Stowarzyszenia obejmują:
- wspieranie i rozwijanie samorządności gmin,
- reprezentowanie interesów gmin,
- wspomaganie współpracy między gminami,
- pomaganie gminom w ich codziennej działalności,
- informowanie społeczności lokalnych o idei integracji europejskiej,
- koordynowanie i wspieranie współpracy przygranicznej w regionie.

Stowarzyszenie realizuje wskazane cele poprzez podejmowanie inicjatyw, promowanie oraz aktywne popieranie wszelkich działań mających na celu rozwój przedsiębiorczości samorządów w oparciu o środki pomocowe Unii Europejskiej oraz innych krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych.

Stowarzyszenie na rzecz Miast i Gmin Nadodrzańskich

Szczecin jest członkiem Stowarzyszenia na rzecz Miast i Gmin Nadodrzańskich od 2001 roku. Reprezentantem Szczecina jest Prezydent Miasta.

Statutowe cele stowarzyszenia obejmują m.in.:
- wspieranie rozwoju gospodarczego miast nadodrzańskich,
- kształtowanie świadomości ekologicznej,
- propagowanie walorów turystycznych regionów nadodrzańskich,
- podejmowanie działań skierowanych na rozwój korytarza transportowego Północ – Południe Europy, którego osią jest Odra,
- wspieranie rozwoju portów i żeglugi towarowo-pasażerskiej.

Działania Stowarzyszenia mają charakter opiniotwórczy.

Stowarzyszenie Zdrowych Miast Polskich

Szczecin jest członkiem Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich od 1994 roku. Przedstawicielem miasta − Lokalnym Koordynatorem − była do końca 2003 roku p. Halina Maciejewicz (główny specjalista w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej).

Stowarzyszenie „Forum Rewitalizacji"

Szczecin jest członkiem Stowarzyszenia „Forum Rewitalizacji" od 1998 r. Przedstawicielem miasta jest p. Grażyna Kulpa – Jarocka (główny specjalista w Wydziale Mieszkalnictwa i Lokali Użytkowych). Celem Forum Rewitalizacji jest przede wszystkim:
- upowszechnianie wiedzy o procesach i procedurach rewitalizacji,
- wymiana doświadczeń środowisk zajmujących się tym zagadnieniem,
- promowanie i inicjowanie działań na rzecz rozwoju metod i systemów finansowania rewitalizacji zabudowy,
- wywieranie na władze centralne nacisków zmierzających do podejmowania przez nie rozwiązań wspierających działania rewitalizacyjne gmin.

Unia Metropolii Polskich

Szczecin przystąpił do Fundacji Unia Metropolii Polskich (UMP) w 1992 roku. Przedstawicielem miasta w UMP jest Prezydent Szczecina – w 2002 roku był nim Edmund Runowicz, w 2003 roku w posiedzeniach Rady UMP uczestniczyła Anna Nowak – zastępca prezydenta miasta.

Statutowe cele działalności Unii Metropolii Polskich obejmują:
- wspieranie rozwoju samorządności terytorialnej i gospodarczej,
- tworzenie podstaw społeczeństwa obywatelskiego,
- promocję inicjatyw i działań związanych z tworzeniem i funkcjonowaniem struktur regionalnych i lokalnych,
- wspólne rozwiązywanie specyficznych problemów wielkich miast,
- współpracę z organami pa stwa,
- współpracę z organizacjami ogólnopolskimi, zagranicznymi i międzynarodowymi dla zwięk-

szania roli metropolii w państwie i integracji europejskiej,
- prowadzenie i rozwijanie Systemu Analiz Samorządowych.

Przedmiotem działalności UMP jest :
- prowadzenie badań, analiz, ekspertyz i konsultingu dla miast–fundatorów i ich aglomeracji,
- inicjowanie projektów ustawodawczych uwzględniających szczególną rolę i skalę problemów metropolii w państwie,
- inicjowanie ogólnopolskich programów restrukturyzacyjnych dla fundatorów i ich regionów,
- prowadzenie szkoleń i działalności wydawniczej związanej z rolą miasta w kulturze i cywilizacji europejskiej,
- organizowanie konferencji prezydentów miast polskich i zagranicznych,
- organizowanie seminariów, konwersatoriów i paneli z udziałem polityków i ekspertów poświęconych problematyce miejskiej i metropolitalnej.

Działalność fundacji opiera się na pracach w tematycznych komisjach. Szczecin posiada 5 reprezentantów w następujących komisjach:
- ds. ochrony zdrowia oraz polityki społecznej,
- ds. finansów, majątku i inwestycji publicznych,
- ds. administracji miejskiej oraz bezpieczeństwa obywateli,
- ds. integracji europejskiej i spójności Polski z UE,
- ds. edukacji i sportu oraz kultury i mediów.

Siedmiu przedstawicieli miasta pracuje także z ramienia UMP w zespołach problemowych Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Członkowie ww. komisji opiniują w szczególności projekty aktów prawnych i dokumentów dotyczących problematyki samorządu terytorialnego.

Przedstawiciele miast UMP biorą udział w pracach następujących organizacji zewnętrznych:
- CEMER − Rada Gmin i Regionów Europy,
- IULA w Paryżu,
- Niemiecka sekcja CEMR,
- METREX − Sieć Europejskich Regionów i Obszarów Metropolitalnych,
- EUROCITIES − Stowarzyszenie Wielkich Miast Europejskich,
- Europejska Sieć Zdrowych Miast WHO.

Unia Metropolii Polskich, wraz ze Związkiem Miast Polskich, wyłaniają wspólnych przedstawicieli do organizacji zewnętrznych: Rady Konsultacyjnej przy Komisji Trójstronnej, Krajowej Rady Konsultacyjnej ds. Osób Niepełnosprawnych, Komisji Heraldycznej przy MSWiA, Głównej Komisji Urbanistycznej, Rady Fundacji Polskiego Godła Promocyjnego „Teraz Polska".

W 2003 r. miasto Szczecin przestało być członkiem Polskiego Stowarzyszenia Miast Pokoju w związku z zaprzestaniem przez to stowarzyszenie prowadzenia statutowej działalności.

17.1.5. JEDNOSTKI POMOCNICZE

Jednostki pomocnicze − np. dzielnice i osiedla, tworzone są przez radę gminy w drodze uchwały, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami lub z ich inicjatywy.

W Gminie Miasto Szczecin utworzono 37 jednostek pomocniczych – osiedli.

Osiedle wykonuje swoje zadania za pośrednictwem organów:
- rady osiedla – organu uchwałodawczego i kontrolnego,
- zarządu osiedla – organu stanowiącego i wykonawczego.

W skład rady osiedla wchodzi 15 – 28 członków. Kadencja rady osiedla trwa 4 lata. Ostatnie wybory do rad osiedli odbyły się w dniu 13.04.2003 r.

Podstawowym zadaniem rad osiedli jest reprezentowanie interesów mieszkańców osiedla wobec organów miasta. Rady osiedla zgłaszają wnioski i opiniują projekty planów zagospodarowania przestrzennego, projekt budżetu miasta, wieloletnie programy inwestycyjne, plany oraz projekty zabudowy i zagospodarowania terenu, małej architektury, infrastruktury technicznej, inżynierii ruchu. Rady współdziałają z kierownictwem placówek oświatowo-wychowawczych na terenie osiedla, z placówkami służby zdrowia, policją i strażą miejską, organizują i wspomagają działania podejmowane na rzecz osiedla przez mieszkańców.

Zarząd wybierany jest przez radę osiedla spośród swoich członków.

Organy samorządu osiedlowego współuczestniczą w organizowaniu kulturalnego i społecznego życia osiedla, współpracują z policją i strażą miejską w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców oraz należytego porządku na osiedlach.

W 2003 roku rady osiedli odbyły 60 spotkań z mieszkańcami, podejmując 850 uchwał. Zarządy osiedla podjęły 206 uchwał. Dotyczyły one przede wszystkim zagospodarowania terenów w ramach prowadzenia zadań własnych miasta, budowy i renowacji placów zabaw, organizacji festynów, rajdów, turniejów, współpracy z instytucjami oświatowymi i kołami emerytów. Opracowano i zgłoszono 293 wnioski dotyczące budowy oraz remontów dróg i budynków komunalnych, a także współpracy z zarządami budynków. Rady opiniowały także wnioski o zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej oraz o dzierżawę terenów. Latem 2003 roku osiedla zorganizowały 25 festynów, na których bawiły się dzieci, młodzież i dorośli.

W 2002 roku rady osiedli przejęły od miasta zagospodarowanie i utrzymanie 3 placów rekreacyjnych, a w 2003 roku kolejnych 7 placów. W tym czasie kontynuowano również zadania utrzymania 6 placów rekreacyjnych przejętych w latach poprzednich.

Tabela Nr 17.5

WYKAZ RAD OSIEDLI NA TERENIE SZCZECINA	
Dzielnica	**Rady Osiedli**
Śródmieście	Centrum, Drzetowo-Grabowo, Łękno, Międzyodrze, Wyspa Pucka, Niebuszewo-Bolinko, Nowe Miasto, Stare Miasto, Śródmieście Północ, Śródmieście Zachód, Turzyn.
Północ	Bukowo, Golęcino-Gocław, Niebuszewo, Skolwin, Stołczyn, Warszewo, Żelechowa.
Zachód	Arkońskie-Niemierzyn, Głębokie-Pilchowo, Gumieńce, Krzekowo-Bezrzecze, Osów, Pogodno, Pomorzany, Świerczewo, Zawadzkiego-Klonowica.
Prawobrzeże	Bukowe-Klęskowo, Dąbie, Kijewo, Majowe, Płonia, Śmierdnica, Jezierzyce, Podjuchy, Słoneczne, Wielgowo-Sławociesze, Załom, Zdroje, Żydowce-Klucz.

Źródło: Biuro Rady Miasta UM

17.2. SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego stanowią mieszkańcy województwa, tworzący z mocy prawa regionalną wspólnotę samorządową. Samorząd województwa działa na podstawie ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.), wykonując określone ustawami zadania publiczne o charakterze wojewódzkim − niezastrzeżone ustawami na rzecz organów administracji rządowej – w zakresie m.in.:

- edukacji publicznej, w tym szkolnictwa wyższego,
- promocji i ochrony zdrowia,
- kultury i ochrony zabytków,
- pomocy społecznej,
- polityki prorodzinnej,
- modernizacji terenów wiejskich,
- zagospodarowania przestrzennego,
- ochrony środowiska,
- gospodarki wodnej, w tym ochrony przeciwpowodziowej,
- transportu zbiorowego i dróg publicznych,
- kultury fizycznej i turystyki,
- ochrony praw konsumentów,
- obronności,
- bezpieczeństwa publicznego,
- przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Samorząd województwa określa także strategię rozwoju województwa.

W celu wykonania swoich zadań województwo tworzy wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne lub zawiera umowy z innymi podmiotami, z innymi województwami lub porozumienia z jednostkami lokalnego samorządu terytorialnego z obszaru województwa w sprawie powierzenia prowadzenia zadań publicznych.

Ustrój województwa zachodniopomorskiego określa uzgodniony z Prezesem Rady Ministrów Statut Województwa Zachodniopomorskiego, który przyjęty został uchwałą nr 20/179/2001 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 5 marca 2001 r.

Mieszkańcy województwa podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym (w drodze wyborów i referendum) lub za pośrednictwem organów samorządu województwa:

- sejmiku województwa − organu stanowiącego i kontrolnego,
- zarządu województwa − organu wykonawczego.

Nadzór nad działalnością samorządu województwa sprawuje Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych − Regionalna Izba Obrachunkowa.

17.2.1. SEJMIK WOJEWÓDZTWA

Sejmik województwa jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa. Kadencja sejmiku województwa trwa 4 lata. W skład Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego wchodzi 30 radnych, wybieranych w wyborach bezpośrednich.

Do wyłącznej właściwości sejmiku województwa należy m.in.:

- stanowienie aktów prawa miejscowego,
- uchwalanie strategii rozwoju województwa, programów wojewódzkich oraz planu zagospodarowania przestrzennego,
- uchwalanie budżetu województwa oraz określanie zasad udzielania dotacji przedmiotowych i podmiotowych z budżetu województwa,
- podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium zarządowi województwa z tytułu wykonania budżetu woje-

województwa oraz rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu województwa,
- uchwalanie przepisów dotyczących podatków i opłat lokalnych,
- podejmowanie uchwał w sprawie powierzenia zadań samorządu województwa innym jednostkom samorządu terytorialnego,
- uchwalanie „Priorytetów współpracy zagranicznej województwa",
- podejmowanie uchwał w sprawie uczestnictwa w międzynarodowych zrzeszeniach regionalnych, innych formach współpracy regionalnej, stowarzyszeniach i fundacjach,
- wybór i odwołanie zarządu województwa,
- podejmowanie uchwał w określonych ustawą sprawach majątkowych województwa,
- podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami i statutem województwa do kompetencji sejmiku województwa.

Struktura polityczna sejmiku na koniec 2002 i 2003 roku przedstawiała się następująco:

Tabela Nr 17.6

STRUKTURA POLITYCZNA SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO		
Formacja polityczna	**Stan na 31.12.2002r.**	**Stan na 31.12.2003r.**
Klub Radnych SLD−UP	13	13
Klub Radnych „Samoobrona RP"	7	5
Liga Polskich Rodzin	6	4
Platforma Obywatelska / Prawo i Sprawiedliwość	3	3
Polskie Stronnictwo Ludowe	1	−
Niezależni	−	5

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

W 2002 roku sejmik obradował na 12 sesjach, na których podjęto 101 uchwał. W 2003 roku sejmik obradował na 7 sesjach, na których podjęto 97 uchwał.

W 2002 roku wydano 7 aktów prawa miejscowego, w 2003 roku – 3 akty.

Sejmik Województwa wybiera ze swego grona Przewodniczącego Sejmiku oraz 3 Wiceprzewodniczących. Przewodniczącym Sejmiku w latach 2002−2003 był Karol Osowski, pełniący swą funkcję od 26.11.2001 r.

W 2002 roku Wiceprzewodniczącymi Sejmiku I Kadencji − do dnia 19.11.2002 r. , były następujące osoby:
1. Zbigniew Zalewski,
2. Lechosław Goździk,
3. Zygmunt Dziewguć.

Od dnia 19.11.2002 r. − daty rozpoczęcia II kadencji Sejmiku – Wiceprzewodniczącymi Sejmiku były następuj ce osoby:
1. Czesława Nowak,
2. Zygmunt Dziewguć,
3. Sylwester Arkadiusz Chruszcz – pełnił funkcję do 30.06.2003 r. Od tego dnia na jego miejsce powołany został Waldemar Kopczyński.

17.2.2. ZARZĄD WOJEWÓDZTWA

Zarząd województwa jest organem wykonawczym samorządu województwa, wybieranym przez sejmik województwa. W skład Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego wchodzi: Marszałek Województwa – jako przewodniczący Zarządu, 2 Wicemarszałków oraz 2 Członków Zarządu.

Marszałek Województwa organizuje pracę Zarządu Województwa i Urzędu Marszałkowskiego, kieruje bieżącymi sprawami Województwa oraz reprezentuje Województwo na zewnątrz.

Tabela Nr 17.7

SKŁAD ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W 2002 I 2003 R.				
Marszałek	**Wicemarszałek**	**Wicemarszałek**	**Członek Zarządu**	**Członek Zarządu**
Jerzy Faliński (do 9.12.2002 r.)	Ryszard Tomczyk (do 9.12.2002 r.)	Henryk Rupnik (do 9.12.2002 r.)	Krystyna Pieczy ska (do 9.12.2002 r.)	Andrzej Posłuszny (do 9.12.2002 r.)
W wyniku wyborów samorządowych przeprowadzonych w dniu 27.10.2002 r. funkcję w Zarządzie od 9.12. 2002 r. pełnili:				
Zygmunt Meyer (od 9.12.2002 r.)	Andrzej Mucek (od 9.12.2002 r. do 30.06.2003 r.)	Henryk Rupnik (od 9.12.2002 r.)	Ryszard Tomczyk (od 9.12.2002 r. do 3.11.2003 r.)	Regina Wasilewska-Kita (od 9.12.2002 r. do 30.06.2003 r.)
	Krzysztof Modliński (od 30.06.2003 r.)		Kazimierz Nowicki (od 3.11.2003 r.)	Mariusz Holicki (od 30.06.2003 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego

W 2002 roku odbyło się 65 posiedzeń zarządu, na których podjęto 744 uchwały. W 2003 roku zarząd województwa wykonuje zadania województwa przy pomocy Urzędu Marszałkowskiego i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych lub wojewódzkich osób prawnych.

17.2.3. URZĄD MARSZAŁKOWSKI

Kierownikiem Urzędu Marszałkowskiego jest marszałek województwa.

W Urzędzie Marszałkowskim w 2003 roku funkcjonowały następujące jednostki organizacyjne:

- Biuro Kontroli Wewnętrznej,
- Biuro Prawne,
- Biuro Sejmiku,
- Biuro Współpracy Międzynarodowej i Integracji Europejskiej,
- Departament Integracji Europejskiej,
- Departament Infrastruktury,
- Departament Polityki Regionalnej,
- Departament Kultury i Edukacji,
- Departament Skarbu i Finansów,
- Departament Zdrowia i Polityki Społecznej,
- Departament Organizacyjno-Administracyjny,
- Departament Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska,
- Biuro Geodety Województwa,
- Gabinet Marszałka,
- Pełnomocnik ds. Ochrony Informacji Niejawnych,
- Kancelaria Tajna.

W 2002 roku w Urzędzie Marszałkowksim zatrudnionych było 205 pracowników; w 2003 roku – 227 osób.

17.2.4. FORMY WYKONYWANIA ZADAŃ WOJEWÓDZTWA

Województwo wykonuje swoje zadania poprzez wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne, wojewódzkie osoby prawne oraz spółki. Samorząd województwa może także powierzyć prowadzenie zadań publicznych innym podmiotom na podstawie umowy, w tym innym jednostkom samorządu terytorialnego na podstawie porozumienia.

WOJEWÓDZKIE SAMORZĄDOWE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE

W 2002 roku 15 na 26 istniejących wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych miało swoją siedzibę w Szczecinie. Należały do nich:

- Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych,
- Wojewódzki Urząd Pracy,

Zarząd odbył 68 posiedzeń, na których podjęto 795 uchwał.

- Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego,
- Zamek Książąt Pomorskich,
- Opera na Zamku,
- Książnica Pomorska,
- Muzeum Narodowe,
- Teatr Polski,
- Biuro Dokumentacji Zabytków,
- Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli,
- Pedagogiczna Biblioteka Województwa Zachodniopomorskiego,
- Zakład Zarządzania Nieruchomościami Województwa Zachodniopomorskiego,
- Zakłady Naprawcze Sprzętu Medycznego,
- Zespół Szkół Medycznych i Pracowników Służb Społecznych,
- Medyczne Studium Zawodowe nr 1.

Spośród nich w 2003 roku zlikwidowano Zakłady Naprawcze Sprzętu Medycznego.

WOJEWÓDZKIE OSOBY PRAWNE

W latach 2002−2003 w Szczecinie siedzib swoją posiadały następujące wojewódzkie osoby prawne:

- Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy – Zachodniopomorskie Centrum Leczenia i Profilaktyki,
- Regionalny Szpital Onkologiczny,
- Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony,
- Specjalistyczny Szpital im. prof. Alfreda Sokołowskiego,
- Specjalistyczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej nad Dzieckiem i Młodzieżą,
- Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROJE”,
- Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego,
- Samodzielny Publiczny Wojewódzki Zakład Gruźlicy i Chorób Płuc,
- Portowy Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej.

SPÓŁKI Z UDZIAŁEM SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA

W latach 2002−2003 Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego był udziałowcem w następujących spółkach:

- Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Szczecinie,
- Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koszalinie,
- Zachodniopomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Szczecinie,
- Wodociągi Zachodniopomorskie sp. z o.o. w Goleniowie.

POROZUMIENIA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

W 2002 roku Zarząd Województwa, powierzając wykonanie zadań innym jednostkom samorządu terytorialnego, zawarł następujące porozumienia:
- w sprawie wspólnego przygotowania inwestycji pn. Zachodnie Obejście Drogowe Miasta Szczecina wraz z przeprawą przez Odrę, Police, Święta,
- w sprawie przyjęcia Mecenatu Miasta Szczecina nad Muzeum Narodowym w Szczecinie − porozumienie zostało zawarte z Gminą Miasto Szczecin.

W 2003 r. zawarto 1 porozumienie − z Gmin Miasto Szczecin − w sprawie nieruchomości znajdującej się w Szczecinie przy ul. Jarowita 2/3.

CZONKOSTWO W STOWARZYSZENIACH

Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego należy do Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej. Marszałek województwa jest przedstawicielem Związku Województw RP w Kongresie Władz Lokalnych i Regionalnych.

17.3. ADMINISTRACJA RZĄDOWA W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

Działalność administracji rządowej reguluje ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2001 r. Nr 80, poz. 872 z późn. zm.).

Administrację rządową na obszarze województwa wykonują:
1. wojewoda,
2. działający pod zwierzchnictwem wojewody kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży,
3. organy administracji niezespolonej,
4. organy samorządu terytorialnego, jeżeli wykonywanie zadań administracji rządowej wynika z ustawy lub z zawartego porozumienia,
5. działający pod zwierzchnictwem starosty kierownicy powiatowych służb, inspekcji i straży, wykonujący zadania i kompetencje określone w ustawach,
6. organy innych samorządów, jeżeli wykonywanie zadań administracji rządowej następuje na podstawie ustawy lub porozumienia.

17.3.1. WOJEWODA

Wojewodę powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

Wojewoda jest:
- przedstawicielem Rady Ministrów w województwie,
- zwierzchnikiem zespolonej administracji rządowej,
- organem nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego,
- organem wyższego stopnia w rozumieniu przepisów o postępowaniu administracyjnym, jeżeli ustawy szczególne tak stanowią,
- reprezentantem Skarbu Państwa, w zakresie i na zasadach określonych w odrębnych ustawach.

Wojewoda, jako przedstawiciel Rady Ministrów, odpowiada za wykonywanie polityki rządu na obszarze województwa, w tym m.in.:
- kontroluje wykonywanie zadań z zakresu administracji rządowej przez organy zespolonej administracji rządowej oraz organy samorządu terytorialnego,
- dostosowuje do miejscowych warunków szczegółowe cele polityki rządu,
- zapewnia współdziałanie wszystkich jednostek organizacyjnych administracji rządowej i samorządowej działających na obszarze województwa i kieruje ich działalnością,
- wykonuje i koordynuje zadania w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa,
- reprezentuje Skarb Państwa w odniesieniu do mienia powierzonego mu w celu wykonywania jego zadań.

Wojewodą zachodniopomorskim w 2002 i 2003 roku był Stanisław Wziątek. Funkcję wicewojewody w okresie 1.01.2002 r. – 3.03.2003 r. pełnił Andrzej Durka. Od dnia 14.04.2003 r. wicewojewodą zachodniopomorskim jest Jan Sylwestrzak.

Przy wojewodzie działa Kolegium – organ o charakterze doradczym, w skład którego wchodzą:
- wicewojewoda,
- dyrektor generalny urzędu,
- dyrektor gabinetu wojewody,
- zachodniopomorski komendant wojewódzki policji,
- zachodniopomorski komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej.

Przy wojewodzie działają także, realizując zadania określone w odrębnych przepisach, następujące podmioty:
- Wojewódzki Komitet Przeciwpowodziowy,
- Wojewódzka Komisja Ochrony Przyrody,
- Wojewódzki Komitet Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa,

- Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego,
- Wojewódzki Zespół Reagowania Kryzysowego,
- Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności,
- Wojewódzka Komisja do Spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko,
- Komisja Orzekająca w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych.

Nadzór nad działalnością wojewody sprawuje Prezes Rady Ministrów.

Wojewoda wykonuje zadania przy pomocy wicewojewody, kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich, dyrektora generalnego urzędu wojewódzkiego oraz dyrektorów wydziałów.

17.3.2. URZĄD WOJEWÓDZKI

Urząd Wojewódzki zapewnia wykonywanie przez wojewodę zadań wynikających ze sprawowanych przez niego funkcji.

W Zachodniopomorskim Urzędzie Wojewódzkim funkcjonują następujące jednostki organizacyjne:

- Gabinet Wojewody,
- Biuro Zarządzania Funduszami Europejskimi,
- Biuro Dyrektora Generalnego,
- Wydział Prawny i Nadzoru,
- Wydział Finansów i Budżetu,
- Wydział Spraw Obywatelskich i Migracji,
- Wydział Polityki Społecznej,
- Wydział Skarbu Państwa i Przekształceń Własnościowych,
- Wydział Rozwoju Regionalnego,
- Wydział Środowiska i Rolnictwa,
- Wydział Zarządzania Kryzysowego,
- Biuro ds. Ochrony Informacji Niejawnych.

Funkcjonowanie Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz organizację zespolonej administracji rządowej w województwie zachodniopomorskim określa Statut Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie nadany Zarządzeniem Nr 438/2001 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 11 grudnia 2001 r. i zatwierdzony przez Prezesa Rady Ministrów.

17.3.3. WOJEWÓDZKA ADMINISTRACJA ZESPOLONA

Zadania zespolonej administracji rządowej w województwie wykonuje wojewoda oraz działający pod jego zwierzchnictwem kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży, dysponujący aparatem pomocniczym, który stanowią:

- Komenda Wojewódzka Policji,
- Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej,
- Kuratorium Oświaty,
- Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych,
- Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa,
- Wojewódzki Inspektorat Farmaceutyczny,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,
- Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej,
- Wojewódzki Inspektorat Weterynarii,
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków,
- Wojewódzki Inspektorat Nadzoru Budowlanego,
- Oddział Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego w Wydziale Rozwoju Regionalnego ZUW w Szczecinie.

Kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży, wykonują określone w ustawach zadania i kompetencje w imieniu wojewody lub w imieniu własnym. Wojewoda kieruje i koordynuje działalnością zespolonej administracji rządowej.

17.3.4. WOJEWÓDZKA ADMINISTRACJA NIEZESPOLONA

Administrację niezespoloną województwa zachodniopomorskiego stanowią kierownicy następujących urzędów, izb i stacji, będących aparatem pomocniczym organów administracji niezespolonej:

- 19 urzędów skarbowych,
- 2 izby skarbowe,
- Urząd Kontroli Skarbowej,
- Okręgowy Urząd Miar,
- Obwodowy Urząd Miar,
- Okręgowy Urząd Probierczy w Poznaniu Punkt Probierczy w Szczecinie,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej,
- Izba Celna,
- 5 urzędów celnych,
- Urząd Morski,
- Urząd Statystyczny,
- Urząd Żeglugi Śródlądowej,
- Okręgowy Inspektorat Rybołóstwa Morskiego,
- Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna,
- 21 powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych,
- Pomorski Oddział Straży Granicznej,
- 8 granicznych placówek kontrolnych,
- 10 strażnic straży granicznej,
- Wojewódzki Sztab Wojskowy,
- 9 wojskowych komend uzupełnień,
- Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego.

Powoływanie i odwoływanie organów administracji niezespolonej następuje na wniosek właściwego miejscowo wojewody lub za jego zgodą.

Organy administracji niezespolonej, działające na obszarze województwa, są obowiązane do:
- uzgadniania z wojewodą projektów aktów prawa miejscowego,
- zapewnienia zgodności swoich działań z poleceniami wojewody,
- składania wojewodzie rocznych i bieżących informacji o swej działalności na obszarze województwa.

17.3.5. POROZUMIENIA Z JEDNOSTKAMI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Wojewoda zachodniopomorski powierzył wykonywanie następujących zadań administracji rządowej jednostkom samorządu terytorialnego:
- prowadzenie spraw oraz wydawanie decyzji administracyjnych w zakresie poświadczenia posiadania lub utraty obywatelstwa polskiego,
- opieka nad grobami i cmentarzami wojennymi.

Na podstawie odpowiednich ustaw jednostki samorządu terytorialnego wykonują także określone zadania administracji rządowej w zakresie dotyczącym:
- pomocy społecznej,
- zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu,
- rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych
- powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego,
- Państwowego Ratownictwa Medycznego i wykonywania zawodu lekarza.

17.4. ORGANY NADZORU I KONTROLI

17.4.1. REGIONALNA IZBA OBRACHUNKOWA

Regionalne Izby Obrachunkowe są państwowymi organami nadzoru i kontroli gospodarki finansowej nast pujących podmiotów:
- jednostek samorządu terytorialnego,
- związków międzygminnych,
- stowarzyszeń gmin oraz stowarzyszeń gmin i powiatów,
- związków i stowarzyszeń powiatów,
- samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym samorządowych osób prawnych,
- innych podmiotów, w zakresie wykorzystywania przez nie dotacji przyznawanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Izby kontrolują gospodarkę finansową, w tym realizację zobowiązań podatkowych oraz zamówienia publiczne wskazanych podmiotów, na podstawie kryterium zgodności z prawem i zgodności dokumentacji ze stanem faktycznym.

Kontrola gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zadań administracji rządowej, wykonywanych przez te jednostki na podstawie ustaw lub zawieranych porozumień, dokonywana jest także z uwzględnieniem kryterium celowości, rzetelności i gospodarności.

Właściwość rzeczowa RIO obejmuje uchwały i zarządzenia podejmowane przez organy jednostek samorządu terytorialnego w sprawach:
- procedury uchwalania budżetu i jego zmian,
- budżetu i jego zmian,
- zaciągania zobowiązań wpływających na wysokość długu publicznego jednostki samorządu terytorialnego oraz udzielania pożyczek,
- zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- podatków i opłat lokalnych, do których mają zastosowanie przepisy ustawy − Ordynacja podatkowa,
- absolutorium.

W latach 2002−2003 RIO w Szczecinie stwierdziła następujące nieprawidłowości w działalności podlegających jej jednostek samorządu:

Tabela nr 17.8

NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PRZEZ RIO		
Rodzaj naruszenia	**Liczba stwierdzonych naruszeń**	
	Rok 2002	**Rok 2003**
Nieprawidłowe naliczanie subwencji i rozliczanie dotacji celowych	11	–
Nieważność uchwał i zarządzeń	15	41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Regionalnej Izby Obrachunkowej

Izby przeprowadzają co najmniej raz na cztery lata kompleksową kontrolę gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Kontrola przeprowadzana jest także na wniosek odpowiedniego podmiotu.

Tabela nr 17.9

KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZEZ RIO		
Rok	**Liczba kontroli**	
	ogółem	**w tym wobec Miasta Szczecina**
2002	84	–
2003	70	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Regionalnej Izby Obrachunkowej

RIO posiada także uprawnienie do ustalenia budżetu jednostki samorządu terytorialnego w przypadku nieuchwalenia budżetu przez organ stanowiący tej jednostki do dnia 31 marca. Izba ustala budżet w terminie do końca kwietnia w zakresie obowiązkowych zadań własnych oraz zadań z zakresu administracji rządowej.

RIO opracowuje ponadto raporty, analizy i opinie w sprawach określonych ustawami.

Nadzór nad działalnością Regionalnej Izby Obrachunkowej sprawuje minister właściwy do spraw administracji publicznej na podstawie kryterium zgodności z prawem.

Tabela nr 17.10

OPINIE RIO O MOŻLIWOŚCI SPŁATY KREDYTU, POŻYCZKI LUB WYKUPU PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH		
Rok	**Liczba opinii**	**Liczba opinii na wniosek miasta Szczecina**
2002	76	1
2003	79	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Regionalnej Izby Obrachunkowej

Organami RIO są:
1. Kolegium Izby – w którego skład wchodzą prezes Izby jako przewodniczący kolegium oraz 10 członków;
2. Komisja Orzekająca w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych – w której skład wchodzą przewodniczący (zastępca prezesa Izby), 2 zastępców przewodniczącego oraz 5 członków Komisji.

W 2002 roku w RIO zatrudnionych było 70 osób, w 2003 roku – 71 osób.

17.4.2. SAMORZĄDOWE KOLEGIUM ODWOŁAWCZE

Samorządowe Kolegium Odwoławcze jest organem odwoławczym wyższego stopnia, orzekającym w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej, należących do właściwości gmin oraz samorządu województwa. Do kompetencji SKO należy m.in. rozpatrywanie odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia, żądań wznowienia postępowania lub stwierdzanie nieważności decyzji.

Organami kolegium są:
1. prezes Kolegium,
2. Zgromadzenie Ogólne Kolegium – w którego skład wchodzi wiceprezes oraz pozostali członkowie.

17.4.3. SĄDY ADMINISTRACYJNE

Obowiązujący w 2002 i 2003 roku ustrój sądów administracyjnych przestał istnieć z dniem 1 stycznia 2004 r.

W okresie 2002–2003 sądownictwo administracyjne sprawował Naczelny Sąd Administracyjny działający w Warszawie i w ośrodkach zamiejscowych, tworzonych dla jednego lub kilku województw. Ośrodek Zamiejscowy Naczelnego Sądu Administracyjnego w Szczecinie dla obszaru województwa zachodniopomorskiego utworzony został 1 stycznia 1999 roku.

NSA sprawował sądową kontrolę wykonywania administracji publicznej.

NSA orzekał w sprawach skarg na:
- decyzje administracyjne,
- postanowienia wydane w postępowaniu administracyjnym,
- postanowienia wydane w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym,
- inne czynności z zakresu administracji publicznej dotyczące przyznania, stwierdzenia lub uznania uprawnienia czy obowiązku,
- uchwały jednostek samorządu terytorialnego i ich związków oraz akty organów administracji rządowej,
- akty nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego.

Obecnie sądownictwo administracyjne tworzą Naczelny Sąd Administracyjny oraz wojewódzkie sądy administracyjne. Sądy administracyjne kontrolują działalność administracji publicznej oraz rozstrzygają spory kompetencyjne i o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego, samorządowymi kolegiami odwoławczymi oraz między tymi organami a organami administracji rządowej.

Zwierzchni nadzór nad działalnością administracyjną sądów administracyjnych sprawuje prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego.

17.4.4. NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI DELEGATURA W SZCZECINIE

Najwyższa Izba Kontroli jest naczelnym organem kontroli państwowej, podlegającym bezpośrednio Sejmowi. Najwyższa Izba Kontroli kontroluje działalność organów administracji rządowej, Narodowego Banku Polskiego, państwowych osób prawnych i innych państwowych jednostek organizacyjnych. NIK może także kontrolować działalność organów samorządu terytorialnego, samorządowych osób prawnych i innych samorządowych jednostek organizacyjnych – pod względem legalności, gospodarności i rzetelności. Uprawnienia kontrolne NIK obejmują także działalność innych

podmiotów gospodarczych w zakresie, w jakim wykorzystują one majątek lub środki państwowe lub komunalne oraz wywiązują się z zobowiązań finansowych na rzecz państwa.

NIK podejmuje kontrole na zlecenie Sejmu lub jego organów, na wniosek Prezydenta Rzeczpospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów lub z własnej inicjatywy.

Jednostkami organizacyjnymi NIK są delegatury. Przeprowadzają one postępowanie kontrolne w organach i jednostkach terenowych w zakresie swojej właściwości terytorialnej.

Delegatura NIK w Szczecinie przeprowadziła w Urzędzie Miejskim w Szczecinie 2 kontrole w 2002 roku oraz 3 kontrole w 2003 roku.

Źródła informacji:

1. *Jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Szczecinie: Wydział Organizacyjny, Biuro Rady Miasta, Biuro Prezydenta Miasta, Biuro Organizacji Pozarządowych, Wydział Kontroli.*
2. *Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.*
3. *Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki.*
4. *Regionalna Izba Obrachunkowa w Szczecinie.*
5. *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591).*
6. *Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592).*
7. *Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590).*
8. *Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2001 r. Nr 80, poz. 872 z późn. zm.).*
9. *Ustawa z 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego pa - stwa (Dz. U. Nr 96, poz.603 z późn. zm.).*
10. *Ustawa z dnia 15 lipca 2002 r. prawo o ustroju s - dów administracyjnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 12).*
11. *Ustawa z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz. U. Nr 74, poz. 368 z późn. zm.).*
12. *Ustawa z dnia 12 października 1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 856).*
13. *Ustawa z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 577).*
14. *Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937).*
15. *Uchwała Nr XXVIII/360/96 Rady Miejskiej Szczecina z dnia 2 grudnia 1996 r. w sprawie przyjęcia Statutu Miasta Szczecina.*
16. *Uchwała nr XVI/318/04 Rady Miasta Szczecina z dnia 23 lutego 2004 r. w sprawie przyjęcia projektu Statutu Miasta Szczecina.*
17. *Uchwała Nr L/1054/02 z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Szczecina i nadania jej statutu.*
18. *Uchwała Nr XXXV/785/01 Rady Miasta Szczecina z dnia 22 stycznia 2001 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Szczecinie – z późn. zm.*
19. *Uchwała Nr XIV/458/99 Rady Miasta Szczecina z dnia 11 października 1999 r. w sprawie polityki miasta Szczecina wobec organizacji pozarządowych.*
20. *Uchwała Nr 20/179/2001 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 5 marca 2001 r. w sprawie przyjęcia Statutu Województwa Zachodniopomorskiego.*
21. *Zarządzenie Nr 302/02 Prezydenta Miasta Szczecina z dnia 13 grudnia 2002 r. w sprawie powołania Kolegium Prezydenta Miasta Szczecina.*

Finanse miasta

18.1. INFORMACJE OGÓLNE

Gospodarowanie publicznymi środkami finansowymi, wobec ograniczonych źródeł i poziomu dochodów oraz znacznie przekraczającego ten poziom zakresu potrzeb, to jedno z najtrudniejszych, a jednocześnie najważniejszych zadań samorządów terytorialnych. Zasady prowadzenia gospodarki finansowej przez jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) określają:

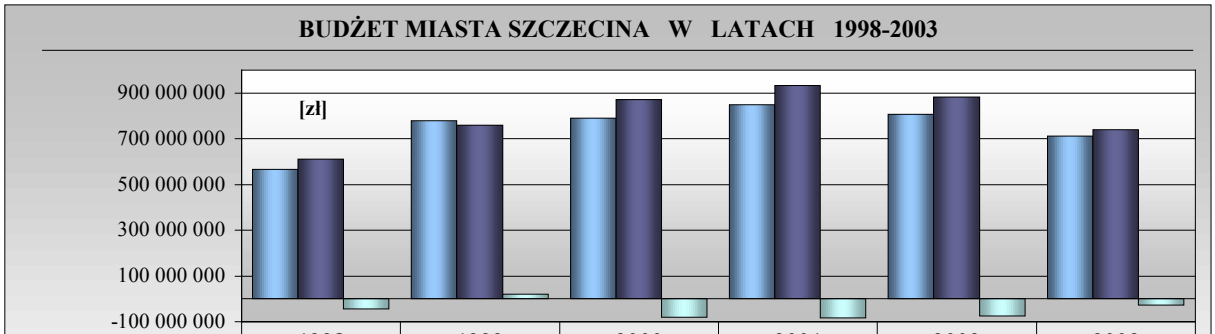
- ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 155 poz.1014 z 1998 r. z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999–2003 (Dz.U. Nr 150 poz. 983 z 1998 r. z późn. zm.) zastąpiona ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego[1] (Dz.U. Nr 203 poz. 1966 z 2003 r.).

Odzwierciedleniem prowadzonej gospodarki finansowej miasta Szczecina jest corocznie opracowywany i uchwalany przez Radę Miasta budżet, przedstawia on zestawienie przewidywanych dochodów i planowanych wydatków, stanowi podstawę finansowego planowania przedsięwzięć, dostarcza również informacji niezbędnych do kontroli prowadzonej działalności. Każdorazowo budżet opracowywany jest według wcześniej zdefiniowanych i uchwalonych priorytetów. W latach 2002–2003 priorytety te koncentrowały się na:

- utrzymaniu stabilnego poziomu stawek podatkowych i opłat;
- zwiększeniu wpływów z gospodarowania majątkiem komunalnym (intensywna prywatyzacja, wprowadzenie nowych form sprzedaży);
- zwiększeniu wysokości dotacji i subwencji z budżetu państwa i dotacji z funduszy celowych oraz innych źródeł zewnętrznych, w tym przede wszystkim środków pomocowych Unii Europejskiej;
- racjonalizacji wydatków w sferze społecznej i administracji;
- utrzymaniu nakładów inwestycyjnych na poziomie z lat poprzednich, tworzeniu mechanizmów i instrumentów dla wzrostu inwestycji w mieście, zabezpieczenie środków finansowych na kontynuację i dokończenie rozpoczętych remontów i modernizacji;
- niepowiększaniu kwoty długu miasta, z wyjątkiem partycypacji budżetu warunkującej otrzymanie zewnętrznych, pomocowych funduszy celowych.

Miasto Szczecin w 2003 r. dysponowało budżetem w wysokości: po stronie dochodów 712 330 089 zł, po stronie wydatków kwotą 738 702 993 zł. W porównaniu do roku 2001, w 2003 r. nastąpiło zmniejszenie dochodów nominalnie o 16,0% i o 22,4% w ujęciu realnym, natomiast wydatki uległy zmniejszeniu nominalnie o 7,6% i realnie o 14,8%. Kształtowanie się poziomów dochodów i wydatków budżetowych w kolejnych latach przedstawia Wykres Nr 18.1.

Wykres Nr 18.1

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Dochody	567 497 438	778 384 194	790 577 155	847 733 284	807 586 098	712 330 089
Wydatki	611 283 497	758 694 708	871 788 148	932 222 562	883 463 212	738 702 993
Deficyt/nadwyżka	-43 786 059	19 689 486	-81 210 993	-84 489 278	-75 877 114	-26 372 904

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata 1998–2003

18.2. DOCHODY MIASTA

Zgodnie z Konstytucją RP na dochody gminy składają się trzy podstawowe elementy: dochody własne, subwencje i dotacje celowe z budżetu państwa. Szczegółowe źródła dochodów jednostek

[1] Ustawa obowiązująca od 1 stycznia 2004 r. w sposób systemowy reguluje zagadnienia związane z dochodami jednostek samorządu terytorialnego (j.s.t.). Do najważniejszych zmian zaliczyć należy dalszą decentralizację środków publicznych i zwiększenie ekonomicznej samodzielności j.s.t. poprzez zwiększenie udziałów we wpływach z podatków bezpośrednich (CIT, PIT).

samorządu terytorialnego oraz zasady ustalania i tryb przekazywania subwencji ogólnych, jak również zasady i tryb udzielania dotacji, określała wspomniana wcześniej *ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999–2002* zastąpiona *ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego*[1].

Mimo procesu decentralizacji zadań publicznych i ustawowym rozszerzeniem zakresu zadań realizowanych przez samorządy lokalne, a tym samym wzrostem rodzajów i poziomów wydatków, w polskim systemie finansowania samorządów lokalnych wciąż dużą rolę odgrywają transfery z budżetu centralnego (dotacje i subwencje oraz udziały w dochodach budżetu państwa). Uzależnienie od budżetu centralnego jest szczególnie widoczne w okresie dekoniunktury gospodarczej, a im wyższy jest udział transferów z budżetu centralnego w dochodach jednostki, tym jest ona bardziej wrażliwa na aktualną kondycję gospodarki krajowej. Skutkom tej negatywnej tendencji powinna przeciwdziałać aktywna polityka samorządów, zmierzająca do wzrostu dochodów ze źródeł, na które samorządy mają bezpośredni wpływ i kształtowania korzystnej relacji w stosunku do transferów z budżetu centralnego.

Działania podejmowane w ramach polityki kształtowania dochodów własnych w Gminie Miasto Szczecin obejmują:

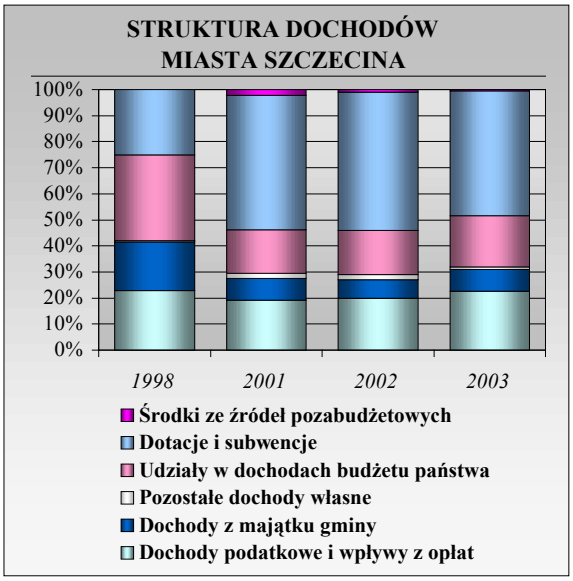
- określanie przez Radę Miasta stawek podatkowych w granicach ustawowego pułapu odnośnie podatku od środków transportowych, podatku od nieruchomości, podatku od posiadania psów oraz opłacie targowej;
- stosowanie indywidualnych ulg, zwolnień i umorzeń w podatkach przypisanych gminie;
- określanie przez Radę Miasta zasad gospodarowania majątkiem miasta:
  - w zakresie nabywania, zbywania i obciążania zabudowanych i niezabudowanych nieruchomości gruntowych oraz ich wydzierżawiania lub najmu na okres dłuższy niż trzy lata,
  - stosowania ulg i zwolnień przy sprzedaży lokali komunalnych oraz warunków sprzedaży ratalnej,
  - zasad prywatyzacji komunalnych lokali mieszkalnych, użytkowych i garaży,
  - stosowania bonifikat przy przekształcaniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności;
- ustalania przez prezydenta miasta stawek opłat za dzierżawę gruntów komunalnych oraz stawek opłat za dzierżawę nieruchomości komunalnych do umieszczania reklam.

Na wielkość dochodów budżetowych Gminy Miasto Szczecin w roku w 2002 i 2003 znaczący wpływ miały nast pujące źródła:

- subwencje i dotacje na działalność związaną z realizacją zadań własnych i zleconych:
  2002 r. – 53%, 2003 r. – 47,9%;
- podatki i opłaty lokalne:
  2002 r. – 19,8%, 2003 r. – 22,6%;
- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, tj. wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych:
  2002 r. – 17,1%, 2003 r. – 19,6%;
- dochody z majątku miasta:
  2002 r. – 7,1%, 2003 r. – 8,3%.

Udział transferów z budżetu centralnego w dochodach ogółem Gminy Miasto Szczecin wynosił odpowiednio: w 2002 r. – 70,1%, w 2003 r. – 67,5%. Szczegółową strukturę dochodów miasta przedstawia Wykres Nr 18.2.

Wykres Nr.18.2

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata 1998–2003

Tabela nr 18.1

DOCHODY MIASTA SZCZECINA WG ŹRÓDEŁ W LATACH 2002–2003

Dochody	2002	2003
Dochody podatkowe i wpływy z opłat	160 175 696	160 835 343
Dochody z majątku gminy	57 129 107	59 347 691
Pozostałe dochody własne	16 354 088	7 141 869
Udziały w dochodach budżetu państwa	138 220 859	139 452 643
Dotacje i subwencje	428 004 660	341 484 952
Środki ze źródeł pozabudżetowych	7 701 688	4 067 591
Dochody ogółem	**807 586 098**	**712 330 089**

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata 2002–2003

18.2.1. DOTACJE I SUBWENCJE

Dotacje i subwencje (2002 r. – 428 004,7 tys. zł, 2003 r. – 341 485,0 tys. zł) stanowiące dochód budżetu miasta obejmują:
- subwencje: 2002 r. – 294 308,0 tys. zł, 2003 r. – 254 642,1 tys. zł;
- dotacje na zadania własne: 2002 r. – 35 117,9 tys. zł, 2003 r. – 38 654,2 tys. zł;
- dotacje na zdania zlecone: 2002 r. – 97 763,0 tys. zł, 2003 r. – 47 334,5 tys. zł;
- dotacje celowe realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego: 2002 r. – 815,8 tys. zł, 2003 r. – 854,1 tys. zł.

W 2003 r. z uwagi na przejęcie przez budżet państwa finansowania zadań zleconych miastu z zakresu administracji rządowej, związanych z finansowaniem policji, znacznemu zmniejszeniu uległa kwota dotacji na zadania zlecone. Zmniejszeniu uległa również kwota subwencji – zakończone zostało finansowanie częścią drogową subwencji ogólnej inwestycji rozpoczętych przed dniem 1 stycznia 1999 roku (w 2002 r. miasto otrzymało na ten cel kwotę 74 mln zł).

18.2.2. UDZIAŁY W PODATKACH STANOWIĄCYCH DOCHÓD BUDŻETU PAŃSTWA

Udziały w dochodach budżetu państwa (2002 r. – 138 220,9 tys. zł, 2003 r. – 139 452,6 tys. zł) obejmują:
- udział w dochodach z tytułu podatku od osób prawnych (5% wpływów z tego tytułu od osób prawnych, posiadających siedzibę na terenie gminy), wynosił on odpowiednio: 2002 r. – 9 320,6 tys. zł, 2003 r. – 9 310,0 tys. zł;
- udział w dochodach z tytułu podatku od osób fizycznych (27,6% wpływów z tego tytułu od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gminy oraz 1% wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie powiatu), wynosił on odpowiednio: 2002 r. – 130 546,6 tys. zł, 2003 r. – 128 900,3 tys. zł.

W 2003 r. w stosunku do 2001 r. obserwujemy spadek dochodów miasta z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa zarówno w ujęciu nominalnym – o 2,2% jak i realnym – o 4,9%, natomiast ich udział w dochodach ogółem począwszy od 2001 r. nieznacznie wzrasta.

18.2.3. DOCHODY Z MAJĄTKU MIASTA

Łączna wartość mienia komunalnego według stanu na dzień 30 czerwca 2003 r. wyniosła 10 826 247 549 zł, co oznacza przyrost majątku o 434 854 582 zł, tj. o 4,0% w stosunku do analogicznego okresu 2001 roku.

Tabela Nr 18.2

WARTOŚĆ NETTO MAJĄTKU MIASTA W LATACH 2000–2003 [mln zł]

Majątek	Stan na 30.06.00	Stan na 30.06.01	Stan na 30.06.02	Stan na 30.06.03
rzeczowy trwały	6 255,3	9 582,3	9 874,1	9 946,9
pozostały trwały	519,7	544,6	549,9	578,7
obrotowy	223,1	264,5	231,3	300,6
Ogółem	**6 998,1**	**10 391,4**	**10 655,3**	**10 826,2**

Źródło: Informacja o stanie mienia komunalnego 2000, 2003

Najwyższy przyrost wartości majątku miasta, o kwotę 364 624 647 zł (wzrost o 3,7%), nastąpił w podstawowej jego części (92% całego majątku miasta), którą stanowi rzeczowy majątek trwały (grunty, budowle, budynki, inwestycje). Wynika to ze wzrostu wartości środków trwałych w budowie, budynków, lokali oraz obiektów inżynierii lądowej i wodnej.

Przyrost wartości majątku obrotowego (środki pieniężne, należności i roszczenia), stanowiącego 3% majątku miasta wynosi 36 120 969 zł (13,7%). Jest on wynikiem znacznego wzrostu należności krótkoterminowych oraz środków pieniężnych w jednostkach organizacyjnych miasta.

Najniższy przyrost wartości, o kwotę 34 108 966 zł (6,3%), osiągnął pozostały majątek trwały (np. udziały i akcje), stanowiący 5% majątku miasta.

Na wielkość dochodów budżetowych z majątku Gminy Miasto Szczecin (2002 r. – 57 129,1 tys. zł, 2003 r. – 59 347,7 tys. zł) składały się przede wszystkim nast pujące źródła:
- sprzedaż budynków i lokali użytkowych: 2002 r. – 3 310,0 tys. zł, 2003 r. – 2 265,1 tys. zł;
- sprzedaż mieszkań: 2002 r. – 8 197,3 tys. zł, 2003 r. – 6 766,4 tys. zł;
- sprzedaż gruntów i opłata za wieczyste użytkowanie: 2002 r. – 8 039,0 tys. zł, 2003 r. – 12 964,4 tys. zł;
- opłaty roczne za wieczyste użytkowanie: 2002 r. – 18 509,1 tys. zł, 2003 r. – 17 831,7 tys. zł;
- dzierżawa gruntów, składników majątkowych i leasing: 2002 r. – 8 917,1 tys. zł, 2003 r. – 8 447,0 tys. zł;
- odsetki od środków na rachunkach bieżących, lokat i dochody z inwestycji kapitałowych: 2002 r. – 3 034,4 tys. zł, 2003 r. – 1 697,1 tys. zł;
- wpływy z tytułu przekształcenia prawa wieczystego użytkowania na własność: 2002 r. – 2 144,7 tys. zł, 2003 r. – 2 109,3 tys. zł;
- umowy partycypacyjne: 2002 r. – 448,0 tys. zł, 2003 r. – 3 200,0 tys. zł.

W 2003 r. w stosunku do 2001 r. dochody z tytułu gospodarowania majątkiem miasta uległy obniżeniu zarówno w ujęciu nominalnym – o 15,3% jak i realnym – o 21,8%, aczkolwiek w 2003 r. zanotowano niewielki wzrost w stosunku do roku 2002.

Od roku 2000 zaobserwować można mniejszy popyt na nieruchomości oferowane przez miasto. W 2002 r. dochody ze sprzedaży działek, budynków, lokali użytkowych i mieszkań były niższe o 31,6% od dochodów z roku poprzedniego, a już w 2003 r. zanotowano nieznaczny wzrost o 0,2% w stosunku do 2002 r. Spadek dochodów z tego tytułu w ostatnich latach wynika głównie z mniejszego popytu na nieruchomości oferowane przez miasto, będącego wynikiem ogólnej recesji na rynku nieruchomości, a także pogarszającej się kondycji finansowej potencjalnych oferentów. Wiele osób zrezygnowało także z wykupu mieszkań i lokali użytkowych, kierując się względami finansowymi, mając do wyboru z jednej strony wysokie koszty utrzymania substancji mieszkaniowej (remonty), a z drugiej strony w miarę ustabilizowany czynsz za wynajem lokalu. Od 2001 r. miasto osiąga także dochody z tytułu przekształcania prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.

18.2.4. DOCHODY PODATKOWE I WPŁYWY Z OPŁAT

Podatki i opłaty lokalne to największe i zarazem bardzo stabilne, w pełni zarządzane przez miasto źródło dochodów. W określonych ustawowo granicach miasto samo ustala stawki poszczególnych podatków i opłat, stosuje indywidualne ulgi, zwolnienia i umorzenia, jak też podejmuje działania windykacyjne. Szczegółowe informacje dotyczące podatków i opłat lokalnych w Gminie Miasto Szczecina dostępne są pod adresem:
www.szczecin.pl/finanse/podatki.

Na wielkość budżetowych dochodów podatkowych i wpływów z opłat (2002 r. – 160 175,7 tys. zł, 2003 r. – 160 835,3 tys. zł) składały się głównie następujące źródła:

- podatek od nieruchomości, mający największy udział w tej grupie dochodów (66% w 2002 r. i 68% w 2003 r.): 2002 r. – 105 738,6 tys. zł, 2003 r. – 109 905,5 tys. zł;
- podatek od czynności cywilnoprawnych: 2002 r. – 13 429,7 tys. zł, 2003 r. – 13 185,9 tys. zł;
- podatek od środków transportowych: 2002 r. – 4 497,3 tys. zł, 2003 r. – 4 411,7 tys. zł;
- wpływy z karty podatkowej: 2002 r. – 4 625 tys. zł, 2003 r. – 3 394,6 tys. zł;
- podatek od spadków i darowizn: 2002 r. – 2 983,3 tys. zł, 2003 r. – 3 017,1 tys. zł;
- opłata skarbowa: 2002 r. – 8 028,9 tys. zł, 2003 r. – 7 683 tys. zł;
- opłata targowa: 2002 r. – 4 426,9 tys. zł, 2003 r. – 3 459,4 tys. zł;
- opłata za zezwolenia na sprzedaż alkoholu: 2002 r. – 4 431,8 tys. zł, 2003 r. – 5 397,4 tys. zł;
- wpływy z opłaty komunikacyjnej i innych opłat związanych z ruchem pojazdów: 2002 r. – 7 522,8 tys. zł, 2003 r. – 5 968,4 tys. zł.

W latach 2001–2003 wpływy z tytułu podatków i opłat lokalnych kształtowały się na stosunkowo stałym poziomie, wykazując nieznaczną tendencję spadkową – o 1,3% w ujęciu nominalnym i 8,5% w ujęciu realnym w 2003 r. w stosunku do 2001 r.

Realizując swoje uprawnienia, miasto stosowało indywidualne ulgi, zwolnienia i umorzenia w podatkach i opłatach lokalnych. Skala zastosowanych ulg w różnych tytułach podatkowych wynosiła odpowiednio: w 2002 r. – 9 572,8 tys. zł, w 2003 r. – 16 938,1 tys. zł, szczegółowe zestawienie przedstawia Tabela Nr 18.3.

Tabela Nr 18.3

SKUTKI UDZIELANYCH PRZEZ MIASTO ZANIECHAŃ, UMORZEŃ I ZWOLNIEŃ [tys. zł]

Rodzaj podatku	1998	2001	2002	2003
Podatek od nieruchomości	3 823,7	6 006,9	8 523,2	15 935,5
Podatek od środków transportu	868,6	277,4	653,7	670,1
Podatek rolny i leśny	0,4	2,1	1,7	0,2
Podatek od spadków i darowizn	149,8	141,9	203,7	204,1
Opłata skarbowa	20,3	34,9	10,2	2,4
Karta podatkowa	113,7	162,3	166,8	105,1
Opłata targowa	76,9	10,9	13,6	20,8
Ogółem ulgi	**5 053,4**	**2 657,9**	**9 572,8**	**16 938,1**
% dochodów podatkowych i wpływów z opłat	4,1	1,9	6,0	10,5

Źródło: Obliczenia własne Wydziału Księgowości UM

Przesłanką do udzielenia ulgi w formie umorzenia zaległości podatkowych jest przede wszystkim trudna sytuacja ekonomiczno-finansowa podatników, jak również ważny interes publiczny. Udzielenie ulgi w formie odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty podatku lub zaległości podatkowej może nastąpić w związku z trudną sytuacją finansową wnioskodawców czy też z uwagi na fakt, iż część podatników – na podstawie *ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji należności publicznoprawnych od przedsiębiorców (Dz.U. Nr 155 poz. 1287 z 2002 r.)* oraz *Uchwały Nr LVI/1267/02 Rady Miasta Szczecina z dnia 02 października 2002 r. w sprawie restrukturyzacji należności od przedsiębiorców z tytułu zobowiązań podatkowych sta-*

nowiących dochody budżetu miasta Szczecina – uzyskała pozytywną decyzję o warunkach restrukturyzacji. Umarzanie należności podatkowych na wniosek podatnika, będącego przedsiębiorcą, następuje zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców.*

18.2.5. ŚRODKI ZE ŹRÓDEŁ POZABUDŻETOWYCH

Kolejną pozycję w dochodach budżetu miasta stanowią dochody ze źródeł pozabudżetowych (2002 r. – 7 701,7 tys. zł, 2003 r. – 4 067,6 tys. zł), środki te mają charakter bezzwrotny i przeznaczane są na realizację konkretnych zadań. W latach 2002–2003 miasto otrzymało środki z następujących źródeł:

– fundusze międzynarodowe: program ISPA, program PHARE (szczegółowe informacje dotyczące realizacji zadań z funduszy pomocowych UE znajdują się w rozdziale 18.);
– UKFiS, PFRON.

Środki przeznaczone były na:

– dofinansowanie zadań inwestycyjnych: 2002 r. – 7 445 tys. zł, 2003 r. – 4 024,5 tys. zł,
– dofinansowanie zadań bieżących: 2002 r. – 256,7 tys. zł, 2003 r. – 42,1 tys. zł.

18.3. WYDATKI MIASTA

Miasto Szczecin ponosi wydatki na realizację zadań przypisanych samorządowi terytorialnemu w zakresie zadań gminy i powiatu, które obejmują wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Zadania dzielą się na:

– własne – za które miasto samodzielnie odpowiada i finansuje je ze środków własnych budżetu;
– zlecone – należące do administracji rządowej i finansowane z budżetu państwa, lecz wykonywane przez miasto, które na ten cel otrzymuje dotacje z mocy ustaw lub z mocy porozumień zawartych pomiędzy miastem a organem administracji państwowej, określających wysokość dotacji i sposób finansowania zadań.

Kierunki wydatkowania środków z budżetu miasta stanowią bardzo istotny element polityki finansowej władz samorządowych. W budżecie wyodrębnia się wydatki na:

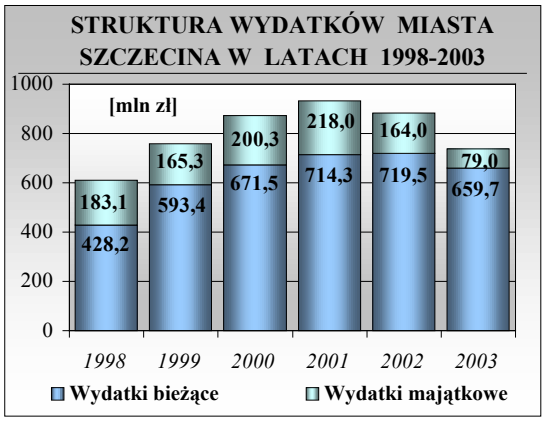
– zadania bieżące, związane z bieżącym funkcjonowaniem miasta oraz z realizacją zadań samorządowych, wynikających z mocy prawa i porozumień,
– zadania inwestycyjne i remonty kapitalne, związane ze zwiększeniem bądź odtworzeniem majątku.

Tabela Nr 18.4

STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETU MIASTA SZCZECINA [zł]		
Wydatki	**2002**	**2003**
Wydatki na zadania własne	784 884 427	690 514 359
Wydatki na zadania zlecone	97 762 966	47 334 484
Wydatki realizowane na mocy porozumień między j.s.t.	815 819	854 150
Wydatki ogółem	883 463 212	738 702 993

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata 2002–2003

Wykres Nr 18.3

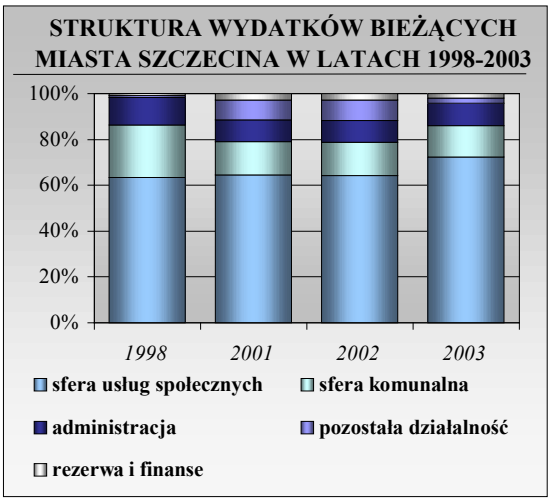

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata 1998–2003

18.3.1. WYDATKI BIEŻĄCE

Wydatki bieżące stanowią odpowiednio: w 2002 r. – 719 491,1 tys. zł, w 2003 r. – 659 732,6 tys. zł. W stosunku do 2001 r., w 2003 r. nastąpił spadek wydatków bieżących nominalnie o 7,6% i realnie o 14,8%.

Wykres Nr 18.4

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata 1998–2003

Udział wydatków bieżących w wydatkach ogó-

łem w ciągu ostat-nich lat systematycznie wzrastał, w 1998 r. kształtował się na poziomie 70%, w latach 1999–2001 r. było to odpowiednio ok. 77%, w 2002 r. – 81,4% i w 2003 r. – 89,3%.

W strukturze wydatków bieżących dominuje sfera społeczna. Udział wydatków bieżących na sferę społeczną w wydatkach bieżących ogółem wynosił odpowiednio: w 2002 r. – 64%, w 2003 r. – 72,4%. Z kolei dominującymi w grupie wydatków w sferze społecznej są wydatki na realizację zadań z zakresu oświaty, edukacji i wychowania (m.in. utrzymanie przedszkoli i szkół). Znacznie przekraczają one wielkość środków przeznaczonych na te cele z budżetu centralnego. Drugą, co do wielkości udziału, pozycję w bieżących wydatkach budżetowych sfery społecznej stanowią wydatki na realizację zadań z zakresu opieki społecznej (m.in. dodatki mieszkaniowe, zasiłki i pomoc w naturze, utrzymanie placówek opiekuńczo-wychowawczych i innych placówek pomocy społecznej).

Udział wydatków bieżących na sferę komunalną w wydatkach bieżących ogółem wynosił odpowiednio: w 2002 r. – 14,6%, w 2003 r. – 13,6 %. Z kolei w tej grupie wydatków znaczne kwoty przeznaczano na fi-nansowanie zadań z zakresu funkcjonowania komu-nikacji zbiorowej – głównie dotacje na komunikację miejską. Pozostałe wydatki na sferę komunalną obejmują m.in. zadania z zakresu utrzymania dróg gminnych i powiatowych, oświetlenia ulic i oczysz-czania miasta.

Tabela Nr 18.5

STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETU MIASTA SZCZECINA WG DZIAŁÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ [tys. zł]

Wydatki	2001	2002	2003
Sfera społeczna:	**475 965,1**	**476 542,3**	**483 992,6**
w tym: wydatki majątkowe	**15 509,2**	**15 208,1**	**6 537,3**
Oświata i wychowanie wraz z edukacyjną opieką wychowawczą	310 814,0	320 174,4	333 041,7
w tym: wydatki majątkowe	2 887,4	5 452,6	4 810,8
Opieka społeczna	103 991,6	110 648,3	110 870,3
w tym: wydatki majątkowe	1 099,2	2 181,8	696,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	17 681,3	17839,0	17 360,0
w tym: wydatki majątkowe	1 200,0	249,0	170,0
Ochrona zdrowia	23 361,0	9 406,4	13 709,0
w tym: wydatki majątkowe	49,5	-	719,6
Kultura fizyczna, sport i turystyka	20 373,2	18474,7	9 011,7
w tym: wydatki majątkowe	10 273,2	7 324,7	140,2
Szkolnictwo wyższe:	144,0	-	-
w tym: wydatki majątkowe	-	-	-
Sfera komunalna	**304 075,7**	**251 723,5**	**161 516,7**
w tym: wydatki majątkowe	**199 996,8**	**146 275,6**	**71 522,5**
Transport i łączność	227 682,5	175 662,5	99 760,9
w tym: wydatki majątkowe	164 016,8	111 223,5	43 646,9
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	33 738,1	36154,6	24 678,8
w tym: wydatki majątkowe	4 576,1	10854,6	704,8
Gospodarka mieszkaniowa	32 183,8	25969,3	23 426,9
w tym: wydatki majątkowe	30478,5	21893,3	22 321,5
Działalność usługowa	9 421,4	11557,3	13 085,6
w tym: wydatki majątkowe	781,8	925,0	4 795,6
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	920,9	1 002,3	444,6
w tym: wydatki majątkowe	143,7	129,6	53,8
Inne wydatki:	129,0	1 377,5	120,0
w tym: wydatki majątkowe	-	1 249,5	-
Administracja publiczna oraz urzędy organów władzy państwowej	**69 114,9**	**70 554,2**	**66 038,4**
w tym: wydatki majątkowe	**1 970,8**	**1 765,7**	**520,5**
Rezerwa i finanse (obsługa długu publicznego, różne rozliczenia)	**19 629,4**	**20 945,8**	**13 640,2**
Pozostała działalność (bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa):	**63 437,4**	**63 697,4**	**13 515,1**
w tym: wydatki majątkowe	**473,4**	**722,8**	**390,0**
Wydatki ogółem	**932 222,6**	**883 463,2**	**738 703,0**
w tym: wydatki majątkowe	**217 950,2**	**163 972,1**	**78 970,4**

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata 2001–2003

18.3.2. WYDATKI MAJĄTKOWE

Wolne środki budżetowe, rozumiane jako nadwyżka dochodów budżetowych ponad bieżące wydatki, stanowią o potencjale służącym finansowaniu nakładów inwestycyjnych. Potrzeby w tym zakresie określane w wieloletnich programach inwestycyjnych przekraczają średnio ok. 4-krotnie możliwości finansowe miasta, tym bardziej, że stan zużycia majątku trwałego miasta ocenia się na około 70%.

Wydatki majątkowe stanowią odpowiednio: w 2002 r. – 163 972,1 tys. zł, w 2003 r. – 78 970,4 tys. zł. W 2003 r. obserwujemy w stosunku do 2001 r. spadek wydatków o 63,8%, realnie o 66,5%.

W latach 1998–2001 udział wydatków majątkowych kształtował się na poziomie ok. 22% wydatków ogółem. Finansowanie inwestycji miejskich na tak wysokim poziomie było możliwe między innymi dzięki środkom pochodzącym z zaciąganych na preferencyjnych warunkach kredytów i pożyczek oraz z wyemitowanych obligacji. Od 2002 roku obserwuje się znaczny spadek udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem: do 18,6% w 2002 r. i 10,7% w 2003 r., co spowodowane jest ogólnym spadkiem dochodów budżetowych.

W latach 2002–2003 realizowano szereg zadań inwestycyjnych, uznanych za najpilniejsze z punktu widzenia potrzeb, określonych na podstawie przeprowadzonych analiz stanu technicznego istniejącej infrastruktury z uwzględnieniem możliwości finansowania zadań przyjętych do realizacji. Zestawienie najważniejszych zadań inwestycyjnych realizowanych w mieście w latach 2002–2003 przedstawia Tabela Nr 18.6.

Tabela Nr 18.6

NAJWIĘKSZE ZADANIA INWESTYCYJNE REALIZOWANE W LATACH 2002-2003 [tys. zł]

Zadanie inwestycyjne	wartość zadania ogółem	2002	2003	wykonanie od początku realizacji	Uwagi
Sfera społeczna					
Gimnazjum nr 10 przy ul. Siemiradzkiego	2 816,9	859,6	1 663,8	2 816,9	zadanie zakończone
Gimnazjum przy ul. Hożej	2 386,4	995,0	1 292,2	2 388,3	zadanie zakończone
Przedszkole nr 76 przy ul. Stołczyńskiej – Osiedlowe Centrum Kulturalno Oświatowe Skolwin	1 847,6	599,1	1 248,6	1 847,6	zadanie zakończone
Dom Dziecka nr 2 przy ul. Walecznych 23	6 000,0	1 200,0	-	1 160,2	
Modernizacja stadionu przy ul. Twardowskiego	4 372,0	1 236,3	-	1 236,2	
Modernizacja stadionu przy ul. Litewskiej	18269,0	5 500,0	-	18269,0	zadanie zakończone
Sfera komunalna – transport i łączność					
Modernizacja miejskiego odcinka drogi krajowej nr 13	752 072,4	68041,6	7 603,6	83722,6	
Budowa mostu przez rz. Regalicę	459 638,0	57989,4	14 300,5	419 344,6	
Przeprawa mostowa przez rz. Parnicę	35865,5	9 706,0	89,7	35865,5	zadanie zakończone
Droga Krajowa nr 10	147 768,0	3 555,9	5 351,8	12451,0	
Budowa ul. Nowokrakowskiej (Europejskiej)	51470,0	1 328,0	10855,7	12270,7	
Modernizacja ul. Malczewskiego	1 179,7	-	1 179,7	1 179,7	zadanie zakończone
Modernizacja ul. Bronowickiej	9 000,0	-	997,0	1 191,4	
Budowa ul. Krasińskiego - Duńska	14443,9	2 786,2	-	1444 3,9	zadanie zakończone
Budowa przedłużenia ul. 26 Kwietnia (ul. Taczaka)	19166,6	15970,2	-	17688,5	
Modernizacja skrzyżowania ul. Wilcza - Bandurskiego - Obotrycka wraz z przebudową ul. Przyjaciół Żołnierza	24875,0	9 006,5	-	10690,2	
Zakup taboru dla komunikacji miejskiej	79544,0	1 926,0		19544,0	dotacja celowa dla MZK
Sfera komunalna – gospodarka komunalna i ochrona środowiska					
Oczyszczalnia ścieków Pomorzany (zlewnia ścieków Pomorzany)	240 095,3	6 915,9			zadanie przekazane do realizacji przez ZWIK sp. z o.o.
Magistrala wodociągowa Warszewo - Mścięcino - I	17 600,3	2 381,2			zadanie przekazane do realizacji przez ZWIK sp. z o.o.
Rozbudowa i rekultywacja składowiska odpadów Sieraków	1 300,0	600,4	-	600,4	
Nabrzeże miejskie Bulwar Nadodrzański	2 310,3	880,6	30,0	910,6	
Modernizacja Teatru Letniego	1 510,0	1 509,9	-	1 509,9	zadanie zakończone
Sfera komunalna – działalność usługowa					
Cmentarz komunalny ul. Bronowicka	74400,0	97,4	3 695,0	5 600,0	
Sfera komunalna – gospodarka mieszkaniowa					
Komunalne budownictwo mieszkaniowe	20417,0	3 192,0	660,8	5 351,3	
Uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe	42012,0	11007,7	4 752,5	29911,0	
Zagospodarowanie terenu Wyspy Puckiej pod ogrody działkowe	10 407,0	4 102,7	164,9	4 426,5	
Wykup gruntów od Agencji Mienia Wojskowego	13000,0		7 500,0	7 500,0	
Objęcie udziałów w podwyższonym kapitale spółek STBS i TBSP	50 297,0	-	5 499,2	5 499,2	realizacja budownictwa mieszkaniowego

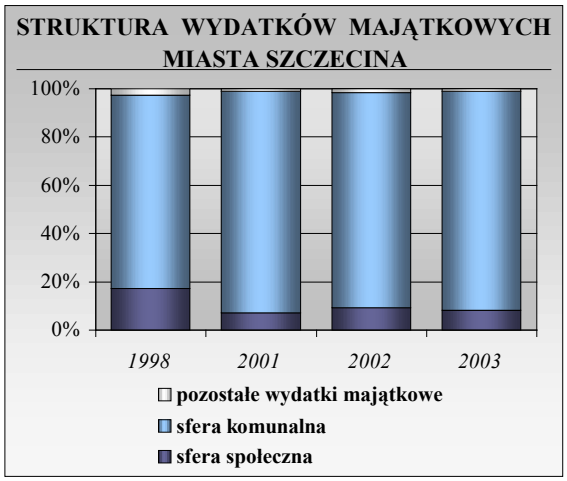
Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata 2002–2003

Struktura wydatków majątkowych odzwierciedla zapisy kierunkowych uchwał Rady Miasta. Spośród wszystkich wydatków majątkowych zdecydowana większość środków (2002 r. – 89,2%, 2003 r. – 90,1%) przeznaczana jest na finansowanie sfery komunalnej, w tym przede wszystkim:

- w zakresie transportu – inwestycje drogowe (2002 r. – 108 297,5 tys. zł, 2003 r. – 41 879,4 tys. zł);
- w zakresie gospodarki mieszkaniowej – uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe (2002 r. – 11 007,7 tys. zł, 2003 r. – 4 752,5 tys. zł) i przygotowanie terenów i obiektów pod inwestycje (2002 r. – 5 356,2 tys. zł, 2003 r. – 8 896,8 tys. zł);
- w zakresie działalności usługowej – wydatki majątkowe na cmentarze komunalne (2002 r. – 626,4 tys. zł, 2003 r. – 4 203,1 tys. zł).

W sferze społecznej (2002 r. – 9,3% wszystkich wydatków majątkowych, 2003 r. – 8,3%) główne wydatki majątkowe ponoszone są głównie w grupie zadań z zakresu oświaty i wychowania – inwestycje szkół (2002 r. – 4 790 tys. zł, 2003 r. – 3 562,3 tys. zł).

Wykres Nr 18.5

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata 1998 – 2003

18.4. DEFICYT BUDŻETOWY

Pogłębiające się rozbieżności między środkami finansowymi na prowadzenie niektórych zadań a niezbędnymi kosztami ich realizacji wymusiły konstruowanie budżetów niedoborowych. Ta ujemna różnica między dochodami i wydatkami budżetowymi określa wysokość deficytu budżetowego. Wielkość deficytu budżetowego wynosiła odpowiednio: w 2002 r. – 75 877,1 tys. zł, w 2003 r. – 26 372,9 tys. zł.

Istnienie deficytu spowodowało konieczność wprowadzenia zewnętrznego zwrotnego zasilania w środki finansowe w postaci kredytów oraz emisję obligacji komunalnych. Dług miasta jest zatem następstwem deficytu budżetowego, który wynika często nie z trudności w trwałym zbilansowaniu dochodów i wydatków, lecz z konieczności przyspieszenia realizacji wydatków majątkowych na pilne i niezbędne dla funkcjonowania miasta inwestycje komunalne. Dług publiczny może być realizowany za pomocą różnych instrumentów. Najważniejszymi instrumentami zaciągania długu są: sprzedaż komunalnych papierów wartościowych (obligacje), pożyczki oraz kredyty bankowe. Miasto Szczecin korzystało ze wszystkich tych instrumentów. W latach 2002–2003 zaciągnięto następujące zobowiązania:

– pożyczka w wysokości 258 417 zł (2002 r.) i 23 393 zł (2003 r.) z Wojewódzkiego Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
– IV emisja obligacji komunalnych na kwotę 20 000 000 i V emisja na kwotę 17 200 000 – PKO BP S.A. (2003 r.).

Stan zadłużenia miasta Szczecina w kolejnych latach (na dzień 31.12.) wynosił odpowiednio:

– 1998 r. – 75 405 528 zł,
– 1999 r. – 67 527 281 zł,
– 2000 r. – 133 962 240 zł,
– 2001 r. – 208 703 552 zł,
– 2002 r. – 189 687 389 zł,
– 2003 r. – 207 523 661 zł.

Wg stanu na 31.12.2003 r. na ogólną kwotę zadłużenia składają się zobowiązania z tytułu:

– zaciągniętych kredytów i pożyczek – 129 687 389 zł, w tym:
  - Bank PeKaO S.A. – 70 892 772 zł,
  - Bank Śląski S.A. – 15 000 000 zł,
  - Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. – 12 600 000 zł,
  - Westdeutche Landesbank Polska S.A. – 9 412 110 zł,
  - PKO BP S.A. – 800000 zł,
  - Bank Gospodarstwa Krajowego – 134 963 zł,
  - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – 1 483 816 zł,
– emisji obligacji – 97 200 000 zł, w tym:
  - Bankgesselschaft Berlin (Polska) S.A. i BP–H S.A. (I emisja) – 30 000 000 zł,
  - PKO BP S.A. (II – V emisja) – 67 200 000 zł.

Tabela Nr.18.7

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DEFICYTU BUDŻETOWEGO W LATACH 1998, 2001 – 2003

Lp.	Wyszczególnienie	Plan na 01.01. 1998	Wykonanie 1998	Plan na 01.01. 2001	Wykonanie 2001	Plan na 01.01. 2002	Wykonanie 2002	Plan na 01.01. 2003	Wykonanie 2003
1.	**Dochody ogółem**	531 208	567 497	779 000	847 733	790 619	807 586	688 589	712 330
2.	**Wydatki ogółem**	635 178	611 284	878 935	932 223	893 480	883 463	756 893	738 703
3.	**Wynik finansowy**	-103 970	-43 786	-99 935	-84 490	-102 861	-75 877	-68 304	-26 373
4.	**Źródła finansowania deficytu budżetowego**	**103 970**	**76 770**	**115 935**	**115 862**	122 861	95 152	88 304	45 760
5.	**Kredyty bankowe i pożyczki**	87 000	57 800	30 000	29 997	15 137	258	2 823	23
6.	**Obligacje**	-	-	60 000	60 000	0	0	37 200	37 200
7.	**Nadwyżka z lat ubiegłych**	16 970	18 970	25 826	25 826	0	16 116	29 262	29 262
8.	**Prywatyzacja majątku**	-	-	109	39	107 723	108 039	19 018	30
9.	**Spłaty rat kredytów i pożyczek**	2 000	1 975	16 000	15 256	20 000	19 275	20 000	19 387
10.	**Pozostałe rozchody**	-	-	-	-	102 861	75 877	68 304	26 373
11.	**Stan nadwyżki budżetowej na koniec okresu**	-	31 009	-	16 116	0	29 262	0	20 755

Źródło: Obliczenia własne Biura Budżetu UM

18.5. ANALIZA ZDOLNOŚCI KREDYTOWEJ

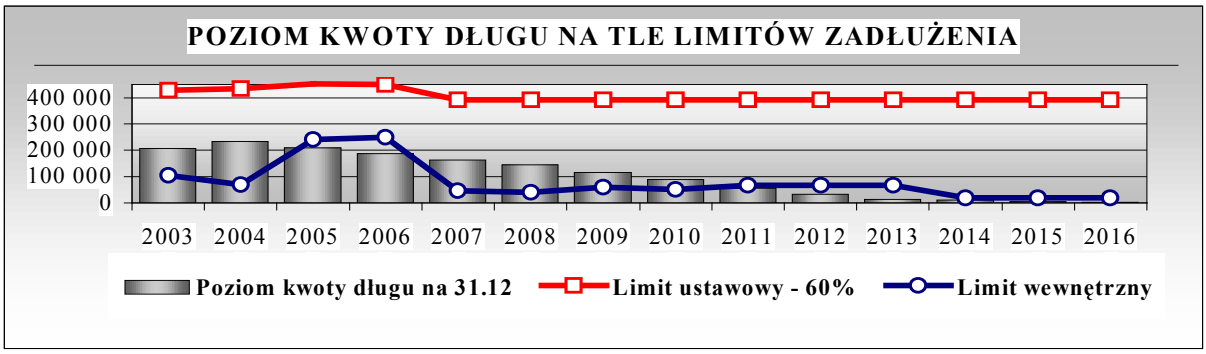
Miasto Szczecin prowadzi stabilną politykę finansową, dotyczącą zaciągania zobowiązań długoterminowych. Od 1997 corocznie opracowywana jest analiza zdolności kredytowej, mająca na celu między innymi określenie możliwości inwestycyjnych, jak również przewidywanych maksymalnych pułapów zadłużenia oraz kosztów uzyskania i obsługi zewnętrznych, zwrotnych środków kredytowych.

Warunki zaciągania pożyczek i kredytów reguluje ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych. Przepisy ustawy wprowadzają pojęcie maksymalnego pułapu zadłużenia określając, iż:

- zaciąganie kredytów i pożyczek na finansowanie wydatków nie znajdujących pokrycia w planowanych dochodach może nastąpić tylko do wysokości określonej w budżecie miasta;
- łączna kwota przypadających do spłaty w danym roku rat kredytów i pożyczek na finansowanie wydatków nie znajdujących pokrycia w planowanych dochodach oraz potencjalnych spłat kwot, wynikających z udzielonych przez miasto poręczeń wraz z należnymi w danym roku odsetkami od tych kredytów i pożyczek oraz przypadających do wykupu w danym roku papierów wartościowych wyemitowanych przez miasto, nie może przekroczyć 15 % planowanych na dany rok dochodów budżetu miasta;
- w przypadku, gdy relacja łącznej kwoty długu publicznego, powiększonej o przewidywaną kwotę wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych do produktu krajowego brutto przekroczy 55%, to kwota, o której mowa wyżej, nie może przekroczyć 12% planowanych dochodów, chyba że obciążenia te w całości wynikają z zobowiązań zaciągniętych przed datą ogłoszenia tej relacji;
- łączna kwota długu na koniec roku budżetowego nie może przekroczyć 60% dochodów w tym roku budżetowym.

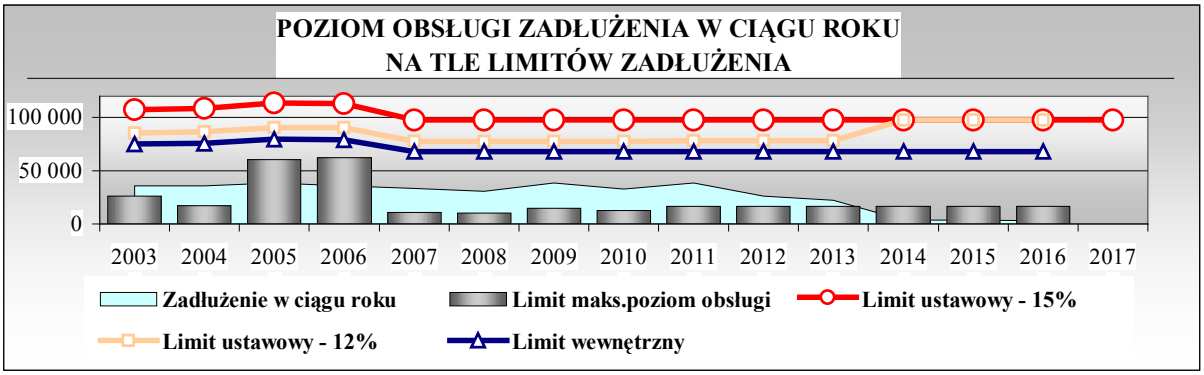
Jak wynika z analiz – ustawowy limit zadłużenia ma jedynie charakter prawny, a nie ekonomiczny, w związku z tym, przy sporządzaniu długookresowych prognoz budżetowych, przyjęto własne wewnętrzne limity zadłużenia.

Wykres Nr 18.6

Źródło: Analiza zdolności kredytowej miasta Szczecina wraz z prognozą kwoty długu

Wykres Nr 18.7

Źródło: Analiza zdolności kredytowej miasta Szczecina wraz z prognozą kwoty długu

18.6. RATING OCENA WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ MIASTA

Ocena klasyfikacyjna (ang. rating) to opinia specjalistycznej agencji, dotycząca ogólnej zdolności kredytowej dłużnika w odniesieniu do danego instrumentu dłużnego lub innego zobowiązania finansowego. Agencje ratingowe przygotowując ocenę analizują wiele czynników, które mogą mieć wpływ na zdolność podmiotu do realizacji zobowiązań. Są to zarówno czynniki zewnętrzne, związane m.in. z polityką władz centralnych (stopa inflacji, polityka fiskalna i monetarna), jak też czynniki wewnętrzne takie jak gospodarka lokalna (a w jej ramach m.in. demografia, rynek pracy, struktura i wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw, perspektywy wzrostu), zarządzanie miastem czy finanse miasta.

Agencje ratingowe stosują specjalne, z reguły podobne, skale ocen, które składają się z kombinacji liter oraz cyfr oraz dodatkowych znaków „+" lub „ – ", podwyższających bądź obniżających daną ocenę. Dodatkowo podawane są również wskaźniki prognozy informujące o możliwym kierunku, w którym ocena może się przesunąć w ciągu najbliższych dwóch czy trzech lat. Ponadto można wyróżnić dwie kategorie ocen – do określonego poziomu są to oceny spekulacyjne, a powyżej inwestycyjne. Ocena inwestycyjna BBB (graniczna ocena inwestycyjna) oznacza wystarczającą zdolność wywiązywania się z podjętych zobowiązań finansowych, przy jednoczesnej jednak większej wrażliwości na niekorzystne warunki w otoczeniu.

Od 1998 r. zdolność Szczecina do regulowania zobowiązań oceniana jest przez dwie firmy: Standard & Poor's oraz Fitch Ratings, które należą do najbardziej renomowanych i największych agencji ratingowych na świecie.

Ocena dotycząca zadłużenia w walucie obcej jest ograniczona oceną przydzieloną Rzeczpospolitej Polskiej (BBB+/perspektywa negatywana/ wg Standard & Poor's).

Aktualna ocena dla miasta Szczecina wynosi:

wg Standard & Poor's

BBB /stabilna/ –	dla długoterminowego zadłużenia w walucie lokalnej
BBB /stabilna/ –	dla długoterminowego zadłużenia w walucie obcej

wg Fitch Ratings

BBB /stabilna/ –	dla długoterminowego zadłużenia w walucie lokalnej i obcej
F3	– dla krótkoterminowego zadłużenia w walucie obcej

Na uzyskanie pozytywnej oceny ratingowej wpłynęły m.in.:
- utrzymywane na wciąż niskim poziomie zadłużenie miasta,
- przejrzyste i rozważne zarządzanie finansami.

Obie agencje przyznały także ocenę BBB obligacjom miasta, wyemitowanym w roku 2003, a Standard & Poor's również obligacjom, których emisja miała miejsce w 2001 r.

Oceny są wykorzystywane przez inwestorów jako wskazówki prawdopodobieństwa uzyskania zwrotu swoich środków. Dla podmiotu posiadającego ocenę jest ona pomocna przy negocjacjach z bankami wysokości oprocentowania kredytów i innych warunków umowy kredytowej oraz pozyskaniu nowych inwestorów. Ocena miasta Szczecina na poziomie inwestycyjnym ma niewątpliwie charakter promocyjny dla miasta i potwierdza wysokie standardy zarządzania finansami.

.

Źródła informacji:

1. *Analiza zdolności kredytowej miasta Szczecina wraz z prognozą kwoty długu.*
2. *Informacja o stanie mienia komunalnego 2000, 2003.*
3. *Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Szczecina za lata 1998–2003.*
4. *Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. Nr 203 poz. 1966 z 2003 r.).*
5. *Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999–2003 (Dz.U. Nr 150 poz. 983 z 1998 r. z późn. zm.).*
6. *Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 155 poz.1014 z 1998 r. z późn. zm.).*

Fundusze pomocowe

19.1. WSTĘP

Polska od wielu lat może korzystać z pomocy finansowej Unii Europejskiej. Środki pieniężne przyznawane są na wsparcie działań przygotowawczych do standardów unijnych. Pomoc realizowana w latach 2002 − 2003 z horyzontem czasowym do 2006 oparta jest na Rozporządzeniu Komisji Europejskiej nr 1266/99/WE.

Pomoc w tym okresie realizowana jest w następujących formach opartych o programy operacyjne:

1. Nowa Orientacja PHARE (Poland and Hungary Assistance in Restructuring Economies) jest kontynuacją Programu PHARE, funkcjonującego w Polsce od 1990 roku. Ogólnym celem Programu jest pomoc krajom kandydującym w ich przygotowaniach do wejścia do Unii Europejskiej. Programowanie PHARE oparte jest na dokumentach: „Partnerstwo dla Członkostwa" i „Narodowy Program Przygotowania do Członkostwa".

   Nowa Orientacja PHARE składa się z dwóch głównych programów: PHARE CBC oraz PHARE − Program Spójności Społecznej i Gospodarczej. Ze względu na fakt, iż Miasto Gmina Szczecin nie ma możliwości korzystania z Programu Spójności Społecznej i Gospodarczej w niniejszym opracowaniu uwaga skupiona zostanie jedynie na PHARE CBC.

   PHARE CBC jest programem, którego podstawę prawną stanowi Rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 2760/98 z grudnia 1998 roku. Program ten ma się stopniowo stać instrumentem zintegrowanej polityki rozwoju regionalnego. Wszystkie realizowane projekty muszą być zgodne ze „Wspólnym Dokumentem Programowym Rozwoju obszaru pogranicza Polsko-Niemieckiego dla Województwa Zachodniopomorskiego, Meklemburgii Pomorza Przedniego i Brandenburgii" (JPD). W dokument ten wpisana jest strategia działania PHARE CBC Polska – Niemcy, zaakceptowana przez partnerów niemieckich i KE, oraz drzewo celów, będące podstawą do sformułowania priorytetów rozwoju na lata 1999 − 2006, które stanowią podstawę do wyboru projektów dofinansowywanych z programu PHARE CBC II.
2. ISPA (ang. Instrument for Policies For Preaccesion) Przedakcesyjny Program dla Polityki Strukturalnej funkcjonuje w Polsce na podstawie Rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 1267/99. Jest to specjalny fundusz wspólnoty, mający na celu dostosowanie infrastruktury krajów kandydujących do standardów UE w dwóch dziedzinach: ochronie środowiska i transporcie. ISPA jest instrumentem finansującym duże inwestycje, realizowane w przedziale czasowym dłuższym niż rok.
3. SAPARD (ang. Special Accession Programme for Agriculture and Rural Developement) − Specjalny Program Akcesyjny dla Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, nie był wykorzystywany w latach 2002 − 2003 ze względu na charakter funduszu, uniemożliwiającego wdrożenie projektów na terenie Miasta Szczecin.

Gmina Szczecin korzysta z funduszy pomocowych i przedakcesyjnych, występując z licznymi wnioskami o dofinansowanie inwestycji o charakterze transgranicznym na terenie miasta w dwóch podstawowych dziedzinach życia − zgodnie z priorytetami dokumentów programowych:

- ochrona środowiska,
- transport.

Ponadto na terenie miasta realizowane są liczne projekty nieinwestycyjne, typu „ludzie dla ludzi", mające na celu pogłębianie integracji pomiędzy społecznościami mieszkającymi w Euroregionie Pomerania.

19.2. PROJEKTY INWESTYCYJNE FINANSOWANE Z FUNDUSZY POMOCOWYCH

19.2.1. PROGRAM WSPÓŁPRACY PRZYGRANICZNEJ – PHARE CROSS BORDER CO−OPERATION

Program Współpracy Przygranicznej PHARE CBC wspiera rozwój i współpracę pomiędzy obszarami przygranicznymi krajów członkowskich Unii Europejskiej i krajów ubiegających się o członkostwo. Pomoc finansowa skierowana jest na poprawę:

- infrastruktury transportowej,
- ochrony środowiska,
- infrastruktury komunalnej,
- rozwoju gospodarczego,
- zasobów ludzkich,
- wiedzy know−how,
- turystyki oraz badań i studiów,

a także na wspieranie Euroregionów (Fundusz Małych Projektów Euroregionalnych).

Generalnym celem funduszu jest wsparcie rozwoju współpracy przygranicznej oraz pomoc w podniesieniu stopnia rozwoju regionalnego obszarów przygranicznych. Zasięg programu obejmuje pas dwóch powiatów nadgranicznych, co oznacza, że realizacja projektu przyniesie korzyści po obu stronach granicy. Zapisy rozporządzenia KE wskazują na to, że procedura rozdysponowywania środków pomocowych z PHARE CBC powinna być spójna z przedsięwzięciami realizowanymi ze środków INTERREG III (program wspierający obszary

przygraniczne w Unii Europejskiej, Inicjatywa Wspólnotowa w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego).

Beneficjentami programu są władze gmin, związki gminne, organizacje społeczne oraz władze euroregionów − jako specyficzny rodzaj beneficjenta. Od momentu reformy funduszu, która nastąpiła w 1999, programem zarządza samorząd województwa, który pełni funkcję jednostki koordynującej wdrażanie PHARE CBC na lata 2000 − 2006.

W latach 2002 − 2003 na terenie Szczecina dofinansowanie z PHARE CBC otrzymały cztery inwestycje:
- przebudowa skrzyżowania ulic Mieszka I, Dąbrowskiego, Piastów, Bohaterów Warszawy, Powstańców Wielkopolskich − w ciągu drogi krajowej nr 13,
- modernizacja ul. Andrzeja Struga w Szczecinie,
- przebudowa wiaduktu kolejowego nad ul. Południową w Szczecinie,
- Regionalne Centrum Techniczno-Laboratoryjne KW Policji w Szczecinie.

W przypadku trzech pierwszych wymienionych powyżej projektów wnioskodawcą była Gmina Miasto Szczecin.

PRZEBUDOWA SKRZYŻOWANIA ULIC MIESZKA I, DĄBROWSKIEGO, PIASTÓW, BOHATERÓW WARSZAWY, POWSTAŃCÓW WIELKOPOLSKICH W CIĄGU DROGI KRAJOWEJ NR 13

Przebudowa skrzyżowania ul. Mieszka I z al. Piastów, al. Powstańców Wlk., ul. gen. Dąbrowskiego, al. Bohaterów Warszawy wraz z przebudową jezdni południowej ul. Mieszka I na odcinku od wiaduktu drogowego nad torami PKP do ul. Milczańskiej jest V etapem modernizacji miejskiego odcinka drogi krajowej nr 13. Zadanie to, poza przebudową układu drogowego, obejmuje także regulację przebiegu uzbrojenia podziemnego, budowę chodników i ścieżek rowerowych oraz wprowadzenie sygnalizacji.

Zadanie zostało wsparte udziałem PHARE CBC Polska − Niemcy 2001 w wysokości 2 000 000 euro.

MODERNIZACJA UL. ANDRZEJA STRUGA W SZCZECINIE

W wyniku realizacji projektu, zmodernizowany zostanie odcinek 700 metrów jezdni głównych ul. Struga oraz wybudowany wiadukt drogowy nad ww. ulicą o schemacie statycznym płyty ciągnionej 4-przęsłowej. Od strony północnej do ulicy Wiosennej wybudowana zostanie nowa jezdnia wspomagająca o szer. 7,0 m z chodnikiem o szer. 5,0 − 6,5 m od strony zabudowy. W zakres inwestycji wchodzi również budowa jezdni wspomagającej północnej aż do ulicy Pomorskiej o szer. 7,0 m, z jednostronnym chodnikiem o szer. 2,0 m oddzielonym od jezdni pasem zieleni o zmiennej szerokości 2 − 3,5 m. Wykonanie inwestycji pozwoli na dostosowanie standardu drogi krajowej nr 10 do obowiązujących w UE norm, wpłynie na ograniczenie występujących w tym rejonie miasta zatorów drogowych, poprawi stan bezpieczeństwa na drodze, a także usprawni dojazd do lotniska w Szczecinie Dąbiu oraz do szczecińskiego portu towarowego.

Zadanie zostało wsparte udziałem PHARE CBC Polska − Niemcy 2002 w wysokości 2 000 000 euro.

PRZEBUDOWA WIADUKTU KOLEJOWEGO NAD UL. POŁUDNIOWĄ W SZCZECINIE

W wyniku realizacji projektu zbudowany zostanie nowy wiadukt kolejowy o konstrukcji trójprzęsłowej o rozpiętości przęseł 13,40 m przęsła oraz nowy odcinek drogi krajowej nr 13 o długości 300 m w ciągu ul. Południowej. Wykonanie ww. zadań pozwoli na uruchomienie drugiej jezdni dwupasmowej na ul. Południowej, co zlikwiduje „wąskie gardło" na tym szlaku komunikacyjnym i przyczyni się do poprawy przepustowości drogi, wzrostu bezpieczeństwa, usprawnienia komunikacji miejskiej oraz do osiągnięcia standardów UE w zakresie polityki transportowej i infrastruktury komunalnej.

Zadanie zostało wsparte udziałem PHARE CBC Polska − Niemcy 2002 w wysokości 2 000 000 euro.

REGIONALNE CENTRUM TECHNICZNO− − LABORATORYJNE KW POLICJI W SZCZECINIE

Celem projektu jest poprawa wykrywalności skradzionych pojazdów w regionie. Projekt zakłada realizację następujących elementów:
- wybudowanie specjalistycznego laboratorium kryminalistyki KW Policji w Szczecinie do badań skradzionych pojazdów osobowych oraz innych pojazdów wraz z zapleczem magazynowo-technicznym;
- wybudowanie pracowni osmologii laboratorium kryminalistycznego wraz z zapleczem;
- budowa archiwum wydziału prezydialnego;
- zakup sprzętu umożliwiającego pracę w terenie.

Zadanie zostało wsparte udziałem PHARE CBC Polska − Niemcy 2001 w wysokości 2 000 000 euro.

19.2.2. FUNDUSZ MAŁYCH PROJEKTÓW INFRASTRUKTURALNYCH − PHARE CBC

W roku 1999 utworzono Fundusz Małych Projektów Infrastrukturalnych (SIPF), umożliwiający mniejszym instytucjom lokalnym rozwinięcie infrastruktury o małej skali.

Cele funduszu są następujące:
- wspieranie rozwoju infrastruktury na terenach objętych Programem,
- likwidacja różnic w poziomie infrastruktury komunalnej po obu stronach granicy,
- wspieranie rozwoju infrastruktury dotyczącej ochrony środowiska naturalnego,
- wspieranie lokalnych i regionalnych organizacji zaangażowanych w rozwój regionalny oraz współpracę transgraniczną.

Inicjatywy w ramach funduszu powinny wspierać działania infrastrukturalne w małej skali prowadzone w polsko-niemieckim obszarze przygranicznym, mieć silny i oczywisty aspekt transgraniczny, posiadać realistyczne i przejrzyste założenia finansowe, wnosić wkład do tworzenia instytucji i zwiększania potencjału, wspomagać długoterminowe plany rozwoju gmin/regionu (a przynajmniej nie stać z nimi w sprzeczności), zawierać nowatorskie rozwiązania (np. projekty pilotażowe).

W latach 2002 − 2003 zrealizowano na terenie Szczecina 3 projekty współfinansowane przez Fundusz Małych Projektów Infrastrukturalnych. Całkowita wielkość wsparcia wyniosła 527 300 euro.

Tabela Nr 19.1

PROJEKTY WNIOSKOWANE PRZEZ PODMIOTY ZE SZCZECINA, WSPÓŁFINANSOWANE PRZEZ FUNDUSZ MAŁYCH PROJEKTÓW INFRASTRUKTURALNYCH − PHARE CBC W LATACH 2002 − 2003

Tytuł projektu	Beneficjent	Wkład PHARE w Euro	Sektor
Budowa ciągu pieszo-rowerowego wraz z oświetleniem wzdłuż ulicy Zegadłowicza i Wojska Polskiego, stanowiącego element systemu międzynarodowych ścieżek rowerowych	Urząd Miejski w Szczecinie	**124 300**	Rozwój gospodarczy i turystyczny
Budowa trzech punktów zbiórki odpadów problemowych i surowców wtórnych na terenie miasta Szczecin	Urząd Miejski w Szczecinie	**103 000**	Rozwój gospodarczy i turystyczny
Remont elewacji zewnętrznej i konserwacja detali architektonicznych oraz wymiana wind w gmachu Muzeum Narodowego w Szczecinie	Muzeum Narodowe w Szczecinie	**300 000**	Rozwój gospodarczy i turystyczny

Źródło: Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania

19.2.3. FUNDUSZ PROJEKTÓW INFRASTRUKTURY OKOŁOBIZNESOWEJ − PHARE CBC POLSKA − NIEMCY

Celem funduszu uruchomionego w ramach edycji 2001 Programu PHARE CBC jest udzielenie wsparcia na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju turystyki, w regionie pogranicza polsko-niemieckiego. Przyczyną implementacji powyższego funduszu jest wysoki poziom bezrobocia w regionie granicy polsko-niemieckiej oraz niezrównoważony rozwój gospodarczy po obu stronach granicy. Ponadto Fundusz jest urzeczywistnieniem prób zrównoważenia wysokości wydatków na cele gospodarcze po obu stronach granicy (po stronie niemieckiej wydatki na powyższe cele są znaczące i pochodzą z funduszy strukturalnych − także z inicjatywy INTERREG oraz ze środków budżetowych).

Cele szczegółowe funduszu są następujące:
- zniesienie istniejących barier oraz poprawa rozwoju gospodarczego oraz warunków współpracy w regionie przygranicznym,
- wykorzystanie istniejącego potencjału do promocji rozwoju gospodarczego i społecznego oraz rozwoju regionów wiejskich,
- promocja rozwoju gospodarczego w regionie polsko-niemieckiego pogranicza,
- promocja rozwoju turystyki w regionie przygranicznym.

W badanym okresie, na terenie Miasta Gminy Szczecin, dofinansowanie otrzymał jeden projekt pt. „Infrastruktura informatyczna do prowadzenia rozszerzonej działalności gospodarczej w dziedzinie informatyki w Euroregionie Pomerania", wnioskowany przez Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny sp. z o.o. Wielkość wsparcia wynosiła 118 tys. euro.

19.2.4. ISPA – PRZEDAKCESYJNY INSTRUMENT POLITYKI STRUKTURALNEJ

ISPA jest funduszem publicznym, działającym na podstawie odrębnych rozporządzeń Rady Europy. Wsparcie z ISPA uzyskują jednostki sektora publicznego, takie jak: gminy, zakłady budżetowe

lub przedsiębiorstwa komunalne, będące spółkami prawa handlowego albo pozostające w całości własnością gminy. Pomoc w ramach ISPA może przyjąć jedną z następujących form:
- bezpośrednia pomoc bezzwrotna,
- pomoc zwrotna, fundusz gwarancyjny,
- inna forma pomocy finansowej.

Postępując zgodnie z zasadą dodatkowości, będącą jedną z podstawowych zasad finansów publicznych UE, Komisja Europejska przyznaje środki ISPA na podobnych zasadach jak Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Europejski Bank Inwestycyjny czy Bank Światowy.

Gmina Miasto Szczecin od 2000 roku starała się pozyskać dofinansowanie w ramach programu ISPA. Ostatecznie na Program „Poprawy jakości wody w Szczecinie" otrzymano z bezzwrotnej pomocy w ramach budżetu Unii Europejskiej 190 080 tys. euro, co stanowi 66 % kosztów. Pozostała kwota, stanowiąca wkład własny wnioskodawcy, pokryta zostanie z pożyczek z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kredytów oraz środków własnych.

Na mocy Memorandum Finansowanego podpisanego przez Komisję Europejską w dniu 18 grudnia 2002 roku, beneficjentem końcowym pomocy finansowej został Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o. o.

W ramach Programu „Poprawa jakości wody w Szczecinie" zaplanowano:
- 11 kontraktów na roboty,
- 6 kontraktów na usługi inżynierskie,
- 2 kontrakty na pomoc techniczną we wdrażaniu projektu.

W 2003 roku podpisane zostały cztery kontrakty na następujące roboty budowlane: „Budowa pompowni Białowieska wraz z rurociągiem przesyłowym i systemem kanalizacji w dzielnicy Pomorzany w Szczecinie", „Budowa pompowni ścieków Górny Brzeg z rurociągiem przesyłowym do Oczyszczalni Ścieków Pomorzany w Szczecinie", „Renowacja systemu kanalizacji w ulicach Bohaterów Warszawy i Ku Słońcu" oraz „Projektowanie i budowa stacji filtrów na złożu węgla aktywnego w Zakładzie Produkcji Wodnej Miedwie". Rozpoczęto również trzy kontrakty na usługi inżynierskie dla projektów: „Budowa systemu kanalizacji i pompowni na terenie dzielnicy Pomorzany w Szczecinie", „Renowacja kanałów w ciągu ulic Bohaterów Warszawy i Ku Słońcu w dzielnicy Pomorzany w Szczecinie", „Budowa stacji filtrów i magistrali wodociągowych doprowadzających wodę do Szczecina". Ogłoszono również przetarg na kontrakt dotyczący pomocy technicznej pod nazwą: „Pomoc techniczna dla przygotowania II Fazy − weryfikacja studium wykonalności, oceny oddziaływania na środowisko".

Zgodnie z podpisanym Memorandum Finansowym planowane zakończenie wszystkich kontraktów powinno nastąpić w 2008 roku. Największe zintensyfikowanie prac planowane jest na lata 2005 – 2007.

19.3. PROJEKTY O CHARAKTERZE NIEINWESTYCYJNYM

19.3.1. WSPÓLNY FUNDUSZ MAŁYCH PROJEKTÓW POLSKA – NIEMCY PHARE CBC

Fundusz Małych Projektów (SPF) po raz pierwszy został ustanowiony w ramach budżetu Programu Współpracy Przygranicznej PHARE Polska − Niemcy w 1995 roku. Fundusz umożliwia dofi-nansowanie projektów „miękkich" w pasie przy-granicznym. Wsparcie z programu PHARE SPF wy-nosi maksymalnie 50 tys. euro.

Główne cele funduszu są następujące:
- zachęcanie do tworzenia i wspieranie sieci współpracy transgranicznej jednostek lokalnych i regionalnych w regionie objętym programem,
- wspieranie projektów o małej skali realizowanych przez lokalne organizacje w regionie przygranicznym,
- wspieranie rozwoju struktur odpowiedzialnych za efektywne wdrażanie i wykorzystanie środków pomocowych.

Preferowane rodzaje działalności:
1. wymiana kulturalna,
2. demokracja lokalna,
3. zasoby ludzkie,
4. transgraniczne studia i koncepcje rozwojowe,
5. rozwój gospodarczy i turystyka,
6. ochrona środowiska.

W badanym okresie 32 projekty wnioskowane przez podmioty ze Szczecina otrzymały dofinansowanie ze Wspólnego Funduszu Małych Projektów Polska − Niemcy, na łączną sumę ponad 500 tys. euro.

Tabela Nr 19.2

PROJEKTY WNIOSKOWANE PRZEZ PODMIOTY ZE SZCZECINA WSPÓŁFINANSOWANE PRZEZ PHARE CBC POLSKA – NIEMCY W LATACH 2002 −2003

Tytuł projektu	Beneficjent	Wkład PHARE w euro	Sektor
Rozwój współpracy transgranicznej w Euroregionie Pomerania	Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania	**11 600**	Zasoby ludzkie
Polsko − Niemiecka kooperacja Morska 2001	Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie	**12 944**	Rozwój gospodarczy i turystyka
Atlas tras rowerowych województwa zachodniopomorskiego	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	**11 605**	Rozwój gospodarczy i turystyka
Niemiecko − Polskie Seminarium „Opieka i rehabilitacja medyczna w schorzeniach nerwowo − mięśniowych na podstawie Dystrofii Duchene”	Fundacja Pomocy Chorym na Zanik Mi śni	**8 200**	Zasoby ludzkie
Prezentacja Kraju Związkowego Meklemburgia − Pomorze Przednie w województwie zachodniopomorskim	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	**22 408**	Rozwój gospodarczy i turystyka
Festyn z okazji Dnia Dziecka	Fundacja na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych − Niunia	**2 500**	Działalność i wymiana kulturalna
Teatr ponad granicą	Teatr Lalek „Pleciuga”	**10 000**	Działalność i wymiana kulturalna
III Międzynarodowy Festiwal Chóralny	Zamek Książąt Pomorskich	**15 000**	Działalność i wymiana kulturalna
Prezentacja województwa zachodniopomorskiego w Meklemburgii − Pomorzu Przednim	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	**14 730**	Działalność i wymiana kulturalna
Szkolenie nt. wolnego przepływu towarów w Unii Europejskiej dla małych i średnich przedsiębiorstw Euroregionu Pomerania	Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie	**5 890**	Rozwój gospodarczy i turystyka
Wydawnictwo dot. polsko-niemieckiej Konferencji naukowej nt. poezji polskiej i niemieckiej w przekładach współczesnych	Zakład Teorii Literatury, Instytut Filologii Polskiej, Uniwersytet Szczeciński	**5 000**	Działalność i wymiana kulturalna
Przygotowanie projektu utworzenia regionalnego inkubatora przedsiębiorczości dla studentów i absolwentów wy szych uczelni	Zachodniopomorska Szkoła Biznesu	**5 420**	Rozwój gospodarczy i turystyczny
Niemiecko-Polskie Warsztaty Specjalistyczne − Opieka i rehabilitacja medyczna w schorzeniach ner-wowo-mi śniowych	Fundacja Pomocy Chorym na Zanik Mi śni	**11 185**	Zasoby ludzkie
Linia Nadziei − program Profilaktyczny dla Młodzieży przeciw Narkomanii i Przemocy	Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii w Szczecinie	**8 696**	Zasoby ludzkie
Euro − Szpak „Szczeciński Przegląd Aktualności Kulturalnych” źródłem informacji o integracji europej-skiej, atrakcjach kulturalnych, walorach turystycznych	Zamek Książąt Pomorskich	**18 000**	Działalność i wymiana kulturalna
Polsko − Niemiecka Orkiestra Młodzieżowa „Pomerania”		**11 050**	Działalność i wymiana kulturalna
Cykl wystaw omawiających polsko-niemieckie losy Szczecina − stolicy Pomorza	Muzeum Narodowe w Szczecinie	**21 851**	Działalność i wymiana kulturalna
Multimedialny przewodnik Handel Zagraniczny w małych i średnich przedsi biorstwach	Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie	**13 780**	Rozwój gospodarczy i turystyka
I Międzynarodowa Konferencja „Teatry w Europie”	Opera na Zamku	**23 833**	Działalność i wymiana kulturalna
Sztuka bez granic	Zamek Książąt Pomorskich	**18 609**	Działalność i wymiana kulturalna
„Info − Broker” − Szkolenie Zawodowe dla bezrobot-nych absolwentów uczelni wyższych	Stowarzyszenie Salon Szczeciński	**16 069**	Rozwój gospodarczy i turystyka
I Euroregionalne Forum Wymiany Myśli Akademickiej „Integracja 2002”	Wyższa Szkoła Integracji Europejskiej w Szczecinie	**19 560**	Zasoby ludzkie
Szczecin przyjazny dla niepełnosprawnych turystów Euroregionu Pomerania	Miejski Ośrodek Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji	**23 541**	Rozwój gospodarczy i turystyka
Stop przemocy w szkole i na ulicy	Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii w Szczecinie	**11 914**	Zasoby ludzkie
IV Międzynarodowy Festiwal Chóralny Szczecin 2004	Zamek Książąt Pomorski	**35 225**	Działalność i wymiana kulturalna
Szlakiem historii i muzyki	Zamek Książąt Pomorski	**38 541**	Działalność i wymiana kulturalna
Barwa znaków 2004	Polski Związek Głuchych Oddział Zachodniopomorski w Szczecinie	**16 513**	Działalność i wymiana kulturalna
Perspektywy młodzieży w regionach po wejściu Polski do Unii Europejskiej	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	**18 161**	Zasoby ludzkie
Wzmocniona współpraca małych i średnich firm	Północna Izba Gospodarcza	**7 479**	Rozwój gospodarczy

	w Szczecinie		i turystyka
Kontrapunkt 2004. Polsko-Niemiecki Festiwal Sztuki	Urząd Miejski w Szczecinie	**25 715**	Działalność i wymiana kulturalna
VIII Międzynarodowe Spotkania Młodego Teatru Okno 2004	Stowarzyszenie Teatr KANA Uniwersytet Szczeciński	**8 686**	Działalność i wymiana kulturalna
Kształtowanie Przedsiębiorczości w sektorze usług turystycznych − targi turystyczne	Forum Turystyki Pomorza Zachodniego − Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Turystyki w Szczecinie	**26 574**	Rozwój gospodarczy i turystyka

Źródło: Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania

19.3.2. SPECJALNY FUNDUSZ NA RZECZ REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO – PHARE CBC

W 1999 roku Parlament Europejski utworzył linię budżetową pod nazwą „Specjalny Projekt na rzecz Regionu Morza Bałtyckiego". Fundusz stwarza możliwość dofinansowania wspólnych projektów, których beneficjentami są równocześnie partnerzy z obszaru Morza Bałtyckiego, jak i z państw członkowskich Unii Europejskiej. W przypadku spełnienia tych wymogów możliwe jest także włączenie do projektu partnerów z Norwegii oraz obszarów przygranicznych Rosji i Białorusi.

Cele funduszu są następujące:

- wspieranie rozwoju potencjału gospodarczego regionów nadbałtyckich poprzez wzmocnienie istniejących struktur,
- redukowanie peryferyjnego charakteru tych obszarów poprzez zwiększanie poziomu życia i tworzenie sieci współpracy w regionie,
- wspieranie tworzenia i rozwoju efektywnych struktur realizacyjnych programu.

Dla realizacji tych celów fundusz umożliwia dofinansowanie projektów transgranicznych o ma-łej skali, określanych na podstawie potrzeb regionalnych i lokalnych przedstawionych w dokumentach programowych.

W latach 2002 i 2003 zrealizowano na terenie Szczecina 14 projektów współfinansowanych przez fundusz na rzecz Morza Bałtyckiego. Całkowita wielkość wsparcia wyniosła ponad 304 tys. euro.

Tabela Nr 19.3

PROJEKTY WNIOSKOWANE PRZEZ PODMIOTY ZE SZCZECINA, WSPÓŁFINANSOWANE PRZEZ SPECJALNY FUNDUSZ NA RZECZ REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO − PHARE CBC W LATACH 2002 I 2003

Tytuł projektu	Beneficjent	Wkład PHARE w euro	Sektor
Współpraca euroregionalna dla rozwiązywania wspólnych problemów	Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania	**50 000**	Rozwój gospodarczy i turystyczny
Redukcja szkód wynikających z ryzykownych zachowań seksualnych wśród pracownic i pracowników komercyjnego seksu	Stowarzyszenie na rzecz Prewencji HIV/AIDS i innych Chorób Przenoszonych Drogą Płciową „TADA"	**15 000**	Zasoby ludzkie
W drodze do Zjednoczonej Europy	Szczecińska Fundacja Talent − Promocja − Postęp	**8 000**	Zasoby ludzkie
Euroregionalny cykl telewizyjnych programów ekologicznych „Baltic Echo"	Telewizja Polska S.A. w Warszawie Oddział w Szczecinie	**15 000**	Ochrona środowiska
Sieci Współpracy − Co−operative Networks	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	**15 000**	Zasoby ludzkie
IX Festiwal Filmów i Muzyki Filmowej	Dyskusyjny Klub Filmowy Inteligencji i Studentów „Kontrasty"	**13 390**	Działalność i wymiana kulturalna
Euroregionalna Strategia Preakcesyjna	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	**12 481**	Transgraniczne studia i koncepcje rozwojowe
Polityka i etyka w teoretycznych systemach i filozoficznym spojrzeniu	Uniwersytet Szczeciński	**19 323**	Zasoby ludzkie
Promocja funduszy zarządzanych przez Euroregion Pomerania	Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania	**15 018**	Zasoby ludzkie
Prezentacja Meklemburgii Pomorza Przedniego w województwie zachodniopomorskim	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	**23 188**	Działalność i wymiana kulturalna
Advantage Hardwood − upowszechnianie drewna	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	**36 879**	Zasoby ludzkie

liściastego jako materiału ekologicznego	w Szczecinie		
Bałtyckie Spotkania Taneczne − Szczecin 2004	Fundacja Rozwoju Tańca Polskiego im. prof. Mariana Wieczystego	**28 000**	Działalność i wymiana kulturalna
Nowa Hanza − Zrównoważony Rozwój Miast i Portów Bałtyckich	Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście	**22 123**	Transgraniczne studia i koncepcje rozwojowe
Bałtyckie Impresje	Zamek Książąt Pomorskich	**30 600**	Działalność i wymiana kulturalna

Źródło: Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania

19.3.3. SCHEMAT WSPARCIA − PHARE CBC

Zastosowanie Schematu Wsparcia zostało zarekomendowane jako instrument służący przygotowaniu państw uczestniczących w Programie PHARE do implementacji funduszy strukturalnych. Fundusz stwarza możliwość dofinansowania wspólnych projektów, których beneficjentami są równocześnie partnerzy z obszaru Morza Bałtyckiego, jak i z państw członkowskich Unii Europejskiej. W przypadku spełnienia tych wymogów, możliwe jest także włączenie do projektu partnerów z Norwegii oraz obszarów przygranicznych Rosji i Białorusi.

Cele funduszu są następujące:

- zachęcenie do intensyfikacji współpracy transgranicznej,
- wsparcie wspólnych procesów planowania oraz budowy instytucji struktur współpracy międzyregionalnej oraz transnarodowej w regionach przygranicznych,
- ochrona oraz poprawa stanu środowiska, wydajności energetycznej oraz odnawialnych źródeł energii, rozwój rekreacji oraz przedsiębiorczości,
- redukcja poziomu zanieczyszczenia środowiska, szczególnie w odniesieniu do Morza Bałtyckiego oraz zbiorników wodnych o charakterze transgranicznym,
- poprawa komunikacji, połączeń transportowych i infrastrukturalnych w obrębie regionów przygranicznych oraz ich powiązań z sieciami transeuropejskimi,
- wsparcie sektora produkcyjnego, szczególnie małych i średnich przedsiębiorstw, poprzez tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości,
- umożliwienie współpracy w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego oraz edukacji,
- promocja struktur osadnictwa, w szczególności tworzenie skupisk miast.

W latach 2002 i 2003 zrealizowano na terenie Szczecina 3 projekty współfinansowane przez Schemat Wsparcia. Wielkość wsparcia wyniosła ponad 588 tys. euro.

Tabela Nr 19.4

PROJEKTY WNIOSKOWANE PRZEZ PODMIOTY ZE SZCZECINA, WSPÓŁFINANSOWANE PRZEZ SCHEMAT WSPARCIA − PHARE CBC W LATACH 2002 − 2003

Tytuł projektu	Beneficjent	Wkład PHARE w euro	Sektor
Dziedzictwo Książąt Pomorskich − modernizacja Zamku Książąt Pomorskich	Zamek Książąt Pomorskich	**209 991**	Rozwój gospodarczy i turystyczny
Medycyna ratunkowa – Lądowisko w Szpitalu Wojewódzkim w Szczecinie	Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony im. M. Skłodowskiej – Curie	**224 341**	Rozwój gospodarczy i turystyczny
Balitc + − wyzwania dla gospodarki turystycznej Pomorza Zachodniego	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	**153 688**	Rozwój gospodarczy i turystyczny

Źródło: Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania

19.3.4. POLSKO−NIEMIECKA WSPÓŁPRACA MŁODZIEŻY

Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM) jest pierwszą dwunarodową, polsko-niemiecką organizacją, posiadającą osobowość prawną organizacji międzynarodowej.

Utworzona została w roku 1991 przez rządy Polski i Niemiec, które w formie umowy międzynarodowej przekazały PNWM swoje kompetencje w zakresie wspierania polsko-niemieckiej wymiany młodzieży.

Pomoc finansowa dotyczy spotkań, praktyk, programów specjalistycznych oraz innych form współpracy, w których biorą udział młodzi ludzie z Pol-ski i Niemiec. Organizacja służy także pomocą w znalezieniu partnera w drugim kraju, doradzaniu we wszelkich merytorycznych i organizacyjnych kwestiach polsko-niemieckiej wymiany młodzieży oraz możliwie dokładnym informowaniu o kraju partnera.

Nadrzędnym celem organizacji jest poprawa wzajemnego zrozumienia, przezwyciężanie uprzedzeń, wspieranie procesu pojednania między Polakami i Niemcami oraz popieranie młodych ludzi z Polski i Niemiec, angażujących się wspólnie na rzecz wolnej Europy.

Środki finansowe przekazane z Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży na projekty realizowane na terenie Szczecina wynosiły:

- w 2002 roku – 219 882 zł na 59 zrealizowanych projektów,
- w 2003 roku – 244 844,39 zł na 68 zrealizowanych projektów.

Beneficjentami pomocy były głównie:

- szkoły,
- pozaszkolne organizacje młodzieżowe,
- animatorzy czasu wolnego młodzieży.

Źródła informacji:

1. *Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania.*
2. *Biuro Pozyskiwania Funduszy Pomocowych, Urząd Miejski w Szczecinie.*

Rosnące potrzeby związane z rozwojem miasta i szczupłość środków budżetowych powodują intensyfikację działań, mających na celu pozyskanie pozabudżetowych środków finansowych na realizację zadań gminy i potrzeb mieszkańców, zarówno z funduszy unijnych, krajowych, jak i międzynarodowych instytucji finansujących.

Akcesja Polski do Unii Europejskiej stworzy różnym podmiotom − w tym Gminie Miasto Szczecin − możliwość zostania beneficjentem środków z funduszy strukturalnych, przeznaczonych na wsparcie rozwoju najsłabiej rozwiniętych regionów UE. W związku z tym, Gmina Miasto Szczecin zintensyfikowała działania zmierzające do przygotowania projektów, mogących uzyskać wsparcie, związane między innymi z szeroko rozumianą rozbudową i modernizacją infrastruktury, wzmocnieniem regionalnej bazy ekonomicznej i zasobów ludzkich, jak również inwestycji związanych z rozwojem lokalnym i ochroną środowiska.

Marketing miasta

20.1. ORGANIZACJA PROMOCJI W MIEŚCIE

Działania związane z promocją oraz polityką międzynarodową miasta Szczecina były w latach objętych *Raportem* prowadzone przez kilka struktur organizacyjnych, powoływanych i likwidowanych w tym okresie.

Budżety na informację o mieście i promocję gospodarczą (marketing gospodarczy) w latach 1998 – 2002 przedstawiały się następująco:

Tabela 20.1

BUDŻET MIASTA NA INFORMACJĘ I PROMOCJĘ W LATACH 1998 – 2002 (w zł)				
l.p.	*Rok*	Informacja o mieście	Marketing gospodarczy	Razem
1.	1998	520.000	820.000	1.340.000
2.	1999	1.555.500	658.000	2.213.500
3.	2000	2.280.300	1.207.367	3.487.667
4.	2001	1.908.000	1.402.000	3.310.000
5.	2002	1.710.000	1.100.000	2.810.000

Źródło: Wydział Rozwoju Miasta

20.2. FORMY I ZAKRES PROMOCJI

Marketing w latach objętych *Raportem* skupiał się na:

- tworzeniu pozytywnego wizerunku miasta na forum krajowym i zagranicznym,
- informowaniu i wyjaśnianiu działań samorz du,
- pozyskiwaniu i utrzymywaniu inwestorów.

Marketing realizowany poprzez działania promocyjne adresowany był głównie do:

- środowisk biznesowych, a w szczególności do aktualnych i potencjalnych inwestorów,
- mieszkańców miasta,
- turystów − również potencjalnych.

Działania promocyjne mają charakter ciągły i obejmują takie środki przekazu jak: wystawy oraz imprezy o różnorodnym charakterze, wydawnictwa o charakterze promocyjnym, telewizja, radio, prasa.

20.2.1. UDZIAŁ W IMPRAZACH TARGOWO-WYSTAWIENNICZYCH

W omawianym okresie miasto Szczecin uczestniczyło w wielu imprezach targowo-wystawienniczych. Wybór targów i wystaw zależał od rangi i rodzaju wydarzenia.

W grupie wszystkich imprez targowo-wystawienniczych, w których wzięło udział miasto Szczecin wyróżnić można priorytetowe i takie, w których miasto wzięło udział kilkakrotnie (np. Targi Nieruchomości **MIPIM** 2002 r. i 2003 r. w Cannes oraz Targi **EXPO REAL** 2002 w Monachium).

Uczestnictwo w nich służyło głównie promocji inwestycyjnej miasta, w szczególności:

- promowaniu nieruchomości (budynki i budowle, grunty) przeznaczonych pod realizację obiektów przemysłowych, hotelowych, bankowych, rekreacyjno-sportowych oraz budownictwa mieszkaniowego,
- pozyskiwanie kontaktów ze środowiskiem inwestorów,
- prezentowaniu potencjału i możliwości inwestycyjnych miasta,
- określeniu potrzeb rynku i trendów światowych w dziedzinie nieruchomości i rozwoju wielkich miast.

W latach 2002 i 2003 oferta inwestycyjna miasta Szczecina była prezentowana na następujących imprezach:

TARGI ZAGRANICZNE I KRAJOWE

- Targi Nieruchomości MIPIM 2002 i 2003 w Cannes,
- Expo Real w 2002 r. w Monachium,
- Barcelona Meeting Point 2002,
- BUDGRYF 2002 i 2003 w Szczecinie,
- Targi Nieruchomości w hotelu Radisson Szczecin 2003.

Targi Nieruchomości MIPIM w Cannes

Są to największe w Europie targi, skupiające ogromną liczbę wystawców, reprezentujących najbardziej dynamiczne firmy i korporacje przemysłowe świata, przedstawicieli biur obrotu nieruchomościami, organizacji i instytucji wspierających i promujących rozwój biznesu.

EXPO REAL w Monachium

Międzynarodowe Targi w Monachium odbywają się co roku. Targi rozrastają się w bardzo szybkim tempie i można prognozować, że wkrótce staną się najważniejszymi (po Cannes) targami nieruchomości w Europie.

Barcelona Meeting Point

BMP to międzynarodowe targi poświęcone tematyce nieruchomości. Targi mają charakter wystawienniczo-konferencyjny.

BUDGRYF w Szczecinie

Impreza odbywa się co roku na terenach wystawowych Międzynarodowych Targów Szczecińskich. Tam też miasto prezentowało swoje oferty inwestycyjne, przeznaczone na cele przemysłowe, rekreacyjno-sportowe i handlowo-usługowo-biurowe.

Targi Nieruchomości w hotelu Radisson w Szczecinie

Targi odbywają się dwa razy do roku z udziałem miasta, developerów oraz banków.

Konferencje i spotkania

- Stettiner Cafe w Berlinie 2003,
- Dni Gospodarki Dzielnicy (Wirtschaftstage) w Berlinie 2003,
- Konferencja Waterfront w Londynie 2003,
- III Międzynarodowa Konferencja Naukowa TRANSLOG 2003 Szczecin,
- Prezentacja portów Szczecin-Świnoujście 2003,
- Prezentacja Szczecina w Berlinie podczas obchodów 160-lecia połączenia kolejowego Szczecin-Berlin,
- Dni Województwa Zachodniopomorskiego w Kołobrzegu 2003,
- Konferencja Gospodarcza Hiszpańsko-Polska w Warszawie 2002,
- Forum Przedsiębiorców – Pasewalk 2002.

20.2.2. PUBLIKACJE I ARTYKUŁY PROMOCYJNE

Promocja miasta poprzez publikacje i artykuły promocyjne ma charakter ciągły. Obejmuje ona różne środki przekazu takie jak:

- wydawnictwa typu: katalogi, foldery, informatory,
- artykuły prasowe.

Adresatami tego typu promocji byli głównie inwestorzy i turyści. Publikacje i wydawnictwa związane z tą promocją rozprowadzane były w środowiskach biznesu, instytucjach i organizacjach wspierających rozwój gospodarki i turystyki, biurach podróży, hotelach. Znaczną część nakładu przeznaczono na promocję Szczecina za granicą, w tym głównie w obrębie Euroregionu Pomerania

Ważniejsze publikacje na temat Szczecina w omawianym okresie:

- LAND & MARINE – Publikacja *„Szczecin and Świnoujście Port Handbart 2003-2004”* zlecona przez Port Szczeciński; jest to publikacja cykliczna wydawana co dwa lata.
- Związek Miast i Gmin Szczecina – *„Czas Morza*” – czasopismo dot. problemów i możliwości rozwojowych sektora gosp. morskiej.
- LINK *„Pocket Book Szczecin-Świnoujście 2003”* z nadrukiem reklamowym (charakterystyka miasta, zdjęcia, logo, herb).
- „Gazeta Wyborcza*”* – *„Leksykon Gmin i Miast”* artykuł o Szczecinie.
- Urząd Statystyczny; Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe ZAPOL Dmochowski, Sobczyk Spółka Jawna – Opracowanie folderu statystycznego 2001–2002.
- *„Szczecin w liczbach 2003”*.Wydruk *„Szczecin w liczbach 2003”*.
- Plakat na prezentację odbywającą się w Berlinie z okazji 160. rocznicy połączenia kolejowego Berlin – Szczecin. Usługi wykonane przez firmę: Usługi Informatyczne i Wydawnicze Wojciech Heliński.
- Oferta miasta Szczecina w anglojęzycznym albumie *„Real Estate Market In Poland”* opracowana przez RedNet sp. z o.o. – dystrybuowany m.in. podczas targów Expo Real 2003 w Monachium i Barcelona Meeting Point 2003.
- 8 „Medium Art.” sp. z o.o. Modyfikacja filmu o Szczecinie, polegająca na opracowaniu wersji niemieckojęzycznej i polskojęzycznej z materiału źródłowego wykonanego w jęz. angielskim.
- Wymiana w filmie o Szczecinie ujęć dotyczących zagospodarowania terenów lotniska Szczecin Dąbie i południowego brzegu jeziora Dąbie oraz zgranie na kasecie VHS i płycie DVD oraz CD w trzech wersjach językowych: polskim, niemieckim i angielskim.
- Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego – III Międzynarodowa Konferencja Naukowa TRANSLOG 2003 – kolorowa reklama Szczecina w materiałach konferencyjnych.
- Business Publications Polska sp. z o.o. Uczestnictwo Gminy Miasto Szczecin w Katalogu Ofert Inwestycyjnych Polskich Miast i Gmin 2004.
- WV Marketing sp. z o.o. – Druk ogłoszenia w The City Voice, kolportowanym razem z tygodnikiem anglojęzycznym „The Warsaw Voice”, wydanie specjalne na okazję organizowanych w Monachium targów inwestycyjnych Expo Real.
- Urząd Statystyczny – Sporządzenie prezentacji graficznej na CD mini – *„Szczecin w liczbach”* za lata 1995, 2000, 2001 i 2002.

- WYDAWNICTWO LEGA – Wykonanie projektu reklamy do II edycji folderów regionalnych, wydawanych przez PAiIZ, wersja angielska.
- Wydawnictwo BERLIN Global Marketing jw. wersja niemiecka.
- FIBERMEDIA S.C. – Opracowanie (w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej) scenariusza i części merytorycznej prezentacji Szczecina podczas wizyty prezydenta miasta Szczecina w USA.
- Agora S.A. Warszawa Oddział w Szczecinie – Wydawnictwo „Gazety Wyborczej" – Opracowanie i zamieszczenie oferty inwestycyjnej miasta Szczecina w ogólnopolskim dodatku „Gazety Wyborczej", zatytułowanym *Ziemia po Inwestycje.*
- Wydawnictwo Poligrafia ABC – Publikacja ofert inwestycyjnych w miesięczniku *„Nieruchomości"* (XI,XII 2003 r).
- „Poradnik inwestora".
- „Oferta inwestycyjna miasta Szczecina".
- „Kalendarium imprez Szczecin 2001".
- „Doing business in Szczecin".
- „Szczecin 2000 – Dzień i Noc".
- „Przewodnik po Szczecinie dla dzieci".
- „Szczecin od A do Z".

Ponadto wydawane były popularyzatorskie wersje budżetów miasta: „Na co wydajemy Twoje pieniądze" oraz informator „Twoje podatki dla Szczecina w 2002. Podatkowe ABC".

20.2.3. PROGRAMY TELEWIZYJNE

Zarząd Miasta i wyznaczeni przedstawiciele merytorycznych jednostek organizacyjnych stale i aktywnie uczestniczyli w programach publicystycznych na antenie Telewizji Regionalnej, dotyczących problematyki miejskiej, prezentując miasto i jego problemy, uczestnicząc w polemikach i dyskusjach oraz promując dobre strony miasta.

20.2.4. IMPREZY MASOWE

Priorytetowe znaczenie miały dwie imprezy promujące Szczecin: obchody Dni Morza oraz tradycyjny sylwester.

DNI MORZA

Dni Morza są największą i najważniejszą imprezą organizowaną w Szczecinie. Od początku swego istnienia, również w okresie objętym *Raportem,* z powodzeniem służyły promocji miasta i regionu poprzez rozmach organizacyjny, poziom artystyczny i atrakcyjność programu.

Obchody Dni Morza uwzględniały zarówno stałe, tradycyjne elementy, takie jak: występy gwiazd estrady, pokaz sztucznych ogni, atrakcje sportowo-rekreacyjne, koncert zespołów szantowych, jak również nowe przedsięwzięcia poszerzające dotychczasową formułę.

SYLWESTER

Sylwester, organizowany corocznie na Jasnych Błoniach, jest imprezą o kilkuletniej tradycji, bardzo popularną wśród mieszkańców Szczecina. Punktem kulminacyjnym jest uroczyste powitanie Nowego Roku z towarzyszącym pokazem sztucznych ogni. Ze względu na charakter imprezy w jej programie dominują występy zespołów muzycznych.

W roku 2003, ze względu na zagrożenie terrorystycznym zamachami, impreza ta miała skromniejszy charakter.

Ponadto w roku 2002 (brak danych dla roku 2003) miasto było m.in. zaangażowane (również finansowo) w następujących imprezach:

- Dni Morza – koncert Joe Cockera.
- Mistrzostwa Świata Dziennikarzy w tenisie ziemnym, połączone ze spotkaniem ministrów gospodarki Polski, Niemiec i Austrii (14 - 20 lipca).
- Mistrzostwa Polski Seniorów w Lekkiej Atletyce (20 – 21 lipca) – Najważniejsza impreza lekkoatletyczna w Polsce. Mistrzostwa zainaugurowały otwarcie nowego stadionu miejskiego im. Wiesława Maniaka, zlokalizowanego przy ul. Litewskiej.
- Turniej Tenisowy PeKaO Open - Jedna z największych i najważniejszych imprez sportowych promujących Szczecin na arenie międzynarodowej.
- Tour de Pologne – 59. Międzynarodowy Wyścig Kolarski.

20.2.5. PRIORYTETY PROMOCYJNE

W omawianym okresie jako priorytety promocyjne traktowano:

- Forum Pomorskie - spotkanie prezydentów, burmistrzów i wójtów z obszaru historycznego Pomorza. Inicjator i gospodarz Forum – Prezydent Miasta Szczecina.
- Study Tour dla dziennikarzy – Kilkudniowe spotkanie przedstawicieli miasta z dziennikarzami mediów ogólnopolskich i zagranicznych.
- Powrót do Szczecina pomnika Colleoniego.
- Obchody 100–lecia Cmentarza Centralnego.
- Rejs Samotników - Rejs na trasie Świnoujście – Bornholm (wokół wyspy) – Szczecin (meta na Wałach Chrobrego w czasie Dni Morza). Impreza ma szansę stać się imprezą cykliczną.

- Pracę z uczniami szczególnie zdolnymi – Realizacja celu „Szczecin szansą ludzi młodych". Zakładany efekt projektu: „zatrzymanie" w Szczecinie najzdolniejszych młodych ludzi i przekonanie ich do realizacji ich ambicji zawodowych i naukowych w naszym mieście.
- Wystawę „Szczecin wczoraj, dziś, jutro" pod patronatem Jana Nowaka Jeziora skiego.
- Cykliczne spotkania ludzi gospodarki, kultury, sportu ze Szczecina i z Polski.
- Promocja Szczecina w mediach ogólnopolskich.

A ponadto aktywizację terenów:

- Wały Chrobrego – Uatrakcyjnienie i ożywienie tego rejonu miasta, zwrócenie go w stronę wody. Jednym z narzędzi będzie zagospodarowanie podziemi Wałów Chrobrego na cele gastronomiczno-usługowe.
- Park Kasprowicza – Podniesienie atrakcyjności jednego z najpiękniejszych zielonych rejonów miasta, ożywienie Amfiteatru, budowa placu zabaw dla dzieci.
- Jeziora Szmaragdowego – Stworzenie atrakcyjnego zaplecza rekreacyjno-wypoczynkowego dla prawobrze nej części.

20.2.6. HONOROWY PATRONAT PREZYDENTA MIASTA

Promocja Szczecina odbywa się na wielu płaszczyznach. Oprócz podejmowanych działań bezpośrednich, władze miasta wspierają inicjatywy innych podmiotów, które dążą do poprawy wizerunku Szczecina. W ten sposób uhonorowano szereg imprez, wśród których wymienić można:

- „Szczeciński Nobel – Przyznanie nagród za najwybitniejsze osiągnięcia na polu nauki. Prezentacja szczecińskich uczelni.
- Ambasador Szczecina – Nagroda Prezydenta Miasta Szczecina wyróżniająca osoby, których osobiste osiągnięcia przyczyniły się do promocji Szczecina w kraju i zagranicą. Co roku tytułem uhonorowanych zostaje pięć osób. O nadaniu tytułu decyduje Kapituła Tytułu „Ambasador Szczecina".
- Inauguracja Sezonu Artystycznego, wręczenie Nagród Artystycznych Miasta Szczecina – Festiwal mający na celu prezentację szczecińskich instytucji kulturalnych. Impreza odbyła się 31 sierpnia na dziedzińcu Zamku Książąt Pomorskich. W trakcie inauguracji wręczone zostały Nagrody Artystyczne Miasta Szczecina.

20.2.7. ORGANIZACJE PROMUJĄCE SZCZECIN NA ZEWNĄTRZ

Oprócz prowadzonych działań promocyjnych we własnym zakresie, miasto stara się również zainteresować promocją Szczecina różne organizacje. Celem tych poczynań jest wpływ na ożywienie gospodarki regionu poprzez pozyskanie nowych inwestorów oraz zwiększenie liczby turystów odwiedzających Szczecin.

Działania tego typu służą także wymianie informacji, identyfikacji wzajemnych potrzeb i ograniczeń oraz nawiązaniu nowych kontaktów. Z tego względu miasto prowadzi współpracę z nast pującymi organizacjami:

- Państwowa Agencja Inwestycji Zagranicznych,
- Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego,
- Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Turystyki,
- Biura podróży w kraju i zagranicą,
- Polska Organizacja Turystyczna,
- Lokalne agencje reklamowe,
- Klub Szczeciński w Warszawie.

20.3. OFERTY PROMOCYJNE

OBSŁUGA INWESTORÓW

Promocja ofert inwestycyjnych ma charakter ciągły i obejmuje różne środki przekazu. Odbywa się w dwóch przedziałach czasowych: długoterminowo (polegające na długotrwałej promocji terenów inwestycyjnych i projektów będących w przygotowaniu) oraz krótkoterminowo (promocja o charakterze intensywnym, krótkim czasie trwania, którą objęta została grupa terenów ujętych w harmonogramie zbycia w drodze przetargu).

Efekty promocji w znacznej mierze zależą od prowadzonej polityki zbywania nieruchomości.

Zasadniczą cechą tej polityki w omawianym okresie było odstąpienie od „prostego" zbywania komercyjnych nieruchomości i promowanie przestrzennej wizji zagospodarowania zbywanych terenów. Prezentowane oferty zawierały koncepcje zagospodarowania zbywanych terenów. Oferty takie zostały opracowane dla następujących zadań zagregowanych w V grupach:

I grupa:

- Kompleks sportowo-rekreacyjny z halą widowiskowo-sportową przy ulicy Szafera, al. Wojska Polskiego (wykonano makietę hali wraz z broszurą informacyjną),

- Kompleks rekreacyjno-rozrywkowy DZIEWOKLICZ (wykonano makietę kompleksu wraz z broszurą informacyjną),
- Autokarowy Terminal Turystyczny (w trakcie przygotowań),
- Szczeciński Szybki Tramwaj (wykonano broszurę informacyjną),
- Zagospodarowanie terenów portowych (oferta inwestycyjna przygotowana przez ZPMSzŚ).

II grupa:

- Zagospodarowanie Łasztowni;
- Zagospodarowanie Kępy Parnickiej;
- Zagospodarowanie Wyspy Grodzkiej;
- Inwestycje na terenach wokół Międzynarodowych Targów Szczecińskich;
- Pole golfowe (oferty terenów oferowanych w ramach katalogu nieruchomości gruntowych, przygotowany wspólnie z gminami sąsiednimi oraz Agencją Własności Rolnej Skarbu Państwa, Agencją Mienia Wojskowego).

III grupa:

- Zagospodarowanie terenu dawnego Baru Ekstra,
- Zagospodarowanie terenu Gontynki,
- Centrum Finansowo-Kongresowe na placu Solidarności,
- Parkingi wielopoziomowe.

IV grupa:

- Katalog nieruchomości gruntowych, przygotowany wspólnie z gminami sąsiednimi oraz Agencją Własności Rolnej Skarbu Państwa, Agencją Mienia Wojskowego.

V grupa:

- Inwestycje w trakcie przygotowań formalno-prawnych i wymagające kierunkowej decyzji Zarządu Miasta Szczecina,
- inwestycje na terenie lotniska Dąbie,
- inwestycja firmy ECE,
- Centrum Sportów Narciarskich (Archipel).

W trakcie przygotowań w roku 2002 były następujące tematy związane z inwestycjami:

- Budowa Halowego Centrum Sportów Narciarskich wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działce przy Autostradzie – Spółka Archipelag Resorts Polska sp. z o.o. – List woli.
- Zagospodarowanie terenów położonych w sąsiedztwie lotniska Szczecin Dąbie – T.O.M. Investment (list intencyjny).
- Hala Widowiskowo-Sportowa i Aqua Park – Spółka Deyle Projekt Polska – ustalenie form i zakresu współpracy.
- Zabudowa placu Solidarności – Von der Heyden – list intencyjny – powołany zespół ds. realizacji listu intencyjnego – prowadzenie negocjacji.
- Budowa Centrum Rozrywko-Turystycznego –
- West Cap – list intencyjny – powołany zespół ds. realizacji listu intencyjnego – prowadzenie negocjacji w zakresie wyboru lokalizacji i form dalszej współpracy.
- Echo Investment – al. Wyzwolenia – aneksy do porozumienia związanego z modernizacją infrastruktury drogowej wokół inwestycji przy al.Wyzwolenia-Centrum Galaxy.
- Zagospodarowanie terenu przy ul. Energetyków (realizacja autokarowego terminalu autobusowego).
- Wyższa Szkoła Zarządzania – poszukiwanie lokalizacji.
- Fabryka sprzętu medycznego – poszukiwanie lokalizacji na terenie gminy oraz gmin sąsiednich.
- Realizacja Parku Tematycznego (wesołe miasteczko i inne obiekty rekreacyjne) – współpraca z firmą Patali – poszukiwanie 150 ha na jego lokalizację oraz ustalenie form współpracy.
- Parkingi wielopoziomowe – współpraca z firmą Walker.
- Call Center – współpraca z PAIZ.
- Aqua Park na terenie kąpieliska Gontynka – MITEX.
- Aqua Park na terenie SELFY.

W 2002 i 2003 r. były prowadzone rozmowy na poniżej wymienione tematy związane z inwestycjami:

Miasto promowało również oferty będących we władaniu lokalnych podmiotów takie jak:

- Zabudowa terenu przy ul. Obr. Stalingradu – Centrum Kaskada – Spółka ECE Projekt Management Polska sp. z o.o.
- ul. Mieszka I – przygotowanie terenu inwestycyjnego.
- Zagospodarowanie terenu przy al. Wojska Polskiego obok „Motocrosu" pod realizację centrum rekreacyjnego.
- ul. Lubczyńska/Kniewska – zagospodarowanie terenów pod obiekty przemysłowe – między innymi budowa centrum logistycznego.
- CR Group – zabudowa Bramy Portowej.
- Zagospodarowanie terenów wojskowych przy ul. Mickiewicza 161 – udział w pracach zespołu.
- Zagospodarowanie terenów kąpieliska Głębokie.
- Centrum Planetarne Uniwersytetu Szczecińskiego.
- Wyspa Grodzka.

W ramach prowadzonej działalności promocyjnej miasto przeprowadziło kilkadziesiąt rozmów z przedsiębiorcami, operatorami oraz developerami, którzy wyrazili chęć inwestowania w Szczecinie.

20.4. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Miasto Szczecin jest aktywnym podmiotem współpracy międzynarodowej. Na arenie kontaktów międzynarodowych uwidaczniają się trzy rodzaje kontaktów – jest to współpraca z miastami partnerskimi, udział w pracach organizacji międzynarodowych oraz współpraca transgraniczna w ramach Euroregionu Pomerania.

Szczecin ma podpisane umowy o współpracy partnerskiej z 12 miastami z Europy, Azji i Ameryki Północnej: Brema, Bremerhaven, Lubeka, Berlin-Friedrichshain-Kreuzberg, Murmańsk, Kingston upon Hull, Esbjerg, Malmö, Kłajpeda, Dalian, St. Louis oraz Rostock (pierwsze kontakty partnerskie z tym miastem nawiązano już w 1957 roku).

Współpraca z miastami partnerskimi ma bardzo różne wymiary, począwszy od wymiany szkolnej do organizacji misji gospodarczych, od realizacji wspólnych projektów w zakresie turystyki po targi, wystawy, przedsięwzięcia kulturalne. Szczecin wraz ze swoimi partnerami jest aktywnym uczestnikiem prac nad projektami europejskimi.

Z każdym z miast współpraca wygląda inaczej. W kontaktach międzynarodowych Szczecina na przestrzeni 10 ostatnich lat obserwujemy ewolucję zarówno kontaktów oraz zasad finansowania wymian partnerskich. Początkowo współpracę inicjowali i realizowali urzędnicy samorządowi. Z czasem współpracę przejęły organizacje pozarządowe (NGOs) i kulturalne, a dziś są to grupy mieszkańców, którzy sami inicjują kontakty, nawiązują nowe znajomości i dążą do podpisania stosownych umów.

Z upływem czasu zmieniały się też zasady finansowania współpracy – początkowo współpracę finansowano z miejskiej kasy, dziś poszukuje się przede wszystkim funduszy zewnętrznych, w tym oczywiście w pierwszej kolejności z UE.

Dokonano weryfikacji partnerów jak i sfer oraz priorytetów współpracy: od spontanicznie zawieranych kontaktów na początku lat 90. do precyzyjnie wyselekcjonowanych partnerów, wobec których ma się szczególne oczekiwania.

W 2002 r. przedstawiciele władz samorządowych miast partnerskich wzięli udział w Dniach Morza na zaproszenie prezydenta Szczecina Edmunda Runowicza. W trakcie spotkań roboczych wypracowano katalog tematów i zakresów współpracy na najbliższe lata. Ustalono, że z każdym z partnerów odbędą się dodatkowe bilateralne konsultacje. **W 2003 roku zawarto „Porozumienie o nawiązaniu przyjacielskiej współpracy między miastem Szczecin w Rzeczypospolitej i miastem Kłajpeda w Republice Litewskiej”**, które odtąd jest najmłodszym miastem partnerskim Szczecina.

Od początku lat 90. przywiązywano ogromną uwagę do prac w ramach organizacji międzynarodowych. Miasto jest członkiem EUROCITIES – organizacji miast metropolii liczących ponad 200 tys. mieszkańców, Union of the Baltic Cities – Związek Miast Bałtyckich, LES RENCONTRES – Stowarzyszenia Europejskich Miast i Regionów dla Kultury, IACP - Międzynarodowego Stowarzyszenia Miast i Portów, Stowarzyszenia METREX (Sieć Europejskich Regionów i Obszarów Metropolitalnych) oraz METROPOLIS – Światowego Stowarzyszenia Wielkich Metropolii (w ramach członkostwa stowarzyszonego Unii Metropolii Polskich). W Szczecinie ma swoją siedzibę także wielonarodowy Korpus NATO „Północ-Wschód”.

ZWIĄZKI I STOWARZYSZENIA

Miasto Szczecin było w latach 2000 i 2001 aktywnym członkiem szeregu międzynarodowych związków i stowarzyszeń, jak np.: Euroregion Pomerania, który jest członkiem Stowarzyszenia Europejskich Regionów Granicznych (SERG), Zwi zek Miast Bałtyckich, Eurocities, METREX.

EUROREGION POMERANIA

Jednym z obszarów współpracy międzynarodowej, w którym miasto Szczecin odgrywa wyjątkową rolę, jest współpraca transgraniczna. Szczecin jest członkiem - założycielem i stolicą Euroregionu Pomerania. Od blisko 10 lat aktywnie angażuje się we współpracę z partnerami niemieckimi i szwedzkimi. W Szczecinie mieści się również wspólny polsko-niemiecko-szwedzki Sekretariat Euroregionu.

Euroregion Pomerania rozciąga się na powierzchni ok. 42 tys. km^2 i jest zamieszkiwany przez ponad 3,5 miliona mieszkańców. Strona polska reprezentowana jest w Euroregionie przez Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania z siedzibą w Szczecinie. Celem Euroregionu są wspólne działania dla równomiernego i zrównoważonego rozwoju regionu oraz zbliżenia jego mieszkańców i instytucji po obu stronach granicy.

Współpraca transgraniczna prowadzona jest na różnych poziomach. W obszarze zainteresowań Euroregionu znajduje się współpraca gospodarcza, wymiana know-how i transfer technologii, szkolenia zawodowe i walka z bezrobociem, współpraca i wymiana młodzieży, grup społecznych, naukowych, zawodowych, kulturalnych, ochrona środowiska naturalnego, poprawa gospodarki rolnej i leśnej, infrastruktury granicznej i transportowej,

koordynacja transgranicznego planowania przestrzennego, współpraca w zakresie likwidacji pożarów i klęsk żywiołowych oraz w sytuacjach awaryjnych, itp.

Zaangażowanie miasta we współpracę międzynarodową jest nie tylko wynikową przygranicznego położenia oraz faktu bycia portem – przez lata polskim oknem na świat. Wynika ono z roli i zadania, jakie miasto świadomie zapisało w swojej Strategii rozwoju: **osiągnięcie standardu miejskich funkcji społeczno-gospodarczych właściwego dla ponadregionalnego centrum**.

W 2003 roku opracowano politykę współpracy międzynarodowej miasta Szczecina, wyznaczającą cele, zasady oraz kierunki podejmowanych działań. Jako że wraz z akcesją Polski do UE w maju 2004 roku województwo zachodniopomorskie staje się podmiotem polityki regionalnej UE, tym samym przewiduje się zwiększenie roli Szczecina, jako stolicy województwa i ważnego ośrodka intensywnej współpracy bałtyckiej i transgranicznej.

W prowadzenie aktywnej polityki międzynarodowej wpisuje się nieodłącznie współdziałanie z partnerami zagranicznymi. Poza rozwijaniem istniejących kontaktów na szczeblu samorządowym (tj. partnerstwa miast) czy aktywizacją uczestnictwa miasta w działalności organizacji międzynarodowych, których Szczecin jest członkiem, niezbędne jest poszukiwanie i kreowanie nowych dziedzin współpracy i partnerstw, szczególnie w gronie zagranicznych organizacji i instytucji, których obszar aktywności obejmuje Szczecin i region zachodniopomorski.

Poza ożywieniem nawiązanych już kontaktów partnerskich z samorządami Europy Zachodniej, w latach 2002-2003 miasto podejmowało kroki w celu poszerzenia współpracy w tej dziedzinie, zwracając szczególną uwagę na obszar Europy Środkowej i Wschodniej.

W ramach współdziałania z krajami Europy Wschodniej, Szczecin jest bardzo atrakcyjnym partnerem dla samorządów tych regionów zarówno ze względu na swoje położenie, specyfikę społeczną, doświadczenia w transformacji gospodarczej oraz przede wszystkim ze względu na swój sukces, tj. zbudowanie efektywnego samorządu terytorialnego (komunalnego i wojewódzkiego), opierającego się na wzorcach europejskich.

Ważnym celem politycznym miasta będzie w najbliższych latach pogłębienie i intensyfikacja współpracy w ramach już nawiązanych porozumień komunalnych lub regionalnych, a także ewentualnie nawiązanie nowych kontaktów z partnerami rosyjskimi i ukraińskimi. Z punktu widzenia intensyfikacji współpracy z partnerami w regionie bałtyckim, szczególnie ważne dla Szczecina jest rozwinięcie i konkretyzacja współpracy z nadbałtyckimi regionami Federacji Rosyjskiej (m.in. obwód Kaliningradzki, Sankt Petersburg), natomiast z punktu widzenia strategicznej polityki polskiej w Europie Wschodniej szczególnego znaczenia nabiera regionalna i komunalna współpraca z partnerami ukraińskimi.

Optymalnym zadaniem jest przełożenie umów o partnerstwie miast na praktykę, czyli na: bezpośrednie kontakty grup społecznych, wspólne imprezy, wymianę doświadczeń, kontakty biznesowe, w tym inwestycyjne oraz na cykle imprez kulturalnych. W ten sposób miasto i jego mieszkańcy będą wynosić z takich umów określone korzyści. Instrumentem ku temu powinno być opracowanie z każdym partnerem z osobna krótko- lub średnioterminowego programu wykonawczego zawierającego działania w ramach partnerstwa. Programy te będą strukturalną częścią opracowywanego ogólnego programu wykonawczego do uchwalonej przez Radę Miasta Szczecina Polityki Współpracy Międzynarodowej.

Z inicjatywy prezydenta Szczecina i starosty przygranicznego niemieckiego powiatu Uecker-Randow doszło do powołania Forum Pomorskiego, które zainicjowało swoją pracę 10 maja 2002 roku, jako gremium doradcze, opiniodawcze, ideotwórcze i wreszcie lobbystyczne, zrzeszające polskich i niemieckich prezydentów, burmistrzów, wójtów i starostów z obszaru historycznego Pomorza. Jest to miejsce wymiany myśli o tym, w jaki sposób i w oparciu o jakie działania i instrumenty rozwijać ma się nasz wspólny region po przystąpieniu Polski do UE i zniknięciu, ciągle jeszcze dzielącej granicy.

EUROREGION I SERG

Miasto Szczecin jest jako członek założyciel Euroregionu Pomerania bardzo aktywne w pracach SERG. Dwaj przedstawiciele Szczecina oddelegowani są do prac w Prezydium Stowarzyszenia. Od 2002 roku dr Zbigniew Zychowicz, senator RP, pełni funkcję wiceprezydenta SERG.

Stowarzyszenie Europejskich Regionów Granicznych powstało w 1971 roku na pograniczu niemiecko-holenderskim (na obszarze pierwszego związku transgranicznego Euregio, od którego wzięto nazwę euroregion – powstał on w 1958 roku). Zrzesza ono europejskie regiony graniczne i transgraniczne (euroregiony), stanowiąc ich reprezentację wobec innych organizacji międzynarodowych i struktur Unii Europejskiej, a zarazem płaszczyznę współpracy i wymiany doświadczeń - współpracuje ściśle m.in. z Radą Europy. Jego członkowie pochodzą zarówno z wewnętrznych jak i zewnętrznych granic Unii Europejskiej.

SERG jest organizacją *non-profit*, której budżet składa się w przeważającej części ze składek członkowskich. Euroregion Pomerania jest człon-

kiem SERG formalnie od roku 1996, choć właśnie podczas walnego zgromadzenia i Kongresu SERG w grudniu 1995 roku, którego gospodarzem był Szczecin i Euroregion Pomerania uchwalono najważniejszy programowy dokument SERG „**Europejską Kartę Regionów Granicznych i Transgranicznych**", nazywaną od tej chwili „Kartą szczecińską" (W roku 2004 planowane jest w Szczecinie kolejne Walne Zgromadzenie Członków i Konferencja Roczna SERG, w trakcie której Karta zostanie ponownie znowelizowana).

Zgodnie ze swoim statutem, SERG działa na rzecz europejskich regionów granicznych i transgranicznych w celu reprezentowania ich interesów wobec krajowych i międzynarodowych parlamentów, organów, władz i instytucji, w celu inicjowania, wspierania i koordynowania ich współpracy w całej Europie oraz wymiany doświadczeń i informacji mającej na celu uzgadnianie i formułowanie wspólnych rozwiązań.

STOWARZYSZENIE METREX (SIEĆ EUROPEJSKICH REGIONÓW I OBSZARÓW METROPOLITALNYCH)

Szczecin jest członkiem Stowarzyszenia METREX od 1999 roku i od tego roku aktywnie uczestniczy w jego pracach.

Stowarzyszenie METREX powołano do życia podczas konferencji regionów metropolitalnych w Glasgow w 1996 r. METREX jest międzynarodowym stowarzyszeniem typu non-profit, zarejestrowanym zgodnie z prawem belgijskim w dniu 25 października 1999 r. Siedziba znajduje się przy Square de Meeus 35 w Brukseli.
Stowarzyszenie grupuje praktyków planowania strategicznego oraz przestrzennego, polityków, urzędników i ich doradców.

Celem Stowarzyszenia METREX jest wspieranie wymiany informacji naukowych, wiedzy fachowej i doświadczeń w dziedzinie planowania przestrzennego i rozwoju na poziomie regionalnym i lokalnym w Europie, a także umożliwienie kontaktów w dziedzinie planowania przestrzennego i rozwoju na poziomie ponadnarodowym oraz regionalnym i lokalnym w Europie.

Członkami METREX-u są miasta europejskie (zarówno z terytorium UE, jak i spoza niego, Europy Środkowej i Wschodniej). Członkostwo w Stowarzyszeniu METREX jest otwarte dla wszystkich organizacji politycznych, terytorialnych, publicznych i prywatnych, które zajmują się planowaniem przestrzennym i rozwojem na poziomie regionalnym i lokalnym w Europie. Wysokość składki regulowana jest przepisami wewnętrznymi stowarzyszenia, ustalanymi przez Komitet Zarządzający. Przystępujący do organizacji członkowie podpisują Deklarację z Porto.

W skład struktury Stowarzyszenia METREX wchodzą: Walne Zgromadzenie, Komitet Zarządzający oraz Sekretarz Generalny.

Udział w pracach Stowarzyszenia METREX zapewnia miastu Szczecin możliwość wpływania na kształtowanie europejskich strategii rozwoju i planowania przestrzennego. Współpraca z innymi miastami w sieci europejskich miast metropolitalnych, ukierunkowanych na rozwiązanie wspólnych problemów rozwojowych, tj.: planowanie strategiczne i przestrzenne, planowanie rozwoju gospodarczego pozwala na wykorzystanie specyficznego położenia Szczecina jako miasta przygranicznego, oraz w relacji do centrów gospodarczych sąsiednich krajów. Może ponadto stanowić dobrą promocję miasta Szczecina.

ZWIĄZEK MIAST BAŁTYCKICH (UBC)

UBC to szerokie forum władz lokalnych w Regionie Morza Bałtyckiego. Pierwotnym celem związku była chęć współpracy i wymiana doświadczeń. Dynamiczny rozwój organizacji, z początkowo *32 miast założycielskich* (1991 r.) do 104 członków w 2004 roku, świadczy o intensyfikacji kontaktów miejskich i faktycznym zapotrzebowaniu na współpracę.

Zrównoważony rozwój, integracja regionu, bliższe więzy pomiędzy Regionem Bałtyckim a instytucjami Unii Europejskiej, wzmocnienie Regionu Bałtyckiego poprzez poprawę wizerunku UBC oraz samego regionu w UE, oraz rola UBC jako „organizacji wiodącej miasta do Unii Europejskiej", wdrażanie zasady subsydiarności, pozostają wśród zasadniczych priorytetów organizacji. UBC aktywnie włącza się w proces tworzenia Europejskiej Agendy Miejskiej (EU's Urban Agenda) aby zapewnić partnerską pozycję miast w Unii Europejskiej.

UBC zachęca swoich członków do tworzenia międzynarodowych sieci i współpracy pomiędzy miastami, nie tylko w zakresie wymiany doświadczeń dot. technik zarządzania lokalnego i regionalnego, ale również do tworzenia podstaw do nowych programów.

Pośród priorytetów UBC znajdują się: rozszerzenie Unii Europejskiej na Wschód, Lokalna Agenda 21, oraz zagadnienia społeczne, tj. zapobieganie przestępczości oraz bezpieczeństwo mieszkańców, Karta Społeczna miast członkowskich. Oprócz tego w sferze zainteresowań UBC oraz działań znajdują się zagadnienia dotyczące równość płci oraz młodych ludzi.

Merytorycznie współpraca z UBC została podporządkowana następującym priorytetom we współpracy bałtyckiej: integracja europejska, Lokalna Agenda 21, kultura, zrównoważony rozwój

przestrzenny, współpraca z organizacjami pozarządowymi, rozwój gospodarczy miasta Szczecina. Celem nadrzędnym jest podniesienie roli Szczecina do centrum współpracy zachodnio-południowo bałtyckiej.

Kalendarz spotkań i prac UBC ustalany jest przez Radę Wykonawczą UBC oraz koordynowany przez Sekretariat UBC.

Szczecin bierze bezpośredni udział w pracach komisji UBC: ochrony środowiska, kultury i rewizyjna. Miasto promuje się w biuletynach UBC (współredagowanych w Szczecinie) oraz na stronie www emitowanej z serwera szczecińskiego.

Szczecin przewodzi Komisji Kultury Związku Miast Bałtyckich od roku 1993. Ostatnia sesja Komisji Kultury odbyła się w Szczecinie w dniach 02–05.10.2003. Ponadto, w ramach współpracy z UBC wydawany jest od 1997 r. Magazyn o sztuce miast bałtyckich **„MARE ARTICUM”,** dofinansowywany przez miasto Szczecin. Formę i koncepcje pisma określa kilkunastoosobowa międzynarodowa rada redakcyjna, złożona z krytyków i kuratorów reprezentujących państwa i miasta bałtyckie takie jak: Niemcy (Rostok, Berlin), Dania (Kopenhaga), Szwecja (Sztokholm, Visby), Finlandia (Helsinki), Rosja (Sankt Petersburg), Litwa (Wilno), Łotwa (Ryga), Estonia (Tallinn) i Białoruś (Mińsk).

Bałtyckie Biennale Sztuki – organizowane jest w Szczecinie od 1995 r. w ścisłej współpracy z międzynarodową radą redakcyjną „Mare Articum”. Edycja z 1999 r. – cykl seminariów i wystaw pod nazwą „N.E.W.S.” w roku 2000 była kontynuowana w **Rydze** (Galeria Noass, Państwowe Muzeum Sztuk Pięknych), **Visby** (Gotlandzkie Muzeum Sztuki) i na **Bornholmie** (Bornholmskie Muzeum Sztuki).

Wspólnie z miastem Vaasa z Finlandii Szczecin realizuje „North European Youth Circle - **NEYAC 2001-2004**”, czyli projekt „Krąg Artystyczny Młodzieży z Północnej Europy”. Zaproszenie to przyjęły również miasta: Parnu (Estonia), Schwerin (Niemcy), Helsingör (Dania), Jelgava (Łotwa), Enniskillen (Irlandia), Harstad (Norwegia), Siauliai (Litwa), Umea (Szwecja). W tym roku odbyły się już warsztaty artystyczne w Vaasie, w których wzięli udział szczecińscy młodzi twórcy. Szczecin zaproponował zorganizowanie międzynarodowego warsztatu w 2004 r. na temat „Architektura – twórcze kształtowanie nabrzeża”, połączonego ze sztuką wizualną. Również w 2004 roku odbędą się warsztaty przygotowane wspólnie przez miasta: Parnu, Jelgava i Siauliai.

Od 1998 r. Szczecin uczestniczy w **ART. GENDA** – Bałtyckie Biennale Młodych Twórców, które skupia 19 miast z 10 krajów nadbałtyckich. Idea ArtGendy, powstała w Kopenhadze z inicjatywy Trevora Daviesa i Katherine Winkelhorn w 1996 r., w ramach programu Europejskiej Stolicy Kulturalnej Kopenhaga '96. Celem jest wzmocnienie roli młodych artystów i sztuki w rejonie Morza Bałtyckiego; pomoc w ich rozwoju mając na uwadze również socjokulturalny i socjopolityczny wymiar ich twórczości, od kiedy na przełomie lat 80. i 90. odrodziły się też historyczne więzy tego regionu. Dlatego istotna jest dyskusja, spotkania i odkrywanie sensu bałtyckiego sąsiedztwa. Członkami ArtGendy są: Aarhus, Bergen, Kopenhaga, Gdańsk, Göteborg, Hamburg, Helsinki, Kiel, Kaliningrad, Malmö, Oslo, Ryga, Rostock, St. Petersburg, Sztokholm, Szczecin, Tallinn, Turku, Wilno.

W dniach 07–08.08.2003 pod patronatem Związku Miast Bałtyckich w Szczecinie gościła grupa 102 kolarzy „dobrej woli” (Słoneczny Rajd Hanse-Tour), którzy podróżując wokół Morza Bałtyckiego (ok. 4 000 km) w miastach które odwiedzali przekazywali darowizny dla potrzebujących dzieci. W Szczecinie wsparli Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Chorych na Białaczkę i Choroby Rozrostowe Krwi, przekazując 10 000 euro oraz 10 nowoczesnych wózków inwalidzkich, każdy o wartości 7 000 euro.

LES RENCONTRES – STOWARZYSZENIA EUROPEJSKICH MIAST I REGIONÓW DLA KULTURY

Miasto Szczecin jest członkiem Les Rencontres, z siedzibą w Paryżu, od 1995 r. Corocznie odbywają się tematyczne spotkania, na które zapraszani są przedstawiciele zrzeszonych miast, osoby związane z polityką kulturalną w swoim mieście. W 2001-2003 udział w spotkaniach brali radni RM oraz Sławomir Szafrański, dyrektor Wydziału Kultury jako reprezentanci miasta Szczecina.

EUROCITIES – EUROPEJSKIE STOWARZYSZENIE MIAST METROPOLII

Stowarzyszenie formalnie powołane do życia w roku 1991, celem organizacji jest poprawa jakości życia w miastach europejskich, na które przypada 80% populacji Europy, poprzez wywieranie wpływu na działanie Komisji Europejskiej i promowanie wymiany doświadczeń oraz najlepszych praktyk pomiędzy samorządami, mieszkańcami i lokalnymi instytucjami. Jest ono platformą wymiany doświadczeń między miastami w ramach komitetów oraz grup publicznych.

Do Eurocities mogą zostać przyjęte demokratycznie wybrane władze miast, mających co najmniej 250 tys. ludności oraz duże znaczenie regionalne i międzynarodowe.

Organizacja zrzesza członków (1) zwyczajnych – opłacających pełną składkę, (2) stowarzyszonych (m.in. Kraków, Katowice, Szczecin, Gdańsk, Łódź, Warszawa, (3) oraz partnerów gospodarczych i naukowych. W Eurocities nie są reprezentowane regiony metropolitalne. Wyjątkiem jest region Brukseli oraz kilka związków komunalnych, a także 3 kraje związkowe wchodzące w skład państw federacyjnych: Berlin, Wiedeń i Petersburg.

W ramach organizacji funkcjonują następujące komitety: kultury (przewodniczy Sztokholm), rozwoju ekonomicznego oraz regeneracji miast (przewodniczy Lyon), spraw społecznych i zatrudnienia (przewodniczy Malmoe), środowiska (przewodniczy Sevilla), Euromed (przewodniczy Bordeaux) oraz Wschód-Zachód (przewodniczy Bratysława). Ponadto, w ramach Eurocities utworzono kilka mniejszych sieci: Access (Nowa kultura mobilności) (Leeds) oraz TeleCities (Barcelona).

Organizacja liczy 115 członków z krajów Unii Europejskiej, Norwegii, Szwajcarii, Islandii, Środkowej i Wschodniej Europy oraz Krajów Bałtyckich.

Misją Eurocities jest lobbyng w stosunku do władz Unii Europejskiej na rzecz stworzenia Europejskiej Polityki Miejskiej, a także zacieśnienie współpracy między miastami Europy oraz wymiana doświadczeń i dobrych wzorów.
W zasadniczej działalności organizacji można wyróżnić trzy sfery: rozwój polityki europejskiej, realizacja projektów ponadnarodowych, mających na celu wymianę doświadczeń, oraz kampanie europejskie.

Komitet Wykonawczy Eurocities składa się z 12 wybieranych przedstawicieli, którzy określają strategiczne pola i kierunki działania sieci miast.

Organizacja działa na zasadzie regularnych spotkań Komitetu oraz indywidualnych grup roboczych, koncentrując się na rozwoju polityki UE, postępie realizacji projektów, definiowaniu nowych pól współpracy i prezentacji dobrych lokalnych praktyk.; rozwój i wdrażanie wspólnych projektów w ramach Komitetu, utrzymanie strony www organizacji, zawierającej informacje o polityce Komitetu oraz działaniach podejmowanych w ramach projektów.

Miasto Szczecin jest członkiem stowarzyszonym Eurocities od roku 1996 i w różnym stopniu zaangażowania jego przedstawiciele uczestniczyli w pracach tej organizacji w ciągu ostatnich lat.

Szczecin uczestniczył w kilku spotkaniach Komitetu Wschód-Zachód, z pierwotnym założeniem, że Komitet ten będzie spełniał funkcję pomostu pomiędzy Wschodem a Zachodem i miastami integrującej się Europy.

W ciągu ostatnich dwóch lat aktywność Szczecina w tej organizacji niemalże zanikła. Sprowadzała się jedynie do prowadzenia korespondencji, sporadycznych kontaktów z organizacją, jak również wyjazdów, przy czym zauważalny był brak jakiejkolwiek logicznej ciągłości.

W spotkaniu w 2002 r. wziął udział jako przedstawiciel Szczecina, Tomasz Brzozowski sekretarz miasta aby zapoznać się z wynikami pracy w zeszłym roku; poznać plany na rok 2002, oraz zbadać potencjalne możliwości pozyskiwania środków pomocowych UE w ramach Komitetu.

Wydaje się jednak, że organizacja ta jest ważna i odgrywa znaczącą pozycję na arenie międzynarodowej. Zwłaszcza obecność Szczecina w Komitecie Wschód-Zachód może okazać się potrzebna w kontekście przystąpienia Polski do UE i przyszłej roli Szczecina jako stolicy Pomorza w zjednoczonej Europie. Komitet w swoich pracach kładzie główny nacisk na kwestie istotne dla miast Europy Środkowej i Wschodniej, np. rewitalizacja zaniedbanej tkanki miejskiej, infrastruktura komunalna, sprawy społeczne, ochrona środowiska, społeczeństwo informacyjne, itp. Ponadto, projekty bilateralne realizowane w ramach Komitetu przez inne miasta członkowskie udowadniają możliwość osiągnięcia dodatkowych efektów.

IACP - MIĘDZYNARODOWE STOWARZYSZENIE MIAST I PORTÓW

Miasto Szczecin jest reprezentowane w tej organizacji przez Zarząd Portu Morskiego Szczecin-Świnoujście.

NOWA HANZA

Jest to organizacja byłych miast hanzeatyckich, reaktywowana z inicjatywy miasta holenderskiego Zwolle. Sekretariat Nowej Hanzy mieści się w Lubece i burmistrz tego miasta przewodniczy tej organizacji. Miasta Europy Wschodniej i Środkowej zwolnione są z wszelkich opłat członkowskich. Jedynie miasta Europy Zachodniej płacą takie składki, zresztą w zależności od wielkości miasta. W ten właśnie sposób powstaje tzw. fundusz pomocowy, przeznaczony na pokrywanie kosztów pobytu delegacjom miast z Europy Środkowej i Wschodniej w trakcie corocznych „Dni Nowej Hanzy".

„Dni Nowej Hanzy" są organizowane przez jedno z miast członkowskich, w którym udział biorą wszystkie zainteresowane miasta, będące członkiem. Kalendarz spotkań ustalono do roku 2017.

Dni Hanzy mają charakter festynu, w trakcie którego miasta mają możliwość prezentowania się na stoiskach, dorobku kulturalnego poprzez udział różnych zespołów kulturalnych, wystaw, itd. Zjazdowi towarzyszą również różnego rodzaju konferencje i seminaria tematyczne. Jesienią poprzedzającą „Dni Nowej Hanzy" organizowane

jest posiedzenie Komisji Nowej Hanzy, w mieście, które w następnym roku będzie organizatorem. Na posiedzeniach Komisji zapadają wszelkie decyzje dotyczące tej organizacji.

20.5. PROGRAMY MIĘDZYNARODOWE

PROJEKT „BALTIC+ WSPÓLNE PARTNERSTWO W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO PRZESTRZENNEGO ROZWOJU I INTEGRACJI REGIONÓW W OBRĘBIE KORYTARZY MIĘDZYNARODOWYCH REGIONU POŁUDNIOWEGO BAŁTYKU"

Projekt Baltic+ jest realizowany w latach 2003 – 2005 w ramach Programu Interreg III B. Kontynuuje on w znacznej mierze zamierzenia i cele realizowane w projekcie Baltic Bridge („Baltic Bridge – Transregionalna Strukturalna Koncepcja dla Subregionu Bałtyckiego pomiędzy Berlinem, Szczecinem i Skanią"). Główna różnica polega na tym, że projekt Baltic+ , realizowany na znacznie większym obszarze oraz przez znacznie większą liczbę partnerów, kładzie silniejszy nacisk na opracowanie transgranicznej strategii oraz koordynację i wdrożenie różnorodnych działań podejmowanych w ramach projektu. Celem strategicznym projektu jest osiągnięcie integracji i spójności działań na obszarze objętym projektem, które doprowadzić powinny do utworzenia silnego, atrakcyjnego i konkurencyjnego pod względem gospodarczym makroregionu. Celowi temu służy współpraca transgraniczna pomiędzy samorządami, organizacjami pozarządowymi o różnorodnym charakterze, partnerami i organizacjami gospodarczymi oraz turystycznymi. Wymiana doświadczeń pomiędzy partnerami w dziedzinach takich jak, np.: agroturystyka, rewitalizacja postsocjalistycznych osiedli, wykorzystanie tradycji kulturowej – w tym kulinarnej – do rozwoju turystyki i ożywienia gospodarczego obszarów objętych projektem, opracowanie wspólnej strategii rozwoju i nawiązanie kooperacji gospodarczych w wybranych dziedzinach gospodarki, to zasadnicze obszary działania tego projektu. Projekt realizowany jest na obszarze: Skanii, Meklemburgii Vorpommern oraz województwa zachodniopomorskiego, czyli w regionie położonym nad południowym i zachodnim Bałtykiem, który – ze względu na ukształtowanie przestrzenne i historycznie uwarunkowane przenikanie wzajemnych wpływów społeczno-gospodarczych – można wyodrębnić jako jeden region. Europa bez granic państwowych, to Europa regionów, które już teraz w UE odgrywają znaczącą rolę w życiu społeczno-gospodarczym i kulturalnym. Właśnie na rozwój regionów (nie państw) Unia Europejska przeznacza znaczące fundusze strukturalne.

Na obszarze objętym projektem zasadniczo istnieje już współpraca międzyregionalna, zainicjowana projektami realizowanymi w ramach Programu Interreg II C. Dotyczy ona w szczególności wspólnego planowania przestrzennego, rozwoju turystyki, rozwoju infrastruktury transportowej, itp.

Brakowało jednak koordynacji tych różnorodnych działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Lukę tę wypełnia projekt „Baltic+....", w którego ramach został utworzony *Komitet Polityczny,* złożony z czołowych polityków regionów objętych projektem. Komitet ten ma za zadanie koordynację współpracy nad projektem oraz jego wdrożeniem.

W efekcie zostaną przygotowane prace studialne i dokumentacja dla przedsięwzięć inwestycyjnych, na których realizację miasto jest przygotowane wraz z przystąpieniem do UE i na które będzie mogło uzyskać dofinansowanie z funduszy strukturalnych.

Partnerem wiodącym w projekcie jest Skania. Projekt jest realizowany w 5 następujących pakietach roboczych:

- WP 1: Wspólna strategia i partnerstwo przestrzenne dla rozwoju regionalnego i wyrównania różnic pomiędzy strukturami przestrzennymi.
- WP 2: Wyzwania restrukturyzacyjne sektora rolniczego.
- WP 3: Wzmocnienie gospodarki regionalnej i lokalnej poprzez rozwój branży turystycznej, przede wszystkim poprzez wykreowanie form turystyki i produktów turystycznych, bazujących na nadmorskim położeniu, tradycji historycznej oraz agroturystyce w połączeniu z tworzeniem nowych miejsc pracy, ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia zatrudnienia kobiet.
- WP 4: Poprawa dostępności małych i średnich miast oraz obszarów wiejskich do portów i atrakcyjnych turystycznie obszarów w celu ich włączenia do tras międzynarodowych oraz połączenia ich z centrami o znaczeniu krajowym.
- WP 5: Rola i możliwości lokalnych korporacji w rozwoju przestrzennym na przykładzie międzynarodowej sieci miast w obszarze południowo- wschodniego Bałtyku.

Miasto Szczecin wraz z siecią miast polskich (Chojna, Goleniów, Gryfino, Kołobrzeg, Świno-

ujście, Police oraz Koszalin i Wałcz), które zgłosiły chęć współpracy w ramach polskiej i międzynarodowej sieci miast już po rozpoczęciu prac nad projektem) jest aktywnym partnerem w pakiecie Nr 5 – Międzynarodowa Sieć Miast, w ramach którego współpracuje z siecią miast niemieckich i szwedzkich.

W pracach pakietów 1 – 4 miasto Szczecin uczestniczy jako obserwator. Aktywnym partnerem ze strony polskiej jest w nich Urząd Marszałkowski.

SZAFIROWY ŁUK - STRATEGIA I PROGRAM DZIAŁAŃ DLA ROZWOJU POŁUDNIOWEJ CZĘŚCI REGIONU BAŁTYCKIEGO

Projekt „Łuk Szafirowy" zwany też Łukiem Południowego Bałtyku, realizowany w latach 2002 – 2005 w ramach Programu Interreg III B, jest międzynarodowym przedsięwzięciem z dziedziny współpracy międzynarodowej i planowania przestrzennego.

Projekt wiąże współpracą nadmorskie obszary południowej części Regionu Bałtyckiego, tj. Szlezwik-Holsztyn (D), Meklemburgię-Pomorze Przednie (D), województwa: zachodniopomorskie (PL), pomorskie (PL), warmińsko-mazurskie (PL), Obwód Kaliningradzki (RUS), oraz regiony Litwy i Łotwy (do połączenia z osią transportową Via Baltica). Obszary te są położone na osi korytarza transportowego, łączącego Hamburg, Schwerin, Szczecin, Gdańsk/Gdynię, Kaliningrad, Kłajpedę i Rygę, który znany jest pod nazwą *Via Hanseatica.* Partner wiodący projektu: Departament Planowania Przestrzennego w Ministerstwie Pracy i Budownictwa Meklemburgii Pomorza Przedniego (Niemcy).

Celem strategicznym projektu jest zwiększenie potencjału rozwojowego obszarów położonych wzdłuż osi transportowej południowej części Regionu Morza Bałtyckiego w oparciu o współpracę transnarodową.

Projekt jest realizowany w trzech pakietach:

- WP 1: harmonizowanie regionalnych strategii rozwoju - stworzenie wspólnej strategii transgranicznego rozwoju regionalnego w Łuku Południowego Bałtyku,
- WP 2: propozycje dla poprawy korytarza transportowego „Via Hanseatica" – ocena potrzeb dla polepszenia fizycznych połączeń (Via Hanseatica) z regionalnego punktu widzenia,
- WP 3: regionalne rozwojowe działania uzupełniające dla korytarza „Via Hanseatica" - przygotowanie uzupełniających kroków rozwoju regionalnego w celu wykorzystania udoskonalonego połączenia z Via Hanseatica.

W pakiecie tym celem nadrzędnym jest uzyskanie poprawy infrastruktury, dynamizowanie rozwoju w obszarze Łuku Południowego Bałtyku. Natomiast zakładanym rezultatem – przygotowanie koncepcji i planów rozwojowych w wybranych kluczowych obszarach (geograficznym, tematycznym) włącznie ze wstępną oceną wykonalności.

W ramach WP 3 przewidziana jest m.in. realizacja subprojektu (WP 3.2.) pn. „Rozwój potencjału w strefie wpływu miasta Szczecina". Zgodnie z zapisami w koncepcji projektu (w części odnoszącej się do subprojektu 3.2.) *strefa wpływu miasta Szczecina rozciągała się tradycyjnie aż do okolic Stralsundu, Greifswaldu i Neubrandenburga. Z wejściem Polski do Unii Europejskiej ta potencjalna miejsko-wiejska integracja może generować nowe potencjały rozwojowe* w strukturalnie *słabych obszarach granicznych. Projekt musi określać możliwości dla wzmocnionego rozwoju regionalnego.*

Miasto Szczecin, od chwili rozpoczęcia realizacji projektu, uczestniczyło w pracach na zasadach obserwatora w części dotyczącej Szczecina, tj. WP 3.2. Status taki przewidziano do momentu podjęcia oficjalnej decyzji przez Prezydenta Miasta o przystąpieniu do projektu jako partnera (maj 2003). Inne podjęte na spotkaniu ustalenia dotyczące subprojektu WP 3.2.

Subprojekt będzie zarządzany i finansowany (niezależnie od uzyskania w przyszłości przez stronę polską dofinansowania z PHARE) przez: Regionalne Zrzeszenie Planistyczne Pomorza Przedniego (Niemcy), Regionalne Zrzeszenie Planistyczne Pojezierza Meklemburskiego (Niemcy), Stowarzyszenie Gmin Euroregionu Pomerania e.V. (Niemcy), województwo zachodniopomorskie (Polska) oraz miasto Szczecin (od momentu uzyskania statusu partnera). Międzynarodowym koordynatorem subprojektu będzie ze strony niemieckiej Regionalne Zrzeszenie Planistyczne Pomorza Przedniego (pani Christiane Falck-Steffens, dyrektor Urzędu Planowania Przestrzennego Pomorza Przedniego), ze strony polskiej województwo zachodniopomorskie (pan Tadeusz Żabiński, dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej). Partnerzy wspólnie uzgodnili tematy priorytetowe dla ekspertyz zewnętrznych po stronie polskiej i niemieckiej.

20.6. INNE PRZEDSIĘWZIĘCIA

W dniach 28.09-03.10.2002 odbyła się w Szczecinie konferencja POLSKA-NIEMCY-UKRAINA. DWA POGRANICZA - na dzisiejszej i przyszłej granicy Unii Europejskiej, będąca próbą porównania doświadczeń polsko-niemieckich i polsko-ukraińskich w przezwyciężaniu bariery ob.-

ności, różnic mentalnych, obciążeń historycznych, barier językowych, asymetrii ekonomicznych i różnic struktur politycznych.

Forum Polska-Niemcy – cykliczne spotkania dyskusyjne na temat aspektów stosunków polsko-pomorskich, odbywające się w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie. Uczestniczą w nim zaproszeni goście, przeważnie z Niemiec oraz mieszkańcy miasta, lokalni politycy, dziennikarze, naukowcy, nauczyciele i inne osoby aktywnie uczestniczące w życiu społecznym miasta.

Grupa Kopernika – spotkania polskich i niemieckich specjalistów, oceniających stan wzajemnych stosunków. Niemieckim współorganizatorem jest Deutsches Polen-Institut w Darmstadt.

Polsko-Niemiecka Konferencja Redaktorów Naczelnych – cykliczne spotkania szefów polskich i niemieckich redakcji gazet regionalnych, poświęcone różnym aspektom rozszerzenia UE o Polskę oraz stosunków bilateralnych, z udziałem polityków i ekspertów z obu państw. W roku 2002 odbyły się dwie Polsko-Niemieckie Konferencje Redaktorów Naczelnych, III - w dniach 9-11 maja w Essen i IV - w dniach 7-10 listopada w Poznaniu. Zgodnie z założeniami projektu jej uczestnikami byli redaktorzy naczelni (lub ich przedstawiciele) niemieckich i polskich gazet regionalnych. Oganizatorami byli Fundacja Roberta Boscha i Instytut Niemiec i Europy Północnej w Szczecinie oraz redakcje „Westdeutsche Allgemeine Zeitung", „NRZ" i „Głosu Wielkopolskiego" we współpracy z Rzecznikiem Prasowym Kraju Związkowego Brandenburgia, Wyższą Szkołą Administracji Publicznej w Szczecinie, Polsko-Niemieckim Klubem Dziennikarzy „Pod Stereo–Typami / Unter Stereo-Typen", Biurem Współpracy Międzynarodowej Urzędu Miejskiego w Szczecinie. Celem spotkań jest umożliwienie nawiązania i pogłębienia osobistych kontaktów szefów redakcji opiniotwórczych pism z Polski i Niemiec, a tym samym ułatwienie wymiany poglądów i doświadczeń zawodowych lub nawiązania współpracy oraz – dzięki spotkaniom z ważnymi osobistościami świata polityki i gospodarki obu państw oraz przygotowanemu programowi poznawczemu i udziałowi polskich i niemieckich ekspertów z różnych dziedzin – poszerzenie znajomości sąsiedzkiego kraju, jego rzeczywistości politycznej, problematyki gospodarczej i realiów społecznych.

V Polsko-Niemiecka Konferencja Redaktorów Naczelnych odbyła się wiosną 2003 r. w Szczecinie i na pograniczu polsko-niemieckim. Jej gospodarzami były wspólnie redakcje „Kuriera Szczecińskiego" i „Nordkuriera". Spotkaniu towarzyszyła uroczystość wręczenia dorocznej Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej „Pogranicza", przyznawanej przez władze niemieckich landów i polskich województw przygranicznych.

Seria wykładów nt. Szczecina i pogranicza polsko–niemieckiego dla niemieckich grup studyjnych odwiedzających Szczecin w ramach kształcenia politycznego, organizowanego przez współpracujące z Referatu Współpracy Międzynarodowej WRM niemieckie Akademie Europejskie i inne organizacje edukacyjne.

Kontakty kulturalne Szczecina z innymi krajami rozwijają się na płaszczyźnie aktywności Szczecina w Związku Miast Bałtyckich Komisji Kultury ZMB), współpracy międzynarodowej w ramach miast partnerskich, międzynarodowych projektów artystycznych realizowanych przez instytucje kultury, stowarzyszenia twórcze oraz indywidualnych artystów; poprzez współpracę z Instytutami Polskimi w Niemczech (Lipsk, Berlin, Düsseldorf), w Szwecji (Sztokholm) oraz na Białorusi (Mińsk); w Danii z Ambasadą RP w Kopenhadze. Poniżej wymieniono niektóre przykłady wspólnych przedsięwzięć zrealizowanych m.in. w latach 2002-2003.

Malmö – udział Szczecina w Festiwalu Miast Partnerskich w Malmö, w ramach którego Szczecin zaprezentował spektakle TL „Pleciuga" i koncerty Zespołu Harmonijek Ustnych „Animato".

Ryga - od 1997 roku ma miejsce współpraca z ryskimi krytykami sztuki, artystami i instytucjami kultury w ramach wydawanego w Szczecinie magazynu „Mare Articum"; współpraca z Wydziałem Kultury Urzędu Miejskiego w Rydze w ramach Komisji Kultury Związku Miast Bałtyckich.

Sankt Petersburg - od 1997 roku ma miejsce współpraca z rosyjskimi krytykami sztuki i artystami w ramach wydawanego w Szczecinie magazynu „Mare Articum"; Stowarzyszenie Teatr Kana od czterech lat realizuje projekt „Rosja magiczna", poświecony niezależnym teatrom rosyjskim, m.in. z Sankt Petersburga.

FORMAART – Międzynarodowe Spotkania Artystyczne (od 1999 roku), organizowane przez Związek Polskich Artystów Plastyków Oddział w Szczecinie we współpracy z St. Petersburgiem, Berlinem Kreuzberg i Alytus (Litwa).

Wystawa **„Karkutschstrasse – ul. św. Wojciecha. Historia jednej ulicy w Szczecinie"** została zrealizowana przez Wydział Kultury UM we współpracy z Archiwum Państwowym i Muzeum Narodowym w Szczecinie. Wystawa opowiada o polsko-niemieckiej historii Szczecina, pokazuje

urok architektury starej zabudowy, najpiękniejszą secesyjna kamienicę Szczecina przy ul. Wojciecha 1. W 1998 została zaprezentowana w Instytutach Polskich w Düsseldorfie oraz Lipsku; w 2000 - we Frankfurcie n. Menem podczas 52. Międzynarodowych Targów Książki, w 2001 w Berlinie Kreuzberg. Towarzyszyła także obradom Forum Pomorskiego na Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie. W dniach 6-16 czerwca 2002 roku była zaprezentowana we Frankfurcie n. Odrą.

Teatr Lalek „Pleciuga” realizuje polsko-niemiecki projekt „Teatr ponad granicą". Planuje rozwinąć kontakty artystyczne także w Skandynawii. Na zaproszenie Ambasady RP w Kopenhadze, Filharmonia Szczecińska oraz Teatr Lalek „Pleciuga" brały udział w Dniach Polski w Danii, jesienią 2002 roku.

Filharmonia Szczecińska - ważne miejsce w jej działalności zajmuje współpraca i wymiana międzynarodowa, głównie z miastami niemieckimi: Berlinem, Schwedt, Frankfurtem nad Odrą, Schwerinem.

Dom Kultury „Klub 13 Muz” - wydawca dwumiesięcznika literackiego „Pogranicza" rozwijającego transgraniczną współpracę środowisk literackich.

Teatr Współczesny współpracuje z teatrem w Schwedt. Specjalizuje się w prezentacji współczesnej dramaturgii szwedzkiej.

Miejski Ośrodek Kultury, Pałac Młodzieży PCE, Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych - organizacja wymiany młodzieży z podobnymi instytucjami w Niemczech.

Stowarzyszenie Teatr Kana - wspólnie z ośrodkiem promocji tańca, teatru Schloss Bröllin organizuje: Festiwal Tańca Butoh, „EX...it!"; projekt „Cywilizacja AntyCywilizacja"; Międzynarodowy Festiwal Artystów Ulicy.

Teatr Lalek „Plecuga”, Teatr Współczesny i Stowarzyszenie Kana – są organizatorami festiwalu teatralnego „Konrtapunkt", w ramach którego nawiązana została współpraca z teatrem w Schwedt, ośrodkiem Schloss Bröllin i Orphteater z Berlina Kreuzberga.

Źródła informacji:

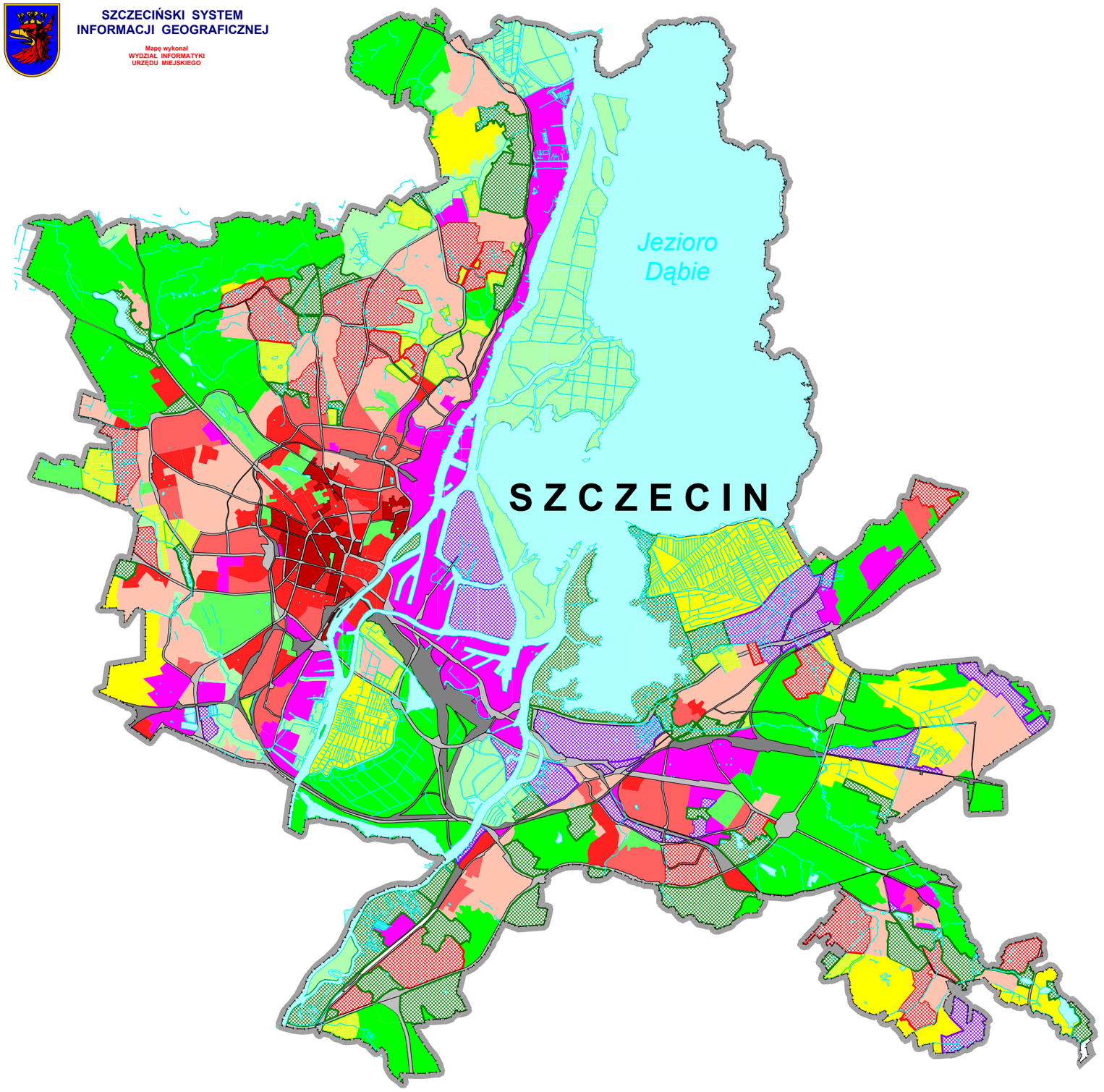
1. *Wydział Rozwoju Miasta.*
2. *Wydział Promocji.*

SZCZECIŃSKI SYSTEM
INFORMACJI GEOGRAFICZNEJ

Mapę wykonał
WYDZIAŁ INFORMATYKI
URZĘDU MIEJSKIEGO

STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

SKALA 1:100 000

GRUPA TERENÓW ROZWOJOWYCH

- Tereny rozwojowe,w ESZM o charakterze ekologicznym
- Tereny niezainwestowane, przeznaczone pod funkcje mieszkaniowe
- Tereny niezainwestowane, przeznaczone pod funkcje komercyjne

GRUPA EKOLOGICZNA

- Lasy
- Parki
- Tereny niezainwestowane w ESZM
- Ogrody działkowe w ESZM
- Tereny rolnicze chronione przed zabudową

GRUPA TERENÓW ZAINWESTOWANYCH

- Zabudowa XIX - wieczna centrum Szczecina
- Zabudowa wielorodzinna
- Zabudowa jednorodzinna
- Skupiska obiektów usługowych,zespoły zabudowy użyteczności publicznej
- Tereny istniejącego przemysłu- składów-baz i portu przeznaczone do adaptacji, dogęszczania restrukturyzacji jako tereny komercyjne
- Komunikacja kolejowa
- Komunikacja drogowa

SZCZECIN NA TLE KRAJU

Szczecin należy do grona dużych liczebnie i rozległych powierzchniowo miast – jest siódmym, co do liczby mieszkańców i trzecim, co do wielkości powierzchni miastem w Polsce wśród miast wojewódzkich.

Tabela Nr 21.1

MIASTA WOJEWÓDZKIE [2003]				
l.p.	**miasto**	**ludność [tys.]**	**pow. [km^2]**	**ludność na km^2 [tys.]**
1.	Warszawa	1 689,6	517	3,268
2.	Łódź	779,1	327	2,650
3.	Kraków	757,7	327	2,317
4.	Wrocław	637,5	293	2,176
5.	Poznań	574,1	261	2,200
6.	Gdańsk	461,0	262	1,760
7.	**Szczecin**	**414,0**	**301**	**1,375**
8.	Bydgoszcz	370,2	174	2,128
9.	Lublin	356,6	148	2,409
10.	Katowice	322,3	164	1,965
11.	Białystok	291,9	94	3,105
12.	Kielce	210,6	109	1,932
13.	Toruń	208,9	116	1,801
14.	Olsztyn	173,1	88	1,967
15.	Rzeszów	159,1	54	2,946
16.	Opole	128,8	96	1,342
17.	Gorzów Wlkp.	125,8	86	1,463
18.	Zielona Góra	118,7	58	2,047

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu

W dalszej części rozdziału porównanie podstawowych wielkości dotyczących Szczecina analizowane będzie w grupie miast wojewódzkich, w szczególności miast o zbliżonej liczbie ludności. Analizie poddano głównie te wielkości i wskaźniki, które różnicują poszczególne miasta. Nie jest możliwe jednak oddanie poprzez wskaźniki specyfiki sytuacji lokalnej, uwarunkowań geograficznych i geopolitycznych. Elementy te nie dają się mierzyć w sposób wystarczająco adekwatny do charakteru miasta. Mają jednak znaczący wpływ na ocenę warunków życia społeczności lokalnej oraz poziom rozwoju aglomeracji miejskiej. Dla sformułowania jednoznacznych wniosków większość zagadnień wymaga odrębnej i wnikliwej analizy.

21.1. DEMOGRAFIA

Gęstość zaludnienia w Szczecinie na koniec 2003 roku wynosiła 1 375 osób/km^2 i była to jedna z niższych wartości wskaźnika wśród miast wojewódzkich (niższa gęstość zaludnienia występuje tylko w Opolu – 1 342 osób/km^2).

Według stanu na koniec 2003 roku w Szczecinie mieszkało 414,0 tys. osób. W porównaniu z rokiem ubiegłym, w większości miast wojewódzkich nastąpił spadek liczby ludności, również w Szczecinie (o 0,26%). Przyrost liczby mieszkańców odnotowały: Olsztyn (0,37%), Zielona Góra (0,29%), Gorzów Wielkopolski, Warszawa, Białystok i Kraków.

O przyroście liczby ludności decyduje głównie przyrost naturalny ludności oraz saldo migracji. Na przyrost naturalny z kolei wpływ mają czynniki ekonomiczne (np. stopa życiowa rodzin, liczba zawieranych małżeństw) oraz pozaekonomiczne (rozwój medycyny, higieny życia ludzi, nowe technologie w produkcji środków farmaceutycznych). W Polsce od kilku lat obserwuje się spadek przyrostu naturalnego, zwłaszcza w dużych miastach.

Tabela Nr 21.2

MIASTA WOJEWÓDZKIE [I półrocze 2003]		
miasto	**przyrost naturalny na 1 000 ludności**	**saldo migracji na 1 000 ludności**
Rzeszów	max 1,26	-3,11
Warszawa	-3,79	max 3,92
Wrocław	-2,68	0,47
Szczecin	**-2,15**	**0,02**
Gdańsk	-0,67	-0,08
Lublin	0,21	-1,79
Bydgoszcz	-2,17	-2,54
Poznań	-2,10	-2,79
Katowice	-4,54	-3,75
Kielce	*-0,73*	*min -6,13*
Łódź	min -6,87	-1,35

Źródło: „Miasta wojewódzkie", Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

Według danych za I półrocze 2003 roku ujemny przyrost naturalny (w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców) występował w większości miast wojewódzkich. W pięciu miastach odnotowano mniejszy przyrost naturalny niż w Szczecinie (-2,15), wśród nich najmniejszy w Łodzi (-6,87) oraz Katowicach (-4,54). Natomiast dodatnią wartość wskaźnika zarejestrowano w Rzeszowie (1,26), Olsztynie, Lublinie i Białymstoku.

Szczecin należy do grupy sześciu miast, w których, według danych za I półrocze 2003 roku, wystąpiło dodatnie saldo migracji (0,02 na 1 000 ludności). Wśród miast wojewódzkich największe saldo migracji odnotowano w Warszawie (3,92 na 1 000 mieszkańców), najniższe – w Kielcach (-6,13 na 1 000 mieszkańców). Przyczyny takiego rozkładu są różnorodne, przede wszystkim związane są z przemieszczaniem się ludzi młodych w celu zdobycia wykształcenia i bardziej atrakcyjnej pracy.

Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności kształtuje się w większości miast na zbliżonym poziomie. Według stanu na koniec 2002 roku w analizowanych miastach udział ten wynosił 65–67 % i wykazywał w ostatnich latach tendencję wzrostową (wzrost nastąpił głównie w grupie ludności w wieku 45–54 lat).

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności określa stopień starzenia się społeczeństwa, umowna granica dla tego wskaźnika wyznaczona na poziomie 15 % w wielu

krajach zachodniej i środkowej Europy została już przekroczona. Świadczy to o postępującym procesie starzenia się społeczeństw. Na koniec 2002 roku wskaźnik ten wynosił w Szczecinie 16,2% (dla porównania w kraju było to 15,08%) i w ostatnich latach wykazywał tendencję wzrostową, podobnie jak we wszystkich dużych miastach. Najwyższą wartością wskaźnika charakteryzowały się: Warszawa (19,5%), Łódź (19,2%) i Wrocław (17,4%).

Tabela Nr 21.3

MIASTA WOJEWÓDZKIE [2002]				
miasto	**udział w ludności ogółem**			
	ludność w wieku przedprod. [%]		**ludność w wieku poprod. [%]**	
	2000	**2002**	**2000**	**2002**
Warszawa	min 17,03	min 15,6	max 19,87	max 19,45
Wrocław	18,43	16,70	17,18	17,41
Poznań	19,43	17,40	16,27	16,26
Szczecin	**19,51**	**17,93**	**15,59**	**16,17**
Gdańsk	20,11	18,18	15,85	16,34
Katowice	20,18	18,53	15,75	16,90
Lublin	21,16	19,07	14,09	14,47
Bydgoszcz	21,00	19,49	15,08	15,97
Białystok	max 22,91	max 20,87	13,33	13,87
Gorzów Wlkp.	20,62	20,57	min 12,55	min 13,16

Źródło: Rocznik Statystyczny Województw, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003; Powiaty w Polsce, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2001

Generalnie na przestrzeni ostatnich lat wyraźnie widać, że struktura ludności w wieku nieprodukcyjnym przybiera niekorzystne relacje. W 2002 roku w stosunku do 2000 roku we wszystkich miastach zauważyć można wyraźny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (w przypadku Szczecina spadek o 8,4%), a wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (w Szczecinie wzrost o 3,4%), co wyraźnie wskazuje na pogłębianie się niekorzystnych zmian demograficznych związanych ze starzeniem się ludności w dużych miastach.

21.2. GOSPODARKA

Na koniec 2003 roku w Szczecinie działały, w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, 153 podmioty gospodarki narodowej i była to najwyższa wartość wskaźnika wśród miast wojewódzkich bezpośrednio po Warszawie (162,7 podmiotów na 1 000 mieszkańców). W stosunku do 2002 roku prawie we wszystkich miastach wojewódzkich zanotowano wzrost liczby podmiotów, również w przypadku Szczecina, ale na przestrzeni ostatnich lat wyraźnie widać, że tempo wzrostu liczby podmiotów w Szczecinie, w porównaniu z innymi miastami, słabnie.

Z liczby analizowanych podmiotów w poszczególnych miastach przeciętnie ok. 97–98% stanowią podmioty prywatne, niestety w większości jednoosobowe. Wysokie koszty prowadzenia działalności firm sprawiają, że ciężar ten przenosi się na pracownika, który jest obligowany do rejestrowania własnej działalności gospodarczej i świadczenia pracy nie na mocy umowy o pracę, ale umowy między podmiotami gospodarczymi. Tendencję taką można zaobserwować w całej Polsce. Mimo tych negatywnych aspektów, Szczecin wciąż pozostaje miastem, którego mieszkańcy są naj-bardziej aktywni ekonomicznie – według danych na koniec 2002 roku na 10 tys. mieszkańców 1 152 prowadziło działalność gospodarczą i jest to naj-wyższa wartość wskaźnika wśród miast wojewódz-kich.

Tabela Nr 21.4

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ [2003]		
miasto	**liczba podmiotów na 1 000 ludności**	**dynamika 2003:2002 [%]**
Warszawa	max 162,7	max 104,68
Szczecin	**153,0**	**101,58**
Poznań	152,0	104,69
Wrocław	149,5	102,66
Bydgoszcz	129,4	103,60
Katowice	129,0	102,03
Gdańsk	128,9	102,87
Lublin	min 112,4	102,45
Białystok	116,2	min 99,25

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu

Tabela Nr 21.5

PRACUJĄCY W GOSPODARCE NARODOWEJ[1] [2002]	
miasto	**udział pracujących w usługach rynkowych pracujących ogółem [%]**
Warszawa	max 55,0
Katowice	45,5
Poznań	44,7
Wrocław	42,3
Szczecin	**41,3**
Gdańsk	40,0
Lublin	36,9
Bydgoszcz	36,4
Gorzów Wlkp.	min 32,8

Źródło: Obliczenia własne na podstawie publikacji „Miasta wojewódzkie", Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

Tendencje w krajach o wysoko rozwiniętej gospodarce rynkowej charakteryzuje wzrost ilościowy oraz zwiększenie zakresu w sferze usług. W krajach o najwyższym poziomie rozwoju gospodarczego udział sektora usługowego w strukturze PKB oraz w zatrudnieniu wynosi blisko 70%.

Według danych na koniec 2002 roku udział pracujących w usługach rynkowych ogółem w Szczecinie wynosił 41,3%, i jest to szósta pozycja wśród miast wojewódzkich (więcej osób pracowało w usługach rynkowych w Warszawie, Katowicach,

[1] Dane o pracujących, zatrudnieniu i wynagrodzeniach dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9.

Zielonej Górze i Wrocławiu).

Przedsiębiorstwa przemysłowe odgrywają w dalszym ciągu wiodącą rolę w gospodarce krajowej, mimo iż zatrudnienie w przemyśle w większości dużych miast ma tendencję spadkową. Przy tym zaznaczyć należy, że w miastach różnie kształtuje się udział przemysłu w wielkości sprzedaży, co ilustruje Tabela nr 21.6.

Tabela Nr 21.6

PRZYCHODY Z CAŁOKSZTAŁTU DZIAŁALNOŚCI W PRZEDSIĘBIORSTWACH* [I półrocze 2003]		
miasto	**w tym przemysł [%]**	**w przeliczeniu na 1 mieszkańca**
Warszawa	min 26,9	max 83 480,2
Katowice	57,5	58 523,3
Poznań	45,6	38 998,8
Gdańsk	max 68,4	22 410,0
Wrocław	44,0	16 397,3
Bydgoszcz	55,9	13 119,3
Lublin	48,9	11 494,0
Szczecin	**44,7**	**min 9 909,3**

* Dane o wynikach finansowych przedsiębiorstw dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie publikacji „Miasta wojewódzkie", Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

W 2003 roku, w porównaniu z latami ubiegłymi, nastąpiło znaczne obniżenie przychodów z całokształtu działalności w przedsiębiorstwach we wszystkich miastach wojewódzkich. Pod względem wielkości przychodów w przeliczeniu na jednego mieszkańca w I półroczu 2003 roku Szczecin zajmował ostatnią pozycję wśród miast wojewódzkich. Najlepszy wynik, prawie dziesięciokrotnie więcej niż Szczecin, osiągnęła Warszawa – 83 480,2 tys. zł.

Dane dotyczące przedsiębiorstw (zatrudnienie, wynagrodzenie, wyniki ekonomiczne) agregowane są według lokalizacji siedziby zarządu, a nie według rzeczywistej lokalizacji działalności przedsiębiorstw, stąd tak wysokie wyniki przedsiębiorstw warszawskich. Przy czym podkreślić należy, że w przypadku Szczecina (gdzie w ciągu ostatnich lat w wyniku przekształceń prawno-organizacyjnych główne siedziby wielu znaczących podmiotów przeniesiono do innych miast) taki sposób prezentowania danych statystycznych nie odzwierciedla faktycznej kondycji szczecińskiej gospodarki.

Z danych na koniec 2003 roku wynika, że w stosunku do 2001 roku w przedsiębiorstwach przemysłowych poprawiły się niekorzystne relacje ekonomiczne. *Wskaźnik poziomu kosztów*[2] zmalał prawie we wszystkich miastach wojewódzkich (za wyjątkiem Gorzowa Wielkopolskiego, Opola, Torunia, Wrocławia i Zielonej Góry). Szczecin (wartość wskaźnika 99,0%) zajmuje czternaste miejsce wśród miast wojewódzkich (dla porównania – w 2001 roku z wartością wskaźnika 102,6% plasował się na przedostatnim miejscu tuż przed Lublinem). Należymy jednak do grupy miast, w których dynamika korzystnych zmian wskaźnika w stosunku do 2001 roku jest największa (wzrost o 3,5%), tuż za Lublinem (5,8%) i Olsztynem (4,0%).

Spadek wskaźnika poziomu kosztów łączy się jednocześnie ze wzrostem *wskaźnika rentowności obrotu brutto*[3] *i obrotu netto*[4]. Wzrost ten nastąpił w większości miast wojewódzkich. W Szczecinie wskaźnik rentowności obrotu brutto wynosił 1,0%, netto 0,1%. Mimo że są to jedne z najmniejszych wartości wśród miast wojewódzkich, w stosunku do 2001 roku sytuacja w Szczecina uległa znacznej poprawie – należymy do grup miast, w których wskaźnik ten wzrósł o największą wartość.

Tabela Nr 21.7

WYNIKI EKONOMICZNE PRZEDSIĘBIORSTW PRZEMYSŁOWYCH* [2003]			
miasto	**wskaźnik poziomu kosztów [%]**	**wskaźnik rentowności obrotu [%]**	
		brutto	**netto**
Olsztyn	min 93,6	max 6,5	max 4,7
Poznań	95,1	5,0	2,9
Katowice	95,6	4,3	3,4
Gdańsk	96,0	4,0	2,8
Bydgoszcz	96,5	2,8	1,4
Wrocław	97,9	1,8	1,2
Szczecin	**99,0**	**1,0**	**0,1**
Lublin	99,4	0,6	-0,4
Gorzów Wlkp.	max 102,0	min. -2,0	-2,4
Zielona Góra	max 102,0	min. -2,0	min. -2,8

* Dane o wynikach finansowych przedsiębiorstw dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49.

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu

Tabela Nr 21.8

WYNIKI EKONOMICZNE PRZEDSIĘBIORSTW*[2002]	
miasto	**nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według lokalizacji inwestycji na 1 mieszkańca**
Warszawa	max 7 160
Poznań	5 526
Katowice	3 518
Wrocław	3 020
Gdańsk	2 812
Bydgoszcz	2 410
Lublin	2 002
Szczecin	**1 779**
Gorzów Wlkp.	min. 1 333

*Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Źródło: „Miasta wojewódzkie", Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

Szczecin wciąż pozostaje miastem, w którym

[2] Wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności.

[3] Wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności.

[4] Wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności.

nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, należą do najniższych w Polsce wśród miast wojewódzkich. Gorzej wypada tylko Łódź, Białystok i Gorzów Wielkopolski. Poziom wskaźnika w Szczecinie (1 779 zł na mieszkańca) jest jednak wyższy od wskaźnika w województwie zachodniopomorskim (1 198 zł) i w kraju (1 650 zł).

Na koniec 2002 roku funkcjonowało w Szczecinie 806 podmiotów gospodarki morskiej (w tym 97,4% to podmioty sektora prywatnego), co stanowiło 8,9% wszystkich podmiotów działających w Polsce (w 2001 roku – 10,1%). Spośród ogólnej liczby osób zatrudnionych w gospodarce morskiej 17,0% to mieszkańcy Szczecina (w 2001 roku – 25,0%). Nakłady inwestycyjne podmiotów gospodarki morskiej w Szczecinie w 2002 roku wyniosły 114,9 mln zł (w 2001 roku – 397 mln zł), co stanowi 16,1% wielkości krajowej (2001 roku – 36,9%).

Port szczeciński, zgodnie z *ustawą z dnia 20 grudnia 1996 r. o portach i przystaniach morskich (t.j. Dz.U. nr 110,m poz. 967 z 2002 r. z późn. zm.)* jest jednym z czterech portów (obok Gdańska, Gdyni i Świnoujścia) o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej.

Obroty ładunkowe w polskich portach morskich w 2002 roku wyniosły 49,0 mln ton, z czego udział portu szczecińskiego to 20%, natomiast portu w Gdańsku – 35,7%, w Świnoujściu – 20,7% i w Gdyni – 19,1%. Wielkość przeładunków w porcie szczecińskim wyniosła 9 569,7 tys. (w stosunku do 2001 roku nastąpił spadek o 7,3 %) i była mniejsza niż w portach Gdańska i Świnoujścia.

W 2002 roku spośród ogólnej liczby statków wchodzących do portów polskich (30 212), port szczeciński przyjął 11,6%, więcej, bo 32,9%, przyjął tylko port w Świnoujściu. Porównując relacje ekonomiczne portów, podkreślić należy, że port szczeciński tworzy wspólnie ze świnoujskim zespół portowy zarządzany przez jeden podmiot – Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A.

Morska flota transportowa Szczecina to 83 statki o nośności 1 996,2 tys. DWT, co stanowi 93,3% wielkości wojewódzkiej i 72,8% wielkości krajowej. Operatorzy szczecińscy wykonują ok. 91,9% ogólnokrajowych przewozów żeglugi morskiej.

Tabela Nr 21.9

CHARAKTERYSTYKA MORSKIEJ FLOTY TRANSPORTOWEJ [2002]			
	Szczecin	**Zachodnio-pomorskie**	**Polska**
wielkość floty,	83	89	114
w tym flota pod obcymi banderami	72	75	92
przewozy w tys. T	23 173	23 561	25 222

Źródło: „Polska gospodarska morska w 2002 r.", Urząd Statystyczny w Szczecinie, 2003

Produkt Krajowy Brutto na osobę w 2002 roku w województwie zachodniopomorskim wynosił 18,6 tys. zł i był wyższy o 1,1% od średniej krajowej (18,4 tys. zł), co stawia województwo zachodniopomorskie obok województwa pomorskiego na piątym miejscu w kraju za Mazowieckim (27,4 tys. zł), Śląskim (20,4 tys. zł), Wielkopolskim oraz Dolnośląskim.

21.3. SYTUACJA EKONOMICZNA LUDNOŚCI

Zasadniczym problemem, który należy uwypuklić w kontekście sytuacji ekonomicznej ludności, jest malejąca liczba osób pracujących i rosnąca liczba bezrobotnych. Udział liczby pracujących w ogólnej liczbie ludności w 2002 roku w Szczecinie wyniósł 25,86%. Wśród miast wojewódzkich niższą wartość wskaźnika odnotowano tylko w Łodzi (25,38%). We wszystkich analizowanych miastach liczbę pracujących charakteryzowała utrzymująca się tendencja spadkowa, w Szczecinie jednak ma ona najostrzejszy przebieg w porównaniu z pozostałymi miastami (w Poznaniu liczba pracujących w 2002 roku spadła w stosunku do 2000 roku o 2,66%, w Szczecinie aż o 15,95%).

Tabela Nr 21.10

PRACUJĄCY W GOSPODARCE NARODOWEJ*[2002]			
miasto	**ogółem [tys.]**	**udział w ludności ogółem [%]**	**dynamika 2002:2000 [%]**
Łódź	199,3	min. 25,38	91,40
Szczecin	**107,3**	**25,86**	**min 84,05**
Lublin	99,7	27,82	87,76
Gdańsk	129,1	27,97	89,91
Wrocław	181,1	28,32	88,39
Bydgoszcz	110,6	29,72	90,70
Poznań	219,4	38,01	max 97,34
Katowice	150,5	max 46,30	92,48

*według faktycznego miejsca pracy, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie publikacji „Miasta wojewódzkie", Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

Malejąca liczba pracujących wiąże się z rosnącą liczbą bezrobotnych w analizowanych miastach. W 2003 roku najniższą stopę bezrobocia zanotowano w Warszawie (6,1%) i w Poznaniu (7,1%). Stopa bezrobocia w Szczecinie ukształtowała się na poziomie 16,0%. Wśród miast wojewódzkich wyższy poziom wskaźnik osiągnął tylko w Łodzi (19,1%) i Gorzowie Wielkopolskim (18,4%). Rozpatrując wartość stopy bezrobocia, należy zwrócić uwagę na bardzo złą kondycję całego województwa zachodniopomorskiego – na koniec 2003 roku stopa bezrobocia wynosiła tu 28,2%. Wyższą wartość wskaźnika zanotowano jedynie w województwie warmińsko–mazurskim. Stopa bezrobocia na

koniec 2002 roku w Polsce osiągnęła poziom 20,0%.

W stosunku do 2001 roku stopa bezrobocia w 2003 roku w większości miast wojewódzkich utrzymywała się na niezmienionym poziomie, a w czterech miastach nawet spadła (Olsztyn, Białystok, Kielce i Warszawa), natomiast w Szczecinie wzrosła o 1,3% i jest to największy wzrost wskaźnika wśród miast wojewódzkich. Warto podkreślić jednak, że dynamika wzrostu nie jest już tak duża jak w latach poprzednich.

Spadek stopy bezrobocia w ciągu ostatniego roku w mniejszych miastach, przy dość wysokiej wartości wskaźnika, może sugerować znaczny odpływ osób w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata) do większych miast w poszukiwaniu miejsc pracy.

Tabela Nr 21.11

BEZROBOCIE W MIASTACH WOJEWÓDZKICH [2003]			
miasto	**zarejestrowani bezrobotni [tys.]**	**stopa bezrobocia [%]**	**liczba bezrobotnych na 1 ofertę pracy**
Opole	min. 7,4	11,0	69
Kraków	29,9	8,4	min. 33
Warszawa	62,5	min 6,1	331
Poznań	21,9	7,1	96
Katowice	16,7	8,2	294
Gdańsk	25,6	12,8	142
Bydgoszcz	21,5	12,8	652
Wrocław	37,0	12,9	83
Lublin	20,7	13,6	max 1 293
Szczecin	**29,4**	**16,0**	**97**
Łódź	max 65,2	max 19,1	181

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu

W Szczecinie na jedną ofertę pracy w 2003 roku przypadało 97 bezrobotnych, wśród miast wojewódzkich mniej bezrobotnych przypada tylko na jedną ofertę w Krakowie (33), Rzeszowie (56), Opolu, Wrocławiu i Poznaniu, ale są to w większości miasta o najniższej stopie bezrobocia.

Tabela Nr 21.12

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE W MIASTACH WOJEWÓDZKICH [2003]	
miasto	**wynagrodzenie [zł]**
Warszawa	max 3 227,16
Katowice	3 176,64
Gdańsk	2 644,66
Poznań	2 518,37
Szczecin	**2 364,64**
Wrocław	2 223,27
Bydgoszcz	2 032,00
Lublin	2 028,14
Zielona Góra	min. 2 026,59

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu

Jednym z podstawowych czynników, określających poziom życia mieszkańców, jest przeciętne wynagrodzenie brutto. Jego wysokość w 2003 roku – 2 364,64 zł - stawia Szczecin na piątym miejscu w kraju wśród miast wojewódzkich. Najwyższe wynagrodzenie otrzymywał przeciętny mieszkaniec Warszawy (3 227,16 zł), najniższe zaś Zielonej Góry (2 026,59 zł). W porównaniu z innymi miastami pracujący w usługach w Szczecinie, zarabiają znacznie więcej, natomiast pracujący w przemyśle i budownictwie mniej.

Według danych za I półrocze 2003 roku na 1 000 mieszkańców Szczecina 73 osoby skorzystały ze świadczeń pomocy społecznej, udzielanych przez miasto w formie pieniężnej, naturze i w usługach. W sześciu miastach wojewódzkich (Opole, Toruń, Bydgoszcz, Gorzów Wielkopolski, Lublin i Olsztyn) ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało więcej osób niż w Szczecinie, przy czym spośród tych miast tylko w Gorzowie Wielkopolskim stopa bezrobocia była wyższa niż w Szczecinie.

Tabela Nr 21.13

UDZIELONE ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ [I półrocze 2003]			
miasto	**członkowie rodzin korzystających ze świadczeń na 1 000 ludności**	**kwota świadczeń w przeliczeniu na:**	
		1 osobę w rodzinach korzystających ze świadczeń	**1 mieszkańca miasta**
Łódź	min. 32	max 1 238	40
Gdańsk	44	527	min. 23
Poznań	53	645	34
Wrocław	57	451	26
Katowice	65	699	47
Szczecin	**73**	**532**	**39**
Lublin	85	595	51
Bydgoszcz	98	644	max 63
Opole	max 104	min. 284	30

Źródło: „Miasta wojewódzkie", Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

21.4. WARUNKI ŻYCIA W MIEŚCIE

Specyfiką dużych miast jest koncentracja wielu funkcji społecznych. To w dużych miastach zlokalizowane są m.in. urzędy administracji państwowej, wyższe uczelnie, ważniejsze instytucje kultury. Także firmy chętniej lokalizują swoje siedziby w dużych miastach, poszerzając w ten sposób ofertę miejsc pracy. Życie w dużym mieście wiąże się jednak m.in. z wyższymi kosztami utrzymania, dużym zagęszczeniem ludności, większą przestępczością. Wszystkie te czynniki różnicują warunki życia w poszczególnych miastach.

MIESZKALNICTWO

Jednym z bardziej istotnych problemów życia w dużych miastach jest deficyt mieszkaniowy oraz zagęszczenie rodzin w mieszkaniach.

Według danych na koniec 2003 roku na zasoby mieszkaniowe w Szczecinie składało się 151 835 mieszkań (w 2002 r. – 142 299). W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców liczba mieszkań w 2002 roku w Szczecinie wynosiła 342,6 i taki wynik plasował Szczecin na szóstej pozycji wśród miast wojewódzkich (dla porównania w 2000 roku z wynikiem 337,4 mieszkań na 1 000 mieszkańców Szczecin zajmował przedostatnie miejsce). W województwie zachodniopomorskim w 2002 roku na 1 000 mieszkańców przypadało 310,9 mieszkań, w kraju – 304,3.

Tabela Nr 21.14

ZASOBY MIESZKANIOWE ZAMIESZKANE STAŁE* [2002]			
miasto	**mieszkania na 1 000 ludności**	**przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie****	**mieszkania stanowiące własność gminy [%]**
Łódź	339,6	min. 2,47	23,6
Warszawa	max 383,0	2,56	16,6
Katowice	381,9	2,57	15,7
Wrocław	351,6	2,77	max 25,4
Szczecin	**342,6**	**2,91**	**20,1**
Bydgoszcz	342,3	2,87	13,4
Poznań	342,3	2,84	10,5
Gdańsk	341,6	2,87	23,0
Lublin	331,2	2,92	9,9
Opole	min. 266,8	max 3,71	16,2
Białystok	342,5	2,87	min. 9,3

*Dane Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań według stanu w dniu 20 maja 2002.

**Bez uwzględnienia izb i powierzchni użytkowej do prowadzenia działalności gospodarczej oraz bez mieszkań o nieustalonej liczbie izb i powierzchni użytkowej.

Źródło: Rocznik Statystyczny Województw, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

W Szczecinie przeciętna liczba osób przypadająca na jedno mieszkanie w 2002 roku wynosiła 2,84 (2000 rok – 2,86). Pod tym względem lepsze warunki mieszkaniowe mieli mieszkańcy pięciu miast wojewódzkich. Należy jednak podkreślić, że w porównaniu z 2000 rokiem, w którym wartość wskaźnika stawiała nas na przedostatnim miejscu (tuż przed Bydgoszczą), sytuacja w Szczecinie uległa poprawie. Dla porównania, w województwie zachodniopomorskim na jedno mieszkanie przypadało przeciętnie 3,17 osób, w kraju – 3,25.

Mieszkania komunalne stanowiły w Szczecinie w 2002 roku 20,1% wszystkich zasobów mieszkaniowych. Wyższy udział odnotowano we Wrocławiu (25,4%), Łodzi i Gdańsku. Większość mieszkań komunalnych mieści się w starych, zdekapitalizowanych budynkach. Wysoka wartość wskaźnika oznacza z jednej strony większe wpływy z tytułu czynszów, z drugiej zaś wyższe koszty utrzymania zasobów (bieżące remonty, modernizacje związane z zapewnieniem podstawowego standardu). Wpływy z czynszów, niestety, nie pokrywają niezbędnych potrzeb remontowych, tym bardziej, że wielu najemców lokali komunalnych zalega z płatnościami.

Miasta starają się zachęcać najemców do wykupu mieszkań komunalnych poprzez odpowiednie uregulowania prawa lokalnego. W Szczecinie, w okresie objętym Raportem, dotychczasowi najemcy, chcący stać się właścicielami, mogli liczyć na bonifikatę w wysokości 75% wartości lokalu i dodatkowe ulgi odliczane od sumy uzyskanej po odjęciu bonifikaty (10% dla pionierów i kombatantów oraz 30% za jednorazową wpłatę całej sumy). W Poznaniu obowiązuje podstawowa stawka bonifikaty 65% oraz dodatkowo 1,5% za każdy rok zamieszkiwania w lokalu, za wpłatę gotówkową – od pozostałej kwoty najemca może sobie odliczyć 25% (te zasady nie dotyczą jednak dużych mieszkań z tzw. czynszem wolnym i małych domków do czterech mieszkań – tam obowiązuje tylko 25% zniżki przy wpłacie gotówką). We Wrocławiu najemcy mają 85% upustu na wstępie i dodatkowe ulgi w szczególnych przypadkach. Np. jeżeli na wykup mieszkań decydują się wszyscy mieszkańcy bloku lub transakcja dotyczy ostatniego komunalnego mieszkania w bloku, najemca płaci tylko 5% wartości mieszkania. We wszystkich dużych miastach zainteresowanie wykupem mieszkań jest duże.

W 2003 roku w Szczecinie oddano do użytku 1 813 mieszkań. Mimo że wartość ta stawiała Szczecin na szóstym miejscu w kraju, to w porównaniu z Wrocławiem (3 916 mieszkań), Poznaniem (3 018) czy Gdańskiem (2 998) Szczecin wypada raczej słabo, co więcej, znajduje się w grupie miast wojewódzkich, które oddają coraz mniej mieszkań (w 2003 roku w porównaniu z 2001 rokiem w Szczecinie oddano do użytku o 20,7% mniej mieszkań). W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców liczba oddanych mieszkań w Szczecinie wynosiła 4,4 (dwunaste miejscu wśród miast wojewódzkich). Najwięcej mieszkań (w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców) oddano w Olsztynie i Zielonej Górze (8,1), najmniej w Łodzi (1,6). Dla porównania wartość wskaźnika w Gdańsku wynosiła 6,6, Wrocławiu 6,1, a w Poznaniu – 5,3.

W porównaniu z rokiem 2001 nowe budownictwo w 2003 roku charakteryzowało się większą powierzchnią mieszkań. Największe mieszkania budowano w Łodzi (152 m^2), najmniejsze w Toruniu (74,0m^2). Z kolei w Szczecinie przeciętna powierzchnia mieszkania oddanego do użytku wyniosła 83,9 m^2 (dla porównania w 2001 roku. – 73,8 m^2), co stawia nas na ósmym miejscu wśród miast wojewódzkich.

Tabela Nr 21.15

ZASOBY MIESZKANIOWE W MIASTACH WOJEWÓDZKICH [2003]			
miasto	**mieszkania oddane do użytku ogółem**	**dynamika 2003:2001 [%]**	**powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytku [m²]**
Toruń	971	71,5	min. 74,0
Warszawa	max 12 920	79,6	74,1
Wrocław	3 916	72,1	80,0
Poznań	3 018	121,6	102,0
Gdańsk	2 998	max 272,3	82,5
Szczecin	**1 813**	**79,3**	**83,9**
Lublin	1 467	min 60,1	79,5
Bydgoszcz	1 085	69,4	83,6
Katowice	834	160,1	128,6
Opole	min. 495	165,0	90,3
Łódź	1 277	77,2	max 152,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu

RYNEK NIERUCHOMOŚCI

Kształtowanie się cen na rynku nieruchomości w wybranych miastach (Szczecin, Wrocław, Poznań, Gdańsk, Bydgoszcz, Gorzów Wielkopolski, Olsztyn) przedstawia Tabela Nr 21.16.

Tabela Nr 21.16

RYNEK NIERUCHOMOŚCI [III kwartał 2003]	
Cena sprzedaży 1 m² powierzchni mieszkaniowej [zł]:	
Szczecin	1 675 – 2 450
Wrocław	1 300 – 3 000
Poznań	1 830 – 2 750
Gdańsk	1 720 – 2 900
Bydgoszcz	1 200 – 2 000
Gorzów Wlkp.	900 – 1 200
Olsztyn	1 100 – 1 700
Cena sprzedaży 1 m² powierzchni handlowej [zł]:	
Szczecin	3 500 – 5 500
Wrocław	2 810 – 7 000
Poznań	1 725 – 2 780
Gdańsk	1 200 – 5 800
Bydgoszcz	1 700 – 2 000
Gorzów Wlkp.	4 500 – 6 500
Olsztyn	1 500 – 2 500
Cena wynajmu 1 m² powierzchni handlowej [zł/miesiąc]:	
Szczecin	80 – 110
Wrocław	50 – 80
Poznań	33 – 92
Gdańsk	50 – 120
Bydgoszcz	36 – 98
Gorzów Wlkp.	40 – 65
Olsztyn	25 – 40
Cena wynajmu 1 m² powierzchni biurowej [zł/miesiąc]:	
Szczecin	35 – 62
Wrocław	30 – 88
Poznań	25 – 65
Gdańsk	20 – 50
Bydgoszcz	17 – 42
Gorzów Wlkp.	20 – 35
Olsztyn	20 – 40

Źródło: „Analiza cen nieruchomości w latach 1999–2003 w Szczecinie na tle wybranych miast zachodniej i północnej Polski", Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie.

Spośród zaprezentowanych miast najdroższe są mieszkania w Gdańsku oraz Poznaniu (przeciętna cena 1 m² powierzchni mieszkalnej wynosi w tych miastach ok. 2 300 zł), we Wrocławiu (ok. 2 150 zł/m²) i w Szczecinie. Jednak w żadnym z miast przeciętne miesięczne zarobki nie wystarczają na zakup 1 m² mieszkania. Mieszkańcy Szczecina mieli najmniejsze możliwości finansowe do nabycia mieszkania spośród badanych miast, zarówno na rynku pierwotnym (0,62 m²), jak i wtórnym (0,91 m²). Z kolei największą siłę nabywczą na rynku pierwotnym mieli mieszkańcy Wrocławia (0,85 m²), a na rynku wtórnym mieszkańcy Olsztyna (1,31 m²).

Do połowy 2002 roku ceny 1 m² powierzchni handlowej w zaprezentowanych miastach były bardzo zróżnicowane. W Szczecinie osiągały nawet poziom 8 500 zł/m². W III kwartale 2003 roku najdroższe powierzchnie handlowe były w Gorzowie Wielkopolskim (przeciętna cena 1 m² powierzchni handlowej wyniosła 5 500 zł/m²), Wrocławiu (4 900 zł/m²) i Szczecinie (4 500 zł/m²). Najtaniej lokal handlowy można było kupić w Olsztynie i Bydgoszczy (1,5–2 tys. zł/m²).

Wynajęcie 1 m² powierzchni handlowej najdrożej kosztowało w Szczecinie, przeciętna cena wynosiła tu 95 zł/miesiąc. Dla porównania 4 lata wcześniej trzeba było zapłacić 155 zł/miesiąc. Podobną tendencję spadku cen najmu powierzchni handlowej widać również w pozostałych miastach. Stawka najmu 1 m² powierzchni handlowej ma bezpośrednie przełożenie na długość „czasu trwania" sklepu w danej lokalizacji. Niestety, w Szczecinie jest on krótki.

Rynek najmu powierzchni biurowej w dużych miastach, podobnie jak rynek mieszkaniowy, był bardzo zróżnicowany na przestrzeni ostatnich lat. O stabilizacji tego rynku można mówić dopiero w 2002 roku. Do tego czasu cena wynajmu 1 m² powierzchni biurowej charakteryzowała się dużymi wahaniami oraz ogólną tendencją malejącą. Obecnie drożej od wynajęcia biura w Szczecinie (przeciętna cen wynajmu 1m² powierzchni biurowej wynosiła tu 48,5 zł/miesiąc) kosztuje tylko wynajęcie biura we Wrocławiu (59 zł/miesiąc). Mimo dużej ilości niewynajętych powierzchni biurowych, cena najmu w Szczecinie wciąż utrzymuje się na wysokim poziomie.

Na tle prezentowanych miast (Wrocław, Poznań, Gdańsk, Bydgoszcz, Gorzów Wielkopolski i Olsztyn) wyraźnie widać, że Szczecin należy do grupy miast, w którym ceny na rynku lokali mieszkalnych, handlowych i biurowych są wysokie.

Ceny gruntów w wybranych miastach wojewódzkich w 2003 roku przedstawia Tabela Nr 21.17.

Tabela Nr 21.17

CENY GRUNTÓW W WYBRANYCH MIASTACH WOJEWÓDZKICH [2002]		
miasto	**budowlany nieuzbrojony [zł/m^2]**	**budowlany uzbrojony [zł/m^2]**
Wrocław	100	150
Olsztyn	50	75
Poznań	75	135
Szczecin	80	190

Źródło: Foryś I., Gdakowicz A.: „Raport z polskiego rynku nieruchomości 2003 rok". Materiały konferencyjne IX Kongres PFRN. Rzeszów–Jawor 2003

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

W 2003 roku w województwie zachodniopomorskim zanotowano 68 512 przestępstw, czyli o 4 081 mniej niż w 2002 roku[5]. Oznacza to spadek przestępczości o 5,6% i pierwsze miejsce w kraju. Najbardziej obiektywnym wskaźnikiem zagrożenia jest liczba przestępstw stwierdzonych na 100 tys. mieszkańców. W 2003 roku Szczecin znalazł się w tym niechlubnym rankingu miast wojewódzkich na dziesiątym miejscu (5 461 przestępstw na 100 tys. mieszkańców). Rok wcześniej był siódmy, a na początku lat 90. – w pierwszej trójce. Znacznie go-rzej niż w Szczecinie jest w Katowicach, Gdańsku, Poznaniu, Krakowie i Kielcach. Bezpieczniej żyją m.in. mieszkańcy Lublina, Rzeszowa i Białegostoku.

W 2003 roku w Szczecinie zanotowano 22 608 przestępstw, rok wcześniej – 24 703. Oznacza to, że przestępczość zmalała o 8,5%. Spośród miast wojewódzkich większy spadek zanotowano jedynie w Olsztynie.

Na stu sprawców przestępstw szczecińskim policjantom udało się w 2003 roku wykryć 42. Wykrywalność, choć spadła w stosunku do roku poprzedniego o 0,2% (w 2003 roku wyniosła dokładnie 42,3%), jest zbliżona do średniej krajowej.

W wewnętrznym rankingu, sporządzonym i opublikowanym przez Ministerstwo Sprawiedliwości szczecińska prokuratura okręgowa uznana została w 2003 roku za najlepszą w Polsce, zdobywając 52 punkty (na 63 możliwe). Dla porównania prokuratura okręgowa w Poznaniu uzyskała 39 punktów. Szczecińska prokuratura wyróżnia się m.in. największym w Polsce wskaźnikiem spraw zakończonych ugodą, bez konieczności prowadzenia procesu sądowego (w ten sposób w 2003 roku zakończyło się 12% spraw).

Niestety, w przeciwieństwie do szczecińskiej prokuratury, w rankingu sądów okręgowych karnych i cywilnych, sporządzonym i opublikowanym w 2003 roku przez tygodnik „Wprost", sąd okręgowy w Szczecinie zajął odległą 32. lokatę (na 41 sądów okręgowych) i jest to znaczny spadek w stosunku do roku 2002 roku (15. lokata). Najlepsze okazały się sądy okręgowe w Tarnobrzegu, Rzeszowie i Katowicach. Oceniając pracę sądów, brano pod uwagę m.in. czas trwania postępowań, liczbę spraw, które poszczególne sądy rozpatrują co roku, liczbę zatrudnionych sędziów.

OCHRONA ZDROWIA

W zakresie liczby łóżek szpitalnych, przypadających na 10 tys. mieszkańców, Szczecin uplasował się w 2002 roku na ósmym miejscu wśród miast wojewódzkich. Zdecydowanie gorzej wypada w statystykach, jeżeli chodzi o opiekę medyczną pierwszego kontaktu – na jedną przychodnię przypada w Szczecinie 7,0 tys. mieszkańców i jest to najwięcej wśród miast wojewódzkich, podobnie w przypadku punktów aptecznych – na 10 tys. mieszkańców Szczecina przypada 2,8 apteki, dwukrotnie mniej niż w mieście o najwyższej wartości wskaźnika (Zielona Góra – 5,7). W Szczecinie na 10 tys. mieszkańców przypada 48 lekarzy (to o prawie 40 % mniej niż w Koszalinie), podczas gdy w województwie zachodniopomorskim w 2002 roku – 32 lekarzy (9. miejsce w kraju wśród województw), natomiast w Polsce 34.

Tabela Nr 21.18

OCHRONA ZDROWIA W MIASTACH WOJEWÓDZKICH [2002]			
miasto	**łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności**	**liczba ludności na przychodnię [tys.]**	**apteki na 10 tys. ludności**
Rzeszów	max 118,1	min. 3,0	3,0
Katowice	108,8	3,5	3,5
Lublin	102,5	3,4	3,4
Poznań	95,2	4,1	4,1
Szczecin	**87,3**	**max 7,0**	**min. 2,8**
Wrocław	83,9	4,8	3,6
Bydgoszcz	76,2	5,6	5,6
Gdańsk	73,1	4,5	4,5
Toruń	min. 57,2	4,4	4,4
Zielona Góra	62,3	5,7	max 5,7

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Rocznika Statystycznego Województw, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

W 2003 roku NFZ przyznał dla województwa zachodniopomorskiego najniższą w kraju roczną stawkę kapitacyjną na leczenie. W opublikowanym pod koniec 2003 roku planie finansowym Zachodniopomorskiego Oddziału NFZ na 2004 rok, przewidziano łączne wydatki na świadczenia dla ubezpieczonych w wysokości 1 194 mln zł. Jest to o prawie 19 zł więcej w przeliczeniu na jednego ubezpieczonego niż w roku 2003, ale wciąż stawka na jednego ubezpieczonego mieszkańca województwa zachodniopomorskim jest w kilku zakresach najniższa w Polsce. Najmniej pieniędzy w porównaniu do reszty kraju przypadnie u nas na leczenie szpitalne, psychiatryczne i odwykowe, opiekę długoterminową, leczenie uzdrowiskowe oraz na

[5] Dane dotyczące przestępczości w województwie zachodniopomorskim i mieście Szczecinie pochodzą z Wydziału Komunikacji Społecznej Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

świadczenia odrębnie kontraktowane. Więcej niż inni wydamy na profilaktykę.

KULTURA

W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców liczba miejsc na widowni w kinach stałych w Szczecinie w 2002 roku wynosiła 4,9 i jest najmniejsza wśród miast wojewódzkich. Największa wartość wskaźnika charakteryzuje Poznań (20,4 miejsca) i Warszawę (15,3). Wśród mieszkańców miast wojewódzkich mieszkańcy Szczecina najrzadziej uczęszczają do kina. Przeciętny szczecinianin był w kinie w 2002 roku 0,9 razy, podczas gdy mieszkaniec Warszawy – 3,8 razy, Poznania – 3,6 razy, Krakowa – 2,8 razy, a Gdańska i Wrocławia – 2,6 razy.

Tabela Nr 21.19

KULTURA - WYBRANE MIASTA WOJEWÓDZKIE [2002]		
miasto	**liczba miejsc na widowni na 1 000 ludności**	**liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną**
Kielce	7,3	max 15 129
Poznań	max 20,4	7 695
Bydgoszcz	14,8	10 336
Katowice	13,2	8 785
Gdańsk	12,9	8 549
Wrocław	11,4	9 684
Lublin	7,0	9 189
Szczecin	**min. 4,9**	**10 125**
Olsztyn	8,6	min. 3 593

Źródło: Obliczenia własne na podstawie publikacji „Miasta wojewódzkie", Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

Dane porównawcze dotyczą 2002 roku, trzeba jednak podkreślić, że w ciągu ostatniego roku sytuacja w Szczecinie uległa znacznej poprawie – wybudowano i uruchomiono w Szczecinie kolejne multikino. Wyższy standard nowych obiektów z pewnością zachęci mieszkańców do częstszego korzystania z tej oferty sp dzania wolnego czasu.

Na jedną placówkę biblioteczną w Szczecinie przypada 10 125 mieszkańców, więcej osób przypada tylko w Kielcach, Białymstoku i Bydgoszczy. Największy komfort, jeżeli chodzi o dostępność czytelniczą, mają mieszkańcy Olsztyna. Książki z bibliotek wypożycza 21% szczecinian, co stawia nas na dziewiątym miejscu wśród miast wojewódzkich, natomiast najwięcej czytelników jest wśród mieszkańców Katowic (36 %), najmniej wśród mieszkańców Bydgoszczy (14%) i Gdańska (15%).

EDUKACJA

W 2002 roku na 100 miejsc w szczecińskich przedszkolach przypadało 95 dzieci. Średnie wykorzystanie miejsc w placówkach przedszkolnych w miastach wojewódzkich wynosiło ok. 97%. Wartość wskaźnika dla województwa zachodniopomorskiego ukształtowała się na poziomie 93%, natomiast dla Polski – 94%.

W Szczecinie na 1 pełnozatrudnionego nauczyciela przypadało w 2002 roku prawie 13 dzieci (12,7), lepsze warunki mają pod tym względem dzieci w przedszkolach 11 miast wojewódzkich. Najwięcej uwagi mógł poświęcić jednemu przedszkolakowi nauczyciel w Białymstoku (na 1 nauczyciela przypadało tam 10 dzieci), najmniej w Toruniu (15) i Bydgoszczy. Wartość wskaźnika dla województwa zachodniopomorskiego wynosi 13,5, natomiast dla całego kraju – 13.

Tabela Nr 21.20

UCZNIOWIE SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY [2002]			
miasto	**podstawowych i gimnazjalnych na 1 000 ludności**	**ponadgimnazjalnych na 1 000 ludności**	**zasadniczych (zawodowych) na 1 000 ludności**
Rzeszów	114	max 108	max 10,1
Białystok	max 116	66	5,7
Bydgoszcz	104	46	7,1
Lublin	102	61	6,1
Katowice	100	46	3,6
Gdańsk	95	72	4,1
Szczecin	**94**	**47**	**4,3**
Poznań	92	50	6,5
Wrocław	87	45	4,0
Warszawa	min. 79	42	min. 2,7
Łódź	83	min. 39	3,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie publikacji „Miasta wojewódzkie", Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003 oraz Rocznika Statystycznego Województw, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

Według danych na koniec 2002 roku na 1 000 mieszkańców Szczecina 94 to uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów. Taki wynik plasuje Szczecin na 12. miejscu wśród miast wojewódzkich. Najwięcej dzieci (w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców) uczy się w szkołach podstawowych i gimnazjach w Białymstoku (116), Rzeszowie i Gorzowie, najmniej w Warszawie (79). Wartość wskaźnika dla województwa zachodniopomorskiego i dla kraju wyniosła 121 uczniów.

W roku szkolnym 2002/2003 na jednego nauczyciela w szkołach podstawowych w Szczecinie przypadało 14 uczniów. Lepsze warunki nauczania w tym zakresie mieli uczniowie szkół podstawowych w pięciu miastach: Gdańsku (12,8), Poznaniu, Warszawie, Opolu i Białymstoku. Najwięcej uczniów na jednego nauczyciela w szkołach podstawowych przypadało w Kielcach (16,9). W województwie zachodniopomorskim wartość wskaźnika wynosiła 15,2, natomiast w kraju – 14,5.

Na jednego nauczyciela w gimnazjach w Szczecinie przypadało 16 uczniów (15,9), co stawia nas na dwunastym miejscu wśród miast wojewódzkich. Najmniejsza liczba gimnazjalistów przypadała na jednego nauczyciela w Poznaniu (13,6), największa

zaś w Kielcach (17,9). W województwie zachodniopomorskim wartość wskaźnika wynosiła 17,0, natomiast w kraju – 16,6.

Według danych na koniec 2002 roku na 1 000 mieszkańców Szczecina 47 to uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (trzynasta pozycja wśród miast wojewódzkich). Najwięcej młodzieży (w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców) uczy się w szkołach ponadgimnazjalnych Rzeszowa (108), najmniej w Łodzi (39). Z kolei liczba młodzieży uczącej się w zasadniczych szkołach zawodowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wynosiła w Szczecinie 4,3 osoby i jest to jedna z najniższych wartości wśród miast wojewódzkich. Najmniej młodzieży (w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców) uczy się w szkołach zasadniczych w Warszawie (2,7), najwi cej w Rzeszowie (10,1).

W zorganizowanych w 2003 roku przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Poznaniu zewnętrznych egzaminach, kończących naukę w gimnazjum i sprawdzianów na koniec szkoły podstawowej, wyniki szczecińskich uczniów należą do jednych z najsłabszych w kraju. W części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego uzyskali oni 34,2 pkt. na 50 możliwych (dla porównania gimnazjaliści z Poznania – 34,4, a z Zielonej Góry – 32,6), w części matematyczno-przyrodniczej – 26,2 pkt. (gimnazjaliści Poznania – 27,7, a z Zielonej Góry – 25,8). Podobnie źle wypadli uczniowie szkół podstawowych ze Szczecina, którzy zdobyli 29,7 pkt. na 40 możliwych (uczniowie z Poznania – 30, a z Zielonej Góry – 29).

Szczecińska oświata ma też sukcesy – XIII Liceum Ogólnokształcące zajęło w 2002 r. szóste miejsce w kraju w ogólnopolskim rankingu szkół średnich, organizowanego przez redakcję edukacyjnego miesięcznika „Perspektywy", w 2003 r. było to już drugie miejsce, a w 2004 – pierwsze.

Tabela Nr 21.21

SZKOLNICTWO WYŻSZE W MIASTACH WOJEWÓDZKICH [2002]		
Miasto	**liczba studentów na 1 000 ludności**	**liczba szkół**
Warszawa	157	max 70
Rzeszów	max 325	6
Lublin	221	12
Katowice	214	14
Poznań	211	21
Wrocław	198	21
Szczecin	**175**	**19**
Gdańsk	134	13
Bydgoszcz	103	9
Gorzów Wlkp.	min. 82	6
Opole	254	min. 3
Zielona Góra	201	min. 3

Źródło: Obliczenia własne na podstawie publikacji „Miasta wojewódzkie", Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

W Szczecinie zlokalizowanych było według danych na koniec 2002 roku 19 szkół wyższych, więcej działało tylko w Warszawie (70), Poznaniu, Wrocławiu (21), Krakowie (20) i Łodzi (20). W 2002 roku na szczecińskich uczelniach studiowało 72 655 osób, co oznacza, że na 1 000 mieszkańców 175 to studenci (11. miejsce wśród miast wojewódzkich). Najwyższa wartość wskaźnika charakteryzuje Rzeszów, gdzie studiuje 32,6% mieszkańców, najniższa – Gorzów Wielkopolski – 8,2%.

USŁUGI

Na koniec 2002 roku liczba sklepów przypadających na 1 000 mieszkańców w Szczecinie wyniosła 11,5 i utrzymywała się na poziomie zbliżonym do innych dużych miast. Najwyższą wartość wskaźnik przyjął w mniejszych miastach wojewódzkich. Nie świadczy to jednak o rozbudowanej sieci handlowej, ale raczej o wielkości placówek handlowych – w porównaniu z mniejszymi miastami w dużych miastach więcej jest wielobranżowych sklepów wielkopowierzchniowych.

Tabela Nr 21.22

SKLEPY W MIASTACH WOJEWÓDZKICH [2002]	
miasto	**sklepy na 1 000 ludności**
Rzeszów	max 16,1
Bydgoszcz	14,8
Poznań	14,5
Katowice	13,4
Lublin	12,1
Szczecin	**11,5**
Gdańsk	11,1
Wrocław	min. 10,2

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Rocznika Statystycznego Województw, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

TURYSTYKA

Pod względem liczby miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych zbiorowego zakwaterowania w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, Szczecin plasuje się na czwartym miejscu (13,5), po Olsztynie, Gdańsku i Krakowie. W województwie zachodniopomorskim na 1 000 mieszkańców przypadało 68,9 miejsca noclegowe, w kraju – 15,6.

W przypadku miast, przeciętnie ok. 70–80% ruchu turystycznego koncentruje się w bazie hotelowej. Według stanu na koniec 2002 roku w Szczecinie zlokalizowanych było 16 hoteli z łączną liczbą 2 814 miejsc noclegowych, tylko cztery miasta miały większą liczbę hoteli i większą liczbę miejsc w tych hotelach: Kraków (62 hotele, 9 018 miejsc), Warszawa (56 hoteli, 16 290 miejsc), Wrocław (36 hoteli, 5 091 miejsc) i Poznań (29 hoteli, 4 446 miejsc).

Tabela Nr 21.23

RUCH TURYSTYCZNY W MIASTACH WOJEWÓDZKICH [2002]			
miasto	**miejsca noclegowe na 1 000 ludności**	**udzielone noclegi na 1 000 ludności**	**korzystający na 1 000 ludności**
Kraków	20,6	max 2 084,9	max 1 095,3
Olsztyn	max 28,5	1 342,4	655,3
Gdańsk	25,9	1 828,4	674,1
Szczecin	**13,5**	**1 176,6**	**661,3**
Poznań	12,4	1 065,4	628,6
Wrocław	11,4	1 299,3	772,7
Lublin	8,4	670,2	354,9
Katowice	6,2	530,3	270,3
Bydgoszcz	min. 4,6	min. 410,8	228,8
Łódź	5,9	441,5	min. 221,4

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Rocznika Statystycznego Województw, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

Noclegi w hotelach zdecydowanie preferują goście zagraniczni – korzysta z nich ok. 90% cudzoziemców. Jednak w porównaniu z innymi miastami, przeciętny pobyt turysty zagranicznego w Szczecinie (1,8 dnia) należy do najkrótszych. Mniej czasu spędzają cudzoziemcy w Toruniu, w Białymstoku, Gorzowie Wielkopolskim, Zielonej Górze, Lublinie i Poznaniu.

Tabela Nr 21.24

HOTELE I ICH WYKORZYSTANIE [2002]				
miasto	**liczba hoteli**	**korzystający z noclegów [tys.]**	**stopień wykorzystania [%]**	**przeciętny pobyt turysty zagranicznego [dni]**
Kraków	max 62	600 194	36,8	2,15
Warszawa	56	max 1 116 763	36,5	1,81
Wrocław	36	315 060	29,9	1,89
Poznań	29	276 058	27,5	1,62
Szczecin	**16**	**203 296**	**35,7**	**1,80**
Gdańsk	14	173 825	max 41,8	2,11
Lublin	7	74 112	31,6	1,54
Katowice	11	76 082	23,0	1,96
Bydgoszcz	11	72 917	31,6	2,06

Źródło: „Miasta wojewódzkie", Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

ŚRODOWISKO NATURALNE

W skali kraju stan zanieczyszczenia środowiska naturalnego ulega nieznacznej, choć stałej, poprawie. Wskaźnik udziału ścieków oczyszczonych w ściekach przemysłowych i komunalnych w 2002 roku w Polsce wynosił 91,0%, natomiast w województwie zachodniopomorskim – 82,8%. W większości miast wojewódzkich udział ten przekroczył 85% (w Białymstoku, Bydgoszczy, Kielcach, Olsztynie, Wrocławiu i Zielonej Górze oczyszczonych zostało 100% ścieków). Na tle innych miast najgorzej wypada Szczecin i Warszawa, a zwłaszcza Szczecin, gdzie w 2002 roku oczyszczonych zostało zaledwie 36,5% ścieków, a z oczyszczalni ścieków korzystało zaledwie 15,3% populacji. W przeciągu najbliższych lat sytuacja powinna jednak ulec radykalnej poprawie. Miasto Szczecin (poprzez spółkę komunalną Zakład Wodociągów i Kanalizacji) rozpoczęło realizację „Programu poprawy jakości wody", największej z polskich inwestycji finansowanych ze środków ISPA. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi 288 mln euro, z czego 190 mln euro pochodzi z funduszu ISPA, 71 mln z Narodowego i Wojewódzkiego Fundusz Ochrony Środowiska.

Tabela Nr 21.25

OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW W MIASTACH WOJEWÓDZKICH [2002]		
miasto	**udział ścieków oczyszczonych* [%]**	**ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków [%]**
Bydgoszcz	100,0	91,7
Wrocław	100,0	98,9
Lublin	99,9	98,8
Poznań	99,3	98,2
Katowice	89,0	65,8
Gdańsk	85,8	98,9
Warszawa	51,3	47,8
Szczecin	**min 36,5**	**min 15,3**

*Udział ścieków oczyszczonych w ściekach przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzanych do wód powierzchniowych lub do ziemi.

Źródło: Rocznik Statystyczny Województw, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

Tabela Nr 21.26

WYDATKI INWESTYCYJNE (CENY BIEŻĄCE) [2002]				
miasto	**na ochronę środowiska**		**na gospodarkę wodną**	
	ogółem [mln zł]	**w przeliczeniu na 1 mieszkańca [zł]**	**ogółem [mln zł]**	**w przeliczeniu na 1 mieszkańca [zł]**
Zielona Góra	131,9	max 1 114,4	1,1	9,3
Warszawa	max 166,6	98,7	max 57,2	33,9
Gdańsk	58,2	126,1	20,4	44,2
Poznań	56,3	97,6	12,2	21,1
Wrocław	50,0	78,2	47,8	max 74,8
Katowice	42,3	130,1	20,4	21,2
Szczecin	**42,3**	**101,9**	**4,8**	**11,6**
Bydgoszcz	29,9	80,4	13,6	36,5
Lublin	25,4	70,9	7,2	20,1
Olsztyn	min. 4,7	min. 27,3	1,3	7,5
Opole	15,9	122,9	min. 0,6	min. 4,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Rocznika Statystycznego Województw, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

Wielkość wydatków inwestycyjnych na ochronę środowiska w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2002 roku w Polsce wynosiła 131,5 zł, natomiast w województwie zachodniopomorskim – 165,8 zł. W Szczecinie na inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska wydatkowano 42,3 mln zł (ósme miejsce wśród miast wojewódzkich). Wielkość wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiła

101,9 zł i jest to jedna z wyższych wartości wśród analizowanych miast.

INRFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Długość sieci rozdzielczej (wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej) na 100 km^2 powierzchni w wybranych miastach wojewódzkich przedstawia Tabela Nr 21.27.

Z uwagi na fakt, iż w granicach administracyjnych Szczecina leży czwarte co do wielkości w kraju jezioro – Dąbie (wody zajmują ok. 24% powierzchni miasta), najmniejsza spośród wszystkich miast gęstość sieci rozdzielczej w Szczecinie (zarówno wodociągowej, kanalizacyjnej jak i gazowej) nie oznacza niedoboru w infrastrukturze technicznej.

Tabela Nr 21.27

SIEĆ ROZDZIELCZA NA 100 km^2 [2002]			
miasto	**wodociągowa [km]**	**kanalizacyjna [km]**	**gazowa [km]**
Rzeszów	max 459,1	max 519,3	max 632,6
Lublin	336,3	330,1	355,7
Wrocław	400,2	268,6	449,2
Bydgoszcz	304,4	264,5	325,2
Gdańsk	254,3	260,3	290,6
Poznań	295,9	242,8	441,3
Katowice	282,1	216,8	356,6
Szczecin	**min. 197,8**	**min. 133,8**	**min. 249,3**

Źródło: Rocznik Statystyczny Województw, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

21.5. GOSPODAROWANIE ŚRODKAMI PUBLICZNYMI

W 2002 roku Szczecin zajmował dwunaste miejsce wśród miast wojewódzkich, jeśli chodzi o poziom dochodów budżetowych na jednego mieszkańca (1 945 zł) oraz poziom wydatków budżetowych (2 127 zł). Najwyższe wartości wskaźników osiągnęła Warszawa (dochody – 3 243 zł, wydatki – 3 753 zł), najniższe Białystok (dochody – 1 709 zł, wydatki – 1 823 zł).

W większości budżetów miast wojewódzkich występował deficyt – największy w Warszawie. Budżety sześciu miast wykazywały wyższy deficyt w przeliczeniu na 1 mieszkańca niż budżet Szczecina, w którym 8,6% wydatków nie znalazło pokrycia w dochodach. Z kolei budżety czterech miast wykazały niewielką nadwyżkę dochodów nad wydatkami: Opola, Zielonej Góry, Gorzowa Wielkopolskiego i Katowic.

Dochody gminy składają się z trzech podstawowych elementów: dochodów własnych, subwencji i dotacji celowych z budżetu państwa. Im wyższy jest udział dochodów własnych w dochodach ogółem, tym budżet miasta jest mniej wrażliwy na ogólną kondycję gospodarki w kraju, wykazuje większą płynność w sytuacji obniżania należnych subwencji, większe są też możliwości prowadzenia polityki inwestycyjnej. Z drugiej zaś strony wielkość „udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa" świadczy o kondycji lokalnej gospodarki. Niestety, udział dochodów własnych w dochodach ogółem stawia Szczecin (46,0%) na dwunastym miejscu wśród miast wojewódzkich, natomiast dochody z tytułu „udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa" w dochodach budżetowych ogółem (17,1%) – na dziesiątym miejscu.

Tabela Nr 21.28

BUDŻETY MIAST WOJEWÓDZKICH [2002]			
miasto	**kwota w przeliczeniu na 1 mieszkańca [zł]**		
	dochody	**wydatki**	**deficyt/ (+)nadwyżka**
Warszawa	max 3 243	max 3 753	max 510
Katowice	2 685	2 687	+2
Wrocław	2 285	2 594	309
Poznań	2 271	2 560	289
Gdańsk	1 978	2 187	209
Szczecin	**1 945**	**2 127**	**182**
Lublin	1 862	1 972	110
Bydgoszcz	1 811	1 927	116
Białystok	min. 1 709	min. 1 823	114
Opole	2 397	2 375	min. +22

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Rocznika Statystycznego Województw, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003

Tabela Nr 21.29

BUDŻETY MIAST WOJEWÓDZKICH [2002]			
miasto	**dochody własne**		**udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem [%]**
	udział w dochodach ogółem [%]	**udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa [%]**	
Warszawa	max 73,2	max 26,5	31,9
Wrocław	62,6	17,4	14,0
Poznań	57,7	22,4	12,7
Gdańsk	56,6	19,8	14,4
Katowice	53,0	22,5	26,3
Bydgoszcz	48,0	18,2	12,3
Szczecin	**46,0**	**17,1**	**18,5**
Lublin	42,4	17,0	11,8
Gorzów Wlkp.	min. 39,8	13,7	23,3
Rzeszów	41,1	min. 13,4	14,9
Olsztyn	48,1	19,2	min. 9,7

Źródło: „Miasta wojewódzkie", Główny Urząd Statystyczny w Poznaniu, Warszawa 2003

Udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach miasta ogółem w 2002 roku w Szczecinie wynosił 18,5% i jest to czwarta pozycja wśród miast wojewódzkich po Warszawie (31,5%), Gorzowie i Katowicach. Najniższy wskaźnik odnotowano w Olsztynie (9,7%).

Według rankingu inwestycyjnego samorządów

w latach 2000–2002, przygotowanego i opublikowanego w 2003 roku przez „Wspólnotę", Szczecin znajduje się na czwartym miejscu wśród miast wojewódzkich (401 zł na osobę), za Warszawą (813 zł), Katowicami (546 zł) i Gorzowem Wielkopolskim (469 zł); ostatnie miejsce w tej klasyfikacji zajmuje Olsztyn (154 zł). Zestawienie zostało sporządzone przy uwzględnieniu wydatków na rozbudowę bądź modernizację infrastruktury technicznej, jako tych, które bardziej bezpośrednio wiążą się z poprawą konkurencyjności gospodarki lokalnej i ze wzrostem atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów. Z uwagi na to, iż wydatki te są zmienne w czasie użyto wskaźnika średniorocznych wydatków w latach 2000–2002. Klasyfikacja dotyczy wyłącznie danych pochodzących ze sprawozdań budżetowych.

Źródła informacji:

1. *„Analiza cen nieruchomości w latach 1999–2003 w Szczecinie na tle wybranych miast zachodniej i północnej Polski", Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie, 2003.*
2. *Biuletyn Statystyczny Ministerstwa Zdrowia, Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia, Warszawa 2003.*
3. *Miasta wojewódzkie Nr 5, 6. GUS, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Warszawa 2003.*
4. *Mienie gmin i powiatów w latach 2000–2002, GUS, Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Warszawa 2003.*
5. *Powiaty w Polsce, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2001.*
6. *„Raport o Szczecinie", dodatek do „Gazety Wyborczej", 20 lutego 2004.*
7. *Rocznik Statystyczny Województw, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003.*
8. *Urząd Statystyczny w Poznaniu.*
9. *Urząd Statystyczny w Szczecinie.*
10. *„Polska gospodarska morska w 2002 r.", Centrum Statystyki Morskiej, Urząd Statystyczny w Szczecinie, 2003.*
11. *„Polska gospodarska morska w 2001 r.", Centrum Statystyki Morskiej, Urząd Statystyczny w Szczecinie, 2002.*
12. *Foryś I., Gdakowicz A.: „Raport z polskiego rynku nieruchomości 2003 rok". Materiały konferencyjne IX Kongres PFRN. Rzeszów–Jawor 2003.*

SPIS TABEL

STRONA

1.1 Wskaźniki wzrostu cen opłat obowiązkowych ... 14
1.2 Przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych województwa zachodniopomorskiego w 2002 roku ... 14
1.3 Wskaźniki wzrostu cen i płac netto w latach 1997 – 2003 ... 15
2.1 Zdarzenia zarejestrowane w KM PSP na terenie Szczecina ... 26
2.2 Struktura wartości przemytu ujawnionego w 2003 roku ... 27
2.3 Liczba utonięć w latach 2001 – 2003 ... 29
2.4 Działania Straży Miejskiej ... 30
2.5 Działalność Sądu Rejonowego w Szczecinie ... 30
2.6 Działalność Prokuratury w Szczecinie ... 30
2.7 Wydatki z budżetu miasta na bezpieczeństwo publiczne ... 33
3.1 Charakterystyka bezrobotnych ... 38
3.2 Ludność Szczecina w wieku 15 lat i więcej wg wykształcenia ... 41
4.1 Liczba jednostek objętych badaniem ... 47
4.2 Wartość brutto majątku trwałego w jednostkach budżetowych w latach 2001 – 2002 (bez gruntów) ... 47
4.3 Struktura wartości majątku trwałego brutto jednostek budżetowych wg wybranych sekcji PKD ... 48
4.4 Wartość budynków i budowli przekazanych do użytku w latach 2001 – 2002 ... 48
4.5 Wartość brutto majątku trwałego w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w latach 2001 – 2002 (bez gruntów). Stan na koniec roku ... 48
4.6 Struktura wartości majątku trwałego brutto przedsiębiorstw wg wybranych sekcji PKD ... 49
4.7 Stopień zużycia majątku trwałego w przedsiębiorstwach w latach 2001 – 2002. Stan na koniec roku ... 49
4.8 Wielkość nakładów inwestycyjnych w jednostkach budżetowych w latach 2001 - 2002 ... 49
4.9 Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w latach 2000 - 2002 ... 50
4.10 Wartość przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług w latach 2000 - 2003 ... 51
4.11 Dynamika przychodów w układzie sektorów własnościowych w 2003 roku ... 51
4.12 Dynamika sprzedaży wyrobów i usług w wybranych sekcjach PKD ... 51
4.13 Wyniki finansowe przedsiębiorstw ... 52
4.14 Podstawowe relacje ekonomiczne w podmiotach gospodarczych Szczecina w 2002 roku ... 52
4.15 Struktura przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług w wybranych sekcjach i podsekcjach przedsiębiorstw produkcyjnych w latach 2001 - 2003 ... 53
4.16 Dynamika sprzedaży przedsiębiorstw grupy: transport, składowanie i łączność w latach 2001 - 2003 ... 53
4.17 Jednostki handlowe wg form organizacyjnych i wartości sprzedaży w 2003 roku ... 55
4.18 Przedsiębiorstwa zagraniczne ... 56
4.19 Nakłady na nowe obiekty majątkowe w przedsiębiorstwach w wybranych sekcjach PKD w latach 2001 – 2002 ... 57
6.1 Obiekty inżynierskie w Szczecinie ... 68
6.2 Wydatki na komunikację z budżetu miasta ... 72
6.3 Portowe obroty ładunkowe wg relacji ... 76
6.4 Portowe obroty ładunkowe wg rodzaju ładunków ... 76
6.5 Liczba pasażerów przewiezionych drogą lotniczą ... 76
7.1 Komunalne oczyszczalnie ścieków ... 86
7.2 Rodzaj sieci cieplnej ... 87
8.1 Pomniki przyrody ... 110
8.2 Użytki ekologiczne ... 110

9.1 Struktura użytkowania gruntów w latach 2001 – 2003 119
9.2 Sprzedaż gruntów miejskich 120
9.3 Nieruchomości gruntowe przekazane w użytkowanie wieczyste 120
9.4 Grunty komunalne w dzierżawie 120
9.5 Zmiany w strukturze gruntów dzierżawionych w układzie podmiotowym w latach 2001 -2003 121
9.6 Powierzchnia i wartość gruntów stanowiących własność Gminy Miasta Szczecina 123
10.1 Liczba nowo wybudowanych mieszkań wg inwestorów 131
10.2 Wskaźniki zagęszczenia zasobów mieszkaniowych 132
10.3 Przeciętna cena 1 m^2 powierzchni użytkowej budynków wg inwestorów 133
10.4 Wydatki majątkowe miasta na gospodarkę mieszkaniową 134
11.1 Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli 141
11.2 Liczba dzieci w szkołach podstawowych 141
11.3 Liczba uczniów w gimnazjach 142
11.4 Liczba zajęć pozalekcyjnych 142
11.5 Liczba uczniów w liceach ogólnokształcących 143
11.6 Liczba zajęć pozalekcyjnych w szkołach ponadgimnazjalnych 143
11.7 Liczba studentów szczecińskich uczelni 145
11.8 Liczba studentów w filiach i punktach konsultacyjnych 145
11.9 Dzieci w ośrodkach specjalnych 146
11.10 Struktura wydatków bieżących na oświatę i wychowanie w latach 1998 – 2003 wg kierunków wydatkowania 148
11.11 Udział wydatków na oświatę w ogólnych wydatkach budżetu miasta 149
12.1 Choroby przenoszone drogą pokarmową 155
12.2 Liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby 156
12.3 Liczba zachorowań w grupie chorób przenoszonych drogą układu oddechowego 156
12.4 Liczba zachorowań na zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych 156
12.5 Pokąsania 156
12.6 Zatrucia 157
13.1 Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej 171
13.2 Powody przyznania pomocy społecznej 172
14.1. Wielkość wydatków z budżetu miasta na kulturę i sztukę 185
14.2 Wydatki z budżetu miasta na instytucje kultury podległe samorządowi województwa 185
14.3 Teatr Kameralny w Szczecinie 186
14.4 Teatr Polski w Szczecinie 186
14.5 Teatr Współczesny w Szczecinie 187
14.6 Tatr Lalek „Pleciuga" w Szczecinie 187
14.7 Teatr „Krypta" w Szczecinie 188
14.8 „Piwnica przy Krypcie" w Szczecinie 188
14.9 Filharmonia im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie 189
14.10 Opera na Zamku w Szczecinie 189
14.11 Książnica Pomorska w Szczecinie 189
14.12 Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie 190
14.13 Biblioteka Zamku Książąt Pomorskich 191
14.14 Muzeum Narodowe w Szczecinie 191
14.15 Zamek Książąt Pomorskich 192
14.16 Miejski Ośrodek Kultury w Szczecinie 194
14.17 Dom Kultury „Klub 13 Muz" w Szczecinie 195
14.18 Dom Kultury „Słowianin" w Szczecinie 195
15.1 Stowarzyszenia kultury fizycznej 208
15.2 Działalność klubów sportowych 208
15.3 Wybrane kluby sportowe 209
15.4 Szkoły z rozszerzonym programem wychowania fizycznego 212

15.5 Klasy sportowe w szkołach 212
15.6 Współzawodnictwo dzieci i młodzieży prowadzone przez międzyszkolny ośrodek sportowy....213
15.7 Obiekty sportowe na terenie miasta Szczecina według stanu na 31 grudnia 2003 r. 213
15.8 Imprezy sportowe 215
16.1 Obiekty, miejsca noclegowe oraz stopień ich wykorzystania 223
16.2 Korzystający z obiektów noclegowych oraz udzielone noclegi 224
17.1 Struktura polityczna Rady Miasta III kadencji. 232
17.2 Struktura polityczna Rady Miasta IV kadencji. 233
17.3 Zastępcy Prezydenta Miasta Marian Jurczyka.... 235
17.4 Zestawienie ilości dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym 238
17.5 Wykaz Rad Osiedli na terenie Szczecina 242
17.6 Struktura polityczna Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego....243
17.7 Skład Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego w 2002 i 2003 r. 243
17.8 Nieprawidłowości stwierdzone przez RIO 247
17.9 Kontrole przeprowadzone przez RIO 247
17.10 Opinie RIO o możliwości spłaty pożyczki lub wykupu papierów wartościowych 248
18.1 Dochody miasta Szczecina wg źródeł w latach 2002 – 2003 254
18.2 Wartość netto majątku miasta w latach 2000 – 2003 255
18.3 Skutki udzielanych przez miasto zaniechań, umorzeń i zwolnień....256
18.4 Struktura wydatków budżetu miasta Szczecina....257
18.5 Struktura wydatków budżetu miasta Szczecina wg działów klasyfikacji budżetowej 258
18.6 Największe zadania inwestycyjne realizowane w latach 2002 – 2003 259
18.7 Źródła finansowania deficytu budżetowego w latach 1998, 2001 - 2003 260
19.1 Projekty wnioskowane przez podmioty ze Szczecina, współfinansowane przez Fundusz Małych Projektów Infrastrukturalnych – PHARE CBC w latach 2002 – 2003....267
19.2 Projekty wnioskowane przez podmioty ze Szczecina, współfinansowane przez PHARE CBC Polska – Niemcy w latach 2002 - 2003 269
19.3 Projekty wnioskowane przez podmioty ze Szczecina, współfinansowane przez Specjalny Fundusz na rzecz Regionu Morza Bałtyckiego - PHARE CBC w latach 2002 - 2003....270
19.4 Projekty wnioskowane przez podmioty ze Szczecina, współfinansowane przez Schemat Wsparcia – PHARE CBC w latach 2002 - 2003 271
20.1 Budżet miasta na informację i promocję w latach 1988 – 2002 275
21.1 Miasta wojewódzkie (2003) – powierzchnia, ludność, gęstość zaludnienia....293
21.2. Miasta wojewódzkie (I półrocze 2003) – przyrost rzeczywisty ludności....293
21.3 Miasta wojewódzkie (2002) – ludność wg wieku....294
21.4 Podmioty gospodarki narodowej (2003)....294
21.5 Pracujący w gospodarce narodowej (2002) – udział pracujących w usługach rynkowych 294
21.6 Przychody z całokształtu działalności w przedsiębiorstwach (I półrocze 2003) 295
21.7 Wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw przemysłowych (2003)....295
21.8 Wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw (2002) 295
21.9 Charakterystyka morskiej floty transportowej (2002) 296
21.10 Pracujący w gospodarce narodowej (2002)....296
21.11 Bezrobocie w miastach wojewódzkich (2003) 297
21.12 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w miastach wojewódzkich (2003)....297
21.13 Udzielone świadczenia pomocy społecznej (I półrocze 2003)....297
21.14 Zasoby mieszkaniowe zamieszkane stałe (2002) 209
21.15 Zasoby mieszkaniowe w miastach wojewódzkich (2003)....299
21.16 Rynek nieruchomości (III kwartał 2003)....299
21.17 Ceny gruntów w wybranych miastach wojewódzkich (2002)....300
21.18 Ochrona zdrowia w miastach wojewódzkich (2002)....300

21.19 Kultura - wybrane miasta wojewódzkie (2002).....301
21.20 Uczniowie szkół dla dzieci i młodzieży (2002).....301
21.21 Szkolnictwo wyższe w miastach wojewódzkich (2002).....302
21.22 Sklepy w miastach wojewódzkich (2002).....302
21.23 Ruch turystyczny w miastach wojewódzkich (2002).....303
21.24 Hotele i ich wykorzystanie (2002).....303
21.25 Oczyszczanie ścieków w miastach wojewódzkich (2002).....303
21.26 Wydatki inwestycyjne (ceny bieżące).....303
21.27 Sieć rozdzielcza na 100 km^2 (2002).....304
21.28 Budżety miast wojewódzkich w przeliczeniu na 1 mieszkańca (2002).....304
21.29 Budżety miast wojewódzkich (2002).....304

SPIS WYKRESÓW

STRONA

1.1 Ludność Szczecina wg płci w tys. osób ... 11
1.2 Liczba ludności Szczecina wg wieku. Stan na 31.12.2003 ... 11
1.3 Ludność Szczecina w układzie dzielnic wg stanu na 31.12.2003 ... 11
1.4 Liczba ludności w wybranych miastach wojewódzkich ... 12
1.5 Przyrost rzeczywisty ludności w wybranych miastach polskich ... 12
1.6 Ruch naturalny ludności Szczecina ... 12
1.7 Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ... 13
2.1 Liczba popełnionych przestępstw w Szczecinie ... 25
2.2 Liczba wypadków przy pracy ... 28
2.3 Finansowanie programu Bezpieczne Miasto Szczecin ... 32
2.4 Liczba popełnionych przestępstw na 100 tys. mieszkańców w Szczecinie ... 33
3.1 Liczba pracujących w Szczecinie ... 37
3.2 Liczba bezrobotnych wg płci ... 37
3.3 Przeciętne zatrudnienie w układzie przedsiębiorstw w tys. osób ... 40
3.4 Przeciętne zatrudnienie wg działów gospodarki narodowej. Stan na 31.12.2003 r. ... 40
3.5 Ludność Szczecina wg poziomu wykształcenia w 2002 roku ... 41
3.6 Wskaźnik obciążenia pracujących ... 41
4.1 Struktura majątku trwałego w jednostkach prowadzących działalność gospodarczą według form własności w 2002 roku ... 48
4.2 Struktura nakładów inwestycyjnych w jednostkach budżetowych w 2002 roku ... 49
4.3 Struktura zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2000 – 2003 ... 50
4.4 Struktura sprzedaży wyrobów i usług w poszczególnych sekcjach PKD w 2003 roku ... 51
6.1 Wydatki bieżące z budżetu miasta na utrzymanie i oświetlenie dróg ... 68
6.2 Długość ulic w Szczecinie ... 68
6.3 Powierzchnia ulic w Szczecinie ... 68
6.4 Wydatki z budżetu miasta na inwestycje i remonty kapitalne w drogownictwie ... 69
6.5 Liczba kolizji i wypadków drogowych w Szczecinie ... 69
6.6 Ofiary wypadków drogowych ... 70
6.7 Zarejestrowane w Szczecinie pojazdy mechaniczne ... 71
6.8 Poziom motoryzacji w Szczecinie (ilość pojazdów na 1000 mieszkańców) ... 71
6.9 Przewozy ładunków PKP ... 74
6.10 Ruch cargo + poczta ... 76
7.1 Struktura rozbioru wody ... 85
7.2 Finansowanie inwestycji realizowanych przez ZWiK ... 85
7.3 Ilość odprowadzanych ścieków do komunalnych oczyszczalni ścieków w latach 1998 – 2003 ... 86
7.4 Zapotrzebowanie mocy cieplnej w latach 1997 – 2003 ... 86
7.5 Struktura zapotrzebowania na energię cieplną w 2003 roku ... 87
7.6 Długość sieci cieplnych ... 87
7.7 Udziałowcy SEC ... 87
7.8 Źródła finansowania inwestycji realizowanych przez SEC ... 87
7.9 Zużycie gazu w latach 1994 – 2003 ... 88
7.10 Struktura zużycia gazu w 2003 r. ... 88
7.11 Długość sieci gazowej ... 88
7.12 Struktura zapotrzebowania na energię elektryczną w 2003 roku ... 89
7.13 Średnia cena sprzedaży energii elektrycznej ... 89
7.14 Długość linii SN i NN na terenie miasta ... 89
7.15 Ilość składowanych odpadów z terenu miasta ... 90
8.1 Średnie miesięczne wartości podstawowych parametrów meteorologicznych ... 107
8.2 Drzewostan lasów państwowych ... 108
9.1 Struktura użytkowania gruntów ... 119

9.2 Struktura gruntów dzierżawionych wg stanu na 30.06.2003 roku....121
10.1 Mieszkania oddane do użytku w latach 1995 – 2003....136
11.1 Wydatki z budżetu miasta na oświatę i wychowanie....149
13.1 Wydatki z budżetu miasta na pomoc społeczną....170
15.1 Wydatki z budżetu miasta na kulturę fizyczną i sport w latach 1998 – 2003....208
16.1 Wydatki budżetu miasta na turystykę w latach 1998 - 2003....220
16.2 Korzystający z miejsc noclegowych....223
17.1 Struktura polityczna Rady Miasta III kadencji – 2002 r....232
17.2 Struktura polityczna Rady Miasta IV kadencji – 2003 r....233
17.3 Tematyka Podjętych Uchwał....233
18.1 Budżet miasta Szczecina w latach 1998 – 2003....253
18.2 Struktura dochodów miasta Szczecina....254
18.3 Struktura wydatków miasta Szczecina w latach 1988 – 2003....257
18.4 Struktura wydatków bieżących miasta Szczecina w latach 1998 – 2003....257
18.5 Struktura wydatków majątkowych miasta Szczecina....260
18.6 Poziom kwoty długu na tle limitów zadłużenia....261
18.7 Poziom obsługi zadłużenia w ciągu roku na tle limitów zadłużenia....261

SPIS RYSUNKÓW

STRONA

11.1 Schemat dróg edukacyjnych w Polsce....139

SPIS MAP

STRONA

Demografia....19
Gęstość zaludnienia....21
Bezrobotni....43
Układ drogowy....79
Obiekty inżynierskie....81
Rozmieszczenie ujęć i zbiorników wody....93
Oczyszczalnie ścieków....95
Ciepłownictwo....97
Energetyka....99
Składowiska odpadów....101
Tereny zielone Szczecina....115
Osiedla....127
Placówki oświatowe....151
Zakłady opieki zdrowotnej....165
Jednostki pomocy społecznej....181
Placówki kultury w centrum Szczecina....203
Schemat ścieżek rowerowych w Szczecinie....227
Obszary inwestycyjne, na które wpłynęły oferty z propozycją zagospodarowania terenu
Struktura funkcjonalno-przestrzenna....289

SZCZECIN 2004